Digitized by Google

SCHOENHOF & MOELLER
40 Winter Street.
BOSTON.

2 7791

יהוה

Digitized by Google

Digitized by Google

BIBLIOTHECA

PATRUM LATINORUM ITALICA

VON

AUGUST REIFFERSCHEID

WIEN

AUS DER K. K. HOF- UND STAATSDRUCKEREI

IN COMMISSION BEI KARL GEROLD'S SOHN, BUCHHÄNDLER DER KAISERL. AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN

1865

Digitized by Google

Aus dem Jännerhefte des Jahrganges 1865 der Sitzungsberichte der phil.-hist. Classe der kais. Akademie der Wissenschaften [XLIX. Bd. S. 4] besonders abgedruckt.

Rec. April 4, 1874.

22,331

Digitized by Google

Vorrede.

Die *Bibliotheca patrum Latinorum Italica* verdankt ihre Entstehung dem mir von der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften zu Theil gewordenen Auftrag, für die von derselben vorbereitete neue Ausgabe der lateinischen Kirchenschriftsteller der ersten sieben Jahrhunderte die italienischen Bibliotheken zu untersuchen und über die Resultate meiner Nachforschungen von Zeit zu Zeit Bericht zu erstatten. Die *Bibliotheca* wird daher ein kritisches Inventar der wichtigern patristischen Handschriften Italiens nach den einzelnen Bibliotheken geordnet enthalten. Was die Aufeinanderfolge der Bibliotheken betrifft, so ist dieselbe, da kein wesentlicher Nachtheil dadurch entsteht, lediglich durch äussere Umstände bestimmt.

Schon gleich zu Anfang der Untersuchung kam ich zu der Einsicht, dass bei der überaus grossen Anzahl alter Handschriften dieser Art von einer genaueren Beschreibung der diesseits des ersten Jahrtausends unserer Zeitrechnung liegenden keine Rede sein kann. Demgemäss werden die Inventare der einzelnen Bibliotheken nur diejenigen Handschriften vollständig enthalten, welche älter sind als das eilfte Jahrhundert: bei den jüngeren werde ich dagegen ein eklektisches Verfahren beobachten. Indess behalte ich mir vor, am Schlusse des Ganzen ein genaues Verzeichniss derjenigen unter ihnen zu geben, welche Schriften enthalten, die nicht durch ältere Handschriften in Italien vertreten sind. An demselben Orte werde ich die Homiliarien, Lectiona-

Digitized by Google

rien und Martyrologien, welche meistens schon durch ihr Alter von dem eigentlichen Inventar ausgeschlossen werden, einer besonderen Besprechung unterziehen.

Mein ursprünglicher Plan war, den einzelnen Theilen des Verzeichnisses mit Benutzung der wichtigen Anhaltspuncte, welche die Handschriften selbst an die Hand geben, eine Geschichte der betreffenden Bibliotheken vorzusetzen. Aber ich machte bald die Erfahrung, dass sich die Geschichte einer Bibliothek nicht schreiben lässt, ohne die aller zu kennen, da die jetzigen Bestände derselben nur Trümmer der zum Theil in verschiedene Bibliotheken zerstreuten älteren Sammlungen sind. Diese Erwägung brachte mich zu dem Entschlusse, erst nach Vollendung des Inventars über die Entstehung und die Schicksale der Bibliotheken Italiens zu berichten. Ich hoffe, damit für die Geschichte der Überlieferung nicht bloss des kirchlichen, sondern auch des klassischen Alterthums, so weit es die lateinischen Schriftdenkmäler betrifft, und zugleich für die Culturgeschichte der Übergangszeit aus dem Alterthum in's Mittelalter einen nicht unerheblichen Beitrag zu liefern.

Digitized by Google

Die Capitularbibliothek in Verona.

Von der Bibliothek des Veroneser Domcapitels ist in der Bibliothek selbst ein handschriftlicher Katalog vorhanden, der aus sehr unvollständigen Aufzeichnungen Maffei's gegen Ende des vorigen Jahrhunderts durch den damaligen Bibliothekar Masotti zusammengestellt worden ist. Was derselbe Brauchbares enthält, ist schon von Maffei selbst veröffentlicht worden, namentlich in dem Anhange zu seiner Istoria teologica. Einen neuen Katalog beabsichtigt der jetzige Bibliothekar Mgr. GB. Carlo C!e Giuliari. Ich halte es für meine Pflicht, demselben an dieser Stelle öffentlich meinen Dank für die über alles Lob erhabene Liberalität auszusprechen, mit welcher derselbe mir die ungehinderte Benutzung der seiner Obhut anvertrauten Schätze gestattet hat.

Ambrosii *hexaemeron.*

XXVII. 25 membr. fol. 2 col. foliorum 138. saec. X—XI.

f. 1 Incipit tracta|tus sc̄i ambrosii | ep̄i exaemeron [1]) | Tantumne opinionis ad|sumpsisse homines . ut aliqui —

f. 13[b] sęculorum . amen . explic̄ dies prim' | incipit dies secundus . | Diem primum uł potius | unum . maneat —

f. 19 et [2]) cibo potuq . curentur corpora ne | animis epulantib : fragilitas carnis ; | de nocturno quoq . ieiunio conquęratur . | explicit dies

[1]) XIV 123. Die Citate ohne Angabe der Ausgabe beziehen sich auf die Migne'sche.
[2]) ut

Digitized by Google

secundus. | incipit de firmamto cęli dies .iii. | Dies tertius nob hodie in sermone | nascitur [1]). —

f. 32ᵇ a sęculis et nunc [2]) sẽper . et in oĩa scła sęculoꝝ amen || f. 33 expliĉ dies tertius. | Incipit dies quartus. | Qui uindemiã | colligunt [3]). uasa | prius quibus uinum infundit | mundare consueᷣ [4]).

f. 42ᵇ Cadunt enim umbrę | maiores de montib : Cũ minuit ũbra cumulatur | expł dies quartus . || f. 43 ex libro beati ãbrosii exameᷣ . | quinto . de eodẽ die [5]). | Vestita | diuersis terra germinib; | uirebat oẽs . cęlum q̃q . | sole & luna geminis uulgus [6]). —

f. 67ᵇ gra|tulemur qđ fact' ẽ nob uesp & fiat [7]) | mane dies ut quintus sextus | Expl dies quintus || f. 68 explicit dies quintus | Incipit dies sextus . | Sextus iste est dies quo | mundanę creaturę origo | concluditur. Ideo [8]) etiã | sermones [9]) nr̃i —

f. 91 Ipse enim requieuit . qui fe|cit . Cui est honor . et | gloria perpetua a se|culis . nunc et [10]) semper . et | in omnia sęcula sęculorum ; | amen . explicit . de rerum | principiis . | Summa et inconprehensibilis | naturam . uirtus . uitaq; bea|ta lux inaccessibilis ueram | singularis & una sapientia . | ueritas incommutabilis . sc̃a | incomparabilis et ęterna | —

f. 96ᵇ Talium | ds̃ m̃s pręces numquam spernes . | Si ut prome exorent ipse in|spiraueris . quia aeternitate | perenni uiuis et regnas cuncta | per sęcula et in omnibus | sęculis . AMEN ; [11]) | Apparitio [12]) sc̃orum Iacobi apostoli et primi archi|episcoporum atque | sacerdotum . Simonis . | et Zacharię consulibus . | et flaui . et sergii . atque ne|criniani gloriosissimis . procurante romanorum prouin|ciam . Constantino augusto | et hyerosolimitanę ciuitatis | sacerdotii principatum te|nente cirillo . | admirabilẽ et tremendam rem aliquã | facta est ;

---

1) nascatur
2) nunc et
3) colligit
4) consueuit
5) Kein Excerpt, wie man nach dieser Überschrift vermuthen sollte.
6) uultus
7) nobis uespere dies quintus; fiat
8) et ideo
9) sermonis
10) honor, gloria, perpetuitas a saeculis, et nunc
11) *Precatio praeparans ad missam* (Ambros. opp. app. p. 492).
12) Unedirt?

prę medio enim | montis sc̄i oliueti . et pinnę | templi . spelunca . antrum . | sistebat maxima —

f. 98 reposuit corpora | sc̄orum inibi sub altarium | mense magio . uigesinna die | quinta . In gl̄a dī patris . et filii . | et sp̄s sc̄i ; qui uiuit et regnat | modo et semper . et * per | ****** infinita sęcula . | sęculorum ; AMEN ; ||

f. 98[b] enthält eine *rotula.* von ethisch-mystischer Bedeutung, über ζωΗ und θαΝατοc mit griechischen Beischriften.

f. 99 IN NOM̄ DĪ PATRIS . | ET FILII . ET SP̄S SC̄I ⁘ | CŌMEMORATIO | GENESEOS [1]) :· | POPULUS | isr̄l audito decalogo | ab ore dn̄i . rogauit | moysen ut non ipse | dn̄s eis loqueretur . sed per | moysen qui supra per media torem daret precepta . qui hunc | sermonē audiens ad utilitatem plebis . legem scripserat . non so | lū a decalogo incipiens . sed & iā | ab exordio mundi recapitulans . | —

f. 138[b] Effundetur sanguis & | ei' uita peribit . Ad imaginē dī . xp̄s | imago patris . ꝓ nobis homo fact' ē [2]) . ||

AUGUSTINUS [3]) *de agone christiano; de fide et symbolo.*

XXXIII. 31. membr. 4. foliorum 70. saec. VIII—IX.

f. 1 Inc̄p liber aureli agustini | de agone xp̄iano [4]) | Corona uictoriae non promittitur | nisi certantibus. | In diuinis autem | scripturis —

---

[1]) Weitläufiger Commentar zur Genesis, in welchem Ambrosius, Origines, Augustinus und Isidorus citirt werden.

[2]) Die Erklärung bricht beim neunten Capitel der Genesis ab. Unter der letzten Zeile steht von gleichzeitiger Hand: *finit hic.*

[3]) Bei der genaueren Untersuchung der Veroneser Handschriften Augustins ergab sich mir, dass die Augustinische Vulgata sich näher als die der anderen scriptores ecclesiastici an die handschriftliche Überlieferung anschliesst, und dass der Apparat, den die Benedictiner unter dem Text verzeichnet haben, keine wesentliche Bereicherung durch neue Vergleichungen erfahren wird. Letzteres hat ohne Zweifel seinen Grund darin, dass die Benedictiner an den fast ausschliesslich benutzten französischen Handschriften einen durch sein Alter und seine Vortrefflichkeit ausgezeichneten Apparat besassen. Bei der neuen Textesrecension wird es sich daher vor Allem darum handeln, die unmethodisch den verschiedensten, sehr häufig nicht näher bezeichneten Handschriften entnommenen Varianten durch Beschränkung auf die ältesten Handschriften zu vereinfachen und auf bestimmte Autoritäten zurückzuführen, so wie die allzu oft von den Benedictinern unter den Text gestellte echte Überlieferung in ihre Rechte einzusetzen.

[4]) XL 289 (VI 245 ed. Venet.)

Digitized by Google

f. 39b sar|cina eius laeuis . corona uictoriae | meteamus [1]) . expl . liber . aureli a|gustini de agone xpiano . || f. 40 Incp. eiusdem de fide (*manus antiqua addidit:* uel symbulo) [2]) . | Quoniam scriptum est & aposto|licae disciplinae robustissima | auctoritate —

f. 68b caro | enim nostra utiq' ex terra est [3]) | philophitissę [4]) discordiae & tu qui|dem quantum tibi modereris . | quantumque teneas aculeos indig || f. 69 nationis tuae . ne reddas maledictum | pro maledicto satis in tuis litteris | eminet . —

f. 70b dum cogito inter uos | quibus ds hoc ipsud quod [5]) quod [6]) scriptum | est absorta [7]) est mors in uictoria [8]) ubi | est mors aculeus tuus ubi est mors | contentio tua hoc [9]) fides . quae paucis | uerbis tenenda in symbulo nobellis [10]) | xpianis datur . quae pauca uerba fideli|bus nota sunt ut credendo subiun|gantur [11]) do subiugati recte uiuant | & intellegant [12]) | expl . liber secundus de fide . ||

Nach Maffei wurde diese Handschrift dem Veroneser Vescovat vom Bischof Bonincontro von Verona durch Testament vom Jahre 1298 geschenkt.

AUGUSTINUS *de civitate dei.*

XXVIII. 26. membr. fol. foliorum 248. saec. VII. Durch Feuchtigkeit beschädigt.

f. 1 enthält von einer Hand des vierzehnten Jahrhunderts folgenden Index: Beat' aug. de citate dei . l'. vi . uid'lz | . xi . xii . xiii . xiiii . xv . xvi . |

f. 1b—6 enthalten von einer Hand des zehnten Jahrhunderts die Capitelangaben der betreffenden Bücher:

---

1) leuis, coronam uictoriae mereamur.

2) l. c. 181 (l. c. 151)

3) l. c. 196 (l. c. 164 B)

4) Hier unterbricht den Text ein Fragment eines Briefes von Augustinus an Hieronymus. XXII 912 (I 726 D Vall.)

5) l. c. 913 (l. c. 727 D)

6) XL 196 (VI 164 E ed. Venet.)

7) absorpta

8) uictoriam

9) haec est

10) symbolo nouellis

11) subiugentur

12) recte uiuant, recte uiuendo cor mundent, corde mundato quod credunt intellegant.

Digitized by Google

f. 1^b INCP . CAPITULA . LIB . XI . DECIUITATEDI | I de ea parte operis | qua duarum ciuitatum id est | cęlestis adque [1]) terrenae initia et fines incipient [2]) demonstrari ; | II . —

f. 6 XXVIII. de qualitate duarum ciuitatum terrenae atque | caelestis . , ||

f. 6^b leer.

f. 7 Ciuitatem [3]) dī dicimus cuius ea scrib|tura testis est quae non fortuitis mo|tibus animorum sed plane summe dis|positione prouidentie super omnes | omnium gentium litteras omnia sibi ge|nera ingeniorum humanorum diuina | excellens aucforitate sibi [4]) subiecit . —

f. 43 hunc quo|que librum aliquando claudamus | Augustini episcopi | catholici de ciuitate dī | contra paganos | liber . XI . explicit | Incip . lib . XII . | feliciter || f. 43^b Antequam de institutione hominis | dicam —

f. 74^b gratia nec crudelis | potest esse iustitia | exp . lib XII . Aureli Augustini | incip . liber XIII || f. 75 Expeditis de nostri saeculi exor|tu et de initio generis humani | difficillimis quaestionib. nunc iā rerum ordo de|poscit —

f. 104^b cō|modiore dispositione (disputatione *corr. ead. man.*) differtur [5]). Aureli Augustini | contra paganos | de ciuitate dei | liber XIII exp . | incip . lib . XIIII . || f. 105 Diximus iam superiorib. [6]) libris ad | humanum genus non solum natu|rae —

f. 143^b uerum et [7]) angelorum ut sit dš . omnia | in omnib. | exp . liber XIIII . | contra paganos | incip . lib . XV . || f. 144 de felicitate paradissi uel de ipso pa|radisso et de uita ibi primorum ho|minum —

f. 192 dñi post dilluuium et deinceps | in rebus consequentibus requi|ratur . | Aureli Augustini | contra paganos | liber . XV . exp . | incip . lib . XVI || f. 192^b Post dilluuium procurrentis | sanctae uestigia ciuitatis utrū | continuata sint an intercurrē|tibus impietatis interrupta tempo|ribus ita [8]) nullus hominum —

---

1) ac
2) incipiunt
3) XLI 315
4) sibi *om.*
5) differatur
6) in superioribus
7) etiam
8) ita ut

Digitized by Google

f. 246[b] turture et columba figuratum est | sacramentum [1]) Aurel Augustini | de ciuitate dei | contra paganos liber xvi exp. ||

f. 247 u. 248 enthalten Nichts ausser einigen werthlosen Schreibereien von einer Hand des eilften Jahrhunderts.

XXIX. 27. membr. fol. foliorum 110. saec. X—XI.

Diese Handschrift enthält von derselben Schrift Augustins das dreizehnte, vierzehnte, fünfzehnte und einen Theil des sechszehnten Buches. Anfang und Ende der Handschrift fehlt. Da vorn sechs Quaternionen fehlen, so scheint sie wie die vorhergehende auch das eilfte und zwölfte Buch umfasst zu haben.

AUGUSTINUS *de concordia evangelistarum* (Excerpt).

LXVII. 64. membr. 8. fol. 89. saec. X.

| ex uirginali utero carnem adsumen|do homo fieri uoluiss& [2]) —

f. 12 actio in secula sempiterna o beata trinitas | Fides. eiusdem. | Credimus scām trinita|tem id est patrem —

f. 14 beatitudo et gloria | Item eiusdem | Desiderantissimo filio fredegiso al|binus salutem. placuit prudentiae | —

f. 32 Lorica Ladcini sapientis [3]) | Suffragare trinitatis unitas. unitatis miserere trinitas | —

f. 32[b] ut extingues maligni iacula ut sim sanus in futura saecula || f. 33 [4]) Factum est autem in diebus illis in quibus iohañ | conceptus et natus est; Exiit edictum a cesare. aug̃. | —

f. 43 in amore dĩ usq in finem hic saluus erit;

Nach einer Besprechung des Epiphanientages folgen Excerpte aus Verschiedenen (einmal steht Isidor̃ am Rande) über Bibelstellen, namentlich zu Matthäus, Lucas und zur Apostelgeschichte.

f. 82 Sc̃i augustini ex lib̃ | de concordia euangelis|tarum [5]). | Siquis autem uelit unam narracionem ex omni|bus que de xp̃i natiuitate & infantia uel pueritia in | utriusque narratione —

f. 89 infantes sicut matheus narrat occidit ||

---

[1]) l. c. 523.

[2]) Alcuinus de trinitate III 14. Die fünf ersten Quaternionen fehlen.

[3]) Von anderer Hand als das Vorhergehende.

[4]) Alcuini comm. in evang. Lucae c. 2. Mit f. 33 beginnt eine neue Quaternionenzählung.

[5]) Vergl. XXXVIII 1041.

Digitized by Google

Augustini *epistolae.*

CCVIII. 204. chart. fol. saec. XV.

Neben Vielem Andern, dessen Aufzählung ohne Nutzen ist, enthält diese Handschrift mehr als fünfzig Briefe des Augustinus, die alle unedirt, aber auch alle von Anfang bis zu Ende gefälscht sind. Im Folgenden gebe ich den ersten ganz, von den übrigen die Adressen:

Epistola bti Augustini epi ad Petrum diaconum. Vtrũ mali in inferno peccabunt. Dilecto filio Petro. Augustinus eps salutẽ. Questionẽ aut dubitationem tuam nuper Dorotheum frẽꝫ transmisisti. Vtrũ mali in inferno peccabunt et ꝑ eandem rõem suscipe. Noueris q' nec bonis uoluntas nec malis facultas peccandi esse poterit. Sed dices. de bonis mihi constat. sed de malis non. cũ semꝑ uoluntatẽ malã habeant. Dico q' eorum uoluntas mala non est eis ad pc̃m sed ad suppliciũ habere poterunt. propter eorum uoluntatem malam. Ideo pc̃m non putatur. q' ꝑ pc̃a quis semꝑ maiorẽ penã meretur habere. ideo eorum mala uoluntas ad pc̃m non ĩputat. Nã sic̃ illi qui cũ xº regnãt. nullã in se malam uoluntatem habent. Ita illi qui damnati sunt cũ diabolo et angelis eius nullam requiem et bonam uoluntatem habere poterunt [1]).

Ad eundem Petrum. Marcellum. Bonifacium comitem *(bis)*. Euodium. Anceletum. Cornelium philosophum. Perpetuam sororem suam. Neptarium. Marsilianum. Ciceronem militem. Cirillum. Fabianum militem. Nepotianum comitem. Theofranum ph'm. Membrianum socium. Bonifacium comitem. Cirillum p̃sbr̃m. Fabianum. Brissinam. Valentinum. Paulinum. Cancianum militem. Sellenẽtianam. Aurelianum comitem. Valentinum Lixarium p̃sbrm. Desiderium ep̃m. Basilicam uirginem. Dorotheum. Concinam uiduam. Neptarium. Donatum p̃sbr̃m. Anastaxium. Aurelianum. Desiderium p̃sbr̃m. Cornelium. Julianum comitem. Iponenses. responsio ad b'tum Augustinum ꝑ clerum petentem ueniam de commissis iniuste praesumentium. Aug. ad Cornelium ph'um (wo Avicenna citirt wird!). Grisarium militem. Aurelium p̃sbrm. Ricardum ep̃m. Seuerinum. Marcellam. Donatum. Seuerinum. Macedonium. Neptarium. Donatum. Macedonium. epistola Macedonii ad Augustinum de sui commendatione. Aug. ad Neptarium.

---

[1]) Offenbar das Machwerk eines Scholastikers. Von derselben Art sind die übrigen.

Digitized by Google

AUGUSTINUS *in evangelium Joannis.*

XXXVI. 34. membr. fol. 2 col. foliorum 315. saec. X initio.

f. 2 lib maioris ecc uerоп.

f. 3 Incipiunt capitu|la super Johm . | I Ab eo quod scriptum est . in prin|cipio erat uerbum . usque | & tenebre eam non conprehenderunt —

f. 4b LIIII ab eo quod ait ihs qui credit || f. 5 in me . non credit in me . sed in eum | qui misit me . Usque ad id quod ait | sed qui misit me pater . ipse mihi | mandatum dedit quid dicam | et quid loquar.

f. 6 explici|unt ca|pitula | super | Johm | in nom | dni | [1]) ab eo quod scriptum est | in principio erat uer|bum : usque [2]) et tene|bre eam non conpre|henderunt . || f. 6b Intu|entes [3]) | quo*modo [4]) audiuimus ex lec| tione apostolica . ~ quod animalis homo non percipit * * [5]) quę sunt sps di . ~

f. 12 Beati mundi [6]) corde quia [7]) ipsi | dm uidebunt ; | explicit oml j . | Incipit omelia [8]) II | Bonum est frs | ut textum diuinarum | —

f. 315b ad hoc enim & ipse | dns [9]) supbe impietatis inri|sit ; in eorum qui in illum cre || [10])

Die Handschrift ist äusserst nachlässig geschrieben : ich führe nur eine Eigenthümlichkeit derselben an. Als achtzehnter Sermo wird folgender bezeichnet: Nec auribus nec cordibus uestris . Reparant tamen audientis effectum . & quodammodo commemorata innouant nos . Nec pigent ea quae nota sunt audire — nam neque saciaberis ut uelis discedere . ~ neque aliquid deerit . ut quasi inopiam patiaris ; (Aug. V 688 Mign. sermo 125).

---

[1]) XXXV 1379 (III, 2. 289)

[2]) *In illud Joannis,* In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum, *etc. usque ad id,* Et tenebrae eam non comprehenderunt.

[3]) Intuens

[4]) quod modo

[5]) ea

[6]) mundo

[7]) quoniam

[8]) In den Ausgaben *tractatus.* Im Folgenden werden in der Handschrift die einzelnen Stücke als *sermones* bezeichnet.

[9]) dns crucem suam, ubi eum dementia superbae

[10]) l. c. 1780 (l. c. 649 A).

Digitized by Google

Dann folgt der in den Ausgaben als achtzehnter bezeichnete als neunzehnter; der zwanzigste hat folgenden Titel: Itẽ sermo aľi de eadem lectione; der einundzwanzigste wird als zwanzigster bezeichnet; zuletzt folgt der neunzehnte als einundzwanzigster.

Augustinus *de psalmis.*

XXX. 28. membr. fol. 2 col. foliorum 95. saec. X.

f. 1 dicant [1]) in gentibus [2]) ubi est | ds̃ eorum , Quia inuisibi|lem dm̃ colimus .

f. 3[b] Qui transmutauerunt [3]) || f. 4 & pusillis montibus et | collibus [4]) —

f. 4[b] Sed nos qui uiui|mus benedicimus dm̃m | ex hoc [5]) & usque in scľm . | expľ tractatus | de psalmo cxııı | incp̃ tractatus de || f. 5 psalmo cxıııı . | Dilexi qm̃ exaudit dn̄s uocem | orationis [6]) meę | Cant& hoc ani|ma quae peregrinatur | a dn̄o . Cantet hoc ouis | illa quae errauerat — f. 6[b] et iterum miser&ur quia [7]) || f. 7 exagitant [8]) quasi | iustum & insultant | quasi de ipsa iusti|tia . Magnus [9]) apos|tolus . in coelū uolasti | quomodo helias —

f. 15 moribus | uestris . & nūquā | delebitur . | Explicit tracta|tus de psalmo | xcııı . | incip̃ tractatus | de psalmo xcıııı || f. 15[b] Ego uellẽ fr̃s | ut patrẽ nr̃m | potius audiremus | Sed & hoc bonū est ut patri oboediamus —

f. 27[b] quia uerum est quod | non repell& (repellit *corr.)* [10]) dn̄s plebem suam || f. 28 Incip̃ tract̃ de ps̃ xcv . | Dominus et | frater me|us Seuerus | adhuc dif|fert lętitiam | nostram —

---

[1]) De psalmo CXIII sermo 2 zu Anfang. XXXVII 1481.
[2]) gentes
[3]) l. c. 1484 (c. 4). Zwischen fol. 3 und fol. 4 fehlen zwei Blätter.
[4]) l. c 1486 (c. 11).
[5]) hoc nunc
[6]) deprecationis
[7]) l. c. 1488 (c. 5). Die sechs ersten Blätter gehören offenbar einem in das neunte Jahrhundert zu setzenden Codex an, dessen dritten Quaternio sie mit den beiden ausgefallenen Blättern bildeten.
[8]) De psalmo XCIII c. 21 l. c. 1209. Vorher sind sechs Quaternionen ausgefallen.
[9]) Magnus, inquiunt
[10]) repellet

Digitized by Google

f. 37 iudica|uit [1]) orbẽ terrarũ inęqui|tate . & populos in uerita|te sua ; | explicit tractatus | de psalmo . xcv | incip̃ tract̃ de ps̃ xcvi | Magna specta|cula ds̃ prę|bet cordi | xp̃iano . —

f. 53ᵇ habeas iocunditatem | neque illic inuenias ; | explicit tracta|tus de psalmo | . xcvi . || f. 54 incipit tract̃ de ps̃ | xcvii | Cantare [2]) dñõ | canticum no|uum . nouus ho|mo nouit . uetus | non nouit ; Uetus homo | est uetus uita —

f. 59 ue|niat . Corrige te ut non | ores contra te . amen . | explicit tractatus | de psalmo . xcvii . | Fratres notum [3]) | iam debet cari|tati ur̃ae . tam|quã —

f. 73 di|ligit . & quib; donauit | ut ab eis diligatur ; | explicit tractatus | de psalmo . xcviii . | incp̃ trac̃ de ps̃ xcviii *(sic)* | Psalmum fr̃s | cum cantare|tur audistis . | breuis est . nec obscurus —

f. 84 ecce ego | uobiscum [4]) usque ad [5]) | consumationẽ saeculi ; | explicit . trac̃ . de ps̃ xcuiii . | incip̃ tract̃ de ps̃ . c . | Psalmus iste | centesimus | quod habet | in primo uersu | hoc in toto eius corpo | (re *add. m. s. XIV*) quaerere debemus ; | —

f. 95ᵇ iu|dicium ; Ipse facturus . | qui uiuit & regnat in|saecula saeculorum | amen [6]) ||

XXX. 29. membr. fol. 2 col. foliorum 160 saec. X.

f. 1 Breuis [7]) psalm' | est & ualde uti|lis quem modo nobis cantatũ | audiuimus [8]) —

f. 11 pacem cum loquimur [9]) | eis debellant [10]) nos gratis . | expl̃ de psalmo cxviii. | incip̃ de psalmo cxx. | Secundus est iste | psalmus eorum | quorum titulus | est . canticum gra|diuum [11]) . plures —

---

[1]) iudicabit
[2]) Cantate
[3]) notum esse
[4]) uobiscum sum
[5]) in
[6]) Ipse — amen *om.*
[7]) XXXVII 1596: de psalmo CXVIIII.
[8]) Unten auf derselben Seite von späterer Hand: .p s̃ãcto Jachobo de la tõba Yoꝝ. Dasselbe steht auf dem letzten Blatte.
[9]) loqueremur
[10]) debellabant
[11]) graduum

Digitized by Google

f. 24[b] martyres sine labore | hic sunt nobiscū amen | explicit de psalmo cxx . | incipit de psalmo . | centesimo . xxi. | Sicut amor inmund; | inflammat animam ad [1]) terre|na concupiscenda | & peritura sectanda ; | periturā uocat —

f. 37 carpite | manducate bibite | conualescite currite | adprehendite amen || f. 37[b] expl̄ psalmus cxxi | incip̄ psalmus cxxii | Ascendentis cantica | ex ordine cum sc̄i|tate ur̄a conside|randa suscepi . ascen|dentis & amantis . & | ideo ascendentis quia | amantis . Omnis amor | aut discendit aut ascen|dit [2]) —

f. 48[b] siciunt | iustitiā qm̄ ipsi satu|rabuntur ; amen | expl̄ de psalmo . | centesimo . xxii . | incipit de psalmo | centesimo xxiii . | Bene iam nostis | fratres km̄i | canticum gradiuū [3]) | esse canticum ascen|sionis n̄rae ; —

f. 59 inimicus ubi | se occult& ad decipi|endos fideles; amen; | ex̄p de psalmo . cxxiii . | incip̄ de psalmo . cxxiii . | Psalmus iste per | tinens ad numerū | canticorum graduū | de quo titulo in aliis | iam multa diximus | & repetere —

f. 67[b] simus ih̄l | & amplectamur pacē . | Quia hyerusalem || f. 68 uisio pacis est [4]) & nos ih̄l | & pax super ih̄l amen | explicit de psalmo | centesimo xxiiii . | incipit de psalmo | centesimo xxv | Sicut iam meministis | ex ordine nobis trac|tantibus . iste psal|mus est centesimus | uigẽsimus quintus . | qui inter illos psalmos | est quorum titulus est [5]) | canticum gradunm ; —

f. 80 & proficiamus ut p|ueniamus amen; | explicit psāl cxxv | incip̄ de psāl cxxvi | Inter omnia cantica | quibus est titulus | canticum graduum . | iste psalmus —

f. 90[b] nec [6]) audaces fuerimus | promissores orate | pro nobis amen | explicit de psalmo | centesimo uicesimo | sexto . incipit de | psalmo centesimo | uicesimo septimo || f. 91 Sicut dicit aposto|lus [7]) spiritalib; spiri|talia [8]) —

---

[1]) et ad
[2]) aut ascendit aut descendit
[3]) graduum
[4]) Jerusalem est uisio pacis
[5]) est titulus
[6]) ne
[7]) apostolus. fratres charissimi,
[8]) spiritualibus spiritualia

Digitized by Google

· f. 104 uiuen|do . & pasc& [1]) in aeternũ | nobis uiuere donando . | expl de psãl cxxvii | incp̃ de psalmo cxxviii . | Psalmus quem canta | uimus breuis est . | Sed sicut scriptum —

f. 112 sponsi nolunt | esse adulterae [2]) sponsę | expł de psał cxxviii [amen | incp̃ de psalmo cxxviiii | Qm̃ uos non solum | oculis corporis . sed | &iam corde uigi|lare praesumimus . | intellegenter nos can|tare opport& . —

f. 121 & ipse re|demit [3]) isł ex [4]) omnibus iniquitatibus eius . amen . | exp̃l psalmus cxxviiij | Incp̃ psalmus cxxx | In isto psalmo commen|datur noƀ humilitas | serui dĩ& fidelis —

f. 135 hoc [5]) | ergo quomodo intel|legendum est . quousq; | ueniamus ad a&erni|tatem [6]). Iam spes | non erit sed ipsa res erit | exp̃l psãl cxxx | incp̃ psalmus cxxxi | Justum quidem erat | km̃i ut fratrem | potius audiremus | collegam —

f. 150ᵇ clari|tas carnis ut flos fęni; amen | exp̃l de psalmo cxxxi | Incip̃ de p̃sl cxxxii | Psalmus breuis est | & [7]) ualde notus . | sed [8]) ualde nominatus . | Ecce quam bonũ | & quam iucundum (iocundum *corr. m. al.*) | habitare fratres | in unum . Ita sonus est | dulcis iste [9]). —

f. 159 sur|sum cor [10]). & nemo te an|gustauit in coelo . et | ideo bene sequitur | alius psalmus | Ecce nunc benedi|cite dm̃m . omnes | serui dñi . qui statis || f. 159ᵇ in domo dñi in atriis do|mus dĩ nostri quare | addidit in atriis . atria —

f. 160ᵇ Plu|ralis numerus fratres | sed singularis habitan|tes [11]) in unum . Ideo bene|dicat te dñs ex sion . qui [12]) ||

---

1) pascet nos
2) adulteri
3) redimet
4) ab
5) hic
6) aeternitatem, speremus in Dominum Deum; quia cum uenerimus ad aeternitatem
7) sed
8) et
9) iste dulcis est
10) sursum corda. Sursum cor habe
11) habitare
12) l. c. 1738 am Schluss der Erklärung von ps. CXXXIII. Zwei Blätter fehlen am letzten Quaternio.

Digitized by Google

Augustinus *de psalmis* (Excerpte).

X. 8. membr. 8. foliorum 153. saec. VIII.

f. 1 Lectio | beati | Augustini | de exposi|tione psal|mi nonage|simi quod | in scā qua|dragensi|ma legendum est [1]). | Psalmus iste est de quo —

f. 4 discite tole|rare omnes molesti|as huius saeculi ut | spes vestra sit in dn̄o dō uestro amen . | expl. lectio prima . | Lectio beati Augus | tini de expositione | psalmi . vii . | dn̄e dš meus . in te speraui —

f. 7ᵇ su|per pauca fuisti fide|lis super multa te | constituam intra | in gaudium dnī tui . | expl . || f. 8. lectio secunda . | Lectio beati Augus | tini de expositione | psalmi xxxii . | diligit misericordi|am et iudicium in|tendite —

f. 11ᵇ alius est iudican|di alius petendi locus | quia diligit misericor|diam et iudicium : mi|sericordia dnī ple|na est terra . | Lect̄ . tertia | Lect̄ . beati Agustini | de expositī . psalmi | xxxvi . | Tota die miseritur *(corr. m. 2)* | et fenerat et semen | eius in benedictio|ne erit . fenerator | quidem dicitur qui | —

f. 14ᵇ uenite benedicti pa|tris mei percipite reg|num quod uobis paratū | est ab origine mundi | explī . | Lect . quarta . | Lectio beati Augustini | de expōsit̄ : psalmi . xl . | Beatus qui intelliget (intellegit *m. 2)* | super eginum *(corr. m. 2)* et paupe|rem . die mala —

f. 17ᵇ ut ante tribunal dnī | laudem consequamur | et uitam aeternam ac|cipere mereamur . Expł . Lect̄ : quinta : | Lect̄ : beati Augus|tini de exposit̄ . psal|mi . xlv . dš noster refugium | et uirtus . adiutor | in tribulationibus —

f. 20 ut et ipse donet | nobis delicta nostra : | Expł : || f. 20ᵇ Lectio sexta | Lectio beati Agus|tini . de expositione | psalmi : xlviii : | sicut oues in infer|no positae mors . pas|tor est eis —

f. 22ᵇ cum xp̄s apparuerit | uita uestra . tunc et uos | cum illo apparebitis | in gloria . Expł . | Lectio septima | Lectio beati Agus|tini de expositione | psalmi quinquagisimi *(sic)* . || f. 23 Miserere mei dš

---

[1]) Diese und die meisten der folgenden *lectiones* beruhen auf Excerpten aus den Commentaren Augustin's zu den Psalmen. Diesem Hauptbestandtheile der Handschrift sind Excerpte aus anderen Schriften Augustin's, so wie aus den *sermones* des Chrysostomus und Ambrosius, die ebenfalls zu *lectiones* zurecht gemacht sind, beigefügt.

Digitized by Google

se|cundum magnam mise|ricordiam tuam : | psalmus iste sicut | cau'us facit eos —

f. 25b ide|o peto ut ignoscas . quia | ego peccatum meum | agnosco . Expl . | Lectio octaua . | Lectio beati Agustini | de expositionem *(sic)* psal|mi quinquagisimi . | Quoniam iniquita|tem meam ego agnos|co et delictum meum | coram me est —

f. 28b age pęnitentiam et dic | iniquitatem meam ego | agnosco et peccatum | meum coram me est | semper . Expl . | Lectio nona . | Lectio beati Agustini | de expos̃ . psalmi quin|quagisimi . | Ecce enim ueritatem | dilexisti incerta | et occulta sapien|tiae duae manifes|tasti mihi —

f. 31 audire mereamur | a dn̄o in diem iudicii . qui|a ecce demissum (dimissum *m.* 2) est | peccatum uestrum . | Expl . | Lectio decima . | Lectio beati Agustini | de expos̃ . psalmi . sexa|gisimi primi : | Nolite sperare in i|niquitate et in ra|pinis . nolite con|cupiscere : uana est | enim iniquitas —

f. 33b non in his quae | habetis spem punatis *(corr. m. 2)* | sed spes uestra sit in | dn̄o d̄o uestro . Expl . | Lectio . undecima . | Lectio beati Agustini | de expos̃ . psalmi quin|quagisimi . quinti : | In me sunt ds̃ uota quae | reddam laudes tibi : et a|libi uouite *(sic)* et reddite | dn̄o d̄o uestro quid uoue|atis —

f. 37 ut et hic in lumi|ne fidei et ibi in lumine | speciei tamquam in lu|mine uiuentium in cons|pectu dni̅ placeamus : | Lectio duodecima | Lectio beati Agustini | de expos̃ . psalmi quin|quagisimi septimi : | Si uere utique iustitiam | loquimini recta iudi|cate filii hominum : non | sit iustitia labiorum | ff̃ . —

f. 39b si enim uere | iustitiam loquimini | recta iudicate fili | hominum . | Lectio tertia decima . | Lect̄ . beati Agustini . de | expos̃ . psalmi . sexagisimi | sexti . ||

f. 40 ds̃ misereatur nobis | et benedicat nos : ff̃ . di|lectissimi cum bene|dicit nos dn̄s .

f. 42 perte|nuit *(corr m. 2)* ad misericordiam | tuam non punire pecca|torem . sed iustificare | et pium facere . | Lectio quarta decima . | Lectio beati agustini de ex|pos̃ . psalmi sexagisimi sexti. | Terra dedit fructum | suum benedicat nos | ds̃ uideamus fratres : ||

f. 44b et uos | nouiscum *(corr. m. 2.)* ab omni tem|tatione saluatos . in|regno suo cognoscere|et coronare dignetur . | Lectio quinta decima . | Lect̄ . beati Agustini de | expos̃ . psalmi nonagisimi . | Qui

Digitized by Google

habitat in adiuto|rium (adiutorio *m.* 2) altissimi et | in protectione dī cae|li commorabitur : quis | est qui habitat —

f. 48 ut sis securus ne | incedas in laqueos | uenantium . | Lectio sexta decima : | Lect̄ . beati Agustini de ex|pos̄ . psalmi nonagisimi . | Quoniam in me sperauit | et liberabo eum . pro|tigam eum . qm̄ cogno|ui —

f. 51[b] ubi enim fuerit thesau|rus tuus ibi erit et cor | tuum . | Lectio septima decima || f. 52 Lectio beati Agustini de ex|pos̄ . psalmi . nonagisimi primi : | Bonum est confiteri dn̄o | et psallere nomini dn̄i | altissimi : ff̄ . in utraque | re bona est confessio : —

f. 55 et ui|tam aeternam ꝑcipere *(corr. m. 2)* | in futuro cum sc̄is coronas | ualeamus || f. 55[b] Lectio octauadecima | Lect̄ . beati Agustini de ex|pos̄ . psalmi septuagisimi : | Ds̄ inte speraui . dn̄e non | confundar . in aeternum . | iam confusus sum . uel non | inaeternum : quomodo e|nim non est confusus . cui |dicitur —

f. 58[b] mortuus erat et re|uixit : perierat et in|uentus est . | Lectio nona decima . | Lect̄ . beati Agustini de | expos̄ . psalmi nonagisi | mi octaui : | Confiteantur no|mini tuo magno | qm̄ terribile et sc̄m | est : ipsum nomen tu|um terribile et sc̄m | est : sic praedicatur | crucifixus . —

f. 62 omnia facientis cir|ca eos quos diligit : et | quibus donauit . ut ab | eis diligatur : | Lectio uicesima | Lectio beati Johanni Crysostomi (*in mg. m.* 2: de elymosina) Vigilare nos | iubet dn̄s | et orare : ne | ueniamus in temp|tationem : O anima | quae mecum audis et | legis —

f. 66[b] non quia non pec|castis . sed quia pecca|ta uestra elemosynis | redemistis . | Lectio beati Johanni Crysostomi : | Ait enim dn̄s per | esaiam prophe|tam : si uideris nudum | uesti : || —

f. 70 ambu|late cum lucem habe|tis ne tenebrae uos | conpraehendant . | Lectio beati Agustini . | Dn̄s nr̄ ih̄s xp̄s cla|mat peresaiam | prophetam dicens : | nolo mortem orientis *(sic)* | tantum reuertatur | et uiuat : || —

f. 74 et in die salutis | adiuuaui te : et iterum . | ecce nunc tempus ac|ceptabile ecce nunc | dies salutis : | Inc̄p . sermo . de uerso . | Confitemini dn̄o | qm̄ bonus qm̄ in | saeculum m̄am (= *misericordiam*) | eius : remedia purgan|di facinoris spō *(corr. m. 2)* sc̄o ins|truente addiscimus : || —

f. 76[b] fidelis est enim | ꝑk̄ . et iustus dn̄s nr̄ . | ih̄s xp̄s . qui demit|tat (dimittat *m.* 2) nobis peccata nos|tra et mundet nos . ab |

Digitized by Google

omni iniquitatem (m. *eras.*) | Lectio beati Ambrosii | Retenet (*corr. m. 2*) scitas ues|tra . ff̃k : quod iuda || f. 77 scarioth . propria . sen|tentia . condemnatus . | ad fariseos dominici : | sanguinis . mercidem (*corr. m. 2*) | reportauerit . et actus | paenitentia refude|rit . uinditionis (*sic*) praetium : | —

f. 80 huius gratia | sepulturae quae et pu|rificat peccatorem | et uiuificat morientem : || f. 80[b] Lectio beati Ambrosii : | sicut legimus ff̃kki : | omnes discipuli in | passione saluatoris | trepedauerunt (*corr. m. 2*) omnis (*corr. m. 2*) | enim . pene cum tradere|tur reliquerunt : —

f. 84 et qui prius se ipsum | non rexit alios post|modum regendos ac|cepit : | Lectio . beati Agustini | Discite . ff̃k . qnm̃ | crux xp̃i feriae sunt s|piritales : antea nam|que crux nomen condem|nationis erat || —

f. 90 estote | namque ait similes patri | uestro qui est incaelis . ut | et caelorum regna posse|dere (*sic*) mereamur : p̱ xpm̃ | dnm̃ ñ . qui est benedictus | per inmortalia saecu|la saeculorum . | Lectio beati Agustini | de exposĩ. psalmi . sexa|gisimi . tertii : | Quia exacuerunt ut | gladium linguas suas | intenderunt arcum | rem amaram : hoc et | alius psalmus dicit : Fi|li hominum —

f. 93 prae|dicauit regnum caelorum | ut a morte liberaret | animas eorum || f. 93[b] Lectio beati Agustini | Debemus dilectis|simi ff̃ sensum sc̃i | euangeliste diligen|ter adtendere ubi | ait : haec ergo sciens | ih̃s surgit a cena et | ponit uestimenta sua | —

f. 97 fidelis est et iustus | qui demittat nobis | peccata nostra et | mundet nos ab om|ni iniquitate + filiciter | dõ gratias . xp̃o . | semper eiusque | filiio : simulque eius sc̃o sp̃o . | Incipiunt . e|pistulae can|nonicae : hoc | est prima : be|ati . iacobi . a|postoli : | —

Es folgen die beiden Briefe des Petrus, die drei Briefe des Johannes und zuletzt der Brief des Judas.

f. 136[b] saecula saeculorum . | amen . dõ gratias . | Expliciunt epistulae Cano|nicae . Iacobi . I . Petri . II . | Johannis . III . Iudae . I . | et fiunt . insimul . | no . merum : vii : | Incp̃t epistula beati | Leonis papae : urbis | Rumae ad Flauiano : de he || f. 137 rese Eytychianorum . [1]) | Dilectissimo fra|tri Flauiano | Leolictis (*corr. m. 2*) dilecti|onis tuae litteris | quas miramur fuisse tam | —

---

[1]) LIV 755.

Digitized by Google

f. 151 adfuturum | diuinitatis auxilium : ut | his [1]) qui errauerat dam|nata sensus sui praui|tatem saluetur [2]) . || f. 151^b^ Explĩ . epistula Bẽ . | Leonis papae urbis | Rumae . ad flauianum . | Incp̃t oratio Sc̃i | Cypriani [3]) . | Dñẽ sc̃ẽ pater agios ds̃ [4]) | ad te leuabi *(corr. m. 2)* animam me|am [5]) . ds̃ [6]) meus quis enim | maior est [7]) tibi semper [8]) | gratias et laudes referam [9]) —

f. 156^b^ digneris me | liberare ab igne et poe|na perenni . Cui est ho|nor et gloria . imperium | et potestas nunc et | per . omnia saecula sae|culorum . amen [10]) . | Expł . oratio sc̃ĩ . | cypriani . ||

f. 157 + Lata . de sc̃ã anima | uel eius . uirtutibus | Per auditum credit | per desiderium quaerit | ꝑ sapientiam inuenit | ꝑ orationem petit | per gratiam accepit | ꝑ humilitatem custodit | —

fol. 158 dispensatio cum equa|litatem sustinen|tia sine odio absti|nentia cum te . dõ g̃rat . | + peccator et indignus | homo scripsit me in | via peregrinationis | suae . multa enim flagel|la circumuenerunt eum | sed tu dñẽ pius et mise|recors miserire *(sic)* illius | animae per cuius manum | ultimi scriptoris ego | paruolus liber magnum | the-saurum sum reconditus . ||

f. 158^b^ Capitula . huius . libri | Beati Agustini lectionis | xxiii . beati Joh . Chrysost̃ . ii . | Sermo de uerso . i . beati Am|brosii . ii . epist̃ . cañ . vii . | beati Leonis pap̃ . epist̃ . i . | oratio sc̃i . Cypriani de sc̃ã | anima omnes in unum sunt xxxviii . | Karissime qui legis peto | te per ipsum qui pias mauit | nos ut oris pro me indig|no peccatore et ultimo scriptore si habeas partem cum dnõ saluatore : sicut nauigantibus suauis est portus sic et scriptori nouissimus uersus qui nescit

---

[1]) is

[2]) prauitate saluetur. Deus te incolumem custodiat, frater charissime. Data idibus Junii, Asturio et Protogene uiris clarissimis consulibus.

[3]) IV 905

[4]) Deus hagie

[5]) ad — meam *om.*

[6]) et hagie deus

[7]) maior te

[8]) *om.*

[9]) referam

[10]) perenni, et ab omni tormento quod parasti iniquis: per bonum et benedictum Jesum Christum Saluatorem nostrum, per quem tibi laus, honor, uirtus, gloria, in saecula saeculorum, Amen.

Digitized by Google

litteras scribere se nullum putat esse laborem quia quod tris digiti scribunt totos corpus laborant ||

Hier brechen die Stossseufzer des armen Schreibers ab: das letzte Blatt fehlt. Auch das erste (Titelblatt) ist verloren gegangen.

Canones *et acta conciliorum pontificumque epistolae.*

LVII. 55.[1]) membr. 4. fol. 110. saec. XI.

f. 1 Synodus ephesena cum epistolis suis | in hoc corpore continetur . |

I Caelestini papae epistula prima ad cyrillū | episcopum alexandriae ante collectionē | synodi in epheso contra Nestorium |

II Eiusdem caelestini papae ante synodū epistu|la ad nestoriū epm constantinopolitanū |

III Epistula nestorii ad caelestinū papam | ante synodum . |

IIII Eiusdem nestorii secunda epistula ad eun|dem papam ante synodum . |

V Epistula caelestini papae pbris diaconibus | clericis & plebi consistentibus constantino|polim ante synodum . |

VI Epistula papae Caelestini ad iohannē antio|chenū iuuenalem hyerosolymitanū rufū | thessallonicensem & flauianū filippensē | per orientē aparibus ante syndum . |

VII Epistula papae cęlestini ad synodū apud ephe|sum collectam contra nestorium . |

VIII Commonitorium papae caelestini episcopi | & pbri euntibus ad orientem .

VIIII Epistula papae caelestini ad theodosium aug de collegenda synodo . |

X Epistula papae caelestini ad cyrillum epm ||

f. 1[b] alexandrinum de recipiendis eis qui damnato | errore maluerunt resipisci |

XI Exemplaria gestorum quae acta sunt in sča syno|do ephesena m&ropoli de recta fide . |

XII Praeceptum theodosii imprs de colligenda syno|do ad cyrillum epm quod in eadem synodo est | relectum

---

[1]) Vergl. über diese Handschrift Maffei in dem Anhang zu seiner Istoria teologica, S. 70; Ballerin. de antiq. collection. et collector. canonum. pars II. c. 11, 1. 1. LVI 159.

Digitized by Google

xiii Epistula sc̃i cyrilli ad nestoriũ in synodo relecta |
xiiii Item epistula sc̃i cyrilli ad memoratũ nestoriũ | in supradicta sc̃a synodo relecta |
xv Epistula nestorii ad sc̃m cyrillũ in synodo relecta |
xvi Item epistula caelestini papae ad nestorium | in synodo relecta |
xvii Epistula sc̃i cyrilli cum duodecim capitulis ad | nestorium in synodo relecta . |
xviii Epistula caprioli chartaginensis ep̃i in synodis relecta |
xviiii Symbolum proditum a carisio pbr̃o compositum | ab hęreticis & in memorata synodo condempnatũ . |
xx Acta excommunicationis ep̃i iohannis antiocheni | & episcoporum qui cum eo fuerunt |
xxi Relatio sc̃ae synodi ephesenae ad theodosiũ imp̃m | de excom̃unicatione ioh̃is & qui cum eo fuerunt . |
xxii Relatio sc̃ae synodi ephesenae ad sc̃m caelestinũ | papã urbis romae . significans quae gesta sunt | in ipsa ephesena synodo ||
[xxiii [1]) Epistola sc̃i caelestini papę ad theodosium iuniorem aug̃ . post synodum .
xxiiii Epl̃a caelestini pap̃ maximiano ep̃o c̃stantin̄ p' synodũ .
xxv Epistola caelestini papę clero et plebi constantinopolim oonstitutę post synodum .
xxvi Epistola sc̃e memoriae papę caelestini post dampnacionẽ nestorii ad sc̃am synodũ hephesenam scripta .
xxvii Exemplar sacrę epistolę per aristolaum tribunum et notarium ad iohannem ep̃m antiochiae de pace et adunatione ecclesiarum .
xxviii Epistola iohannis ep̃i antiochię ad cyrillum de pace .
xxviiii Incipit epistola sc̃i cyrilli ad iohannem antiochenum .
xxx Epistola sc̃i xysti ep̃i cyrillo alexandrino post pacem factam inter cyrillum et iohannem .]

f. 2 dogmatis extiterunt exempla iam uiceris uere tibi euange| lium potest testimonium conuenire quod dicitur . pastor | —

f. 5b respiciam . ~ cui honoris aliquid seruem . quando agitur [2]) || f. 6 tas non recipit . aut prestari permittit indutias . | —

---

[1]) Hier fehlt ein Blatt: der Index ist von einer Hand dieses oder des vorigen Jahrhunderts ergänzt. Im Obigen ist er nach den Titeln im Text selbst wieder hergestellt.

[2]) Ein Blatt fehlt.

Digitized by Google

f. 109 audiuit | dat̃ xv . Kał octobriũ Theodosio xiii et maximo coñs | Explic sc̃a synodus ephesena cum epistolis | ad se pertinentibus . In nomine dñi . incipit concilium domni stephani | In nomine patris . & filii & sp̃s sc̃ Regnante uno & eadem sc̃a trinitate cum eodem patre | & sp̃s sc̃o per infinita om̃a saecula mense aprile . die duodecima indiccione septima [1]); —

f. 110ᵇ absolui gradiendum scilic& partibus spoliatus in eum qui uocatur saluatoris dñi ñri ihũ xp̃i ||

LVIII. 56. [2]) membr. 4. 2 col. foliorum 312. saec. X. Zu Anfang und am Ende durch Feuchtigkeit sehr beschädigt.

f. 2ᵇ ////// m manu propria flauiani archiepĩ | constantinopolitani datũ ab eo poscenti im̃pi

ii Epistola Leonis archiepĩ romae ad eutychen

iii Epistola petri ep̃i rauennensis ad eutychen pbrm̃

iiii Epistola sc̃issimi archiep̃i romae leonis ad flauianum archiepm̃ constantinopolitanum

v Epistola flauiani archiepĩ constantinopolitani ad leonem archiepm̃ romę

vi Epistola sc̃issimi archiep̃i romae leonis ad faustum pbrm̃ .

vii Epistola encyclia siue synodica sc̃issimi archiep̃i romae leonis ad flauianum archiepm̃ constantinopolitanũ cum istis epistolis ob hoc ordine suo posita non est quia in gestis sc̃i et uniuersalis concilii calcedonensis tertiae actionis inserta est .

viii Epistola flauiani archiepĩ constantinopolitani scripta ad eundẽ epm̃ senioris romae leonem .

viiii Epistola sc̃issimi archiep̃i romae leonis ad iulianum ep̃m cohensẽ

x Epistola sc̃issimi archiep̃i romae leonis ad faustum marchianum //// et reliquos archimandritas

xi Epistola sc̃issimi archiep̃i romae leonis ad imp̃rm theodosium

xii Epistola leonis archiep̃i romani ad pulcheriã augustam

xiii Epistola sc̃issimi archiepĩ romae leonis scripta ad secundum concilium ////// nũ contra eutychem quae perducta quidem est occulta /////// opter quod non fuerit concessa publicari ep̃is adposcoꝝ .

---

[1]) Nach dieser Handschrift herausgegeben von Gaet. Cenni. Rom. 1735.

[2]) Vergl. über diese Handschrift Maffei in dem Anhang zu seiner Istoria teologica S. 72; besonders aber Ballerin. praef. in epist. S. Leonis magni. LIV 565 ff.

Digitized by Google

xiiii Epistola s̃cissimi archiepi̅ romae leonis ad impm̃ theodosium qua rogauit speciale concilium in italia fieri & in nullo alio loco quod contraria sit canonibus secunda synodus ephesena.

xv Epistola alia s̃cissimi archiepi̅ romae leonis & sc̃ae synodi ad imp̃rm theodosiũ culpans ephesenum concilium.

xvi Epistola leonis archiepi̅. & s̃ci concilii quod romae collectũ est ad pulcheriã aug̃.

xvii Epistola. hilari diac̃ romani ad pulcheriã augustam ||

f. 3 xviii Epistola gallę placidiae augustae ad pulcheriã agustam

xviiii Sacrae litterae diuinae memoriae ualentiniani & placidiae & eudoxiae augustae ad theodosiũ principem ut iuberet in partibus Italiae concilium celebrari.

xx Epistola gallae placidiae ad theodosiũ imp̃m.

xxi Epistola licinię eudoxiae augustę ad theodosiũ.

xxii Rescriptum theodosii ad ualentinianũ augustum

xxiii Epistola theodosii rescriptã ad gallã placidiam.

xxiiii Epistola theodosii ad eudoxiã augustã

xxv Epistola s̃cissimi archiepi̅ romae leonis & eius s̃ci concilii ad clericos & honoratos. & omnẽ populum constantinopolitanum

xxvi Epistola s̃cissimi archiepi̅ romae leonis ad archimandritas constantinopolitanos

xxvii Epistola ualentiniani & martiani ad archiep̃m romae leonem

xxviii Alia epistola piissimi imp̃is martiani ad archiep̃m romae leonem

xxviiii Epistola pulcheriae augustę ad eundẽ s̃cissimũ archiepm̃ romae leonem. Quae significat rẽu [1]) anatholium constantinopolĩ errore relicto ep̃m confirmatum subscriptione maxime epistolę eius dogmaticę ad scm̃ flauianum directę cuius flauiani s̃iã corpus significat suae sedi p̱ductũ & in apostoloꝝ basilicã depositum. & alia quaetenor sacrorũ apicum eius demonstrant.

xxx Sacrę litterae missae ad ualentiniano. et martiano ubique ad religiosos ep̃s. Quatenus omnes in nicea conuenirent

xxxi Itẽ aliae sacrae similiter litterae eorundẽ piissimoꝝ imp̃oꝝ ad d̃o amantissimos ep̃s.

xxxii Sacrae item litterae missae ad synodum in nicea a ualentiniano et martiano

---

[1]) = reuerendum

xxxiii Item sacrae litterae missae a piissima & xp̄ianissima augusta pulcheria ad consularem bythiniae stratigiū ut curā haberet circa disciplinā synodi perhibendā antequā placer& de nicea ad calchedonā mutari concilium

xxxiiii Sacrae litterae missae sc̄o concilio quod nicea conuenerunt || f. 3ᵇ ut deberet calchedona migrare

xxxv Exemplar imperialium litterarum quae niceae missae sunt sc̄o concilio; dum adhuc piissimus imp̄ in tracia resider& ut deber& indifferenter calchedonam migrare ||

f. 4 Principium. | Rescriptum de fide factū | manu propria flauiani archiep̄i —

f. 125ᵇ data x kł octƀ heraclea || f. 126 Incipit eiusdem | magnę synodi | actio prima. | Consulatu domni (n̄ri *add. m. al.*) —

f. 143ᵇ notariorum dixit. Completū ē. | Explicit prima cognitio | calchedonensis concilii | cum pace | Incipit secunda | Consulatu domni n̄ri —

f. 158 mancipentur; expł | Incp̄ tertia cog|nitio concilii calchedonēn. | Consulatu piissimi & xp̄ianissimi imp̄is n̄ri marciani | —

f. 161ᵇ tum prouideat ueritatis. | Expl̄ actio tertia | Incp̄ quarta cog|nitio eiusdem sinodi | Consulatu domni nostri | —

f. 209ᵇ a sc̄a synodo formula dabitur; | Explicit actio quarta | calchedonensis synodi || f. 210 Incipit quinta | Consulatu domni n̄ri | —

f. 215ᵇ manifesta fient diuino uertici; | Expł actio quinta. | Incp̄ sexta sc̄i cal|chedonensis concilii | Consulatu domni n̄ri. | —

f. 232 causa noscitur continer //////// | Explicit | Incp̄t actio itē septima | in aliis exemplaribus | octaua. calchedonensis concilii | Consulatu domni n̄ri | —

f. 234ᵇ concordiam; Legi. legimus. Legi: | Expl̄ actio: octaua | Incip̄ nona | Consulatu domni n̄ri | —

f. 237 manifestam; | Explicit actio nona. | Incp̄t decima | vi. kalendas nouembris | —

f. 253 legi legimus legi | Explicit actio decima | synodi suprafa //// | Incipit act̄ undecima || f. 253ᵇ Consulatu domni n̄ri | —

f. 259 disponatur; | Explicit actio undecima | Incipit duodecima | Similiter tertio kalendas | nouembrium eodem consu|latu

f. 261 causa lęsionis fuerunt restitu&ꝰ; | Explicit actio duodecima | Incip̄ tertia decima | Consulatu domni n̄ri mar | —

f. 264 Quae dixisti conscriptu ////////// | Explicit actio tertia | decima | Incipit quarta decima | Consulatu domni n̄ri | —

Digitized by Google

f. 275b con|cilio firma consistant; | Explicit actio quar|tadecima sči calce|doneñs concilii. | Incipit actio quin|tadecima || f. 276 De canonibus unius | cuiusque concilii | I. Quod non oporteat epm̃ aut | —

f. 280 Expliciunt canones ////// | calchedonensis ////////// | Bonifatius pbr̃ scaẽ /////////////// | nae statui et subscripsi | Et ceteri epĩ diuersarum prouincia|rum subscripserunt. | Incipit actio sex /// | decima eademq. ul ////// | eiusdem sča //////// uene rande //////// || f. 280 Consulatu domni nr̃i mar | —

f. 287b adprobauit; Explčt | Incipit allocutio seu re|sponsio sči et universalis | calchedonensis concilii habita apud | —

f. 295 firmitatem & consonantiam; | Explicit | Incipit leges religiosi prin|cipis marciani quas bea|tissimus leo papa in suis confirmauit epistolos *(corr.)* | de prohibitis u. s. w. Es folgen drei Edicte I. Imperatores u. s. w. Tandem aliquando. II. Idem Augusti u. s. w. Uenerabilem. III. Gloria nunquam —

f. 299 sporacio ũ č & qui fuer //////////////////// | Incp̃ rescriptum beatis|simi papę leonis ad rela|tionem sči calcedonensis | concilii. | In quo cuncta —

f. 300 opilione uiro clarissimo constantinopł | Explc | Interpretatio legis theo|dosii iunioris imp̃r | quam pro eutyche —

f. 301 Schluss (unleserlich). || f. 301b leer || f. 302 [1]) Incip̃ epistola fidei ca|tholicae in defensione | trium capitulorum [2]) | Mouet quosdam & re|quirunt quae sit | trium capitulorum | causa pro qua uniuer|sa totum pene per or|bem diffusa [3]) scandali|zantur xp̃i membra. | —

f. 311b Schluss. Incip̃ sermo resurrec|tionis dñi [4]). || Post laborem noctis pie u. s. w.

---

[1]) Von f. 302 an ist von den Blättern nur ein Drittel mehr vorhanden, von den letzten noch weniger.

[2]) Facundus ed. Sirmond (opera varia II 599 ed. Venet. 1728). LXVII 867.

[3]) *om.*

[4]) Aug. sermo 228 (Opp. Aug. Mig. V 1101).

Digitized by Google

LIX. 57.[1]) membr. 4. foliorum 255. saec. VIII.

f. 1 patre [2]) aut spū sc̄o naturaliter —

f. 2ᵇ abun|demus ut audiamus ab apostolo gratia || f. 3 dn̄i ihū xp̄i et dilectio d̄i : et communica|tio sp̄s sc̄i cum omnibus uobis amen exp̄ | + Incipit sc̄i athanasi de symbolo *(in mg.* xxııı *m. al.)* | Una fides sed non in omnibus fidei una | censura est —

f. 7 doctri|na constituit amen exp̄ . | Inc̄ fides sc̄i athanasi *(in mg.* xxıııı *m. al.)* | Pater ds̄ . filius ds̄ . sp̄s sc̄s ds̄ . et tres | —

f. 10 illi quisquam ds̄ in caelo sursum et in | terra deorsum | Item de uariis generibus lebrarum (xxv *wie oben*) | Uae uobis qui primam fidem baptismi | —

f. 11ᵇ ho|mo desierit esse quod iam pridem fuerit | anathema illi | Exp̄ libellus sc̄i Athanasi contra omnes hereses (xxvı *w. o.*) || f. 12 Inc̄ epistula sc̄i Cyrilli ep̄i Alexandriae ad euop|tium ep̄m ad ea quae a theodorito ep̄o cyrri dicta | sunt contra xıı anathemata | Cyrillus reuerentissimo et desiderantis|simo fratri et consacerdoti euoptio in | ihū xp̄o salutem legi quae a tua sc̄itate | —

f. 13ᵇ instantem po|tius exequimur intentionem . | Exp̄ . epistula sc̄i cyrilli ad euoptium ep̄m | (xxvıı) Inc̄ praefatio sc̄i cyrilli ep̄i alexandrini in in|terpraetatione; xıı capitulorum in epistu|la ad nestorium scriptam | Aperta sunt omnia intellectum habentib; | et rectam scientiam inuenientibus si|cut scriptum est —

f. 15 non ineffeca|ci utilitate legentibus | Exp̄ praefatio sc̄i cyrilli | Inc̄ sc̄i theodoriti ep̄i cyrri ciuitatis ad (xxvııı) | sc̄m iohannem ep̄m antiochenum epistu|la in qua ostendit se scripsisse contra xıı | capitula beati Cyrilli | + Valde dolui dum anathemata legissem | —

f. 16ᵇ intellectus fiat dogma clara probatio | Exp̄ epistula sc̄i theodoriti ep̄i | (xxvııı) Inc̄ anathemismus primus sc̄i quirilli (xxvııı) | Si quis non confitetur dm̄ esse secundū | —

ibid. anathema sit | Contradictio sci theodoriti || f. 17 Nos autem quicumq; doctrinas euan|gelicas sequimur —

[1]) Vergl. über diese Handschrift Maffei a. a. O. S. 72 ff.

[2]) 'Capita viginti et unum abscissa sunt (es fehlen sieben Quaternionen)... vicesimi secundi non nisi pars superest. Dialogus est inter Catholicum hominem et haereticum; ad spurios illos qui S. Athanasio olim tribuebantur accedit.' Maffei a. a. O.

Digitized by Google

f. 18ᵇ ad conceptam serui formam | Interpraetatio s̃c̃i quirilli | Beati patres qui per tempora in nicae|nam conuenerunt | —

f. 19ᵇ et ideo dĩ genetricem s̃c̃am uirginem | It̃ obpositio s̃c̃i quirilli | Multum ualde clamauimus aduersus | —

f. 22ᵇ obiur|gares sermones | Anathematismus s̃c̃i quirilli secundus | Si quis — Repraehensio a s̃c̃o facta theodorito | Unum quidem —

f. 23ᵇ Interpraetatio secundi anathematismi | s̃c̃i quirilli | S̃c̃s scribit paulus —

f. 24ᵇ Oppositio s̃c̃i quirilli | Ecce rursus u. s. w.

f. 71 gratis ac|cepistis gratis date | Beati Gregorii ep̃i in epistula ad filyppenses | hoc sapiatur inquid in uobis quod et in xp̃o | —

f. 71ᵇ respuit manus | Beati basilii ep̃i caesareae cappadociae | Non enim totum caelum et terra et | —

f. 72 inpassibilitatem donaret | Beati athanasii ep̃i alexandrini | Et uidebatur quia non phantasia sed | —

f. 72ᵇ inuocamus | Sufficiunt — in saecula amen | Expliciunt s̃c̃issimi cyrilli ep̃i alexan|driae capitula seu explanationes adq; | obpositiones contra ea quae a beato | theodorito cyrri ciuitatis ep̃o dicta | sunt aduersus anathemata eiusdem d̃o gratias || f. 73 Inc̃ adlocutio beatissimi pauli quae prae (xxx) | sente quirillo in alexandria facta est | perquam beatissimus iohannis ad s̃c̃ae | memoriae quirillum unitiuam | de pace direxit epistulam | + Docens duas naturas in xp̃o et non | unam debere praedicari et inpas|sibilem credi eius dĩtatem et s̃c̃arum | scripturarum diuidi uoces pridem | ad uestram loquentes intentiosius | caritatem minime ponere finem | nostro sermoni uoluimus conpres|sio enim nostrorum fratrum nos de s|camate pepulit

f. 76ᵇ saeculorũ amen . Exp̃ | (xxxi) Inc̃ beati quirilli adlocutio quam in eccle|sia fecit . post adlocutionem beati pauli | emeseni ubi dicta eius adfirmat | Beatus propheta esaias in xp̃o doctorũ | eloquentias praedicans dicit . aurite | —

f. 77ᵇ na|turam et singularem personam Exp̃ | (xxxii) Inc̃ epistula s̃c̃issimi theodoriti ep̃i cyrri | ad dioscorum alexandrinum post pri|mam ante secundam ephesenam | + Domino meo uere d̃o amantissimo archiep̃o dioscoro theodoritus in dño gaudere | Magnam consolationem ferñt his qĩ calumni|am patiuntur scripturae diuinae narrationes | —

f. 81ᵇ Omnes cum tua s̃c̃itate in xp̃o fratres | ego et qui mecum sunt salutamus Exp̃ || (xxxiii) f. 82 Incipiunt testimonia s̃c̃orum patrum quae in sy|nodo confirmata sunt de actione prima | Petri s̃c̃issimi

Digitized by Google

et martyris alexandriae | ex libro de diuinitate quoniam et ue|re gratia et ueritas per ihm̄ xp̄m facta | est —

f. 82ᵇ Sc̄i athanasii ep̄i alexandriae de libro | contra arrianos | — f. 83ᵇ Item eiusdem ex epistula ad epictetum | — f. 84 Ex epistula sc̄i iuliani ep̄i romani ad prosdociū | f. 84ᵇ Ex epistula felicis ep̄i romani et mar|tyris ad maximianum ep̄m et clericū | alexandriae de incarnatione uerbi set fide *(sic)* | — *ibid.* Sc̄i theophili ep̄i alexandrini quinta fe|ria paschę — f. 85 Item eiusdem (sci theophili *sup. scr.*) ex paschali epistula — f. 85ᵇ Sc̄i cypriani ep̄i et martyris ex libro de elemosyna | — *ibid.* Sc̄i ambrosi mediolanensis de libro | ad gratianum u. s. w.

f. 89ᵇ Item attici ep̄i constantinopolitani || f. 90 conuersationis fieret legeslator | et princeps | + Incipiunt testimonia (xxxiiii) sc̄o|rum patrum qui duas naturas | in xp̄o confessi sunt consubstan|tialem patri dm̄ uerbum etiam no|bis secundum carnem ex maria con|substantialem ueraciter adserentes | Sc̄i basilii ex his q̄ae contra sunomium scribsit | Ego enim in hoc quod in forma dī est | — *ibid.* Beati ambrosi ex his quae scribsit ad gra|tianum imperatorem | —

f. 92ᵇ Sc̄i phannis de explanatione euange|lii secundum mattheum |,—

ibid. sua nostris clementer adiungens | Exp̄ testimonia patrum ex allocu|tione sc̄i calchedonensis concilii || f. 93 Inc̄ de incarnatione et passione uel (xxxv) re|surrectione dn̄i n̄i ihū xp̄i sc̄i augustini [1]); | Una substantia est sc̄ae trinitatis | —

f. 96 saeculorū | Inc̄ definitio sanctae synodi calchedo (xxxvi) | nensis sescentorum (amen *sup. scr.*) xxx episcoporū | Sequentes igitur sc̄os patres unum eun|demq ; —

f. 96ᵇ pa|trum nobis symbolum tradidit | Incipiunt exempla catholica beatissi|morum patrum de incarnatione dn̄i | et saluatoris nostri ihū xp̄i quae in sc̄a | et uenerabili calchedonensi synodo | confirmata sunt aduersum nestoria|nos et eutychianos adq; hereticos | (xxxvii) Inc̄ testimonium sc̄i hilarii confessoris et | episcopi pictauiensis de duabus in xp̄o naturis ; | de fide in libro secundo ad locum | humani generis causa dī filius natus | —

f. 104 Item beatissimi basilii episcopi et con|fessoris cappadociae de duab; naturis | in una dn̄i nostri ihū xp̄i persona in|ter cetera et ad locum | —

---

[1]) Patrum nova bibliotheca ed. Mai I 391.

Digitized by Google

f. 104b inlusa . emaginibus extimentur et reliqua | (xxxviii) Item beatissimi augustini epi̅ et con|fessoris hypponi regiensium de dua|bus naturis in una dn̅i n̅i ihu̅ xp̅i perso|na ad dardanum inter citera | Nolite itaque dubitare ibi nunc esse | —

f. 105 Item eiusdem in expositione euangelii secundum iohannen inter citera | Quid igitur eritice cum xp̅s sit ds̅ et | homo —

ibid. Item eiusdem in eodem loco infra | Agnoscamus igitur geminam substan|tiam —

f. 105b Item eiusdem in omelia de eo loco euan|gelio ubi dicit dn̅s manducatum nouum do | uobis ut diligatis inuicem et citera [1]) Accipit a nobis quod uile est dedit nobis | —

f. 106 Item eiusdem de omelia psalmi graduu̅ | cxxx inter citera [2]) homo autem infirmus et carne inuolu|tus —

f. 107b aequalem patri et cetera Eiusdem ad locum ex libro quem | ad laurentium fecit de fide spem et caritate̅ | quem etiam in encheridion uoluit uo|citari [3]) : haec est gratia per ihm̅ xp̅m dn̅m | —

f. 110 Item eiusdem de tractatu baptismatis [4]) | ad locum + dei euangelica lectione ubi | dictum est Nemo scendit in caelum nisi qui descendit de caelo filius hominis | qui est in caelo . in terra erat et in cae|lo esse dicebat —

f. 111b Item eiusdem ad locum de libro primo | de praedestinatione sc̅orum [5]) | Fit ab initio fidei suae homo quicumq; | christianus —

f. 113 Item eiusdem de praedestinatione | sanctorum in libro secundo ad locum [6]) | Nullum est autem inlustrius praedes|tinationis exemplum —

f. 114b Item eiusdem ex libro xxi de ciuita|te di̅ inter cetera et ad locum | hii sunt filii di̅ quodquod spu̅ di̅ agun|tur —

f. 115 Item eiusdem beatissimi ex tractatu | de tribus modis in dm̅ xp̅m dictum in | basilica restitnta dixit pridiae ids̅ decembr | Psalmus iste ut xp̅ianis omnibus notu̅ | est —

---

[1]) Patrum nova bibliotheca ed. Mai I 393.
[2]) Augustinus ed. Venet. IV 1461 sqq.
[3]) l. c. VI 153. 209.
[4]) l. c. V 1181.
[5]) l. c. X 810. 840.
[6]) l. c. 851. 858.

Digitized by Google

f. 115[b] et post non pauca | ex eodem tractatu subinnexit idem | beatissimus ecclesiasticus doctor | quae diuina et incorporea sunt ubiq̄e | —

f. 117[b] Item eiusdem de symbolo et dītate et om|nipotentia patris [1]) + ostendimus | fratres dilectissimi ut uestra certe di|lectio recordatur —

f. 119[b] Item eiusdem de dn̄o nostro ihū xp̄o [2]) | de dn̄o nostro ihū xp̄o quod absque ini || f. 120 tio sit cum patre —

f. 124 Item eiusdem scī augustini de symbo|lo omelia sexta de spū sc̄o quod eiusdē | substantiae atque dītatis cuius est | pater et filius ordinem symboli [3]) | fratres dilectissimi in quo totius fidei | nostrae sacramenta consistunt nobis | —

f. 127 Item eiusdem de incarnatione dictū [4]) | in natale dnī nostri et saluatoris ihū xpī amen | —

f. 129[b] saeculorum . amen | (xxxviii) Item euisdem omelia de eo quod neofi|tis ex oleo sc̄o aures a sacerdotibus et | nares inliniantur [5]) | Omnes quidem dī sermo fratres karissimi | —

f. 134 spū sc̄o | Item eiusdem de mysterio et sc̄itate (xl) | baptismatis [6]) | Promisimus primo tractatu nos de om|nibus quae per ministerio nostrum et | xp̄i gratia consecuti estis

f. 139 saeculorum amen | Item eiusdem dehunctio capitis et (xli) | de pedibus labandis [7]) ; hucusque de mys|teriis locuti sumus quae uel ante bap|tismati sacramentum uel in ipso bap|tismate celebrantur | Nunc uero de his acturi sumus quae | iam de baptizatis sc̄a institutione | complentur —

f. 142[b] saeculorum amen | (xlii) Item eiusdem ubi post baptismum | spes paenitentiae concessa est | Quam nullus neglegere neque tarda|re debebit [8]) —

f. 146 saeculorum amen | Item eiusdem de paenitentia ad quam (xliii) | se omnis xp̄ianus si post baptismum | deliquerit pro animae suae

---

[1]) l. c. V app. 390
[2]) l. c. 391
[3]) l. c. 393
[4]) l. c. 216
[5]) l. c. VI app. 288
[6]) l. c. 289.
[7]) l. c. 291
[8]) Patrum nova bibliotheca ed. Mai I 385

Digitized by Google

remedio | conuertat [1]) | Optauile erat fratres karissimi conti|nua corporis salute gaudere et nullis neque morborum uitiis corrumpi | neque uulneribus sauciari | —

f. 149ᵇ saeculorum amen | (XLIIII) Item eiusdem de resurrectione car|nis et uiuorum et mortuorum iudicii [2]) . xpianorum fides | fratres dilectissimi hic aput dm̄ mag|na atque praetiosa est quia praesen|tia despiciens futura desiderat —

f. 152 non resurgunt exp̄ | (XLV) Inc̄ epistula leonis papae ad flauianū | epm̄ constantinopolitanae ecclesiae | Dilectissimo fratri flauiano leo | Lecti dilectionis tuae litteris quas | —

f. 162ᵇ saluetur | data idus iunias tertio et protogene ū ū c̄ c̄ | Exp epistula leonis papae ad flauianum | archiep̄m constantinopolitanum | (XLVI) Innocentius . rufo eusebio eustasio clau|dio . maximo . eugenio . gerontio iohanni . | et marciano ep̄is machedoni|bus et dacie in dn̄o salutem | Magna me gratulatio habuit cum post tot dis|crimina totius ut ita dixerim mundi uitalis —

f. 169ᵇ pariter in perpetuum conexaltetur in dn̄o | data idus decembris . plautio constantio ū c̄ consule ||

f. 170 + Inc̄ actio octaua sc̄i synodi calchedonensis de sc̄o theo (XLVII) | dorito | Consulatu domni nostri marciani p̄ p̄ ū ī augusti | —

f. 174 tempus est omnes ser|uare concordia Legi Legimus Legi | Exp̄ actio octaua | Inc̄ actio nona (XLVIII) | Consulatu domni nostri marciani ppūı | —

f. 178ᵇ sc̄a sy|nodus efficient manifesta | (XLVIIII) Exp̄ actio nona inc̄ actio decima | + Similiter quintu kalendaꝝ nouembriu~ | eodem consolatu in eadem sc̄issima ec|clesia sc̄e martyris euphymiae | Residentibus hisdem magnificentissi|mis iudicibus —

f. 209ᵇ fortitudi|nem retinebunt dō gratias amen | Exp̄ actio reūi ep̄i ibae decima || f. 210 + Leo ep̄s ; rustico ep̄o narbonensi (L) | Subditis responsionibus et ad eiusdem consulta | respondentis epistulae fraternitatis tuae | —

f. 211ᵇ nec decretis sc̄o|rum patrum inueniatur aduersum . | (LI) Incipiunt inquisitiones de praesbyteris uel diacones | quis episcopus

[1]) l. c. 387.
[2]) l. c. 389. Die andere Veroneser Handschrift (LXXVII 74), welche Ang. Mai für diesen Band der Patrum nova bibliotheca benutzt hat, ist ein Homiliar des vierzehnten Jahrhunderts.

Digitized by Google

esse mentit. I. sunt et de his q̄os | clericos ordinarunt nulla ratione sinit | ut inter episcopos habeantur —

f. 215ᵇ xviii de his qui paruuli baptizati sunt — non opor|tet amitti Explicit || f. 216 + Incipiunt canonis ecclesiae seu statuta (LII) | concilii nicaeni in quo fuerunt ep̄i cccxviii | Cum conuenisset sc̄m et magnum conciliū | nicaeam statuta sunt ab eis haec quae | infra scribta sunt et placuit ut om|nia quae statuta sunt ad episcopum | urbis romae siluestrem mitterentur | Facta est autem synodus nicaea bytiniae | consolatu constantini augusti et licini. | —

f. 230 qui persecutionem patitur non reci|pi etiam larga ueniuolentia et huma|nitas est ei exhibenda | Finiunt decreta concilii nicaeni | + Inc̄ fidei expositio memorati conci|lii quod factum est aput nicaeam me|tropoli byttyniae paulino et iu|liano consulibus xiii kalend iulias quod est | aput grecos xviii. dies mensis eorum | αεσιει. desii anno alexandris esse ses|centesimo xxxvi | Credimus in unum dm̄ patrem omni|potentem —

f. 230ᵇ haec est fi|des quam exposuerunt patres | primum quidem aduersus arrium | —

f. 231 inquisitionem de here|sibus habuerit Explicit | Inc̄ nomina episcoporū et prouinciaru‑ | Osius episcopus ciuitatis gordouensis pro uinciae hispaniae —

f. 234 theofilus gut|thiae. barhoricathmus bosphori | Exp̄ concilium nicaenum | Inc̄. concilium siue synodus aput ancyra‑ | (LIII) Isti quidem canones seu regulae priores sunt nicaenis sed ideo canones | priores scribuntur propter auc|toritatem magni et sc̄i concilii aput | nicaeam habiti conuenerunt au|tem in synodum memoratam ancy|ram ciuitatis hii qui infra scribserunt | marcellus —

f. 240 secun|dum canones constitutos | ·(LIIII) | Exp̄ concilium ancyritanum | inc̄ concilium nouecaesariensis | et isti quidem canones secundi sunt | eorum qui in ancyra et caesaria expo || f. 240ᵇ siti sunt, nicaenis uero priores inueniuntur | Inc̄ concilium nouacaesariense | Presbyter si uxorem duxerit ab ordi|ne —

f. 242 liber actuum apostolorum Exp̄ || f. 242ᵇ (LV) Incipiunt canones gangrenses | et hii ipsi canones qui infra scribti sunt | post nicaenos expositi sunt | Dominis honorabilibus consacerdotibus | in armenia constitutis. | —

f. 247 pre ceptis in ecclesia fieri exoptamus Exp̄ concilium gangrensem (LVI) + Inc̄ concilium antyochenum Sancta et pacatissima

Digitized by Google

synodus in unu | congregata his qui per singulas | prouincias sunt unanimibus in | dño salutem | Gratia et ueritas ihū xpi dñi et | saluatoris nostri scãm anthiocena | ecclesiam —

f. 249ᵇ nisi a suo fuerit receptus episcopus aut [1] ||

f. 250 prouinciae episcopis. quodsi nullum in | —

f. 254 agapius. et agapius. magnus. eneas | paulus consensimus | Exp̄ concilium antiochenum (LVII) | Incipiunt regulae siue definitiones | secundum laodiciam (laudiciam *corr. m. al.*) phrygiae pacatianae | Sc̃a synodus secundum laodiciam phry|giae pacatianae conuocata ex diuer|sis prouinciis asiae regulas exposuit | ecclesiasticas. sicut infra scribtum est. | De co quod oportet secundum eccle|siasticum canonem —

f. 255ᵇ ex diuersis uersibus et sensibus libri unũ ||

LX. 58. [2]) membr. 8. foliorum 126. saec. VIII.

f. 1 XLVIII Ut de alieno monasterio receptos | nec ꝑpositos monasteri nec clericos liceat | —

f. 2 CVIII Epistula totius concilii africani ad papam celes|tinum urbis romane ep̄m recitata sunt etiam in | ista synodo diuersa concilia uniuerse prouincie | africe transactis temporib' aurelii cartha|genensis ep̄s. celebrata; | Expliciunt capitula | de concilio quod ypponi regio factum est | gloriosissimo imp̄r. theodosio aug. ĩĩi et habundan|tio ú ú; cons; octauus id; ottubris (is *ex* iis) ypponi (yppone *corr.*) regio in | secretario basilica pacis et cetera: gesta huius con|cilii —

f. 34 CVIII: Inc̃ epistula concilii africani ad p̄p. celestinũ | urbis rome: domino dilectissimo et honorauili *(corr.)* —

f. 35 uel multis aliis intercu|rentib' inpedimentis aduci non potuerunt; | Expliciunt canones diuer|sorum conciliorum africa|ne prouincie numerum cen|tum octo || f. 35ᵇ *Von einer Hand des zwölften Jahrh.:*

Conciliũ sacrũ uenerandi culmina iuris
Condidit et nob̄ congrua frena dedit
Ut bene fundatus iusto moderamine posset

---

[1]) Ein Blatt fehlt.

[2]) Vergl. über diese Handschrift Maffei a. a. O. S. 75 ff.; Ballerin. l. c. pars II. 9. LVI 144.

Intemerata gerens clericus ordo geri
Pontifices summi ueterũ pcepta sequentes
Planius haec monitis exposuere suis
Hinc fidis nr̃ae se pandit semita et om̃s
Errorũ dãpnant dogmata sc̃a uias
Quisq; dĩ famulus fuerit xp̃iq; sacerdos
Hoc sale conditus dulcia mella fluent.

Nob qdã e consortio frm̃ nr̃oꝝ orientales testati | sunt se uidisse conciliũ nicenũ . habens potiorẽ | quattuor euangłoꝝ magnitudinẽ . continens in|se sessiones ep̃oꝝ et introductiones: iudiciaq; | querimoniaꝝ atq; definiciones . et constituti|ones . nec ñ et subscriptiones eoꝝ . |

Versus de synodis per ordinẽ dispositis |
Primus apłica canon docum̃ta ministrat
Nicenaq; secundus habet saluberrima dicta
Tertiu' ancyrana tenet moderamina uitae
Cultricemq; sanat cordis neocesara quartus
Pontifices cagren quinto coluere boatu
Antiochã celebrat sextus sermonib' urbẽ
Septima felices sensit laudocia patres
Te quoq; constantipolis octauus honorat
Scribitur et nono ius calcedona coruscum
Eximiis decimus dat consiliamina sardis
Extulit undecimus clara cartagine scripta
Vltimus angłico te psonat africa sistro.

f. 36 *leer* || f. 36ᵇ *Von einer Hand des zehnten Jahrh.:*

Dalmaciane iugi cesar quẽ terra triumpho —
Secula perpetua dent tibi cuncta melos;

f. 37 [1]) *Oben am Rande von einer Hand des zwölften Jahrh.:* (= *m. 2 im Folgenden*) [2]): Facta ẽ aut̃ haec synodus apud niceã bithineae . consulatu constantini augusti et licinii xııı kł | iuliarũ quae ÷ apud grecos octaua decima die m̃sis eoꝝ . secłm alexandrinos DCXXXII . & placuit ut haec om̃a mitterent ad ep̃m urb romae siluestrũ. | + Synodus nicena sub alexandro episcopo | alexandrie imp constantino | Multa igitur seditione facta beato alexandro . cum | —

---

[1]) Von hier an beginnt eine neue Quaternionenzählung.

[2]) Im Übrigen bleibt dieselbe Hand wie im Vorhergehenden. Der ganze Codex ist von der zweiten Hand durchcorrigirt, die hie und da auch grössere Zusätze gemacht hat.

Digitized by Google

f. 37ᵇ similiter. et aui|tus . et uincentius prb . urbis romae dixerunt et | subscripserunt; | Incp canon primus synodi nicene ubi | qui se ipsos castrauerunt ad ordinatio|nem uenire non licere: | —

f. 42 orare debet * * (debere *m.* 2). *Von der zweiten Hand am Rande noch vier Canones hinzugefügt:* ne seruus aut conditionalis clericus ordinetur — ut pbr ante trigesimũ aetatis suae annũ non ordinetur — ut pbri diac & subdiac aut colibet clerici ñ pgant inconsulto epo suo — de ordine clericoꝝ et uita . | *Am Schluss:* Expli : decreta niceni concilii . | Incp concilium neocesarriense; | Et isti quidem canones secundi sunt eorum | qui in ancyra et cesareę expossiti sunt: | nicenis uero priores inueniuntur —

f. 43ᵇ auc|toritas erit∴ Expliciunt; | (liber actuum apostoloꝝ in forma *sup. scr.*) Exempli synodi habitae rome | epor . xcııı : ex rescripto imperiali: | Damasus ualerianus . uitalianus . aut fidius pae|anius uictor —

f. 46ᵇ confidimus: Expl' | haec // expossitio epła uel // synodi romanę habite | —

f. 47 quorum subscripsio in authentico | odie in archiuis romane ecclesię tentur: | Expl' synodus romana et antiochensis; | Incipiunt conciliũ gangragenses; | Et ipsi quidam canones qui infra scripti sunt post | —

f. 50ᵇ in ecclesia fieri exoptamus: Expl': concił; gꝝgense; | Incp; sca : synodus secundum laudiciam: | Prygiae pacatianę conuocata —

f. 54ᵇ ad ebreos . apocalypsis iohannis | Hic concludi debet canon ecclesiasticus: Exp. | Incip statuta siue definitiones synod : | constantinopolitani . episcor : cl : quando | ordinatus est . beatus netarius: | ·ı· Non spernendam esse fidẽ patrum trecentorũ | —

f. 55ᵇ uel ab eo gesta sunt inritum *(corr. m. 2)* fieri. Explicit | Incp synodus it canones anquiritani | Uitalis —

f. 59 penitentię redigantur secundum canones constitutos . | Incp : synodus calchedonensis (*add. m. alt.* a sexcentis xxx epis edita) | Sca ac magna uniuersalis synodus quę secundum dĩ | —

f. 60. precedentem quidem trecentoꝝ xvııı . scoꝝ patrum fidem es|se inlibatam | Incp : statuta sca synodus chalchedonensis | Piissimus noster imp' : constantinopolitanę : pp; | — discedat synodo: | Definitiones ecclesiasticę pronuntiate a sca et uniuersali synodo quę calchedonę congregata est: || f. 60ᵇ Acta septime cognitionis calchedonensis | —

f. 64ᵇ si uero laci anathematizentur: Expliċ : statuta calced; | Incipiunt concilii : hiponiensis: | Breuiata et quaedam eorum in con-

Digitized by Google

cilio carthaginiense | cum byzacenis epis . conlata et diligentius pertractata | erunt; niceni concilii prophessio fidei recitata est; | —

f. 68[b] de quib' consulendum statuimus relic|tis et agnitis subscripsi ceteri similiter; | Explicit concilium iponiense; | Incip conciliū | carthaginiense | Agricola et eustathio ūū . c̄c̄ . con̄ iđ iunius carthagi|ne in secretario basilicae fausti; — | f. 69 paginis inserenda; | ı Placuit uniuerso concilio ut qui excommunica|tus fuerit —

f. 70 x . Item placuit ut agri uel quęcumq. predia ecclę | — firmauerunt . aurelius . simplicius augustinus et ceteri: De ordinandis ep̄is ⊹ (*in mg. m. 2:* ⊹ Aurelius ep̄s dix̄. Q̧d ad haec dic̄ sanctitas ur̄a. ~ Ab uniuersis — ab hoc cetu separauit.) | Sc̄a et magna synodus p di gratiam ecclesiae | alexandrię dilectissimis ff̄b' p egyptum li|biam et pentapolim, aput niceam ciuitatem col||lecti. —

f. 71[b] preses ipse refert, ut potest dn̄s ac socius actitaꝝ: | Tunc temporis ingerebantur molestię : imp̄p syno|dum conuocare ut insidiarentur paulo ep̄o constan|tinupolitano p sugestionem eusebii . acacii; theo|dori ualentis . stephani et sociorum ipsorum | et congregata est synodus consolat' constan|tini et constantini aput sardicam; | Explicit; dō gratias: amen; | Incip: sci: canonum: apostolorum: | ı: De ordinatione episcoporum: | — vııı: Quo tenpere pascha celebretur || f. 72 + Incipiunt: capitula: antiocheni concilii | numero xxv: | ı De his qui contraria gerunt . his qui regulariter | —

f. 72[b] xxv: Ut ep̄s dispensande res ecclesiasticas habeat potestatē : | Incipiunt : regule expositi : damnatio | inenciniis : | ı De his qui contraria gerunt his qui (que *m.* 2) regulariter de | —

f. 78[b] et hos opor|tet corrigi sc̄a synoduo id quod condecet adꝓbante. | Explicit textus canonum concilii Antiocheni || f. 79 *Über der Zeile von der zweiten Hand:* Incip̄ canon̄ Sardicen̄s | Sancta synodus congregata est sardice et (*corr.* ex) di|uersis prouinciis de partib' orientis . thebaidis | —

f. 79[b] hos omnes anathematizat sc̄a catholica | ecclesia: De pascha autem scribsimus ūb | xxx annos qm̄ xxx annos fecit dn̄s nr̄ in|carne sup terram: —

f. 80[b] definitiones aput sardicam: | Dilectissimo fratri iulio osius ẹṭ pṛọ et ꝓtogenes : meminimus —

f. 88 et dn̄i saluatoris nostri p missione hac dilectio|ne unum ualeant esse. | De ep̄s q̧ ciuitates mutaueꝝ (*m.* 2.) | ı: Ossius ep̄s dixit, quanto magis mala consuetudo | —

Digitized by Google

f. 94[b] Omnes responde|runt decet et placet nobis hec sententia | Itẽ [1]) eiu'dẽ canonis sc̃dm aliã translationẽ cap̃i numero . xi . | De ep̃is laicã etiã cõmunionẽ pri|uandis . q̃ ciuitates mutauerint. | Osius ep̃s dixit. Non min' mala consue|tudo —

f. 98 Osiu' ep̃s dix̃ Sugge|rente frẽ & coep̃õ nr̃õ olipio | etiam haec placuit ut si ali|quis ui ppessus ẽ. —

f. 98[b] & prouinciae illius | sac̃dos . his decretis sic̃ sup̃ scriptũ | ẽ . conse& . ss̃. | Leonis p̃p alexandro ep̃. | Illud dilectionem tuam conuenit p̃cauere | — ñ resultant. Dat̃ . m . Id̃ . iuñ . Opili|one . uc̃ . cons̃ . || f. 99 Forte p arruptos decreui currere calles | Rursus ad ęthereum deuexi lumina sidus — Dedicat & pulchro decernens om̃ia cultu *etc.* ||

f. 99[b] Epistula | Athanasius presbyteris et diaconib' omni|bus ecclesię scę apud alexandriam et pare|ambulam : catholice dilectissimis . fratrib' | salutem : hęc scribentes oportet —

f. 112 gessit episcopatum : post quem timotheum f̃ suus suscepit episcopatum | ann' IIII . post hunc theophilus ex diacono est | ep̃s ordinatus : Explicit | Item synbolus sc̃ae synodi sardici | Abrenuntio satanę et omnib' operib' eius et om|ni pompae eius — uitã ęternam amen. Expli . | f. 112[b] Epistula : constantini : de synodo nicena | Constantinus pius catholicae orthodoxorum | ecclesię per alexandriam : Gaudete ff̃ dd ; | —

f. 113[b] ñb tribuit caritatem ds̃ uos conseruet ff̃ : | Explicit : epistula : constantini | Uictor constantinus magnus pius ep̃is perque | loca populis : Maliuolus et inpius arrius | — *ibid.* huic damnum est mors mox | etenim conprehensus in hoc capitalem | penam subibit p: Explicit : | Initium : epistulae : episcoporum : || f. 114 Isychius pachurnius theodorus phyleas mele|tio —

f. 115[b] et salubre terminum confirmare studetur ; | Fine epistule episcoporum ; | hanc epistulam postquam suscepit et legit : | et nec rescripsit — *ibid.* sepa || f. 116 rauit eos et ordinauit | ipse duos ; unum in | carcere et alio in me|tallo ; | Initium : epistule dn̄i petri | ep̄i alexandriae : | His agnitis beatus petrus cum multa patien|tia populo scripsit alexandrino epis|tulam hoc modo : — *ibid.* uiris et uideam que sunt que cogitauit | ualete; Explicit inlustrõ *(sic)* uiroꝝ | Incipit : definitio : dogmatum | ecclesiasticorum dn̄i || f. 116[b] gennadi pr̃b mas|siliensis [2]). *Von der zweiten Hand ist dieser Titel durchgestrichen*

---

[1]) Das Folgende bis 99[b] von der zweiten Hand.

[2]) XLII 1213 —

Digitized by Google

und an die Stelle gesetzt: beatissimi augustini | episcopi | ı Credimus unū esse dm̄ patrē | et filium· et spm̄ et spm̄ *(sic)* scm̄ | patrem eo quod habeat filium [1]); | filium eo quod habeat patrem [2]); spm scm̄ eo | quod sit ex patre cum [3]) filio : pater ergo ⁃ [4]) | principium deitatis. ob hoc quia de nullo (ob — nullo *von zweiter Hand durchstrichen und übergeschrieben* sed sine ullo om̄ino principio) | non quia prior filio fuit uel spū sc̄o [5]); *von der zweiten Hand diese Zeile durchgestrichen —*

f. 126ᵇ mobilitate praeuaricatricis naturę [6]); |

+ HEC DE ⁝ MENDOSIS EXEMPLARIBVS TRANS
TVLI TANDEM ET QVEDAM QVIDEM QVA
//// NON VT VOLVIT ⁝ [7]) TAMEN POTVI RE
CORREXIT QVEDAM AVTEM TAC
TO PRETERMISI REĪ [8]) DNI AR
BITRIO DERELINQVENS ⁝
QVI LEGIS ⁝ ORE PROME PEC [9])
CATORE ⁝ SIT DM ABEAS RED EM PTORĒ [10])
AILIMVS OMNIVM DIA
THEODOSIVS INDIGNVS
CONVS FECIT [11]) ⁝ ||

---

[1]) filium habeat — [2]) patrem habeat — [3]) et — [4]) *om.*

[5]) deitatis: qui sicut nunquam fuit non Deus, ita numquam fuit non pater:

[6]) Die beiden letzten Capitel fehlen. Wie sehr diese Handschrift von der Ausgabe abweicht, zeigt der Schluss des 21. Capitels, wo diese hat: Initium ergo salutis nostrae Deo miserante habemus; ut acquiescamus salutiferae inspirationi, nostrae potestatis est; ut adipiscamur quod acquiescendo admonitioni cupimus, divini est muneris; ut non labamur ab indepto salutis munere, sollicitudinis nostrae est et coelestis pariter adiutorii; ut labamur, potestatis nostrae est et ignauiae. Die Handschrift dagegen gibt: Sicut | ergo initium salutis n̄ae sequax (sequacē *corr. m. 2*) ēē diuinę in|spirationis̄ libere confitemur, ita ut non | labamur a bono uel naturę uel muneris | sollicitudinis nr̄ē est. et cęlestis pariter adiutorii; ut labamur potestatis nrę est | et ignanię. Im Anfange hat die zweite Hand darüber geschrieben: dō miserante inspirante habere nos credimus. ita arbitriū naturae nr̄ē.

[7]) Ballerin. l. c. 147 ergänzen und verbessern richtig: quidem quamuis non ut uolui.

[8]) Entweder *rem in* oder *reuerendi.* Falsch Ballerin. l. c., die nur *as* lasen, *reliqua.*

[9]) Ballerin. l. c. *ore......*

[10]) d. h. *si Deum habeas redemptorem.* Ballerin. l. c.: *sit d n abeas red.....*

[11]) Richtig bei Ballerin l. c. so ergänzt: *humillimus omnium diaconorum Theodosius indignus diaconus fecit.*

Digitized by Google

LXI. 59 [1]) membr. 4. foliorum 76. saec. VIII—IX.

f. 1ᵇ Incipiunt capitula sc̄orum omnium | conciliorum qua a beatis patribus | statuta sunt sibe epistolarum de|cretalium quae a pontificibus sibe apostolicis ueris decreta sunt breuiter collecta atque conscripta : | i Excerpta conciliorum a sc̄o dōno | martino ep̄o calliciae tulta : —

f. 2ᵇ xliii ex concilio urbico sub illaro papa | xliiii idem capitolatio epistolarū | decritalium sententiae tantum | i ex epistola beati clementis ad iacobum | —

f. 3ᵇ xxx ex epistola leonis pape ad aleonium | ex epistola heronimi ad patroclum | de gradibus clerecorum | Excerpta de cannonibus senten|ciae tantum ex lebro | bracarense martini epī Galliciae | de diuersa concilia | i ut populus non elegat ep̄m nisi sa|cerdotes —

f. 10 De libro conplutens | i ex concillo nicheneo uel aliis conciliis | quis se absiderit nullatinus acci|piatur in clero qui ab aliis recipiatur |

f. 16 iii De epistola innocentii pape | ex concilio nicino | i qui* se absciderit non ingrediatur in clero | —

f. 17 iiii Ex concilio arelatensi (20 Canones)

f. 18 v Ex concilio antiritano (18 C.)

f. 19 vi Ex concilio nouecesariae (12 C.)

f. 19ᵇ vii Ex concilio cancrense (19 C.)

f. 20ᵇ vii *(sic)* Ex concilio laudia aprigiae (63 C.)

f. 25 viii *(sic)* Ex concilio constantinopolitano (5 C.)

f. 23ᵇ x Ex concilio effeseno (12 C.)

f. 25ᵇ xi Ex concilio calcedonense (27 C.)

f. 27 xii Ex concilio antioceno (24 C.)

f. 28ᵇ xiii Ex concilio ualentino | sub die iiii id̄ iulias gratiano et quitio consolibus | (4 C.)

f. 29 xiiii Ex concilio regiense | sub die xiiii kł decembris theodosiū | augs xvii festo uero calsolibus | (6 C.)

ibid. xv Ex concilio aruasico | vii d̄ nouembris | (27 C.)

f. 30ᵇ xvi Ex concilio uasense | sub die id̄ nouēm̄ diocoro consolibus | (5 C.)

---

[1]) Vergl. über diese Handschrift Maffei a. a. O. S. 78 f. Ballerin. l. c. pars IV. c. 4, 1 ff. LVI 286 ff.

Digitized by Google

f. 31[b] xvii Ex concilio aurelianense | (27 C.)

f. 33 xviii Ex concilio arelatense | (36 C.)

f. 34[b] Ex inodo cartaginense | africe hono vii et theodosio vii consolib' | (103 C.)

f. 41[b] xx Ex inodo cartaginis | sub die iduũ agustarum consolatu cerani | (71 C.)

f. 44 xxi Ex concilio agatense | (46 C.)

f. 47 xxiiii Ex concilio arelatense | (1 C.)

ibid. Ex concilio arelatense (terraconense *corr. post. m.*) | (11 C.)

f. 47[b] xxvi Ex concilio geronense (gerundense *corr. m. post.*) | (8 C.)

• f. 48 xxvii Ex concilio toletano thyudi | (3 C.)

ibid. xxviii Ex enodo helardense | (15 C.)

f. 49 xxviiii Ex concilio ualense | (5 C.)

ibid. xxx Ex concilio eliuerritano | (69 C.)

f. 52 xxxi Ex enodo tolletano | era ccccxxxviii (23 C.)

f. 54 xxxii Ex concilio bracarense | (22 C.)

f. 55 xxxiii Item senodos bracarense | (10 C.)

f. 55[b] xxxiiii Ex concilio tolletano | (22 C.)

f. 56[b] xxxv Ex concilio cesaragustano | (7 C.)

f. 57 xxxvi Ex concilio aruennes | (22 C.)

f. 58 xxxvii Ex concilio cesaragustano | (4 C.)

ibid. xxxviii Ex enodo taurinantiũ | x k̄l octobris (4 C.)

ibid. xxxviiii Ex concilio narbonense | (15 C.)

f. 59[b] xl Ex enodo teleptense | (6 C.)

f. 60 xli Ex concilio bascinonense | (10 C.)

ibid. xlii Ex enodo ostense | (1 C.)

f. 60[b] xliii Ex concilio orbico sub helaro papa | (5 C.)

ibid. i Ex epistola beati clementi ad iacobõ | Ep̄s inreprinsibilis (4 C.)

f. 61 ii Ex preceptionẽ cuius supra | sacramenta cũ omni (5 C.)

ibid. iii Ex epistola sirici pape ad eumeriũ epm | ex arrio uenientes (5 C.)

f. 61[b] iiii Ex epistola innocenti pape | ad exuperium ep̄m | p̄rb diaconus incontinentis deponatur | (5 C.)

f. 62 Itẽ ex epistola innocenti ad uniuersis ep̄is | ep̄s in alienã eccl̄a ep̄m non ordinit | (4 C.)

ibid. vii Item innocenti ad uectoriũ ep̄m | sine metropolitano (7 C.)

Digitized by Google

f. 62[b] VIIII Item innocenti ad ep̃s duo qui | ante baptismo oxorẽ habuet et post | (1 C.)

ibid. VIIII Item innocenti ad decentium | ordo minsae (8 C.)

f. 63 XI Itẽ innocenti ad aureliũ ep̃m | facilẽ non inponat

ibid. XI Ex epistola zusimi pape | ad sicium ep̃m | si non fuerit

ibid. XII Ex epistola | bonifati pape | ad elariũ ep̃m || in una prouincia

63[b] XIIII Ex epistola celestini pape | ad aduienses ep̃s | I. sacerdotis docti sint (6 C.)

ibid. VIII Itẽ caelestini epistola ab | epõs pe[r]apoliae calabria constitutus |

ibid. XV Ex epistola pape leonis ad | anastasium ep̃m tessalonicinse | (5 C.)

f. 64 XVI Item eiusdẽ pape leonis | ad hericanos epõs

ibid. XVII Item eiusdẽ pape ad rusticũ | ep̃m narbonense | (15 C.)

f. 64[b] XVIII Item eius leonis ad sicilliese epõs |

ibid. XVIIII Itẽ eiusdẽ pape leonis || ad nicetam epõs

f. 65 XX Eiusdem leonis ad uniuersus ep̃s |

ibid. XXI Eiusdẽ leonis ad theodoro ep̃m | (3 C.)

ibid. XXII Eiusdẽ leonis ad leonẽ epõ |

f. 65[b] XXII Eiusdẽ leonis per cãpania sam|num ep̃m

ibid. XX[III] Leo dioscoro (2 C.)

ibid. XXV Leo ep̃s turibio epõ (11 C.)

f. 66 XXVI Ex epistola gelasi pape pupli|cania epi (19 C.)

f. 66[b] XXVII Ex epistola eiusdẽ pape | ad sicelensis ep̃s | (2 C.)

ibid. XXVIII Ex epistola felicis pape | ad sicilenses ep̃s | (4 C.)

f. 67 XXVIIII Ex epistola uigilii pape ad pro|futurum ep̃m bracarense | (4 C.)

ibid. XXX Ex epistola felicis ad sitiensis ep̃s. | (6 C.)

f. 67[b] XXXI Ex epistola sirici pape deum | meriũ ep̃m (8 C.)

ibid. XXXIII Ex epistola leonis pape | ad balconium | *Es folgt Nichts.*

ibid. XXXIII Ex epistola geronimi | ad patruglum ep̃m de gradib: clericorũ | (7 C.)

f. 68[b] ***** gregorii pape urb̃. romae | (4 C.) —

ibid. XXXVI In tertia tamen propin|quitate non lecit *(corr. m. 2)* oxorem | alterius accipere post obitũ eius | dõ gratias | qui lege ore pro me peccatore sic | habeat dõ adiuture ||

Digitized by Google

f. 69 De ordinationib . episco|porum . cañ . apos . titl . ı · | epcs . a duobus . aut tribus epis | ordinetur . con . niceno . tit . ııı . | De his qui ad episcopatum in|prouinciis —

f. 69ᵇ Conc . antioceno . tit . xvııı . | Epcs . praeter sinodum —

f. 70 Conc . laudic . tit . xıı . Ut epci | iudicio metropolitanorum

ibid. Conc . cartag . tit . xııı . | Aurelius epcs dixit .

f. 70ᵇ Item conc . cartag . tit . xvı |

f. 71ᵇ Item de hoc ipso qot | epci debeant adici .

ibid. Conc . eodem . tit . xvıı . | Sed illud est statuendum ut |

f. 72ᵇ De ordinatione prbi . diaci . | uel citerorum . in cañ . apos . tit . ıı . | Pbr ab uno epco ordinetur —

ibid. Ex de|creto papae sirici . tit . vııı . | Dicimus etiam licenter —

f. 73ᵇ Ex decretis papae innocenti . tit | xxxıı. Ita sane ut in eos tempora | —

f. 74 Item de eorum conuersatione qui | ab infantia do se uobent . ex decre|to papae sirici . tit . vııı . quicu ·· | q. itaq . se ecclesiis uobit

f. 74ᵇ Ex decreto zosimi . tit . ııı . haec | autem singulis gradib. ob|seruanda sunt tempora.

f. 75ᵇ Item de grande|bis . ex decreta papae syrici . tit . x . | qui uero iam aetatem grandeb. | melioris propositi conuersati|one prouocatus. —

f. 76 Ex decreta papae celistini tit . xvı . | Ordinatos uero quosdam fr cmi epcos . | —

f. 76ᵇ difficilius imple|atur. ||

LXII. 60. [1]) membr. fol. foliorum 107. saec. VIII — IX.

f. 2—3 *von einer Hand des zehnten Jahrh.:*

f. 2 Sci hyeronimi pbri in expositioñ eūglii sup math [2]). | Dico aū uob quia quicumq; dimiserit uxorē suā nisi ob forni|cationē — *ibid.* cum enim essem liberi . uoluntate [3]) nos sub|iecimus seruituti , | Sci ambrosii epi mediolanensis in exposi|tione epistola *(corr. m. post.)* pauli apostoli ad corinthios | prima [4]) . || f. 2ᵇ his autē qui matrimonio iuncti sunt precipio non ego sed dni | —

---

[1]) Palimpsest des codex Justiniani. Vergl. über diese Handschrift Maffei a. a. O. S. 77 ff. Ballerin. l. c. pars IV. c. 3, 5. LVI 284.

[2]) XXVI 135 (VII 143).

[3]) uoluntarie

[4]) ?

Digitized by Google

— *ibid.* quia non ita lege constringitur uir sicut mulier | Ex decreto sci̅ gregorii papae iunioris | cap̅ . viiii Si quis de propria cognatione ul̅ quam cogna|tus habuit duxerit in uxorem anathema sit et respd̅ om̅s · iii · | anathema sit —

f. 3[b] xvii Si quis ex clericis laxa uerit coma̅ anathema sit & res | pd̅ om̅s . iii . anathema sit ||

f. 4[b] Domino uere sco semperque beato pontifici | liberino cresconius xp̅i famulorum exiguus | aeterii in dno nostro sal̅t : . | Uestri sacerdotii . inconparabile decus .

f. 5[b] Incip̅ capitula | i De ordinatione ep̅i in cannonibus apostolorum titulo primo | concl̅ . niceno . titl . iiii . concl . anthioc . titl . xviii . —

f. 14[b] ccc. Ut episcopi et clerici non ordinentur nisi omnes suos fecerint xp̅ienos *(corr.)* . concl̅ carthag . titl . iii . | Expl . capitulare . | cannonicorum . | *Von einer Hand des zehnten Jahrh. hinzugefügt:* conc̅ . bracarense qui contumax canonu̅ | — missa tenere n̅ potest . ||

f. 15 i De ordinationibus epi̅sum̅ | in cannonibus aposto̅l . tit̅ primo | Ep̅is adu ////////////////////// is ordinetur . | —

f. 99 *Mit ccxciii beginnt eine Hand des neunten Jahrh.*

f. 103 Ut ep̅i et clerici non ordinent' nisi om̅s | suos fecerint xp̅ianos . con̅ affrica̅n . tit̅ iii . | Ut ep̅i & p̅bri . et dia̅c non ordinent prius qua̅ | om̅s qui sunt in domo eoꝝ xp̅ianos catholicos|que fecerint; || f. 103[b] Incip̅ ep̅istl sc̅i aug̅ ad auxilium | ep̅m pro causa iniustę exco̅muni|cationis [1]). | Domino dilectissimo et uene|rabili fratri . et consacerdoti | auxilio augustinus in dn̅o salutem | Vir spectabilis filius n̅s comes classicianus | grauiter apud me litteris questus est qd̅ | —

f. 105[b] & laetificet iuuentutem tuam . non | contempnentes senectutem meam. | Item epistola . cs̅p . ad eundem classi|cianum [2]) . qui excommunicatus fuerat | Ego propter eos qui pro peccato unius animę | —

non agit p̄peram || f. 106 Item in libro de summo bono . | Secundum catholicam fidem —

ibid. Item in libro tertio de baptismo | Pax eccl̅ę dimittit —

ibid. Item . cs̅p . de sermone dn̅i in monte | Temerarium iudicium

ibid. Item epistola cs̅p ad cl̅er . hipp̅ns | Quid enim obest homini

ibid. Item cus̅p . contra secundin̅u manicheum | Senti de augustino

ibid. Es̅p in expositione psalmi . xxxv | Et si ad tempus damnaris

f. 106[b] Item in psalmo . ci | Quis iniustus est —

---

[1]) ed Venet. II. 878.

[2]) l. c. 879.

Digitized by Google

ibid. Ex sermone scī iohannis crissostomi. | Qui semetipsum non nocet . si ab omnib; noceat' | —

ibid. Item ex libro . III . scī hieronimi in matheo | euangelista . ubi dicit . qua ligaueritis | super terram . et cetera. | Istum locum epī & pbrī non intellegentes aliquid | —

ibid. It̄ in salomone | Sicut aues in contrarium uolant . & passer |

ibid. Item ibi . | Anima

ibid. It̄ ibi . | Est confusio —

ibid. It̄ in deuteronomio || f. 107 Conduxit contra te | —

ibid. Item in libro ad ualentinu . abbm̄ . scī augus|tini de correctione et gratia | Ipsa quaedam natio nominat' quā facit episcopale indiciū | —

Sic affici debemꝰ . caritatis affectum . ut omnes | uelimus saluos fieri . amen ||

LXIII. 61 [1]) membr. 8. foliorum 98. saec. XI.

f. 1 — 15 Excerpte aus Augustinus, Gregorius und Cassiodorius.

f. 16 Incip̄ consti et | fides niceni concilii | Facto ē autem haec sinodus apud niceam bithiniae consulatu constan|tini aug̅ et lucini . XIII . Kalendarum iuliarum . et placuit eis | ut haec omnia mitterentur ad ep̄m urbis rome siluestrum. Credimus — I de clericis qui se absciderunt castrauertuer̄t | Im Ganzen 55 Canones, von denen der letzte gegen Pelagius (!) gerichtet ist: dann folgen f. 20ᵇ. 21 Canones des concil . Sardicense, f. 22. 24 Canones des conc . Ancyrit., f. 23. 15 Canones des conc. Neocaesariense, f. 23ᵇ. 20 Canones des conc. Gangrense, f. 24. 30 Canones des conc. Antiocenū, f. 25ᵇ. 59 Canones des conc. Laudicia, f. 27. Excerpte aus Gregorius und Leo, f. 27ᵇ Explic̄ laudicense. Incip̄ . canoñ; | constantinopolitanum (3 C.) f. 28. 27 Canones des conc. calcidonense, f. 29. 98 Canones des conc. Cartaginense, f. 31. Expliciunt africana concilia . | aurelius ad celestinū papam | Auf diesen Brief folgen Decrete der Päpste Innocentius, Cälestinus und Leo.

f. 33 De concilio in urbe romana sub damaso papa edito | Post has om̄s ꝓphaeticas et euangelicas atque apostolicas | scripturas —

f. 36ᵇ esse damnata ; | Explicit conciliū . sub damaso papa. Incipit alt̄ sub eugenio | I Nullus ep̄s aliusq; sacerdos ꝓ muneribus (38 C.) |

[1]) Vergl. über diese Handschrift Maffei a. a. O. S. 79 f.

Digitized by Google

f. 38 dignę penitentiae submittatur . ut sacerdos loci considerauit. | Indiccione xii. imperante adargasto eiusq. filio | nicifero . zacharias t̃ beatissimus . papa in c̃cilio dicit | Non est silendum fratres quod in germaniae partibus . ita | — licentiam illis dedisset . in quarta se copulari generatione . | —

f. 38[b] ut ab alio ep̃o aut pb̃ro subpleantur missarũ solemnia (14 Canones) | Reuerentissimo in xp̃o fratri ac filio alithgario ep̃o . ebo . | indignus ep̃s salutem. Non dubito tuae ignotũ eẽ caritati . | —

f. 39 Dñõ et uenerabili . patri in xp̃o eboni archiep̃õ halitgarius minim9 | xp̃i famulus salutem. Postquam uenerandę pater directas | —

f. 39[b] Incipit . prefatio . de penitentis . utilitate . | Quamuis originalia . in baptismatis munere gr̃a mediatoris . | —

f. 42 quintus de ordinibus clericorum . et de regulis si deuiauerint ipsorum | sextus quoque ponitur libellus de penitentia qui non est ex | labore nr̃ae excerptionis sed adsumptus de scrinio romanę —

f. 72 Explicit liber quintus feliciter et dõ gr̃as amen | Dann folgt eine Sammlung von Decreten (kap̃. xi. Ex sinodo mediolanensi facta per dõn letũ) und Excerpten aus Kirchenvätern.

f. 92[b] Bede pbr̃ de remediis peccatorum . | De remediis peccatorum paucissima haec quę secuntur |

f. 97[b] Satisfactio . l̃ . humiliatio . siue humilis petitio . ut locũ suũ siue ordinẽ ||

LXIV. 62. [1]) membr. 4. foliorum 103. saec. XI.

f. 1 ꝓphecie [2]) hui' . auferet ds̃ partẽ eius de libro uite | —

f. 20 modis õmib; exoramus . | ipso auxiliante . cui ẽ laus . honor & uirtus | & gloria cũ dõ patre in unitate sp̃s sc̃i ꝑ int̃|minabilia scła scłoꝝ am̃ . Discipuli | dicta Clementis Romane ęcclę p̃sulis . | Beati petri princeps apostolorum . cap̃ . i | De uasis sacris ita agendũ ẽ . altaris palla | —

Folgen f. 23[b] dicta Anacleti, f. 25 Euaristi, f. 25[b] Alexandri, f. 26 Telesfori, f. 27 Ygini, *ibid.* Pii, f. 28 Eleutheri, *ibid.* Zepherini, f. 29[b] Calisti, f. 30[b] Pontiani, f. 31 Fabiani, f. 33 Cornelii, *ibid.* Lucii,

[1]) Vergl. über diese Handschrift Maffei a. a. O. S. 82.

[2]) Unter dem Titel *Invectiva in Romam pro Formoso papa* findet sich dies Fragment nach dieser Handschrift herausgegeben in *Anastasius* von Blanchini IV p. LXIX. Wie viel fehlt, lässt sich nicht angeben.

Digitized by Google

f. 34 Stephani, f. 36 Dionisii, f. 36ᵇ Felicis, f. 38 Euticii, *ibid.* Gaii, f. 39 Marcellini, f. 41 Eusebii, f. 43 Melciadis, *ibid.* Julii, f. 45 Felicis, f. 47 Damasi.

f. 49ᵇ Ex c̃cilio urbico . | Si q̱d ep̃s contra canones ordinauerit | successori illius liceat canonib; | dãpnare . ex epła innocentis pape . | liceat accusare homicidã . —

f. 50 Exep̃lar priuilegii . qđ dõnus anastasius | p̃p . concessit . ragẽbto sc̃ę uercełł | ecclę . ep̃o . | Anastasius ep̃s seruus seruoꝝ dĩ | reuerentissimo & sc̃issimo . Ragĩberto | sc̃e uercełł ęcclę ep̃o dieb; uite tue | tantũmodo. Si pastores ouiũ sole geluq; | ꝓ gregis sui custodia die ac nocte ferre | contẽpnitis —

f. 52ᵇ Bene uale. q̃. m. iđ feƀ. ꝑ manũ | theophilacti sacellarii scę seđ apłicę | Anno dõ ꝓpĩ pontificat̃ domni anestasii | sũmi pontifici & unĩsali iunioris p̃p | in sacratissima sede beati petri apłi . | Inđ vx.

f. 53ᵇ*Excerpte aus den* canones apłoꝝ *und aus der* epistola Sixti p̃p.

f. 56 Incipiunt capitula concordiae canonũ | ·I· De ordinatione ep̃i . ĩ canonib; apłoꝝ . titł ·I· |

f. 60 De ordine congregatio|nis canonicorum |

f. 74 Imp̃r ualerianus libri noni | codicili. cap̃ł . | Si quis famusũ libellũ siue in domo . siue in publico uł in quocũq; loco | —

f. 74ᵇ pena plectet̃ . huiusmodi aut̃ libelli alte|rius opinionẽ non ledat . —

f. 100 Sc̃i damasi. et epłe gregorii papae . | Greca elem̃ta literarũ numeros eciã | exprimere nullus qui uł tenuiter | greci sermonis noticiã hab& ignorat . Ne igit̃ in faciendis epłis canonicis quas | mos latinus formatas appellat aliqua | fraus —

f. 100ᵇ addat p̃terea separatim ĩ epła eciã nona|gentariũ & nonũ numeros q sc̃dm | greca elem̃ta significant̃ ᴀᴍʜɴ . ||

f. 101ᵇ A . alfa : ·I· mia . | —

f. 102ᵇ xx iocosi . ||

Cassiodorii *complexiones.*

XXXIX. 37. membr. 4. foliorum 110. saec. VII.

f. 1 + incipit praefatio *(oben am Rande)* | Breues [1]) apostolorum quos nos pro|prie complexiones possumus appellare | summatim dicendo

[1]) LXX 1319. Zuerst von Maffei nach dieser Handschrift, die bis jetzt die einzige geblieben ist, (Florenz 1721) herausgegeben.

Digitized by Google

diuersa conplectun|tur — ex|ponendum textum in xp̄i nomine | ueniamus || f. 1[b] *leer* ||

f. 2 Cassiodorii [1]) Senatoris | iam dn̄o prestante con|uersi explicit prefatio | incipiunt com|plexiones | in epistu|lis A|pos|tolo|ru|m || f. 2[b] *oben am Rande:* + sancti pauli ad romanos | Paulus seruus xp̄i ihū uocatus apostolus | —

f. 12 dn̄i ea qua coepit predicationis uirtute concludens. | ad corinthios prima | ı paulus uocatus apostolos xp̄i ihū per uo|luntatem dī et reliqua. cum susthene fra|re suo salutat —

f. 20 et epistulam presentem solita benedic || f. 20[b] tione concludens | ad corinthios secunda | ı. paulus apostolus ihū xp̄i per uoluntatem dī | et cetera. cum timotheo fratre scribit | ecclesiae dī —

f. 26 populo solita pietate concedens | ad galatas | ı paulus apostolus non ab hominibus neque | per homine sed [2]) per ihm̄ xp̄m et dm̄ patrem |

f. 28 sima benedictione concludens | ad efesios | ı paulus apostolus ihū xp̄i per uoluntate ∽ | dī et sequentia —

f. 30 salutationis caritate concludens | ad philippenses | ı paulus et timotheus serui ihū xp̄i omni|bus sc̄is in xp̄o ihū qui sunt philippis. salutat | —

f. 33 pariter et salutis [3]) | ad tessallonicenses prima | ı paulus et silbanus et timotheus eccle|siae tessalonicensium —

f. 34[b] praesens eius religatur (relegatur *corr*) epistula | ad thessallonicenses secunda | ı paulus et siluanus et timotheus eccle|siae thessallonicenses | —

f. 35 determinans | ad colossenses | ı paulus apostolus xp̄i ihū per uolontate ∽ | dī et reliqua ad colossenses scribit cu∽ | —

f. 37 hanc in laodicensium ecclesia esse relegenda ∽ | ad timotheum prima | ı paulus apostolus xp̄i ihū secundum impe|rium dī saluatoris nostri et xp̄i ihū dn̄i. et|cetera. —

f. 38[b] contentio|nis [4]) inprobas uitare non desinat || f. 39 ad timo-

---

[1]) Diese und keine andere Namensform erkennt die Handschrift an. Maffei hat wohl mit Recht in der Vorrede S. XXXXV ff. auf die Autorität eines solchen Zeugen hin den Namen *Cassiodorius* als den richtigen bezeichnet.

[2]) *homines* Maffej, welcher hinzufügt: Vulg. *hominem.* An dieser Stelle ist die Verschiedenheit von der Vulgata mindestens unsicher.

[3]) salutans

[4]) contentiones

theum secunda | ı paulus apostolus xp̄ı ihū per uoluntatem dī | et reliqua . secundum promissione [1]) uitae dicit | —

f. 40. commonuit . ad titum | ı paulus seruus dī apostolus autem xp̄ı | ihū et cetera. —

benedic|tione concludere [2]) | ad philimonem | paulus apostolus uinctus ihū xp̄ı et timo|theus frater et reliqua. —

f. 41ᵇ salutationis quorundam dicta subiungens | ad hebreos || f. 42 ı . multi|fariae multisque modis olim dš | locutus est patrib> in profetis de filio | suo . queri —

f. 47ᵇ caritate commemorat || f. 48 expliciunt complexiones | epistularum beati apos|toli pauli . incipiunt | complexiones cañica|rum epistularum | septem . id est bati | apostoli petri duas iohannis''' | iude unam et iacobi ȷ || f. 48ᵇ *oben am Rande:* petri apostoli ad gentes | ı . petrus apostolus ihū xp̄ı electis adue|nis et reliqua sanctissimae regulae —

f. 53ᵇ be|nedictionis attribuens qui in xp̄o || f. 54 dn̄o permanebant | eiusdem ad gentes secunda | ı . simon petrus seruus et apostolus | ihū xp̄i his qui equalem sortiti sunt | fidem simon —

f. 57ᵇ profici|ant ut bonis semper meritis augeantur | Johannis ad Parthos | ī quod erat ab initio quod audiuimus quod | uidimus oculis nostris certissimam fidem | facit —

f. 61 mendaciis inludantur | inc̄ eiusdem secunda | ı iohannes senio' electe dn̄e et filiis eius et | quod sequitur. —

f. 61ᵇ iterum fine concludens eiusdem ııı | ı. senior gaio dilectissimo quem ego diligo | in ueritate et reliqua. —

f. 62 carissima salutatione concludens . iudae | ī. iudas ihū xp̄ı seruus frater autem iacobi | in dn̄o patre et sequentia. —

f. 63ᵇ omnia saecula saeculorum | inc̄ epistula iacobi ad dispersos | ī. iacobus ihū xp̄ı seruus duodecim tribus qui [3]) | sunt in dispersione salutem iacobus | —

f. 66ᵇ suorum uincla dissoluit + | exp̄ . epistularum ɸ | + caunicarum *(sic).* lib̄ . ·ı· ℘ | f. 67 *oben am Rande:* inc̄ prologus de complexionib . actuū apostolorū | et apocalypsi iohannes | lucas unus euangelistarum qui doctrina [4]) | . dn̄ı caelesti . ueritate conscribsit actus | —

---

[1]) promissionem

[2]) concludens

[3]) tribubus quae

[4]) doctrinam

Digitized by Google

orthodoxus et
f. 67b quod diligens lector inquirit | expl praefatio inc liber . II | complexionum actuum aposto|lorum et apocalypsis sci iohannes (iohannis *corr.*) | cassiodorii senatoris iam dno praes|tante conuersi . incipiunt comple|xiones in actus apostolorum et apo|calypsi || f. 68 *oben am Rande*: actum apostolorum | primum quidem sermone feci de omnibus | ·I· o theofile quae coepit ihs facere et docere | et cetera . —

f. 95 sol|uebat uincula peccatorum | expl . actus apostolorum || f. 95b *leer* || f. 96 incp . apocalypsis sci iohannis *(oben am Rande)* | apocalypsis ihu xpi quam dedit | illis [1]) ds palam facere seruis suis . et cetera. | —

f. 110b repetitione testetur . amen . | Cassiodorii Senatoris iam dno prestan|te conuersi | explicue|runt co|plexio|nes in | epistu|lis A|pos|to|lo|ru|m | et apocalypsis ||

Der Abdruck dieser Handschrift von Maffei lässt mehr zu wünschen übrig, als man erwarten sollte. Eine ziemliche Anzahl von Nachträgen und Verbesserungen ergibt sich bei einer neuen Vergleichung der Handschrift. Ich gebe im Folgenden einige Proben [2]).

Ad Romanos . 4 inuenit] incurrit; 7 dicens] adiciens; 9 augmentum. Cum] augmenta . nam.

Ad Corinthios prima 3 glorietur in re] glorietur in se; 9 cum] cur.

Ad Corinthios secunda 1 et eis] et eos; 8 corrumpitur] corrupitur confunditur se; 11 enumeratione] remuneratione *aus* anumeratione; 13 oriatur] ordeatur.

Ad Galatas 1 istis] ipsis; 3 quam gentiles] adque gentiles.

Ad Efesios 3 sed nunc] sed cum; adeo] ado *d. h.* a Deo.

Ad Philippenses 5 qui ulterius] quod ulterius.

Ad Colossenses 3 Sancti praecedentes in figura] scos precedentes qui in figura; 5 prosit] possit.

Ad Timotheum prima 1 regeneratum] uentre generatum.

Ad Titum 1 solum illi] soli illi.

Ad Hebraeos 1 velavit] caelauit; 2 Abrahae adsumpta humanitas] abrahae quod est adsumta *(sic)* humanitas; 15 primitiua] primitia.

Petri prima 1 gratia et pax Domini] gratiae pace dni; 3 eam] eum; 4 et humana mens] et ne humana mens; festinare] festinaret; 7 ipsas] ipsa"; illam] illas; 8 eminenter] imminenter.

---

[1]) illi

[2]) Zuweilen beruht die Abweichung darauf, dass Maffei stillschweigend emendirt hat.

Digitized by Google

Petri secunda 2 pietatemque donata] pietatemque donata est

Jacobi ad dispersos 2 tanquam forma] tamquam fena; posita] reposita; 8 visus noster] risus noster.

Acta Apostolorum 2 conuenerant] conuenerunt 9 concita] concitata 13 retruserant] retruserunt 14 poterit dissipari] praeualet dissipari 16 increduli] increduli in dĩ *d. h.* in dei [1]) 29 dixit. Exsequitur] intuens in eum dixit. Exsequitur 40 orantes] adorantes 48 eodem modo] eodem modo uehemens 71 senioribus,..... milite... *(wegen des von der Tinte zerfressenen Papiers schwer zu lesen)*] SENIORIBUS RE *(sic)* RETULITEIS; quali causa] quali causa faciente.

Apocalypsis 6 Tyathir] tyathira; Thyathir] tyatyr"; promittens] compromittens 11 Patre, quia] parte qua; sigillo vidit] signaculo uidit 17 graduatio] gratulatio 18 aditura narratur] habitura narratur 21 bonosque] botrysque 27 amatam ....] amatam lugeant et 28 passionis: procedebat] passionis de cuius ore procedebat.

CLEMENTIS *recognitiones.*

XXXVII. 35. membr. 4. 2 col. foliorum 265 saec. VIII.

fol. 1 simili [2]) oleo perung& | ut et ipsorum lux | luceat. et spũ sc̃o | repleti immorta|litate donentur —

f. 1ᵇ quo|modo primus homo | perungui potuit [3]) ||

f. 2 uenerat [4]) et credi | ei qui expectabatur —

f. 15ᵇ si|bique ipsi quietem | dedit. | explicit liber | primus historiae | sancti Clementis. | incipit eiusdem | liber II. || f. 16 Cum autem dies quae | ad disceptandum | cum Simone —

f. 58ᵇ quieuit | similiter autem & | nos omnes. erat | enim iam nox. | explicit. liber II | historiarum sc̃i | clementis ep̃. urbis. ||

f. 59 *in der Mitte*: · incipit eiusdem | . sancti Clementis | . hostiriarum *(sic)* | liber III ||

f. 59ᵇ *von einer Hand des zehnten Jahrh.:* ORDO DE SEPTEM GRADIBUS IN QUIB; xp̃s | ASCENDIT | I. Ostiarius fuit. quando percutiebat portas

---

[1]) Ohne Zweifel verderbt aus *Judaei*

[2]) I 45 (ed. Cotel. I 497). Die drei ersten Quaternionen und von dem vierten sieben Blätter sind verloren gegangen.

[3]) l. c. 47. (l. c. 498). Ein Blatt fehlt.

[4]) l. c. 50. (l. c. ibid.)

Digitized by Google

inferni . | — vii . Eps fuit quando aeleuauit manus suas & | benedixit discipulos suos. | de officiis vii graduū. Ostiarium oportet pcutere cymbalū & aperire aecclesiā & sacrarium & | — Epm̄ oportet iudicare interpretare *(sic)* & consecrare consummare ordinare offerre & baptizare ||

f. 60 Interea petrus gallo|rum cantibus sur|gens —

f. 99 fidelibus uiris cae|sarea proficisci|mur . | explicit liber | tertius . incipit | quartus . || f. 99ᵇ incipit liber . iiii . || f. 100 Profecti caesarea | ut tripolim perge|remus —

f. 119 uespe|re facto ingres|sus cubiculum qui|euit | explicit | liber iiii~ | incipit liber v . || f. 119ᵇ *leer* || f. 120 Sequenti autem die | paulo citius quā | solebat —

f. 141 hos|pitium cum ipso suis | quisque locis requie|uimus . | explicit liber | . v . | incipit liber vi . || f. 141ᵇ *leer* || f. 142 Ubi uero rarescentibus | tenebris primum di|es coepit proferre | crepusculum —

f. 150ᵇ aput tri|polim anthiociam | proficiscimur | explē amen || *unter der Zeile von späterer Hand:* Expl . lib . vi . || f. 151 Egressi tandem etiā | tripolim foenicis | urbem primam in | hortosiade haut | procul a tripolim —

f. 169ᵇ dixisset | uespere facto requi|euimus . amen | explc . liber vii . | incipit liber . viii . || *Der übrige Theil der Seite enthält von einer Hand des achten oder neunten Jahrh. den Anfang des Buches Daniel:* + Lec̄ danielis . prop cum cantico | Anno tertio Ioachim regis Iuda | — cadentes adorate | statuam auream . ||

f. 170 Postera autem | die petrus mane | adsumptis fratribus meis —

f. 207ᵇ hospitium cibo et | quiete solito utimur | amen | explicit liber | viii [1]) | incipit viiii || f. 208 Sequenti die petrus | una nobiscum matu|re —

f. 230ᵇ redditisque | laudibus dō . suis | singuli requieui|mus locis amen | explicit liber | viiii | incipit . x . || f. 231 . 231ᵇ *enthalten von derselben Hand (s. oben f. 169ᵇ) aus demselben Buch Daniel Folgendes:* Et non cessabant qui inmise|rant eos ministri regis suc|cendere fornacem — Neq enim erit ds̄ alius q̄ possit | ita saluare (3, 46—96 *mit Auslassung von* 50—90) || f. 232 Mane autem exorto | ego clemens et ni|ceta adque aqui|la —

---

[1]) Varianten zu VIII 15: alcmaeon — contrariaetates — inmensitatem — partes non sint — geometre — idaeas — aquam heraclitus ignem diogenes aerem parmenides terram — inconpellabile.

Digitized by Google

f. 259[b] ne et ser|mo nobilis patia|tur iniuiram et in|iuriae suae reum [1]) ||

f. 260 dš facere malũ . | uerum dicis . nec | fecit sed qui ab eo | creati sunt [2]) —

f. 265[b] si uero | etiam punitus fue|rit a caesare ut | luctum maximũ | habeant filii sui qui | me derelicto con|fugerunt ad petrũ [3]) ||

Facundus Hermianensis *ad Justinianum in defensionem trium capitulorum, contra Mucianum Scholasticum.*

LIII. 51. membr. 4. foliorum 301. saec. VIII. Der Codex ist im Anfang an den untern Seitenrändern etwas beschädigt.

f. 1 *Oben am Rande:* Inc̃ praefatio | Cum [4]) in praeiudicium sci̅ concilii calchedonensis | inpugnatores eius acephali per quosdam subri | perent ut epistola ibae edissini (edesseni *corr.*) ep̃i quam ad se | delatam memorata synodus catholicam iudicauit | —

f. 1[b] tractata sunt | Explicit praefatio. Incp̃. lib̃. primus sci̅ facundi ep̃i | hermianensis ecclesiae prouinciae africanae | Confessionem fidei tuae [5]) clementissime impr̃ magni | —

f. 26[b] capax|/////////enta [6]) esse patrum auctoritate dignatur || f. 27 Explicit lib̃ primus beatissimi facundi ep̃i | ad imperatorem inc̃ liber secundus | eiusdem ad eundem | Quoniam integritatem fidei quae mihi reli|giosae *(corr.)* princeps —

f. 47[b] praesumpto|res excipiunt [7]) tanto grauiorem quanto pluri | oribus offuerunt | Explicit liber . II . inc. tertius eiusdem | ad eundem | Exigit a nobis operis cura suscepti ut quod su|periore libro demonstrare coepimus —

f. 71 qm̃ satis non est ad con|tentionem quod abundat ad fidem. Facundi ep̃i liber tertius | explicit incp̃ eiusd̃ lib. quartus | Ut nouerint aduersarii quanta sit efficacia ue|ritatis —

---

[1]) X 47 (l. c. 591). Ein Blatt fehlt.
[2]) l. c. 49 (l. c. 592).
[3]) l. c. 59 (l. c. 594).
[4]) LXVII 527
[5]) tuae fidei
[6]) nec contenta
[7]) excipient

Digitized by Google

f. 90 per suos seminauere fautores ////////// | beati facundi hermiouensis *(sic)* ecclesiae | epi liber quartus explicit. Inc. eiusdem liber .v. | Intende nunc auguste quam manifesta et mul|tiplici ratione hoc etiam demonstretur —

f. 113^b^ diuisione ultimo loco nos promisimus ostensuros | Facundi uenerabilis herminensis | ecclesiae liber quintus explicit | Incipit eiusdem liber sextus . | Age nunc illud etiam quod superest probare | incipimus —

f. 138^b^ ueritas nec ipsa sententia quam uituperat | ueritas | Beati facundi hermianensis epi | africani liber sextus explicit | Inc eiusdem liber septimus | Non ignoro quod imperitis | rerꝝ aestimatorib; —

f. 163^b^ libro terminum damus ut intentio legentis ab alio | innouetur exordio | Expl lib. vii beati facundi hermianensis epi | Incipit lib. octauus eiusdem ad eundem || f. 164 Accipe serenissime impr quantis adhuc tes|timoniis scorꝝ et uenerabilium patrꝝ synodus | calchedonensis.

f. 189 patrib; et ecclesia in qua theodorus mansit | non potest improbare | Expl lib. octauus beati facundi epi || f. 189^b^ Incipit eiusdem liber nonus | Promissionis memores competenti loco iam pro | feramus [1]) de theodori scribtis non pauca —

f. 212^b^ sub hoc [2]) specie pietatis mordeant. | Expc. facundi uenerabilis epi ecclesiae | hermianensis africae lb viii exp. | Incipit liber decimus | Si quid mihi creditur imperator multum doleo || —

f. 237^b^ oboedien×tiae quam dō debemus | Expl liber decimus | Incipit eiusdem undecim. | Multa sunt equidem dicta quib; calumnias | eutychianorꝝ —

f. 263 libro aliquanta dicemus | Explicit liber undecimus | Incipit eiusdem liber duodec | Defensio magnae synodi chalcedonensis quam | criminantur acephali —

f. 288^b^ uidentur | enim per hoc condemnationem suam nisi qan | tocius auferatur futuro iudicio reseruasse | cuius et inretractabilis erit sententia et sine | fine perpetuum quod sententiam fuerit con|secutum | Expliciunt libri numero xii. | scae mmi [3]) facundi epi hermianē|sis eccl. ad iustinianum imp in | defensionem trium capitulorꝝ | Incp lib eiusdem beatiss facundi | contra mucianum | scholasticū | Oportuerat [4]) uene-

[1]) proponamus
[2]) hac
[3]) *d. h.* memoriae
[4]) l. c. 853

Digitized by Google

rabilis *(sic)* filii ut qualecumqꝫ | hoc opus a uobis impositum uestris ex more no|minibꝫ dedicarem. —

f. 300 pro qua scripti sint [1]) non requirunt. | Expl. liber beati facundi epi | contra mocianum ||

In dem Venetianer Abdruck der Sirmondschen Ausgabe des Facundus (Sirmondi opera varia II 297 ff. Venet. 1728) hat Blanchini Verbesserungen nach dieser Handschrift nachgetragen, namentlich eine Reihe von Lücken, die durch Homöoteleuta entstanden waren, ausgefüllt. Übersehen hat er indess folgende Stellen: 448^c [2]) bene optimeque recipimus si autem sensu^m et significationem eiusdem nominis non recipimus multum erramus; 450^c temeritatis ac profanationis esse dicatur illa capitula non intellecta culpasse qm̃ nõ iam cyrilli sed ephesenae synodi fuerant consequenter eiusdem temeritatis ac profanationis esse dicetur.

Ich füge noch einige Angaben hinzu, die die Nachträge Blanchini's theils rectificiren theils vervollständigen: 305^b Zeile 19 dant] dicunt; 305^d et hae tres unum sunt sed hoc potius ait tres sunt ≋ testificantur in terra sp̃s aqua et sanguis hi^i tres unum sunt quid; 452^a beati Cyrilli approbatores; 447^d Iba apud plures excusauerit] ibas ep̃s excusauerit; 449^a sicut diuina hac] sicut diuinae scribturae hac; 450^c Zeile 41 ad auctoritatem] auctoritati.

Gregorii Magni [3]) *dialogi.*

XLVI. 44. membr. 8. foliorum 150. saec. VIII.

f. 1 quoque [4]) magistri palliũ ferens adque | ad iordannẽ —

f. 31 GRGG uelli̅ [5]) ti|bi in laudibus redemptoris de uiri uenera | bilis benedicti miraculis aliqua narrare | sed ad haec exempla [6])

---

[1]) scripta sunt.

[2]) Ich citire nach der Venetianer Ausgabe, die bei diesen Aufzeichnungen zu Grunde gelegt war: da dieselbe mir gegenwärtig nicht zu Gebote steht, so kann ich das Citat nicht nach Migne modificiren.

[3]) Von dem Texte des Gregorius Magnus gilt, so weit ich die Sache bis jetzt übersehe, im Grossen und Ganzen dasselbe, was oben bei Augustin (S. 5, A. 3) bemerkt wurde.

[4]) Dialog. I 2. LXXVII 161^a. Der erste Quaternio fehlt.

[5]) uellem

[6]) explenda

Digitized by Google

hodiernũ tempus | uideo non posse sufficere libriusque [1]) | hoc loquimur [2]) si aliud exordium sumamus [3]) FI|NĒ dõ gratias explicit liber primus | Inc̃. liber secundus de uita uenerabilis Benedicti. || f. 31ᵇ I De capisterio fracto et consolidato [4]) — f. 32 xxxvIII De insana muliere per eius specũ [5]) | sanata || f. 32ᵇ Fuit [6]) uir uitae uenerabilis gratia | Benedictus et nomine ab ipso pue|ritiae suae [7]) tempore corregens [8]) | senile —

f. 71 PETR placeit quod dicis GREG | aliquanto [9]) iam locutionem [10]) cessandũ est | ut si ad aliorum miracula narranda [11]) tendimus | loquendi uires interim re [12]) silentium reparemus. [13]) | dõ gratias | expl̃ liber secundus | inc̃ liber tertius | f. 71ᵇ I De Paulino nolane ciuitatis [14]) epõ | — f. 72 xxxvIII De uisione redempti ferentini [15]) ciuit̃ epõ || f. 72ᵇ Dum [16]) uicinis ualde patribus intendo | maiora [17]) facta reliqueram ita ut paulini | miraculum nilane orbis epõ [18]) —

f. 104ᵇ ante te quidem ego moriturus sum [19]) || f. 105 morte [20]) illius deliberasse eos cerneri t [21]) |

f. 109 GREG Laboriosũ ualde | hoc est opus [22]) et maximae occupato [23]) adq; ab alia ten|denti sed si sunt quib) prodesse ualeant [24]) uoluntate | mea [25]) procul dubio postpono utilitate [26]) proximorum et in | quantum dõ largiente ualuero quod anima post carne [27]) | uiuat subsequenti hoc quarto uolumine demonstrabo | explicit liber tertius incipit | quartus dõ gratias. || f. 109ᵇ I Quod aeterna [28]) spiritalia ideo a carnalib) minus credantur | quia ea quae audiunt p experimentũ minus [29]) nouerunt | —

f. 110 LX De relaxandis culpis alienis ut nos|tra [30]) relaxentur || f. 110ᵇ Postquam de paradisi gaudii [31]) culpa exe|gente pulsus [32]) est primus humani ge|neris parens in huius exilii adq; ca|ritatis [33]) quã patimur aerumna uenit [34]) | quia peccando extra semitipso [35]) fusus | illa [36]) —

---

1) Liberius itaque — 2) haec loquemur — 3) l. c. 216.
4) De capisterii fracti reparatione. — 5) in eius specu — 6) LXVI 126.
7) suae pueritiae — 8) gerens — 9) aliquantum — 10) a locutione
11) enarranda — 12) per — 13) l. c. 204. — 14) urbis — 15) Ferentinae
16) LXXVII 216. — 17) maiorum — 18) nolanae urbis episcopi
19) l. c. 276ᵇ. Es fehlen zwei Quaternionen. — 20) mortem l. c. 309ᵇ.
21) cerneret — 22) opus est — 23) occupato animo — 24) valeat
25) voluntatem meam — 26) utilitati — 27) carnem — 28) aeterna ac
29) minime — 30) nostrae nobis — 31) gaudiis — 32) expulsus
33) caecitatis atque exsilii — 34) uenit aerumnam — 35) semetipsum
36) iam illa

Digitized by Google

f. 150^b si ante | morte dō hostiam ipsi fueremus [1]) amen | + explicit dialigorum Libros IIII | Beati gregorii papae orbis romae feliciter ||

GREGORII MAGNI *homiliae in evangelia.*

XLVIII. 46. membr. fol. 2 col. foliorum 238. saec. XI.

f. 1 Hinc theochos sacre uer|satur sermo mariae | hyeronimus prudens | quae condidit ille sacerdos. | Qualitor haec claros assūp|ta petiuit olimpos | Ex cuius merito mun|dus uirtutibus om̄is | Et superi gaudent miran|dum iure ministri. | Optata pariter p̄ quā | meruere salutem. | Incipit Sermo beati | hyeronimi p̄bri. ~ De | assuptione Scāe Mariae | Ad Paulā & eustochiū. | Cogitis[2]) me o pau|la et eu|stochium . | immo ca|ritas xp̄i | me compellit. —

f. 21^b apparuit in fine | scłi . cū ipso et uos ap|pareatis in glā . am̄ . || f. 22 Ēpla pape | gḡ . ad ep̄m tau|remenitanū. | Reue|rentissimo [3]) et | sanctissimo | fr̄i secundi|no aep̄o. | Grego|rius seruus seruorum dī̄ . | inter sacra missarum | sollēpnia ex his quae | diebus certis in hac et|enī̄ [4]) legi —

f. 22^b emendatae sunt cerci|ores fiant . explicit | epła Beati GREGORII . PP̄. | Incipiunt capitula. | Lec̄ sc̄i eūḡ scd̄m math̄m. | I In ilł tp̄r. Ambulans ih̄s | secus mare galileae . uidit | duos fr̄s. Scd̄m Lucā | — f. 23^b XL | In ilł tpr. Dix̄ ih̄s dis̄ s̄s | Simile ē regnū celoꝝ | — [5])

---

[1]) mortem Deo ipsi hostia fuerimus. l. c. 429. — [2]) XXX 122

[3]) LXXVI 1075 — [4]) ecclesia

[5]) Die Ordnung der Homilien ist von der in der Ausgabe verschieden: I = 5. II = 1. III = 6. IV = 7. V = 8. VI = 10. VII = 19. VIII = 2. VIIII = 15. X = 16. XI = 18. XII = 21. XIII = 23. XIV = 24. XV = 25. XVI = 22. XVII = 26. XVIII = 14. XVIIII = 29. XX = 30. XXI = 28. XXII = 40. XXIII = 36. XXIIII = 39. XXV = 34. XXVI = 33. XXVII = 38. XXVIII = 20. XXVIIII = 31. XXX = 17. XXXI = 4. XXXII = 27. XXXIII = 3. XXXIIII = 35. XXXV = 37. XXXVI = 32. XXXVII = 9. XXXVIII = 13. XXXIX = 11. XL = 12. Den Anfang macht f. 24 eine Homilie, die nicht zu Gregor's Werk gehört: In uiḡ S. Andreae apłi. | Lec̄ sc̄i evḡ scdm̄ | Joh̄m. In ilł tp̄r. | stabat ioh̄s et ex disci|pulis ei duo. Et respi|ciens ih̄m ambulantē dixit. Ecce agnus dī̄ | Vtique Omł ł ei'dē | iste singulariter agnus . | non sicut discipłi . | qui et ipsi dicti sunt agni . | u. s. w. Dasselbe gilt von der Homilie, welche zwischen XXV. und XXXVI. eingeschoben ist: f. 137 F̄R. IIII. In IIII tp̄ra sept̄b. | Lec̄ sc̄i aevḡ scdm marcv̄. | In ilł tpr. Respondens | unus de turba dixit | ad ih̄m. Magister attuli filium ad te u. s. w. | Notandum Omeł Lec̄ ei'dē | autem qđ semper loca rebus con-

Digitized by Google

f. 222ᵇ ut ad inferni | claustra se raperent [1]. || f. 223 [2]) Doñ Palmae. Lec̃ s̃ | evg̃ scd̃m matheum. | In illo tp̃r. Dixit | ih̃s discip𝔩is suis. | Scitis quia post bi|duũ pasca fiet. Et | reliqua. Ome𝔩 𝔩 ei'dẽ. | Legimus dm̃ ante sex dies pascę ue|nisse hyerosolimam | cũ frequentia tur|baꝝ. & cũ ramis pal|maꝝ. —

f. 238ᵇ Barrabas aũt ꝓpter | seditionẽ. et homici|diũ. sicut lucas testatur | conclusus tenebatur in ||

Gregorii Magni *moralia.*

XL. 38. membr. 4 foliorum 340. saec. VIII — IX.

f. 1 Qui [3]) nimirum uias dñi fortibus et non dissolutis gressibus seqũn|tur —

f. 28 frango temptationis in corde | exp𝔩 liber xxvııı incipit liber xxvıııȷ: | dñs ds̃ noster ih̃s xp̃s | in eo quod uirtus et sapientia | di est.

f. 65 ignarus qũr haec pateris nescis | explicit liber: xxvıııı incipit xxx: | beatus iob talia utrum|ne fuerit [4]) dño interroga~|te —

f. 113ᵇ tanto | in illo robustius stat; | explicit liber | trecesimus | incipit liber xxxı || f. 114 in paradyso sano homi|ni diabolus inuidens superbiae —

f. 171ᵇ singulariter summus est se humiliter subdat | exp̃l lib̃ xxxı incipit xxxıı | sc̃i uiri quo apud dm̃ al|tius uirtutum dignitate proficiunt | eo subtilius indignos se esse depraehendunt; quia dum | proximi lucis [5]) fiunt. ~ quicquid eos in se ipsis latebat inueniunt | et tanto magis foras [6]) —

f. 211 hu|milis sine termino super caelos regnet; | explicit liber xxxıı | incipit liber trecisimus *(corr. m. post.)* tertius | antiquo hosti qui sub | uehemoth nomine diuina [7]) uoce —

---

gruunt. | In monte dn̄s orat. transformatur. discip𝔩is | archana suae maiestatis | aperit. In inferiora de|scendens turbae occursu excipitur. miseroꝝ fletu | pulsatur u. s. w.

[1]) l. c. II 22 c. Der Schluss fehlt. Mit f. 223 beginnt ein neuer Quaternio.

[2]) Auch diese Homilie gehört dem Werke Gregor's nicht an.

[3]) Gregorii Magni moralia lib. 28, 3 LXXVI 453. Ein Quaternio fehlt zu Anfang. In der Handschrift werden keine Capitel unterschieden.

[4]) fecerit — [5]) luci — [6]) foris — [7]) dominica

Digitized by Google

f. 266^b sine cessa|tione conuertat .~ flamma [1]) quippe suggestionum . illius extinguit | citius unda lacrimarum ; | explicit liber ////////// incepit. xxxiiii || f. 267 Quia ex hoc mundo | corpus gerimus uniuersitatis | terminum ex ea quae [2]) nos sumus parte pensemus —

f. 305 prin|cipaliter humilitatem tuentur | incipit liber xxxv | Quia iste ultimus huius |operis liber est et locis difficilioribus —

f. 325^b se studuit ad grauiora praeparare [3]) ||

f. 326 nocuis [4]) mentibus ornamentum semper oboedientiae iungitur | —

f. 340 orationis autem atque expositionis uirtute con|lata lector meus in reconpensatione me superat si cum | per me uerba audit [5]) pro me lacrimas reddat. ||

Diese Handschrift enthält den Palimpsest des Virgil und Livius. Die Schonung, mit welcher die Collatoren diese Handschrift behandelt haben, verdient um so grössere Anerkennung, als ihnen durch die Behandlung der Palimpseste des Gaius und des Codex Justinians nicht das beste Beispiel gegeben war.

Gregorii Magni *regula pastoralis.*

XLII. 40. membr. 8 foliorum 154. saec. VIII — IX.

f. 1 quod [6]) ergo laudabiliter alter | appetiit . hoc laudabiliter alter | expauit.

f. 10 in eo qualiter | uiuere debeat demonstremus . | xii Tantum debet actionem | populi actio transcendere —

f. 49^b ac si aperte dicat ut por| * * ũ areã [7]) . mora nulla [8]) praepediat | * ectes [9]) a circulis numquã recedant . | * xiii quia igitur quales [10]) debeat | esse [11]) pastor ostendimus nunc qua|liter doceat demonstremus . ut | enim longe ante nos reuerendae | memoriae gregorius nazonzenus [12]) | —

f. 74^b et duplicitatibus inuoluta dissoluit [13]) || f. 75 multiloquis [14]) uacantes — f. 78^b sine metu culpa cumulatur [15]) || f. 79 menime [16])

[1]) flammam — [2]) qua — [3]) l. c. 767^d. Lücke. — [4]) l. c. 768^a.
[5]) accipit — [6]) LXXVII 20^c. Es fehlen zwei Quaternionen.
[7]) ut ad portandam aream — [8]) nulla mora — [9]) uectes — [10]) qualis
[11]) esse debeat — [12]) Nazianzenus — [13]) l. c. 66^b. Es fehlen vier Blätter.
[14]) 73^a. — [15]) 76^a. — [16]) 71^c.

Digitized by Google

(corr. m. 2) recipit sed laeni hi //////// | sanguine mollescit . | xxxviii ammonendi sunt a//////// | nimis taciti — f. 80ᵇ ad contra ammonendi sunt [1]) || f. 81 saepe [2]) enim [3]) mansueti dissolu //////// | turpiscunt [4]) taedio —

f. 153 punienda [5]) denun|tient; et antequam uerba exortatio|nis insonent omne quod locuturi sunt | operibus inclament [6]) . | lxv. Sed quia saepe dum praedicatio | modis congruentibus ubertim fundi|tur apud semedipsos inde ostensione [7]) | sui

f. 154ᵇ unde ezechiel profeta | quotiens ad contemplanda caelestia [8]) ||

XLIII. 41. membr. 8. foliorum 130. saec. IX.

f. 1ᵇ Incip̄ omelia de aduentu dñi | Propitiante [9]) diuinitate frs̄ dilmi iã adueniunt | dies —

f. 3 ut cum dies iuditii uenerit: non cum impiis & peccato|ribus puniantur sed cum iustis & misericordibus | peruenire ad aeterna premia mereantur. | Prestante dño nr̄o ihu xp̄o qui cum patre & spū sc̄o | uiuit & regnat in secula seculorum amen || f. 5ᵇ incipiunt capitula | regulae libri pastoralis [10]) gre|gorii papae urbis romae | i Ne uenire inperiti ad magisterium audeant. | —

f. 7ᵇ lxiii Peractis rite omnibus qualiter predicatur a [11]) se|metipsum redeat ne hunc uel uita uel predi|catio extollat . | expliciunt capitula | in nomine summi dī ihū xp̄i | gregorii papae urbis romae | *Von späterer Hand*: incipit liber primus pastoralis cure . editus a beato gregorio | p̄p . urbis rome ad beatum Johem Rauenñatem | episcopu; | Caplm . primum. ||

f. 8 Pastoralis curae | me pondera fugere deli|tescendo uoluisse benigna | frater carissime atque humillima [12]) | intentione reprehendis —

f. 8ᵇ locutionis nr̄ae ianu|a repellantur . | Capl; ·i· Ne uenire imperiti ad magisterium audeant | Nulla ars doceri pręsumitur.

f. 21 in eo qualiter uiuere debeat | demonstremus . | his qui ad regimen ordinate prouenerit [13]) | qualē se in ipso regimine debet [14]) exhibere . | xii Tantū debet actionē populi actio transcendere —

---

[1]) 73ᵃ. — [2]) 76ᵃ. — [3]) ergo — [4]) dissolutionis torpescunt
[5]) punienda sunt — [6]) clament — [7]) semetipsum de ostensione — [8]) l. c. 126ᵃ.
[9]) Max. Taur. hom. (Maximi Taur. opera. Rom. 1784. App. p. 17)
[10]) LXXVII 13. — [11]) Qualiter praedicator omnibus rite peractis ad
[12]) humili — [13]) peruenerit — [14]) debeat

Digitized by Google

f. 23 uiuentia in sinu propriae sponsionis portant | hinc diuina uoce . in exodo [1]) . & dextrum accipit | & reparatum [2]) . ut non solũ sit ei' operatio utilis . | —

f. 49ᵇ ac si aperte dicat ut ad | portandum *(corr. m. al.)* [3]) arcam mora nulla [4]) p̄pediat . uectes a circulis | numquam recedant, | xxiii. Quanta debet esse diuersitas in arte praedicationis | Quia igitur qualis debeat esse [5]) pastor ostendimus | nunc qualiter doceat demonstremus. Ut enim lon|ge ante nos reuerendae memoriae gregorius nazazēus [6]) |

f. 126ᵇ sunt punienda [7]) denuncient; Et antequã | locuturi [8]) sunt operibus clament . lxv | Peractis rite omnibus qualiter p̄dicator [9]) . | ad sem&ipsum redeat ne hunc uita [10]) uel pre|dicatio extollat. Sed quia saepe dum pre|dicatio modis congruentibus ubertim fun|ditur apud sem&ipsum inde [11]) ostensione | sui

f. 128ᵇ orationib. (orationis tue *m. 2*) me tuae (tuae *delevit m. 2*) [12]) tabula sustine . | ut quia pondus proprium | deprimit tui me (mem& *m. 2*) meriti manus [13]) leuet; *von anderer Hand hinzugefügt* Expli|cit: liber pasto|ralis b̄ti Gre|gorii pp̊e ur|bis Rome | Romae ||

f. 129 Incipit de ortu et obitu prophetarum | et apostolorum [14]) . | i Esaias in hierusalem. Nobili genere na|tus ibique prophetauit sub manese (manasse *corr.*) rege. Sects | in duas partes occubuit . sepultus est sub quer|cũ rogel iuxta transitum aquarum quas | olim ezechias rex iacto obstrüit *(corr. m. 2)* puluere; | —

f. 130ᵇ xxii heliseus . ex abel mauth de terra ruben | cum nasceretur . uitula aurea mag|no boatu clamabit *(corr.)* in galgalis ita | scilicet ut in hierusalem boatus ip|se audiretur . dixitq; sacerdos prę|scius futurorum proph&a inquit | in hierusalem hodie nascitur, qui | cuncta sculptilia destruet mortuus ē | igitur heliseus & in samaria sepultus est; ||

XLIV. 42. membr. fol. foliorum 178. saec. X.

f. 1ᵇ Incipiunt capi|tula regulae libri pastoralis [15]) | Gregorii papae urbis Romae. | i Ne uenire inperiti ad magisteriũ audeant. —

---

[1]) in exodo *om.* Nach diesen Worten ist eine Lücke, indem der Abschreiber von 27ᵇ plötzlich nach 28ᶜ abspringt. — [2]) separatum — [3]) portandam
[4]) nulla mora — [5]) esse debeat — [6]) Nazianzenus — [7]) punienda sunt
[8]) uerba exhortationis insonent omne quod locuturi
[9]) Qualiter praedicator omnibus rite peractis — [10]) uel uita — [11]) de
[12]) orationis tuae me — [13]) tui meriti manus me — [14]) ?
[15]) LXXVII 13. Das erste Blatt fehlt.

Digitized by Google

f. 46 LXV peractis rite omnib; qualiter praedicator[1]) (*ex* ur) ad semetipsum redeañt ne | hunc uel uita uel praedicatio extollat | expliciunt capitula | In nomine sum̄i | dī ihū xp̄i incipit liber regulae | pastoralis Gregorii papae urbis | Romae scriptus ad iohm ep̄m . || f. 5 Pastoralis curae | me pondera fugere delitis|cendo uoluisse benigna frater | carissime atq: humillima[2]) intentione | reprehendis. —

f. 5^{b} locu|tionis n̄rae ianua repellantur | I Ne uenire imperiti ad magisteri|um audeant | Nulla ars doceri praesumitur —

f. 22^{b} in eo qualiter uiuere debeat | demonstremus; | XII. Is qui ad regimen ordinate perue|nerit qualem se in ipso regimine de|bet[3]) exibere | Tantum deb& actionem populi actio trans|cendere —

f. 55^{b} ac si apte dicat: Vt ad portandum[4]) arcam mora nulla[5]) | prepediat .~ uectes a circulis numquam recedant[6]); || f. 56 quem[7]) quia commoueri[8]) in ipsa contume|liarum iaculatione non potuit —

f. 141 sunt | punienda[9]) denuntient, & antequā uerba exhortationis insonent | omne quod locuturi sunt operibus clament; | LXV Peractis rite omnibus | qualiter praedicator[10]) ad sem&|ipsum redeat ne hunc uel uita | uel praedicatio extollat | Sed quia sepe dum predicatio modis || f. 141^{b} congruentibus ubertim funditur, apud semetipsum inde[11]) ostensione sui

f. 144^{b} orationibus | me tuae[12]) tabula sustine ut quia | pondus proprium depremit *(corr. m. 2)* tui meriti manus leu&[13]) (eleu& *m. 2*): |

---

[1]) Qualiter praedicator omnibus rite peractis — [2]) humili — [3]) debeat

[4]) portandam — [5]) nulla mora — [6]) l. c. 50^{b}.

[7]) l. c. 62^{b}. Es fehlen zwei Quaternionen. Ausserdem hat die Handschrift noch mehrere Lücken, so wie Blattversetzungen: f. 124^{b} non exequen|do deminuunt (107^{b}) || 125 (109^{c}) tias meas dn̄o. & tu remisisti impieta|tem cordis mei — 126^{b} quicquid sibi de innocentia (111^{a}) || 127 (108^{b}) paulum dicitur; Si nosmetipsos diiudi|caremus. — 127^{b} utrum delectatione tantum (108^{d}) || 128 (111^{d}) humilitatis (humilis *die Ausgabe*) uitae; hinc enim scriptū ē; | — 128^{b} priuata sufficiat rursumque (112^{c}) || 129 (113^{a}) mine non sit absoluta; — 136^{b} exsiccetur. Cuius quo plus (118^{c}) || 137 (122^{b}) uoce. ad occultos singulorum motus — 137^{b} eodemq: tempore.~ et langori (123^{a}) || 138 *die drei ersten Zeilen ausradirt, dann* (119^{b}) frigidus uero est qui consummanda | — 138^{b} sine aeterno tes'e quo (quod *die Ausgabe*) latenter (119^{d}) || 139 (123^{c}) contra uiuentem crescat ne eum | *u. s. w.*

[8]) commouere — [9]) punienda sunt —

[10]) Qualiter praedicator omnibus rite peractis

[11]) de — [12]) orationis tuae me — [13]) me leuet

Digitized by Google

Folgen Excerpte aus den Moralia; f. 146 aus den Briefen Gregor's (opus excerptum ex codice | epistolarum beati papae Gregor̃): Johanni subdiacono Rauennati, Sabiniano ep̃o Jadertino, Columbo numidie, Eulogio ep̃o Alexandrino, Januario ep̃o Caralis, Januario ep̃o Sardis, Suagrio, Aregio ep̃o Franciis, Suagrio ep̃o Augustoduno, Caredo regi Uuisigotharum, Constantino ep̃o Mediolanensis, Maximiano ep̃o Salonitano, Palladio pbr̃o demoniesyna, Leontio exconsuli, Venantio Syracusano, Eulogio ep̃o Alexandrino, Cyriaco patriarchae Constantinopolitano, uniuersis ep̃is in Galliis, Fortunato ep̃o Neapolim, Martiano ep̃o Rauennati, Joh̃ ep̃o Scyllitano, Cononi abb̃. Galliarum. mon̄. Liberiensis, Joh̃ sub̃ Rauennati; f. 166 aus den Dialogen Gregor's; f. 169[b] aus Hieronymus Commentar zum Titusbrief (ex opuscolis Sc̃i hyeronimi pbr̃i); f. 175 aus Prosper (Prosperi | Ille autem cui dispensatio uerbi | commissa est &iam si sc̄ae uiuat. | & tamen perdite uiuentes arguere | aut erubescat. aut m&uat. cum | omnibus qui eo tacente perierunt | periit — f. 177 animi malignitatem non increpo); f. 177 aus Isidor (ex opuscolis Ysidori | Non sunt promouendi ad regimen | eccl̃ę qui adhuc uiciis subiacent. — f. 177[b] forma c&eris in malum existunt ||; f. 178[b] macht den Beschluss eine Besprechung des Unterschiedes zwischen libido und liuido: Int̃. libinem & liuidinem. Libido p. B. | cupiditas est animi. Liuido per. v. | liuor est corporis — libeat alienum pudorem ||

Die drei Handschriften (xlii. xliii. xliv.) enthalten den liber regulae pastoralis des Gregorius mehr oder minder vollständig. Alle stimmen in der äusseren Einrichtung überein: sie kennen die Eintheilung in vier partes nicht, sondern die Capitelzählung geht durch das ganze Buch, so dass das erste Capitel des zweiten Theiles als zwölftes Capitel gezählt wird. Ferner schliesst in allen das zehnte Capitel mit pro culpis aliorum. Das elfte beginnt hinc etenim (23[d]); in den beiden ersten (im dritten fehlt die Partie) hört Capitel 23 auf mit breuitate pandamus (51[c]); das 24. beginnt Aliter igitur ammonendi sunt uiri adque aliter feminae; das 25. Aliter iuuenes adque aliter senes; das 26. Aliter inopes adque aliter locupletes; das 27. = III, 3 u. s. w. In allen endlich wird, wo die h. Schrift citirt wird, das in der Ausgabe nicht angegebene betreffende Buch genannt; z. B.: cap. 11 (l. c. 23[d]) hinc etenim superna uoce in leuitico ad moysen dicitur. Was endlich die Übereinstimmung in einzelnen Lesarten betrifft, so tritt dieselbe schon in der Angabe der Varianten zu den Anfängen und Schlüssen deutlich hervor.

Digitized by Google

GREGORIUS MAGNUS *Excerpte.*

XLV. 43. membr. fol. foliorum 186. saec. X.

f. 1 [1]) Excerpte aus der regula pastoralis; f. 49 aus den Briefen (Item eiusdem ex codice epistolarum): Sabiniano ep̃o Jadertino, Aregio ep̃o, Caredo regi UUisigotharum, Leoni exconsuli, Cononi abbati Galliarum; f. 53 aus den Moralia; f. 155 aus den Homilien über Ezechiel (ex libro omeliarum eiusdem papae Gregorii in Ezechihelẽ prophetam); f. 178—186ᵇ aus den Homilien über die Evangelien.

GREGORII MAGNI *vita.*

XLVII. 45. membr. 4. foliorum 160. saec. XI.

f. 1 somnium tricesimumq; diem [2]) —

f. 17ᵇ respirabo [3]) ut quae specialiter de pontificio | eius dicenda sunt in libello alio suffragante dñõ referantť: | explicit liber primus. uitae beati | gregorii romani pontificis . || f. 18 I Ubi gregorius seruum seruorum dĩ se scribens medio|cribus uestibus amicitur [4]). | — f. 19 LX. Quale de eo somnium heremita cognouerit . | expliciunt cap̃ libri secundi | incipit . textus eiusdem . | Age iam nunc qm̃ athletae xp̃i gregorii —

f. 52ᵇ quę sequutura sunt . auxiliante dñõ | tertius prosequatur . | explicit lib̃ secundus uitae beati gr̃e . r̃ . p̃ . | incipiunt capitula libri tertii . | . I . Quibus gregorius studiis commissam sibi regebat ecclãm. | — f. 53ᵇ LX. Qđ gregorius pestẽ uniuersalis nominis . a totius ecclę | uniuersitate reppulerit [5]) . | expliciunt capitula libri t̃tii uitae beati gregorii . r̃ . p̃ . | incip̃ . textus eiusdem . cap̃ . I | Talibus uenerabilis papa gregorius . cõmissã sibi diuinit' ecclãm studiis —

---

[1]) Die beiden ersten Quaternionen fehlen.

[2]) S. Gregorii magni vita a Joanne Diacono scripta. I. 16. LXXV 69. Es fehlt der erste Quaternio und von dem zweiten das erste Blatt.

[3]) respiro

[4]) Gregorius seruum seruorum Dei se scribens mediocribus uestimentis amicitur.

[5]) Gregorius pestem uniuersalis nominis a totius ecclesiae uniuersitate repulit.

f. 93ᵇ apud omnipotentem dm̄ custodirent | suum . | explicit liber tertius uitae beati | gregorii . romani pontificis . || f. 94 . ı . De temperantia gregorii ; | f. 96ᵇ · c · De uisione [1]) scriptoris qui ab ęmulo terreri potuit & a beato gregorio meruit consolari . | expliciunt capitula libri quarti uite beat̃ gregorii | romani pontificis . | incipit textus eiusdem | Hic [2]) est gregorii refutatione [3]) nominis uniuersalis plena | rationis. —

f. 160 minime denegasse cognoscar . | explicit . lib̄ . quartus | uitae beati gregorii . rom̄ . | pontificis dō gras̄ . amen ||

Hieronymi [4]) *commentarius in Ecclesiasten.*

XXI. 19. membr. fol. foliorum 125. saec. X.

f. 1 Parabolae [5]) Salomonis fili Dauid regis Israhel | Parabolae grece latine dicuntur similitudines ; quod huic libro | —

f. 70ᵇ a quo ut laudari mereamur in futuro concedit . | ipse propicius nos eū dignis in p̄senti uita conlaudare seruiciis . Amen . | Incipit tractatus beati Hieronimi pr̄bi in ecclesiasten [6]) . | Memini me ante hoc ferme quinquenniū cum adhuc romae essē & eccle|siasten sc̄ae blesillae legerē —

f. 116 quā ab eo dispositas [7]) & dicta senser̄ . Siue in hac partē . siue in illā | Ue quippe his qui dicunt malū bonū . & bonū malū . |

---

[1]) diuisione — [2]) Haec — [3]) de refutatione

[4]) Hieronymus ist weniger begünstigt gewesen als Augustinus. Trotzdem dass die Benedictinerausgabe durch Vallarsi und seine Mitarbeiter eine oft gerühmte Revision erfuhr, so ist doch der Text des Hieronymus am meisten verwahrlost, und die handschriftliche Überlieferung nur sehr unvollständig bekannt. Vallarsi hatte keine Ursache, sich über die Benedictiner (Martianaeus) zu erheben, da auf Schritt und Tritt bei der Nachvergleichung der von ihm benutzten Veroneser Handschriften, unter denen einige von dem grössten Werthe sind, stets neue Beweise seiner Fahrlässigkeit und Flüchtigkeit sich ergeben. Obgleich durch die Vortrefflichkeit der Veroneser Handschriften zu der neuen Ausgabe veranlasst, hat er doch den Schatz, welcher in denselben verborgen liegt, nur zum geringsten Theile gehoben.

[5]) Bedae comm. in Proverbia ed. Colon. IV 634.

[6]) XXIII 1009 (III 381 Vall.)

[7]) disposita sunt

Digitized by Google

Dann folgt eine grammatische Bemerkung:

Aspicere aspicimus ante nos
Respicere respicimus retro
Suspicere suspicimus sursum
Dispicere dispicimus deorsum
Inspicere inspicimus introrsum
Conspicere conspicimus circūquaq.
Prospicere prospicimus longe

Ferner steht noch auf derselben Seite folgendes Gedicht:

Tercio in flore mundus adhuc dum pubesceret | in decore iuuentutis sclm pulcresceret adq . | ꝑle sup oīs latos caeli cardines germinando pul|lularet umana feliciter . natus ⁊ homo in mundo | patriarcha nobilis . abraam dī amicus puer fide|lissimus —

⁊ in lacū recluserunt innocentem puerum ||

f. 116b Locutus [1]) est ad nos sermo dī ⁊ depromptus est ad exortationē nr̄am . dicente | scriptura . Accipite disciplinā in domo disciplinae . Disciplina adiscen|do dicta est. —

f. 120b in fame ⁊ siti . | micas de m̄sa desiderantis. Mala mors. auersanda mors., finem [2]) ||

f. 121 tunc [3]) enī ipse erit iudex causae tuae . qui modo testis ē uitae tuae | Clamauimus et laudauimus conponamus causā nr̄am . Qui testis est | —

f. 125b uxores ur̄e ostendunt uob̄ fieri posse qđ n̄ multis facere ⁊ dicitis fieri | n̄ posse ~ sed forte dicis ideo illa facilius facere posse qa multa ////// ||

Hieronymi *commentarii in Joel et in Micheam.*

XIX. 17. membr. 8. foliorum 102. saec. IX — X.

f. 1 excoctis [4]) sordibus peccatorum purum aurum | remaneat —

f. 4b sup omnia tabernacula Jacob | Explicit in iohel propheta beati hieronimi | presbyteri | ad paulam sc̄a ||

---

[1]) Augustini sermo de disciplina christiana. XL 669 (VI 581 ed. Venet. 1731).
[2]) l. c. 677 (l. c. 589d). — [3]) ?
[4]) Comm. in Joel. XXV 985 (VI 213c). Es fehlen die fünf ersten Quaternionen und die Hälfte des sechsten.

f. 5 Incip̄ explanatio in Michea pro pheta [1]). Micheas in quem nunc commentarios dicta re cupio —

f. 5[b] a parentibus inponuntur; Uerbum igitur [2]) dn̄i quod factū est ad micheam morasthithen . in dieb; Joatham achaz [3]) ezechię —

f. 46 sed arguet condemnatos: Expl̄ in Micheam liber ɪ Incipit liber ɪɪ̄ . Semper inuidis respondemus quia non cessat inuidia & librorum nostrorum exordia ma lorum [4]) —

f. 46[b] ropalo [5]) contun dere prophetali . Et tu turris gregis nebulosa filiae sion —

f. 100[b] aegyptias extru at ciuitates . Expl̄. explanationes | in Michea proph̄

f. 101. 101[b]. 102 *enthalten zwei Briefe des Ratherius, Bischofs von Verona* [6]): f. 101 ego [7]) aū ad flagella parat' culparū scilic& mearū ñ insciū de te quid ~~inf~~ (*sic*) iudex *etc.* f. 101[b] Imp&itori [8]) uehem̄tissimo. M . uicentino . R . ueron̄ ep̄s uehem̄tissi me — f. 102 pmittit facere lupū . & hoc ad tui : magis quā mei credito dāpnū .

HIERONYMI *commentarii in Jonam, in Zachariam et in Malachiam.*

XX. 18. membr. 8 mai. foliorum 122. saec. X.

f. 1 quod [9]) nunc creatoris iram suo tumore testatur, statimq: historicus —

f. 16 et gaudere [10]) oporte bat . qa hic fr̄ tuus mortuus fuerat [11]) et reuixit . perierat & inuentus est [12]).

f. 16[b] *leer.*

f. 17 Beati Hyeronimi p̄bri explanatio | in zachariam prophetam ad exuperium | tolosanum ep̄m [13]) . | Incp̄ liber primus . | Vltimo iam autumni tempore frater | n̄r filius tuus sisinnius —

---

1) l. c. 1151 (l. c. 431). — 2) *om.* — 3) Achaz et

4) aemulorum. — 5) ῥοπάλῳ

6) Nach Maffei Autographa. Die Schrift macht allerdings den Eindruck eines ersten Entwurfs.

7) S. 555. — 8) S. 551.

9) Comm. in Jonam. XXV 1128 (VI 401[a]). Es fehlt ein Quaternio.

10) gaudere te — 11) erat

12) l. c. 1151 (l. c. 429[c]). Der Schluss fehlt in der Handschrift. Ferner sind die Worte *oportebat — est* von einer Hand des eilften Jahrhunderts hinzugesetzt. Darauf bleiben auf derselben Seite noch drei Zeilen leer.

13) l. c. 1415 (l. c. 775)

Digitized by Google

f. 41[b] excelso | diabolus ostendens sibi tradita gloriatus sit. ||

f. 42 Incp lib secundus | Ab oscuris ad obscuriora transimus & cum moyse —

f. 69[b] ambulauit enoch & placuit dõ | & translatus est. || f. 70 Incp lib tertius | Urguet me frater Sisinnius incompta et in|polita transmittere. —

f. 99 quem de domo dni[1]) adserunt auferendum ||

f. 100 In malachiam prophetam ad Mineruium[2]) | et alexandrum. Liber unus | Vltimum duodecim prophetarum Mala|chi interpretari uolumus. cuius nomen septuaginta | transtulerunt angelus eius dicentis[3]).

f. 122[b] Judaei & iudaizantes her&ici ante ΗΛΙΜ ΜΕ | ΝΟΝ[4]) suum heliam putant esse uenturum & restiturum (*sic*) | omnia unde et xpo in euangelio proponitur quaestio | quid quod pharisęi dicunt quod helias uenturus ẽ. quib; | ille respondit. helias quidem uenisse[5]) creditis iam | uenit in heliam[6]) iohannem intellegens; *eine neuere Hand hat* expl *hinzugefügt.* ||

Hieronymi *epistolae et polemica.*

XV. 13. membr. 4. foliorum 127. saec. VIII.[7])

f. 1[b] *und* 2 *enthalten folgenden Index:*

+ in hoc codice continentur epistul: ıd sunt

ı. Pammachii et oceani ad hieronimũ prbm:

ıı. hieronimi prbı: ad quosupra; epist;

ııı. hieronimi aduersus heluiduẽ de uirginitate scãe mariae

---

[1]) Dei — [2]) l. c. 1541 (l. c. 939). — [3]) dicentes

[4]) ἠλειμμένον — [5]) veniet, et si — [6]) Elia

[7]) Es ist dies der berühmte Palimpsest des Gaius. Leider ist man bei Anwendung der Reagentien mit zu geringer Schonung zu Werke gegangen. Noch jetzt kann man den grössten Theil des Palimpsestes, wo die richtigen chemischen Mittel nicht zu stark angewandt wurden, ohne grosse Mühe lesen. Aber gerade an Stellen, bei denen nichts gelesen werden konnte, ist auch der darüber stehende Text des Hieronymus völlig ausgelöscht. Bekanntlich ist in einer Partie der Handschrift ein doppelter Palimpsest enthalten, indem vor der endgiltigen Einrichtung der Handschrift auf dem Palimpsest des Gaius Hieronymiana eingetragen wurden. Da dieselben derselben Zeit angehören wie die letzte Schrift, und in dieser wiederholt sind, so hielt ich es für eine undankbare Mühe, für jetzt eine Vergleichung derselben anzustellen.

Digitized by Google

IIII. it. hieronimi . pr̃ ad Rufinũ prb̃ romanae ecclesiae (*manus saec. XI. add.:* de iudiciis salomonis)

v. hieronimi prb̃ ad paulũ senem

vi. hieronimi prb̃ ad cromatiũ et ad alios

vii. hieroñ. in esaia adbreuiatio de capitulis paucis

viii. hieroñ. ad uigilantiũ prm̃ de origene

viiii. hieroñ. ad iulianũ diaconẽ aquiligense˜;

x. it. hieroñ. ad iulianũ exortaturiam . .

xi. hieroñ. ad rufino de bonoso monacho

xii. hieroñ. ad castricianũ de caecitate oculorum.

xiii. hieroñ. ad heliodorũ epytaphiũ nepotiani.

xiiii. hieronimi ad antoniũ monachum

xv. hier̃. ad marcũ prm̃. calcedonensem

xvi. hier̃. ad ripariũ prbm̃.

xvii. hier̃. ad uitalem prbm̃.

xviii. hier. de paenitentia

xviiii. chromatiẽi et eliodori ad hieronimũ prbm̃

xx. hieroñ. ad cromatio et heliodoro epš̃i

xxi. hieroñ. ad papa damaso

xxii. hieroñ. ad rufinũ

xxiii. epistule anastasi epĩ romanae ad iohannẽ epm̃

xxiiii. praefatio rufini librorum quos̃ grego transtulit in latinum :~

f. 2. xxv. hieroñ. ad heliodoro exortaturium

xxvi. hieroñ. ad euangelũ prm̃ de ordine ecclesiae (sacerdotali *corr. m.* 2)

xxvii. hieroñ. ad exsuperantiũ de paenitentia

xxviii. hieroñ. ad minetruũ et alexandrũ de diefu^{cillima} (*sic*)

xxviiii. hieroñ. ad marcellam de . v . noui testamenti

xxx. hieroñ. *der übrige Theil dieser Zeile unleserlich.*

xxxi. sc̃i ambrosi ad flacella regina

xxxii. sc̃i gregorii papae de moralibus

f. 2ᵇ Pammachius [1]) et oceanus hieronimo prbo salutẽ: Sc̃s aliquis ex fratrib, schidas [2]) ad nos cuiusdã detulit quae origenis nomine [3]) uolumen quod περιαρχων . scribitur [4]) —

---

[1]) XXII 743 (I 517 Vall.) — [2]) schedulas

[3]) *om.* — [4]) inscribitur

Digitized by Google

f. 3 dissimulaueris consensisse[1]) uidearis: exp; epist: | pammachi; et oceani ad scm: hieronimũ; presbiterũ: | incpt eiusdem ad quos supra. | hieronimus[2]) pammachio et oceano frabs | salutẽ: schidulae quas misistis hono|rifica me adfecere contumelia. sic in|genium praedicantes ut fidei tollerent uerita|tem et quia eadem alexandriae romae[3]) et in toto | paene orbe boni homines super meo nomine | iactare consuerunt[4]) —

f. 12 eloquii uenustatem. | expl: epistula; sci hieronimi: praeb.: | ad pammachium; et oceanum. || f. 12ᵇ Incpt: eius: dem: aduersus: heluidium.·. | de uirgenitate: scae: mariae:· | Nuper[5]) rogatus a fratrib; ut aduer|sus libellũ cuiusdam eluidii —

f. 31 serb, dni pariter | experiatur et mater regonnoui[6]) hieronimus beth|leem meum tractatum. siue inpugnatio hieronimis | scholastici aduersum heluidiũ scae mariae uirginis | matris dni ni ihu xpi calumniatorem. | expl epistula hieronimi aduersus hel|uidium de perpetua uirginitate mariae | Incpt eiusdẽ ad rufino prbo romano de iudicio salomonis | Multum[7]) in utramq: partem | crebro fama mentitur —

f. 34 dictaui. uulnus sustinuerim: exp. ad rufinum | pbm incp ad paulum senem. | Humanae[8]) uitae breuitas damnatio dilec|torum[9]) —

f. 35ᵇ adflauerit | nauigabunt. expc: ad paulum senem | incp ad cromatium et ad alium | Non[10]) debet carta diuidere quos —

f. 38 amor ordinem nescit. expc ad iobinum | eusebiũ chromantium. incp[11]) in esaia; par|uula adbreuiatio de capitulis paucis. | Unus liber est duodecim profe|tarum et quod solent facere —

f 42 indicat. srahel uero | hoc est anima uidens dm me cognoscere noluit | expc: de aesaia: pauca: capitula | incp: sci: (= *supra scripti*): sci: ad uigilantium: prbm: | : de origene: | Justum[12]) quidem fuerat nequaquam —

f. 45 ut audias. ut[13]) taceas. ut intellegas et sic loquaris: | explt amen || f. 45ᵇ incp ad iulianum diac aquilensem | Antiquus[14]) sermo est. mendaces faciunt ut nec | uera[15]) dicentibus —

---

1) consentire — 2) l. c. 744 (l. c. 518) — 3) et Alexandriae et Romae
4) consueuerunt — 5) XXIII 183 (II 205 Vall.)
6) *d. h.* recognoui. Diese Subscriptio fehlt bei Vallarsi.
7) XXII 682 (I 445 Vall.) — 8) l. c. 343 (l. c. 22)
9) delictorum — 10) l. c. 338 (l. c. 17) — 11) XXIV 937 (IV 1131). Von Vallarsi zuerst nach dieser Handschrift herausgegeben.
12) XXII 602 (I 345 Vall.). — 13) et — 14) l. c. 337 (l. c. 16). — 15) sibi uera

Digitized by Google

f. 46 crebris reddas sermonib; laetiorẽ . | expct : Amen . | Itẽ eiusdẽ sc̃i ad iulianũ exortaturiam | Filius [1]) meus frater tuus auxonius [2]) in ipso iam pro|fectionis articulo cum mihi praesentiam sui | tarde dedisset cito [3]) abstulisset. atq; in puncto | temporis salue pariter ualeque dixisset. uacuũ | se redire arbitratus est nisi mearum ad te aliquid [4]) | nugarum tumultuario sermone portaret. iam | dimisso [5]) sinthemate —

52 molestiam [6]) susti|net et sit tibi tanti dux femina facti. exp̃. ad iulian̄ | incp̃ : alia sc̃i rufino : de Bonoso : monacho : | Plus [7]) dñm [8]) tribuere quam —

f. 55 uera nunquam fuit [9]) : explt : | Incp̃t ad castricianũ [10]) de caecitate oculorum | Sc̃s filius meus heraclius diaconus mihi | rettulit quod cupiditatem [11]) nostri Cissam us|que [12]) uenisses : —

f. 56[b] magnitudine | foneris ampliatam [13]) . expl. ad castricianum; | incp̃t hieronimi ad heliodorũ epitaphium | nepotiani | Grandes [14]) materias ingenia | parua non sufferunt et in ipso cona|tu ultra uires ausa succumbunt quan|toqꝫ maius fuerit quod dicendum est | tanto magis obruetur [15]) qui magnitu|dinem rerum [16]) uerbis —

f. 68[b] numquam loqui [17]) desinamus . | expt; epitaphium . , nepotiani . || f. 69 incp̃; ad antonium; monach̃ : | Dñs [18]) noster humilitatis —

f. 69[b] conseruo | sermonem conseruus inpertias [19]) . expc̃ ad antoni|um : monaci : incp̃ ad marcũ prbm̃ calcidone | Decreueram [20]) quidem utendũ mihi —

f. 71 hic sumus | plurimũ salutamus . expc̃ . ad marcũ pbm̃ : | incp̃t ad riparium prbm ssi sc̃i de | reliquiis sc̃orum reuerendis et pro

---

[1]) l. c. 960 (l. c. 785). — [2]) Ausonius — [3]) et cito [4]) aliquid ad te
[5]) demisso. — [6]) molestias — [7]) l. c. 332 (l. c. 9).
[8]) Deum. Im Folgenden (l. c. 333) hat statt *Alexandrinus monachus* die Handschrift *Alexandrinus Dei famulus.* Gleich darauf fehlt in ihr *iamdudum*.
[9]) fuit. Vale in Christo.
[10]) Castrutium. l. c. 651 (l. c. 406)
[11]) cupiditate
[12]) Wie grundfalsch die handschriftlichen Angaben Vallarsi's häufig sind, davon hat man in der Anmerkung zu dieser Stelle ein Beispiel.
[13]) duplicari — [14]) l. c. 589 (l. c. 329). —
[15]) obruitur — [16]) rei — [17]) loqui nunquam — [18]) l. c. 345 (l. c. 25)
[19]) impertias. Vale in Domino.
[20]) l. c. 359 (l. c. 42).

Digitized by Google

uigilan" | Acceptis [1]) primum litteris tuis non | respondere superbiae est respon|dere temeritatis . de his [2]) enim —

f. 74 fructum bonũ exciditur [3]) et | in ignẽ mittitur [4]) . expc ad ripariũ | incp: eiusdem ad uitalem prbm prbm *(sic)* | quomodo salamon et achaz undecim annorum | genuisse dicantur | zenon [5]) nauclerus per quem —

f. 77 desiderium missa suscipito [6]) explc . sci hieronimi: ad uitalem: prbm . | incp; ssi; sci; de paenitentia | Paenitentia [7]) desperatae salutis | remedium esse nemo quis nesci|at: dilectissimi in dño haec quae | mortuum —

f. 78ᵇ consortia promeruit . expc . amen . | incp: cromati: et eliodori: sso: sco: | dño sco fratri hieronimo presbitero cromatius et heliodorus . | episcopi in dño aeternã salutem . | cum [8]) religiosissimus augustus the|odosius —

f. 79 scam industriã melius et perfectius di mar|tyrib; exhiberi. Rescriptũ ssi sci: | Dominis scis cromatio et heliodoro | episcopis hieronimus presbiter | constat [9]) dñm nm omni die martiꝝ | suorum triumfos recipere —

f. 80 in caelesti glo|ria fecit esse sublimes: expc: amen: | Incipit alia ssi sci beato papae damaso | Domino [10]) meo uere domino monarcite|q; ecclesiarũ totius orbis tenentis | papae damaso epsco hieronimus | desiderii mei ardor tandẽ acce|pit remediũ —

f. 81ᵇ *Die letzten Worte zerstört.* expct amen . || f. 82 incp ad Rufinum sci hier | diu [11]) te Romae moratum sermo proprius | indicauit nec dubito spiritaliũ parentũ | ad patriam reuotum desiderium [12]) —

f. 83 mei simi || f. 83ᵇ les [13]) inuenias qui possint figuratis laudibus | delectari: explicit . incipit; | epistula [14]) anastasii romanae urbis episcopi ad | iohannem episcopum hierosolimarum su|per nomine rufini: | Probatae quidem affectionis est haec | ut [15]) de sacerdote sacerdos —

f. 84ᵇ nescire [16]) cu|piamus ipse denique uiderit ubi possit absolui: | explecit || f. 85 Incpt praefatio rufini librorum periarcon | quos de grego transtulit in latinum | Scio [17]) quam plurimus [18]) fratrum scien-|tiae —

[1]) l. c. 906 (l. c. 719). — [2]) iis — [3]) excidetur — [4]) mittetur.
[5]) l. c. 673 (l. c. 433) — [6]) suscipe — [7]) Unedirt? — [8]) XX 373
[9]) XI 473 — [10]) Unedirt? — [11]) XXII 735 (I 507 Vall.). — [12]) desiderio
[13]) similes mei — [14]) XXI 627 (II 577 Vall.) — [15]) ut laudabiliter
[16]) nec scire — [17]) l. c. 733 (l. c. 506). — [18]) plurimos

Digitized by Google

f. 87 legentibus generet . expl . apologia [1]) quam | pro se misit rufinus ad anatasium | Romanae | urbis episcopum . audiui quosdam cum apud beatitudinem tuam —

f. 90 in uidiam solam generant et liuorem: explicit: | incpt eiusdem ad heliodorum exortatuш | quanto [2]) studio et amore [3]) contenderĩ | ut pariter —

f. 97ᵇ contin gat quis [4]) nunc labor durus est . explt | incpt eiusdẽ ad euangelũ prbm de ordine | sacerdotii | Legimus [5]) in esaia . fatuus fatua loquitur . au dio —

f. 99ᵇ diaconi in aecclesia uindicent [6]) . expc ad euan gelum prebm . quid differt inter prebm et diacm | incpt ad theodosium et ceteros anachoritas | Quam [7]) uellem nunc uestro —

f. 100ᵇ opta ti litoris prosequatur . expc ad anachoritas | incpt eiusdẽ: ad exuperantiũ de paenitentia | Inter [8]) omnia quae mihi sci fratris quin tiani [9]) —

f. 101ᵇ nos crebro habebis | hospites . expc ad exuperantiũ incpt | epistula beati hieronimi prbi ad | mineruum *(sic)* et alexandrum de dieficilli ma *(sic)* pauli apostoli quaestione. | In ipso [10]) iam profectionis articulorum [11]) fratris [12]) nostri Sisinni qui —

f. 116 qui [13]) sensus sit supra diximus . explecit | incipit ad marcellam de quinque noui testamenti quaestionibus | Magnis [14]) nos prouocas quaes tionibus et torpens —

f. 119 discribuntur [15]) aput quos esse dignatur | amen | incpt sci ambrosi ad flaccella . regina . | de eo quod scribtum est dñs creauit me | *Anfang zerstört* [16]) —

f. 120 ergo xps qui est sapientia | non est adoptione filius sed uerus filius existens | dĩ *(folgt eine unleserliche Stelle)* expl . capit . vi . | incipit . vii . de spu sco | uniuersas quae de patre et filio scribseras | quaestiones —

f. 122 *Schluss zerstört* vii . sci Ambrosi ad flacilla regina aduersus | arianos | incipit sententia de moralibus beati Gregorii | papae *(das Übrige zerstört)* | stillas pluuiae et effundit imbres ad ins tar

---

[1]) l. c. 623 (l. c. 573). — [2]) XXII 347 (I 28) — [3]) amore et studio
[4]) cui — [5]) l. c. 1192 (l. c. 1074). — [6]) uindicent in ecclesia
[7]) l. c. 331 (l. c. 8). — [8]) l. c. 1191 (l. c. 1073). — [9]) Quintiliani
[10]) l. c. 966 (l. c. 793). — [11]) articulo — [12]) sancti fratris — [13]) quis
[14]) l. c. 586 (l. c. 325) — [15]) describuntur — [16]) Faustinus presb. de trin. c. 6 und 7 (XIII 73—80 M.)

Digitized by Google

gurgitum. | Duo in hac uita sunt genera iusto҂ | unum uidelicet bene uiuentium | sed nulla docentium aliud uero | —

f. 126ᵇ illa quae sunt | caelestia experiendo penetramus | expc . amen | Tres sunt felices quae in scribturis sc̄is leguntur | qui scit et non docet qui docet et non facit | qui nescit et non interrogat; tres uero sunt | felices qui scit et docet, qui docet et facit et qui nescit et interro|gat. Tria sunt quae faciunt hominem uitare malum timor dnī | horror paenae desiderium regni caelestis; quattuor uirtutibus | sanatur homo paenitentia et amore spe et timore paenitentia de pec|catis praeteritis timor de futuris spes praemiorum amor regni caelestis | pax scribentibus uitaque legentibus: sanitas audientibus praemia parata | in futuro facientibus //// pax uniuersis famulis dı ||

f. 127 *ist angefügt: auf der Rückseite (sonst leer wie die Vorderseite) steht der Titel* (manu saec . xiv.):

Epl'e beati Jeronimi
. F F F .

XVI. 14. membr. fol. 2 col. saec. IX.

f. 1 *(manu saec . xiv)* Epl'e beati Jeronimi.

f. 1ᵇ Incp̄ liber epistolaꝝ | hyeronimi | ı hyeronimi pb̄ri ad da|masum papā desera phym et calculo [1]) | Sex alę uni et sex alteri | et duabus quidem uela|bant faciem eius . et dua|bus uelabant pedes & | duabus —

ibid aure audietis et non intelle|gitis (getis *m.* 2) & cernentes aspicitis | et non uidebitis | Interpraetatio | eiusdem capituli [2]) Et factum est in anno | quo mortuus —

f. 9ᵇ tantum | studeamus & lingua [3]) . | ıı hyeronimus ad papā da|masum de osanna [4]) | Multis [5]) super hoc sermone diuersa fixer̄ [6]) . | equibus —

f. 11ᵇ alibi falsā [7]) referre senten|tiam; ııı. hyeronimus ad papā damasū de fide || f. 12 cui in antiochia cōmunicare deberet | uł de tribus ypotasis [8]) | Qum̄ uetusto oriens int̄ —

---

[1]) XXII 361 (I 44)

[2]) *Sex alę — capituli* fehlt in der Ausgabe.

[3]) l. c. 372 (l. c. 57). Der Schluss des Briefes fehlt hier in der Handschrift; siehe unten, wo er als besonderer Brief folgt.

[4]) l. c. 375 (l. c. 63). — [5]) Multi — [6]) finxerunt

[7]) de aliena lingua fictam — [8]) l. c. 355 (l. c. 37).

Digitized by Google

f. 13b antiquo sensu praedicent; | IIII hyeronimus ad | damascum [1]) | Inportuna in euangelio | mulier tandem meruit audire [2]) | —

f. 14 dispicere [3]) ani|nam proqua xp̄s mortuus ē | V hyeronim̄ ad papā damas̄ | de seraphym et calculo et de quis ibit nobis | Septuaginta [4]) et missū | est ad me unum de se|raphym —

f. 16b in apostolorum actib [5]); | non legimus [6]); | VI Item ad damasū de filio | prodigo hyeronimus [7]) | Beatitudinis tuae in|terrogatio —

f. 28 uita sus|tendandum [8]).~ non siliquis; | VII hyeronimus ad heliodorum episcopum [9]) | exortatoria | Quanto amore et studio | contenderim —

f. 33 is [10]) interesse contingat | quibus [11]) nunc labor durus est; | VIII epistula sc̄i hyeroni|mi ad nepotianum pres|biterum de uita cleri-|corum et monachoꝝ [12]) | Petis a me nepotiane kmę litteris transma-|rinis —

f. 40 species gloriarum [13]) ||

f. 41 omnium [14]) praedonum cru|delitatem —

ibid. talis | est confitebitur; VIIII hyeronimi ad paulinū | presbiterum de om|nibus diuinę hystorię | libris [15]). | Frater Ambro|sius.~ tua mihi mu|nuscula —

f. 41b fyson amne transmisso [16]) ||

f. 42 syon [17]); qui centum . xx . ab | uno —

f. 42b Esaiā hieremiam . ezechihel [18]) ||

f. 43 iohanñs [19]) . iudas [20]) . septem epis|tulas —

f. 43b semper cogitat se [21]) esse mo|riturum; X Incp̄ epistła | secunda hyeroñ pb̄ri ad pauliñ | pb̄ꝝ de institutioñ clericoꝝ uł | monachoꝝ et diuine hystorie [22]) | Bonus homo de bono | thesauro —

f. 48b per te salutare [23]) uolo; am̄ ||

---

[1]) l. c. 358 (l. c. 40). — [2]) audiri — [3]) despicere

[4]) l. c. 372 (l. c. 57). — [5]) actis — [6]) legamus — [7]) l. c. 379 (l. c. 68)

[8]) sustentanda — [9]) l. c. 347 (l. c. 28) — [10]) his — [11]) cui

[12]) l. c. 527 (l. c. 252). — [13]) l. c. 538 (l. c. 265d).

[14]) l. c. 539 (l. c. 267d). — [15]) l. c. 540 (l. c. 268).

[16]) Gange transmisso l. c. 541 (l. c. 269c).

[17]) l. c. 546 (l. c. 275d). Den sechsten Fascikel bilden die beiden Blätter 41 und 42. Der siebente bildet einen Ternio (43—48).

[18]) Ezechielem l. c. 547 (l. c. 277a).

[19]) l. c. 548 (l. c. 278d). — [20]) iudas apostoli — [21]) se semper cogitat

[22]) l. c. 579 (l. c. 316). — [23]) salutari

Digitized by Google

f. 49 x̃i | hieronimus ad aman|dum prb̃rm de di|uersis questionibus[1]) | Breuis epistola longas —

f. 51ᵇ non parc& ut medicus par|cat[2]) seuit ut misereatur[3]) | xĩi epistolaris respon|sio ad quem sup̃ dixim; | Proposicio[4]) fuit de eadẽ | apostoli epistola ubi de re|surrectione —

f. 52 &[5]) sit | xp̃s totus in cunctis; non | ait ut sit pater omnia | in omnibus. sed ut sit ds̃ | omnia in omnibus[6]) ||

f. 52ᵇ xiii ad eliodorũ epm̃ epita|phiũ nepociani pb̃ri[7]) | Grandes materias inge|nia praua *(corr. m. 2)* non sufferunt | et in ipso cognatum[8]) ultra | uires causę[9]) succumbunt —

f. 61 x̃iiii augustinus ad hiero|nimum. prb̃rm[10]) | dñõ carissimo et desiderantissimo[11]) | et honorando[12]) fratri | et prb̃o[13]) hieronimo augus|tinus in dñõ salutem. | Audiui peruenisse in ma|nus —

f. 62ᵇ de te in dñõ gloriantur[14]) | xṽ hieronimus ad bea|tum. augustino *(corr. m. 2)* | episcopum[15]) | dñõ uere sc̃õ et[16]) beatis|simo papa *(m. 2 corr.)* augustino | hieronimus in dñõ salutẽ. | In ipso profectionis articulo | sc̃i filii nr̃i asterii ippodia|coni[17]) —

f. 63ᵇ suppli|citer te salutat | xṽi Item cuius supra | dñõ[18]) uero *(sic)* sc̃õ et bea|tissimo papę au|gustino. hyeroni|mus in xp̃o salutem.| Anno preterito per fratrẽ | nr̃m asterium yppodia|conum[19]) —

f. 64 dñẽ uere sc̃ẽ ac[20]) suscipien|de pape (suspiciende *m. 2*) | xvii augustinus ad presidium[21]) | Dñõ et[22]) beatissimo | et merito ueneran|do fratri et consacer|doti. presidio augusti|nus in dñõ salutem. | Sicut presens —

---

1) l. c. 560 (l. c. 293) — 2) parcit medicus ut parcat
3) l. c. 564 (l. c. 297ᵉ). Der Schluss des Briefes (564—565) folgt als besonderer Brief.
4) Tertia id est extrema propositio tua — 5) ut
6) non ait — omnibus *om.*
7) l. c. 589 (l. c. 329). — 8) conatu — 9) ausa
10) l. c. 829 (l. c. 625). — 11) desideratissimo — 12) honorando in xp̃o
13) compresbytero
14) Der Schlusssatz *Memor — frater* fehlt in der Handschrift.
15) l. c. 830 (l. c. 626) — 16) ac
17) hypodiaconi. *Im Folgenden* ut παλινῳδίαν] VTTIMIN | ωλιαω.
18) l. c. 831 (l. c. 628).
19) hypodiaconum
20) et — 21) l. c. 915 (l. c. 730) — 22) *om.*

ibid. si meam culpam ipse cognouero . | xviii augustinus ad scm̄ hie|ronimum prbrm | Cur [1]) itaque conor | contra tractum flu|minis [2]). et [3]) non pocius | ueniam deprecor [4]). | —

f. 66 concor|diam reuertisse . xviiii | Item aug̃ ad hieronimū [5]) | Dn̄o dilectissimo | et cultu sencerissimo *(corr. m. 2)* [6]) | caritatis obsequendo | atque amplectendo fratri | et conpbr̄o hieronimo | augustinus. Numquā (*m. 2 add.* ea) | quae [7]) quisque [8]) facile cuilib& | —

f. 69 quam iusta [9]) tulisse sententiam | xx hieronimus ad augustī [10]) | Dn̄o uere sc̄o [11]) beatissimo papę [12]) | Crebras ad me | epistolas dirigis & | sepe conpellis [13]) —

f. 70ᵇ primum | facias peruenire . | xxi Itē sc̄i augustini | ad hieronimū prbrm [14]) | Dn̄o dilectissimo | et culto [15]) sincerissi|mo caritatis obser|uando atque amplec|tendo fratri & conpbro | hieronimo augustinus . | habeo gratiā quod pro | scripta [16]) —

f. 73 minus de caritate pręsu|mentis [17]). Item augus | xxii tinus ad hieronimū [18]) | dn̄o uenerabili | et desiderabili | sc̄o fratri et con|prbro hieronimus *(corr. m. 2)* | augustinus in dn̄o salutem. | Ex quo coepi ad te scribere | aut a te scripta [19]) —

f. 75ᵇ mihi quantum potueris p̧ [20]) | presentiā tuam . | xxiii epistula hieronimi ad aug̃ [21]) | Domino uere sc̄o | et [22]) beatissimo papę | augustino hieronimus | Tres simul epistulas —

f. 87 auditore uel [23]) lectore | pauperculo in angulo | monasterii susurrare | xxiiii hieronimus ad mag|num oratorem [24]) | Sebesium nr̄m tuis —

f. 89ᵇ angustia | finienda est. || f. 90 xxv hieronimus ad beatū | iulianū diac̄ aquiliensē [25]) | Anticos sermo est . men|daces faciunt ut nec [26]) uera | dicentib; —

---

1) l. c. 911 (l. c. 734ᵉ). Der Anfang des Briefes (909 — 911) fehlt in der Handschrift.
2) fluminis tractum — 3) ac — 4) peto
5) l. c. 565 (l. c. 298) — 6) sincerissimae
7) aeque — 8) quisquam tam — 9) iustam — 10) l. c. 834 (l. c. 632).
11) sancto et — 12) papae Augustino Hieronymus in Domino salutem.
13) compellas — 14) l. c. 647 (l. c. 401)
15) cultu — 16) subscripta
17) Der Schlusssatz *Hunc — perhibemus* fehlt in der Handschrift.
18) l. c. 832 (l. c. 629) — 19) ac tua scripta — 20) *om.*
21) l. c. 916 (l. c. 730) — 22) ac — 23) et — 24) l. c. 664 (l. c. 423).
25) l. c. 337 (l. c. 16). — 26) nec sibi

Digitized by Google

f. 90[b] reddat [1]) sermonib; | laetiorem. | xxvi hieronimus ad niceã | ippodiaconi aquileḡ [2]) | Turpilius comicus | tractans —

ibid. solamen [3]). ~ si amici litte|ras uel indignantis acipimus (accipiamus *m.* 2) [4]). | xxviii hieronimus ad criso|gonũ monachũ aquiliensẽ [5]) | Qui erga [6]) te affectus | nr̃s sit —

f. 91 quod | scriberis [7]). *** hieronimus | xxviii ad antonium monachũ | aquiliense [8]) | dñs noster humi|litatis —

f. 91[b] et ut [9]) conseruo. sermonẽ con|seruus inpertias. uale in dño. || f. 92 xxviiii hieronimus ad euange|lum presbiterum | de melchisedech [10]). | Misisti mihi uolumen | ANΝΙΓΙΟΤΟΝ [11]) & nes|cio utrum tuum [12]) | de titulo nomen —

f. 95[b] corporis uali|tudini; | xxx hieronimus ad rusti|cum monachum [13]) | Nihil est [14]) xp̃iano feli|tius cui promittunt (ur *add. m.* 2) | regna [15]) —

f. 105 sed magna sunt premia; | xxxi. Incipit alia epistola | Qui [16]) ae*thiopem in|uitat ad balnea [17]) —

f. 107[b] timere | quam hominum; | xxxii hieronimi. ad iulianum | exortatoria [18]). | Filius nr̃s frater tu|us ausonius —

f. 112[b] tibi tanti dux femina | facti. amen; | xxxiii hieronimus ad oceanũ | de ** uita clericorum [19]) | Sofronius Eusebius | hieronimus oceano | suo salutem; depre|catus es ut tibi breuiter | —

f. 116 confirm&ur | effectu [20]); hieronimus | ad oceanum de unius | uxoris uirum xxxiiij | Numquam [21]) fili | oceane fore —

f. 124[b] quod non lic&. & obciunt *(sic)* | quod concessum est | xxxv hieronimus ad | riparium pbr̃m [22]) | Acceptis primum lit|teris tuis —

f. 127 fructum [23]) excidetur & | in ignem mittetur; | xxxvi hieronimus ad casto|rinam materteram [24]) | Johannes [25]) apostolus | et euangelista —

---

[1]) reddas — [2]) l. c. 341 (l. c. 20). — [3]) solamen habeo — [4]) accipio
[5]) l. c. 342 (l. c. 21). — [6]) circa — [7]) scriberes — [8]) l. c. 345 (l. c. 25)
[9]) *om.* — [10]) l. c. 676 (l. c. 438). — [11]) ἀνώνυμον ἀδέσποτον
[12]) tu — [13]) l. c. 1072 (l. c. 926). — [14]) *om.* — [15]) promittitur regnum
[16]) XXX 239 (XI 227 Vall.). — [17]) balneas — [18]) XXII 960 (I 785 Vall.)
[19]) XXX 288 (XI 270 Vall.) — [20]) casto confirmetur affectu
[21]) XXII 653 (I 409 Vall.) — [22]) l. c. 906 (l. c. 719).
[23]) fructum bonum. Vallarsi konnte *bonum,* welches Wort er 'ex Victorio' ergänzt, aus dem vorher beschriebenen Codex (XV.) entnehmen. Aber er scheint sich bei seiner Recension mehr an den besser zu lesenden XVI gehalten zu haben. — [24]) l. c. 346 (l. c. 27). — [25]) Joannes idem

Digitized by Google

f. 127b epistola mea haec [1]) cum lec|ta fuerit me [2]) absoluet | xxxvij hieronimus | ad Furiam [3]) | Obsecrans [4]) litte|ris et suppliciter | deprecaris ut ti|bi rescribam [5]) —

f. 135b de secun|dis nuptiis cogitabis; | xxxviii hieronimus ad Sal|uinam [6]) | Vereor ne offitiũ *(corr. m. 2)* putetur —

f. 143 iudi|cium legentium [7]) ꝑtimesco | xxxviiij hier̃ ad panacum [8]) de | optimo genere interp̃tandi | Paulus apostolus | presente agrippa —

f. 150b quam demosteni [9]) | & tullii philipica [10]) scribere | xl hieronimus ad marcellã [11]) | Abraham temptatur in fi|lio & fidelior inuenitur; | Joseph in ęgypto [12]) uendi|tur.~ —

f. 151b interpretatur ꝑuerse *(corr. m. 2)* [13]) ||

f. 152 tremess [14]) spũ nutritur (nutritor *corr.*) carita|tiues tre (te *corr. m. 2, cetera expunxit*) [15]) —

f. 156b lo|quentem cum sorore cũ matre; | xlij hieronimus ad mar|cellam de exitu leę [16]) | Cum hora ferme tertia | hodiernę —

f. 157b estimemus [17]) | ut possimus esse perp&ui; | xliij hieronimus ad Letã [18]) de institutione | filiae | Nemo reprehendat quod | in epistolis paulisp [19]) ali|quos —

f. 158b maritę *(corr. m. 2)* [20]) colant no|xię timeant . suscipiant [21]) sacerdotes . | xliiij hier̃ ad fibiolam *(corr. m. 2)* de | ueste sacerdotali [22]). | Usque hodie in lectione ue|teris —

f. 161b aurum sensum [23]), aliud *(corr. m. 2)* ar|gentum .~ eloquium [24]), alius uocẽ [25]) ||

f. 162 batur [26]); Et certe ueritatem . | magis exprimunt tormen|ta quam risus; —

---

[1]) me haec mea — [2]) *om.* — [3]) l. c. 550 (l. c. 280). — [4]) Obsecras
[5]) rescribam — [6]) l. c. 724 (l. c. 493) — [7]) legentium iudicium
[8]) Pammachium. l. c. 568 (l. c. 303) — [9]) Demosthenis
[10]) philippicas tibi — [11]) l. c. 463 (l. c. 171). — [12]) Aegyptum
[13]) l. c. 465 (l. c. 173r). Ein Blatt fehlt.
[14]) trem esse. l. c. 466 (l. c. 176a).
[15]) nutricium caritate — [16]) l. c. 425 (l. c. 124) — [17]) existimemus
[18]) eandem Marcellam. l. c. 427 (l. c. 126).
[19]) *om.* — [20]) maritae — [21]) suspiciant — [22]) l. c. 607 (l. c. 352).
[23]) sensuum — [24]) eloquii
[25]) l. c 613 (l. c. 358r). Ein Quaternio fehlt.
[26]) l. c. 481 (l. c. 194b). Nach dem Index am Schluss der Handschrift fehlen folgende Briefe: XLV ad marcellam de detractoribus suis XLVI ad mar-

Digitized by Google

f. 163 memento [1]) exemplum pacien|tiae [2]) & uirginitatis insigne| fluctusque m*ris tuis pre|cibus mitiga; hieronimus | XLVIIJ ad Florentiũ de ortu amicitię [3]) | Quantos [4]) beatitudinis tuę | rumor —

f. 163ᵇ deside|rans catena langoris innector [5]); | XLVIIIJ hieronim̃ ad eundem | cuius supra [6]) Inea mihi parte heremi com|moranti quę iuxta syriã sar|raceni [7]) iungitur tuę dilectionis [8]) | —

f. 164 negotium prose|quatur [9]); L | hier̃ ad marcũ pbr̃m calcedię [10]) | Decreueram quidem uten|dum mihi psalmistę uocẽ | dicentis; cum consister& pecca|tor aduersum me [11]) —

f. 165 plurimũ | salutamus; LJ . h̃ ad auitũ | in quo ea que libris periar|con . contra catholicã fidẽ s̃ pandet (pandit *m.* 2) [12]). | Ante annos circiter decim | sc̃s uir pammachius ad | me cuiusdam scedulam [13]) | —

f. 172ᵇ ingrediatur | uiam quę sibi cauenda sint [14]) nouerit; | LIJ hieronimus ad oceanũ | de morte Fabiolę [15]) | Plures anni sunt quo sup | dominatione (domitiae *corr. m.* 2) [16]) —

f. 177ᵇ dimittitur plus amat | LIII Itẽ sc̃i eugl̃ secd̃ Lucam || f. 178 Et ait ad illos; Quis ues|trum hab& amicum .~ & i|bit ad illum media nocte | et dicit (dicet *corr. m.* 2) illi; Amice commoda mi|hi tres panes —

ibid. & | pulsanti aperietur; | Explanatio lectionis ipsius | Sc̃s euangelista [17]) doc& nos | necessitatem in | opię tol|lerantes subsidii causa | amicum debere perquire|re & id quod deest ad refec|tionem alterius.~ oportere | ab altero mutuari; In tan|tum autem ad postulandum ||

f. 179ᵇ quem dñs in ter|ram misit ut urat uitia & | peccata & accendat animas | p caritatem atque inlumin&; | LIIIJ Beatus hier̃ in sententiis | generalibus [18]) ait | Terrena omnia seruando | amittimus.~ & largiendo | seruamus; domine mise|ricors . nostrum est pre|bere manus

cellam de onaso qui sibi bellus videbatur XLVII de fictis amicis qui sibi detrahebant. Von dem letzten ist die grössere Hälfte vorhanden.

1) memento mei — 2) pudicitiae
3) l. c. 335 (l. c. 13). — 4) Quantus
5) innector. Vale in Christo. — 6) l. c. 336 (l. c. 15).
7) Saracenis — 8) dilectionis tuae
9) prosequatur. Cupio te valere in Christo.
10) l. c. 359 (l. c. 42). — 11) aduersum me peccator
12) l. c. 1059 (l. c. 913). — 13) schedulas — 14) sint
15) l. c. 690 (l. c. 455)
16) dormitione — 17) Fausti Rheg. sermo XXX 276 (XI 259 Vall.) — 18) ?

quod fieri iubeas; | tuū est imperare quid fiat; | LV Incip̄ om̄l sc̄ı aug̃ ep̄ı de diuitibus | Huius mundi . et de contemptu auariciae | Modo [1]) cum diuina lectio le|geretur audiuimus bea || f. 180 tum apostolum paulum prece|pisse discipulo suo thimotheo | ut diuites mundi istius ad hu|militatem —

f. 181ᵇ adtendis qui (quia *m.* 2) | habes seruum.~ adtende quia | ber& (haber& *m.* 2) dn̄m̄; Sed tu seruum po|tuisti conparare non creare || f. 182 dn̄s tuus & *(in ras)*. uerbo suo creauit te.~ | et sanguine suo redemit te; | LVI hier̃ ad letam de in|stitutione filię [2]) | Apostolus paulus scribens | ad corinthios & rudem | xp̄ı ecclesiam sacris in-| struendis [3]) —

f. 187 regnis | celestibus offerendam; || f. 187ᵇ *leer*. f. 188 LVIJ Item hieronimi ad uir|gines hermonenses [4]). | Cartę exiguitas in|dicium —

f. 188ᵇ bo|nus [5]) quare oculus tuus ne|quam est.~ LVIIJ hieronim; | ad marcellum ex no|minibus quibus apud | hebreos ds̄ uocatur [6]) | Nonagesimum psalmū | legeris [7]) in eo loco qui [8]) scri-| bitur. —

f. 189 habemus [9]) | athenas theba * salonas . | LVIIIJ Incip̄ epistola ad aui|gaium spanum [10]) | Quamquam multorū [11]) | sim conscius —

f. 190 oppido salutamus, | LX Incipit epitaphiū scāē | paulę a hier̃ edi****tū. [12]) | Si cuncta mei corporis [13]) | membra —

f. 209ᵇ an̄n̄ LVI | mensibus . VIIIJ . [14]) diebus . XXI; | LXJ Explicit epytaphium | sc̄ē paule ad hyer̃ edito | Incipit epistola hiero|nimi ad eustochium [15]) | Audi filia & uide & inclina | aurem —

f. 231 non |quo [16]) operient eam; | XLII Expl̄ explañ ad eustochiū. | Incipit epistola hieronimi | ad principiam uirginem [17]) | Scio me principia —

f. 232ᵇ le|gens in titulo repperi | LXIII Inf̃ [18]) pro his [19]) | qui cōmuta|buntur filio|rum chore | ad [20]) intellegen|tia [21]) —

---

[1]) ? — [2]) XXII 867 (I 671). — [3]) instituens
[4]) Aemonenses. l. c. 344 (l. c. 24). — [5]) bonus sum
[6]) l. c. 428 (l. c. 128). — [7]) legens
[8]) quo — [9]) habere possumus
[10]) Abigaum. l. c. 689 (l. c. 451). — [11]) mihi multorum
[12]) l. c. 878 (l. c. 684). — [13]) corporis mei — [14]) octo
[15]) l. c. 394 (l. c. 87).
[16]) *om.* — [17]) l. c. 622 (l. c. 371) — [18]) In finem
[19]) Fortsetzung desselben Briefes. — [20]) *om.* — [21]) intellegentiae

Digitized by Google

f. 243 intelle|gas [1]) si uita comes fuerit & | totum canticum canticorũ, [2]) | LXIIJ Puscasius (Pascasius *m.* 2) ad martinũ | pbrm atq abbatem | Dnõ uenerabili pa|tri martino prbo | & abbati pascasius . ui|tas [3]) patrum grecorum ut | c&era facundia studiose | —

f. 243[b] displicuisse cogno|uerim . | LXV hierr̃ ad matrem et filiam | in tullia (gallias *m.* 2) commanentibus [4]) | Retulit mihi quidã | frater e gallia habere [5]) | sororem —

f. 244 itineris longitudi|nem . expł pref | Primum scire uos [6]) cupio | soror ac [7]) filia —

f. 249 ignoscat u* (*corr. m.* 2) tempori; | LXVJ hieronimus ad marcellã | de munusculis [8]) | Ut absentia [9]) corporũ | sp̃s —

ibid. accendisse sit gratum; | LXVII Incipiunt sacrae sententiae theodonis [10]) | Perfectus homo est . qui | seipsum cognouerit . is | qui uero (uere *m.* 2) cognouerit se | cognoscere potest eum | qui fecit eum; homo im|mago dĩ est . quod dõ simi|le est sc̃m est; Qui * me * | tire (tiri *m.* 2) uul' (*m. 2 corr.*) quantum sit in|ter caelum et terram ̃ || f. 250 intellegit quod suọ possit (*corr. m.* 2) ora|tio; hic enim oramus ̃ ut in | superiora audiamur; | —

f. 250[b] sic uos cum ora|tionẽ uestrarum florũ (florib; *m.* 2) diuino conpsiui (conspectui *m.* 2) mei me/ | /mores semper estote ·; | LXVIII Ĩt de carnis superbia [11]) | At (Ad *m.* 2) te manum meam ex|tendo ̃ quem sentio in ti|more dĩ tenere uexillũ : | ad te me conuerto ̃ quem sen|tio semper in uictoria per|durare . ad te mihi cura ẽ ̃ | cuius mentem intellego | semper ẽẽ sin*ceram; —

f. 253 humilia|ta est caro ñra .~ qui (que *m.* 2) potens | erat in terra . et animã | humilem exaltauit. Ipsi | gloria in saecula saeculoꝝ am̃, | LXVIIIJ. Incipit de hominem̃ | penitentem̃ [12]) | Ad te surgo hominem | quem scio esse fidelem —

f. 256 im|pii [13]) & peccatores in ignem | aeternum. | LXX Incip̃ capitulũ de euan|gelio Luce interpretatũ [14]) | Questiu*culam [15]) pro-|

[1]) intellexisti carminis — [2]) canticorum intellegas — [3]) De vitis patrum VII (LXXXIII 1025)
[4]) XXII 953 (I 776). — [5]) se habere — [6]) uos scire
[7]) et — [8]) l. c. 480 (l. c. 192) — [9]) absentiam — [10]) Unedirt?
[11]) Unedirt? — [12]) XXX 242 (XI 230 Vall.)
[13]) impii autem
[14]) Ein Stück des Briefes ad Algasiam, l. c. 1018 (l. c. 857[c]).
[15]) Alteram de evangelio Lucae quaestiunculam

Digitized by Google

posuisti qui[4] *(corr. m. 2)* sit uilicus | iniquitatis.~ qui [1]) dñi uoce | laudatur [2]); —

f. 258ᵇ parce seminauerit | parce & m&& [3]). LXXI | ad innocentium pbrm | de septiis *(corr. m. 2)* percussã [4]) | Sepe a me innocenti | kmãe postulasti ut | de eius miraculo rei [5]) | —

f. 261ᵇ uitę redder& liber'ati. | LXXIJ pammachius et oceanus | hieronimo pbrō | salutem [6]) | Sc̄s aliquis ex fratrib; | scedulas ad nos cuius|dam d&ulit.~ quae | origenis uolumen quod | periarcon scribitur [7]) —

f. 262 consen|sisse [8]) uidearis; LXXIII | hieronimi ad pamma|chium et oceanum [9]). | Scedulas [10]) quas misistis | honorifice [11]) me afficere [12]) | contumelia —

f. 268ᵇ eloquii uenustatem; | LXXIIIJ hieronimus ad uitalem | pbrm̃ de achaz et salomonẽ | Quomodo salomon | et achaz undecim | annorum genuisse | dicantur filios [13]); Zeno | naucherus (nauclerus *m.* 2) per quem —

f. 271 desiderium mis|sa suscepi (suscipe *m.* 2); | LXXV hieronimus aduersus | helui'ium [14]) | Nuper rogatus a fra|tribus ut aduersus | libellum cuiusdam | eluidii —

f. 278ᵇ thabor. Itabirrum [15]) dicit̃ [16]); ||

f. 279 & [17]) nec [18]) sic quidem uolumus | ad meliora conuerti; | —

f. 282ᵇ mandata tua non sum obli|tus amen; Incipit | LXXVIIIJ ad dominionem [19]) | Litterae tuae & amore sonant | pariter [20]) & querella | amorem (amore *m.* 2) tuum (tuo *m.* 2) [21]) quo sedulo | mones [22]) —

f. 285 possunt uxo|res ducere: LXXVIIIJ | Incip̃ ad pãmachium [23]) | Xp̃iani interdum pudoris | est.~ —

---

[1]) quis — [2]) laudatus est
[3]) l. c. 1021 (l. c. 862ᵇ). — [4]) l. c. 325 (l. c. 1) — [5]) rei miraculo
[6]) l. c. 743 (l. c. 517). — [7]) περὶ ἀρχῶν inscribitur — [8]) consentire
[9]) l. c. 744 (l. c. 518). — [10]) Schedulae
[11]) honorifica — [12]) affecere
[13]) l. c. 673 (l. c. 433).
[14]) XXIII 183 (II 205). — [15]) Itabyrium — [16]) l. c. 196 (l. c. 219).
[17]) XXII 1042 (I 888ᶜ). Brief ad Rusticum. Vorher ist ein Quaternio verloren gegangen.
[18]) ne — [19]) l. c. 512 (l. c. 234). — [20]) amorem sonant pariter
[21]) querelam. Amorem tuum — [22]) monens — [23]) l. c. 511 (l. c. 232).

Digitized by Google

f. 286 uniuerso loqua|tur hominum generi: | LXXX ad euangelum de | diaconibus [1]) | Legimus in esaia fatuus fatua | loquitur; Audio nescio quem [2]). ~ —

f. 287 & pbi̅ & diacones [3]) in ecclesia | uindicent [4]); LXXXI | hier̅ ad desiderium [5]). | Lectus sermo [6]) dignationis | tuae —

f. 287ᵇ ex|ortata [7]) ut facer̅e. ~ sponte facio [8]) : | LXXXIJ ad thedosiū | et ceteros anachoritas [9]). | Quanquam [10]) uellem . nunc | ur̅o —

f. 288 optati litoris prosequa|tur LXXXIIJ ad pacatulam [11]). | Causa difficilis paruulae | scribere quę non intelle|gat [12]) —

f. 290ᵇ altero ami|citiae dissimulatio est | LXXXIIIJ expl ad pacatula. Incip̄ | Beati Vigilii ad Lycianū Botticum [13]). | Necopinanti mihi | subito litterae tuae redditae | sunt. ~ quae quanto insperatae | tanto et [14]) gaudiorum plenae | ita [15]) quiescentem animum [16]) —

f. 293 separar& [17]) & absentem luci|num [18]) nr̅m semper presentē | litterarum uicissitudine sentiamus: | LXXXV expl ad lucinū. Incip̄ | ad exsuperantium [19]) | Inter omnia quae mihi sc̄i | fr̄ quintiliani —

f. 294 crebro | habebis hospites; | LXXXVJ ad tranquillinum [20]) Maiora sp̄s uincula esse . | quam —

f. 294ᵇ sc̄s fr̄t tatianus [21]) te | inpēdio *(m. post. corr.)* salutat [22]); LXXXVII | heroñ ad castritianum [23]) | Sc̄s filius m̄s eraclius diaconus | mihi r&ulit qđ cupiditate | ūri cissamusque *(sic)* uenisses —

f. 295 ipsius uolumine contin&ur [24]): | LXXXVIIJ damasi papę ad hier̅ [25]) | Dilectissimo filio hieroni|mo damasus . dormien|tem te & longo iam temp̄r | legentem —

---

[1]) l. c. 1192 (l. c. 1074). — [2]) quemdam — [3]) diaconi
[4]) uindicent in ecclesia — [5]) l. c. 492 (l. c. 208).
[6]) Lecto sermone — [7]) deprecata
[8]) l. c. 493 (l. c. 209ᵃ). Die Hälfte des Briefes fehlt in der Handschrift.
[9]) l. c. 331 (l. c. 8). — [10]) Quam
[11]) Gaudentium. l. c. 1095 (l. c. 955). — [12]) intelligit
[13]) Hieronymi ep. LXXI. Ad Lucinium. l. c. 668 (l. c. 428).
[14]) *om.* — [15]) *om.* — [16]) animam
[17]) separet — [18]) Lucinium — [19]) l. c. 1191 (l. c. 1073).
[20]) l. c. 606 (l. c. 349). — [21]) Tatianus diaconus — [22]) resalutat
[23]) Castrutium. l. c. 651 (l. c. 406).
[24]) l. c. 652 (l. c. 408ᶜ). Ein Drittel des Briefes fehlt.
[25]) l. c. 451 (l. c. 156).

Digitized by Google

f. 296 deceptus | errore benedixit; LXXXVIIIJ | de simbulo ad damasum [1]) | Credimus In unum dm̃ patrẽ | om̃pt: & in unum dñm nrm̃. | ihm̃ xpm̃ filium dĩ & in spm̃ | scm̃ dm̃ —

f. 296ᵇ ạ xp̃o | dño & uitam consequeris | & premium; d&erra repro| missionis; | xc ad dardanum hieronimi [2]) | Quaeris dardane xp̃ianorũ | nobilissimae nobilium [3]) | xp̃ianissimę —

f. 301 alterum caritatis est; | xc̃i Finit epła de ,terra Judee | longa . CLX . milibus circiter | lata *(add. m. 2)* XLVIJ [4]), ĥ ad sauinianum | diaconum lapsum [5]) | Et [6]) samuhel quondam lu|gebat saulem. ~ quia peni|tuerat —

f. 306ᵇ cuius | consumatio in conb; tione est [7]); || f. 307 hier̃ ad theophilum [8]) | Epistola tua hereditatis | dominicę —

f. 312 consummamur [9]) | ab inuicem . | xcIIJ hieronimi ad uigilantiũ [10]) | Utile [11]) quidem fuerat ne|quaquã —

f. 314 audias . ut [12]) taceas . ut intellegas . | & sic loquaris . xcIIIJ ad teophilũ [13]) | Beatissimo papę theophilo | hieronimus. Nouit [14]) beatitu|do tua . quod & [15]) eo tempore qui|bus [16]) monebas [17]). Num quid [18]) officiis | meus —

ibid. nutriatur audatia [19]) pdioꝝ [20]) | & factio robustior fiat [21]); | xcv It̃ ad theophilum [22]). | Beatissimo papę theophi|lo hieronimus; Nup ate [23]) | beatitudinis scripta sus|cepi [24]). ~ & [25]) emendantia —

f. 314ᵇ te in aliquo | ledere; xcvI | De nat̃ dñi hieronim̃ [26]); | Hodie uerus sol ortus est . | mundo . hodie in tenebris —

f. 315 & basiliscum in xp̃o ihũ [27]) cui ẽ | gloria [28]) in sęcula sęculorum am̃ . | xcvIJ de epiphania [29]). | Dies epiphaniorum greco | nomine

---

[1]) XXX 176 (XI 145 Vall.)
[2]) XXII 1099 (I 960 Vall.) — [3]) et nobilium — [4]) *om.*
[5]) l. c. 1195 (l. c. 1078). — [6]) *om.*
[7]) consummatio fit in combustionem
[8]) l. c. 736 (l. c. 510).
[9]) consumamur — [10]) l. c. 602 (l. c. 346). — [11]) Justum — [12]) et
[13]) l. c. 353 (l. c. 351). — [14]) Meminit
[15]) *om.* — [16]) quo — [17]) nobiscum tacebas — [18]) nunquam ab
[19]) nutrias audaciam — [20]) perditorum
[21]) fiat. Vale in Christo. — [22]) l. c. 754 (l. c. 531).
[23]) tuae — [24]) percepi scripta — [25]) *om.* — [26]) XXX 220 (XI 208).
[27]) per Dominum nostrum Jesum Christum — [28]) honor et gloria
[29]) l. c. 221 (l. c. 209).

Digitized by Google

sic uocantur[1] | Quod enim[2] apparitionē | uł ostensionem didicimus[3].~ Greci epiphaniam[4] —

f. 316 Super aquas[5] refectionis edo|cauit[6] me; Cui est gloria & | imperium[7] in sęcula sęculorū; | xcvııı de quadragesima[8] | Quomodo miles semper exer|c&ur ad proelium & si|mulati ictus[9] —

f. 317 aduentu paschae & carnib[10]; | agni xp̄ı ihū cui est gloria | in sęcł sęculorum[11] amen | xcvıııȷ unde supra[12] | Moyses xı diebus & xı. | noctibus ieiunauit in | heremo ut legem dī mere|r&ur accipere —

f. 318 diebus dn̄o uiuere debe|amus.~ cui est gloria | in sęcł seculorum; | c. de pascha hieron̄[13] | hodie populus isrhł —

f. 319[b] &[14] secun|tur agnum quocumque ua|dit; In xp̄o ihū[15] cui est gloria[16] | in sęcła sęculoꝝ amen; | cı de psalmo[17] | In omni quidem psalterio[18] | dn̄s n̄r ꝓphetauit[19] atque[20] ca|nitur; Siquidem hab& ipse[21] | clauem dauid.~

f. 320[b] in filios | dī omnipotentis adoptati | sumus cui ē gloria in sęcula | sęculorum amen; | cıȷ Incipit epistola | ad eustochium[22] | Parua specię sed caritate | magna sunt[23] munera ac|cepisse a uirgine armillas | epłas[24] —

f. 321 placerem xp̄ı ancilla | non essem; cū ad paulā[25] senē[26]. | Humanae uitae breuitas dā|natio —

f. 322 orien|talibus[27].~ ad te si sp̄s sc̄s affla|uerit nauigabunt; cıııȷ hieronimus marcelle[28] | Ambrosius quod[29] chartas et *(add. m. 2)*[30] | sumptus notarius[31] (*ex* sumpto notario) minis|trante tam innumerabi|les libros origenis ediderit uere adamantius | & noster calcenteros[32] explicauit; —

f. 323 doleamus | in terra[33]; Explicit. |

f. 323[b] *und* 324 *leer.*

---

[1]) uocatur — [2]) enim nos — [3]) dicimus — [4]) ἐπιφανείαν — [5]) aquam
[6]) educauit — [7]) est honor et gloria — [8]) l. c. 223 (l. c. 210)
[9]) simulatis ictibus — [10]) carne ac sanguine — [11]) cui — sęculorum *om.*
[12]) Unedirt. Vergl. Vall. l. c. 212. — [13]) l. c. 224 = XL 1201 (l. c. 212).
[14]) qui — [15]) per Christum Jesum — [16]) honor et gloria
[17]) l. c. 211 (l. c. 200). — [18]) omni psalmo — [19]) Jesus Christus prophetatur
[20]) ac — [21]) ipse habet — [22]) XXII 445 (I 148).
[23]) magna sunt — [24]) epistotam — [25]) Paulum — [26]) l. c. 343 (l. c. 22)
[27]) orientalibus mercibus — [28]) l. c. 478 (l. c. 190). — [29]) quo — [30]) *om.*
[31]) notarios -- [32]) Chalcenterus noster — [33]) terra. Vale.

Digitized by Google

f. 325—328 *enthalten den Index, der nicht blos die Titel aufzählt, sondern meistens eine ausführliche Inhaltsangabe der einzelnen Stücke enthält.*

f. 325: I de seraphim & calculo | uel carbone & quid signi|fic& alarum uolatio | uel uolatus. —

f. 328ᵇ cxxxvii ad castricianum | de hoc quod multos cer|nimus uolutari ince|no libidinum madere | sanguine feritate | lupos rapinis miluos | uincere. & nihilomi|nus flagellum non adpropinquare ta|bernaculo eorum nec | eos cum hominibus | uerberari; & econtrario scos uiros egro|tationibus miseriis|& egestate torqueri | & quod magna ira | est quando peccantib; || *Hier bricht der Index und die Handschrift ab.*

XVII. 15. membr. 4. foliorum 299. saec. VII.

f. 1ᵃ *enthält von einer Hand des vierzehnten Jahrh. (derselben wie in XVI 14) folgenden Index:*

Beat Jero' ꝯ Jouinianū
It ꝯ heluidiū
It ad uigilāciū
It ad pamachiū
It ad sabinianū

f. 1ᵇ *und* 2 *leer.*

f. 2ᵇ *am obern Rande:* INC LIBER PRIMUS ADUERSUS IO—— *(durch Brand beschädigt).* | Pauci [1]) admodum dies sunt quod scī | ex urbe [2]) fratres cuiusdam mihi ioui|niani commentariolos transmise|runt ut eorum ineptiis res|ponderem et epicurum xpianorum | euangelico adque apostolico rigo|re [3]) contererem [4]) —

f. 120 cicutae sorbitione castrari et posquā. | in pontificatum fuerint adlecti uiros | esse desinere. | Explicit | Liber | primus | incipit secuū. | superioris li|bri pars altera ||

f. 120ᵇ *leer*

f. 121 *oben am Rande:* INC. LIBER SECUNDUS PARS ALIA | secunda propositio est eos qui fue|rint baptizati —

f. 208 aput || Te et uitia [5]) uigeant adhuc subre|gibus et sub numa pompilio faci|lius maiores tui pithagorae con|tinentiam quam

---

[1]) XXIII 211 (II 237 Vall.) — [2]) urbe Roma
[3]) vigore — [4]) fol. 3 gehört nach fol. 7. — [5]) et uitia apud te

Digitized by Google

sub consulibus | epicuri luxoriam susceperunt | Explicit | aduersus | iouinianum | libri duo ||

f. 208b *leer.*

f. 209 *oben am Rande*: INC APOLOGETICUM EIUSDEM OPERIS ad pammachium | Christiani [1]) interdum pudoris est etiam | aput amicos tacere —

f. 211 uniuerso | loquatur hominum generi | Explicit praefatio ||

f. 211b *oben am Rande:* INC APOLOGETICUM | Quod [2]) ad te hucusq non scribsi causa fuit | silentium tuum —

f. 242 uel lazarum sequi | uel diuitem | expl . in dno . apologeticum ||

f. 242b *oben am Rande:* INC EPISTULA HIERONYMI ADUIGILANTIUM | Justum [3]) quidem fuerat nequaquam | tibi litteris satisfacerem [4]) qui tuis au|ribus non credidisti neque enim | scidulae potes [5]) adquiescere —

f. 247b ut audias et ta|ceas ut intellegas et sic loquaris | expl epistula hieronimi presbyt | ad uigilantium praesbyterū ||

f. 248 *oben am Rande*: INC ADUERSUS HELUIDIUM DEPERPETUA UIRGINITATE MARIAE SCE | Nuper [6]) rogatus a fratribus ut aduersus | libellum —

f. 281b seruus dni . pariter experia|tur et mater | explicit feliciter | de perpetua uirginitate | mariae ||

f. 282 *oben am Rande:* INC ADSAUINIANUM SCI . PRAESBYTERI HIERONIMI COHORTATORIA ** | DE PAENITENTIA | Et [7]) samuhel quondam lugebat saulem | quia penituerat dnm —

f. 297b cuius | consummatio [8]) in conbustionem | explicit ad sabinianum de paenit ////////////// ||

f. 298 Explicit sci . hie|ronymi praesb . | in iouinianum lib . | duo et apologeti|cum ad pammachi|um eiusdem operis | liber unus ||

f. 298b epistula hiero|nymi aduersū . | uigilantium . | aduersus helui|dium de sce mariae | uirginitate perpetua | liber unus . ad sauinia|num de paenitentia epis. ||

f. 299. 299b *leer.*

---

[1]) XXII 511 (I 232 Vall.) — [2]) XXII 493 (I 209 Vall.)
[3]) l. c. 602 (l. c. 345). — [4]) satisfacere — [5]) poteris
[6]) XXIII 183 (II 205 Vall.)
[7]) XXII 1195 (I 1078 Vall.) Et *om.* — [8]) consummatio fit

HIERONYMUS *de viris inlustribus.*

XXII. 20. membr. 4. foliorum 175. saec. VIII.

f. 1 imperatorem [1]) anastasium directa percres|conium et germanum episcopos . quae tanta | scribturarum caelestium auctoritate suf|fulta est . ut qui hanc intenta mente sub diui|no timore perlegerit, inaniter hactenus in|ter ecclesias orientis et italiae tam schisma | nefarium perdurare cognoscit. | LII Symmachus sedit annos quindecim menses | —

f. 3[b] · LX · uigilius sedit annos decem et octo menses duo dies | nouem . moritur in syracusis secunda feria . noc|te . septimo idus iunias indictione tertia. ||

f. 4 *oben am Rande:* Incp̃ . prologus . inlustrium uirorum | P hortaris [2]) me dexter ut tranquillum sequens eccle|siasticos scribtores . in ordine [3]) digeram —

f. 4[b] incp̃ . capitula eiusdem . | · I · simon petrus | — (fol. 7 *von neuerer Hand hinzugesetzt:* CVII fotinus — Explicit Liber Hieronymi. Incipit Liber Gennadii — CLVI Severianus Ep.)

f. 9 CCXXVII gelasius urbis romae episcopus | EXP̃ virorum . inlustrium . capitula || f. 9[b] *oben am Rande:* P Inc̃ . virorum inlustrium.

---

[1]) Anastasius ed. Blanchini. III. 209. Muratori SRJ. III 45. Der Abdruck bei keinem von beiden correct. — Es fehlt der erste Quaternio und ausserdem zwei Blätter des zweiten.

[2]) XXIII 601 (II 821). *me* fehlt nicht im Veron. ms. omnium antiquiss., wie Vallarsi behauptet.

[3]) ordinem. Es ist gerade bei dieser Schrift auffallend, wie wenig Vallarsi die vortrefflichen Handschriften, die ihm zu Gebote standen, zur Berichtigung des Textes benutzt hat. Nach dieser Handschrift recensirt, erhält der liber de viris inlustribus eine ganz andere Gestalt. Zur Probe theile ich hier die Varianten zum Prolog vollständig mit: quartum decimum — caritius — arisoxenus — latinus — nepus — hygenus — uis prouocare — est mea — non parvam] paruam — acturus (wie ich vermuthet hatte Suet. rell. I[a] adnot. S. 3) — et Eusebius — saepissime — ecclesiae eius scribtoribus — imputare debebunt — notum (sit *om.*) — discant igitur — aduersum — sectatores eorum — struxerint — et *om.* — recognoscant — xp̃o amen. Vgl. übrigens Maffei in dem Anhange zu seiner Istoria teologica S. 86.

Digitized by Google

beati hieronimi . prbi et gennadii prbi | ·i· Simon petrus filius iohannis prouinciae galileae | uico [1]) bethsaida. —

f. 44ᵇ quae nunc habeo in manibus et necdum | expleta sunt [2]) | Expl de inlustribus . uiris . sci . hieronimi prbi. | Incp . gennadii . presbyteri . massiliensis | idem uirorum inlustrium . quos beatum | hieronimum sequens commemorat | cxxxvi. Jacobus [3]) cognomento sapiens. Nizibenae [4]) | nobilis persarum modo ciuitatis episcopus | unus ex numero sub maximiano [5]) persecu|tore confessorum . —

f. 83 et hoc opus et epistulam de fide mea|missam [6]) ad beatum gelasium episcopum | urbis romae [7])|expl . uirorum inlustrium beati hieronimi|sed et gennadii massiliensis presbyteri || f. 83ᵇ inc . narrationis ordo de prauitate dioscori alexan|drini [8]) | Postea quam dyoscorus alexandrinus episcopus —

f. 86 de quo tanta se crimina ante [9]) meminerat retul|lisse. | Dilectissimo fratri Achacio. Simplicius [10]) | Cogitationum ferias non habemus —

f. 86ᵇ seuerino cons . directae per restutum [11]). | Inc . exemplum epist . quem misit Achacius . ad | Scae . memoriae simplicium papam romanae|urbis ubi damnatum rettulit petrum | alexandrinum [12]). | dno beatissimo sco patriarche [13]) episc [14]) . simplicio|achacius . sollicitudinem omnium ecclesiarum —

---

[1]) e vico — [2]) *Adversus — Epitaphium* fehlt in der Handschrift.
[3]) LVIII 1059. Die Vorrede fehlt in der Handschrift. — [4]) Nisibenae.
[5]) maximino — [6]) misi
[7]) urbis Romae episcopum. Es fehlen in der Handschrift Caesarius, Sidonius, Honoratus, Cerealis, Eugenius, Pomerius, Honoratus. Varianten zum Leben Augustin's (c.38): hypponae regiae oppido — urbi — quis ergo — omnia se — unde ex multa aeloquentia ei *(add. m. alia)* accidit quod salomon ait ex multiloquio — edidit iam senex quod iuuenis coeperat — ut *om.* — aut aliquid — domini idoneam — auortiuis eicerit (Error-dedit *om.*) permansit et de fonte eius omnia ista esse cognosce . de academicis contra paganos libros tres . de ordine libri duo de animae inmortalitate liber unus . de utilitate credendi liber unus . de uera religione u. s. w. Es ist der dem Possidius zugeschriebene Katalog der Augustinischen Schriften, welcher hier auf 27 Seiten folgt.
[8]) Leo ed. Ballerin. III 308 (LVI Migne).
[9]) ante tanta se crimina — [10]) l. c. 313.
[11]) directa per restitutum. — [12]) l. c. 314. — [13]) ac sancto Patri
[14]) archiepiscopo

Digitized by Google

f. 87b et alia manu in dñō conserueris scissime | et beatissime pater | Felix . episc̄ . sc̄ae ecclesiae . catholicae . ur̄ . achacio [1]) | Multarum transgressionum repperiris ob|noxius —

f. 89b · LXVII · [2]) episc̄ . absque papa subscripserunt. | Inc̄ . thomus . de anathematis . uinculo papae | gelasi [3]). | Ne forte quod solent dicant —

f. 100b antistites . quomodo non tantum modo | hereticis [4]) seruabantur . | sc̄i . gelasi commonitorium fausto | magistro fungenti legationis offi|cium constantinopolim [5]) | Ego quoque mente percepi graecos in sua | obstinatione mansuros . ne [6]) cui uelut ino|pinatum [7]) uideri potest quod est in ante | praecognitum. —

f. 106 quantocius huc reuerti continuis di|uinitatem uotis expetimus . | inc̄ . epist . sc̄i gelasi episc̄ . anas|tasium imperatorem [8]). | Famuli uestrae pietatis filii mei —

f. 113b pugnet [9]) ueritas ipsa iudicat . | exp̄ . papae . gelasi . ad anastasium principē | inc̄ . rationis reddendae . achacium . a sede | apostolica conpetenter fuisse damnatum [10]). | Dilectissimis fratribus uniuersis episcopis | per dardaniam constitutis gelasius: | ualde mirati sumus —

f. 126 pro intemerata fide et sincera | communione tractatum | exp̄ . rationis reddendae . achacium . | a sede . apostolica conpetenter fuisse | damnatum . nec posse quemquam sine dis|crimine animae suae eius communionis | participem effici . | inc̄ . de eadem ratione red|denda ad episcopos orientis [11]). | Quid ergo isti prudentes uiri —

f. 138b ut non nisi illis credere debeamus qui ab om|ni contagione sunt liberi . + | exempl . rationis reddendae beati ge|lasi papae de euitanda communione | achacii . missa ad orientales episcopos [12]). | Post quingentos annos constituta —

f. 163b tenet iusta sententia . et sublato obliga|tionis causa resoluitur . expl . | beati gelasii de euitanda communi|one achacii + + + | Inc̄ . epistula sc̄i gelasi ad ephimium | Constantinopolitanum ep̄cm [13]) | Dilectissimo fratri euphimio gelasius | quod plena cupimus —

---

[1]) l. c. 317. — [2]) septuaginta septem — [3]) l. c. 321.
[4]) haeretici — [5]) l. c. 333. — [6]) nec
[7]) insperatum — [8]) l. c. 338.
[9]) pugnet et consistat — [10]) l. c. 347. — [11]) l. c. 361.
[12]) Concil. ed. Labb. V. 183. — [13]) l. c. 284. Maffei a. a. O. S. 220.

Digitized by Google

f. 171ᵇ aegro|tare quam uos recipere sanitatem + | et alia manu: ds̄ te incolumem custodiat | exp̄l . ad euphimium epm̄ constantinopo|litanum + + + | + epistula papae gelasi ad succonium epm̄ afrū | aput constantinopolim constitutum qui | persecutionem arianorum de africa fu|giens constantinopolim inprouide com|municando in praeuaricationem calche|donensis synodus arguitor conruisse ut | corrigat [1]). Cum tuae dilectionis in xp̄o cons|tantiam —

f. 173ᵇ con|tempseris adiuuando fratri menime *(sic)* de|fuisse uideamur . exp̄ | + inc̄ . epistula beati papae gelasi ad natale abbate [2]) | Dilectissimo filio natali abbati . gelasius ep̄s | quamuis pro beati petri apostoli —

f. 175 congruentibus minestremus . suscrib|tio papae . ds̄ te incolumem custodiat . | fili dilectissime: expl. | *Dann folgt von einer Hand des vierzehnten oder fünfzehnten Jahrhunderts ein Verzeichniss von* scriptores ecclesiastici *nach* Gennadius.

HIERONYMI *quaestiones hebraicae in libros regum et paralipomenon.*

XXIII. 21. membr. 8. foliorum 115. saec. IX — X.

f. 1 *enthält von einer Hand des fünfzehnten Jahrhunderts den Titel:* hebraicaꝝ q̄stionū sup libris regū ⁊ palippom̄, | btī Jeronimi p̄bri . |

f. 1ᵇ FUIT [3]) VIR UNUS deRAma | thaim sophim . de monte ephraim. & nomen eius | helchana [4]) filius hieroam filii | eliu . filii thousuph ephratheus [5]) . | Ramathaim interpretantur [6]) | —

f. 55ᵇ aream | uero sexcentis aureis emisse; | EXPLICIT IN REGUM [7]) || f. 56 heber [8]) nati sunt . duo filii . nom̄ | uni falech [9]) —

f. 111 templi restau|rar& [10]); EPTL TEMPORIBUS | CAROLI REGIS COMPOSITA [11]); | Honorabili & sc̄o uiro illo sacerdoti . paulus minimus | seruorum dī . Uenerabilis || f. 111ᵇ abba ille qui ut comperi totis | te

---

1) l. c. 205. Maffei a. a. O. S. 234. — 2) l. c. 206. Maffei a. a. O. 235.
3) XXIII 1329 (III 755 Vall.) — 4) Elcana — 5) Thou, filii Suph Ephrataeus
6) interpretatur
7) Die Erklärung des dritten Buches fehlt.
8) l. c. 1363 (l. c. 789). In der Handschrift findet sich die Abtheilung in zwei Bücher nicht.
9) Phaleg quia — 10) instauraret — 11) Unedirt?

Digitized by Google

uisceribus diligit . angustias | mihi tuae caritatis exposuit . | scilic& quod magno merore | pariter ac pauore consuma|ris . eoquod infirmitate gra|uatus ac per hoc ut fieri adsol& | mente diminutus aliqua in con| petenter & saluti contraria | uerba protuleris —

f. 115 salutis a&erne . Uale in xp̄o feliciter; ||

Hilarius Pictaviensis *in psalmos.*

XIII. 11. membr. 8. 2 col. foliorum 564. saec. VI.

f. 8 quagensimo [1]) | psalmo posterior | est inscribtio nam|que utriusque | multo interual|lo temporis aeta|tisque diuersa est . | —

f. 15 huius ipsius primi | psalmi aditum pro|pria sua et congrua | claue pandamus | Inc . psalmus . I . | Principalis haec | in psalmis intel | legentia est —

f. 26 saecula sae|culorum | Explic. psalmus | primus | Incip. psalmus ıı || f. 26ᵇ quare fremuerunt gentes [2]) —

f. 564ᵇ unctus est de|nique post hanc | unctionē aro [3]) ||

Dass eine neue Vergleichung dieser Handschrift nach Maffei nicht überflüssig ist, zeigen folgende Proben:

Prol. §. 9 *hat die Handschrift:* et virtus ac sacramentum — perfecit. §. 10 *fehlt* et perfectio; *statt* poenitentia antelata *steht* penitentia lata. §. 11 tempora seruatum — facile intellegemus. §. 12 est dominicis.

---

[1]) IX 238ᵇ. Die vorhergehenden Blätter leer. Im Prolog die Columnenüberschrift rechts *instructio*, links *psalmorum*.

[2]) Bei der Lücke in der Erklärung des 91. Psalms findet sich die Randbemerkung von der ältesten Hand: hic deest quod addendum est (fünf Zeilen sind frei gelassen). Ferner hat sich am Ende der Erklärung des vierten Buchstabens (littera IIII Delth) von Psalm 118 der Schreiber selbst genannt: Scribit antiqvarivs evtalivs. Zwischen Psalm 120 und 121 steht folgende Bemerkung von einer Hand des neunten Jahrh.: ✠ In none dnī dī | nostri iħum xpī | ariperto rege | fuit uera iusti|tia et since|ra; das Übrige (vier Zeilen) ist ausradirt. Dann folgt Buillus abbas | de monasterium | scī tohme apostohi | cuit uocapolo est | pineolo.

[3]) l. c. 747ᵃ.

Digitized by Google

HILARIUS PICTAVIENSIS *de trinitate.*

XIV. 12. membr. 4. 2 col. foliorum 504. saec. VI.

fol. 1 a suis [1]) non receptum | recipientes —

f. 21ᵇ praedicare | ne falsum | amen | explicit . lib. I | incipit lib. II . || f. 22 Sufficiebat creden|tibus —

f. 46 ob|seruatione retinendus | explicit . lib . II | incipit . lib . III . || f. 46ᵇ adfert plerisq . obs|curitatem —

f. 69 et testis | et auctor existat . | explicit lib. III . | incipit. lib. IIII . | Quamquam anterio|ribus libellis —

f. 106ᵇ profeta | quod ds̃ est | explicit . lib. IIII . | incipit . lib. V . | f. 107 respondentes inpiis | et uaesanis —

f. 140ᵇ in dõ esse non | confitens | explicit. lib. V. | incipit . lib . VI | Non sum nescius | difficillimo —

f. 190ᵇ crucifixerat | denegaret. | explicit | lib. VI. | incipit | lib . VII . || f. 191 Septimus hic nobis | aduersum —

f. 238ᵇ dĩ se gignen|tis exibuit. | explicit. lib. VII | incipit. lib. VIII | Beatus apostolus | Paulus —

f. 286 inhabitet pleni|tudo || explic. lib. VIII . | incipit . lib. VIIII | f. 286ᵇ Tractantes supe|riore libro de in|deferenti [2]) natu|ra —

f. 364ᵇ in|tellegatur insci|tiã [3]) | explicit. lib. VIIII | incipit. lib. X. | Non est ambiguum | omnem —

f. 425ᵇ professus et mor|tuum || f. 426 explicit | lib. X . | incipit | lib. XI | Totum adq. absolu|tum —

f. 476 creatoris sui ima|go mansurus | explicit . lib. XI | incipit . lib . XII . | f. 476ᵇ tendimus tandem | iam —

f. 504ᵇ solus hic itaq. [4]) | pius de dõ sermo est [5]) ||

Eine kleine Probe genügt, um zu zeigen, dass auch hier kein unbedingter Verlass auf Maffei ist: gleich zu Anfang hat nicht blos der alte Codex der Basilica von St. Peter, sondern auch unsere Handschrift voluptate (uolup*tate).

---

[1]) I 10 X 32ᵇ. Ein Quaternio fehlt. — [2]) indifferenti

[3]) inscientiam — [4]) itaque hic

[5]) XII 51 l. c. 466ᵇ. Von dem letzten Quaternio fehlt die Hälfte.

Digitized by Google

IOANNIS CHRYSOSTOMI *sermones in epist. ad Hebraeos* [1]).

LIV. 52. membr. fol. foliorum 175. saec. IX.

f. 1 beatorum ut obtinere mereamus bona aeterna | in xp̄o ihū dnō nr̄o . cum quo patri una cum sc̄o spū gła | imperio honor nunc & semper & in sęcula scło amen | Exp̄l sermo; vi Inc̄p sermo; vii | Festinemus igitur intrare in illam requiē ne in | in ipsum exemplum quisquā incedat infidelita|tis; —

f. 175ᵇ hoc itaque igne circūsepiamur & exortor | głam offerentes. dn̄o nr̄o ihū xp̄o cum quo | patri una cum sc̄o spū . glā imperium . honor | nunc & semp & in scła seculorū . amen . | *Von späterer Hand hinzugefügt:* explicit sermo xxxv . ||

ISIDORI *prooemia, de ortu et obitu patrum, allegoriae, testimonia.*

LVI. 54. membr. 8. foliorum 90. saec. X.

f. 1 In nomine patris et filii | et sp̄s sc̄i auxiliatrix esto | mihi trinitas sc̄a | orditur liber praemiorum | dialogus sc̄i hyeronimi pbr̄i [2]) | Plenitudo igitur [3]) noui et ueteris | testamenti —

f. 15 mundū lignum [4]) uitę dn̄m | nr̄m [5]) ihm̄ xp̄m; | Explicit liber pręmiorum || f. 15ᵇ *Oben am Rande:* Ysidori | Incipit [6]) uita uel obitus sc̄orum qui in | dn̄o precesserunt [7]) . prefatio . | Quorundam sc̄orum [8]) . nobilissimorumq; | uirorum . — leguntur . || f. 16 i adā — f. 16ᵇ lxxxiiii [9]) titus || f. 17 i adam protoplaūstus et colonus paradisi | —

f. 39 ecclesiam [10]) praefatus reliquit apostolis [11]) | ibiq; in pace sepultus est [12]); | Explicit uita uel obitus sc̄orum | qui in dn̄o pręces-

---

[1]) Nach Cassiodors Zeugniss von Mucianus Scholasticus übersetzt.
[2]) Isidorus Hispalensis in libros veteris ac novi testamenti. Prologus. LXXXIII 155
[3]) *om.* — [4]) lignumque — [5]) *om.* — [6]) l. c. 129
[7]) de ortu et obitu patrum qui scriptura laudibus efferuntur.
[8]) sanctorum patrum
[9]) LXXXVI. In der Handschrift findet keine Trennung zwischen den sancti des alten und neuen Testamentes Statt.
[10]) ecclesiam — [11]) apostolus — [12]) In pace defunctus est atque sepultus.

Digitized by Google

serunt. || f. 39[b] *leer* || f. 40 Incipit opuscula sc̃i | Ysidori [1]). | Domino & uenerandissimo horo|sio. ysidorus [2]); quaedam notissima nomina nomina | legis & euangeliorum [3]) quę sub allegoria imagina|riae —

f. 62[b] in qua [4]) om̃s sc̃i per xp̃m | a&ernae [5]) beatitudinis refectione sa|turabuntur [6]) | Incipiunt testi|monia diuinę scripturę [7]) || f. 63 De uno dõ in propheta | Audi israhel. dñs ds̃ tuus dñs unus est & dili|gis [8]) dñm dñ tuum ex toto corde tuo et ex to|ta anima* tua & ex tota uirtute tua | In euangelio Nemo bonus nisi solus ds̃ | Paulus ad timotheum. Vnus enim ds̃ & im|mediator dĩ & hominum. homo xp̃s ihs̃ | qui dedit sem&ipsum redemptionẽ pro nob̃; | de distinctione personarũ patris et [9]) filii et sp̃s sc̃i | In epistula iohannis. quoniam —

f. 79[b] qui seminat inter fratres discordias | In libro conlationum [10]) | Quattuor sunt perturbationis *(corr.)* hominũ | animae. — *ibid.* ecclesiam dĩ [11]) Incp̃ testimoñ de sent̃ euagri ad fr̃s [12]) | Quemadmodum enim flamma | conburet [13]) siluam sic uisionis *(corr. m. al.)* | malas extinguet [14]) esuries; It il || —

f. 80[b] Qui diligit apem manducat fauum eius | & congregans eam replebitur melle; | Incipiunt testimonia de libro sc̃i martini. | non illius turonici ep̃i. sed isti *(corr. m. al.)* pater | fuit monachorum. | Quamuis inualidum mox laudaueris | plus ualebit; Si parum ponderis por|tantem quasi admiratus fueris suc|cumbit; —

f. 82 de libro sc̃i ambrosi (ii *corr.*) | In uite religio in oleo pax in rosa pudor. | —

f. 83[b] Testimonia de libro prosperi | Si me mea rusticitas faciebat inualidum | uestra fieri credidi fide qui iubebatis ido|neum —

f. 87[b] De libro sententiarum | Innocentia uera est quę nec sibi nec alteri no|c&. & nemo prius in se quam in alium pec|cat. —

---

1) Isidori allegoriae quaedam sacrae scripturae. l. c. 97.
2) Domino sancto ac reuerendissimo fratri orosio Isidorus
3) evangeliorumque — 4) per quam — 5) aeterna
6) saturabuntur, ad quam saturitatem nos perducat Christus. Amen.
7) l. c. 1203. (Ad Isidori opera appendix XI). Testimonia diuinae scripturae et patrum. Nach dieser Handschrift herausgegeben.
8) diliges — 9) *om.* — 10) Testimonia patrum.
11) Stimmt nicht mit der Ausgabe. In dieser ist am Schlusse angegeben.: In libro Collationum, scilicet, Cassiani.
12) Testimonia de sententiis Euagrii ad fratres.
13) comburit — 14) exstinguit.

Digitized by Google

f. 89[b] cordis mutas affectum . Si aliud amas | aliud a*mabas . non* es ibi ubi eras [1]) ; ||

f. 90 *Von einer Hand des vierzehnten Jahrh.:* Liber sce̅ marie maioris eccl̄ie | Veronēsis ||

Vergleiche die Beschreibung dieser Handschrift bei Arevalus in den Isidoriana 44, 22; 62, 6. Maffei in dem Anhange zu seiner Istoria teologica S. 88.

Isidorus *de ortu et obitu patrum* (Excerpt).

LXV. 63. membr. 8. foliorum 60. saec. X.

f. 1 Incp̄ martyr̄l bede pri̅ [2]) Ianr̄s habet dies xxxi . | kl̄ ianū . Octauas dn̄i et natalis | almachi qui iubente alypio urbis | —

f. 48[b] igni caesa est . Expl̄ martyr̄l || f. 49[b] Incipit de ortu et de obi|tu patrum [3]) | *a* Adam pater generis humani | di̅ manibus ex terra creatus | uixit annis nongentis triginta sepultus in cariatharbę . quę dis|tat ab hierusalem uiginti duob; | milibus ad australem plagam.

f. 57[b] ꝭn Titus pauli discipulus . & in bap|tismate filius natione grecus | cr&ensium ep̄s . missus ibidem re|quiescit in pace: | Item nomina eorum | quorum ignorantur | sepulchra [4]). | Abel filius adam & pastor ouiū | in uita innocens . in morte pati|ens . post mortem non silens | *u. s. w.* (*es folgen noch* Loth . Finees . Machabei . septem fratres). — f. 59 cum magna ueneratione | quiescunt; ||

Isidori *sententiarum libri.*

LV. 53. membr. 8. foliorum 99. saec. VIII — IX

f. 1 exercituum [5]) super uniuersā terrā adtendite et | audite eloquium meum. Sed haec adbreuiatio . aut illud | intellegitur. quod dn̄s dicit . omnem legem et prophe|tas in duob; in [6]) pręceptis dilectionis di̅ et proximi | pendere aut propter ipsā orationē dn̄icam. uel sim|boli breuitatē in quib; ut pręedictū . est . omnē . scrip|turarum

---

[1]) l. c. 1213. — [2]) Anastasius ed. Blanchini. IV. p. LXXIX.

[3]) Auszug aus Isidor. — [4]) Unedirt?

[5]) Isidori Hispalensis sententiarum lib. I cap. 21. LXXXIII 587. Es fehlen drei Quaternionen. — [6]) *om.*

Digitized by Google

coartari altitudinem [1]) xxiii [2]). De baptismo et communione: | Solam ecclesiā· catholicā habere baptismū ad salutē | —

f. 5^b et in nobis est xp̄s utiq; ubi ascendit ipse [3]) et nos ascensuri sumus | exp̄l lib̄ primus. inc̄p liber secundus | Item capituli libri secundi | i de sapientia —

f. 6 xliii de abstinentia siue ieiunio [4]) || f. 6^b Finiunt capitula libri secundi incipit textus libri secundi i. de sapientia | Omnis qui secundum dn̄i sapiens est. beatus est. | —

42 non solum nullum usum. adhib& sed &iam periculum exhib&: | Expl lib̄ iii. Inc̄pt tertius | Item capitula libri tertii | i de flagellis dī ii de gemina pcussione | —

f. 42^b lxvi de uitae [5]) exitu:· | Expliciunt capitula libri tertii || f. 43 Inc̄pt. textus eiusde libri tertii | ·I· de flagellis dī | Diuinae sapientiae subtilitas —

f. 97^b caelestis aula laetificandos concludit [6]): Finit | liber tertius dō gratias amen ||

Folgende Blätter der Handschrift sind palimpsest: f. 33. 34. 61—99. Von diesen enthalten f. 87^b und 89 ein Consulnverzeichniss von Theodosius xvii und Festus an bis auf Decius iun. Das Übrige steht nicht mit diesem im Zusammenhang, sondern behandelt, wie es scheint, ein ecclesiastisches Thema: den genaueren Bericht behalte ich mir für später nach erneuter Untersuchung desselben vor.

Maximus Taurinensis.

Ll. 49. membr. 4. foliorum 157. saec. VII. Die Handschrift hat durch Feuchtigkeit sehr gelitten, so dass sehr viele Stellen unlesbar, oder doch nur mit grosser Mühe zu lesen sind.

f. 1 genuit xp̄m illa in senectute aetatis | ista in senectute temporis —

f. 5 hos igitur | xii. misit ihs̄ praecipiens eis et dicens in uiam gentium ne introieritis et in ciuitates || f. 5^b samaritanorum ne ambula-

1) coarctari (cernimus) latitudinem.
2) XXII. Dies Capitel schliesst in der Handschrift mit den Worten: testimonium datur; das Übrige fehlt. — 3) ipse ascendit
4) siue ieiunio *om.* Das 39. Capitel hat die Überschrift: de luxuria (nicht de fornicatione). — 5) *om.* — 6) includit. l. c. 738.

Digitized by Google

ueritis | amen [1]) | ı de lectionibus s̄corum euangeliorū [2]) | hodie recitatum est in s̄c̄o euangelio —

f. 6 Item de lectione sc̄i euangelii . | uel de capitulo ubi dn̄s ait | qui sitit ueniat ad me et biuat | qui credit in me flumina de uen|trae eius fluent aquae uiuae. | Merito ad eum dicebat sc̄issimus pro|feta —

f. 9 Item recitatum est in s̄c̄o euangelio | qui loquitur uerbum seminat | hinc carissimi de dni sermone ipso dn̄o | —

f. 10 Item de lectione s̄c̄i euangelii | Recitatum est postquam occisus est Johā|nes —

f. 11ᵇ Item de lectione euangelica . | Ubi uenit quidam princeps et adora|uit dn̄m dicens —

f. 13 Item de lectione s̄c̄i euangelii | ubi mulier a profluuio | sanguinis curatur | ait dn̄s et saluator noster xp̄s cuius ho|die mirabilia opera audiuimus in s̄c̄o | euangelio —

f. 14 Item de sancto euangelio || f. 14ᵇ Cum diceret dn̄s ad turbas et uerba | pietatis adque salutis —

f. 16ᵇ Item de s̄c̄o euangelio | hodie recitatum est nobis in s̄c̄o euā|gelio quia dn̄s ihs̄ indeserto de quinq . | panibus et duob . piscib. saturauerit [3]) | —

f. 17ᵇ Item de lectione euangelica | Lectum est de fariseo et publicano | quorum duorum dum merita pre|ces personasque considero —

f. 19ᵇ Item de lectione euangelica | Destinauit dn̄s ihs̄ discipulos ut adduce|rent ad se pullum asinae in quo sederet | *u. s. w.* Audite fratres sc̄i eseiae [4]) ueridica uati|cinatio in dn̄o nostro ihū . xp̄o . completa | —

f. 20ᵇ Item de lectione sci . euangelii . | Recitata est lectio ubi saluator de quī|que panibus saturauit quinque milia | *u. s. w.* Ubique fratres xp̄s | dn̄s omnibus est sanitas.

f. 21ᵇ Item de lectione euangelica. | Recitatum est hodie quia cum dn̄s || f. 22 sedisset in templo contra gazofilaciū | *u. s. w.* O amatorem misericordiae qui non co|pias diuitum sed pauperum laudat an|gustias.

---

[1]) LVII 529 Nach dieser Handschrift herausgegeben.
[2]) l. c. 807. Ebenfalls nach dieser Handschrift herausgegeben.
[3]) In der Ausgabe übergangen.
[4]) Isaiae

Digitized by Google

f. 23 De lectione euangelii [1]) . | Recitatum est nobis hodie in sc̄o euan|gelio quod suscitatus sit a dño Lazarus | quadriduanus *u. s. w.* f. 23[b] audite fra|tres iacebat Lazari corpus mortuum |

f. 24 Item de sancto euangelio . | Dictum est quia discumbente dño . in | conuiuio uenit quaedam mulier | *u. s. w.* Ergo mulier ista peccatrix et oculis |

f. 25 Item de lectione euangelica | Ait dñs uos estis lux huius mundi . nō | potest ciuitas abscondi supra [2]) montē | posita *u. s. w.* Ergo uos inquid discipulis [3]) estis lux | huius mundi

f. 27 De [4]) sancto euangelio | Recitatum est in sc̄o euangelio ita | post dies inquid sex adsumpsit ihs̄ | petrum iacobum et iohannem || *u. s. w.* f. 27[b] post dies inquid sex post sex dies sab|batum esse intellegimus

f. 28 Lectio euangelica [5]) | Ait dñs ignēm ueni mittere in terram | *u. s. w.* ignem inquid ueni mittere | in terra [6]) et quid uolo nisi ut accendatur | ignem mittit dn̄s in terram pectoris nos|tri

f. 30[b] Item de lectione aeuangelica . | Recitatum est ubi dñs dicitur habuis|se conuiuium aput leuui . cum publi|canis et peccatoribus non prohi|bebat dñs publicanos et peccatores | ut uel occassione conuiuii docerentur ||

f. 31[b] De [7]) sancto aeuangelio | Audiuimus hodie in sc̄o aeuangelio | recitatum de duobus filiis iuniore | et maiore *u. s. w.* f. 32 Isti | duo fratres ut exiguitati meae uide|tur carissimi duorum populorum | significantiam gerunt.

f. 32[b] Lectio aeuangelii sancti || f. 33 Audiuimus hodie in sc̄o aeuange|lio recitatum homo inquid [8]) quidam | erat diues *u. s. w.* || f. 33[b] Consideremus ////////////// [9]) diues ponitur | et mendicus diuitis; nomen tacetur . |

f. 35 De [10]) lectione sc̄i aeuangelii | Ecce inquid exiit seminans semina|re et cetera uenit dn̄s ihs̄ in mundo [11]) | exiens a patre ipso dicente [12])

f. 37 Item de lectione aeuangelica | secundum marcum [13]) | Ingressus inquid dn̄s ihs̄ in domum | neminem uoluit scire et non potu|it

---

[1]) Item de lectione euangelica. — [2]) super — [3]) discipuli
[4]) Item de — [5]) Item lectio — [6]) terram
[7]) Item de — [8]) *om.* — [9]) fratres quod — [10]) Item de — [11]) mundum
[12]) dicens — [13]) secundum marcum *om.* Ebenso nachher.

Digitized by Google

latere et cetera primo hoc consi deremus quid est hoc fratres Ingressus

f. 39 Item de lectione aeuangelii secundum marcum [1]. Dictum est hodie recitante sc̄o aeuan gelio quod dn̄s ihs̄ xp̄s de septem pani bus populum saturauerit — rex caelestis dn̄s noster ihs̄ xp̄s et de terra et de mari pascit populum suū

f. 42 In sc̄a epiphania [2] Desideratus uotis omnium xp̄ianorum felicissimus dies aduenit

f. 45ᵇ In sc̄o pascha [3] | Desiderate sollemnitatis gaudia ce lebrantes fratres dilectissimi in trihumfis dn̄i nostri ihū xp̄i tota mentis alacritate laetemur.

f. 48ᵇ De ascensione dn̄i in quadragesima [4]. Exoptatus uotis omnium xp̄ianorum dies aduenit saluator saeculi xp̄s filius dī —

f. 50ᵇ in gloria dn̄i. item de quadragesimo [5] Presentis diei festi donante dn̄o sollē nia celebrantes fratres dilectissi mi exultemus

f. 53 adhuc de quadragesima dicendum [6] ascendens dn̄s in caelum primitias obtulit corpus suum pro humano genere;

f. 55 In pentecoste [7] Hodie donante dn̄o huius felicissimi diei sollemnia celebramus. hic cō pletur quinta festiuitas

f. 57ᵇ In natale infantum [8] f. 58 De necatis infantibus hodie locuturus fratres ipsorum preces mihi ad auxi lium posco.

f. 60 In natale s̄ci iohannis [9] | De beati iohannis precursoris dnī natiuitate dicturus ////// atris auxili um per dn̄m nostrum ihm̄ xp̄m exoro

f. 62ᵇ In natale s̄ci stephani [10] Hodie fratres iubante dn̄o beati ste phani passionis sollemnia celebra mus

f. 64ᵇ De passione s̄ci petri et pauli [11]. Legimus in quodam diuinarum scribturarum libro. sic esse ueri tates praecones ut radios solis qui ubi f. 65 apparuerint

f. 67ᵇ De natale s̄ci cypriani [12] Ju ////////////// us pro natale s̄ci mar tyris ////////////// ni hodiernus nobis dies inluxit fratres die isto debita pro honore martyris sollemnitas cele bratur.

f. 69 Item de natale martyrum [13] hodie fratres iuuante dn̄o beatorū martyrum sollemnia celebramus ||

---

[1] l. c. 829 — [2] ? — [3] ? — [4] ? — [5] ? — [6] ? — [7] ? — [8] ?
[9] ? — [10] ? — [11] ? — [12] ? [13] ?

Digitized by Google

f. 71 De natale omnium martyrum [1]) | Ecce iam fraglant et reolent de pratis | scorum suabissimi flores et eorum | odor mentem nostram animosq. | conpleuit

f. 73 Item alius [2]) hodiae fratres | iubante dno debeatis martyribus | locuturus impetramus quidquid | fideliter postulamus legimus quen|dam scorum dixisse in libris suis | guuernator in tempestate dinoscitur ||

f. 77ᵇ Contra iudaeos [3]) || f. 78 Dicunt secundum litteram iudei no | secundum spm [4]) adhortatur nos ratio | —

f. 98ᵇ ergo cog|noscentes precepta saluatoris | nostri xpi unum dm patrem per | ipsum semper laudemus cui est | gloria in saecula amen expl . *(add. m. post.)* | incp *(add. m. post.)* Contra paganos [5]) | Est consuetudo seruis di omne opus || f. 99 bonum in dicto uel in facto in nomi|ne xpi adsumere quod perficien|dum sit ad gloriam di. monente ita | apostolo et dicente omnia quaecu|que facitis in dicto uel facto omnia in nomine xpi facite. —

f. 119 et confitentes ipsum [6]) | in spu sco cui est gloria et maiestas | in saecula amen | do gratias semper | *Nach dem Zwischenraum einer Zeile:* Mambre haec est cedron . iusta qua | sepultus est abraham —

f. 119ᵇ eam in libro epistularum quas ad | marcellam scribsimus quod in | libris hebraeicarum questionu | plenius dictum est | *Mit kleinerer Schrift:* iam superius conscriptum est hoc quod in isto quaternione | habetur | Contra paganos [7]) | Est consuetudo seruis di omne | —

---

[1]) ? — [2]) ?

[3]) l. c. 793. Ebenfalls nach dieser Handschrift herausgegeben.

[4]) Die Ausgabe hat an der Stelle von *spm* eine Lücke. Nicht blos hier sondern an vielen anderen Stellen lassen sich die Lücken, die in der Ausgabe bei unleserlichen Stellen gelassen sind, ergänzen, indem man viel mehr lesen kann, als es Morosini gethan, der die Abschrift für die römische Ausgabe besorgt hat.

[5]) l. c. 781. — [6]) *om.*

[7]) Dies zweite Exemplar ist gar nicht benutzt worden, um die Lücken zu ergänzen, die in dem ersten durch den kläglichen Zustand, in welchem sich die Handschrift befindet, entstanden sind. Ein Beispiel möge genügen, um die Brauchbarkeit dieser zweiten Abschrift zu zeigen: l. c. 786 Nam de marte quid | dicam qui aput tracias (T h r a c e s die Ausgabe) natus [ibi|que defunctus et ipse adulterii | crimine maculosus q**ue ue|nerem uulcani

Digitized by Google

f. 132[b] sehr unleserlich: in der Mitte der Seite bricht der Tractat ab: eine Hand des neunten Jahrh., deren Schrift ebenfalls unleserlich geworden, hat den Raum ausgefüllt.

f. 133 Dn̄s noster ihs̄ xp̄s semet ipsum | dixit esse magistrum. ut discipuli | eius praeter eum nullius crede|rent uerbum —

f. 136 saecula saeculorum amen | Diuinarum [1]) scribturarum mul| tiplicem abundantiam latissi|mamque doctrinam sine ullo|errore conpraehendit —

f. 139[b] in spū sc̄o amen | Fecerit uel inuitus —

f. 140[b] saecula amen | III. | De diebus eorum qui ////////// terunt quas facere cōuenit || f. 141 facere autem tertia eorum qui.dor | —

f. 142 persecutos propter ///////////

f. 146 Episcopus ergo ab episcopis duob. | uel tribus

f. 147 Episcopus uel presbyter uel diaconus —

f. 157 Explicuerunt litterae | apostolorū missae ad | Clementem in quibus sunt | canones Nicenorum ||

Die beiden andern für die römische Ausgabe des Maximus benutzten Veroneser Handschriften (LXXVIII 75 und LXXX 431) sind Homiliarien aus dem dreizehnten Jahrhundert.

Miscellanea.

LII. 50. membr. fol. foliorum 277. saec. X.

f. 2[b] Incīp oml̄ sc̄i gregō | de aduentu dn̄i n̄i | Dn̄s [2]) ac redemptor noster [3]) | pātos nos inuenire desider|ans. senescentē mundum —

---

uxorem inlicito | amore contaminare temptauit | mercurius autem et ipse crimi|nose natus plerumque a uobis | dicitur nunc in] infernis sed[ibus | cum plutone et proserpina ha|bitare nunc partem caeli] dicitur || possidere. ergo iste nullas habet | proprias (proprias habet die Ausgabe) sedes. Das in eckige Klammern Eingeschlossene ist auf die oben angegebene Art an Stellen gewonnen worden, wo die Ausgabe nur Punkte zur Bezeichnung der Lücke hat. Auch zeigt dies Beispiel, wie wenig man sich auf das in der Ausgabe angegebene Mass der Lücke verlassen kann. Um noch ein auffallendes Beispiel von der Nachlässigkeit, mit welcher die Abschrift für die römische Ausgabe besorgt worden ist, zu geben, so gibt die Ausgabe in dem Cicerofragment l. c. p. 783 dicis statt des in beiden Abschriften deutlich lesbaren stoici. Beiläufig bemerke ich, dass in der zweiten Abschrift die Worte Tullius in Hortensio dicens fehlen.

[1]) Aug. sermo 350 (V. 1533). — [2]) LXXVI 1077. — [3]) noster, fratres charissimi

Digitized by Google

f. 8 preueniatis [1]) || f. 9 Caelebritas [2]) hodierna die ad|monet ut in laude di uir|ginis inmorare debemus. quia | reuera dignũ est.~ ut in die tantę | genetricis laudes dni non sileat | lingua carnis ·; —

f. 11ᵇ pfecta uiuit & regnat ds in scła scłoꝝ; || f. 12 Item omł de natł dni. | Et factũ [3]) est inquid in dieb; | illis. exiit edictum a cęsare | augusto. ut ꝓfiteretur uniuersos orbes *(corr. m. al.)* —

f. 15 seculoꝝ amen. ut sũp | Quia [4]) filius di ds est; | hoc usque mysteriũ natiuita|tis xp̃i secundum deitate prędi|ximus; deinceps de corporali | eius natiuitate dicamus ma|nifestantes; —

f. 18ᵇ demonstretur genus & patrię; | In teophania omł sẽi | Augustini [5]); | Nuper celebrauimus diẽ quod ex iu|dęis dñs natus est. hodie celebra|mus quod ab gentibus adoratus | est, qm̃ salus ex iudęis.~ sed hęc | salus usq: ad fines t̃rę; —

f. 21ᵇ ex gentibus pecca|tores; ut sũp Quia [6]) stel|lę initiũ natiuitatis eius | claruit; in numeris diuinus | ille balaam ita cecinit dicens; —

f. 22 de|monstrarent; Quia [7]) ei mu|nera obtulerunt magi; | Et hoc ꝓphetae nobis enarrant. | Sic enim psalmista prędix̃ | dicens; et uiuit et dabitur | ei de auro arabię. | — *ibid.* laudem dño denuntiantes; | Incip̃ epistola pauli | apostoli ad thessalo|nicensis; || f. 22ᵇ paulus et siluanus et timo|theus — f. 27ᵇ uobis|cum amen; In purificatione sẽę marię omł sci | augustini [8]); hodiernus dies magnũ nobis con|tulit gaudium. in quo xp̃s in|fans in templo est presentatus; | extent ergo uirgines. quia | uirgo maria peperit xp̃m ·; | —

f. 30ᵇ et regnat in scła scloꝝ am̃; | Dominica prima in qua đ | omilia sci gregorii papę | Dubitare [9]) a quib;dam solet a quo | spũ quur [10]) sit ihs ductus in deserto p̃p hoc quod sub|ditur —

f. 35ᵇ conpetit relaxamus [11]) ·; | Omił in quadragen|sima ·; | Si bene [12]) retinet fraternitas | uestra. hoc superiore domi|nica predicauimus. qua sẽa | quadragensima abstinendo | ipse dñs consecrauit ·; —

f. 38ᵇ in sła sęculoꝝ amen ·; | Infra quadragensi | sermo de iacob et | ioseph [13]) ·; | In beato iacob frs diłmi et | in sẽo filio eius ioseph

---

[1]) praeuenitis — [2]) Max. Taur. (?) hom. (app. p. 45): Hildefonsi (?) sermo (96, 267 M.) — [3]) ? — [4]) ? — [5]) Aug. sermo 199 (V. 1026 M.) — [6]) ?
[7]) ? — [8]) ? — [9]) LXXVI 1135 Dubitari — [10]) *om.*
[11]) relaxemus — [12]) Aug. (?) sermo 147 (V. 2031 M.) cf. Max. Taur. hom. p. 443 ed. Rom. — [13]) Aug. (?) sermo 15 (V. 1770 M.)

Digitized by Google

qui dili|genter adtendit. Rem ni|mis admirabilē dn̄ī fecisse cognoscit ·;· —

f. 42 scła scłoꝝ amen ·;· | Sermones ex libro scī | ysidori de passione dnī) ¹ | Congregati sunt . ad intfi|ciendum eum et uniūsale | adsensum . in passione eius | prębuerunt ·;· —

f. 53 Concipi|etis errorem & peparietis sp̄s | uester ut ignis uorabitur ·;· | Ut supra de pascha ·;· | Uerū ²) tamen quia ab inferis | tertia die resurrexit ·;· —

f. 53ᵇ resurrexerunt ·;· Item | ut sup̄ de pascha ·;· | Passionē ³) uel resurrectionē dnī | et saluatoris nostri fr̄s dıłmi | licet omnia ueteri testamenti | uolumina multum ante prędi|xerant ·;· —

f. 56 Cui est gloria in scła scłoꝝ . amen ·;· | Item ut supra ·;· | Adpręhensum ⁴) autem iudęi ioseph | qui dn̄m aromatibus conditō in suo | monumentū recondidit ·;· in cellolā | —

f. 56ᵇ id est usq . tibe|rii . xvii . anno suppotantur anni . dc . lxvi ; ||
f. 57 Incip̄ omł de pascha ⁵) ·;· | Pascha xp̄i fr̄s dıłm regnū | est cęlorum salus mundi | occasus inferi gloria sup|norum . uita credentiū . re|surrectio mortuorum. —

f. 59ᵇ scła sęculorum ·;· amen ·;· | Omłi de ascensa dnī ⁶) ·;· | Magnum hodie fr̄s suscipi|mus diem festum . quando | dn̄s noster ih̄s quadragesima | post dies resurrectionis aures | uolatum conscendit ad cęlum. | —

f. 60ᵇ suscipiat caritas nostra ·;· | Omł de pentecosten ⁷) ·;· | Discessurus e mundo isto || f. 61 et ascensurus in cęlom dn̄s nost | adq: saluator fr̄s kmi promisit | apostolis suis quod sp̄m sc̄m ad eos | mitteret. —

f. 61ᵇ hon̄ . & głˡ in scłˡ słr || f. 62 In natł sc̄i ioh̄ baptista ⁸) ·;· | Imperator cęli & terrae ut nos | fuisset uisitaret . dignatus est. | —

f. 63ᵇ Qui uiuit & regnat in scła scło|ꝝ amen ·;· | In natł scī petri ⁹) ·;· | Duoꝝ sc̄oꝝ apostolorum | petri et pauli fr̄ kmi hodie | cęlebramus natalem quoꝝ | sonus & predicatio puenit | in omnem orbem terrarum. | —

¹) ? — ²) ? — ³) Aug. (?) sermo 160 (V. 2059 M.) — ⁴) ?
⁵) Aug. (?) sermo 168 (V. 2070 M.) — ⁶) ?
⁷) Aug. (?) sermo 184 (V. 2092 M.)
⁸) Aug. (?) sermo 200 (V. 2118 M.) — ⁹) ?

Digitized by Google

f. 65ᵇ et coronauerunt ad dnm̄ dm̄ ·;· | In natł omnium . a|posto-lorum [1]) ·;· | Scriptū est enim sp̄s dnī | ornauit cęlos. Orna|menta enim cęloꝝ sunt | uirtutes prędicantiū quę | uidelicet ornamenta; | —

f. 68ᵇ reg|nat in scła sęculorum amen ·;· | In natł scę marię [2]) ·;· | Scientes fr̄s dilmi auctori | nostro multū nos debere || f. 69 conditos plus redemptos . redēp|tionis nr̄ę cōnmercium uenere|mur ·;· —

f. 72ᵇ in scła scłoꝝ amen ·;· | In natale scī an|dreae apostoli [3]) ·;· | Fr̄s km̄i cognoscamus pręcium nm̄ ·;· ecce duo discipuli iohanni | quia talis erat iohannes | amicus sponsi . non quere|bat gloriā suā. —

f. 77 ecce | uer* israhelita in quo dolus | non est ·;· | Item ut supra. | Quid [4]) ergo faciemus fr̄s deberet eē iste primus in aposto|lis non solum primus non in|uenitur in apostolis sed nec | medius nec ultimus inter duo|decim nathanahel est —

f. 80 descendentes sup filiū hominis ·;· | In natł scī Laurenti [5]) ·;· | Beatissimi Laurentii marty|ris cuius natale hodię cęle|bramus passiones uos credo. | —

f. 82ᵇ in scła scłoꝝ amen ·;· | In natale martyrū [6]) | Cum omniū scōꝝ martyrū || f. 83 fr̄s km̄i natale deuotissime | celebramus ·;· tum pręcipuę eorū | sollēnitas nobis ueneranda ē . ~ | qui in nr̄is domiciliis propriū | sanguinē profuderunt ·;· —

f. 85 xp̄o regnauit in cęlo ·;· | In natale confessorum [7]); | Scī euan-gelii ff km̄i | aperta uobis est lectio recitata . | sed ne aliquibus ipsa eius pla|nities alta fortasse uideatur . | eam sub breuitate transcur-|rimus ·;· —

f. 88ᵇ si prius|quā ueniat sēp timeatur ·;· | In natale uirginum [8]) ·;· | Audistis fr̄s km̄i dum euangelica | lectio legeretur ubi dn̄s in para|bulis de decim uirginib; adseruit ·;· | —

f. 96 potius quā extinguat ·;· Interce|dente scā hęc uirgine cuius hodie | festa celebramus adiuuante dn̄o | & redēptore nr̄o ihū xp̄o qui cū | patre et cū spū scō uiuit & regnat | in scła scłꝝ amen | In dedi-catione ecclesię [9]) ·;· | Gaudemus et congratulamur | uobis fr̄s . ~ quod domū dnī omni | sollicitudine construentes habita|culū nomini eius magna ambicione | fundastis ·;· —

---

[1]) ? — [2]) Max. Taur. (?) hom. (app. p. 43 ed. Rom.) cf. XCVI, 269 M. et Hieron. app. XI 110 Vall. — [3]) ? — [4]) ? — [5]) Aug. (?) sermo 206 (V. 2127 M.), Max. Taur. hom. p. 579 ed. Rom. — [6]) Max. Taur. hom. p. 261 ed. Rom. [7]) Greg. Evang. hom. I 13 (I. 1480) — [8]) ? — [9]) ?

Digitized by Google

f. 100[b] & regnat in scła sclos. amen. || f. 101[b] Incipit regula a | sc̄o benedicto | romense edi|ta . inc . prologus ·;· | Ausculta [1]) o fi|li prę-cepta [2]) et inclina aurē | cordis tui et admoni|tionem pii patris tui [3]) | libenter excipere [4]) et | efficaciter comple ·;· | —

f. 106 erimus heredes reg|ni cęlorum [5]) ·;· expłi ꝓlog̃ | Incipiunt capitula re|gulae monasterii | I De generibus uel uita | monachorum ·;· —

f. 109 LXXIIJ De hoc quod non | omnis obseruatio iustitię | in hac sit regulā consti|tutam *(corr.)* ·;· | Expliciunt capitula | regulae. | Incipit textus | eiusd̄ de generibus || f. 109[b] monachorum | Monacho-| rum | quattuor | esse genera mani|festum est ·;· —

f. 180[b] & tunc demum | ad maiora quę sup̄ [6]) cōmemo|rauimus doctrinę uirtutum | quę culmina dō ꝓtegente ue|niamus [7]) . amen , | . Explicit regula . | Amen dico [8]) uobis nisi dimiseritis | ex orde uestro delicta uestra | alterutrū . nec pater uester | cęlestis dimittit uobis peccata | uestra . et p̄ sc̄os apostolos indica|uit nobis quotiens fratri remit|tere oporteat. —

f. 188 Sed unā | regulā frs̄ kmi temetipsum | constringe . p̄ quā dō possis placere & tibimet ipsi & ꝓximis . | te utilē in omnib; bonis exhi|bere ·;· Incipit dicta sci̅|efrem. | O admirabilis uiri festi- || f. 188[b] nate ut ad ęterna pascua | ueniatis —

f. 193[b] omnes in sola diuina misericordia | gaudeant nullus de suis uiribus pręsumat ·;· In psalmo quinquagensimo [9]) ·;· | Et omnes iniquitates meas dele ·;· | peccata autem tua dicito . ~ ut deleas || f. 194 illa ·;· Sed si confunderis . ~ alicui dicere|quę peccasti . ~ —

f. 196 dimittimus debitorib: nostris ·;· | Incipūt sentēnt . aliquas | de aloquorū *(sic)* beati gregorii | de libro primo: ***Excerpte aus den Dialogen Gregors nach der Reihenfolge der Bücher.***

f. 227 Itinerariū [10]) a bordegala | hierusłm . usq; et ab cra|cla per aulonā . et p̄ orbē | romā mediolanū usq; sic ·;· | Ciuitas bordegala ubi est fluui|us garonna —

f. 238 fit omnes sūma ab urbe roma | mediolano usq; mił . cccc | XCI . mūt XLIIII . mans̄ . XXXIIII; | Incip̄ adnotatio pro|uinciarūq; urbiū galliaꝝ | cū priuilegiis suis ·;· | prouincia lugdunensis prima | metropolis ciuit lugdunensiū . IIII . | Ciuit aeduorum | —

---

1) LXVI 215. — 2) praecepta magistri — 3) *om.* — 4) excipe
5) Stimmt nicht überein. — 6) supra — 7) peruenies. l. c. 930. — 8) ? — 9) ?
10) Edirt in Révue archéologique 1864 S. 98 ff.

Digitized by Google

f. 241[b] numerũ . viii . | f. 242 epistola pape damasi ·;· | damassus [1]) ep̃s fratri et con|prsb̃o hieronimi in xp̃o salutẽ | Dũ multa corpora librorum in meo | arbitrio alta [2]) fuissent —

f. 242[b] uesti|gium [3]) ·;· missa . vk nonb p bo|nifatio prsb̃o [4]) . rescripta hiero|nimi prsb̃i missa pape damas|so rome ·;· Beatissimo [5]) pape da|masso sedis apostolice urbis romę hieronimus supplex lege [6]) | litteras apostolatus ũri [7]) —

f. 243 qđ grece dicitur ꝑlogus factio [8]) ·;· | Incipit expositio al apud caldeos — Itẽ expositio all apud hebreos | —

f. 243[b] Incip̃ int̃prętatio glorię | apud caldeos ·;· — Incip̃ int̃pta-tio psalmi . c . | xviii . p singulas litteras | —

f. 244 Beatissimo [9]) pape damaso | hieronimus gloria [10]) scĩtatis tuę nostra humilitas deprecantur [11]) . — ora pro nobis beatissime papa | data k maias [12]) . | damasus [13]) ep̃s hieronimo | prsb̃o gaudet ecla tuo fonte | iam saciata et amplius sitit | —

f. 244[b] uale in xp̃o [14]) . da|ta x kr ianuariarum [15]) ; | Incipit ordo epis|coporum romę [16]) ·;· | i Beatus petrus filius iohan|nis prouinciae galileae uico | bethsaida . primũ sedit | cathedre episcopatus in an-|thiochia añ vii . deinde in | roma añ xxv . et menses . ii . | dies . iii . Fuit temporib; tyberii | cęsaris et gai et tiberi clau|di et neronis sub quo et pas|sus est ·;· hic scripsit . ii epis|tolas quę canonice nominan|tur et euangelium marci quia | marcus auditor eius fuit et | filius de baptismũ (u *in* o). Post | omnes . iiii . euangeliorum fontẽ | ad int̃rogationẽ petri firma|ta sunt . dum alius grece | alius ebraice alius latine || f. 245 consonet ·;· hic fecit ordina|tiones . iii . diac̃ vii prb̃t x . ep̃s | iii . p mense decembrio . qui|et sepultus est uia aurilia | in tẽplũ apollonis iuxta locũ | ubi crucifixus est iuxta pa|lacium neronianum in uatica|nũ . in terretorio uia aurilia | iii k iul̇ . ii . | —

f. 277 patre xci . | Gregorius nãt Roñ sed añ xvi | meñ vii . đ xxiiii . et cẽs ep̃is | đ xxxii ·;· *Nach einem Zwischenraum von etwa*

---

[1]) XIII 440 — [2]) allata — [3]) uestigia

[4]) Bonifacium presbyterum Hierosolymam. — [5]) XXX 294. — [6]) legi

[7]) tui. — [8]) Graece prologus, Latine praefatio dicitur.

[9]) XXX 293. — [10]) gloriam

[11]) deprecatur — [12]) data k maias *om.*

[13]) XIII 441. — [14]) xp̃o deo et domino nostro

[15]) Junii, et accepta VI Kal. Octobris missa de Roma Hierosolymam.

[16]) Anastasius ed . Blanchini. IV. p. I.

Digitized by Google

zwölf Zeilen: xcii | Gregorius nã rom̃ sed añ x | meñ x . d̃ viiii . cẽs epis d̃ xi ||

Auf Seite 277 finden sich die drei folgenden Zahlen xciii—xcv . mit freigelassenen Zwischenräumen vertheilt.

Sulpicius Severus *de vita Martini, epistolae, dialogi.*

XXXVIII. 36. membr. 4. foliorum 115. saec. VIII.

f. 1 Seuerus [1]) desiderio fratri [2]) karissimo [3]) | ego quidem frater unianimis [4]) libellum |

f. 1[b] materiam. non loquatur auctorem | Uale frater in xp̃o uenerabilis de**s | honorum sanctorumq. omnium [5]) ||

f. 2 incipit uita scĩ martini epĩ | et confessoris [6]) | Plerique mortales studio et gloriae | saeculari inaniter dediti . exinde peren|nem ut putabant memoriam nominis | sui quaesierunt [7]) —

f. 27[b] Ego mihi cons|cius sum me fide rerum [8]) et amore xp̃i inpulsum . | ut haec scriberem . manifesta exposuisse . uira | dixisse; paratumq; ut spero habebit a dõ | praemium . non quicumq; legerit | sed quicumq; credederit, | explc. de uita scĩ martini ep̃i . per sulpicium seueru ∻ | monachum massiliensem . cuius | depositio est tertiu . idus nouembr̃ | Inc; epistula eiusdem sulpicii seueri [9]) || f. 28 hesterna die cum ad me plerique monachi | uenissent . inter fabulas iuges . longumque | sermonem . mentio incidit libelli mei quem de|uita beati uiri martini ep̃i [10]) edidi —

f. 31 periculo: sed uere [11]) probatum | expl; epistula sulpici' seueri | Item incipit eiusdem ad aurilium diac̃ | posteaquam a me mane digressus es | eram resedens solus in cellula —

f. 35 confabulatione praestaret | charta solacium | explicit . epistula . seueri . ad aurilium diac̃ | de adsumptione . beati martini ep̃i et | conf; || f. 35[b] *leer* ||

---

1) XX 159 Es ist eine Nachlässigkeit Mignes, wenn er seinem Abdruck den Galland'schen und nicht den del Prato'schen Text zu Grunde legt. — In der Handschrift fehlt das erste Blatt.

2) *om.* — 3) charissimo salutem — 4) unanimis — 5) Uale — omnium *om.*

6) Incipit liber. — 7) quaesiuerunt — 8) rerum fide

9) In der Handschrift fehlt die Angabe, an wen der Brief gerichtet ist: ad Eusebium presbyterum.

10) *om.* — 11) et

Digitized by Google

f. 36 Incipit . epistula . seueri . sulpicii ad bassulã | de adsumptione . beati martini epi. et conf, | sulpicius seuerus . bassulae parenti. uenera|bili salutem. si parentes liceret in ius uocare [1]) | te plane expilationis furtiq, ream. ad prae|turii [2]) tribunal. —

f. 40[b] ille [3]) nos ut spero custodiens . me haec | scribentem respicit (respiciet *corr.*) [4]) te legentem seruabit [5]) | cuius adsumptio est . III . idos . nouembris . | Incipit . dialogus . I . seueri de uita sci | martini epi et confessoris | Cum in unum locum . ego et gallus con|uenissemus . uir —

f. 69[b] unde prima illius inter|militandum [6]) | gesta praetereo . neq, ea ad|tingam quae laicus egit ac monachus . nec uero | audita ab aliis [7]) quam quae uidi ipse dicturus | sum || f. 70 quo [8]) primo igitur tempore relictis scholis beato | me uiro iunxi . paucos post dies euntem ad eclesia ∴ —

f. 87[b] cras [9]) reliqua dicemus . | et sulpicius [10]) ,,, ita pariter accepta hac galli | sponsione surreximus ,,, | Finit, I incipit sequenti die de eadem re | et eo sulpicius . lucescit hoc galle surgendum est | nam ut uides et postumianus instat —

f. 103[b] ad|miratione sed non minore ex nostris fle|tibus dolore discessum est. Explicit | dialogus II [11]) . de uita beati martini epi | et confessoris p seuerum sulpicium | monachum massiliensem || f. 104 + incipit, uita beati pauli monachi thebei [12]) | inter multos saepe dubitatum est, a quo po|tissimum monachorum eremus habitari | coepta sit . quidam enim altius repetentes | a beato helia et iohanne principia sumpse|runt [13]) . quorum et helias plus nobis uidetur | fuisse quam monachus et iohannis ante prophetare coepisse quam natus est [14]) | —

f. 109[b] hominem puluerem mox futurum . uerum | quia caritas omnia sustinet [15]) || f. 110 *Hier fehlte ein Blatt: die Lücke ist auf einem Palimpsestblatte* [16]) *(die neue Schrift füllt anderthalbe Seite)*

---

[1]) vocari in ius liceret — [2]) praetoris — [3]) illinc — [4]) respicit — [5]) *om.*

[6]) Die Correctur ist von anderer Hand. Die Ausgabe natürlich militandum.

[7]) aliis potius — [8]) In der Ausgabe beginnt hier der zweite Dialog.

[9]) haec uos hodie audisse sufficiat: cras — [10]) et sulpicius *om.*

[11]) In der Ausgabe der dritte Dialog.

[12]) XXIII 17 (Hieronymus.) Von Vallarsi ist diese Handschrift, aber wie alle andern, ohne Methode benutzt worden.

[13]) sumpsere principium — [14]) sit — [15]) sustentat. l. c. 25[b]

[16]) Vgl. Maffei in dem Anhang zu seiner Istoria teologica S. 90.

Digitized by Google

von einer Hand des zehnten Jahrh. ergänzt || f. 111 sed [1]) et ceteris expedit fratribus ut tuo | —

f. 114 Obsecro quicumq, haec legis . ut hieronymi | peccatoris memineris . Cui si dñs optionem | daret multo magis elegeret | tunicam pauli cum meritis eius | quam regum purpuras cum meritis [2]) suis, | expl „ uita . beati pauli monachi thebei | perscribtus . codix hec . de uita beati | martini epi et conf et beati pauli . ss | sub die kal aug agapito ucc ind, decimae [3]) | p ursicinum lect, ecclesiae ueronensis || f. 114ᵇ *und* 115. *Entwurf einer Predigt über das jüngste Gericht von einer nicht viel späteren Hand als das Vorhergehende*: mulieres quae uenites abs spectacolum . uenite *u. s. w.* ||

f. 115ᵇ: *allerlei Gekritzel des neunten Jahrhunderts.* ||

Den Schluss der Beschreibung möge die Angabe der Varianten zu den ersten Seiten des Briefes ad Bassulam nach dem del Prato'schen Texte machen [4]):

p. 50, 8 parentes liceret in ius uocari | 10 praeturii | 11 conquiras | 12 epistulam | 13 scribsi | uelititam in occultum | 14 a te *(corr. m. ead.)*

p. 51, 1 aduersus | 5 dilecto | scribta necligenter | 6 inlucobrata | paenitus | inpolita | 7 epistula *sic semper* | 8 aurilium | scribseramus *(sic semper)* | 9 tholose | 10 deuulsa | quae | 11 accipi | 12 epistola *om.* | ouitum sci martini | 13 dibuissem | 15 edederim | 16 oportit

p. 52, 1 siquae *om.* | ouitu | 2 illos | 3 licturam *(corr. m. al.)* | 4 te *om.* | 5 conperta | 6 praesciit | dissulutionem | sui *om.* | inmenere | 7 causa extetit | condacensem | diocisem | 9 ignorasset | 10 ob istius modi | 11 uirtutium | consummasse | 14 &] tu | adsiduis urguere | 15 inquid | 16 exaturari (que *om.*) | 17 potenti uerbo ut | aredas | 19 eo nimirum] et mirum | circa** | 22 martini | uiderint | 24 pacem | 25 uirebus *(corr. m. post.)* | 26 distitui | discipulis] fratribus | indecat | 27 tunc | maeror et *om.* | et uox | 28 relinques | enim *om.*

---

[1]) l. c. 26ᵃ. — [2]) poenis — [3]) 519 n. Chr. Der vorliegende Codex ist natürlich, wie schon codix hec zeigt, eine Abschrift dieser alten Veroneser Handschrift. — [4]) Eine Anzahl derselben hat del Prato selbst in seinen Anmerkungen verzeichnet.

Nachtrag.

Zu Canones et acta cod. LIX. 57 (S. o. S. 26) Fol. 1—2ᵇ edirt von Mai Patr. n. bibl. p. 496. — Fol. 76ᵇ—77ᵇ ebend. p. 493.

Digitized by Google

BIBLIOTHECA

PATRUM LATINORUM ITALICA

VON

AUGUST REIFFERSCHEID

II.

DIE RÖMISCHEN BIBLIOTHEKEN

WIEN

AUS DER K. K. HOF- UND STAATSDRUCKEREI

IN COMMISSION BEI KARL GEROLD'S SOHN, BUCHHÄNDLER DER KAISERL. AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN

1865

Digitized by Google

Aus dem Julihefte des Jahrganges 1865 der Sitzungsberichte der phil.-hist. Classe der kais. Akademie der Wissenschaften [L. Bd. S. 737] besonders abgedruckt.

Digitized by Google

II.

Die römischen Bibliotheken.

1. Die Bibliothek von St. Croce in Jerusalemme.

(Bibliotheca Sessoriana.)

Angelo Mai hat im *Spicilegium Romanum V* 237 ff. einen Bericht über die Handschriften der *Sessoriana* gegeben, der aber in manchem Betracht sehr ungenau und unzuverlässig ist, namentlich was die Zeitbestimmung der Handschriften angeht. So setzt er die Handschrift LIII, welcher er den in seiner *Patrum nova bibliotheca* I 500 herausgegebenen *Sermo in laudem S. Martini* entnommen hat, in's achte Jahrhundert, während dieselbe höchstens dem Ende des eilften Jahrhunderts angehört. Sie enthält neben anderem auf St. Martin Bezüglichen Fragmente der Dialoge des Sulpicius Severus und ist durchaus ohne Werth. Eben so wenig verdienen eine genauere Beschreibung folgende gegen Ende des zehnten Jahrhunderts geschriebene Handschriften: XXIII. *Augustini locutionum libri VII et quaestionum libri VII;* XLIV. *Explanatio Hieronymi super Hieremia;* LXXIV. *Augustinus de civitate dei VIII–X;* LXX. gleichfalls *Aug. de civ. dei XI–XVI.* Die beiden letzten Handschriften rückt Mai in's neunte Jahrhundert hinauf. Schliesslich erwähne ich noch an dieser Stelle die Handschrift XXVI, welche nicht älter ist als das zehnte Jahrhundert, obwohl Mai von ihr sagt: *saeculi fortasse octavi.* Sie enthält in ihrem jetzigen Bestande den Commentar Cassiodors zu den Psalmen 74—100 (Anfang fehlt). Die ersten 22 Quaternionen dieser Handschrift sind nicht mehr vorhanden; sie enthielten ohne Zweifel den fehlenden Theil der *pars secunda*

Digitized by Google

des Commentars: die Erklärung von Ps. 51—74. Der Verlust ist nicht zu bedauern, da der Garet'sche Text durchweg besser ist als der dieser Handschrift. — In der Bibliothek selbst liegt ein handschriftlicher Katalog auf, der hauptsächlich aus Notizen des späteren Cardinal Besutius zusammengestellt ist: er enthält nur die allgemeinsten Angaben. Der jetzige Bibliothekar ist Don Gregorio Bartolini, welcher mit einer in Rom beispiellosen Liberalität mir die Benützung der Handschriften gestattete.

Apponius *in canticum canticorum.*

XII. membr. fol. 2 col. foliorum 141. saec. XII. init.

f. 1. Uiro deside|riorum seruo | cristi armeni|o. supplex appo|nius. in cantico cantico|rũ . explana|cio in trinita|tis nõe . incip̃ | prologus. e|iusdẽ . ad e|undẽ in eo|dẽ . quẽ praeclari . xii . libri se|cuntur ·; | Magno quidem | illo beati dani|helis exemplo | —

f. 1ᵇ dor|mitatione uilescat . Explicit p̃pha|tio . Incip̃ . lib̃ . i . | Ammirantibus no|bis uocem —

f. 15ᵇ inpu|gnantes eũ expugnat . cui est | *etc.* am̃. | Finit liber primus. | Incipit liber se|cundus || f. 16. Indica mihi —

f. 25ᵇ multipli|cis grę largitorẽ. Cui ẽ *etc.* amen. Finit liber . ii . | Incip̃ . lib̃ . iii . | Quam pulchrę —

f. 37 milites suos gau|debit. Cui est *etc.* amen. | Finit liber . iii . in|cipit liber . iiii . | Adiuro uos —

f. 47 adiutoriũ im|plorem'. Cui ẽ *etc.* amen. | Finit liber . iiii . | Incip̃ . liber . v . | Dilectus m̃s —

f. 58ᵇ reddidit | xp̃c ihẽ dñc ñr . Cui est *etc.* am̃ . | Finit liber quintus. | Incipit liber sextus. | Quam pulchra | —

f. 66ᵇ in ẽspectu ei' laudatur. | Cui ẽ *etc.* amen. | Expł. lib̃. vi. Incip̃ lib̃ septim'. | Veni|de libano —

f. 79ᵇ agitat molem. Cui | ẽ *etc.* amen ·; | Explicit lib̃ . Septim'. Incipit | lib̃ octauus ; | Uox di|lecti mei —

f. 97ᵇ dextã | porrigente. Cui ẽ *etc.* Amen. | Finit lib̃ . octa|uus. Incip̃ lib̃ nonus. | Sexa|ginta sunt | —

f. 106ᵇ uic|toriam ꝑ xp̃m . Cui est | *etc.* am̃ . | Explicit lib . x . Incip̃ liber . | undecim'. | Ego | dilecto | meo —

f. 120ᵇ hic saluus erit. | Per xp̃m filiũ ei' Cui *etc.* Amen. | Explicit. lib̃ . xi. Incip̃ lib̃ . xii. | Quę | est ista | —

Digitized by Google

f. 141[b] plenū intendat. | Regnantē cū patre *etc.* amen. | In cantico | canticorū | salomonis ·,· | expliciunt | libri numero | xii ·,· feliciter ·,· | am̄ ·,· dō gr̄as ·,· | Vt gaudere solet fessus iā nauta labe. | Desiderata diu littora nota uidens. | Haud alit̄ scriptor optato fine libelli | Exultat uiso laps' (*lies* lassus) & ipse quidem ·,· ||

Diese Handschrift ist die einzige bis jetzt bekannte, welche den Commentar des Apponius vollständig enthält. Früher kannte man nur die sechs ersten Bücher. Mai gab *Spicil. Rom. V* 1 ff. das siebente, achte und neunte Buch heraus. Fast zwei Jahre später veröffentlichten zwei Patres von St. Croce den ganzen Apponius nach dieser Handschrift unter dem Titel: *Aponii* (sic) *scriptoris vetustissimi in Canticum Canticorum explanationis libri duodecim quorum alias editi emendati et aucti inediti vero hactenus desiderati e codice Sessoriano monachorum Cisterciensium S. Crucis in Jerusalem urbis nunc primum vulgantur curantibus D . Hieronymo Boltino . D. Josepho Martini ex ordine Cisterciensi. Romae 1843. 8.* Migne hat den Apponius ganz übersehen.

Augustini *confessiones.*

LV. membr. (*Grossoctav*) foliorum 200. saec. VII—VIII.

f. 1 (*sehr beschädigt*). *Über der Zeile:* Hic sermo sc̄i augustini de euangelio ubi dn̄s de aqua uinū fecit | Nuptiae [1]) in quib. xp̄s et munerator et conuiua decubuit munerator scilicet in | —

f. 1[b] refecti sumus peripsum ihm̄ *etc.* amen | Incp̄ libri confessionum eiusdem sc̄i augustini || f. 2 Magnus [2]) es dn̄e et laudalibis —

f. 7 dedisti mihi | Explicit liber primus confessionis | Incipit liber secundus | Recordari uolo transactas —

f. 10[b] mihi regio egestatis Expl̄c. lib. ii confessionū. | Incipit . liber . tertius . eiusdem. | Ueni karthaginem —

f. 14[b] de caelo sonuisset Finit lib. tertius | Incipit lib. quartus confessionum | Per idem tempus annorum —

f. 20 aeternitas tua. | Explicit liber quartus | Incipit liber quintus . confessionum | Accipe sacrificium —

---

[1]) Patrum nova bibliotheca ed. Mai I 247. — [2]) XXXII 659.

Digitized by Google

f. 25 cursum dirigerem | Explicit liber quintus incipit liber sextus. | Spes mea a iuuentute —

f. 31 ibi ego feram Explc . lib̄ . sex̄tus . Incp̄. lib̄. septimus confessionū. | Iam mortua . erat —

f. 37 opera tua et expaueram | Ex̄plc . lib̄ . vii . confessionum. Incp̄ . lib̄ . viii . eiusdem | Ds̄ meus recorder —

f. 42[b] carnis meae requirebat Ex̄plc . lib̄ . viii . confessionū. | Incipit . liber . nonus . eiusdem . sc̄i . augustini . confessionum. | O dn̄e ego seruus —

f. 48[b] per orationes meas | Ex̄plc . lib̄ . viii. | Incp̄ . lib̄ . x̄ . confessionum eiusdem | Cognoscam te cognitor —

f. 59 requirunt eum Explc confessionum . lib̄ . x . incp̄ . lib̄ . xi . eiūsd. || f. 59[b] Numquit dn̄e cum tua sit —

f. 65 celsitudo tu es Ex̄pl. lib̄. confessionum sc̄i . augustini Incp̄ eiusdem lib̄. xii | Multa satagit cor —

f. 71[b] quod uoluit. | Explicit liber confessionum sc̄i augustini . xii . | Incipit eiusdem confessionum. liber. xiii . || f. 72 Inuoco te ds̄ —

f. 79[b] sic aperietur. | Ex̄plc. confessionum sc̄i augustini lib̄r. xiii. lege felix in xp̄o amen | Incp̄ sc̄i ambrosi sermo de caritate ex lectione pauli apostli contra malos qui bonis inuident. | Peractis [1]) perfectionis inspectisq. —

f. 80[b] gratiarum | actio et honor et potestas *etc.* amen . explc̄ sermo sc̄i ambrosi || f. 81. *Über der Zeile:* Incp̄ epithafium scāe paulae a beato hieronimo prb̄o . factū. | Si [2]) cuncta corporis mei membra —

f. 88 dies xxi . finit dō gratias . ora pro scribtore | Incp̄ sermo sc̄i ambrosi de perfecto | Dn̄i [3]) n̄i . ihū xp̄i caeleste praeceptum —

f. 88[b] ad|praehendant ueram uitam finit Incp̄ eiusd̄ aduersus eos q̇i dicunt possessione[m] *(corr. m. al.)* non distrahendam sed | fructib . misericordiam faciendam. | Dn̄i [4]) xp̄i salutare praeceptum est uendite omnia quae possidetis et date elemosynam dn̄ici mandati | fides —

ibid. in uitam aeternam. || f. 89 Haec insunt in hoc codice conlationes septem idest . abbatis chaeremonis de | perfectione eiusdem de castitate eiusdem de protectione dī | abbatis *** nestoritis de spiritali scientia eiusdem de carismatib' diuinis | abbatis ioseph de amicitia eiusdem de definiendo | Capitula abbatis chaeremonis de perfec-

---

[1]) XVIII 122. — [2]) XXII 684. — [3]) XVIII 109. — [4]) XVIII 119.

Digitized by Google

tione | ı descriptio themneseos oppidi . ~ expositionis postulatae Fin . capitula . abbatis chaeremonis . de perfectione | Cum uirtutem perfectionis —

f. 89^b^. *Über der Zeile:* Incp. lib. conlationum abbatis chaeremonis de perfectione | ı . Cum[1]) in coenobio syriae — (xv) addatur intentio | Explc abbatis chaeremonis de perfectione | Incipit eiusdem secunda de castitate . capitula chaeremonis de castitate | ı verba abbatis chaeremonis de castitate. — xvı de fine ac remedio castitatis Finiunt capitula abbatis chaeremonis de castitate | Conlatio abbatis chaeremonis de castitate | . ı . Refectione transacta —

f. 99^b^ intentionis | amitteret Explc secunda conlatio abbatis chaeremonis . de castitate | Incp̄ eiusdem conlatio tertia . de protectione dī . | ı prohimium — (xvııı) sit idoneum. Fiñ capitula collectionis tertiae abbatis chaer̄ de protectione dī | ı. Cum ad synaxin matutinam —

f. 106^b^ itineris non sentire | Explc . abbatis chaeremonis de protectione dī | Incp̄ conlatio abbatis nesterotis de spiritali scientia | ı uerba abbatis nesterotis de religiosorum scientia — (xıx) sermonis accipiant . Finiunt capitula abbatis nesterotis . de spiritali scientia | ı . Sponsionis nostrae et itineris —

f. 112^b^ labore corporis intimatur | Explc abbatis nesterotis de spiritali scientia conlatio | Incp̄ eius secunda . de charismatib' diuinis | ı Disputatio abbatis nestherotis de tripertita charismatum ratione — x reuelatio de perfecte caritatis experimento | Finiunt capitula abbatis nesterotis de charismatib . diuinis | ı . Post synaxim uespertinam —

f. 115 institutione prosecutus est . | Explc abbatis nesterotis de charismatib . diuinis | Incipiunt capitula conlationis primae abbatis ioseph de amicitia | ı quid a nobis abba ioseph primitus inquisierit — xxvııı amicitias coniuratione initas firmas esse non posse | Finiunt capitula abbatis ioseph . conlationis primae de amicitia | Incipit conlatio de amicitia abbatis ioseph | ı Beatus ioseph cuius —

f. 120^b^ ardentius inuitauit | Explc . abbatis ioseph de amicitia capitula | Incipit eiusdem . de definiendo || f. 121 ı de uigiliis quas pertulimus. — xxx nihil super his quae ad usum conmunis uitae adtinent definiendum | Finiunt capitula conlationis de definiendo | ı . Praecedente igitur conlatione —

---

[1]) XLIX 847 (collatio XI).

Digitized by Google

f. 129 sciant esse quod displicet [1]) Explc lib sci ioseph . de conlationib' | Incipit numerus sermonum *sci ambrosii epi numer LXI* [2]) | I de natale scorm petri et pauli II de natale eorundem . III . de margarita euangelii . | IIII . de natale sci laurenti V . de natale sci iohannis baptistae . VI alia de natale eiusdem . VII de natale scrm petri et pauli VIII de natale sci cypriani . VIIII . item sequentia X de passione scrm octaui aduenti et solutoris XI de gratia baptismi . XII de natale martyrum XIII de natale scrm canti cantiani et cantianillae XIII *(sic)* de natali scrm XIIII de eo quod scriptũ est in actib' apostolorum erant illis omnia communia et de cain XV sequentia de auaritia et anania XVI exhortatio ad plebem et de euangelio XVII item sequentia XVIII de hospitalitate XVIIII de aelemosynis et de puteo samariae XX praefatio uel increpatio ad plebem XXI de grano sinapis et de sco laurentio martyre XXII sequentia de grano sinapis XXIII de id quod scriptũ est reddite quae di sunt do et de militantib' XXIIII item sequentia . XXV de quod propheta ait caupones uestri miscent aquam uino XXVI de psalmo XXI. XXVII de defectione lunae XXVIII item sequentia XXVIIII de eo quod scriptum est in euangelio facilius est camelum per foramen acus intrare quam diuitem in regno caelorum . XXX de id quod scriptum est simile est regnum di fermento XXXI de hospitalitate in euangelio XXXII de ieiuniis initio quadragensimae XXXIII sequentia et in ieiunio non luxuriandum XXXIIII de die sco paschae et de cruce dni XXXV de cruce et resurrectione dni XXXVI de eo quod scriptum est uulpes foueas habent XXXVII increpatio ad plebem et reliqua XXXVIII ubi dns sabbato manum aridam curauit XXXVIIII de pentecoste . XL . item de die scae epyphaniae . XLI item de die epyphaniorum et reliqua . XLII . de eo quod scriptum est in euangelio hominis cuiusdam diuitis fructus uberes ager adtulit XLIII de eo quod scriptum est quis maior est in regno caelorum XLIIII de duab' nauiculis in euangelio XLV de ieiuniis uel sca quadragensima XLVI item de ieiunio dni in deserto et reliqua XLVII item de sequentia ieiuniis qradragensimae XLVIII incp de pascha XLVIIII item sequentia L . item sequentia LI de pentecoste LII de accusato dno aput

---

[1]) l. c. 1088 (collatio XVII). — [2]) Die cursiv gedruckten Worte stehen auf einer Rasur und rühren von einer neueren Hand her. Was früher da gestanden hat, lässt sich ohne Anwendung von Reagentien nicht ermitteln. Eine noch neuere Hand hat am Rande bemerkt: *Sermones sunt S[ti] Maximi epi Taurinensis.*

Digitized by Google

pilatum et reliqua. LIII item sequentia LIIII sequentia item LV de natale dñi nr̄i ihū xp̄i LVI de kalendis ianuariis LVII de epyphania LVIII dictum post epyphania LVIIII item sequentia de quadragensima LX post epyphania dictum LXI de sc̄ā quadragensima LXII sc̄i augustini hic est dies quem fecit dn̄s LXIII sc̄i hieronimi de exodo in quadrag̃ paschae LXIIII sc̄i augustini ad conpetentes et cathecuminos LXV eiusdem de remissione peccatorum LXVI Eiusdem de missas cotidianas LXVII eiusdem de decimis dandis LXVIII eiusdem de sc̄ō. helisseo et lazaro LXVIIII sc̄i hieronimi de exodo in uigilia paschae LXX eiusdem sc̄i hieronimi in dominica paschae LXXI item ipsius de dominica paschae. LXXII sc̄i augustini sermo de resurrectione dn̄i post librum sc̄i basili de regulis monachorū. LXXIII item eiusdem in capite libri sermo de uersiculo psalmi undecimi. tu dn̄e seruabis nos et custodies nos a generatione ista et usq. in aeternum ||

f. 129ᵇ. *Über der Zeile:* Incp̄ sermo de natale scr̄m. petri. et pauli apostolorum | Cum [1]) omnes beati apostoli. parem —

f. 130 deicit uanitatem. Explc̄ incp̄ de eorum natale | II Natalem [2]) beatissimorum apostolorum —

f. 130ᵇ obuiuens mortua est explc̄ | Incipit de margarita euangelii | III. Satis [3]) ad correptionem —

f. 131 spernit et dm̄ ẽxpl incp de natale sc̄i laurenti | IIII. Beatissimi [4]) laurenti martiris —

f. 131ᵇ iudicii non timere. Explc̄. Incp̄. de natale sc̄i iohannis baptistae | V In sc̄i [5]) ac beatissimi —

f. 132 dn̄m gestib. praedicarit explc̄. incp̄ alium de natale eiusdẽ | VI. Sc̄i [6]) iohannis baptistae —

f. 132ᵇ esse condicio|nis humanae ẽxplc incp̄, de natale scr̄m petri et pauli apostolorum | VII Notum [7]) omnib' uobis —

f. 133 caeles|tis substantia trasformatur ẽxplc. incp̄ de natale sc̄i cipriani epsc̄i. | VIII Sc̄i [8]) cypriani festiuitatem —

ibid. cursu festinat adtingere explicit | Item sequentia de eodem sermone || f. 133ᵇ VIIII Antedie [9]) cum beatissimi —

ibid tribulos germinauit tibi explc. | Incp̄. de passione uel natali scōrm. id est. octaui. aduenti. et solutoris. taurinis. | X Cum [10]) omnium scōrum —

---

[1]) *Maximus ed. Rom. 229.* — [2]) l. c. 573. — [3]) l. c. 389. — [4]) l. c. 580. — [5]) l. c. append. 41. — [6]) XVII 708 (Ambros.). — [7]) Maximus ed. Rom. 577. — [8]) l. c. 255. — [9]) l. c. 595. — [10]) l. c. 261.

Digitized by Google

f. 134 religione quam corpore explc̃, | Incipit de gratia baptismi | xi. Quia [1]) constat sicut —

f. 134ᵇ soluere sed adimplere. Expł. incp̃. de natl. martyrum, xii Dignum [2]) et congruens —

f. 135 sit in defunctis explc̃. incp̃. de natali scrm̃, canti, cantiani. et cantianillae. | xiii hodie [3]) beatissimorum canti —

f. 135ᵇ profi|temur ad gloriam explicit Item de natali sanctorum | xiiii. Si [4]) quantum me —

f. 136 ipsa passione conmendant. Explc̃. Incp̃. de eo quod scriptum est | in actib. apostolorum erant eis omnia conmunia. et de cain. | et annania. | xv Legimus [5]) in libro —

f. 136ᵇ hominib' sed dõ expł | Incipit sequentia de auaritia et de anania. | xvi Retinet [6]) dilectio uestra —

f. 137 emit ut reddat. Explicit, Incipit exhortatio ad ple|bem, et de eo quod scriptum est in euangelio sicut fulgur desub caelo ita | erit aduentus filii hominis. et de duobus in lecto uno. | xvii Paucorum [7]) admodum dierum —

f. 138 relinquetur in tartarũ | Explicit, Incipit, de sequentia, | xviii Superiore [8]) dominica capitulum —

f. 138ᵇ suae | passura perfidiae, Explicit, Incipit, de hospitalitate. | xviiii Legimus [9]) in libro genesis —

f. 139 tabernaculorum aede teneatur. Explicit | Incipit de elemosinis et ubi sedit dñs ihs̃, super puteum samariae. | xx. Dicit [10]) scriptura diuina —

f. 139ᵇ adulter corruptione peccati explc̃. Praefatio uel increpatio ad plebem. | xxi Libenter [11]) nos praedicare —

f. 140 suae neglegit | medicinam explc̃. Incp̃. de grano sinapis. p̧ et de scõ laurentio martyre. | xxii Dicit [12]) dñs in scõ euangelio —

f. 140ᵇ supplicia atrociora fe|cerunt. Explicit. Sequentia. de grano sinapis. superiore | xxiii. Dominicam [13]) *(sic)* parabolam dñi —

f. 141 iudicii | exurentis incendii. Explc̃. Incp̃. de id qᵛod scriptũ est. reddite quae di *(sic)* sunt dõ. et de militarib. | xxiiii. Nonnulli [14]) ff̃. qui —

---

[1]) l. c. 429. — [2]) l. c. 617. — [3]) l. c. 615. — [4]) l. c. 621. — [5]) l. c. 319. — [6]) l. c. 323. — [7]) l. c. 5. — [8]) l. c. 9. — [9]) l. c. 645. — [10]) l. c. 325. — [11]) Unedirt? — [12]) l. c. 361. — [13]) l. c. 365. — [14]) l. c. 375.

Digitized by Google

f. 142 pacto teneat | alienum . Explc . Item de eodem . sequentia . | xxvi. Raepraehendimus [1]) antediem (m *eras.*) negotiationem —

f. 142ᵇ rei de contestatione . Explicit , | Incp . de quod propheta ait ad filios . srl . caupones uestri miscunt aquam uino . | xxvi Non [2]) inconmode antedies —

f. 143 quam adulterare substantiam . Explicit . | Incp . de psalmo xxi . et de passione di . | xxvii . Psalmi [3]) qui lectus est —

f. 144 in|uestitu deaurato Explicit Incipit de defectione lunae | xxviii . Et [4]) ipsi uidetis ff . —

f. 144ᵇ tes|tis in caelo fidelis . ꝑ Explc . Item de sequentia eiusdem | xxviiii Ante dies [5]) prosecuti sumus —

f. 145 mortis duritia deperiret . Explicit | Incpt . de eo qod scriptum est in euangelio dicente dno facilius est camelum per foramen | acus transire quam diuitem intrare in regnum caelorum | xxx . Dicit [6]) in sco euangelio —

f. 145ᵇ caelestes thesauros amittatis . Explicit . | Incp de eo quod scriptum est simile est regnum di fermento | xxxi Et ipsi scitis ff . [7]) —

f. 146ᵇ suae passura inuidiae . Explc . Incp . de hospitalitate in euangelio . | xxxii . Aduertit [8]) scitas uestra ff —

f. 147 caelestis habere consortium . explicit . | Incipit de ieiuniis in initio quadragensimae | xxxiii . Testimonium [9]) perhibet scs . apostolus —

f. 148 inferna | non ualeant explicit Item sequentia et tempore ieiuniorum no luxuriandu | xxxiiii . Diximus [10]) superiore domenica —

f. 148ᵇ corpora castigamus . Expl . Incp de die sco paschae et de cruce dni . | Saeculi [11]) ferunt . fabulae ulixem —

f. 149ᵇ uobis nocebunt . Expl . Item de cruce et de resurrectione dni . | xxxvi . Diximus [12]) externa die —

f. 150 citius | suscitauit . Explc . Incp . sequentia . de sepulchro dni saluatoris . | xxxvii . Fortasse [13]) quis dicat —

f. 150ᵇ uiuentem cum mortuis . Explc . Incp . de pentecosten et de psalmo . centesimo nono . | xxxviii . Nosse [14]) credo uos ff . —

---

[1]) l. c. 347. — [2]) l. c. 339. — [3]) l. c. 137. — [4]) l. c. 333. — [5]) l. c. 337. — [6]) l. c. 385. — [7]) l. c. 369. — [8]) l. c. 331. — [9]) l. c. 467. — [10]) l. c. 457. — [11]) l. c. 151. — [12]) l. c. 153. — [13]) Unedirt? — [14]) l. c. 197.

Digitized by Google

f. 169 *Über der Zeile :* Incp . sermo sci . hieronimi de exodo in quadragen|sima ante pascha | Quomodo [1]) milex *(sic)* semper exercetur ad proelium et simulati | ictus postea uulnerib . praeparantur. —

ibid. saeculorum amen. || f. 169[c] *Über der Zeile:* Incp sermo sci augustini ad conpetentes et cathecuminos | Audiant [2]) cathecumini . audiant —

f. 170[b] xpm . Item eiusdem sermo de remissio [ne peccatorũ] | Euangel [3]) // | peccatorum hinc admonendi estis ex sermone nostro . ministri enim sumus —

f. 172 solummodo quaesiturus . explicit . incipit de decimis sermo eiusdem | Scriptum [4]) est dd ff dni est terra et plenitudo —

f. 173 deputauit | per ihm xpm ipsum dnm nostrum . Item alium de sco helisseo | Dulcis [5]) insonuit aurib . nostris —

f. 174 exercitus angelorum amen | Explc. Incp alium de ubi beatus petrus in mari tempestatem sustinit in naui | Nutritos [6]) hyrundo pullos suos cum uolandi arte —

f. 174[b] habuit de|fensorem amen . Incp sermo sci hieronimi de exodo in uigilia paschae | Hodie [7]) isrl et uere homo uidens dm. —

f. 175[c] qocumq . uadit in xpo ihu cui est gloria in scla | Incp . eiusdem in die dominica paschae | In omni [8]) quidem psalterio dns noster prophetatur —

f. 176 sclrm amen . incp eiusdem sci hieronimi in die dominica paschae | Non queo [9]) ff kk . quod mente concipio —

f. 176[b] inimicis suis in porta in xpo . ihu cui est gloria et imperium in saecula saeculorum . amen || f. 177 Instituta [10]) monachorum sci basilici episcopi caesariensis cappadociae in xpo | prologus sci rufini praesbyteri | Iam liber carissime frater ursaci aduentantes — ob|seruationib' uiuant . Explicit prologus . Incp . dicta . Sci basili . episcopi. | Humanum genus diligens ds et docens hominem scientiam his quidem quib' docen|di —

---

[1]) XXX 223. — [2]) Unedirt? — [3]) ? — [4]) Patrum nova bibliotheca ed. Mai I 142. — [5]) Fulgentius Rusp. ed. Venet. p. 329. — [6]) Patrum nova bibliotheca ed. Mai I 105. — [7]) XXX 224 (ed. Vall. XI 212). — [8]) Augustini Sermo bei Mai patr. nov. bibl. I 20. Vgl. XXX 211 (Hieronym. ed. Vall XI 200). — [9]) XXX 224. — [10]) Basilius ed. Paris. II 327.

Digitized by Google

f. 200 sufficientia nostra ex dō est expłc. | Incp̄ sermo scī augustini de resurrectione dnī | Resurrectio [1]) dnī nrī ihū xpī secundum ueritatem —

f. 200ᵇ acus. conpara molem carnis humanae magnitudini camellorum /// [2]) ||

Von allen Handschriften der *Sessoriana* ist wegen der Güte ihres Textes diese die werthvollste, indem sie für die in ihr enthaltenen Schriften zum Theil die einzig bekannte Quelle ist, theils wie für die Confessionen Augustins, für den zweiten Theil von Cassians Collationen, für die Sermones des Maximus die ausreichende Basis für eine neue Recension zu bilden im Stande ist. — Was Maximus anbelangt, so stimmt sie mit dem '*Sangallensis vetustissimus*', dem sie indess hinsichtlich des Alters überlegen ist. Beide Handschriften hat der letzte Herausgeber benützt, aber, wie die Vergleichung des *Sessorianus* [3]) lehrt, sehr ungenügend und ungenau die Varianten angegeben, und die Handschriften nur zum geringsten Theile ausgebeutet. Dasselbe Verhältniss zur Vulgata zeigt sich bei Cassianus, dessen Ausgabe (von Gazaeus besorgt) einer durchgreifenden Recension bedarf die den Text erheblich umgestalten wird. — Weniger ergiebig ist die Vergleichung der Confessiones, da auch hier die Arbeiten der Mauriner vortrefflich sind. Die in der Handschrift enthaltenen Sermones des Augustin hat, so weit sie unedirt waren, Mai herausgegeben (*Spicileg. Rom.* VIII 715 ff.; wiederholt in der *Patrum nov. bibl.* I. Augustini Serm. 53. 107. 118), die des Ambrosius P. Leandro de Corrieris, weiland Bibliothekar von St. Croce, unter dem Titel: *Sermones tres in antiquissimo codice Sessoriano St. Ambrosii nomine inscripti ex eodem codice nunc primum editi. Romae 1834. 4°* (wiederholt bei Migne XVIII 90 ff.).

AUGUSTINUS *de genesi ad litteram.*

XIII. membr. 4. foliorum 215. saec. VII.

f. 1 *Über der Zeile, verblichen:* Incipit li ////////////////// ni de genesi ////////// | Omnis [4]) diuina scribtura. bipertita —

[1]) XXXVIII 1158. — [2]) Die letzten Worte *et noli calumniari diuinitati miraculorum* unleserlich. — [3]) Er wird von ihm mit num. 90. bezeichnet. — [4]) XXXIV 245.

Digitized by Google

animę | Incip̄ dialogus augustini cū̃ adōdato carna|liter sibi filio. adeodatus *(diese zwei Zeilen von späterer Hand)* | Qm̄ [1]) uideo te abundare otio —

f. 44 me ipsum oportuniorē | obseruabo ; | De inmortalitate animae ; | Post libros [2]) soliloquiorum — f. 45 est disciplina ; | Si alicubi est disciplina —

f. 57ᵇ per sensum de | quo dictum est pro|batur ; | Exp̄ lib̄ sc̄i augustini de inmortalitate | ////////////////////// animae ; ||

Diese Handschrift ist ohne besonderen Werth, wie schon daraus hervorgeht, dass in dem Dialog *de quantitate animae* Adeodatus als Unterredner genannt wird. Augustin selbst nennt Ep. 162 Euodius; die besseren Handschriften haben gar keinen Namen.

Augustini *retractationes.*

XXXVIII. membr. fol. fol. 1—56 saec. X.; fol. 56ᵃ—139 saec. IX—X.

f. 1 *Über der Zeile von gleichzeitiger Hand:* Iste liber ualde bonus atq;adamabilis | ı Incip̄ breuis retractationum *Beati Augustini* [3]) | ı De achademicis. lib̄. ııı. — xxvı. de mendacio. lib̄. ı. | Explic liber primus. Incipit sed̄us. | xxvıı. ad simplicianum. lib̄. ıı. | — f. 2 xcııı. ad quos supra de correptione & gratia. lib̄. ı. explic | In hoc corpore continentur retractationū sc̄i augustini ep̄i. libri. duo. | Iam [4]) diu est ut tacere *(sic)* cogito atque dispono. | — f. 3 eundem ordinē nouerit; de achademicis. libri. ııı. | ı Cum ergo reliquissem —

f. 37 de mendacio; explic̄ | lib̄ primus; Inc̄ lib̄ sc̄ds; ad simplicianum. Lib̄. ıı. | xxvıı Librorū quos episc̄. elaboraui. primi duo s̄t ad simplicianum eccl̄ę | —

f. 56ᵇ alios dictatos. alios a me | dictos. retractare cępissem. amen. ||

f. 56ᵃ In hoc uolumine continentur explanationes in amos proph̄a | hieronimi p̄bri Liber. unum *(sic)*. | de adquisito dom̄ ansfrit ab̄b̄.. f. 57 Explanationū sc̄i hier̄ in amos profetā. | Amos [5]) propheta qui sequitur iohelem — f. 59 in singulis disseram; | Et dixit. dn̄s de sion rugiet. —

---

[1]) XXXII 1035. — [2]) XXXII 1021. — [3]) *Das Cursivgedruckte von neuerer Hand hinzugefügt.* — [4]) XXX 583. — [5]) XXV 989.

Digitized by Google

f. 65[b] quae interpretatur patientia . & simul eos generauit in [1]) || f. 66 sermonem [2]) . abrumpunt & diuidunt . tamen non hoc —

f. 82 frigoris repellendam; | Explanationū in amos prophetā . | Finit liber . I . | Incipit liber . II . | Legi in quadam controuersia —

f. 109 quod exposuimus. || f. 109[b] Explanationum in amos prophetā | finit liber . II . | Incipit liber . III . | Praepostero ordine atque confuso —

f. 139 promissio | lex naturae est ; | Finit in amos explanationum liber tertius ||

Weder im Guten noch im Bösen ist diese Handschrift ausgezeichnet.

Augustinus *de divinis scripturis (speculum).*

LVIII. membr. 8. foliorum 226 saec. VIII—IX.

f. 1[b] In nomine [3]) dn̄i ihū xp̄i . | Incp̄ ordo capitulorum . de diuinis scrip|turis . n̄ . CXL.IIII . sit. | I . de uno deo. | — f. 6 CXLIIII . quod dn̄s fons uitę sit | *Hinzugefügt hat eine Hand des eilften Jahrhunderts:* Iste est liber unus beati augusti contra donatistas . & idola | de testimoniis scripturarum . | I de uno deo . | In deuteronomio | audi israhel dn̄s ds̄ tuus | ds̄ unus est et diliges dn̄m | —

f. 154[b] in lumine tuo uidebimus lumē | Explicit testimoniorum | *Hinzugefügt hat dieselbe Hand des eilften Jahrhunderts:* liber . beati augusti . cont̊ donatistas . & jdola . | Itē Liber beati cypriani ep̄i . ac martyris . de sacram̄tis xp̄i . | Incipit . ad quirinum . | Cyprianus quirino filio salutē | Obteperandum [4]) fuit fili carissime . desiderio | tuo — f. 155 pari|ter potiturus accesseris || f. 155[b] Libellus primus | I . iudęos in offensā dī grauiter deliquisse | — f. 156 XXIII quod solo hoc iudaei accipere ueniam | possint delictorū suorū si sanguinem | xp̄i occisi baptismo eius abluerint et in ec|clesiā transeuntes pręceptis eius obtemperauerint || f. 156 b + iudaeo . in offensam dī grauiter deliquisse | quod dn̄m reliq;rint . et idola secuti sint . | In exodo . populus ad aron . exurge et fac no|bis —

[1]) l. c. 1001 B. — [2]) 1002 C. *Ein Blatt fehlt.* — [3]) Patrum nova bibliotheca ed. Mai. I 2, S. 1. — [4]) IV 675.

Digitized by Google

f. 16ᵇ Os enim dn̄ī locutum | est ista . | Incipit secundus | ı xp̄m primogenitum esse et ipsum esse sa|pientiam di p quem omnia facta sunt . | —

f. 167 . xxx . quod ipse sit . et iudex et rex; | .ı. xp̄m primogenitum esse et ipsum esse sa|pientiam di p quē omnia facta sunt . | Aput solomonem in prouerbiis . dn̄s condidit | me initium uiarum suarum in opera sua . an|te seculum fundauit me in principio . ante . || —

f. 188 iusti autem in | uitam aeternam; | Ad quirinum de sacramento xp̄ī | explicit lib̄; ıı; incp̄: liber ııı | + cyprianus quirino filio salutem . pro | fide ac deuotione tua — f. 188ᵇ semper bene ualere | . ı . de bono operis et misericordiae . | — f. 191ᵇ cxx orationibus insistendum; | ī De bono operis et misaericordiae . | Aput esaiam . exclama in fortitudine —

f. 225ᵇ quia mitis sum | et humiles corde . dō gratias amen. ||

Das in dieser Handschrift enthaltene *Speculum* des Augustin, von dem früher bekannten völlig verschieden, hat Mai in der *Patr. nov. bibl.* I. 2, 1 ff. zuerst herausgegeben. Wie bei allen Mai'schen Publicationen eine Nachvergleichung unerlässlich ist, so auch hier.

CANONES *conciliorum et decreta pontificum.*

LXIII. membr. 8. fol. 1—226 saec. IX—X; fol. 227 saec. XV; fol. 228 saec. XII; fol. 229—232 saec. XV.

f. 1 ı Domnus Petrus sedit annos xxv menses ıı . dies ııı.
ıı Linus sedit an̄ xı menses . ııı . dies . xxıı.—

f. 26 xc.vıı Adrianus sed̄ an̄ . xxııı . mens̄ decē dies . sedecī : ~

Im Folgenden (— fol. 3) *ist dies Pabstverzeichniss von verschiedenen Händen bis auf* Paschalis ıı . *fortgeführt.*

f. 3ᵇ Primus apostolica canon documenta ministrat —
Ultimus angelico de p̧sonat affrica sistro . ||

f. 4 Incipiunt capitula canonum omnium | conciliorum uel epistolarum decreta|lium qualiter se sequuntur. |

ı Scōrum apostolorum numero . ʟ.
ıı Niceni concilii . numero . xx.
ııı Anquiritani concilii . numero . xxıııı.
ıııı Neocaesariensīū numero . xıııı.
v Gangrensis concilii . numero . xx.

Digitized by Google

vi Anthioceni concilii . numero . xxv.
vii Laudociae prouincię . numero . lviii.
vii[I] Constantinopolis numero . iii.
viii Chalcedonensis concilii . numero . xxvii.
x Sardicensis concilii . numero . xxi.
xi Karthaginensis concilii . numero . xxxiii.
xii Diuersorum conciliorũ africanorũ . numero . cv.
Epistolę decretales
xii *(sic)* papae sirici.
xiii papę innocentii
xiiii papę zosimi
xv papę bonifatii
xvi papę cęlestini ubi sequitur diuersorum de gratia dĩ
xvii papę gelasii ubi currit cum s̃s.
xvii[I] papę leonis
xviii papę hilarii
xx papę simplicii
xxi papę felicis
xxii Item papae gelasii.
xxiii papę anastasii
xx[IIII] papę symmachi
xxv papę hormisdę

f. 4[b] Incip̃ tituli canonum apostolorum | i De ordinatione ep̃i — f. 5 l Quod non debeat una mersio in baptismate q̃asi in morte dñi ꝑuenire || f. 5[b] Incipiunt ecłasticę regulę sc̃orum apo|stolorum prolatę per clementem | ecłę romanę pontificẽ . quę ex grecis | exemplarib ; in ordine primo ponunt ; | quib ; quã plurimi quidem consensũ non | prębuere facile et tamen postea quę|dam constituta pontificum ex ipsis cano|nib : adsumpta esse uidentur ; Incip̃ cañ | apostoł . | — i Ep̃s a duobus aut tribus —

f. 9[b] (l) patris & filii & sp̃s sc̃i ; | Incipiunt tituli canonum niceni concilii numero xx | i De eunuchis & qui se ipsos absciderunt —

f. 10 xx De flectendo genu | Incip̃ constitutio et fides niceni concilii cũ subditis capĩt | Facta est aũ haec synodus - siluestrum ; | Credimus in unum dñ patrem omp̃tem — & apostolica ecła ; incip̃ prę̃f s̃sti concilii || f. 10[b] Concilium sacrum uenerandi culmina iuris — hoc sale conditus dulcia mella flu& | De eunuchis & qui se ipsos absciderunt | i Si quis a medicis —

Digitized by Google

[illegible] niceni concilii | et [illegible] conuenerunt | f. 14 [illegible] . bosforon . [illegible] apostolici romę ñ [illegible] concilium congre- [illegible] —

[illegible] canonum ancyrani con- [illegible] temp̃ psecu- [illegible] sunt | f. 18 [illegible] quidem sunt [illegible] — f. 20[a] [illegible] epĩ q in eodẽ c̃cilio [illegible]

[illegible] tituli canonũ neocaesa- [illegible] qui uxores — xii De numero [illegible] neocaesar̃ . | Incipiunt regulae [illegible] etc. | f. 21[b] Presbiter si [illegible]

[illegible] in unũ sc̃i et uenerabiles [illegible] — Sanctus & ceteri qui | statuer̃ [illegible] | Dominis honorabilib: [illegible] epĩ quorum nomina superius [illegible] concilium in dño salutem . [illegible] obseruandum ; | tituli canonũ [illegible] De his qui nuptias execrantur — [illegible] — execrantur | Incip̃ regulę eiusdem [illegible] exposite sunt | i Si quis uituperat [illegible] anathema sit . Et subscripserunt . [illegible]

[illegible] Expliciunt regulę cangrensis concilii . | Tituli [illegible] xxv | i De his qui contraria — f. 26 [illegible] — potestatem . | Incip̃ regulę anthioceni [illegible] tituli numero xxv (*in mg.* ./. [illegible] etc. Omnes qui ausi — f. 30 [illegible] Et subscripserunt xxx ep̃i qui in idem [illegible] — Manicos | Explic̃ textus | canonũ [illegible]

f. 30ᵇ tituli canonum apud laodiciā phrygię editi num̄ . LVIIII | I De digamis — f. 31ᵇ LVII Quae psallere — conueniat | Expliē cap̄ . Incip̄ textus canonū concil laodiceñ Scā synodus quę apud laodiciam — adnexę sunt | I De bigamis De his qui secundum —

f. 35 (LVII) noui testamenti uel ueteris Exple canones concilii laodicensis | Incip̄ tituli cañ concil ēstantinop̄ num̄ . III I Ut ea quę apud niceam — III De maximi inlicita ordinatione Incip̄ regulę eiusdē concilii sub theodosio piiss̄ | imperatore apud constantinopol exposite | hę definitiones expositę s̄ — est ordinarius ; I Ut ea *etc* Fidem [illegible] uiolandam — f. 35ᵇ (III) deducta esse uideantur . Expositio fidei centum quinquaginta scōrum qui constantinopolim congregati sunt Credimus in unum — seculi . amen Et subscrips̄ epi centum quinquaginta qui in | eodem concilio conuenerunt . Nectarius — f. 37ᵇ Auxanianos eucapriensis Exple canon concilii constantinopolitani f. 38 tituli cañō chalcedonensis ēcilii num̄ . XXVII I De canonib: uniuscuiusq. concilii — XXVII De his qui rapiunt puellas Incip̄ regulę ecłasticę promulgatę a calcedonensi scō concilio . De canonibus *etc*. Regulas scōrum patrum —

f. 42ᵇ (XXVII) anathematizentur . Expliē textus [illegible] concilii . | Incip̄ constitutio et fides eiusdē concilii [illegible] conus constantinopolis nouę romę legit : Scā & magna — [illegible] adnexa ; Dn̄s noster & saluator — f. 44 anathematizatur. Et [illegible] uniuersi epi Paschasinus ep̄s uicarius —

f. 48 Ualerius afrus Tituli cañ concilii sardicensis num [illegible] De epis etiam laica cōmunione — XX [illegible] — [illegible] Inē cañ serdiceñ . I De epis *etc*. Osius ep̄s dixit : Non minus — (XXI) ei est exhibenda : Subscripserunt ai omnes ep̄i [illegible] ille ep̄s illius ciuitatis — f. 53ᵇ diuersarum prouinciarum [illegible] tium . | Expliē canones serdicenses Incip̄ tituli canonū [illegible] concilii num̄ XXXIII . I Ut quae in niceno concilio statuta — . [illegible] XXXIII Ut p̄bri — liceat . f. 54ᵇ Incip̄ canones [illegible] | Post consulatum gloriosissimorū imperatorū [illegible] — f. 57 recitauit in concilio africano . [illegible] dimus — ecła ; Statuta q̄q . niceni concilii — [illegible] I Ut quę *etc*. Aurelius ep̄s dix : [illegible] — f. 62 [illegible] usurpare : Expliē canones concilii cartaginensis [illegible] 62 [illegible] *ersten Zeile:* hoc cap̄ aurelii cū subscriptionib [illegible] stolici romae ū habet . Aurelius ep̄s dix [illegible] — [illegible]

f. 13[b] (xx) uota psoluere | Explič caño sči niceni concilii | et subscripserunt cccxviii epi qui in eodē con|cilio conuenerunt || f. 14 Osius eps ciuitatis cordubensis — f. 16 Dacias . camdos . bosforon . | Haec q̄ sequnt usq: capit ancyrani čcilii in canone apostolici romę ñ habent . | Post concilium nicenum . in urbe roma concilium congregatum | —

f. 17 sine dubio credamus ; | Incip tituli canonum ancyrani concilii num̄ . xxiiii . || f. 17[b] i De pbris qui immolauerunt tempr̄ psecutionis — xxi[III] De his qui virginū corruptionib ; conscii sunt || f. 18 Incipiunt regulę aucyrani concilii . | Iste regulę priores quidem sunt nicenis : — niceam : | De pbris *etc.* i pbros immolantes — f. 20[b] (xxiii) pęnitentię čstitutos : | Et subscipser xviii epi q in eodē čcilio fuerunt | uitalis —

f. 21 alfios | Explič cañ čcilii anqrani | tituli canonū neocaesariensis concilii num̄ . xiiii . | i De pbris qui uxores — xiii De numero certo diaconorum . | Canoñ concił neocaesar . | Incipiunt regulae prolatę — repperiuntur ; | i De presbiteris *etc.* || f. 21[b] Presbiter si uxorem —

f. 22[b] (xiii) liber insinuat ; | conuener aū in unū sči et uenerabiles epi in uniuersā cęsariā ; | Id Uitalis — Sanctus & ceteri qui | statuer superius scripta . | Incip synodi ssti praefatio | Dominis honorabilib; consacerdotib; in armenia constitutis . | epi quorum nomina superius sunt scripta & conuenerunt in | cangrense concilium in dño salutem . Qm̄ conueniens sča | — f. 23[b] susceperit obseruandum ; | tituli canonū cangrensis concilii num̄ . xx . | i De his qui nuptias execrantur — f. 24 xx De his qui collectas — execrantur | Incip regulę eiusdem concilii | quę post nicenū conciliū expositę sunt | i Si quis uituperat nuptias — f. 25 xx execratur anathema sit . | Et subscripserunt . Elianus —

f. 25[b] Basilius | Expliciunt regulę cangrensis concilii . | Tituli caño anthioceni concilii num̄ xxv | i De his qui contraria — f. 26 xxv Ut eps dispensandi — potestatem . | Incip regulę anthioceni čcilii expositę ap an|thiociā in enceniis tituli numero xxv (*in mg.* ./. ał nengensis) | i De his qui contraria *etc.* Omnes qui ausi — f. 30 (xxvi) condec& adprobante ; | Et subscripserunt xxx epi qui in idem conciliū conuenerunt | Eusebius — Manicos | Explič textus | canonū con|cilii anthio|ceni ||

Digitized by Google

f. 30ᵇ tituli canonum apud laodiciã phrygię editi nuñ . LVIII | I De digamis — f. 31ᵇ LVII Quae psallere — conueniat | Expliĉ cap̄ . | Incip̄ textus canonũ concił laodiceñ | Scã synodus quę apud laodiciam — adnexę sunt | I De bigamis | De his qui secundum —

f. 35 (LVII) noui testamenti uel ueteris | Expłc canones concilii laodicensis | Incip̄ tituli cañ concil ĉstantinop̄ nuñ . III | I Ut ea quę apud niceam — III De maximi inlicita ordinatione | Incip̄ regulę eiusdẽ concilii sub theodosio piiss̄ | imperatore apud constantinopoł expositę | hę definitiones expositę s̄ — est ordinarius ; | I Ut ea *etc.* Fidem ñ uiolandam — f. 35ᵇ (III) deducta esse uideantur . | Expositio fidei centum quinquaginta sc̄orum | qui constantinopolim congregati sunt | Credimus in unum — seculi . amen | Et subscrips̄ ep̄i centum quinquaginta qui in | eodem concilio conuenerunt . | Nectarius — f. 37ᵇ Anxanianos eucapriensis | Expłc canon concilii constantinopolitani || f. 38 tituli cañō chalcedonensis ĉcilii nuñ . XXVII | I De canonib; uniuscuiusq. concilii — XXVII De his qui rapiunt puellas . | Incip̄ regulę ecłasticę promulgatę | a calcedonensi sc̄ō concilio | I De canonibus *etc.* Regulas sc̄orum patrum —

f. 42ᵇ (XXVII) anathematizentur . | Expliĉ textus calcedonensis concilii . | Incip̄ constitutio et fides eiusdẽ concilii | Aetius archidiaconus constantinopolis nouę romę legit : | Scã & magna — subter adnexa ; Dñs noster & saluator — f. 44 anathematizari . Et subscripseř uniuersi ep̄i | Paschasinus ep̄s uicarius —

f. 48 Ualerius afrus | Tituli cañ concilii sardicensis nuñ . XXI . | De ep̄is etiam laica cõmunione — XXI De suscipiendis — patiuntur . Inĉ cañ serdiceñ . | I De ep̄is *etc.* Osius ep̄s dixit ; Non minus — (XXI) ei est exhibenda ; | Subscripserunt aū omnes ep̄i sic . | Ego ille ep̄s illius ciuitatis — f. 53ᵇ diuersarum prouinciarum uel ciuitatium . | Expliĉ canones serdicenses | Incip̄ tituli canonũ cartaginiensis concilii nuñ XXIII . | I Ut quae in niceno concilio statuta — f. 54 XXXII Ut pb̄ri — liceat . || f. 54ᵇ Incip̄ canones cartaginiensis concilii | Post consulatum gloriosissimorũ imperatorũ . honorii duodecies | — f. 57 recitauit in concilio africano . professio fidei niceni ĉcilii | Credimus — ecła ; | Statuta q̄q . niceni concilii — inserta noscuntur | I Ut quę *etc.* Aurelius ep̄s dix̄ ; hęc ita — f. 62 (XXXIII) tituli sui usurpare ; | Expliĉ canones concilii cartaginiensis . || f. 62ᵇ *Über der ersten Zeile:* hoc cap̄ aurelii cũ subscriptionib: ep̄orũ in cañ apostolici romae ñ habet' . | Aurelius ep̄s dix̄ : Juxta statuta — scribemus .

Digitized by Google

Et subscripser̃ . | Aurelius eps̃ huic scedulę relecte nobis subscripsi — f. 63 & gesta recollegimus p nos directa . | tituli canonũ diuersorũ conciliorum africanorũ . num̃ . cv . | i Quod nihil de ipponiensi — f. 65 cv Epistola totius concilii africani ad papã cęlestinũ urbis romę ep̃m | Incip̃ canones diuersorũ conciliorum | africanę prouincię num. cv | Gloriosissimo imperatore theodosio — f. 65^b caritate considerentur ; | i Quod nihil de ipponiensi *etc.* | Epigonus eps̃ dix̃ . In hoc breuiario —

f. 93 (cv) longiore orantẽ ꝓ nobis custodiat domine fr̃ : | Explc africani concilii : Incp̃t epistula decretalis pape syrici ; || f. 93^b Siricius himerio ep̃o tarraconensi salutem . directa ad decessorem | — tuetur heredes | Incipiunt tituli decretorũ papę syricii numero xv . | i De arrianis non rebaptizandis — xv Ut si per ignorantiam — promoueantur . | ***Folgen die Decrete.***

f. 98 Incipit epistola regularis pape innocentii ; | Innocentius decentio episcopo eugubino salutem ; Si instituta — f 98^b esse seruandam ; | Tituli decretorum papę innocentii numero . lvii . | i De pacis osculo — f. 99^b lvii quod subreptũ — commutauerit ; | ***Wie oben.***

f. 120^b Tituli decretorũ pape zosimi nũ . iiii . | i Quod monachi uel laici — iiii De presbiteros rauenna*tium . | Incip̃ instituta pape zosimi . ***Folgen vier Briefe, die drei ersten an*** hesituis ep̃s salonitanus , ***der letzte an die*** presbyteri ***von Ravenna.***

f. 122^b (***Decrete des Pabstes*** Bonifatius) i Supplicatio eiusde pape — iiii Ut in unaquaq; — ordinet̃ | ***W. o.***

f. 125^b i De prospero & hilario — f. 126 xxii Quod docendus sit populus non sequendus | Incip̃ decreta pape | celestini. ***W. o.***

f. 134 Tituli decretorum pape leonis nũ xlviii | i Ut nullus ep̃s — f. 136 xlviii Leo ep̃is mauris — presumat accedere | Explicit pape ***** | Incipit pape leonis decreta. ***W. o.***

f. 155^b Tituli decretorum papę hilarii . numero . vi . | i Synodum habitum — vi Pręceptum hilarii ep̃i ad ascaniũ de eadem causa | Incipit regulę papae hilarii. ***W. o.***

f. 160^b Tituli decretorũ papę simplicii . | num̃ . ii . | i Ne liceat inlicitas — ii Simplicii ad equitiũ — ordinationibus | Incip̃ constituta papę simplicii. | ***W. o.***

f. 162 Tituli decretorum papę felicis | i Constitutio papę felicis africanę prouintię de non rebaptizandis | Incipit constituta papę felicis | Exemplaria gestorũ quibus est precepta pape felicis | —

Digitized by Google

f. 164ᵇ dynamio . & siuidio , uiris clarissimis consulibus . | Tituli decretorum papę gelasii . nume . xxviii. | i De constitutis ecclesiasticis — f. 165ᵇ xxvii Quod eps pbr & diaconus — tacuerit, incip epis. papę gelasii . | *W. o.*

f. 173 Tituli decretorum papę anastasi . num . viiii. *(sic)* i Quod p xpo fungat legatione dn p pace praecatur aeccłae | — viii Quod mali — noceant | *W. o.*

f. 176ᵇ Tituli decretorum papę symmachi numero quinque | i Suggestio fulgentii — v Ut si qs ambientes — aestimetur ; |

f. 179ᵇ Exemplar constituti facti a sco symacho papa de re|bus eccłę conseruandis ; tituli eiusdē conchilii ; | *Folgen acht Rubriken.*

f. 187ᵇ Incip ad hormisdam papā iustini impērs sacra ; || f. 189 Exemplar precum | f. 190ᵇ Hormisda iustino augusto | f. 193 Ormisda presbiteris diaconibus et ar|chimandritis secundę syrię . | f. 193ᵇ i Ut nullus audeat presbyteram — xvii De coma clericis non relaxandum;|

ibid. Incipit constituta papę gregorii ; | — f. 197 Explic constituta pape gregorii sub anathemate interdictam ; finit . huc | usq : apostolici canones habent . Itē sci gregorii ad brunildā reginā . | Sub districta anathematis interpositione debeant interdici ; —

f. 197ᵇ niduam tantum ; Incipit | conciliū nicenū uigiⁿti episcoporum quae in grego non ha|bentur sed in latino inueniuntur [1]) ita | Sunt etiam regule ecclesiastice quae in affricanis regionibus —

f. 198ᵇ sequi uidebit . Incipiunt regule xl quadraginta | apud sardicam constitute [2]) | i hosius eps dixit nulla excusatio — xl humanitas est exhibenda ; Incip lex data (lata *corr.*) constantini aug de arrii dānatio atq ; omni scrip ab eo igni tradenda [3]) | Impt constantinus aug epis . et plebibus . Arrius qui malignos atq ; | —

f. 203ᵇ subiacebit ; *Incip quemadmodū* [4]) | Factum apud niceam metropolim bithinię a die . xiii kł iuł qui te|nuit usque in die viii kł septembris . *formata fieri debeat* ; | Paulino et iuliano . SS qui est apud grecos . xviii dies mensis eorum . | dies secundus alexandri

---

[1]) Herausgegeben von den Ballerini a. a. O. III. 2. (LVI 210). — [2]) Vergleiche dieselben a. a. O. Der 21. regula geht die Bemerkung voraus: Itemque apud grecos non habentur sed apud latinos tantū inueniuntur. — [3]) Vergl. dieselben a. a. O. c. 3. (l. c. 214). — [4]) Das cursiv Gedruckte ist in der Handschrift miniirt. — Vergl. dieselben Ballerini a. a. O. p. II. c. 7 (l. c. 136).

Digitized by Google

anno . dcxxxvi et alia manus . atticus eps̃ | ecclesię constantinopolitanę dixit . Edidi canones scõrum patrum | olografa manu a me subscriptos amen ; Greca elementa littera|rum numeros . etiam exprimere nullus . qui uel tenuiter — elementa significantur . amen . Finit . nam numerus noster non | tenetur in epistola grecos —

f. 204 sedis apos|tolice Incip̃ instituta antiqua orientis [1]) ; i Qui eds ordinandus est — f. 204ᵇ (x) sed his patrum definitioni|bus adquiescat | i Ut ep̃s non longe ab ecclesia hospiciolum habeat | —

f. 208 (cii) orationibus suis ecclesiam in|baut (*am Rande*: usq: hic scriptũ est) . Incip̃ expła beati hieronimi | pbr̃i ad damasum papam | de tribus hypostaseos [2]) | Beato damaso papae hieronimus | qm̃ uetusto oriens —

f. 209ᵇ sensu prędicent ; Incipit rescriptum damasi pape | ad petitum hieronimi ad paulinũ episcopũ antiochie [3]) | Dilectissimo fratri paulino . damasus papa . et p ipsum filium meum | —

f. 210ᵇ tribuat facultatem . Incip̃ concilium urbis ro|me sub damaso papa de explanatione fidei [4]) | Dictum est prius agendum est de spũ septemformi —

f. 214ᵇ esse damnatam (*corr.* damnata) ; | Incipit liber sc̃i augustini ep̃i de eccłe regulis capła lv [5]) . | i Credimus unum esse dñ . patrem et filium . et spm̃ scm̃. —

f. 222ᵇ qui generatione contrahitur regeneratio|ne solua×tur Incip̃ decretũ zacharie pape: | Zacharias sc̃issimus ac ter beatissimus ep̃s —

(15 Cap.) f. 225 inuenerit sic facientem ; | [6]) Incip̃ explañ canonica quib; debeant adimplere . pb̃ri . diac̃ . | subdiac̃ | Primum omnium · ut fidem catholicã om̃s pb̃ri . et diac̃ . seu | —

(11 Cap.) f. 226ᵇ ad metropo|litanum suum accedant ; || f. 227 ***Fragment (Excerpte aus kirchlichen Schriftstellern)***; f. 228 ***Bruchstück aus den*** Acta S. Bartholomaei apostoli ; f. 229 Siquis fr̃s oraculũ reminiscatur —

---

[1]) Herausgegeben von den Ballerini Documenta iuris canonici veteris III (l. c. 879). — [2]) XXII 355. — [3]) Herausgegeben von denselben Ballerini Codex canonum etc. c. LV (l. c. 684). — [4]) Vergleiche dieselben de antiq. collect. p. III. c. 3 (l. c. 215). — [5]) LVIII 979 (XLII 1203). — [6]) Herausgegeben von den Ballerini Documenta iuris canonici veteris IV (l. c. 890).

Digitized by Google

f. 232 obtrectato minime ꝑgrauamur . sic demum ꝓbato et sc̃o uiro ||

Diese Canoneshandschrift gehört zu denjenigen, welche die Ballerini *de antiq. collection. et collector. canonum* III 3 (LVI 211) characterisiren, ihnen den Namen '*collectiones additionum Dionysii*' beilegend. Der *Sessorianus* zeichnet sich durch die grosse Sorgfalt, mit welcher er geschrieben ist, aus, und verdient schon deshalb Berücksichtigung, weil er den genannten Gelehrten unbekannt geblieben ist. Die Schrift des Gennadius (auch hier Augustin beigelegt) hat eine von der bekannten völlig abweichende Fassung. So lautet in der Handschrift das letzte Capitel folgendermassen: *LV Contra Pelagium. Nam tria sunt ut scitis quae maxime aduersus eos catholica defendit eccła . quorũ est unũ . gratiã dĩ non secundum merita nostra dari . qm̃ dĩ dona sunt . et dĩ gratia conferuntur etiam merita iustorũ uniuersa . alterũ est in quantacũque iustitia sine qualibuscũque peccatis in hoc corruptibili corpore neminem uiuere . tertiũ est obnoxiũ nasci hominẽ peccato primi hominis et uinculo dãnationis obstrictũ nisi reatus qui generatione contrahitur regeneratione soluatur.* Eben so wenig wie mit der Vulgata stimmt diese Recension mit dem Texte des *Cod. Veron.* LX 58.

Cassianus *de coenobiorum institutis.*

LXVI. membr. 8. 2. col. foliorum 169. saec. IX.

f. 1 In dĩ nomine regula | monachorum ęgypti | a iohanne cassiano | massiliensi pb̃ro conscrip|ta incipit . quam eu|cherius lugdunensis | ep̃s breuiore conscrip|sit sermone sicut | in hoc continetur libro || [1]).

f. 1ᵇ *Über der Zeile:* Incipit prefatio | Ueteris instru|menti narrat — f. 3ᵇ inpari | facultate | Explicit | prefatio | Incipit (incipiunt *m. rec.*) capitula || f. 4 ı. de cingulo monachi — xı de cinculo sp̃itali. et sa|cra meritis ipsius. | De institutis ac regulis —

f. 10 repugnantem ; | Explicit . de ʰabitu | monachorum Lib̃ .ı. | Incipit de canonico | nocturnarum ora|tionum et psalmo|rum modo . Lib̃ secũn . || f. 10ᵇ ı de canonico nuturnarũ | — xvııı quod a

---

1) XLIX 53.

Digitized by Google

uespere sabbati | usque ad uesperã diei dominici | genua non flectantur. nec to|tis diebus qnquagesimę || f. 11 Duplici igitur | hoc —

f. 22[b] oneret aut labore ; | Explicit de cano|nico nocturnarũ | orationum & psalmorum modo . Lĩb . 11. | Incip̃ de canonico | diurnarum orati|onum et psalmo|rum modo Lĩb . 111 . | 1 De sollemnitate horae — f. 23 xii Quib; dieb; cum cena | friƀ ; exhibetur accedentib: ad refectionem psalmus non | dicatur fieri in prandiis | solet . | Finiunt capitula | de libro tertio (libri tertii *corr. m. ead.)* | De nocturno ora|tionum et psal|morum —

f. 32 p̧pria inuitat uoluntas ; | Explicit de cano|nico diurnarum | orationum et | psalmorum modo | Liber tertius . | Incipit de insti|tutis renunti|antium Liber | quartus ; Capitula . || f. 32[b] 1 De institutione eorum qui renuntiant huic mundo . | — f. 33[b] xliii. Recapilatio *(sic)* expositio|nis p̧ quam monachus ad p̧fectionem possit ascendere ; | Finiunt capitula | de libro quarto. Incip̃ de institutis | renuntiantium | Lib . 1111 . f. 34 De canonico | modo ora|tionum atq; | psalmorum —

f. 57 perfectio pos|sidetur ; | Explicit de ins|titutis renun|tiantium Liƀ 1111. | Incip̃ cap̃ Libri v : | 1 Transiturus de insti|tutis monasteriorum — f. 58 xli Sententia abbatis ma|charii de obseruantia | monachi uel tamquam diutis|sime uicturi uel tamquam co*tidi*e morituri ; | Finiunt cap̃ de libro . v . | Incip̃ de spũ castrimargie Lĩb v . || f. 58[b] Quintus no|bis inuante | —

f. 83[b] accersiendum | esse se credit . | Expl̃ | de spũ | gastrimargie | Incip̃ de spũ | fornicationis. | 1 De duplici pugna ad|uersus spm̃ fornicationis — f. 84 xxiii Remedia curationis qui|b; p̧fecta possit cordis | & corporis nr̃i puritas p̧manere ; Expł cap̃ | Secundum no|bis traditioni | —

f. 93[b] solidissimum robur | que praemittunt . | Explicit de spũ fo|rnicationis | Liƀ vi . | Incip̃ de spũ filar|gyrie Liƀ septimus | Incip̃ cap̃ . | 1 Quod peregrinum sit bellũ | filargyriae — f. 94 xxxi . Quod non possit quis fi|largyriam uincere nisi in coe|nobio p̧serueret & quemadmodum possit ibidem p̧manere . | Expł cap̃ . || f. 94[b] Tertius no|bis conflictus —

f. 109 sibi magnanimiter to|lerare. | Expł de spũ filar|gyrię id̃ de amore | pecuniarum . Incip̃ | de spũ irae Lĩb viii | Quod quartum certamen | aduersus irae sit ui|tium — f. 109[b] xxii Remedia quib; | iram | de cordibus nr̃is eradicare pos^simus^ | Finiunt capit̃ | de libro *octauo | Quarto *(corr. m. ead.)* quoq; | certamen —

Digitized by Google

f. 120ᵇ promittuntur | aeterna ; Explicit de spū irę Lib viii Incip̄ de spū tris|titię | i Quod quintum certamen sit aduersus spm̄ tristitie | & quae — f. 121 xiii Remedia quibus tris|titiam de cordib; nr̄s | exterminare possimus. Finiunt ca|pitula de Libro nono Quinto no|bis certa|mine. —

f. 124ᵇ transeuntia con|templantes. Expl Lib viiii Incipit lib x de spū accedię || f. 125 Quod sextum certamen sit aduersus spm̄ accedię | & de natura eius. | — f. 125ᵇ xxv Uerba abbatis mosi. quae | dixerit mihi de remedio accedię ; Sextum nob certamen —

f. 141 sed resistendo | superandam. | Exp̄ de spū accedię (accidię *m. rec.*) lib x | Incip̄ de spū | cenodoxiae Liber. xi : ~ | Incip̄ capitol | i Quod septimum cer|tamen aduersus | cenodoxiā sit & de natura eius. | — xviii Remedia quib; cenodoxia superare possimus. | Finiunt cap̄i Incip liber xi | septimum no|bis certamen est | —

f. 149 praetulisse conuicti ; Expl de spū cenodoxię | f. 149ᵇ Incipiunt capitul | i Quod octauum certamen | aduersus spm̄ supbiae sit. | & de natura eius ; | — f. 150 xxxiii. Remedia aduersus | morbum supbiae ; | Expl. cap̄it | de spū supbię | Incip̄ lib xii f. 150ᵇ Octauum q̄d | & extremum | —

f. 168ᵇ in ue|ritate credamus ; | dō gratias | amen |

Seltsam ist die Überschrift dieses Codex, nach welcher man nicht die vollständigen Institutionen, sondern den Auszug des Eucherius (L 867) erwartet. Indess da sich dieselbe Überschrift auch in anderen Codices des *Cassianus* findet, in welchen ebenfalls der vollständige Text desselben folgt, so ist der Schluss wohl erlaubt, dass dieser Zusatz zum Titel keine andere Bedeutung habe, als die einer historischen Notiz. Übrigens zeigt diese Handschrift, die einen vortrefflichen Text bietet, dass Gazaeus auch für die Institutionen sehr viel zu thun übrig gelassen hat.

Chrysostomi *homiliae (Übersetzung).*

XCIV. membr. *(Grossoctav)* membr. fol. 175. saec. X.

f. 1 *Über der Zeile:* In hoc cod continentur homel. Joh chrisostomi in marcū & matth̄ num̄. xvi. et sermo | de reparatione lapsi. | Tractatus sup marcum | Omnis scriba doctus in regno caelorum —

f. 32ᵇ qui uoluerit legere habebit. | Incipit tractatus in matheum beati ioh constan|tinopolitani p ordinem a capitulo euangelii. e.

Digitized by Google

LXXXVIII . usque ad capi . CCXLI . f. 33 ✠ In xp̄i nn̄ . Incipiunt humiliae beati iohannis con|stantinopolitani : expositio euangeliorū Quantum . quāq : gratuitum et uti|le sit : bonū ecclesiasticae pacis —

f. 143[b] putat . impl&um . | qui in actib: apostolorum : ∼ Explicit | Incp̄ de reparatione lapsi | Quis dabit capiti meo aquam. —

f. 174[b] alia ultra medicamenta ń queras ; | Expł de reparatione lapsi : ∼ | Incp̄ . tractatus sc̄i iohannis episcopi : |

I de ieiuniis et geneseos .
II de ieiunio . & Jonam :
III de natale dn̄i .
IIII de proditione iudę
V de cruce . & latrone :
VI de ascensione saluatoris .
VII de cruce dominica
VIII de pentecosten .
VIIII de baptizandis
X de baptizatos . & inluminat[os] |

f. 175 XI de iob
XII de heliam
XIII de supscriptione
XIIII de psalmo . L : mo
XV de turture
XVI de cruce et latrone
XVII de psalmo . CXXII . .
XVIII de psalmo centesimo . ł :

f. 175[b] Jucundum quidem nautis est uere . iucundū et a|griculis —

f. 176[b] fecit dš cęlū & terrā . requiras forsitan . Cur non prius [1]) ||

EUCHERIUS (*formularum spiritalis intellegentiae et instructionum libri*).

LXXVII. membr. 4. fol. 113. saec. VIII—IX.

f. 1 (*manu saec. XI*) In hoc uolumine continentur epistoł . III . id saluiani pb̄ri . I . | hilarii ep̄i . I . rustici pb̄ri . I . ad eucheriū epm . item euch ipsius . II . Salonio . I . | & ueranio I . Item lib . III . pdicti ep̄i . primus de his quę appellantur | membra dn̄i uel id quod significan|tur . Secunđ de ebreorum nominum | significationibus . Tertius responsionum de sacris uoluminibus ad | consulta discipulorum | hic codex adquisitus est per dom̄ anselmū ab̄b . |

---

[1]) Bruchstück des sermo de genesi et ieiunio.

f. 1ᵇ Incp̃ opuscula | conscribta diuinarum scientia eucherii libri : III : | liber sc̃i augustini | qui grece inchiri dion *(corr. m. post.)* appellatur | disputatio beati || f. 2 cereali ep̃i contra maximinũ ariomaǀnitam libri duo epist̃ | agnelli ad armenium de ratione fidei : liǀbellum fausti confesǀsoris fides edita sc̃i | ambrosii ep̃i de spũ sc̃o | itẽ eiusdẽ testimoniũ || f. 2ᵇ de patre et filio et spũ sc̃o : regula fidei catholice facta a nicena : | itẽ regula fidei secundũ | cccxviii : patrũ : item | regula fidei catholice | contra omnes hereses | hieronimi presbeteri | itẽ explanatio fidei ca || f. 3 tholicae beati sc̃i amǀbrosii de bono morǀtis notitia regionũ | et ciuitatũ quib ; aposǀtolorum et euanǀgelistarum ueneǀrabilia corpora reǀquiescunt : : :

f. 3ᵇ Domino et dulci suo eucheǀrio episcopo saluianus p̃rbt | Legi [1]) libros tuos quos transǀmisisti — f. 4 dulcis meus | Dñõ beatissimo merito suscipi (suscepte *corr. m. post.*) ***** et suscipiende et in xp̃o | deuictissimo papae eucherio || f. 4ᵇ episcopo hilarius ep̃s ; Cum [2]) me libelǀlos tuos mecum relaturum —

f. 5 beatissimae papa : | Dño uero sc̃o adque *(corr. m. rec.)* amico dĩ et miǀhi in xp̃o omni cultu suscipiendo | papae eucherio rusticus praesbiter : | Transcribtis [3]) exultanter ac raptim | que depraecantem exemplanda miǀsisti iligo ad beatitudinem uestram | —

f. 6ᵇ cultu suscipiende pater : : | Euc^he^rius *(corr. m. post.)* salonio filio in xp̃o salutem | Licet saepe [4]) a me requiris multarũ | rerum absolutionem que in diuiǀnis — f. 8 in xp̃o fili : ; | Eucherius [5]) uerano [6]) filio in xp̃o saluǀtem furmulas principalis intelleǀgentiae conponendas tibi mittenǀdas pro studio erga te paternae solliǀcitudinis —

f. 11ᵇ intellectu sentiendũ sit | Expl̃ proloeus : incipit | capitula furmularũ | I de his quae apellantur membra dñi | uel id quod significantur | — f. 12 x de numeris | Exp̃ capitl̃ . Incp̃ liber I De his quae appellantur mem^bradnĩ^ | Oculi dñi intelleguntur | —

f. 48ᵇ A sinistris aperte iniustiae in | euangelio hedos antẽ a sinistris [7]) || f. 49 da [8]) clauduntur in genesi . remanǀsit autem noe —

f. 55 item in aǀliam partem omnes gentes [9]) *drei Zeilen weggeschnitten, die von einer Hand des fünfzehnten Jahrhunderts er-*

---

[1]) LIII 168. — [2]) L 1271. — [3]) Unedirt? — [4]) L 774 (Vorrede zum ersten Buche der Instructiones). In der Ausgabe fehlt *licet*. — [5]) l. c. 727 (liber formularum spiritalis intellegentiae). — [6]) Die Ausgabe hat *Uranio*. — [7]) l. c. 765 C. — [8]) l. c. 766 B. — [9]) l. c. 769 B.

Digitized by Google

... manibus . Pugna o certam aduersus neqtias |
... nitia conflictus in apostolo sic | — bra-
... *wie vorhin; ergänzt:* corona . —
... nerris . In apostolo | de cetero reposita est
— ... ustitiae qnm spiritalium | — f. 58ᵇ lectionis
... nuenies : Exp : eucherii epi liber primus |
... ²) f. 59 ɪ de hebraeorum nominū sig-
... grecis nominibus Incepit prolocus | Qnm fili
... *u. ead.)* superiore f. 59ᵇ libro propositionis tuis
... tura responsio et —
... oriora brebitatis causa ponam | Explicit prolocus | ɪ de
... nominum significa^tionib^ : Adonai in latinum significat dns | —
... similitudo | Expl liber secundus | Incp proloc . libri
... ⁴) et multis in quidē | conificationibus per
... lumina declara tum —
... f. 86ᵇ exordio id est de interrogationibus et res-
... Expl prologus | De *(eras.)* interrogatio adq ; responsio |
... legimus . In prin cipio —
... culumbam et ueni entem super eum ⁶) Expl
...

... Handschrift ist der *liber formularum* mit den *libri* ... in merkwürdiger Weise verschmolzen. Die Vergleichung ... Handschriften des Eucherius wird zeigen, ob der *Sessorianus* ... Hinsicht allein steht. Ein grosses Interesse hat diese Handschrift durch den vorgesetzten Index, der über den ehemaligen Inhalt ... Aufschluss gibt, und uns mehrere sonst unbekannte Schriften ... lehrt. Der Brief des Hilarius Arelatensis ist von Salinas in ... Ausgabe desselben nach dieser Handschrift verbessert worden.

Gregorii Magni *dialogi*.

XL. membr. 8. 2 col. fol. 210. saec. X.

f. 1 Quadā ⁷) | die | nimiis | quo|run|dam | secu|lari|um | tumultibus depres sus . — f. 30ᵇ exoi ... | sumamus ; Explic lib . ɪ . | Inci-

¹) l. c. 769 C. — ²) Folgt das zweite Buch der Instructiones. l. c. 811. — ³) Excerpte aus dem ersten Buche der Instructiones. — ⁴) Vergl. l. c. 773 C. — ⁵) Vergl. l. c. 774 A. — ⁶) l. c. 811 A. — ⁷) LXXVII 149.

Digitized by Google

[illegible]

[illegible] capitula [illegible] dicti [illegible]

f. 31' [illegible] liber secundus [illegible] eius [illegible] Expliciunt [illegible] f. 67 [illegible] liber tertius [illegible] —

f. 121 [illegible] liber tertius Incipiunt capitula [illegible] a carnalibus

f. 122 LXII [illegible] la ventur : Expliciunt capitula : [illegible] Postquam a pa radisi gaudiis [illegible] culpa —

f. 184 [illegible] ipsi fuerimus ; Explicit liber quartus [illegible] gregorii papę .

f. 185 *(Das Folgende von etwas jüngerer Hand)* [illegible] Fuit uir ui tę ue nera b[illegible] furseus nomine . no bilis —

f. 199 merita [illegible] clarescunt . diuinis . uirtuti[illegible] [illegible] ihū xpo . qui *etc.* amen ; Rem actam [illegible] [illegible]rissimi ad me moriam concitemus con[illegible] *[illegible] Furseus.)* —

f. 210 insta bilis uitę clausit horam

Dieser Codex stimmt im Wesent[illegible] *XLVI 44*, ohne ihm jedoch an [illegible] lieferung gleich zu kommen. [illegible] Übereinstimmung anzuführen, so [illegible] vierten Buches: *si ante mortem [illegible]* [illegible]nensis ebenfalls: *si ante mortem [illegible]* die Vulgata liest: *si ante mortem [illegible]*

Gregorii M. [illegible]

[illegible]

f. 1—47 [illegible] officiis *(Fragment [illegible])*

f. 48 . 49 [illegible]

f. 50—5[illegible]

f. 50 [illegible] beati hieronimi [illegible]

(Reifenstein[illegible]

Digitized by Google

gänzt sind: plaudite manibus . Pugna o certam̄ aduersus neqtias spāles . ul aduersus ; f. 55ᵇ uitia conflictus in apostolo sic — brabium supernae uocationis[dī] [1]) *wie vorhin*; *ergänzt:* corona . ~ eternae gloriae ꝑ iustitia mereis . In apostolo de cetero reposita est michi coro — f. 56 na iustitiae qm̄ spiritalium | — f. 58ᵇ lectionis escrotator *(corr. m. rec.)* inuenies : Exꝑ : eucherii ep̄i liber primus Incp̄t eiusdem liber secundus [2]) f. 59 ı de hebraeorum nominū significatio[nibus] — xv de grecis nominibus Incepit prolocus | Qm̄ fili carissimae *(corr. m. ead.)* superiore f. 59ᵇ libro propositionis tuis se ret|tulit iam crebra responsio et —

f. 60 ce lebriora brebitatis causa ponam Explicit prolocus ı ı de hebreorum nominum significa[tionib] : Adonai in latinum significat dn̄s —

f. 86 parabola similitudo Expl liber secundus Incꝑ proloc . libri tertii [3]) : Multifariam [4]) et multis in quidē conificationibus per omnia fere sacra nolumina declara tum —

demonstremus f. 86ᵇ exordio id est de interrogationibus et responsionibus ; Exp̄l prologus | De *(eras.)* interrogatio adq ; responsio In genesis [5]) exordio legimus . In prin cipio —

f. 112ᵇ sicut culumbam et ueni entem super eum [6]) Expl eucherii libri tres

In dieser Handschrift ist der *liber formularum* mit den *libri instructionum* in merkwürdiger Weise verschmolzen. Die Vergleichung anderer Handschriften des Eucherius wird zeigen, ob der *Sessorianus* in dieser Hinsicht allein steht. Ein grosses Interesse hat diese Handschrift durch den vorgesetzten Index, der über den ehemaligen Inhalt derselben Aufschluss gibt, und uns mehrere sonst unbekannte Schriften kennen lehrt. Der Brief des Hilarius Arelatensis ist von Salinas in seiner Ausgabe desselben nach dieser Handschrift verbessert worden.

Gregorii Magni *dialogi.*

XL. membr. 8. 2 col. fol. 210. saec. X.

f. 1 Quadā [7]) die | nimiis | quo|run dam | secu lari um | tumultibus depres|sus . — f. 30ᵇ exoi[ll] ˜ | sumamus; Explic lib . ı . | Inci-

[1]) l. c. 769 C. — [2]) Folgt das zweite Buch der Instructiones. l. c. 811. — [3]) Excerpte aus dem ersten Buche der Instructiones. — [4]) Vergl. l. c. 773 C. — [5]) Vergl. l. c. 774 A. — [6]) l. c. 811 A. — [7]) LXXVII 149.

Digitized by Google

piunt capitula | libri secudi *(sic)* | I Uita et miracula uenerabilis benedicti | — f. 31 xxxv^{III} De insana muliere p eius specii sanata . || f. 31^{b} Fuit | uir uitę — f. 66 p silentium | reparemus; | Explicit liber secun|dus . Incipiunt capi|tula libri tertii : || f. 66^{b} I De paulino . nolanę ciuitatis ep̃o — xxxvIII De uisione redempti ferentinę ciuita|tis ep̃o Expliciunt ca|pitula ////////////////// | Incipit prolocus | libri tertii . || f. 67 Dum uicinis ualde | patribus — oculis uidissem ; | Incipit liber tertius | Dum sęuientium uuan|dalorum —

f. 121 uolumine de mostrabo ; | Explicit liber tertius | Incipiunt capitula | libri quarti : | I Quod aeterna spiritalia ideo | a carnalibus — f. 122 LXII De relaxandis culpis alienis ut nr̃ę la|xentur ; Expliciunt capitula ; Incipit liber | quartus ; | Postquam a pa|radisi gaudiis . | culpa —

f. 184^{b} si ante | mortem dõ hostiam | ipsi fuerimus ; | Explicit liber | quartus dialogi | beati gregorii papę . ||

f. 185 *(Das Folgende von etwas jüngerer Hand)* Uita fursei | Fuit uir ui|tę ue|nera|bilis furseus | nomine . no|bilis —

f. 199 merita illius . | clarescunt . diuinis . uirtuti|bus ; adiuuante dñõ nr̃õ ihũ | xpo . qui *etc.* amen ; | Rem actam atque gestã | fr̃s dilectissimi ad me|moriam concitemus con|fessoris. *(über denselben Furseus.)* —

f. 210 insta|bilis uitę clausit | horam . ||

Dieser Codex stimmt im Wesentlichen mit dem *Cod. Veron. XLVI 44*, ohne ihm jedoch an Alter oder an Werth der Überlieferung gleich zu kommen. Um ein auffallendes Beispiel der Übereinstimmung anzuführen, so hat der *Sessorianus* am Schluss des vierten Buches: *si ante mortem dõ hostiam ipsi fuerimus*, der Veronensis ebenfalls: *si ante mortem dõ hostiam ipsi fueremus*, während die Vulgata liest: *si ante mortem deo ipsi hostia fuerimus*.

Gregorii Magni *homiliae in evangelia.*

XXXIX. membr. *(Grossoctav)* fol. 105.

f. 1—47 saec . XIII . Ruperti abbatis Tuitiensis libri de diuinis officiis *(Fragment ohne Anfang und Schluss.)*

f. 48 . 49 saec. XI—XII. *Fragment der Genesis.*

f. 50—57 2 Col. saec. X.

f. 50 Incip̃ episto *(sic)* pauli apostoli ad galath̃ | cõmentariorũ beati hieronimi pbrĩ | ad paulam & eustochium lib̃ pri|mus Incip̃ | pre-

Digitized by Google

fatio ; | Pauci | admo|dum dies sunt . quod | epistolam pauli | ad philemonem | — [1]) f. 52 singula queq; | pandamus; | Paulus. apostolusnon | —

f. 57[b] Pulchre aū ait nisi sunt | aliqui qui uos conturbant [2]) ||

f. 58—61 saec . x—xi. *Perikopenverzeichniss.*

f. 62—65 saec . xi—xii . Passio scō⁊ mart̃ . vii frm̃ dormientium.

f. 66—82 saec . xiii—xiv . Augustinus de doctrina xp̃iana *(Fragment ohne Anfang und Schluss.)*

f. 83—90 2 Col . saec . viii—ix.

f. 83 ante ergo et | post abrahã | habuit . qui et | accidere po|tuit per exhi|bitionem [3]) —

f. 84[b] Et quam mul|ti sunt hodie | qui iudeorum | duritiam de|testantur [4]) || f. 85 tur [5]) et si dõ ui|uere * in pue|ritia et * iu|uentute —

f. 86[b] Non si daret qđ | non deberet | sed si non daret [6]) || f. 87 quia predica|tionem dn̄i | audire nolue|runt [7]) — nequa|quam possit . | exp̄ oml̃ xvii [8]) . Incp̄ lec̄ | sc̄i eug̃ . sec̄ math̄ . | In ill̃ tempr̄ d̄ ih̄s | — f. 88 electi . Incip̄ omil̃ xviii [9]) . eiud̄ hau|ta ad p̄p̄ in basilica | scę marię ad pre|sepe [10]) || In explanatio|ne sua multa | ad loquendum | —

f. 90[b] *(fol. 90 zerfetzt.)* Quid hic statis | tota die otiosi | ac si aperte dica ** [11]) ||

f. 91—96 saec . xi *Bruchstück von Augustins Psalmencommentar (zu Ps. 144. 145.)*

f. 97—101 saec. xi—xii Homilia in illud Joannis : Verbum erat apud deum . *Anfang*: Vox sp̃alis aqlę auditũ pulsat ecclę *u. s. w.*

f. 102 . 103 saec. xii *Decrete Gregors des Grossen. Auf fol. 103 stehen von gleichzeitiger Hand folgende Verse:* Gregorii miras conscriptas has homilias | Oddo . siluester . facta uice . sigezo necne . | Silur̃o patri . monachi scripsere beati . | Tunc prior hoc iussit maur' q noē fulsit . | Premia tu uitę ds̄ istis da sine fine . Am̄. ||

f. 104 . 105 saec . xiii—xiv . *Fragment aus den vierzig Homilien Gregors des Grossen.*

Über diese Handschrift, die nur zum geringen Theil hieher gehört, ist nichts weiter zu bemerken, als dass das durch sein Alter sich

---

[1]) XXVI 307. Fol 50—57 bildeten ursprünglich den ersten Quaternio von cod. XCVI. Siehe unten (Hieronym. comm. in ep. Pauli). — [2]) l. c. 319 A. — [3]) LXXVI 1152 B. — [4]) l. c. 1153 B. — [5]) l. c. 1155 D. — [6]) l. c. 1157 A. — [7]) l. c. 1153 B. — [8]) Vielmehr XVIII. — [9]) Vielmehr XIX. — [10]) l. c. 1153 C. Die Ausgabe hat: habita ad populum in basilica beati Laurentii martyris. — [11]) l. c. 1155 D. Fol. 85 und 86 gehören nach fol. 90.

Digitized by Google

auszeichnende Fragment der Gregorianischen Homilien eine Reihe abweichender Lesarten aufweist, durch welche der Credit der Vulgata sehr erschüttert wird. In der Handschrift, zu der das Fragment gehörte, machte es den siebenzehnten Quaternio aus.

Hieronymi *commentarii in epistolas Pauli.*

XCVI. membr. *(Grossoctav)* 2 col. fol. 320. f. 1—204. saec. X.

f. 1 & uolunt conuertere euangeliũ xp̃i ; | Uolunt inquit [1]) —

f. 25b quã uel | maxime hab& : Expł lib̃ . i . | Incip̃ liber . ii . Quod in primo | commenta|riorum ad galatas libro | —

f. 59 cautissi|me nunc exclusam . expłc . ii . Inc̃ li . iii . | Tertium ad galatas o|paula & eustochium | uolumen —

f. 90b intellexerit | quod docetur . explicit | comentariorũ beati hieronimi | lib̃ tertius Incipit prefatio | beati hieronimi pbr̃i in epis|tolis pauli apostoli ad haephe|sios [2]) ; || f. 91 Paulus apo|stolus ihũ xp̃i per uoluntatem dĩ ; | si per p̃positionis misteriũ | —

f. 119 cor|ruerit comminus& eũ | expłi liber . i . Incipit liber . ii . | Secundum orationibus | ũris . o paula . & eusto|chium orationib; compleatur; | Huius rei gratia ego pau|lus —

f. 153 qui re|dempti st̃; Expłi; |

f. 153b Xp̃s . lux . uita . det nob̃ uincere dira | Angelicis xp̃s p̃cibs nos ducat ad ipsum || f. 154 Exp̃ lib̃ tertius ad ephesios | hieronimi [3]) . Incip̃ ad tytum . | Licet non sint | digni fide [4]). —

f. 190 benedicens prebere uoluiss& ; | Explicit ad titum | beati hieronimi Incip̃ | ad phylemonem . | Qui uolunt | inter epistolas pau|li [5]) —

f. 204 quo|tiens auditus . /// | lectus edificat . | Explic̃ . ad phi|lemonem | beati hieroni|mi pb̃ri ||

f. 205—307 saec . xi—xii.

f. 205—295 *enthalten die Apostelgeschichte, die sieben canonischen Briefe, und die Offenbarung mit allgemeinen und speciellen Prologen, sowie mit Capitulationen.*

---

[1]) XXVI 319 A. (comm. in ep. ad Gal. I 1). Der erste Quaternio fehlt. Derselbe hat sich in der Miscellanhandschrift XXXIX wiedergefunden, in welcher er fol. 50—57 bildet. Siehe oben (Greg. Magni hom. in ev.). — [2]) Die praefatio selbst fehlt. l. c. 439. — [3]) Das dritte Buch in dem Codex nicht mehr vorhanden. — [4]) l. c. 555. — [5]) l. c. 599.

Digitized by Google

f. 296 In xp̄i nomine incpt sermo dom . paulini ad pp̄lm XL [1]) . | Audite frs̄ kmi . & sollicite pertantes intelligite | —

f. 297 sclorum amen | Item omelia legenda de inicio quadragensimae | Sicut dn̄s nr̄ ihs̄ xp̄s non pmisit hunc mundū | —

f. 298[b] bona opera egerunt . | Incip̄ breūariū de scō euang̃ . omel legenda ad pp̄lm . | Dn̄s dicit in euangelio ; conuertimini ad me —

f. 300 sclo amen | It̄ hom̄ leḡ de inicium quadragesime || f. 300[b] Sermo sc̄i Aug̃ ad populum | Gaudemus frs̄ kmi & dō grās agimus . qui a uob [2]) | —

f. 302 sclorum . amen . | Incipit omelia . sc̄i isidori ep̄i | Satis nos oportet timere tres causas [3]) —

f. 304 sclorū amen | Incip̄ omelia grē *(sic)* geronimi prb̄ti . | Cum ingloriosus fueris beati illi qui habent oculos [4]) | —

f. 306 sclorum . amen . | Sermo die sc̄o paschę | Scitis frs̄ nr̄i dilecti . quia hodie scissimū diē [5]) —

f. 307 unicū | filiu suū . amen . ||

f. 309—313 saec . XIII

f. 309 In natl . VII . fratrū . VI id iul seq̄ sc̄i | eūg secd Math . | In illo tempr̄ . uidens ihs̄ — cęlorum et relq ; oml lec̄ eiusdem ; | Cum dn̄s et saluator nr̄ circumiret ci|uitates [6]) —

f. 313[b] sclorum amen . ||

Diese Handschrift gehört zum Mittelgut, über das sich erst in einem späteren Stadium der Untersuchung ein sicheres Urtheil fällen lässt.

Hieronymus *adversus Jovinianum.*

CXXVIII. membr. 4. fol. 164. saec. VIII.

f. 1 *(man. saec. XI)* Sc̄i hieronimi ad iouianū | directū || f. 1[b] Incp̄ lib̄ primus | aduersus iouinianū | Pauci [7]) admodū | dies sunt quod sc̄i ex ur|be fr̄ . cuiusdā mihi ioui|niani cōmentariolos transmiserunt . rogantes | ut eorū ineptiis responderē . | et epicurꝝ xp̄ianorꝝ euangelico | atq : apostolico rigore contererē. | —

f. 93 et postquam in pontificatum fuerint | adlecti uiros esse desinere Finit | Expl lib̄ primus | Incp̄ secundus lib̄ . | superioris pars altera | Secunda propositi|o est ** eos fuerint | baptizati a diabolo non

---

[1]) Das auf fol. 296—300 Enthaltene hat Mai Spicil. Rom. IV 306 ff. aus dieser Handschrift edirt. — [2]) XXXIX 2240. — [3]) ? — [4]) ? — [5]) ? — [6]) ? — [7]) XXIII 211.

po**e temptari | et ne hoc stulte dicere uideretur adiecit | quicumq ; autem temptati fuerint , | ostendi eos aqua tantum et non spū bap|tizatos. —

f. 164[b] quam sub consolibus epicuri luxu|riam susceperunt Finit | Expl. aduersus iouinianū | libri duo amen ||

Die durch diese Handschrift vertretene Überlieferung steht an Güte dem Texte des *Cod. Veron. XVII 15* nicht nach.

Prosperi *chronicon.*

XXXIII. membr. fol. 2 col. fol. 1—234 saec. XII—XIII; fol. 235—259 saec. XI XII, fol. 260 — 283 saec. XI — XII.

fol. 1—234 *enthalten die vierzig Homilien Gregors des Grossen, wie gewöhnlich in zwei Bücher eingetheilt, indem je zwanzig Homilien ein Buch bilden. Am Schluss des ersten Buches stehen zwei Constitutionen Friedrichs II.*

fol. 234—259 *enthalten* Hieronymus de viris inlustribus *und seinen Fortsetzer* Gennadius. *Am Schluss stehen folgende Verse*: Accipe quęsitū presul scissime librū . | De nño patrū lectis de patribs actum . | Quo tibi sīme dā tā *(sic)* nr̄i memor esto tuorum . ||

f. 260 Incipit chronica sci | Prosperi . Regensis epi . | Adam cū ēēt anno* . ducen|to* triginta . genuit seth . | [1]) —

f. 280 attulit offensionem . om̄em in p|petuum perdit auctorem . Explicit | chronica sci Prosperi . Regensis epi . Galienus | philosophus de signo mortis in homine . | Frons rubet — signa mortifera ; ~ | Adbreuiatio chronicę [2]) . | Adam cū ēēt centū triginta anno* . genuit | seth —

f. 281 Sunt aut toti's *(corr. m. rec.)* summę ab origine mundi anni usq; | in p̄sentē obitū domni karoli . sunt anni *(expunxit m. rec.)* ıııı ō CCLXI . | De natura rerū . et tēpo* ratione . | Non ē p̄tmittendū cū dix de natura | rerū . quur ñ eciā de natura tēpo* | —

f. 283[b] ab auctoribus collecta . et ad quem cernendā | mentis acies purganda : ~ ||

In dieser Miscellanhandschrift verdient nur das Chronikon des Prosper Beachtung; äusserst selten nämlich hat sich dasselbe bis jetzt so wie hier ohne Verbindung mit Hieronymus gefunden.

---

[1]) LI 535. — [2]) Vergl. Tabulae codd. Mss. in biblioth. Vind'ob. asser. 408, 5.

Digitized by Google

f. 296 In xp̄i nomine incpt sermo dom
Audite frs̄ kmi . & sollicite pertantes inte ... sec. XIII.
f. 297 sc̄lorum amen | Item omelia ...
simae | Sicut dn̄s nr̄ ihs̄ xp̄s non pmisit ... nonātulani |
f. 298ᵇ bona opera egerunt ... dubitatum [1]) —
omel̄ legenda ad pp̄lm . | Dn̄s dicit ... uita sc̄i pauli mon̄ |
f. 300 sc̄lo₄ amen ... innocentio ca|rissimo
f. 300ᵇ Sermo sc̄i Aug̃ ad p ... uerbum | expressa
agimus . qui⁀a uob [2]) — ... athanasius . ad pere-
f. 302 sc̄lorum . am ... —
nos oportet timere tres ... Incip uita beati hilario-
f. 304 sclorū am ... —
ingloriosus fueris h ... Expl. uita beati hi|larionis |
f. 306 sc̄lor ... captiui ; | f. 77 Qui nauali
dilecti . quia hod ...
f. 307 ... uita sc̄i symeonis syri & here-
f. 309 ... —
f. 309 ... cator antonius . — sęculorum
In illo te ... De ysidoro pb̄ro alexandrino . | —
dn̄s et ... expliset xvIII (*diesen Index, der*
f. ... *Hand des eilften Jahrh. ge-*
... qui appellatur paradysus palladii
ein ... Incip̄ prologus . in quo tractat |
lä ... (annis *m. ead. post.*) & uitan|da
... *post.*) & de distric|tione carniū
... multos uariosq ; libros | [6]) —
... praedicabiles mores ; de isidoro (*ex*
... primum alexan|drinam [7]) — f. 183ᵇ
... f. 184—189 Computus expensarū
... *Jahre 1252.*

... Symeon ist von dem bei Rosweyde pu-
... sehr verschieden. Im Übrigen bietet die
...

... [2]) Der Epilog des Euagrius (l. c. 167)
... — [4]) l. c. 53. — [5]) LXXIII 325. [6]) LXXIV 245. —
...

Digitized by Google

Vitae patrum.

XLI. membr. 8. 2 col. fol. 1—183 saec. X; fol. 184—189 saec. XIII.

Auf dem Vorsetzblatt: Iste liber est monasterii nonãtulani | f. 1 Incipit uita | sc̃i pauli heremitę | Inter multos sepe | dubitatum [1]) —

f. 8 regnum purpuras | cum regnis suis. | Expł uita sc̃i pauli mon̄ | Incip uita sc̃i antonii mõ [2]) | Presbiter euagri|us. innocentio ca|rissimo filio. in dñõ sa|lutem; Ex alia in aliã | linguam ad uerbum | expressa translatio — f. 8ᵇ tu quere sententiam; | Ep̃s athanasius. ad peregrinos monachos; op|timum fratres inistis —

f. 56ᵇ totius corruptiones | artifices. [2a]) | Incip uita beati hilarionis | Scripturus uitam bea|ti hilarionis [3]) —

f. 76ᵇ plus illum locum dilexerat; Explicit uita beati hi|larionis | anachorite | Incipit uita cuiusdã | monachi captiui; || f. 77 Qui nauali prę|lio dimicaturi | [4]) —

f. 82ᵇ non pos|se superari. Incip uita sc̃i | symeonis syri & heremite | Sc̃s symeon ex utero ma|tris [5]) —

f. 90ᵇ pręstitit; Ego humilis & pec|cator antonius. — sęculorum amen; | Incipit de capitulo primo | I De ysidoro pb̃ro alexandrino. | — De li machario q legione demonũ expuliset XVIII *(diesen Index, der übrigens unvollständig ist, hat eine Hand des eilften Jahrh. geschrieben)* || f. 91 Incip̃ liber qui appellatur paradysus palladii monachi qui fuit ᵈiscipulus euagrii. | Incip̃ prologus. in quo tractat | de *(add. m. poster.)* etatis suae annos (annis *m. ead. post.*) & uitan|da hereticorum dogmaᵗᵃ *(corr. m. ead. post.)* & de distric|tione carniũ esus uel uini | potus | Multi | qui|dem | multos uariosq; libros | [6]) —

f. 95ᵇ prae| positum & predicabiles | mores; de isidoro *(ex* ysidoro) pb̃ro | alexandrino | Cum primum alexan|drinam [7]) — f. 183ᵇ si me pronus uolueris | adorare; || f. 184—189 Computus expensarũ domini Alberici de Pane *vom Jahre 1252.*

Die Fassung der Vita des Symeon ist von dem bei Rosweyde publicirten Texte derselben sehr verschieden. Im Übrigen bietet die Handschrift nichts Besonderes.

---

1) XXIII 17. — 2) LXXIII 127. — 2a) Der Epilog des Euagrius (l. c. 167) fehlt. — 3) XXIII 29. — 4) l. c. 53. — 5) LXXIII 325. 6) LXXIV 245. — 7) l. c. 251.

Digitized by Google

BIBLIOTHECA

PATRUM LATINORUM ITALICA

VON

AUGUST REIFFERSCHEID

II.

DIE RÖMISCHEN BIBLIOTHEKEN.

WIEN

AUS DER K. K. HOF- UND STAATSDRUCKEREI

IN COMMISSION BEI KARL GEROLD'S SOHN, BUCHHÄNDLER DER KAIS. AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN

1866

Digitized by Google

Aus dem Maihefte des Jahrganges 1866 der Sitzungsberichte der phil.-hist. Classe der kais. Akademie der Wissenschaften [LIII. Bd. S. 304] besonders abgedruckt.

Digitized by Google

2. Die Capitularbibliothek von St. Peter.

(Basilicana.)

Die Bibliothek des Domcapitels von St. Peter enthält eine grosse Anzahl von patristischen Handschriften, von welchen die meisten dem eilften oder zwölften Jahrhundert angehören[1]). Unter diesen hebe ich für jetzt nur die bekannte Handschrift des Persius hervor, da sie auch eine Schrift des Boetius enthält, H. 36. Dieselbe besteht nämlich aus mehreren Codices: f. 1—58 saec. XI. *Boetius de arithmetica;* f. 59—63 saec. X. *Persius* (f. 63 b von etwas späterer Hand '*versus Prisciani eloquentissimi de est et non*'); den Schluss macht eine Handschrift des Rhetors Julius Severianus aus dem eilften Jahrhundert. Von älteren Handschriften finden sich nur drei, deren genaues Inventar ich hier beifüge.

1) Es existiren in der Bibliothek ein am Ende des sechsten Jahrhunderts geschriebener Realkatalog, der die allerdürftigsten Notizen enthält, und ein alphabetisches Verzeichniss der Autoren, welches eben nur zur ersten Orientierung ausreicht.

Digitized by Google

Ambrosius *de officiis.*

D. 167. membr. 4. fol. 124. saec. X.

f. 1[b] In nomine | scāe trinitatis incip̄ | tractatio | sc̄i ambrosii | ep̄i et confes̄ | de officiis [1]) | liber primus || f. 2 Non arrogans uideri | arbitror —

f. 6[b] inrisum. posthabitū. atq: inlusum. Si respondeas [2]) || f. 7 ita [3]) dispicit . Qui autem dol&. quasi senserit. Neq: in | prouide —

f. 59 proph&icae benedictionis inueniat. | Explicit . Liber . primus | Incipit . Liber . secund . || f. 59[b] Superiori libro de officiis tractauimus —

f. 87[b] aua|ritia autem procedente paene omisit uictoriam [4]). | f. 88 Melius [5]) est enim pro misericordia causas prestare | —

f. 92 d̄s pacis & di|flectionis erit uobiscum in dn̄o ihū . cui est honor gloria | magnificentia potestas cum spū sco . in scla sclo amen . | Explicit . Liber . secundus . | Incipit Liber . tertius . | David propheta docuit nos | tamquam —

f. 124 compen|dio expressa plurimum instruc|tionis conferat . Expl . ||

Hilarius *de trinitate.*

D. 182. membr. 8. fol. 311. saec. VI. init.

f. 1[b] [6]) In nomine patris & filii & spc̄ sc̄i am̄. pat nr̄ | sc̄s fas quas nus nis (?) in xp̄o filio dei amen. | Circumspicienti [7]) mihi proprium uitae huma|nae —

---

[1]) De officiis ministrorum XVI 23. — [2]) l. c. 29 a. — [3]) l. c. 30 b. Es fehlt ein Blatt. — [4]) l. c. 138 b. — [5]) l. c. 139 c. Ein Blatt fehlt. — [6]) f. 1—11 b sind von einer Hand des eilften Jahrhunderts geschrieben; f. 12. 12 b dagegen von einer Hand, deren Zeit sich nicht bestimmen lässt, da sie die Schrift des alten Codex, allerdings sehr ungeschickt, nachgeahmt hat. Mit f. 13 beginnt die alte Handschrift, deren beide erste Quaternionen mit dem ersten Blatte des dritten verloren gegangen sind. — [7]) X 25.

Digitized by Google

f. 11b natus & uniuersis carnis nostrę, passionib; finctus. ad dm̃ [1]) || f. 12 aut [2]) quum in stagnis domesticis naue — f. 12b ante omnia natum esse quā ubi nati ||

f. 13 uitatis [3]) significatio est. sola natiuitatis pro|fessio —

f. 14 praedicare ne falsum | expl liber primus | incp liber secundus | contuli in nomine dnī ihū xpi || f. 14b Sufficiebat credentibus —

f. 27b est enim sps scs unus ubique omnes patriarchas [4]) || f. 28 [5]) profetas & omnem chorum legis inluminans iohannem et iā | —

f. 28b obseruatione retinendus. || f. 29 Expli Lib ii. Incīp Lib. III. Scī Hilari. | Adfert plerisque obscuritatem —

f. 33 opere consūmato qd dedisti mi|hi ut fatiam [6]). || f. 33b qui [7]) bene dici cupitis huc festini currite benedicti patris opem querite | — Quo* sequi nos donet xps *(die Hälfte der Seite bleibt leer)* || f. 34 [7]) laus patris omnis a filio est —

f. 40b et testis et uictor exsistat | sancti hilari trinitatis liber tertius | expl incp liber quartus *(unter der Zeile)* contuli in nomine dnī ihū xpi || f. 41 *Über der Zeile* L. iiii. | Quamquam anterioribus libris —

f. 62b profeta | quod ds est | contuli in nomine dnī ihū xpī | liber quartus explicit | incp liber quintus || f. 63 *Über der Zeile* l ·v· | Respondentes inpiis et uesanis —

f. 82 dm̃ in dō esse non confitens | expl liber quintus | contuli in nomine dnī nī ihū xpi | incp liber sextus || f. 82b Non sum nescius difficillimo —

f. 110 crucifixerat denegaret | contuli in nomine dnī ihū xpī | liber sextus expl | incp liber septimus | Septimus hic nobis aduersus —

f. 136 dī se gignentis exhibuit | contuli in nomine dni ihū xpi | liber septimus expl | incp liber octauus | Beatus apostolus paulus —

f. 160 inhabitet plenitudo | contuli in nomine dni ihū xpi | exp liber octauus | incp liber nonus || f. 160b Tractantes superiore libro de indifferenti natura | —

---

[1]) l. c. 46 c. — [2]) l. c. 47 a. — [3]) l. c. 48 b. — [4]) l. c. 73 a. — [5]) f. 28—33 sind von einer Hand des zwölften Jahrhunderts geschrieben. Von der alten Handschrift fehlt hier ein Quaternio. — [6]) l. c. 84 b, die Fortsetzung auf f. 34. — [7]) ?

f. 192b instinctu futurae uoluntatis agitandas [1]) || f. 193 Sunt [2]) mea sunt et ideo dixi de meo accipiet | —

f. 194b intellegatur inscientia | contuli in nomine dn̄i ihū xp̄i | expl̄ liber nonus | incp̄ liber decimus | Non est ambiguum omnem —

f. 228b professus et mortuum | emendaui in nomine dn̄i ihu xpi expl̄ liber decimus | incp̄ undecimus liber | Totum atque absolutum —

f. 251b imago mansurus | contuli in nomine dn̄i ihū xp̄i | expl̄ | hilari de trinitate | liber undecimus | incp̄ liber duodecimus || f. 252 *Über der Zeile* ł · xii · | Tendimus tandem iam —

f. 275b manens in te et ex te | et aput te semper ds̄ qui est benedictus | in saecula saeculorum amen | contuli in nomine dn̄i ihū xp̄i | Sancti hilari de trinitate | liber duodecimus expł | incp̄ eiusdem liber | in [3]) constantium inperatorem | feliciter || f. 276 *Über der Zeile* ł · i · | Tempus est loquendi —

f. 288 (*Über der Seite* ł · ii ·) memo|riis sanctorum et paternae pietatis | rebellem [4]) (b *ex* u) | contuli in nomine dn̄i ihū xp̄i aput kasulas constitutus anno quarto decimo transamundregis (*sic*) | expł liber in constantium | inc̄ eiusdem ad constantium [5]) | Benignifica natura tua —

f. 291b ingrederentur scripse|rint de se loquitur ipsa | expl̄ . lib̄ . i . sc̄i hilari . ad constantium imp̄ incp̄ | lib̄ . ii . eiusdem ad euadem quem et constan|tinápoli ipse [6]) tradidit | Non sum nescius —

f. 294 iuxta ista non | dissonans | expl̄ . sc̄i hilari . ep̄si et conf̄ ad constantiū | lib . ii . incipi eiūsd aduersus [7]) arrianos uel auxentiū | mediolanensem || f. 294b dd̄ fratrib. in fide paterna manentib. | et arrianam heresim detestantib. episcopis et om|nib. plebib. hilarius conseruus uester sał | Speciosum quidem nomen est pacis et pulchra est | —

f. 298b dm̄ uerum praedicabunt | expl̄ sc̄i hilari inc blasphemiae | exemplum auxenti [8]) | Beatissimis et gloriosissimis impp̄ ualentiniano | et ualenti augustis auxentius episcopus ecclesiae | catholicae mediolanensium . | Ego quidem piissimi —

---

[1]) l. c. 328 c. — [2]) l. c. 340 a. Ein Quaternio fehlt. — [3]) l. c. 577. — [4]) Den interpolirten Schluss hat der Basilicanus nicht. — [5]) l. c. 557. — [6]) Mit f. 288 b beginnt eine andere, etwas spätere Hand, mit f. 293 b wieder eine andere, noch etwas jüngere. — [7]) l. c. 609. — [8]) l. c. 617.

Digitized by Google

f. 299b retractari non potere | exp̄ blasp̄ auxenti arriani . inc̄ . sc̄i . hilari ep̄si | pictabensis lib̄. fidaei catholicae contra arrianos et praeuarica | anis adquiescentes in xp̄ feliciter *(zwischen den Zeilen)* [1]) | dd̄ et beatissimis fratrib. et coepiscopis | proū germaniae — hilarius — salutem | Constitutum mecum habebam ff̄ . kk̄ in tanto silen|tii uestri tempore —

f. 311b certum | q. fili uere sp̄s sc̄i hisq. nominib. non simpliciter [2]) ||

Die Subscription unter dem *liber in Constantium imperatorem*, wonach dieser Codex im vierzehnten Jahre der Regierung des Königs Trasamund mit seinem Original verglichen worden ist, ist authentisch, wie daraus hervorgeht, dass dieselbe in echter alter Cursivschrif geschrieben ist. Wäre sie, wie so häufig, nur Copie, so würde sie in kalligraphischer Schrift wie das Übrige geschrieben sein. Ferner rühren von derselben Hand die Subscriptionen am Ende der andern Bücher her, in welchen einfach die Correctur bezeugt wird. Endlich hat dieselbe Hand in derselben Schrift wie die übrigen Subscriptionen am Ende der meisten Quaternionen (3. 4. 6—14. 19—25. 28—31. 33—36) unter der Quaternionennummer die Bemerkung *contuli* hinzugefügt. — Die Handschrift ist *aput kasulas* (nicht *kasulis*, wie früher gelesen wurde) in Afrika geschrieben oder doch mindestens dort corrigirt worden. Pertz (Abhandlungen der Berl. Akad. 1847 S. 235) lässt sich durch das Facsimile bei Mabillon de re diplomatica täuschen, wenn er glaubt, dass *karalis* zu lesen sei, und danach die Herkunft der Handschrift in Sardinien sucht.

ISIDORUS *de officiis*.

D. 217. membr. 8. fol. 96. saec. IX—X.

f. 16 Incip̄ liber offi|ciorum [3]) sc̄i | esidori | episcopi ||

f. 2 Incip̄ prologus | Dn̄o meo & dī seruo fulgentio ep̄o . esido|rus ep̄s . queris a me originem officio|rum — auctorum . | Incipiunt capitula | I De ecclesia uel uocabulo xp̄ianorum | — XLIIII de carnium esu uel piscium : expł capł | Ea quae in officiis — referamus ; | I De

[1]) De synodis seu de fide Orientalium l. c. 479. — [2]) 503 b. — [3]) de ecclesiasticis officiis LXXXIII 737. —

Digitized by Google

f. 192ᵃ instinctu futurae uoluntatis agitandas [1]) f
mea sunt et ideo dixi de meo accipiet —

f. 194ᵇ intellegatur inscientia | contuli in nom
expl̄ liber nonus | incp̄ liber decimus | Non est amb

f. 228ᵇ professus et mortuum | emendaui in
expl̄ liber decimus | incp̄ undecimus liber | Totu

f. 251ᵇ imago mansurus | contuli in nom
hilari de trinitate | liber undecimus | incp̄ li
Über der Zeile l · xii · | Tendimus tandem

f. 275ᵇ manens in te et ex te | et
benedictus | in saecula saeculorum am
xp̄i | Sancti hilari de trinitate | liber d
liber | in [2]) constantium inperatorem
Zeile l · i · | Tempus est loquendi

f. 288 (*Über der Seite* l · ii
pietatis | rebellem [3]) (b *ex* u)
kasulas constitutus anno quart
liber in constantium | inc̄
natura tua —

f. 291ᵇ ingrederent
lib̄ . i . sc̄i hilari . ad
euādem quem et const

f. 294 iuxta ista
constantiū | lib . ii
mediolanensem
arrianam heresi
conseruus ues
chra est | —

f. 298
exemplum
et ualent
nensium

... xl
...ola | i de
... ri *corr. m.*

... laborē; ||

... Vgl. Isidoriana cap. CVII.

---

1)

3. Die Bibliothek des Principe Barberini.

(Bibliotheca Barberina.)

Die Barberina besitzt über ihre Handschriften seit der neuen Ordnung derselben ein Inventar nach ihrer Aufstellung und ein alphabetisches Verzeichniss der in denselben enthaltenen Schriften. Die patristischen Handschriften, deren die Bibliothek viele aber meist jüngere besitzt, stehen fast alle in den Abtheilungen XI—XIV zusammen.

Arnobii *et Serapionis conflictus.*

XI. 148. (Alte Nummer 2889) membr. 8. fol. 1—72 saec. IX, 73—113 saec. X.

f. 1ᵇ. 2 Calender

f. 2ᵇ Interpretatio . Quomodo credis dm̄ R | credo unū dm̄ in trinitate patrē & filium | & spm̄ scm̄ . Inter̄ quis est pater —

f. 3 de maria | uirgine natus ē . xp̄s . [1] ||

f. 3ᵇ De scā trinitate libri . IIII . *(man. al.)* [2] | In isto codice continentur | libri quattuor serui xp̄i | arnobii facti in monomachia |

---

[1]) Darunter ein Stempel mit der Legende S. Andreas Romae. — [2]) Mit *man al.* habe ich die verschiedenen Hände bezeichnet, welche ungefähr derselben Zeit, wie der Schreiber des Arnobius angehörend. Bemerkungen, Nachträge und kleine Tractate in die Handschrift eingetragen haben

Digitized by Google

aduersus hereses diuersas id est | nestori | arrii | eunomii | fotuni | sabellii | macedonii | apollinaris | et euticis [1]) || *Neben diesem Index an der Seite man. al. hebräisch-lateinische Glossen unter dem Titel* Interpretatio sermonū hebreicoꝝ in latinum .

f. 4 De scā trinitate *(man. al.)* | Sup̱ uenientes aegiptii qui ostenderent [2]) se antiqů|rū p̱uinciae suae magistroꝝ dispłos —

f. 26 dī & hominis unam filii dī credamus esse | p̱sonam Finit iber primus. | Incipit liber secundus | Postera namq. [3]) die inter initia diei eodem [4]) reprae|sentato conuentu . resedentib, constantio & am|monio . arñ đ . si aliqua [5]) —

f. 41ᵇ recitatus est titulus sic . [6]) Incipit liber scī | cyrilli alexandrinae ecclesiae episcopi | quē misit p̱ totas aegipti partes ad exclu|dendam sectam nestorianam . | Explicit liber secundus . | Incipit liber tertius | Incip̄ . de dies egip̄ quomđo colenđ s̄ *u. s. w. (m. al.)* || f. 42 De scā trinitate *m. al.* | Expliĉ lib̄ secđus . Incipit liber tertius . | Cyrilli beatissimi episcopi alexandrinae urbis | ad totius aegipti regionē epła paschalis qui p̄clarā | atq . eximiā & sacris dī legib; congruā uitā colere | consueř . & in eo sūma alacritate simul animositate | uersari . nullo quide omnino torpore pigritiae de|tiñtur inpedim̃ta uero semp̱ om̃a rūpentes . & moras | bonoꝝ actuū incepta accuratissimo fine concludunt. | Opinor tam̄ his admonitiones quoq. eē necessarias | p̄ceptoris —

f. 50ᵇ scaē quinquagesimae . sic enim regni caeloꝝ heredes cē merebimur in xp̄o ihū dñō nō p̱ quē & cum quo dō patri cum spū scō gła & imp̄m̄ in secła secłoꝝ am̄ | salutate inuicē in osculo scō salutant uos qui mecum s̄ | fratres pax uobiscum . | Iudices dixerunt [7]) . | Ecce ex integro lectus liber [8]) ē . scī cyrilli —

f. 55 nobis uerbo tenus lineam tende . ut memoranda | non tegantur silentio [9]) . Finit liber tertius . | Incipit liber quartus . |

---

[1]) Arnobii catholici et Serapionis conflictus de deo trino et uno, de duabus in Christo substantiis in unitate personae, de gratiae et liberi arbitrii concordia. LIII 239. — [2]) ut ostenderent. — [3]) *om.* — [4]) eorum. — [5]) si Serapioni aliqua. — [6]) l. c. 294. c. In der Ausgabe, in welcher die Schrift in nur zwei Bücher eingetheilt ist, fehlt der Brief des Cyrillus (recitatus est titulus sic, *etc.*). Auch in der benutzten Handschrift scheint er nach Feu-Ardents Note zu urtheilen, nicht gestanden zu haben. — [7]) Post hanc epistolam publice perlectam iudices praefati dixerunt — [8]) liber lectus — [9]) l. c. 301 a.

Digitized by Google

arnobius seruus xpi dixit, | Dum in unigenito duas confitemur naturas duasq. | substantias obicitur —

f. 65 duasq. in unico dī filio | substantias [1]) praedicasse || f. 66 Incipit sermo habitus in basilica | restituta die natalis dni [2]) | Saluator nr̄ natus de patre sine die p̄ quē factus | est omnis dies. uoluit natale habere in terra [3]) | —

f. 67ᵇ processit qui est benedictus cum patre & spū scō in | secla seclorum amen. Explic̄ itaq. a legente trac|tatus scī agustini [4]). serapion dixit. | Satisfactum eē desiderio —

f. 69 Si quis non dixerit om̄a p̄ filiū [5]) & spm̄ scm patrē fecis|se id est uisibilia & inuisibilia [6]) anathema sit [7]). | hic r̄ aliqua partem quę adēē minime uidet *(von derselben Hand)* [8]) ||

f. 69ᵇ tanto magis ab ea parte quae terris appar& radios eius excipere — & ideo uideri decrescere sed | quidlib& horum duo+ *(über die Mondphasen; Anfang und Ende fehlt) m. al.:* Quid ē. hom̄. animal rationalis & mortalis sensū capax | & disciplina. Qd̄ ē animal ℞ corpus animatus sensib; & | — f. 70 Quid ē flegm̄ ℞ | alba frigida — & ad glutiendū licorē p̄stans, ||

f. 70ᵇ *m. al.:* Ratio p̄ singul m̄ qua potione usitar̄ deb̄ homo | M Jañ gingib̄ & reupontico. m̄. f̄. agrimonia & appio. | — humores n̄ moueant. Ratio. p̄p̄ sanitatē corporis | & cordis quid obseruare deb̄ homo de m̄s̄ in m̄s̄ | m̄. mar̄. dulce bibe — f. 71 bene digerere facit in omnib̄ | aptissimū ē ||

f. 71ᵇ *m. al.:* DCLXXII generationes. Erant aū filii noe. III | sem — f. 72 in assyrios prim℞ regnauit uelus quem quidē | alii existimant coturnus hius filius fuit nus | qui condidit ninniuen qm̄ ds̄ || f. 72ᵇ. 73 *leer.*

f. 73ᵇ Introitum nr̄m ad fon|tem aquae uiuentem | ubique omnis gens desi|derans uenire. et bibe|re de aqua illa. quam | desiderat omnis gens | celestium terrestrium. | et nos expectamus per eam | salutem accipere. et ui|tam aeternam. | Adelbertus quamuis indignus prb̄t. | famulus dni. ~ | exarauit ad honorem | beatę mariae sedis ab-

---

[1]) duasque substantias in unico Dei filio — [2]) Sermo sancti Augustini episcopi de natiuitate domini nostri Jesu Christi — [3]) in terra habere natalem — [4]) *om.* — [5]) filium postea incarnatum — [6]) id — inuisibilia *om.* Der Barberinus stimmt hier mit der sonstigen Überlieferung des Briefes von Damasus. — [7]) l. c. 321 c. — [8]) Ein kleines Stück fehlt.

Digitized by Google

ruptiensis libellū | istum; Supplicat . ut qui in eo legerit . | dicat . Parce ei redemptor . & mise|rere animae illius *(der Rest der Zeile ausradirt)*.

f. 74 In nomine scāē et indiuidue trinitatis . | incipit liber primiorum . de libris | ueteribus . hac noui testamenti[1]) pleni|tudinem . quam canonica et [2]) catholi|ca recipit ecclesia . iuxta ueritatē [3]) | Priorum traditionum . ista est; | in principio uidelicet . quinque libri moy|si . —

f. 75 dispositio igitur ueteris | ac noui testamenti . ordinem [4]) . librorum | uł [5]) numero nunc cursim. breuiterque in eis [6]) parua | proemia narrationum subiciamus; | Genesis iuxta fidem historiae —

f. 85 Phedus quoque amicitiarum cum roma|norum duces . atque (t *ex* d) [7]) legationum; | Incipit prefationes librorum testamenti noui [8]) Euangelioꝝ p̄dicatio . quamuis quadrifaria sint [9]). | —

f. 87ᵇ flumen ętiam babtismi mundum . lignumque uitae . dn̄m | ihm̄ xpm̄; Explicit liber | primiorum traditionum . uetera et noua . de scriptura | diuina . quem canones continet; | Incipit uita . uel obitum scōrū . | qui in dn̄o processerunt [10]); | Prephatio quorundam scōrum nobilissi|morum . ortu [11]) uel gesta cum genealogiis | — dum breues sermones | leguntur . Incipiunt capitula . || f. 88 I. Adam — f. 88ᵇ LXXXIIII. Titus . | Incipit ortum . | uita uel obitum . | scōrum patrum . | qui in scriptura|rum laudibus | efferuntur; || f. 89 . I . Adam ptoplaustus [12]) & coloꝝ paradisi . princeps ge|neris & electi [13]). —

f. 103ᵇ (LX Judit) inter dotha | in balmon [14]); Finit ortus ac | uita . uel obitū . scōrum pa|trum . quos habentur in ue|tere testamento; Incipit | eoꝝ quos sunt in nouo testa|mento obitum eorum; — LXI; — | Zacharias et helisabet . ante dn̄ iu|sti —

---

[1]) Isidori in libros ueteris ac novi testamenti prooemia LXXXIII 155 — [2]) Plenitudo novi et veteris testamenti quam in canone — [3]) uetustam priorum traditionem — [4]) ordine — [5]) et — [6]) eos — [7]) ducibus actaque — [8]) In der Ausgabe fehlt dieser besondere Titel. — [9]) sit — [10]) Isidorus de ortu et obitu patrum, qui in scriptura laudibus efferuntur. Vgl. die in der Handschrift folgenden Titel, l. c. 129 — [11]) sanctorum patrum nobilissimorumque virorum ortus. — [12]) protoplastus. — [13]) humani generis et delicti. — [14]) et balmon. Die Ausgabe hat noch ein Capitel über die Machabaei.

Digitized by Google

f. 110 (LXXXII) Titus ibiq; in pace defun|ctus est . atque sepultus; | Explicit uita uel obitum scõꝝ | patrum . quos in scripturaꝝ | laudibus referuntur; ~ | Dõ gratias amen; ~ || 110[b] Incipiunt capitula fidei babtismatis [1]) | Juxta pietatem presulis ñri . inquisitio|nem presbiterorum. — secundum ipsius preceptum | exempla colligere curauimus; Cap̃ . I; ~ | Cur primum infans caticuminum efficitur . ~ Caticu|minus grecae . latinae audiens —

f, 113[b] (XIII) ubi cognoscemur . sicut | et cogniti sumus; De vii[em] . gradibus ęcclesiis . | Clericus quid intpretat ul cui' lingua dicit . ~ ꝶ gre|icae; — in ordine et ministerio aecclae esse exorcistas ||

Die Schrift des Arnobius wurde zuerst von Feu-Ardent nach einem Codex S. Jacobi Leodiensis herausgegeben. Die Handschriften derselben sind äusserst selten, vgl. Mai Spicil. Rom. V 101, der den Brief des Cyrillus in der Arnobianischen Übersetzung nach zwei jüngeren Vaticanischen Handschriften mittheilt. Der Barberinische Codex scheint, obwohl am Ende ein kleines Stück fehlt, vor der Lütticher Handschrift bei weitem den Vorzug zu verdienen. — Die angehängte Handschrift des Isidor ist ohne Werth.

CANONUM *collectiones.*

XIV. 52. (Alte Nummer 2888) [2]) Grossoctav membr. foliorum 298. saec. IX—X.

f. 1 In nomine | dñi nri ihu | incipiunt cons|tituta quas tri | centum decẽ et | octo patres cons|tituerunt ||

f. 1[b] I [3]) Canones apostolorum tituli L

II Canones niceni tit . XXII.

III Incipit quem ammodũ formata fieri debeat

---

[1]) ? — [2]) Vgl. über diese Handschrift die Ballerini de antiq. collection. et collector. canonum II 7, LVI 135 ff. — [3]) In dem Index sind mehrere Stücke übergangen: ich habe dieselben in den Anmerkungen an den betreffenden Stellen nach dem Texte verzeichnet. Dagegen habe ich weder, wo die Nummerierung der einzelnen Stücke von der im Text befolgten abweicht, noch wo die Angabe der Titelzahlen nicht übereinstimmt, die Differenz angegeben, da in dieser Hinsicht im Index wie im Text grössere oder geringere Willkür sich zeigt.

Digitized by Google

IIII Epistola directa ad synodum roma
V Epistola siluestri epĩ ad synodum
VI Canones siluestri papae
VII Statuta canonum anquirensium tit̃ . XXIIII
VIII Canones neocaesariensium tit̃ . XXIIII
VIIII Canõ gangrensium tit̃; XX;
X Cañ cartaginensium tit̃. XL.
XI Epis̃; abone concilium . supra scriptum ad bonifatiu; ur̃ ep̃m
XII Epistula attici epĩ; aeccłe; constantinopolitani ad bonifatiũ: ur̃ ep̃m
XIII Epistula . aureli epĩ; ad sc̃m: caelestinum ep̃m ; ur̃
XIIII Item concilium . cartaginensem; tit̃; X.L.
XV Epistula concilii . cartaginenses; ad innocencium papa; ur̃
XVI Rescriptum scĩ papae innocentis ad aurelium ep̃m
XVII Concilium uniuersale; calcidona habitum; ad quingentis XX epĩs tit̃ XXIIII
XVIII ; can; constantinopolitani, tituli; V.
XVIIII cañ; sardicensis . tituli . XXV.
XX cañ antioceni tituli XXV.
XXI Excerpta antistitum . que recitata sunt contra nestorium | ad synodo ephysyoꝝ tituli . XVIII.
XXII Nestorii blapsemiarum capitula et cyrillo alexandrino ep̃o | contradicente capitula . XII
XXIII epistula imperiales ad aureliũ; cartanicense; ep̃m
XXIIII epistula aureli epĩ ad om̃s ep̃os ꝑ bizacenã prouinciã constituti
XXV Excerpta digestis habitis contra pelagium hereticum
XXVI Excerpta epĩs constantini epĩs . ualentiniani agusti iunioris de || f. 2 exiliando caelestino heretico pelagiano
XXVII Statuta antiqua orientis tituli . CII.
XXVIII Epistula decretales ad anastasium ep̃m thesalonicensiu .
XXVIIII Rescriptum episcoporum adque fratrum
XXX Epistula canonica quibus debeant adimplere; pr̃bi . diaconi sub ///
XXXI concilium laodicensem
XXXII concilium cartaginensem [1])

---

[1]) f. 117 b XXXIII | Incip̃. ex consilio cartaginensem | Felix ep̃o salutem: salitanus dixit nec illud preter|mittendum — f. 119 donec optemperet |

Digitized by Google

xxxiii Epistula beati clementis. ur̃ epi̅ . ad iacobum . frt̃ dn̄i hyerosolimit///

xxxiiii precepta sc̄i petri de sacramentis conseruandis [1])

xxxv Anno regni constantini regis nepotis constantini magni uiri [2])

xxxvi Confessio fidei: catholicae quam papa damasus misit ad paul/// | num: antiochenum epm̄

xxxvii Dilectissimo fratri paulino . damasus

xxxviii Epistula pape syrycy directa ad hyerio ep̄o; tharaconensi [3])

xxxviiii Innocensius ep̄s ur̃ exuperio ep̄o . tolosano .

xl Item eiusdem ad macedones ep̄os

xli Innocensius uictoricio ep̄o rotomagensi

xlii Epistula innocenti papae . ad daecentium ep̄m egubinum

xliii Epistula zosymi papae aesycio ep̄o solitano . salutāē

xliiii (*sic*)

xlv Supplicatio pape bonifatii constituatur a principē

xlvi Epistula caelestini papae . uniuersis ep̄is

xlvii Item caelestini papae aecclesie romane . data ad synodū | in ephyso constitutum

xlviii Item alia epistula . caelestini papae . ad nestorium

xlviiii Item alia epistula eiusdem exortatoria sc̄i ep̄i caelestini | ad constantinopolim clero . et plebe missa

l Caelestinus ep̄s . uniuersis ep̄is ꝑ uiennensē prouinciā constitutis

li Accusatio syxti papae .

lii De pulcronio: hyerosolimitano ep̄o ||

f. 26 liii Deiectio marcellini papae

liiii Epistula leonis papae . ad rusticum ep̄m narbonensē

Zacharias sc̄issimus ac ter beatissimus ep̄s sedis apos|tolicę — subter declarantur (es folgen 19 Titel und Unterschriften) — f. 123 Factum hoc synodum anno secundo ardabasti imp̄i | nec non et liutprand rege anno; xxii; indictio duodecī ꝛ — [1]) Nach diesem Abschnitte folgt im Texte (f. 133) von einer Hand des zwölften Jahrhunderts die Notiz: In nomine dn̄i am̄. anno dn̄i. mxxxvi. Indit̃. iii. tpr̃ sc̄i. pp. bn̄dic|ti natus de tusculana ex patre albico . ⁊ inuictissimi impatoris curradi | ⁊ guinni (?) abb̄is ꝯsectū ē tēplum hoc ad honorē dn̄i saluatoris — in festiuitate sc̄i britii ⁊ usque ad octauam. — [2]) Gesta de Liberio: publiciert nach der Originalurkunde von Ughelli Ital. sacr. iii 623 (vgl. Ballerin. a. a. O.) — [3]) Im Text geht noch die 'epistula pape syrici per uniuersis episcopis missa' voran.

Digitized by Google

LV Eiusdem pape leonis inquisitionis et responsa
LVI Eiusdem epistula : siculis epis
LVII Item eiusdem pape leonis . ad aquiliense epm
LVIII Item papae leonis ad mauros epos
LVIIII Item eiusdem pape leonis instituta . a niceto epo
LX Item eiusdem pape leonis a diascoro alexandrine . aeccł epo .
LXI Item eiusdem papae leonis iuuenali epo hyerosolimitano
LXII Item eiusdem pape leonis ad leonem augustum
LXIII Item eiusdem pape leonis a maximo epo ancioceno [1])
LXIIII Item pape leonis ad flauianum epm
LXV Rescriptum flauiani . ad leonem papam
LXVI Item epistula pape leonis ad euticitem prbm
LXVII Item pape leonis ad flauianum epm constantinopolitane
LXVIII Item eiusdem papae leonis ad leonem agustū
LXVIIII Exempla gestorum hubi in constantinopolitano synodo ad scō | flauiano . heutices damnatus est
LXX Suscriptione flauiani epi sco diuersorū episcoporum qui in | ihus synodi concilio consederunt
LXXI Interfectio proteri epi alexandrini
LXXII Epistula simplici . epi ad agacium
LXXIII Exemplum ępistule que misit agacius ad simplicium epm
LXXIIII Exemplum epistolarꝝ beatissimi felicis pape . ur̄ | ad zenonem agustum
LXXV Item eiusdē filicis pape . ad agagium epm
LXXVI Exemplum epistule quem misit agagius ad simplicianū epm
LXXVII Incipit exemplum epistolarꝝ beatissimi pape : felicis : ur̄ : romę
LXXVIII Item eiusdem filicis ad agacium epm [2])
LXXVIIII Item imp̄ zeno : ad libellū epm iohannis aeccł . alexandrine urbis ||
f. 3 LXXX Item epistula felicis epis ad agagio supradicto
LXXXI Item eiusdem pape ad acacium alia
LXXXII Capitula que directa sunt in synodo trecentorū decē . VIII pat///. [3])

---

[1]) Zwischen diesem Brief und dem folgenden hat der Text noch den Brief Leos an Anatolius. — [2]) Die Nummern LXXVI—LXXVIII sind irrthümliche Wiederholungen der drei vorhergehenden. — [3]) Die Nummern LXXXII—LXXXVIIII sind im Text zusammengefasst unter dem Titel : LXXXII | Incipiunt

Digitized by Google

LXXXIII Item eiusdem in libro ; VIIII ; inter cetera
LXXXIIII Item eiusdem in eodem libro . inter caetera
LXXXV Item in theophyli . epi alexandrini
LXXXVI Item sci agustini epi
LXXXVII Item sci basili epi cappadocis
LXXXVIII Item cyrilli epi . alexandrini
LXXXVIIII Item fide sci agustini epi
XC Item fides catholice romane ; aeccł

Von einer Hand des zwölften Jahrhunderts folgt: dicta sci cassiani . epi . ; | Vere credere . & indubitanter - quomodo uinū & aqua ||

f. 3[b] Incp prf canones apostolorū | Quamuis carissimus frater noster laurentius [1]) —

f. 4 attulisse uideatur . | Explicit prf incp capitula canonū apos|-tolorum | —

---

capitula que directa | sunt in sinodo trecentorū | decē et octo patrum cū epis|tola pape leonis ad leonem | augustū. | Der Brief Leos steht unter Nummer LXVIII. Die Excerpte aus den patres (herausgegeben von den Ballerini LIV 1173) folgen sich in der Handschrift also: Sci hilari pictabensis epi et confessoris de fide in libro secundo inter cetera — item eiusdem in libro nono inter cetera — item eiusdem in eodem libro inter cetera — item alio loco in eodem libro inter cetera — item de libro sci ambrosii epi & confessoris mediolanensis ecclesię. quos misit ad imp grationum. in libro II de fide inter cetera — item de odem libro alio loco inter cetera — item eiusdem .in libro de incarnatione dni auersus . apollinaristas — itē infra — it ad sauinum. epm eiusdem. inter cetera — itē iohannes eps constantinopolitane urbis in omelia de ascensione dni inter cetera — it eiusdem in eadē homeliā — item eiusdem homilia inter cetera — item eiusdem de homelia de cruce et latrone inter cetera — it gregorii epi nazauzeni in omelia de epipha[nia] inter cetera — it infra — itē teofili epi alexandrini de epist pascali quam pre egyptū destinauit inter cetera — item eiusdem de alia epistula pascale contra originē inter cetera — sci agustini epi hypponiensis in epistula ad da rdanū int cetera—eiusdem in epistula ad uolusianum inter cetera — item eiusdē in exposione eugłi sci ioh inter cetera — et infra — it sci basili epi cappadocis — sci cyrilli epi alexandrini ad nestoriū — item eiusdē inter cetera — item eiusdem in libro qui dicitur colia de incarnatione unigeniti — sci athanasi alexandrine aeccłe epi et confessoris ad epictatū conrintio⁊ epm — item fides sci hylari — item fide sci augustini. Bei den Ballerini ist die Ordnung eine andere.

[1]) Brief des Dionysius Exiguus an Papst Stephanus.

Digitized by Google

f. 285[b] Incp̄ fides catholice aecłe romane | Credimus in unū dm̄ patrē omp̄tem | —

f. 286[b] eterni supplicii explicit || f. 287 xc Inc̄ instituta sci̅ gelasi epi̅ | Gelasius *etc.* Necessaria reꝝ | dispositione —

f. 294[b] supprimenda . Exp̄ statuta sci gelasi | epi̅ data .v. id̄ mar̄ asterio . et presidio cons̄ | Incp̄ constituta sci̅ gelasi pape quas epi̅ in ordine sua decipiunt . | Papa ilł ordini et pleui consistenti ciuitati illi | dilectissimis filiis in dnō salutem | Probabilibus desideriis —

f. 295 corpus ecłe | per xp̄m *etc.* amen | ds̄ qui uos incolomem custodiat dilectis|simi filii || f. 295[b] — f. 298 *canonistische Excerpte des zwölften Jahrhunderts* [1]).

XIV. 53. (Alte Nummer 127.) membr. 4. 2. Col. foliorum 163. saec. X.

f. 1 neque [2]) uolens doctrinae p̄sentis sci̅ | concilii consentire . sed p̱manens | —

f. 51 flauianū misisse epistolā legimus . | Exłt cognitio cal|chedonensis concilii | Incp̄ eiusdem | sed̄ cognitio cal|chedonensis con|cilii . | Consulatu piissimi | —

f. 80 huic relationi sociauimus . | Explicit secunda cognitio | calcedonensis concilii . | Incp̄ eiusd̄ synodi cognitio tert̄ | Consulatu domni nri̅ —

f. 91[b] effectui mancipentur . | Expłt cognitio tert̄ | Incipit actio quarta | in calchedona | Consulatu domni nri̅ —

f. 102 a scā synodo formula dabitur . | Expl̄t actio quarta | Incp̄ quinta actio | Consulatu domni nri̅ | —

f. 106 manifesta fiant . diuino | uertici . Exl̄t . actio . v . | Incipit actio sexta | in calchedona . | Consulatu domni nri̅ —

f. 116[b] a scā syno|do discedat . | Explicit actio sexta | synodi calchedonensis . ||

---

[1]) f. 297 findet sich unter diesen Excerpten folgendes Verzeichniss von ausgeliehenen Handschriften: Breue recorđ de libri que prestauim | Ad scm̄ petrū ad aqua de uia sunt libri .II. id est sup math. sup lucā ////// | Ad maxillanū. lib̄ dialogus augustini & sinonima | Ad scā maria in farnita dialogus gregorii | ad scm̄ petrū incāpo sup iohm | Ad cāpagnatico ///// & aimo | Ad corgnito. vitas patrū & sententiarū. || — [2]) Es fehlen acht Quaternionen: Die ante gesta des concilium Chalcedonense (wohl in verkürzter Form) und der Anfang der ersten actio. Vgl. cod. Veron. LVIII 56 S. 24.

Digitized by Google

f. 117 Incp̄unt eiusdem sy|nodi tituli canonū | numr̄ uiginti septē | Tituli canonum concilii | calchedonensis nu|mero uiginti septem . | I De canonibus uni|uscuiusq, concilii | Regulas scōrū per sin|gula —

f. 120 (xxvii) si uero laici anathematizent̆ . | Expliciunt canones con|cilii calchedonensis | Incp̄ actio octaua || f. 120ᵇ Consulatu domni nr̄i —

f. 122ᵇ ob hanc causā legi legimus | Explicit actio concilii cal|chedonensis octaua . | Incp̄ actio nona eius|dem synodi | Consulatu domni nr̄i —

f. 124ᵇ omnes seruare concordiā . | Legi . Legimus . Legit . | Explicit actio nona synodi | calcedonensis . | Incp̄ eiusdem con|cilii actio decima . | Consulatu domni martiani —

f. 126 efficiet manifestam . | Explicit actio decima | concilii calcedonensis . | Incp̄ eiusd̄ synodi actio | undecima . Similit̄ vi k̄ noub̄ | eodem consulatu —

f. 140 fortitudinem re|tinebunt . Explt̄ auditio synodi | calchedons̄ undecima | Incp̄ eiusd̄ concilii | actio duodecima . | Consulatu domni nr̄i —

f. 146ᵇ p̄fectius disponatur . | Explt̄ actio synodi cal|chedonensis duodecim̄ . | Incp̄ tertia decima . | Similiter . iii k̄ noub̄ eodem | —

f. 148 causa | lęsionis fuer̄ restituetur | Explt actio tertia | decima synodi calceds̄ | Incp̄ cognitio eiusdē | concilii quarta decima | Consulatu domni mar|tiani —

f. 161 quae dixisti conscripta sunt . | Explt synod̄ calchedon̄ | quarta decima | Incp̄ eiusdē con|cilii auditio . xvᵐᵃ | Consulatu domni mar|tiani —

f. 163 concilio firma | consistant . | Explicit actio synodi | calchedonensis quin|ta decima | Incp̄ eiusdem | concilii auditio | sexta decima | Consulatu domni nostri | —

f. 163ᵇ et trifono reue|rentissimo ep̄o cyri . et theoctis|to reuerentissimo ēpo berse et | geruntio reuerentissimo ep̄o ||

Isidorus *de fide catholica contra Judaeos.*

XIV. 44. (Alte Nummer 230) membr. Grossoctav. foliorum 174. saec. IX.

f. 1ᵇ In nomine dnī | nostri . ihū xp̄i | et beatę mariae | semper uirginis | incipit . prefatio . vel . capi|tula fidei catholice siue | sup dicti ¹) operis ad | Florentinā sororē suam ²) ||

f. 2 *Über der Zeile von einer Hand des vierzehnten Jahrhunderts:* liber . fratūm sc̄i saluatoris de septimo cisterciensis ordinis | Sc̄ę sorori florentinae . Isidorus | quedam que diuersis temporibus | — et mei laboris . | Explicit prefatio | Incipiunt capitu|la libri primi (*unter der Zeile:* Caroli Strozzę Thomę filii | 1635) || f. 2ᵇ ɪ Quia xp̄s a dō patre genitus est . — f. 3ᵇ ʟxɪɪ Superdictio ³) operis . Explicit capitula | ɪ Quia xp̄s a dō patre genitus est | Judęi nefaria incredulitatem xp̄m dī | —

f. 38ᵇ eius in cęlis ⁴) . regnum atque iudicium decla|rauimus . Expł . lib . primus . | Incipt capitula lib secundi | ɪ Quia om̄s gentes ad dī cultum uocentur . | — f. 39 xxvɪɪ . Recapitulatio operis . | Expliciunt capitula | + Brebiarium ⁵) | precedentis | libri . || f. 39ᵇ Quadam ex parte dnī et saluatoris nostri . na|tiuitatem — intonuerunt .| .ɪ. de gentium uocatione . | In principio autem opusculi huius de gentium | —

f. 69ᵇ quia tabernaculum dī scī eius sunt in quibus | habitat in ęternum . | Explt . feliciter dō gratias | Amen Amen ||

f. 70 humelia scī Augustini epī ⁶) | Castissimę ⁷) uirginis uterum sponsę uirginis | —

f. 72 cum ipsa tibi genuerit saluatore. Accipe itaque ac|cipe maria coniugem tuam — filius iudaei set filius dī ⁸) | Ad illa directa ad illi ihu xpī seruus illa ihu xpī ancilla | salutem ⁹). Gratias agimus dō quia de nobis bonam | famam —

f. 73ᵇ petrus quinque milia | conuertit ex iudaeis . ||

---

¹) *Lies* superdictio — ²) Isidorus de fide catholica ex veteri et novo testamento contra Iudaeos ad Florentinam sororem suam LXXXIII 449 — ³) epilogus — ⁴) coelum — ⁵) Quia breuiarium — ⁶) Aug. (?) sermo XXXIX 2107 — ⁷) Castissimum Mariae — ⁸) Am Schluss bedeutend verkürzt. Vgl. a. a. O. 2110. — ⁹) ? —

Digitized by Google

f. 74 *Über der Zeile von einer Hand des siebzehnten Jahrhunderts:* Ex cantico canticorũ | pulueris pigmentarii . Quam pulcra es amica mea | —

f. 76 ceruoꝝ suꝑ montes aromatũ Expł | Item liber sapientiae scarpsum . | Diligite iustitia qui iudicatis terra sen|tite —

f. 76b et miseris scm̃ spm tuü de altissimis | Liber eiusdem aecclesiastes | Omnis sapientia a dn̄o dō est . et cũ illo fuit et est | —

f. 77b maledictio in perditione || Item humilias de natiuite dn̄i n̄ri | ihu xp̄i . inprimis de incarnatione [1]) | Legimus scm̃ moysen populo —

f. 80 omnia que in caelis sunt et que in terris [2]) | Item alia humilia ut supra [3]) | Clementissimus pater omnp̄s ds̄ cum doleret sclm | —

f. 81b uerbũ caro factũ est et habitauit in nobis | Item alia humilia . eiusdē ut suꝑ [4]) | Rogo uos frs̄ kmi . ut libenti animo —

f. 85b misericors | dn̄s intromittat [5]) . || humilia in natł sci stephani [6]) | hiesus filius naue in heremo stabat [7]). et moyses | —

f. 88 nisi ꝓ tuis inimicis oraueris . conuersus ad dn̄m | ihm̄ xp̄m qui uiuit et regnat [8]) | humilia . in natł . sci iohañ . euangł [9]). | In illo tempore . accessit ad ihm mater filiorum | —

f. 90 ministrando omnium urm̄ erit . Itē in natale innocentum [10]) | hodie frs̄ kmi natale illoꝝ infantũ colimus | —

f. 91 sub sua ꝓtectione ꝓducat . cui est honor et gloria | Item in octaua dni [11]) | Circumciditur itaq; puer qualis puer . de quo | —

f. 91b inmaculatus | exiret dn̄s ih̄s xp̄s qui uiuit | Item lectiones de theophania [12]) | hoderni diei ꝑ uniuersũ mundũ nota sollē|nitas —

f. 93 non qua ueni|mus reuertamus . adiuuante dn̄o n̄ro ih̄u xp̄o | qui uiuit et regnat | Itē alia humilia . sci fastini eiusdē ut suꝑ . de theopħa [13]) || f. 93b Proximę est frs̄ kmi quod dię tertia nuptias | —

---

[1]) de mysterio trinitatis et incarnationis Aug. (?) sermo l. c. 2196 — [2]) terris: qui uiuit *etc.* — [3]) Aug. (?) sermo, zuerst von Mai nach Vaticanischen Handschriften in seiner Patrum nova bibliotheca I 150 herausgegeben — [4]) Aug. (?) sermo XXXIX 1977 — [5]) intromittat, qui *etc.* — [6]) Aug. (?) sermo l. c. 1684 — [7]) pugnabat — [8]) oraueris. Quod nobis praestare digneris — [9]) ? — [10] Aug. (?) sermo l. c. 2152 — [11]) ? — [12]) Aug. sermo XXXVIII 1033 — [13]) ?

Digitized by Google

f. 94ᵇ suę adoptionis | adsumere qui est benedictus in sęcula scłoꝝ amen . | Item alia humilia eiusdē ut sup̄ [1]) | Dies ephyphanioꝝ greco nomine sic uocatur —

f. 96 refectionis edocauit me . cui est gloria in secła scłoꝝ am̄ . | In purificationę scāē mariae [2]) | Sic namq; frs̄ olim ꝑ prophetā predictum est | —

f. 97 humilē inuenerunt excelsum . | qui cum patre et spū sc̄o uiuit et regnat ds̄ | humilia sc̄i agustini . de initiū quadragesimę . in predicatione populi [3]) . | Rogo uos et ammoneo frs̄ kmi . ut isto [4]) legi|timo —

f. 99ᵇ ca|ritatis legem ipsius [5]) dn̄s sub sua protectione per | ducat qui cū patre Dn̄ca .ıı. in quadragis [6]) | Frs̄ km̄i propheta nos exortatur ad conpunc|tionē —

f. 100 possimus misericordiā ꝓmereri . It̄ ał humilia [7]) | Rogo uos km̄i sufficiat nobis quod ꝑ totū anni | —

f. 101 si uultis euadere iudicē; qui uiuit et regnat | Itē . humilia de media quadragis [8]) | Audite et intellegite frs̄ dilectissimi —

f. 103ᵇ perpetua | uita sine fine . Quod ipse nos prestare et con| regnare cū ipsis faciat . qui in trinitate ꝑfecta | uiuit dominator et regnat ds̄ . ꝑ omā secła | scłoꝝ am̄ . | Item alia humilia [9]) | Frs̄ dilectissimi faciamus bonū ad om̄s homines | —

f. 105 in regno cęleste et cum [10]) sc̄i [11]) angelis eius . cui est | gloria et potestas . humił sc̄i augustini unde supra [12]) | Frs̄ km̄i ad memoriā reducimus quod [13]) ꝑ sa|cras paginas —

f. 108ᵇ ab angelis ele|uatur in cęlis ipso prestante [14]) | Item alia humilia de die iudicii in ebdom̄ maiore [15]) | O frs̄ km̄i quā tremendus est [16]) dies ille quod [17]) dn̄s —

f. 109 de qua pęna nos dn̄s [18]) eripere dig|netur . qui cū patre | In vigilia sc̄m̄ paschae [19]) | Dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i saluatoris et honorabilis sollē|nitas [20]) —

1) Aug. (?) sermo XXXIX 2015: auch unter den Schriften des Maximus LVII 551 — 2) ? — 3) Aug. (?) sermo l. c. 2022 — 4) in isto — 5) pius — 6) ? — 7) ? — 8) ? — 9) Aug. (?) sermo, zuerst von Mai nach Palat. 216 herausgegeben, PNB I 284 — 10) *om.* — 11) sanctis — 12) Caesarii homilia LXVII 1079 — 13) reuocemus quae — 14) l. c. 1081 a eleuabitur in coelum. In der Ausgabe folgt noch ein längerer Passus, in welchem Augustin und Gregor citirt werden. — 15) Aug. (?) sermo XXXIX 2210 — 16) timendus est nobis — 17) in quo — 18) pius dominus — 19) Aug. (?) sermo. Zuerst von Mai nach Vat. 1270 herausgegeben, PNB I 347 — 20) saluatoris honorabilem sollemnitatem —

Digitized by Google

f. 110 cum | suis congregaremur [1]) ad cęlum . qui uiuit | In die ascensionis dnī [2]) . | Magnū hodie frs̄ suscepimus diē festum | —

f. 111 caritas ūra . In die scō pentecosten [3]) . | Perpetui muneris refulsit hodie ornamentū | —

f. 111[b] accipere sp̄s | sc̄i meruimus | humił in natale sci iohañ baptis [4]) ||

f. 112 Imperator cęli et terrę . ut.[5]) nos fuisset [6]) ui|sitare —

f. 113 Qui se ipsū tradidit ꝓ nobis . prestet etiā et ꝓspe|rauit a nobis [7]) . | Qui uiuit et regnat in scła scłoꝝ am̄ . | In natale sc̄i petri [8]) | Petrus enim primus apostoloꝝ qui accep|turus —

f. 113[b] misericordiā consequun|tur . De transitu sc̄i martini [9]) | Martinus igitur obitū suū longe ante | —

f. 115[b] cęlum diues ingreditur | In nał omniū apostoloꝝ siue martyrū [10]) | Omniū quidē bonoꝝ fideliū xp̄ianoꝝ maxime tamen | —

f. 116[b] uiuis ex | pignore ꝑ xp̄m [11]) . In natł confessorum [12]) | herit sensib; ur̄is frs̄ in quod scripsimus [13]) . Bea|tos —

f. 118 emendatos liberet | qui uiuit & regnat . In natł uirginum [14]) | Caeloꝝ regnum frs̄ km̄i idcirco terrenis reb; simile | —

f. 120[b] sine lauore capiatis . p̄stante dn̄o nr̄o | De auaritia [15]) | Oportet nos ergo sempꝑ benefacere . quia sicut | —

f. 123[b] neque maledicentes regnū dī possidebunt . | Item admonitio sc̄i basilii ep̄i ad mona[chos] | Stude monachę diligenter nec (*corr. m. rec.*) pecces . ut neq; ha|bitantem —

f. 125[b] uos intrare in regnum cęlorū . adiuuante xp̄o cui est gloria | Incipit lib̄ . sc̄i efrē diaconi de die iudicii | dī et de resurrectione eius || f. 126 Gloria omnipotenti dō qui os nr̄m adape|riat —

f. 131 impii autē infirma|buntur in eis . Expł lib̄ . primus | sc̄i ephrem diaconi . | Incipit . lib̄ . secundus . | Beatus qui hodio habuerit hunc mundū | —

---

[1]) suis cum sanctis congregemur — [2]) ? — [3]) Aug. (?) sermo XXXIX 2094 — [4]) Aug. (?) sermo l. c. 2118 — [5]) qui — [6]) fuit — [7]) prospera nobis. *Lies* prosperam uitam nobis — [8]) ? — [9]) Bruchstück des Briefes von Sulpicius Severus an Bassula, in dieser Form in den Passionalien und Homiliarien gewöhnlich. — [10]) Aug. sermo XXXVIII 1467 — [11]) l. c. 1469. In der Ausgabe folgt noch ein ganzer Absatz — [12]) Maximi sermo LVII 717 — [13]) quo descripsimus — [14]) Greg. M. XL in evang. hom. I 11 LXXVI 1114. — [15]) ?

Digitized by Google

f. 134b ad patrē luminum | peruenire . Expł. lib̃ sc̃i ephrē . diac̃ II. | Incipit III' eiusdē . de patientiā || f. 135 Dn̄s nr̄ ihs̄ xp̄s qui descendit de sino patris et ef|fectus —

f. 139 qm̄ tibi debetur om̄s adorationes | et gloria in sęcula sęculorū . amen . expł . lib̃ III | Incipit lib̃ . IIII sc̃i . ephrem diaconi | in luctami nibus. | In luctaminib; huius scłi nullus sine agone | —

f. 142b gloria spui | sc̄o inmortali in sęcula sęculorum amen | f. 143 Expł . lib̃ sc̃i . ephrem diac̃ . de luctaminib; scłi | Incp̃t . lib . v. * . eiusdem de die iudicii . | Uenite dił mi fr̄s exortationē —

f. 147b traha || f. 148 tur ad uitā ęternā amen . Expł . lib̃ . IIII . de die iudicii | Incipit . lib̃ . v. sc̃i . ephrem . diaconi . sen | tentiā . de conpunctione cordis | Uenite km̃i mihi . uenite patres hac fr̄s grex salua|toris —

f. 150b et ultio et retributio iustorum est . Expł . lib̃ | sc̃i . ephrē diac̃ . de iudiciū . et de penitentia | *Von später Hand* : S . Augustini liber dogmatū Ecclesiaticorū . | Credimus [1]) unū esse dm̄ patrē et filiū et sp̄m sc̄m patrē | —

f. 157 in ęterni|tate similitudinē in morib; inuenire [2]) Expł . doc|matum . sc̃i agustini . | Incipit . explanatio simboli [3]) || f. 157b Dum de simbulo conferre uolumus . hoc inquiren|dū —

f. 160 et corpus et anima . et tunc iusti gloriabuntur cum dn̄o | Expł . explanatio simboli | Que sunt , instrumenta . bonoꝵ operū | Inprimis dnm̄ dm̄ diligere ex toto corde | —

f, 166b in finem | hic saluus erit ; Explicit Δω̃ ΓΡΑΘΥΑϹ ΑΗΗΝ || f. 167 Incipit dicta sc̃i effrem | de fine mundi et consum | matio saeculi et contur|batio gentium | Fr̄s . km̃i spūi sco . qui loqui|tur in nobis —

f. 171 heredi|tabunt ĩ uitā ęternā in secula seculoꝵ . am̄ | Incipit dicta sc̃i | methodii epi paterensi | sermo de regnum | cantri [4]) . in nouissimis | temporibus certa | demonstratio || f. 171b Sciendum namque ẽ * quomodo | exeuntes . adam quidem . et euā de | paradiso —

f. 174b cęlesti et romanorū etiā subiciuntur di ||

---

[1]) Gennadius de ecclesiasticis dogmatibus LVIII 979. Das Barberinische Exemplar enthält die Recension, welche der Ausgabe zu Grunde liegt. — [2]) inueniri. — [3]) ? — [4]) *d. h.* antichristi. —

Digitized by Google

Die an die Schrift des Isidor, welche sich durch ihre gute Überlieferung auszeichnet, sich anschliessende Homiliensammlung nimmt ein besonderes Interesse für sich insofern in Anspruch, als sie Homilien enthält, die Mai zuerst nach vaticanischen Handschriften, zum Theil bedeutend jüngeren, herausgegeben hat.

Melitonis *clavis.*

XI 135. membr. 8. foliorum 111 saec. X [1]).

f. 1 Caput [2]) dn̄i ipsa diuinitas eo q̄d | principium & creator sit omnium | rerum in danihelo [3]) . capilli dn̄i candidi | eo quod antiquis sit dierum ubi & supra [4]) | Oculi dn̄i —

f. 111 (de nominibus aebraicis) Malachim regū . dabre iamin [5]) id est parali | pominon . Tere asra [6]) hoc est . xıı . ꝓphetarū . liber ||

Wie die Übersetzungen des Pseudoclemens, Origenes, Basilius, Chrysostomus u. s. w. im Occident die volle Geltung von Originalen hatten und den grössten Einfluss übten, so namentlich auch die vorliegende clavis des Melito. Da ohne diese alten Übersetzungen jedes Bild der patristischen Literatur des Abendlandes unvollständig sein würde, so habe ich kein Bedenken getragen, die Handschriften derselben in die bibliotheca aufzunehmen.

---

[1]) Auf dem Vorsetzblatt ist die Herkunft der Handschrift angegeben: Collegii Claromontani Soc. Jesu. Darnach ist diese Handschrift der von Kard. Pitra so lange und vergeblich gesuchte Claromontanus des Melito. Vgl. Spicil. Solesm. II p. XIII. Ehe dieselbe in die Barberina kam, war sie wie das eingedruckte Wappen zeigt, im Besitze der Colonnas. Weil sie zu den späteren Erwerbungen gehört, hat sie keine alte Nummer. Ferner enthält das Vorsetzblatt von einer Hand des zwölften Jahrhunderts die Notiz: Miletus asianus ep̄s hunc librū ędidit — quem | & congrue nomine clauim appellant — [2]) Spicil. Solesm. II 4. — [3]) diuinitas quia est principium omnium rerum — [4]) candidi dierum eius aeternitas; quod antiquus sit dierum — [5]) debreyamin — [6]) astra.

Digitized by Google

4. Die Bibliothek von Sta. Maria sopra Minerva.

(Bibliotheca Casanatensis.)

Bei der Untersuchung der Bibliothek diente als Anhaltspunct ein alphabetisches Verzeichniss der in den Handschriften enthaltenen Autoren und Tractate.

Canones *apostolorum.*

A. III. 24. membr. 8. foliorum 7. saec. VIII—IX [1]).

f. 1 [2]) VIIII Quod ministra altaris oblatione celebra|ta debeant communicare . | —

f. 2 L Quod non debeat una mertio in baptismate | quasi in morte dn̄i prouenire; | Incipiunt; regule: ecclesiastice scoꝝ | apostolo : rum : prolate per clementē | ecclesie romane pontificem numero L | I De ordinatione episcopi; episcopus ad duob' epīs | ordinentur aut a tribus: | —

f. 7b (L) baptitantes | eos in nomine patris et filii et sp̄s sc̄i ; a | Expliciunt canones apostolorū | *eine Hand des eilften Jahrhunderts fügt hinzu:* per clementē numero . L . *Dann folgt von einer andern Hand des eilften Jahrhunderts:* Bedae *(in mg.)* | Incip̄ ratio cur septuagesima & sexagesima . nec n̄ & qnquagesima in ordine p dies dominicos | — alii nouē abstineant eb|domadas ·; q eni sex ebdomadas — salua fide et religione | nihil p̄iudicam' [3]). ||

---

[1]) Die Handschrift stammt aus der Bibliothek von Franc. Trevisani, Bischof von Verona, und wurde von Benedict XIII. im Jahre 1728 der Casanatensis geschenkt. — [2]) Fol. 2 trägt das Quaternionenzeichen D. — [3]) Dem Codex ist eine von Barth. Campagnola 1728 besorgte Abschrift desselben beigefügt.

Digitized by Google

Excerpta *de patribus.*

B. IV. 18. (früher D. IV. 30) membr. 4. fol. 189 sæc. IX [1]).

f. 1. *Über der Zeile m. s. XV.:* oput' | O //// mensum xii. ianuā . meñ . dies xxxi . iiii noñ . viiii id [2]) | —

f. 6 regulariter oms annos ad finem deduces [3]) || f. 6ᵇ domino glorioso karolo — alchuinus in dño dõ — salutem . Dum | dignitas imperialis —

f. 7ᵇ beatitudinis . | O rex auguste clarissime dignus honore | — mens pia permandet semper amare dm̃ . | *Folgen die drei Bücher* de trinitate *Alcuins mit vorgesetzter Capitulation; dann von* f. 37ᵇ *an der Brief Alcuins an Eulalia.*

f. 45 de ętes mundi ętas prima | Adam cum esset centū —

f. 46ᵇ in presentē annū . iiii . dcclviii [4]) | Prima dies saeculi creditur fuisse dominica —

f. 47 sacra testatur historia . | *Folgen Bemerkungen* de saltu lunae *und anderes dem ähnliche, woran sich* f. 49—75ᵇ *darauf bezügliche Berechnungen vom Jahre 532 — 1063 anschliessen* [5]). f. 76—81ᵇ *Kalender mit astronomischen Notizen und der Angabe der kirchlichen Feste.*

f. 82 Incip̄ ratio septuagesimę et sexagesimę et quinquagesimę et quadragesimę | Quadragesimae sex ebdomadis —

f. 82ᵇ Carolus grā di rex — albino abbati — salutem ·; Peruenit ad nos —

---

1) Vgl. über diese Handschrift Schelstrate ant. eccl. I, p. XXXII. S. 625. Dass die Handschrift im Jahre 812 geschrieben sei, ist ein irriger Schluss des genannten Gelehrten. — 2) Auf derselben Seite von später Hand: lib maioris ecc bonᵃ. — 3) Auf f. 4ᵇ steht folgende Dedication (des Codex wie es scheint) von gleichzeitiger Hand: Munus hoc exiguū p̄claro nempe magistro | offero deuote ductus amore meo | fecit hoc & mulier uerbis laudata tonantis | illa euangelio uidua mente pia | ////////////////////// uoluntas || — 4) Von dieser Schrift hat Schelstrate a. a. O. 625 die sexta aetas herausgegeben. — 5) Beim Jahre 922 steht die Notiz: hoc anno uenerunt ungri in apuliā quarto die stante meñ feb. Andere Notizen der Art, schwer lesbar, weil die Schrift ausgegangen, stehen bei den Jahren 852 und 871. Auf f. 47 stehen von gleichzeitiger Hand uersus senecę de qualitate temporis | //// tēpus edax depascitur omā carpit - tēpore nullus erit. | de electione coniugii. | ///////////// coniux queratur habenda . horrida nā facies multo celatur ab auro — superare puellę.

Digitized by Google

f. 83[b] iocundantes delectemur. Finit. | Collectio de mysterio sc̃ę trinitatis [1]). | Solent homines alterius religionis simplices quosq; catholicos subtilis|sime non simplici interrogatione —

f. 88 (x) [2]) minorẽ [3]) quã ipse est uoluerit iudicare uel credere ·;· xı. Quęro tamen adhuc abs te. ut mihi | dicas utrũ pater ꝑfectũ genuerit filiũ an inꝑfectũ ·;· si ꝑfectũ dicis. quomodo [4]) | —

f. 90[b] (xıı) [5]) illos dš secundũ || f. 91 de quo [6]) paulus loqtur. si enim cognouissent. nũquã dnm̃ glę crucifixis|sent. Sequitur. Generationẽ eius qs enarrabit —

---

[1]) Diese Schrift wurde unter dem Titel 'incipit epistola sancti Augustini episcopi contra Arrianos de mysterio sanctae trinitatis' aus einer Handschrift von Monte Cassino von Tosti in seiner Geschichte des Klosters I, 269 ff. herausgegeben, dann von Mai PNB. I, 407 ff. wiederholt. Im Cassinensis fehlt ein grosses Stück. Der Casanatensis ergänzt die Lücke fast vollständig: es scheinen nur wenige Worte zu sein, die am Schlusse fehlen. — [2]) Vor diesem Worte bricht der Cassinensis ab. — [4]) quomodo ęqualem negas. Si inꝑfectũ uolueris dicere. uide quã blasphemiã ꝑberis incurrere. & cũ legas dm̃ om̃a opera sua p unigenitũ suũ ualde bona fecisse. qua conscientia credas hoc cũ unigeniti sui natiuitate implere noluisse. Cũ enĩ p filiũ facta sint omã. quomodo ipse ꝑfectus non erit. q omnia ꝑfecta constituit. XII. Adhuc quęro a te. ut mihi dicas qualiter accipias illud qđ dñs dixit. ego in patre & pater in me man&. & illud. pater aũ in me manens ipse facit opera. Si istis duab; sententiis deliberas | credere.˜ nulla argumentatione filiũ minorẽ poteris approbare u. s. w. — [5]) Dass Augustin nicht der Verfasser ist, geht aus dem Schluss deutlich hervor, den ich desshalb ganz hierher setze: f. 90 Multa adhuc & innumerabilia testimonia quę ęqualitatẽ patris & filii ac sp̃s scĩ euidenter ostendant & spm̃ scm̃ uerũ dm̃ eẽ demonstrent. in diuinis uoluminib; continentur. quę breuitatis causa omisimus. hęc enĩ pauca ita firma s̃t & ualida. ut ille qui minorẽ filiũ dicat cũ ex his interrogatus fuerit. nihil habeat qđ respondere ueraciter possit. Si tibi non uidetur incongruũ. poss̃t extraneis id est alterius religionis hominib; etiã quę|intra *(sic)* scripta s̃t demonstrari. & qa solent dicere qđ nos ꝑdidissemus fidẽ|rectã & ipsi eã inuenerint (der grösste Theil der letzten Zeile abgeschnitten) || f. 90[b] poterunt agnoscere utrũ rami p superuiã fracti se excusserint a radice. an ipsa radix a ramis excesserit. Si nolunt considerare oculis cordis uł corporis oculos aperiant. & uideant quia quomodo p totũ mundũ p apostolos & apostolicos uiros xp̃s ecclã fundauit catholicã. ita in ipso fundamento grã sua cooperante ꝑman&. ut exinde diuelli nullis umquã ꝑsecutionibus potuiss&. in tantũ ut nec ipsis tẽporibus. qb; imperatores uł reges religionis alterius ecclã catholicã totis uirib' impugnabant. fundamentũ qđ apłi posuerant aut inuadere p̃sumpserint aut inuadere potuerint. Deniq; si uolum' considerare. in ipsa hierusolyma ubi xp̃s & natus &

Digitized by Google

f. 93b Thesalonica . ciuitas macedonię . | de domiciliis | Proaulū . porta prima est ab oriente . Salutatorium — aquęductus [1]) ||

f. 94 post multa precepta correctio infertur iudicii . scire inquit sapientiā | —

f. 96b Igitur iħl quia non reuertitur ad pristinū statū . mortuus esse | credendus est ·,· || f. 97 Incipit uita et obitus fursei abbatis | Fuit uir uitę uenerabilis furseus nomine —

f. 104 uiuit in scła . | Tria sť quę mentē stabilem faciunt . uigilię — f. 104b satiat animas [2]) || f. 108 [3]) Parabolę salomonis . | Parabolę sunt similitudines — castę uitę conseruationē ·,· | Timor dnī principium sapientię . | Timores dnī sunt —

f. 132b altius p̱tingitur. quanto uniuscu | ////////////////////////// liatur ·,· || f. 133 [4]) Incip̄ sent̄ de libro prognosticorū libro . ı . cap̄. ıııı . | de

---

passus est . eccła catholica optin& principatū . in epheso aū quomodo a scō iohanne euangelista constituta est . ita pdurat . in alexandria sicut a domno marco fundata est. ita đo auxiliante usq; hodie pseuerat. in smyrna etiā ubi sc̄s policarpus successor apłrm fuit ep̄s . eccła catholica priuilegiū ten&. Similiter & illas om̄s ecclas qb; apls paulus scripsit . nūquā uel potuerunt uł p̄sūpserunt alterius religionis principes occupare . Ipsa etiā romana eccła quę & prius imperatores & postea reges alterius legis habuit. considerent qđ nullus ex eis ausus fuerit sedē apostolicā occupare. In galliis etiā ciuitas arelatensis discipulū apostolorū scm̄ trophimū habuit fundatorē . narbonensis scm̄ paulum . tolosana . scm̄ saturninū . uasensis scm̄ daphnū. p istos enī quattuor apłrm discipulos. in uniuersa gallia ita sť ecclę constitutę . ut eas p tot annorū spatia nūquā pmiserit xp̄s ab aduersariis occupari . implens pmissionē suā quā dixerat. sup hanc petrā ędificabo ecclā meā . & portę inferi id est hereticorum sectę non p̄ualebunt aduersus eā. Non incongrue inferni portę intelleguntur heretici . q sectatorib; suis ostia gehennę indesinenter aperiunt. Hoc totū ideo dixi. qa illi q solent obicere qd fidē catholicā perdiderimus & illi inuenerint . &iā corporalib; oculis in ueritate cognoscant qs teneat | fundamentū . & quis de ipso excussus sit & alienus effectus. Atque utinā incipi | (der grösste Theil der Zeile abgeschnitten) poterat illos ds̄ secundū || . — Beiläufig bemerke ich, dass fol. 84—89 palimpsest sind, worüber ein ander Mal. — [6]) Mit fol. 91 beginnt eine neue Blätterlage. Wie viel ausgefallen, lässt sich nicht bestimmen.

[1]) Ein Blatt ausgeschnitten. Vielleicht fehlt noch mehr, da mit f. 94 eine neue Lage beginnt. — [2]) Excerpte aus Ambrosius, Hieronymus, Augustinus und Beda, deren Namen am Rande verzeichnet sind. — [3]) Von f. 108 an, dem ersten Blatt eines neuen Quaternio, ist die Handschrift in das 10. Jahrhundert zu setzen. — [4]) Hier beginnt ein neuer Quaternio.

Digitized by Google

differentia infernorū. f. 133[b] Itē sententia sci augustini de eadē re. | f. 134[b] ////// Cassiodorus[1]) || f. 135[b] Ysidori de legis decalogo[2]) | f. 136[b] Item sci aug̃ de decalogo

f. 137 Ordiar unde tuos sacer o benedicte triũphos — f. 140 qui tã mira facis sit mihi laus & honor. | De miraculis osualdi regis ·; | Tempore mortalitatis quę brittaniã hiberniãq; — f. 140[b] famuli glã p̄dicabat ·; ||

f. 141 Incip̄ expositio fidei catholicę beati augustini. | data eunti petro ad hierusolymam[3]) ·; | Epistolam fili petre tuę caritatis accepi —

f. 148[b] sermonis p̄misit | inserui. | Nunc de creatura quid absq; dubita[4]) | *(sic)* // pitula definitionum. numero quadraginta || f. 149 ı*(in mg.)* Firmissime[5]) itaq; tene & nullatenus —

f. 156[b] (XL) Et si quid aliter sapit. ~ hoc quoque illi ds̄ reuelauit[6]) ·; || f. 157. *Über der Zeile m. rec.:* Epła Aug[ni] de corpo⁊ resurrectione | resurrexit[7]) in sc̄a ciuitate ·; Qui utiq; si non iterum repositis corporib; dormięrint[8]) uidendum est quem —

f. 162 ammoneo mittere ne graueris ·; Expłi epist | aug̃ epi. ad euodium uzalensem ep̄m. respon|dens ad eius consultum de questionibus| que superius continentur ·; || f. 162 de corpore scę marię seu de corporib; sc̄orũ | qui cũ xp̄o resurrexerunt ·; | — Itē hieronymi de corporib; sc̄orũ cum | xp̄o resurgentium ·; | — f. 163 Itē origenis de eadē sententia | — Itē idē ipse in tertio libro quē de cantico scripsit canticorũ ita narrat in uersi|culo psalmi septuagesimi septimi ·; — Alius q̄dã doctor de hac sententia contra p̄dictas | rationes ita affirmat ·; — f. 163[b] Ex collatione diuersorũ doctorũ in matheo.| — f. 164 de decē pręceptis uel decem plagis — f. 164[b] hieronymi ex tertio decimo | libro expositionis ezechielis prophetę — Eiusdē alibi

f. 165[9]) *Über der Zeile m. rec.*: de horis can[cis] | uenerunt mulieres ut emptis aromatib: ungerent corpus dn̄i ·; & prius nisi st̄ | angeli —

---

[1]) Conuertantur peccatores in infernũ — id est a penale esse liberatã — [2]) Dedit igitur ds̄ legē moysi innocentię nr̄ae — ad p̄ximi societatē. Wegen dieses Stückes (comm. in Exod. 29, 30) wird die Handschrift von Arevalus erwähnt in den Isidoriana CVII 22 (LXXXI 920). — [3]) XL 753. — Fulgentius Rusp. LXV 671. — [4]) dubitatione credere debeas, intimabo l. c. 761. 683. — [5]) l. c. 769. l. c. 694. — [6]) reuelabit. Amen. l. c. 778. 706. — [7]) ep. Aug. CLXIV 9 (XXXIII 712). Mit fol. 157 beginnt eine neue Lage. — [8]) dormierunt. — [9]) Hier beginnt ein neuer Quaternio.

Digitized by Google

f. 167 *(eigentlich 166)* ab imis | labentibus pducemur . ipso adiuuante *etc.* amen ·; Alia ratio eiusdē rei collecta ab alcuino | magistro ad carolum ·; |Nocturnos celebramus *u. s. w.*

f. 167b ᵃᵘʳ de iuramento — f. 168b Incipiunt uisiones de historia gentis anglorū bedani prī | de scō furseo scotto . | — f. 170 Incipit uisio cuiusdā fris [1]) ·; | — f. 171 Explanatio fidei scī hieronymi ad augus|tinū et alippiū epōs missa ·; | Credimus —

f. 173 hereticū cōpbabit . Albinus uitulo salutem ·; | Depcor te fili —

f. 173b accumulare studeto ·; | Sententiae ex apologesitico scī hieronymi ad pamma|chiū . de epīs pbrīs diaconibus . ut sacrificiū offerre uel recipere non possint si operi seruiant nup|tiarū ·; | — Ex eodē post multa — f. 174b Ex eodem post aliqua — f. 175 Eiusdē *(mehrmals wiederholt)* — f. 175b Hieronymi prī qualiter sacra scriptura intel|legenda sit ·; | — f. 176 *(Ohne Titel)* Philosophia trifaria primo dividitur . id est in theoriā —

f. 176b Sententię | beati hieronymi ex libris super danihel collectę . | — f. 177 Itē eiusdē post aliqua — Eiusdē — Item eiusdem — Item eiusdem — Eiusdē — Et post pauca —

f. 177b Itē post aliqua — Itē post multa — Itē post — Eiusdē sup zachariā — Itē eiusdē — Eiusdē *(mehrmals wiederholt)* — f. 178b Eiusdē sup malachiam — f. 179 Eiusdē sup aggeum — Eiusdē ex contentione cum luciferiano — f. 179b Eiusdē | ex libro tertio sup ezechiel . de iuramto seruando

f. 180 de peccatis criminalibus — f. 181 de mortalibus criminibus — f. 181b de incestis peccatis — f. 182 de peccatis | quę uidentur leuia et sunt grauiora in scripturis ostensa — f. 182b de leuioribus peccatis

f. 183 Perdix fouet quos non peperit . congregauit sibi diuitias *u. s. w.* Non coques hę dū in lacte matris suę ·; his enim uerbis *u. s. w.* aliter . f. 183b Interrogationes de oratione dominica

f. 184 Serpens [2]) ille ueternosus : q dudū contra catholicā fidē hereticorū | linguas exacuit . nunc quoq; cuiusdā arseniotis labia — f. 187b ad uos mea salutatio ·; amen ·; || f. 188 aug̃ in libris confes-

---

[1]) Fuit qdā fr̄ . qui eductus e corpore — ad salutē ppetuā adiuuante dnō *etc.* am̄. — [2]) tractatus de anima XCVI 1379.

Digitized by Google

sionum ·;· — f. 188[b] Ex libro secundo sc̃i aug̃ ad simplicianũ epm̃ | de corporis situ in oratione — f. 189 Ex libro secundo alcu'ni de eadẽ sententia aliter ·;· | — Quare ds̃ dicatur magis cęlo habitare quã in terra . — f. 189[b] de ieiunio [1]).

Diese Handschrift verdient eine besondere Berücksichtigung schon desshalb, weil sie einen klaren Einblick in die zur Zeit Alcuins betriebenen Studien gewährt.

---

[1]) Die Schrift ist am Ende der Seite unlesbar geworden. Der Schluss scheint zu fehlen.

Digitized by Google

5. Die Bibliothek des Oratoriums.

(Bibliotheca Vallicelliana.)

Angelo Mai hat im Spicil. Rom. V. 242 f. über die Handschriften der Vallicelliana eine kurze Notiz gegeben. Die dort von ihm erwähnte Handschrift „saeculi ferme septimi“, welche einige Werke Augustins enthalten soll, ist vielleicht mit dem von mir beschriebenen Codex der Homilien in ev. Johannis (A. 14) identisch. Leider kann ich nicht mit grösserer Bestimmtheit sprechen, da der Catalog mir nur in sehr beschränkter Weise zugänglich gewesen ist.

Augustinus *in Johannis evangelium.*

A. 14. membr. fol. 2 Col. fol. 349. sæc. IX.

f. 1 In ñ dĩ sum|mi incipiunt | capitula | in exposi|tum euã|gł̃i iohañ | edita a sc̃o |'agustino inprimis ed *(sic)* | ////// dñi ñri ihũ xp̃i | I De eo q̃d scriptũ ẽ | in principio erat uerbũ . usq: | ad id . et tenebre eũ . ñ conp̃hendr̃ | —

f. 3 LII. Ab eo q̄d ait | ihs̄ autē clamauit et đ . qui | credit in me ñ credit in me | sed in eũ qui misit me . usq : ad | id qd̄ ait . que ergo ego loquor | sicut dix̃ mihi pater . sic loquor | amen | Expł capitula aug̃ in | expositionẽ sup̧ iohañ | partis prime [1]) | Item incipiunt | capitula eius-

[1]) Diese Eintheilung hat auch die Autorität anderer von mir untersuchter Handschriften für sich. Die Mauriner haben dieselbe nicht aufgenommen. —

Digitized by Google

dem agustini | super iohañ | partis secunde | a cena dñi | usque | in finem || f. 3ᵇ hoc in libello inse|runtur omeliis aureoli | augustini expositum | in iohañ . euangeliū . et | unicuiq; euangelii lec̃ . ꝑ hęc ca | pitula repperies adnotatas . | in primis in cena dñi euã . sciens ihs̃ | quia uenit eius ħ , in cp̃ I . | in eugł sc̃orū petri et pauli . euã . | symon ioħ . diligis me . req̃ cp̃ LXVIIII . || f. 4 I De cena dñi — f. 5ᵇ LXX De eo q̄d dic̃ . et hoc cum | dixisset dicit ei sequere | me usq; in finem . | Exp̃l . capitula . | amen ||

f. 6 Intuendum [1]) *(corr. m. poster.)* | quod modo audiuimus ex | lectione apostolica quod | animalis homo non ꝑcipit | ea quę sunt sp̃s dĩ . Et cogi|tantes [2]) —

f. 10ᵇ Beati mundo corde qm̄ ipsi dm̄ uidebunt . | Exp̃l omł . I . Incp̃ omł . II . | Ab eo — ueritate . | Bonū ē fr̃s ut textū | —

f. 13ᵇ adoptant sibi et ꝑ [3]) uoluntate [4]) || f. 18 illa [5]) humilitas ipsius ē ñ gloria ipsius ; | — mare tran|sire ; Expł omł II . | Inc̃p omł III . | Ab eo - narrauit . | Gratiã et ueritatem | —

f. 23 q̄d accipiant ; | Expł III. Inc̃p omł IIII. | Ab eo — ipse ē | Saepissime audiuit | —

f. 23ᵇ iã ergo erat | lapis ille p̃cisus sine manibus [6]) || f. 14 ñ [7]) uobis uidetur pręco [8]) esse dicere | exite facite uiã ; —

f. 16ᵇ ora claudentur ; | Alius sermo eiusdē lectionis [9]) | Sicut dn̄s uoluit ad diē promis|sionis —

f. 29 nisi ꝑ columbã ; | Expł . V. Incp̃ . omł VI | —

f. 93 (XVII) et sanitatē sęquientiū requirebat ; | De eadem lectione . | Nec [10]) aurib; nec cor|dib ; ur̃is —

---

[1]) XXXV 1379 — Tractatus I — intuens — [2]) cogitans — [3]) *om.* — Im Folgenden sind die Blätter versetzt; die richtige Reihenfolge ist diese: 13 • 18—23 • 14—17. 24—27. Die Sternchen bezeichnen fehlende Blätter. — [4]) l. c. 1394. — [5]) l. c. 1396. Ein Blatt fehlt. — [6]) l. c. 1407.— [7]) l. c. 1409. Ein Blatt fehlt. — [8]) praeconis — [9]) Tractatus V. — [10]) XXXVIII 688 Sermo 125. Der 18., 19. u. 20. Sermo der Ausgabe fehlen in der Handschrift, die demgemäss, jenen eingeschobenen Sermo mitgerechnet, nur 122 Sermonen enthält; während die Ausgabe 124 zählt. Als 18. Sermo wird in der Handschrift der 20. der Ausgabe bezeichnet und so ferner.

Digitized by Google

f. 98b quasi inopiā patiaris; ex̄ xvii . | Incp̄ omł xviii | De eo — similit̄ amen ; | Verba [1]) dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i | maximę quę iohañ | *u. s. w.*

f. 168b Utrūq; nouerimus in xp̄o. et unde [2]) || f. 169 [3]) aequał ē patri & unde illo maior ē pater | — homo . | Fr ii statio ad sc̄m clementē . + *(man. al.)* [4]) | Ab eo — loquor uob̄ . [5]) | Lectio sc̄i euangelii qua [6]) p̄cessit hodiernā —

f. 171b crastino red|dituri . | De euglo ab eo — dicebat dm̄ . | Uerba dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i quę habuit cū iudęis | —

f. 178 xp̄ianus [7]) liber sum . in libertate [8]) || f. 178b *leer.* f. 179 uocatus sū; Seruus erā . sed redēp|tus *u. s. w.*

f. 234 (lii) ut p̨uenire possimus; amen . || f. 234b. 235 *leer.* f. 235b Cae|na [8]) | dn̄i secundū | iohannē | adiuuan|te dn̄ō | debitis est | explican|da . —

f. 238 sequatur | inuentus . Expł . omł . i . | Incp̄. omł . secunda . | De eo — ē totus . | Cum lauasset ihs̄ pe|des discipulorum [9]) *u. s. w.*

f. 349b (lxx) ipse conpellerer meum ter|minare sermonem ||

Augustini *enarrationes in psalmos.*

B. 38. membr. 8. fol. 116. saec. VI—VII.

Diese Handschrift besteht nur aus einzelnen Fragmenten, welche im Jahre 1827 in einen Band vereinigt, zugleich aber auch in einer schrecklichen Weise durcheinander geworfen wurden. Im Folgenden gebe ich mit Zugrundelegung der jetzigen Numerirung die richtige Reihenfolge der einzelnen mit römischen Zahlen bezeichneten Fragmente.

1) XXXV 1556. — 2) l. c. 1675. — 3) f. 169 bis 178 sæc. XII. — 4) Ähnliche Bemerkungen finden sich auch sonst in der Handschrift; f. 15 Sabb̄ ad sc̄m Laurentium foras murum Joh̄s subdiaconus f. 149 feria ·//· ad sc̄m Grisogonū Joh̄s subdiaconus u. s. w. Ein gewisses Interesse haben diese Bemerkungen insofern, als sie uns die spätere Geschichte der Homilien sowohl als die der Handschrift selbst kennen lehren. Sie beziehen sich offenbar auf Vorlesungen der Homilien Augustins in verschiedenen Kirchen Roms an bestimmten Festen. — 5) Tractatus XXXVIII. — 6) quae — 7) l. c. 1696. — 8) Tractatus LV. In der Handschrift beginnt hier mit dem zweiten Theil eine neue Zählung der Homilien. — 9) lauaret pedes discipulorum Dominus.

Digitized by Google

I fol. 11—16 = ps. 66 '/// fiteantur[1]) tibi populi omnes et | //// [2]) utetis aliquid timendum' ps. 67 'sensus dictorum ubi | titulus est tantummodo psalmi' [3]).

II f. 3—10 ps. 67 'tu[4]) ergo perfecisti dš hereditatem tuā | quia infirmitas' [5]) — 'aut | certe quia per eos qui sic moriuntur' [6]).

III f. 107 = ps. 68,2 'meum[7]) hoc mihi amarum hoc aci} [8]) | fuit amarum propter merorem | acidum' [9]) — 'sed quia in mem|bris xpi tales esse non possunt gus|tare [10]) possunt recipi in corpus non' [11]).

IV f. 18. 21—26. 17 = ps. 69 'statim[12]) erubescentes qui dicunt mihi | euge euge et quid fit cum illi auertũ|tur' — ps. 70, 1 'uer|sibus suis aliud tibi dicit non de illis se loqʼi [13])'.

V f. 27—30 = ps. 70, 1 'ut[14]) illud quod in te est donum agnos|cas' — 'uiso | autem quod non crediderunt impii' [15]).

VI f. 20. 19 = ps. 70, 1 'immo[16]) tunc in te erit uirtus eius quā|do defecerit tua' — 'in caelum miseris tanto te fortior ruina' [17]).

VII f. 31—36 = ps. 70, 1' contra[18]) quam dicit idem apostolus | non ex operibus' — ps. 70, 2 'quis autē | potest dicere iniustam fuisse captiuitatē' [19]).

VIII [20]) f. 1. 2. 37 — 40 = ps. 82 '//// ne[21]) eius a ceteris hominibus dissimi | /// udo [22]) quando appareuit in gloria'— 'rursus|que ad hos redit qui in eadem' [23]).

---

[1]) XXXVI 809 — confiteantur. — [2]) ne — f. 15ᵇ 'coronare dignetur. amen epl̃. | Incipit expositio psalmi. LV[1] | Psalmi huius titulus'. — [3]) l. c. 813. — [4]) l. c. 820. — [5]) infirmata — [6]) l. c. 825. — [7]) l. c. 858. — [8]) acetum — [9]) acetum — [10]) gustari — [11]) l. c. 859.—[12]) l. c. 870— f. 24ᵇ 'in illo die iustus index. amen exp̃. | Inc̃. expositio psalmi. LXX | In omnibus scribturis'. — [13]) l. c. 876. — [14]) l. c. 878. — [15]) l. c. 880. — [16]) l. c. 882. — [17]) l. c. 883. — [18]) l. c. 888 — f. 34 'tuae solius amen expl̃. | Item inc. expositio psalmi LXX | usque in finem | Gratiam dĩ qua gratis'. — [19]) l. c. 892.— [20]) Mit diesem Fragment beginnt ein anderer Schreiber und eine neue Quaternionengruppe. Während f. 10 mit XVII, f. 17 mit q XXVI bezeichnet ist, hat f. 49 das Quaternionenzeichen q IIII. f. 64 q XV. f. 79 q XVII. f. 93 q XVIIII. — [21]) XXXVII 1051 — tunc — [22]) dissimilitudo apparebit —

Digitized by Google

IX f. 42—49. 41 = ps. 83 'incipit[1]) turtur 'abere pullos'. — 'toleramus . ste uirtutes[2]) in conualle'[3]).

X f. 56 = ps. 84 'in regnorum[4]) caluum haeliseum in|riserunt pueri dicebant[5]) post illum' — 'uestimen|ta mea. sed diuiserunt sibi'[6]).

XI f. 50. 55 = ps. 84 'ostendere[7]) praeterita uerba se in pro|phaetia' — 'et nemo scit qui[8]) prius . uerũtamen'[9]).

XII f. 51—54 = ps. 84 'in omnibus[10]) refectionibus nostris.| de morte' — ueri|tas de terra orta est et iustitia de | caelo prospexit . ueritas de[11]) ***** (de *in ras.*).

XIII f. 57—64 = ps. 87 'uoluit[12]) super me transierunt dixit' — 'ut mihi esset miserdia[13]) quidem tua'[14]).

XIV f. 67. 68. 66. 71. 69. 70 = ps. 87 'contigerunt[15]) et contingunt omnia | haec in membris corporis xp̃i' — ps. 88, 1 'in nobis sedem aedificata est'[16]).

XV f. 72—79. 65 = ps. 88, 1 'caelos[17]) opera digitorum tuorũ · confitebuntur caeli mirauilia | — 'thabor ille et her|monim[17]) in nomine tuo exultabunt'.

XVI f. 86—93 = ps. 88, 2 'et[18]) quaedam iniquitates de quibus quidẽ | disserere — 'quia caecitas ex parte | israel facta est ut plenitudo'[19]).

XVII f. 80—85 = ps. 88, 2 'non[20]) enim in uanitate constituti sunt[21]) | omnes' — ps. 89 'eius litteris inditus non est'[22]).

XVIII f. 96. 97. 95. 100. 98. 99 = ps. 89 'qua[23]) in oratione

---

1) l. c. 1061. — 2) istac uirtutes nunc — 3) l. c. 1066. — 4) l. c. 1069 — regnorum libro — 5) dicebantque — 6) l. c. 1070. — 7) l. c. 1072. — 8) quid — 9) l. c. 1073. — 10) l. c. 1076. — 11) l. c. 1078. — 12) l. c. 1113. — 13) misericordia — 14) l. c. 1118. — 15) l. c. 1119. — f. 68 'timeatur inimicus | Expl̃ expositio psalmi | LXXXVII. Incipit LXXXVIII | Psalmum istum unde (de quo *ed. Maur.*) loqui'. — 16) l. c. 1122. — 17) Hermon — 18) l. c. 1132. — 19) l. c. 1137. — 20) l. c. 1138. — 21) constituit — f. 85 'super uos fiat|fiat. conuersi ad dñm amen | Expl̃ sermo secundus | de sequentia psalmi LXXXVIII. | hauitus per uigilia sc̃i cy|priani (die Mauriner haben nur die Anmerkung: habitus eodem die cum superiori sermone, nämlich: matutinis horis in martyrum quorumdam celebritate). In~ expositio psal|mi LXXXVIIII | Oratio moysi hominis dĩ psalmus | ste notatur (iste praenotatur *ed. Maur.*)' — 22) l. c. 1141. — 23) l. c. 1142.

Digitized by Google

dicimus. ne nos infe|ras' — 'ne arbitren|tur pro magno habendam'[1]).

xix f. 94. 102—105. 101=ps. 89 'bilis[2]) esto. alii uerbum . e uerbo | deprecare' — ps. 90, 1 'abstulisset diabolus | nisi permisisset dn̄s'[3]).

xx f. 111—115=ps. 90, 1 'protegere[4]). ille te proteget ut eruat | et eruet de muscipula' — 'torquebantur . donec | negarent . perseuerantibus'[5]).

xxi f. 116. 106. 108—110 = ps. 90, 1 'id[6]) est casu[7]) feruentis caloris nimie | persecutionis' — ps. 90, 2 'celerior refrenet celeritatē suā·[8])

CANONES *conciliorum et decreta pontificum.*

A. 5. membr. Grossquart. 2 Col. fol. 339. saec. X[9]).

Die vier ersten Blätter enthalten den Index, dessen Anfang verloren gegangen ist.

f. I. xxxiiii Itē eiusdē ad alexandrū antioche|nū epm de pace

xxxv Itē eiusdē de attico epo constanti|nopolitano ad maximianū epm

xxxvi Itē eiusdē ad alexandrū epm antio|chenū de pace.

xxxvii Itē eiusdē ad eundē quod prima se|des beati petri apud antiochenā esse memoretur.

xxxviii Eiusdē ad acaciū berohę epm de sc̄o | ioh̄ constantinopolitano epo.

xxxviiii Eiusdē de bonosiacis quod iudeis sint | cōparandi ad laurentiū epm seniensē.

xl Eiusdē de suscipiendis clericis quos | bonosus antequā damnaretur | ordinasse cognoscitur.

---

[1]) l. c. 1146. — [2]) l. c. 1147 — deprecabilis — f. 104 'mirauilia de lege tua expl | expositio de psalmo LXXXVIIII Inc̄ | tractatus de psalmo XC || f. 104ᵇ. Psalmus iste est de quo'. — [3]) l. c. 1150. — [4]) l. c. 1152. — [5]) l. c. 1155. — [6]) l. c. 1156. — [7]) casum. — [8]) l. c. 1158 — f. 109ᵇ 'ad intellegentiam uestram amen| Expl sermo de principia psalmi XC. Inc̄| sermo secundus psal|mi XC || f. 110 sicut non dubito meminisse'. — [9]) Vgl. über diese Handschrift die Ballerini de antiq. collection. et collector. canonum III 3 (LVI 211 ff.).

Digitized by Google

XLI Itē eiusdē ad rufū & eusebiū & cete|ros ep̄os per macedoniā & daciā |

XLII Constituta zosimi papae ad esychiū | ep̄m salonitanū.

XLIII Epła eiusdē ad p̄bros rauennę directa.

XLIIII Supplicatio bonifacii papae ut con|stituatur a principe quaten' in ur|be roma numquā per ambitionē | ordinetur antistes.

XLV Rescriptū honorii augusti ad boni|faciū papā romanū.

XLVI Epła bonifacii ep̄i urbis romae ad | ep̄os galliae de maximo ep̄o diuer|sis criminib. accusato.

XLVII Eiusdē ad hilariū ep̄m narbonensē | ut in (m. post.) unaquaq. prouincia nemo contēp|to metropolitano ep̄s ordinetur.

XLVIII Decreta papae cęlestini numero XXII.

XLVIIII Decreta papae leonis numero XLVIIII . | ad uniuersos ep̄os per campaniā pi|cenū tusciā & p uniuersas prouin|cias constitutos capitula V.

L Ad uniuersas ecłas p italiae ꝓuinci|as constitutas titulus unus.

LI Ad uniuersos ep̄os p siciliā consti|tutos capitula. VII.

LII Ad ianuariū ep̄m aquilensē tituł . I.

LIII Ad inquisitionē rustici ep̄i narbo|nensis capitula responsionū XVI.

LIIII Ad anastasiū ep̄m thessalonicensē | tituli undecī.

LV Ad nic&ā ep̄m aquiliensē tituli . VII.

LVI Ad uniuersos ep̄os p cęsariensē ma|uritaniā constitutos epistola . I .

LVII Constituta papae hilari * .

LVIII Decr&orū papę simplicii ad iohem | ep̄m rauennatē epistola . I .

LVIIII Ad florentiū & seuerū ep̄os epła . I .

LX Constituta papae felicis.

LXI Generalis decreta (a *in* i *corr.*) gelasii papae | ad om̄s ep̄os de institutis ecłasticis | moderate ꝓ tēporis qualitate dispositis tituli XXVIII .

LXII Epła pape anastasii urbis romę | f. I[b] ad imp̄rem anastasiū ꝓ pace ecłaꝝ.

LXIII Constituta symmachi papae.

LXIIII Epła iustini augusti ad hormisdā.

Digitized by Google

LXV Supplicatio ab hierosolymi|tanis & antiochenis & secundę syrię | clericis & abbatib' & possessorib' pro|uinciae syrię iustino augusto.

LXVI Itē hormisda ad iustinū augustū.

LXVII Itē hormisda pbris diaconib. & ar|chimandritis secundae syriae.

LXVIII Constituta papae gregorii iunioris.

LXVIIII Pręcepta sci petri de sacramentis | conseruandis.

LXX Constituta antiqua orientis | tituli . LXXXVIIII.

LXXI Recapitulatio ordinationū of| ficialiū eclae capitula . XII .

LXXII Epla canonica quę debeant adim|plere pbri diac seu subdiac cap XI .

LXXIII Depositio marcellini papae.

LXXIIII Augmentū quēadmodū formata | fieri debeat .

LXXV Epla a nicena synodū (ū *in* o *corr.*) romā directa.

LXXVI Epla siluestri epi ad synodū .

LXXVII Kanones sci siluestri epi urbis ro|me . Kapitula . XXV.

LXXVIII Regulę niceni concilii . XX . epoꝝ quę | in gręco ñ habent sed in latino inueni|unt

LXXVIIII Lex lata constantini augi |de arrii damnatione atq. omni | scriptura ab eo igni tradenda.

LXXX Incipit de liberio .

LXXXI Epla uniformis liberii epi antequā | exsiliaret confessorib' scripsit . | id est eusebio & dionisio & lucifero | in exsilio constitutis.

LXXXII Quae dix idem liberius antequā | ad exsiliū ir& uicentio capuensi | & heliano spol&ano.

LXXXIII Eiusdē scripta ad orientales epos

LXXXIIII Itē liberius de exsilio scribit ursa|cio ualenti & gemino.

LXXXV Itē de exsilio scribit uincentio.

LXXXVI Confessio fidei catholicę quā papa | damasus misit ad paulinū antio|chenū epm.

LXXXVII Explanatio beati hieronimi pbri | ad damasū papā de trib' hypostasis.

LXXXVIII Rescriptū damasi papę ad p&itū hie|ronimi ad paulinū epm antiochenū.

Digitized by Google

LXXXVIIII Conciliū urbis romę sub damaso pa|pa de explanatione fidei [1]).

XC Epła papę siricii ꝑ uniuersos epōs

XCI Rescriptū epoꝝ atq, fratrū ad siri|cium papā.

XCII Epła concilii karthaginensis ad inno|centiū papā urbis romę

XCIII Rescriptio scī papae innocentii ad | conciliū kartaginense.||

f. II. XCIIII Epła imperialis ad aureliū kar|taginensē epm.

XCV Epła aurelii epī ad om̄s epōs ꝑ bizacenā & arbutianā prouinciā con|stitutos de damnatione pelagii | atq. cęlestii.

XCVI Kapitula excerpta de gestis habi|tis contra pelagiū her&icū & alia | de libellis eī quae in palestina syno|do sibi obiecta ipse damnare com|pulsus est.

XCVII Epła cęlestini papę ecłae romanę | data ad synodū in epheso c̄stitutā.

XCVIII Itē alia epła cęlestini papę ad nestoriū.

XCVIIII Epła exhortatoria eiusdē scī | epī celestini constantinopołi clero | & plebibus missa.

C Exscerpta antistitū quę | recitata sunt contra | nestoriū.

CI Nestorii blasphemiaꝝ | capitula quib' epłis ad se missis a|scīs cęlestino romanę urƀ & cyrillo | alexandrino epīs contradicit & | disputatione breuissima resoluen|do duodecī kapitula fidei quę a se | missa fuerant reppellit.

CII Exemplar epłae synodi serdicen|sis factae ad iuliū urƀ romę ep̄m [2]).

CIII Accusatio xysti papae.

CIIII De polychronio hierosolymitano epō.

CV De sacerdotū uel leuitarū ordi|natione leo ep̄s diosoro alexan|drinę eccłae.

CVI Itē statuta leonis ad torobiū astu|ricensē ep̄m tituli quindecī.

CVII Eiusdē papę leonis ad aquilensē ep̄m.

CVIII Itē ad septimū ep̄m eiusdē pap̄ leonis.

CVIIII Itē epła scī leonis papae de pęniten|tia ad theodorū ep̄m galliensē de | ciuitate foroiuliensi.

CX Itē decr&a scī leonis papę urbis . | romę uniuersis epīs per siciliā | constitutis.

---

1) Im Text schliesst sich auch hier, wie im Sessorianus LXIII., der *canon scripturarum* an. — 2) Im Text ist blos die Überschrift vorhanden, auf welche ohne Titel die *accusatio xysti* folgt.

Digitized by Google

cxi Epła eiusdē ad eutychetē pbrm̄ | atq, her&icū.

cxii Exempla gestorū ubi in constan|tinopolitana synodo a sc̄o flauia|no confessore eutyches her&icus | auditus atq, damnatus est.

cxiii Epła leonis papę urƀ romae ad | flauianū ep̄m c̄stantinopoł urƀ.

cxiiii Rescripta flauiani ad leonē papā.

cxv Epła papae leonis uenerabiliter | suscipienda ad flauianū ep̄m con|stantinopolitanū contra eutychen.

cxvi Eiusdem sc̄i leonis papę ad iuuenalē | ep̄m hierosolymitanū.

cxvii Eiusdē ad maximū ep̄m antiochenū || f. II[b] per marinū pƀrm & olympiū | diaconū.

cxviii Itē eiusdē papae ad anatolium | ep̄m constantino politanū.

cxviiii Eiusdē sc̄i leonis papa scripta ad | leonem augustū.

cxx Itē alia epła leonis papę ad eundē | leonē augustū.

cxxi Kapitula quae recitata sunt in | synodo trecenti decē & octo pa|trū cū exēplis papę leonis ad leo|nē augustū. uidelic& sc̄i hilarii pic|tauiensis capitula. iiii. sc̄i ambro|sii ep̄i & confessoris mediolanen|sis ecłae capitula quinq. ioħ ep̄i | constantinopolitanę urbis capi|tula. iiii[or]. gregorii ep̄i nanzianze|ni capitula duo. theophili ep̄i ale|xandrini capitula duo. sc̄i augus|tini ep̄i ypponiensis capitula. iiii[or]. | itē sc̄i basilii cappadociae ep̄i ca|pitulū unū. itē sc̄i cyrilli ep̄i ale|xandrini ad nestoriū constanti|nopolitanū ep̄m. itē eiusdē inter | cetera. itē in libro eiusdē qui dicit̃ | colia de incarnatione unigeniti. | itē sc̄i athanasii alexandrinę | ecłae ep̄i & confessoris ad epicta|tū corinthiorū ep̄m.

cxxii Itē fides sc̄i hilarii pictauiensis ep̄i.

cxxiii Itē fides sc̄i augustini ep̄i ypponi|ensis antistitis.

cxxiiii Itē fides catholicae ecłe romanę.

cxxv Confessio pƀroꝝ seu diaconoꝝ ecłae | constantinopolitanę.

cxxvi Epła simplicii ep̄i urƀ romę ad aca|ciū constantinopolitanū ep̄m.

cxxvii Exemplū epłae quā misit acacius | ad simpliciū archiep̄m urƀ romę | ubi damnatū retulit petrū | alexandrinū quondā ep̄m.

cxxviii Exemplū epłarū beatissimi pa|pę felicis urƀ romae ad zenonē augustū ꝑ uitalē & misenū ep̄os

cxxviiii Itē eiusdē papę felicis ad acacium | epm p uitalē & misenū epōs.

cxxx Itē ad imperatorē zenonē ad li|bellū epi ioh eclae alexandrinae.

cxxxi Itē exēpla felicis epi ad acaciū su|pradictū constantino|politanę urbis epm.

cxxxii Itē eiusdē papę ad acaciū alia.

cxxxiii Decr&alis de recipiendis & n̄ reci|piendis libris qui scriptus ē a gela|sio papa romano cū septuaginta | uiris eruditissimis epis in sede | aplica urbe romana.

cxxxiiii Sententia papę gelasii quod se|des aplica omniū ligata dissolue|re possit ad epōs p dardaniā. ||

f. III cxxxv Itē ad eosdē dardanos epō senten|tia eiusdē atq· per exēpla pbatio | quod sedes aplica facultatē habe|at sine synodo & dissoluendi & | damnandi.

cxxxvi Itē exēpla beati papę gelasii ad [1]) | orientales epōs de euitanda cō|munione acacii ubi datur intelli|gi nullū esse uinculū insolubile ni|si circa illos qui in errore ul crimi|ne pmanent ul &iā moriuntur.

cxxxviii Sci gregorii papę romani decre|torų capitula sex. cū subscriptione | eius. & eporū atq' pbrorū.

cxxxviiii Eiusdē beatissimi gregorii papae | epla ad serenū epm massiliensē | pro imaginib'

cxl Synodus zacharię papae cū subdi|tis capitulis suis & subscriptione | ei atq. epōrū & pbrorū qui inter|fuer. Primo capitulo. ut epi cū | mulierib' omnino n̄ habitent. | —

f. III[b] quin|to decimo capitulo continetur | recapitulatio de gradib. cogna|tionū uel quomodo se debeat | quislib& legitimo coniugio co|pulare.

cxli Liber sci augustini epi de eclasti|cis regulis capitula. LV. Primo | capitulo de trinitate. Secundo | de uno filio manente in duab' | substantiis. Tertio de filio quia | non ditatis initiū nascendo sus|sepit. —

---

[1]) Am Rande steht RQ· Diese Note (require?) bezieht sich wohl darauf, dass im Index das folgende Stück (CXXXVII) übergangen ist: Constituta sci gelasii papae que episcopi in ordinatione sua accipiunt. Die Ballerini l. c. 217 haben hinwiederum n. CXXXV übersehen.

Digitized by Google

f. IV LIII. cla|rū posse fieri xp̃ianū signis & | prodigiis non scm̄ . LIIII de scĩtate | qualiter adquiratur. LV. contra pelagiū . Dō grās. ||

Auf den Index folgt eine Lage von zwei Blättern, deren Innenfläche mit farbigen Bildern geschmückt ist, welche berathende Kirchenlehrer darstellen. Die erste Aussenseite enthält von einer Hand des eilften Jahrhunderts einen Bericht über zwei in Ravenna gehaltene Synoden, deren eine unter Otto III., die andere unter Heinrich ins Jahr 1014 fällt.

f. 1 Incp prae|fatio cres|conii de con|cordia canonū | ad liberi|num | Domino|uero | scō semperque | beato pon|tifici liberino | cresconius xpĩ | famulorum exiguus. Ues|tri sacerdotii incompara|bile decus —

f. 2 pontifex dō digne. | Finit praefatio | Deinceps succedunt | capitula | I De ordinatione epĩ —

f. 10ᵇ (ccc) fece|rint xp̃ianos. concił kar|tagineñ titulo. III. | Explicuerunt capitula | de concordia canonum . | In nomine dñi incipiunt | nomina episcoporum | qui fuerunt in scã roma|na eccła per ordinem . | I Domnus petrus sedit | annos XXV. menses | II . dies . VIII | —

f. 12 CVI Benedictus sedit anñ . II. | menses . VI . dies . XI . | CVII Nicolaus sedit anñ VIIII | menses VI . dies XX |
CVIII
CVIIII
CX

Incipit prȩfatio ka|nonū. domino uene|rabili mihi patri ste|phano epō dyonisius | exiguus in dnō sa|lutem | Quamuis | karissimus | frater | noster | Lauren|tius | assidua et familiari | —

f. 13. attulisse uideamur . | Explicit praefatio . | Incipiunt tituli canonum apostolorū | f. 13ᵇ. Incipit titł canoñ|niceni concilii | numero. XX . | f. 14 Incipit tituli cano|num ancyrani | concilii numero | XXIIII. | f. 14ᵇ Tituli canonum neo|caesariensium concilii | numero . XIIII | f. 15 Tituli canonum | antiocheni concilii|numero. XXV. | f. 15ᵇ Tituli canon apud | laodiciam frigiae | congregati . nume|ro . LVIIII . | f. 16ᵇ Incipit cañ concł | apud constantinopł | congregata nu|mero . III . | *Ibid.* Tituł cañ calcedo|nensis concilii | numero . XXVII | f. 17ᵇ Tit̃ cañ serdicenses | concł num̃ . XXI. | f. 18 Tt cañ congregati | apud cartaginem | numero . XXXIII | f. 18ᵇ Tt̃ . cañ . diuersorum | conciliorum

Digitized by Google

africa|nę prouincię nume|ro . cv , | f. 20b Incipit titul decreto|rum . siricii . num̄ . xv . | f. 21 Tituli decretorum | papae innocentii | numero. LVII | f. 22 Tituli decretorum | papae zosimi nume|ro . IIII . | *Ibid.* Tituli decretorum | papae bonifatii | numero | IIII || f. 22b Tituli decretorum | papae caelestini nu|mero . XXII . | f. 23 Tituli decretorum | papae leonis . | numero | XLVIII | f. 24b Tituli decretorum | papae hilari . | *Ibid.* Titulus decretorum | papae simplicii | f. 25 Tituli decretorum | papae felicis | *Ibid.* Tituli decretorum papę | gelasii . XXVIII . | f. 25a Tituli decretorum | papae anastasii . nu|mero . VIII . | f. 25ab Tituli decretorum | papae symmachi nu|mero . V . | *Ibid.* Item tituli eiusdem concilii | Tituli decretorum | papae hormisdae | *Ibid.* Tituli decretorū papę | gregorii iuñ | f. 26b — f. 208b *enthalten den Text der* canones *und der* decreta *in derselben Weise wie der* Sessorianus LXIII; *vgl. S.* 131 *ff.: dann folgen die* 'additamenta'; *vgl. die Ballerini a. a. O. S.* 213. *Die am Schluss der Sammlung stehende Schrift* de ecclesiaticis regulis *erscheint in derselben Recension wie in dem* Sessorianus.

f. 336b regeneratione soluatur. Explicit | Dō gratias. ||

f. 337—339 saec. XI: f. 337 *Über der Seite von neuerer Hand*: Videtur ex concilio Ravennae habito a Johanne x. pont. max. | Lectum est quoddam indiculū — f. 337b petrus pbr̄ titus *(sic)* eudoxie & benedictus titus damasi . si int̄fuissent illi synod̄ | & int̄fuisse coacte & mīam petiuerunt kap̄ · I · | Synodum tempore pię recordationis sexti stephani papę decessoris . | uidelic& nr̄i —

f. 339 (23 Can.) excommunicatione (ne *in* ni *corr.*) subiaceat ||

Iusti *Urgellensis in cantica canticorum expositio.*

B. 62. membr. 12. fol. 215 saec. VIII.

f. 1 In xp̄i | nomine | incp̄t | prologus || f. 1b Cupiens [1] | in domo dī aliquid | offer|re de mu|neribus dī et in le|ge ipsius et si non | die ac nocte saltim | per interualla tem|porum exerceri | librum

[1] Unedirt? — Die Handschrift beginnt jetzt mit dem dritten Quaternio. Die beiden fehlenden Quaternionen haben jedenfalls den Brief *ad Sergium papam* enthalten, vielleicht auch, da dieser noch nicht einen Quaternio ausgefüllt hat, den von Halm (Verz. der ält. Handschr. lat. Kirchenväter in den

Digitized by Google

canonicum | sapientissimi salo || f. 2 monis qui pie notatur | cantica canticorum | secundum eam editio|nem quam beatae | memoriae uir erudi (di *add. al. man.*) | tissimus hieronimus | presbt · ex hebraeica (e *eras.*) | ueritate transtulit | in latinum . confi|dens in eum cui sunt | omnia possibilia . | suscipio ptractandū . || f. 2[b] non quod ex me tan|tae altitudinis —

f. 7[b] Iam nunc quid pri || f. 8 mordia. uel conse|quentia pręfati li|bri conteneant . | Inluminante scõ spū | per quem sunt scrip|ta cernamus . | Explicit prologus || f. 8[b] *leer* || f. 9 Oscu|letur [1]) | me inquit | osculis | oris sui . || f. 9[b] Uox | haec | ecclesi|ae [2]) est . | ueniente [3]) ad xp̄m in | osculo offensam | —

f. 14[b] Nam in transfigu|ratione uultus eius [4]) || f. 15 cum [5]) apostolo dicunt | Caritas dī diffusa est | in cordibus nostris | —

f. 213[b] existens super om|nem gloriam ange|lorum. amen . | Explicit | expositio in|cantica | canticorū || f. 214 quod he|braicae | dicitur | syras siri : ||

f. 214[b] Beatus [6]) quidem opifex | scrutatur cantecis. | opitulante xp̄o ad|eptus ei uotum. | —

f. 215[b] Sat dignusq. nubilis | athleta dī prudens | humiliter petens | dn̄o scm̄ merire | praemium ||

Bibliotheken der Schweiz, S. 47) aus einer St. Gallener Handschrift erwähnten Brief *ad Justum diaconum*, doch ist mir nichts über den Umfang des letztern bekannt. — [1]) LXVII 963. Vor f. 9 fehlt ein Blatt. — [2]) ecclesiae haec — [3]) uenientis — [4]) l. c. 964. — [5]) l. c. Ein Blatt fehlt. — [6]) ?

Digitized by Google

Nachträge zum Bericht über die Veroneser Dombibliothek.

I. 1. app. 'Paralipomena Mss^m. Codicum Capituli Veronensis a Joanne Jacobo de Dionysiis Veronensi Canonico in unum collecta 1758'. foliorum 17.

f. I—III *sind Bruchstücke derselben Handschrift* (saec VI—VII. 8.) *und enthalten Fragmente des* Ecclesiastes *und der* Proverbia.

f. IV—VIII . saec. VIII . 8 . *Fragmente der* libri regum *und der* lamentationes Jeremiae.

f. X . saec. V (?) . 4 . *Fragment des* Gaius (de praescriptione fisci).

f. XI—XII . saec. VI—VII . 4 . Fragmentum de iure fisci.

f. XIII . saec. VII—VIII . *Rand stark beschädigt. Fragment der zweiten* actio *des* Chalcedonense concilium: *Über der Seite* secunda | unigenitus dī filius fuisse dicatur | postquam uerbum caro factum est | in nobis natura in eo singularis | ne eutyches ideo uel — XIII^b cyrilli sc̄ae memoriae | ////// tis quondam epeī est capitulū || ita continens.

f. XIV—XVII . saec. X . 4 . *Fragmente derselben Handschrift, aber wie es scheint, verschiedener Schriften, die näher zu bestimmen mir nicht gelungen ist:* uixit suffugare non distulit haec passus sū & cotti|die patior non ob aliud nisi propter iustitiam & ueri|tatem dī nrī . qui se nec dicr&e uel localiter adora|re precepit . —

f. XV^b iste gaudeat quem pro suis perditis | moribus cruciari debuisse meroribus (*ex* memoribus) ar|bitramur . Contrist&ur ille quem uita lau ||

f. XVI quia nec ulla in dō necessitas capit. nec uolum|tas sapientiam preuenit ·; Sc̄m quoque sp̄m | qui est tercia in trinitate persona unum atq; | —

f. XVII^b tres igitur persone istę dicuntur iuxta quod | maiores ; ||
Unten das Quaternionenzeichen XVIII.

II. 2. membr. 3. foliorum 235^b. saec. VI—VII.

f. 1 *enthält von einer Hand des achten Jahrhunderts den Anfang des Augustinischen* Sermo XXXIX 2210 : + in nomine dn̄ī dō ihū xp̄ī sermo | beati augustini de diae iudicii | O ff k quam timendus

Digitized by Google

est dies ille | iudicii in quo dñs nr̃ proposuet uenire | cum flama ignes qui inflamauet | aduersarius suus — erunt senp cum dño in p petuum.

f. 1[b] saec. VIII—IX: *Lectio aus Ezechiel.*

f. 2—245 (f. 245 *Ergänzung einer Hand des zehnten Jahrhunderts*) libri regum.

f. 246 quae sunt ippodes taprobanaes ilefantinae theoros | —

f. 254 aggei baccuates | masilia auennei Explicit cosmografia iuli caesaris (*Fragment des* Julius Honorius) | Incipit eiusdem nomina prouinciarum omniū | diocensis orientis habet prouinciarum omniū | XVIII. libia superior —

f. 255[b] leuga una habet mille quingentos passus; | Expl adiubante dño ihū xpo illi gloria amen | qui legis ora pro scribtore sic dnm̃ habe adiu ////// ||

Dies Provinzenverzeichniss ist zuerst von Maffei im Anhange zur istoria teologica *abgedruckt worden; dann hat es Th. Mommsen nach neuer Vergleichung des Originals herausgegeben in den Abh. der Berl. Akad. 1862 S. 489 ff.*

Ohne Nummer. 5 folia von dem jetzigen Bibliothekar Conte Giuliari gefunden und zusammengestellt.

f. 1. 2. saec. XIII. *Grossquart. 2 Col. Fragment eines Passionariums.*

f. 3. 4. saec. X. fol. 2 Col. *Fragment einer Homiliensammlung.*

f. 3 *Von der Columne links ist nur ein schmaler Streifen erhalten, auch die Columne rechts ist am Rande stark beschädigt. Columne rechts beginnt:* & uenientem spm possidemus, | Nam illum retinemus fidei me|rito hunc scĩficationis accessu | Cum iero inquid ad patrē mitta | uobis paraclytū.

Auf fol. 36 *ist das Verhältniss der Columnen natürlich umgekehrt: Columne rechts schliesst* hos dies. E | aū conpleren | factus ē subito | aduenientis sps | supra singulos eoꝝ | spū scō. Itē de ead | (*in mg.* CXXXV) Scĩtati urę km | iam nota | tas Qu | curemus ex ipsa | condiximus Na | ||

f. 4 (*Dies Blatt ist oben und am äusseren Seitenrand stark beschnitten, im Übrigen aber fast unverletzt*) Necesse ē ut in agro illius cordis. | in quo huiusmodi planta conualuit. | spine potius tribuliq: uitioꝝ. quā | ullum uere uirtutis semen oriatur. | Resistamus —

Digitized by Google

possimus (i *ex* u) ascendere | Cui ē cum dō patre & spū sc̄o . honor | & gloria in scła scł . am̄. | Incipiunt sermones sc̄i | pape leonis de ieiunio | pentecosten | (*in mg.* cxxxi) Hodiernā dilm̄i festi|uitatem discensione sc̄i | sp̄s consecratā . sequitur . | ut nostis sollemne —

f. 4ᵇ Quid aū tam inimicum misericor|die & operib ; caritatis . quam|auaritia . de cuius radice omniū | malo ꝝ germen emergitur . ||

f. 3 *gehört nach* fol 4: *ferner sind beide Blätter verkehrt gelegt, indem* f. 3ᵇ *und* f. 4ᵇ *die Vorderseiten derselben bilden. Erhalten ist also von der Homiliensammlung der Schluss des* 130. sermo (S. Leonis Magni sermo lxxiv de ascensione domini ii liv 397) *auf* fol. 4ᵇ *und* 4, *der Anfang des* 131. (S. Leonis Magni sermo lxxviii de ieiunio pentecostes i l. c. 415) *auf* f. 4, *der Schluss des* 134. (S. Maximi Taur. homilia lxi solemnitate sanctae pentecostes i lvii 371) *und der Anfang des* 135. (S. Maximi Taur. homilia lxiii. de solemnitate sanctae pentecostes iii. l. c. 377), *wobei indess die starke Beschädigung von* f. 3 *in Rechnung zu bringen ist.*

f. 5 saec. xiii—xiv. fol. 2 Col. *Fragment eines andern Homiliars.*

Zu cod. xxxix. 37. S. 48 ff. Bei einem zweiten Aufenthalte in Verona, dem auch die vorstehenden Nachträge ihre Entstehung verdanken, fand ich, dass in dem handschriftlichen Catalog der Bibliothek von einem Unbekannten (Masotti oder Maffei selbst?) eine allerdings nicht sehr genaue Nachvergleichung der Cassiodorischen Complexiones angestellt ist, die aber dadurch einen Werth erhält, dass zu der Zeit, als sie gemacht wurde, auf den letzten von der Dinte sehr zerfressenen Blättern der Handschrift mehr zu lesen war, als dies jetzt möglich ist. — Ich benutze diese Gelegenheit, um den ärgerlichen Schreibfehler S. 52 „Papiers“ statt „Pergaments“ zu verbessern.

Seite 110. xxxviii. 36. Statt *saec. VIII* zu schreiben *saec. VII.* Bei der Beschreibung dieser Handschrift ist durch ein leider zu spät bemerktes Versehen die Bezeichnung der Lücken in den Schriften des Sulpicius Severus unterblieben. Der erste Quaternio ist vollständig. Von dem zweiten fehlt das erste und letzte Blatt, mit andern Worten die Stücke: de vita b. Martini cap. 6 *lium haereticorum vis coegerat* — cap. 7 *per spiritum domini adesse virtutem* und cap. 13 *steterant pene prostraverit* — cap. 14 *et cinere, ieiunans semper.* Eben so fehlt vom achten Quaternio das erste und letzte Blatt: dial. i 13 *Bovem unum habebat* — *humilioribus poma decerperet* und 19 *in solo arente viresceret* — 20 *non immerito crediderunt.* An allen diesen

Digitized by Google

Stellen sind zum Zwecke der Ergänzung Blätter eingeheftet, offenbar um zur Ausfüllung der Lücken zu dienen. Von diesen sind die des achten Quaternio palimpsest, und enthalten gleich dem ebenfalls zur Ergänzung bestimmten Blatt in der Schrift des Hieronymus (vgl. die Beschreibung S. 111) Fragmente der Institutionen Justinians cf. Goeschen, praef. ad Gaium p. LXVI. Die zuletzt bezeichnete Lücke ist von einer Hand des zehnten Jahrhunderts (vielleicht des 9.—10.) ausgefüllt. Es lässt sich wohl daraus schliessen, dass auch die zur Vervollständigung des Sulpicius Severus bestimmten Blätter in derselben Zeit eingeheftet worden sind, ohne dass hier, da sie leer geblieben sind, die beabsichtigte Ergänzung zu Stande gekommen wäre. Derselben Zeit gehört die Hand an, welche in dem Codex an vielen Stellen, wo die alte Schrift dem Erlöschen nahe war, die Züge nachgefahren hat. Dies ist mit der grössten Unwissenheit und Unbedachtsamkeit, offenbar nicht nach Vorlage eines anderen Exemplars, geschehen. Zum Glück lässt sich an fast allen Stellen unter den Autoschediasmen des Restaurators noch die echte Überlieferung erkennen. — Beiläufig bemerke ich noch, dass am Schlusse des Briefes an Desiderius, nicht *honorum*, wie del Prato und ich angegeben haben, in der Handschrift steht, sondern, wenn man schärfer zusieht, das richtige *bonorum*.

Nachtrag zu dem Bericht über die Sessoriana.

S. 115. Ausser dem Sessorianus enthält noch der auch Mai (l. c. p. VII) schon bekannte Ambrosianus D 37 Sup. sæc. XV. die Schrift des Apponius vollständig.

S. 124. f. 169—176 sind palimpsest und enthalten Fragmente (sæc. VI—VII) von Plinius hist. nat. 24 und 25. Von diesen sind f. 169, 170, 175, 176 schon mit Reagentien, aber nicht besonders geschickt behandelt. — fol. 171 ist im Jahre 1849 verloren gegangen, vgl. Mai P. N. B. 224. — fol. 170ᵇ schliesst: *ut sequamur uestigia eius et utiq, ip* (der Rest der Zeile ist zerstört); fol. 172 beginnt *iudaeus festinat et vigilat ad templum paganus.* Das Ende des vorhergehenden Sermo, und der Anfang des Sermo, von welchem auf fol. 172 der Schluss erhalten ist, sind verloren gegangen. Den letztern hat Mai, als der Codex noch vollständig war, abgeschrieben und herausgegeben in Spicil. Rom. VIII, 722 (wiederholt P. N. B l. c.).

Digitized by Google

BIBLIOTHECA

PATRUM LATINORUM ITALICA

VON

AUGUST REIFFERSCHEID

VIERTES HEFT

II. DIE RÖMISCHEN BIBLIOTHEKEN.

(Fortsetzung.)

WIEN

AUS DER K. K. HOF- UND STAATSDRUCKEREI.

IN COMMISSION BEI KARL GEROLD'S SOHN, BUCHHÄNDLER DER KAISERLICHEN AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN

1867.

Digitized by Google

Aus dem Julihefte des Jahrganges 1867 der Sitzungsberichte der philos.-hist. Classe der kais. Akademie der Wissenschaften [LVI. Bd. S. 441] besonders abgedruckt.

Digitized by Google

6. Die vaticanische Bibliothek.

a. Bibliotheca Palatina.

AMBROSIUS *de historia Josephi.*

170. membr. 4. 2 Col. foliorum 84. saec. IX—X.

f. 1 Incipit tractatus sci ambrosii | epi de historia iosippi cap tiui translata ab ipso ex | greco in latinum liber prim^us [1]) | Quattuor libros regnorum | —

f. 24^b & dolis temtat ueritatē [2]) ‖ f. 25 excitauerunt [3]) felicem ut dum —

f. 33^b de|tulit tali dignus exitu fuit | Ea postquam neroni nuntiata s̄ | —

f. 46^b meritis poenas dedere | Extinctis tariche|is —

f. 57^b asperitas | deficiebat | Explicit li|ber quartus | Incipit lib̄| quintus | Anno pri|mo de|lati im|perii uespasiano bellis asperis | —

f. 84^b opes eorum [4]) | appositus ab ipsis prius ignis consum|sit. *m. post. add* Explicit liber V.

---

[1]) De excidio urbis Hierosolymitanae XV 1961 — [2]) l. c. 2028 a (1,44) — [3]) l. c. 2044 c (2, 8). fol. 24 bildet das erste, fol. 25 das letzte Blatt einer Lage das Übrige fehlt. — [4]) autem eorum.

Es ist dies der sogenannte Hegesipp. Dass der Verfasser dieses Auszuges aus Josephus Ambrosius ist, hätte nie bezweifelt werden sollen, da derselbe durch die Autorität der ältesten Handschriften als solcher beglaubigt ist.

Ambrosius *in evangelium Lucae.*

168. membr. fol. foliorum 207. saec. IX—X.

f. 1[b] [1]) Incipit expo|sitio sc̃i am|brosii in Luca [2]) | Scripturi in euangelii libro [3]) quem lu|cas scs̃ pleniore quodãmodo rerũ | —

f. 39[b] Credat in his qui (*ex* que) sensũ | ut dm̃ cognoscerent consecuti sunt [4]); Expłc ‖ f. 40 Incipit lib̃ | secund's | Et [5]) ipse ih̃s | erat incipi|ens fere annorꝝ xxx | qui putabatur esse filius ioseph | De generationibus dicturi —

f. 55 qui solidiorem cibum afferre non possi. [6]) | *Zwischenraum* | Non absurdum opinor de generatio|ne dnĩ concepimus [7]) opus; —

f. 67[b] ut uiuifi|candi habeant potestatem·,· | Explicit lib̃ terti' [8]) ‖

f. 68 Incipit li|ber quartus [9])| Et factum est cum esset in una ciuitati|um ecce uir plenus lepra —

f. 207 conclaue in monte conplures fuisse; [10]) ‖

Ambrosius *in epistulas Pauli ad Corinthios.*

169. membr. fol. foliorum 131. saec. IX—X.

f. 1[b] Codex sc̃i nazarii de monasterio | Laureshain. |

---

[1]) Auf dem ersten Blatte findet sich folgende Notiz: lib̃ Scĩ cyriaci| Expositio b. Ambrosii sup Lucam | Auf heut dato den . 12. Junii. Anno. 1553. Ist dem Durchlaucht:|tigen Hochgeborenen fursten und herrn. Herrn Otthainrich Pfaltz:| grauen bey Rein . Hertzogen in Nidern und Obern Baiern. etc. meinem gnedigen herrn diß Buech. durch Dechant und Capitl des Stifts| Neuhausen bey Wormbs gelegen. vereert worden. — [2]) XV 1527 — [3]) librum — [4]) In der Ausgabe Schluss des zweiten Buches. — [5]) In der Ausgabe Anfang des dritten Buches.— [6]) possint— [7]) confecimus— [8]) In der Ausgabe das vierte.— [9]) In der Ausgabe das fünfte. Von hier an werden in der Handschrift die Bücher nicht mehr angegeben. Am Ende des fünften Buches (166[7] b) findet sich in dieser Handschrift nach praelibauit derselbe Zusatz wie im Fuldensis und in zwei Colbertini. — [10]) Ende des zehnten und letzten Buches.

Digitized by Google

Expositio sci̅ ambro|sii in epistulas pauli | ad corinthios | primam | et secundam [1]) || f. 2 Incipit tractatus sc̅i amb̅ro epi̅ medi|olanensis in epistula beati pauli | apostoli ad corinthios prima | Praecepto dn̅i admonitus aposto|lus resedit apud corinthios annū | & menses sex —

f. 93 quomodo inquiens dicit amen | sup tuā benedictionē [2])| Expl̅t. in epl̶a prima ad corinthios. || f. 94 Incipit eiusd̅ ambrosii in epistula | ad corinthios secunda | Cuius [3]) haec principales est causa —

f. 105[b] ut triū perfectio | consummatio sit hominis in salutem; Explicit ad corinthi|os secunda ||

f. 151 Nomina laureshanensis cęnobii fratrū [4])

Gerbodo ab̅b̅ & *pr̃* [5])
Otb̅tus *pr̃*
Salemann' *pr̃*
Gundramm' *pr̃*
Uuodilbald' *diacon'*
Lantgaudus *diacon'*
Itē Salemann' *pr̃*
Frumolt' *pr̃*
Itē Salemann' *diacon'*
Uualtfrid' *pr̃*
Billungus *diacon'*
Gerhard' *pr̃*
Eberhart' *pr*
Luitherus *diacon'*
Duodo *pr̃*
Germund' *diacon'*
Tancrat' *diacon'*
Hetti *diacon'*
Meginolt' *pr̃*
Arnolt' *diacon'*
Luitbold' *diacon'*
Ruodhoh *pr̃*
Itē Anshelm'
Erloinus *diacon'*
X̅p̅ianus *subdiac̄*
Berehthart' *subdiac̄*
Franco *subdiac̄*
Altduom *subdiac̄*
Heriman' *subdiac̄*
Deodat'
Gerbodo *subdiac̄*
Heinrih
Adelhart *subdiac̄*
Rihgoh *subdiac̄*
Ercanbraht
Reginhoh
Vuidego
Rimei
Geroltus
Luitbraht
Amalung' *subdiac̄*
Herholtus
Berenhart'
Lutheri

---

[1]) XVII 183 — [2]) Stimmt nicht. — [3]) Secundam epistolam apostolus scribit Corinthiis, cuius — [4]) Dies Verzeichniss ist von einer Hand des 10. Jahrhunderts in die Handschrift eingetragen. — [5]) Das Cursivgedruckte ist von anderer Hand hinzugefügt.

Digitized by Google

Heribt' *pr̃* | *Erembt'*
Anselm' *diacon'* | *Thiederih*
Geruic

Ambrosius *de Tobia.*

290. membr. 8. fol. 1—34 saec. X, fol. 32 (doppelt gezählt) — 53 saec. X—XI.

Erstes nicht numerirtes Blatt codex de monasterio sc̃i nazarii quod est in laures|ham ‖ *Zweites nicht numerirtes Blatt (auf der Rückseite)* Incipit liber albini quem edidit | contra heresim felicis [1]) ‖

f. 1 Legimus in saecula|ris litteraturae historiis quosdam | uiros medicinalis artis peritos. dum aliquas | ciuitates pestilentiae lue —

f. 34 sc̃itate praestantib; ullo modo potest esse cõmunis. ‖ f. 32 Incipit liber sc̃i ambrosii epĩ de tobia ‖ f. 33 Incipit liber sc̃i ambrosii ep̃i de tobia [2])| Lecto prophetico libro qui inscri|bitur tobis [3]). —

f. 53b Omni tempore benedic dñm̃. in his itaq; faenus | aeternum est. & usura perp&ua. amen | Liber tobis explicit | feliciter | scribenti | pax. legen|ti uita. ‖

Arator *de actis apostolorum.*

1716. membr. 8. foliorum 60. saec. X—XI [4]).

Vorsetzblatt Temporibus iustiniani augusti Cassiodorus ap' urbẽ | romam claruit. hic primitus consul. deinde sena|tor ad postremũ monachus extitit. Hoc tem|pore dyonisius in urbe roma constitutus paschale calculum ɔposuit. Tunc quoque apud constantino|polim priscianus cęsariensis gramaticę artis pro|funda rimatus est. Tunc & arator romanę eccłę | subdiaconus. apostolorum actus uersibus exarauit. | Hęc ita in langobardorum gestis scripta sunt. ‖ f. 1 Prefatio cuiusdã de libro aratoris | Beato [5]) domno petro adiuuante | —

f. 1b indictione vii̇a exppslr | Item uersus eiusdem | Versibus [6]) egregiis decursũ clarus arator — Misticus ingeniũ sic indicat ordo

[1]) Nach dieser Handschrift von Foggini herausgegeben. — [2]) XIV 759 — [3]) Tobias

[4]) In dieser Handschrift finden sich einige deutsche Interlinearglossen. — [5]) LXVIII 55 — [6]) ?

Digitized by Google

ꝑfundum | Domino. [1]) scō. uenerabili. et in xp̄i | gratia. spiritaliter. erudito | floriano. abbati. arator. subdi|aconus || f. 2 Qui meri|ti florē maturis sensibus ortum. —

f. 2[b] pia causa iuuat [2]); Explicit epistola illustris. sc̄i et | domni aratoris. summissa (sum *eras.*). ad dom|num ab̄b. florianum. Domino scō | beatissimo apostolico [3]). et in toto or|be primo. omniū sacerdotū papę [4]) | arator. subdiaconus | Moenibus undosis bellorum incendia cernens | —

f. 3 Si quid ab ore plac& laus monitoris erit | Incipit capitulatio titulorū libri | primi | i. De ascensione [5]) dn̄i nr̄i ihū xp̄i | —

f. 3[b] xxiii De eo ubi nocte beat' p&rus ab angelo solutus uinculis est ꝑduct' || f. 4 Expliciunt capitula titulorum | libri primi in nomine patris et filii | et sp̄s sc̄i adiuuante aratore sub|diacono scę̄ ecclesię romanę. In|cipit hystorię apostolicae lib̄ | primus | Vt sceleris iudea sui polluta cruore | —

f. 29 Claudit iter bellis. qui portam pandit in astris | Aratoris su[b]diaconi. explicit | historia romanę scę̄ ecclesię | liber. i. Incipiunt tituli libri | apostolicę secundi | xv De eo ubi saulus qui & paulus apud ꝑconsule paulo | predicare coepit in papho —

f. 29[b] (xlii) romam usq, ꝑuenit. Explic cap̄ || f. 30 Incipit | arator|is libe|r secun|dus | De eo ubi saulus qui et paul | *etc.* | Sp̄s accen|sam uerbo | radian|te lucernā. || —

f. 59 Et ten& a&ernam socialis gratia palmam || f. 59[b] Greca [6]) elementa litterarum numeros &iam exprimere *etc.* ||

f. 60 Arcere. ꝓhibere; pars reparat. i. pedū | Vernula. seruus; Planta. plantatio. | *u. s. w.* f. 60[b] *unleserlich.*

Arnobii *iunioris commentarii in psalmos.*

160. membr. fol. foliorum 143. saec. X.

f. 1 *Über der Zeile von neuerer Hand* Arnobius super psalmos | Carissimis [7]). patribus. laurentio [8]) | & rustico ep̄is. arnobius;

---

[1]) l. c. 63 — [2]) iuuet — [3]) ac beatissimo atque apostolico — [4]) papae Vigilio — [5]) Vgl. die von N. Heinsius 'ex codice Balthasaris Moreti' abgeschriebene Capitulation. l. c. 58 f. — [6]) Die bekannte Vorschrift für Anfertigung von epistulae formatae.

[7]) LIII 327 — [8]) Leontio.

Digitized by Google

silentium bonum esse | — hoc potueritis implere; | Primus [1]) psalmus unde scit beatitu|dinem perisse —

f. 143 per | quorum euntes uestigia credamus nos ad dn̄i miseri| cordiam puenire. cui gloria & imperium. p omnia | saecula saeculorum amen. dō gratias. ||

Dieser Psalmencommentar wurde nach einer unter Hadrian VI. in dem zwischen Worms und Speier gelegenen Kloster Frankenthal gefundenen Handschrift herausgegeben. Da die Frankenthaler Handschriften meist in die Palatina gekommen sind, so unterliegt es wohl keinem Zweifel, dass die obige Handschrift dieselbe ist, nach welcher die Schrift abgedruckt worden ist. Ein anderer Codex, der dieselbe enthielte, ist nicht bekannt geworden.

Augustini *categoriae.*

213. membr. 4. fol. 1—71 saec. XI, fol. 72—91 saec. IX—X.

f. 1—21ᵇ enthalten ein grammatisches Fragment, f. 22 Erklärung philosophischer, hier und da griechischer Ausdrücke.

f. 22ᵇ Versus Alcuini diaconi ad carolum regem | francorum Continet iste decem naturę uerba libellus — Munere qui tali gaudes modo mitto legendum || f. 23 Categoriae aristotelis ab augustino translatę ad filium suum adeodatum | Cum [2]) om̄s scientia disciplinaq. arti*um diuer|sarum —

f. 50 aut indoctos manifestius erudire | Expliciunt. cathegoriae. aris|toteles *(corr. m. post.)* ab augustino. trans|late. deo gratias. amen || f. 52ᵇ in nomine dn̄i | decem preceptis et decem plagis | Diligentēr [3]) considerandum est cur | numerus preceptorum legis dī cū | —

f. 53ᵇ p dī auxiliū a diabolo saluati — f. 55 + Incipit opusculum de essentia diuinitatis | dī et de inuisibilitate atq. inmensitate eius. | Omp̄s [4]) dš pater & filius & sp̄s scš. unus atq. trinus unus ui| delicet —

[1]) In der Handschrift fehlen die in der Ausgabe den einzelnen Commentaren vorgedruckten Texte der Psalmen.

[2]) XXXII 1419. Mit vielen Scholien. — [3]) ? — [4]) Aug. XLII 1199 Hieronymus XXX 176 Eucherius de formulis spiritalis intelligentiae cap. 1. L 729.

Digitized by Google

f. 64ᵇ pertinet animae ita [1]) similitudo refertur (ad *add. m. rec.*) opus iustitiae || f. 65. In nomine dĩ summi Incipit liber de definitio|nibus ecclesiasticorum dogmatum scĩ august. epĩ. | i Credimus [2]) unum dm̃ esse [3]) patrem & filium & spm̃ scm̃. | —

f. 71ᵇ xli Nullum catʰecuminum. quamuis in bonis operibus [4]) || f. 72 i Sc̃i augustini de reddendis decimis | natł sc̃i iohañ baptistae

ii Omeł de faciendis ////// sinis

iii Item eiusdem de //////////////

iiii Item alia

v Item eiusdem de diligendis inimicis

vi Item alia de dilectione dnĩ

vii Excerptum de libro scĩ effrem

viii Admonitio scĩ fausti ut semp̧ de peccatis | & de futuro iudicio & de aet̃na beatitudine

viiii Omeł de die iudicii

x Epistula sc̃i iacobi apłi

xi Epistula sc̃i petri apostoli

f. 72ᵇ Omeł de reddendis decimis. scĩ agustini epĩ | ante natł scĩ ioħ | Propicio xp̃o fr̃s. kmĩ iã ꝑpe s. dies in qb; messes [5]) | —

f. 74 prestante dñо nr̃o || f. 74ᵇ Epistula sc̃i agustini. de faciendis elimosinis | Fr̃s [6]) km̃i caritatẽ uram̃. amaui. & consiliũ dare p̃sũpsi | —

f. 76 scł | Incip̃ omelia eiusdem. | Lic& [7]) noƀ. fr̃s km̃i. incognitũ eẽ n credã tam̃ confidens. deside|rabilẽ —

f. 77 scłor'. am̃. | Incipit epistula. scĩ agustini. episcopi. | Apostolica [8]). lectione. [9]) fr̃s km̃i. hunc sonitũ. redđ tẽp; breuis ẽ | —

f. 78ᵇ prestante dñõ nr̃o. | Sermo scĩ agustini. de | decim talenta. | Auditor [10]) hoc temp; ꝑ mulierẽ illã sollicitãq; habuit. x. de|narios —

f. 79ᵇ cui ẽ hoñ | De diligendis inimicis | Scio [11]) & credo caritatẽ ur̃am sapienter. intellegere. ñ eẽ | —

ibid. ñ possumus implere caritatẽ tam̃ in corde nr̃o dõ [12]) || f. 80 cultoris [13]) industria. stipatus. ñ nutrit intus semina iacta —

---

[1]) ita et — [2]) Gennadius de ecclesiasticis dogmatibus LVIII 979 — [3]) esse deum — [4]) ? — [5]) Aug. sermo app. 277 XXXIX 2266 — [6]) Vgl. Aug. serm. app. 306 XXXIX 2331 Mai PNB i 128. — [7]) ? — [8]) Aug. sermo 58 ad fr. in eremo XL 1341 — [9]) lectio — [10]) Nach dieser Handschrift herausgegeben von Mai PNB i 240. — [11]) Aug. sermo app. 273 XXXV 2256. — [12]) l. c. Grössere Lücke. Vgl. f. 72. — [13]) ?

Digitized by Google

ibid. sclor | Incip omelia . sci agustini epi de die iudicii. | Audiuim' [1]) cu in euangelio [2]) legeret terribile uoce. me tuenda. —

f. 83b sclor' | Incip prologus. | Jacob; apls scm instru& cler' de cultura. caelestiu pceptor | & regula catholicae. obseruante. de inuictis. patientiae | maiestate & reuelatione. plurimor' & mdatiu magistror' | Jacob; di & dni nri —

f. 86b multitudine peccator'. Incip. epis. sci. petri. apli | Incip prologus. Discipulus saluatoris. inuicti | toto orbe difusus. et peregrinos. in hoc secło. monstrat. | & pterite. uitae peniteris. uadit. & in noua. uita. pficere | toto cu sollicitudine. exortatur. | P&rus apls. ihu xpi. —

f. 91 qui estis. in xpo. Explic epl. apli petri. ||

Augustinus *de civitate dei* xviii—xxii.

200. membr. fol. 2 Col. foliorum 139. saec. IX.

f. 1b Incipiunt capitula | i De his [3]) quę usq. [4]) tempus saluatoris xvii uolumini bus disputata sunt | — f. 2b liiii De stultissimo mendatio paganoru | quo xpianam religionem non ultra | ccclxv annos mensuram [5]) ee finxerunt | Incipit liber octauus | decimus | i De ciuitatum duarum | quarum di una sęculi huius | est altera. in qua est [6]) quantu | —

f. 34b cuius | nullus est finis; de quib; ambarum fi nibus. deinceps discernendum (disserendum) est *(corr. m. 2)* | Expl *(m. 2. add.* Liber xviii*)* ||
f. 35b Incipiunt capitula libri undeuicen simi de ciuitate di sci agustini episcopi | i De in *(eras.)* [7]) questione quam de finibus bono| rum & malorum philosofica disputatio | uentilauit cclxxxviii sectas esse posse uar ro perspexerit. — xxviii De [8]) in quem finem uenturus sit | exitus impiorum. Expli capitula | Aureli Agustini de | ciuitate di incipit | liber nonus decimus | Quoniam de | ciuitatis utriusque | terrenae scilic& & caelestis debitis —

f. 57b de hoc iuditio quantum ds do nauerit in consequenti uolumine | disputabo. | Expl. lib. xviiii sci augustini | adversum paganos

---

[1]) Aug. sermo app. 78 XXXV 1897. — [2]) evangelium.
[3]) XLI 559. — Auch im Texte selbst werden die Capitel unterschieden. — [4]) usque ad — [5]) mansuram — [6]) nunc est — [7]) Quod in — [8]) *om.*

Digitized by Google

de ciuitate dī | Incip̄ capitula libri uicesimi | feliciter | ı De *(eras.)* quamuis [1]) omni tempore | dš iudicet in hoc tamen libro ne [2]) nouissimo eius iuditio sit ꝓpriae disputandū | — xxx De [3]) quod in libris ueteris | testamenti cum dš legitur iudi|caturus non euidenter xp̄i ꝑso| nam [4]) monstretur sed ex quibus|dam testimoniis ubi dn̄s dš loqui| tur appareat non dubiae quod | ipse est [5]) xp̄s Expliciunt cap̄l | Incipit lib; uicesi|mus scī augustini | aduersum paganos de ciuitate dī | De die ultimi | iudicii dī quod ipse do|nauerit locuturi . eumq; | adserturi —

f. 87 & posse fa|cere . quod inpossibile est | infideli Explicit || f. 87ᵇ Aureli Aug̅ | de ciuitate | dī exp̄l liber | vicisimus | In̄c capitula lib̄ xx.ı. | .ı. De ordine disputationis qua prius | disserendum est de ꝑpetuo supplicio | damnatorum cum diabolo quam de ae|terna felicitate scōrum | — f. 88 xxvıı De [6]) contra eorum ꝑsuasione [7]) | qui putant sibi non obfutura | peccata in quibus cum elimosy|nas facerent permanserunt [8]) | Exp̄lc capitula | libri xxı | Incipit lib̄ xxı | Cum ꝑ ihm̄ xp̄m dn̄m nostrum . iudicem | uiuorum atque mortuorum . ad | debitos fines ambę peruenerint | —

f. 110ᵇ hac itaq; responsione red|dita librum sicut promisimus ter|minamus ·; Exp̄l lib̄ xxı . | Incip̄ capit̄ libri xxıı | ı De condicione angelorū & hominum | — f. 111 xxx De a&erna felicitate ciuitatis dī | sabbatoque perp&uo . | Expł capit̄ libri . xxıı . amen | Incipit liber | uicisimus | secundus . felicit̄ amen | Sicut in proximo li|bro superiore promisimus . | iste huius totius operis ulti|mus —

f. 138ᵇ mihi | ignoscant quib; aut̄ satis est . non mihi | sed dō mecum gratias congratulantes | agant . amen . Exp̄l de ciuitate dī | libri xxıı aureli augustini episcopi | scāe legis catholicae | Ora pro me scribtore | donadeo seruo | tuo si dm̄ | habes adiuto|rem || f. 139ᵇ Codex de monasterio Scī nazarii in lau|risham.

AUGUSTINUS *de consensu evangelistarum.*

195. membr. fol. foliorum 107. saec. IX.

f. 1 *Über der Zeile* Aug. de ** sonantiis evangeliorum| Incipiunt capitula quaestionum libri secundi. [9]) | Quare usq: ad ioseph gene-

---

1) Quod quamvis — 2) de — 3) *om.* — 4) persona. — 5) sit. — 6) *om.* — 7) persuasionem — 8) perstiterunt. — 9) In der Ausgabe finden sich die Inhaltsangaben den einzelnen Capiteln vorgesetzt.

Digitized by Google

ratores xpi | commemorantur cum de illius semine | non sit natus sed de uirgine maria | —

f. 3 LXXX Ubi mittit discipulos ut pparent | ei manducare pascha quomodo int | se congruant matheus marcus & luc | Finit capitulare quaestionum | liber secundus | Incipit libri tertii | I De cena dni & de expsso traditore | eius queadmodu int se quattuor | conueniant —

f. 3ᵇ XXV In eo qd se postea discipulis manife|stauit quomodo sibi omnes euange|listae non aduersent conlatis tes|timoniis & de apostulo paulo & de | actibus apostulorum. | Finit capitulare quae|stionum libri tertii | Incipit libri quarti. | I In euangelio marci exceptis his | quae cu matheo dixit quomodo | —

f. 4 X De iohanne euangelista quid | a tribus c&eris distet | Explicit capitulare | quaestionum libri quarti | Codex de monasterio Sci nazarij *(manu saec. X—XI)* || f. 4ᵇ *leer* || f. 5 Inter omnes [1]) diuinas auctoritates quae | scis litteris continentur euangelium merito excellit quod enim lex | —

f. 18ᵇ con|uenientia scribendo in corporis ipsius unitatem *(corr.)* germanā seruasse concordiam. Aurelii Augustini epi de consensu euangelis|tarum expl lib. I. Incip liber. II. [2]) | Quoniam sermone non breui et admodu necessario | —

f. 64 etiam ceteri euan|gelistę qui talia commemorant. Explicit lib II; de concor|dia euangelistarum. Incipit liber tertius | Jam quoniam omnium quattuor narratio in eo uersatur loco | —

f. 99 ut liberi contemplentur formam dni. Explicit liber III. | incipit liber. IIII. | Nunc iam qûo (o *in* i) [3]) matthei. narrationem contextim con|siderantes —

f. 106 qui e|uangelista xpm longe ceteris altius commendat. apud eum discipulis pedes labat. amen. | Expl. lib IIII de consensu evangelistaꝵ | do gra|ti|as | Jacob scripsit *von derselben Hand wie das Vorhergehende. Dann folgt von anderer gleichzeitiger Hand* Quandam partem [4]) huius libri non spontanea uoluntate | sed coactus. conpedibus constrictus sic oportet uagu atque | fugitiuum uincire ||

---

[1]) XXXIV 1041 — [2]) Vom zweiten Buche an Capitelzahlen am Rande. — [3]) Nunc quoniam — [4]) Mit fol. 53ᵇ beginnt ein anderer Schreiber.

Digitized by Google

AUGUSTINUS *de doctrina christiana.*

188. membr. 8. foliorum 82. saec. IX—X.

Vorsetzblat. Codex de monasterio lauresham

f. 1 Libri quattuor sci agustini | epi de doctrina xpiana [1]) | Sunt [2]) praecepta quaedam tractanda|rum scripturarum. quae studiosis ea|rum uideo non incōmode posse tradi —

f. 3[b] sed de mirabili [3]) habundantia gaudeamus | Incipit liber primus [4]) | Omnis doctrina uel rerum est uel signorum. sed | res per signa discuntur. propriae autem nunc | —

f. 15 c&era de signis. quantū dn̄s dederit disseremus, *exp lib pri* | Incipit liber secundus | Quoniam de rebus cum [5]) scriberem. praemisi commo|nens. ne quis in eis adtenderet. nisi quod sunt non | etiam si quid aliud —

f. 34[b] lapides uel metalla. incognita species | q: quaslibet scrip[6]) | *die drei letzten Zeilen der Seite leer* || f. 35 Philosophi aū[7]) qui uocant. si qua forte uera & fidei nr̄ae —

f. 36 de quibus iam | tertio uolumine dicere adgrediar. quod dn̄s donare | dignabitur. amen. Expl liber secundus | Incipit liber tertius. | Homo timens dm̄ uoluntatem | eius in scripturis scis diligenter inquirit | —

f. 55 sequenti uolumine quae dn̄s donauerit | disseramus | Explicit liber tertius | Incipit liber quartus | Hoc opus nostrum. quod in scribit~ de doctrina xpiana | in duo quidem fuerat ^primum^ distributione [8]) partitus. | —

---

[1]) Dieselbe Schrift in Pal. 189 membr. 8. 2 Col. foliorum 129. saec. X. fol. 1 : In dī no|mine in|cipiunt | libri aureli | sci augusti|ni ecclesiae | catholicae| de doctrina christian~. | numero IIII. — [2]) XXXIV 15 — [3]) mirabili etiam — [4]) In der Ausgabe schliesst der Prolog ohne Zweifel richtig mit den Worten: tale nobis occurrit exordium. Auch in der Handschrift hat bei diesen Worten eine alte Hand angemerkt *incipit.* — In cod. 189 wird die Retractatio als Prolog bezeichnet, und die Schrift beginnt mit den Worten Sunt praecepta u. s. w. Der wirkliche Anfang des ersten Buches *Duae sunt res* u. s. w. wird indess durch Majuskelschrift hervorgehoben. — [5]) Quoniam cum de rebus cod. 189. — [6]) l. c. 62. — [7]) l. c. 63. — [8]) quaedam fueram prima distributione. cod. 189 hat quaedam fueram prima *

Digitized by Google

f. 81 Non solum sibi sed aliis | &iam [1]) laborare studet. quantulacumque potui | facultate disserui. |

Expl̃ de doctrina xp̃iana liber quartus [2]) ||

Augustini *epistulae.*

211. membr. 8. foliorum 130. saec. X.

Auf der Rückseite des ersten bei der Paginirung nicht mitgezählten Blattes

In hoc codice continentur epistulae sc̃i augũs. | i Epistula sc̃i augustini (epi) ad uolusianũ | ii Itẽ eiusdem ad bonifacium ep̃m ut non noceat paruulis bapti|zatis iniquitas parentũ cui nulla uoluntate consentit | iii It̃ eiusdem ad armentariũ & paulinã de uotis reddendis | iiii Itẽ eiusdẽ ad marcellinũ de sacrificiis ueteris & novi | v Itẽ eiusdẽ ad laetum de tolerantia passionum | vi Itẽ eiusdem ad italicam de fide | vii Itẽ eiusdem ad marcellinũ de magis pharaonis | viii Itẽ eiusdem ad paulinam de uidendo dõ | viiii Epistula (maximi) grammatici madaurensis ad augustinum | x Epistula augustini ad maximũ grammaticũ madaunensis | xi Epistula augustini ad ualentinũ de pelagiano errore uitando | xii Item sc̃i augustini de solutione quaestionum | i prima de resurrectione ii de tempore xpianae religionis | iii de sacrificiorum distinctione iiii de eo qđ scriptum est in | qua mensura mensi fueritis remetietur uobis | v de filio dĩ secundum salomonem vi de iona propheta | xiii Epistula machedonii ad sc̃m augustinum | xiiii Epistula sc̃i augustini ad machedonium | xv Epistola sc̃i augustini ad paulinum ep̃m de psalterio | *(das Folgende von anderer, aber gleich alter Hand hinzugefügt)* xvi Epistula sc̃i augustini ad probam uiduam de modo orandi | xvii Constitutio sc̃i aug̃. quid obseruare debeant in monasterio constituti *(in ras.)* | xviii Sermo sc̃i augustini de vita & moribus clericorum | ad seipsos | xviiii Item sermo sancti augustini ad quos supra. ||

f. 1 Incip̃ epistula sc̃i augustini ad uolusianũ |. Domino [3]) inlustri et merito insigni | et praestantissimo filio uolusiano | augustinus in dõ (dñõ *m.* 2) salutem | Legi litteras tuas in quibus uidi magni cuiusdã | —

---

[1]) etiam aliis. cod. 189 wie cod. 188. — [2]) cod. 189 f. 129 Amen | Expliciunt | libri aure|li augusti|ni ecclesi|ae catho|licae de doctrina christianã | numero | quattuor | in dñõ || — [3]) XXXIII 515 (ep. 137).

Digitized by Google

f. 9ᵇ retinenda xp̃i [1]) & proxi|mi caritas; [2]) Expł epist̃ agust̃ episc̃ ·;· | ɪɪ Item eiusdem ad Bonifacium episcopum | f. 10 Bonifatio[3]) coepiscopo augustinus in dñõ salutem; | quaeris a me utrum parentes baptizatis paruu|lis —

f. 14ᵇ reddidi quam potui rationem; | ɪɪɪ Item eiusdẽ ad armentariũ et *(in ras.)* paulinã de uotis ṛeddentis *(corr.)* | Dominis [4]) eximiis meritoque honorabilibus | ac desiderabilibus filiis armentario & pauline (ę *m.* 2) | "agustinus in dñõ salutem; uir egregius filius me|us ruferius adfinis uester retulit mihi quid dñõ uoueritis —

f. 18ᵇ meritoque honorabiles & desiderabiles filii. | Explicit epĩst scĩ agũst ad armentarium | et paulinam || f. 19 Incip̃ epistula sc̃i augustini ep̃i ad marcellinũ ɪɪɪĩ. | Domino [5]) eximio & merito insigni carissimo ac desideran|tissimo filio marcellino agustinus in dñõ salutem; | Inlustri uiro & eloquentissimo. nobisque dilectissimo. | uolusiano —

f. 27 carissime ac desiderantissime fili; | Expł epsła augustini ad marcellinum; ᴠ | Incipit ep̃la augustini ad letum *de tolerantia passionũ (add. m. post.)* |ˋDomino [6]) dilectissimo & desiderantissimo fratri leto | augustinus in domino salutem, legi epistulam | quam misisti fratrib; consolari te cupiens quod multis temp|tationib; —

f. 31 modo commendare uoluiss&; | Explicit epła ǎgustini ad lętum ·;· | Epistula sc̃i aũg ad italicam de fide ᴠɪ | Dominae [7]) eximiae & merito prestantissimę atq; in xp̃i | caritate honorandę filiae italicae ǎgustinus ep̃s in dñõ | salutem. Non solum litteris tuis uerum &iam ipso refe|rente qui pertulit comperi —

f. 33ᵇ mo|lior explicare [8]) ·;· Explicit epistula ad italicam; | ᴠɪɪ Incipit epistula sc̃i augustini ad marcellinũ | Dñõ [9]) eximio & merito insigni multumq: karissimo filio | marcellino agustinǒs *(m. 2)* in dñõ salutem: epistolam tuam | quã p scm̃i fratrem & coepiscopũ meũ bonifacium accepi. | —

f. 38 fassus fuerit soluta questio est; | Explicit epistula ad marcellinum sc̃i aụgus̃ || f. 38ᵇ ᴠɪɪɪ Epistula sc̃i augustini ad | paulinam

---

[1]) Dei — [2]) Der Schluss des Briefes Incolumem felicioremque — salutat fehlt in der Handschrift. — [3]) l. c. 359 (ep. 98) — [4]) l. c. 485 (ep. 127) — [5]) l. c. 525 (ep. 138) — [6]) l. c. 1055 (ep. 243) — [7]) l. c. 318 (ep. 92) — [8]) Die Schlussworte des Briefes In protectione — resoluta fehlen auch hier. 'Absunt a Mss. sexdecim' bemerken die Benedictiner. — [9]) l. c. 585 (ep. 143).

Digitized by Google

de uidendo dō | Augustinus [1]) memor debiti quod ex tua petitione et mea promissione —

f. 62ᵇ quid disputare ualeamus; | Expl epistula sci augustini ad paulinam de uidendo dō | VIIII Incipit; episł: maximi: grāmatici | madaurensis ad agustinum *(m. 2)* ·; | Habens [2]) crebro tuis affatibus lętificari & instinc|tu —

f. 63ᵇ ueneramur & colimus ·; | x̄ Incipit episl: agūst ad maximū grāmaticū | Seriem (serio *corr.*) ne [3]) aliquid inter nos agimus. an iocari lib& | —

f. 65ᵇ agere | uelle cognouero ·; Expł agūs ad maximū grā|maticum adaurensis *(corr.)*; | x̄ Incip episł sc̄i agustini. ///// ad ualentinū | Dn̄o [4]) dilectissimo & in xp̄i membris honorando | fratri ualentino & fratribus qui tecum sunt || f. 66 agustinus in dn̄o salutem. cresconium felicem & aliū felicē | —

f. 68ᵇ uigilanter orate dō uiuatis: [5]) | xīī Sc̄i augustini de solutione quęstionū I. de resurrectione. II. de tempore — proph&a ·; prima de resurrectione | Mou& [6]) quosdam & requirint *(corr.)* de duabus resurrectionibus | —

f. 82 sine salu|tis dispendio tolerandum | Epistula macedonii ad sc̄m| augustinū XIII | Domino [7]) merito uenerabili & unicae colendo patri agustino | machedonius; optatas admodum sc̄itatis tuae litte|ras accepi —

f. 83 & vere colende pater; explicit epła mache|donii ad augustinū episcopum; XIIII | Epistula sc̄i augustini ad macedonium | Augustinus [8]) episcopus. famulus xp̄i familiaquae eius di|lecto filio machedonio in dno salutem. Negotio|sissimum in republica uirum. & non suis sed aliorū | —

f. 94 felix in xp̄o uiuas | fili carissime: epistola sc̄i augustini x̄v | Beatissimo [9]) & uenerabiliter desiderabili & desiderabiliter uenerabili. sc̄o sc̄eque carissimo fratri & coepiscopo paulino | augustinus in dn̄o salutem; quod de peruentione tam pro|spera fratris & conpresbiteri nostri quinti & qui cum eo na|uigauerunt —

---

[1]) l. c. 596 (ep. 147). Die Benedictiner bemerken: In Mss. inscribitur: *Liber ad Paulinam de videndo Deo.* nec habentur isthaec verba *Paulinae salutem,* licet praenotetur *Augustinus.* — [2]) l. c. 81 (ep. 16) Avens — [3]) l. c. 83 (ep. 17) Seriumne — [4]) l. c. 971 (ep. 215) — [5]) Auch hier fehlt der Schluss des Briefes Deo — Florus. — [6]) ? — [7]) XXXII 652 (ep. 152) — [8]) l. c. 653 (ep. 153) — [9]) l. c. 630 (ep. 149).

Digitized by Google

f. 106b germano salutamus affectu ·; | Explicit epistula sci augustini ad paulinum episcopum ·; | xvi Incipit epistula sci augustini ad probam uiduā | de modo orandi. | Augustinus [1]) eps seruus xpi seruorumq: xpi. religiosae famulae di probae. in dno [2]) salutem. petisse [3]) te & promisisse me re|colens —

f. 117 supra quam p&imus | & [4]) intellegimus, Expł ad probā uiduā de orandi modo | Haec [5]) st quae obseruetis prçcipimus in monasterio constituti | Primum propter quod in uno estis congregati ut unanimes | —

f. 120b in temptationem non inducatur; amen | Explicit regula sci augustini feliciter || f. 121 Incip sermo sci augustini de uita xvııı | et moribus clericorum ad se ipsos ·; | Propt qđ [6]) uolui & rogaui hesterno die ut hodie frequentius conueniretis | *** hoc est quod dicturus sum uobiscum hic uiuimus & propter uos | —

f. 124b in uerbo di | seruient uobis. Explicit de uita et moribus clericorum | sermo primus | xvııı Incipit secundus | Caritati [7]) uestrae *(in ras.)* hodie de nobis ipsis sermo redendus est; | —

f. 129b minus ibi habeam' | & tamen uobiscum ibi regnemus. Explicit de uita | et moribus clericorum. sermo secundus.; || f. 130 F. đi grā romanoꝝ ipr ⁊ sēp aug't' Dilecto filio suo h. romanoꝝ regi aug'to sal ⁊ patne dil affectū | Nobilitati tue significanđ duxim⁹. qđ *u. s. w.* [8])

AUGUSTINUS *in epistulam Johannis ad Parthos.*

218. membr. 8. foliorum 93. saec. X.

f. 1 Incipiunt ome|liae beati aurelii agustini | [9]) in epistuł sci iohannis apostoli *(m. post. add.* In die octauaꝝ) | Ab eo quod ait Quod erat ab initio qđ |////////////////// usque ad id |////////// qui odit frēm in tenebris (est *add. m. post.)* [10]) | meminit scitas uestra | euangelium secundum iohan|nem ex·ordine lectionum nos solere —

---

[1]) l. c. 494 (ep. 130) — [2]) Domino dominorum — [3]) Et petisse — [4]) aut — [5]) ? — [6]) XXXIX 1568 (sermo 355) — [7]) l. c. 1574 (sermo 356) — [8]) Der Kaiser berichtet, dass er wohlbehalten im Oriente angekommen sei, klagt aber zugleich über die Treulosigkeit der Griechen.

[9]) XXXV 1977 — [10]) De eo quod Joannes scribit 'quod erat ab initio quod audiuimus et quod uidimus' etc. usque ad id 'Quoniam tenebrae excaecaverunt oculos eius'.

Digitized by Google

f. 87 quam tu credas xp̄m predi|canti [1]). amen. explic; De nomine qui | descendebat ab hierusalem in hie|richo ex libro sc̄i agustini ep̄i [2]) | homo [3]) quidā descendebat ab hierusalē in hiericho ip|se adā intellegitur in genere humano,—

f. 87[b] pasci ex euangelio De illo qui me|dia nocte petit ab amico suo panes ex libro ques|tionum euangelii | Amicus [4]) ad quē uenit' media nocte ut | —

f. 88 p̧ quē sapientia prędicetur | Item de pane et pisce et ouo| De pane [5]) et [6]) pisce et ouo quibus con|traria posuit lapidē serpentem scorpionem | intellegitur panis caritas propter maiorem ap|petitum —

f. 89 beatitudinis copia ditabuntur [7])|| f. 89[b] Item de iudice iniquo quem | uidua interpellabat ex libro ques|tionū euang̃l. | Quid [8]) est quod ad | sēp̧ orandū & deficiendū de iudice | —

f. 90[b'] uindictam desiderare dicuntur. It̄ de septi|formi sp̄ū et vii beatitudinibus vnq: p&itionib; [9]) | Uidetur etiā mihi septinarius iste numerus ha|rum —

f. 91[b] clamemus abba pater Explicit | Quē admodū cathezizandus sit qui | uult fieri x̄pians ex libro agust̄i [10]) | Sed faciem aliquem uenisse ad nos qui uult es|se xp̄ianus —

f. 93[b] ul|tra quam possunt sustinere | Explicit de libro sc̄i agustini ||

AUGUSTINUS *in evangelium Johannis.*

207. membr. fol. foliorum 128. saec. IX—X.

f. 1[b] Incipit pars media sc̄i aug̃ in iohañ | Aurelii Agustini | tractatus ad populum | in iohannem xx | in hoc codice sermo scriptus de testimo|nio essaiae prophętae propterea non | poterant credere quia exc[ae]cuit id est | malitia oculus eorum indurauit eorū | cor in sermo[ne] quinquagesimo; de v panibus | et duobus pipiscibus ab eo quod scrip-

---

[1]) Christo praedicenti — [2]) Dies Excerpt ist wie die folgenden aus Augustins quaestiones evangeliorum entlehnt. — [3]) XXXV 1340 — [4]) l. c. 1341 — [5]) l. c. 1342 — [6]) *om.* — [7]) ditantur l. c. 1349 — [8]) l. c. 1358 — [9]) ? — [10]) Aus der Schrift de catechizandis rudibus?

Digitized by Google

tum ẽ ab eo quod scriptum ẽ | post hac habiit ih̄s trans mare galilaeae [1]) ||

f. 2 Ab eo quod scriptum est post haec | abiit ih̄s trans mare galileae quod est tiberiadis [2]) | usq. ad id quod ait. illi ergo homines cum uidissent | quod fecerat signum . dicebant . quia [3]) hic est uere pro|pheta . qui uenit in mundum; | Miracula quę fecit dn̄s noster ihs̄ xp̄s sunt qui|dem —

f. 127 sed crescendo capimus ambulan|do crescimus . proficiendo ambulamus . ut pue|nire possimus [4]). | *m. al.* Explic̄ . LII . tractatus. || f. 127ᵇ *enthält einen (unvollständigen) Index der erklärten Evangelientexte von einer Hand des zwölften Jahrhunderts.*

Augustinus *contra Faustum Manichaeum.*

201. membr. fol. foliorum 198. saec. IX.

Auf der Rückseite des Vorsetzblattes Contra Faustum Manicheum | Sc̄i Augustini episcopi | libri duo ||

f. 1 Faustus [5]) quidam fuit gente afer. ciuitate mileuitanus. elo|quio suauis. ingenio callidus. secta manicheus ac per hoc nefando | errore peruersus —

f. 122 qui | sanā doctrinam non sustinentes. ad fabulas conuertuntur. Aureli . au|gustini aduersus faustum manicheum uolumen| primum . explic̄ . [6]) Incipit aduersus eum uel aduersus | eius heresem de uita patriarcharum uolumen secun|d̄ feliciter dō gratias amen. | Faustus dixit. cur legem blasphematis & prophetas ; minime [7]) | nos hostes sumus aut inimici legis ac prophetarum. sed nec ullius om|nino —

f. 198ᵇ sub|stantiam incommutabilem omnino [8]) incorruptibilem cogitate uel credite | & manichei continuo non eritis. ut aliquando & catholici esse possitis. amen | Explicit dō gratias utere felix salus amen | Explicit liber aurl̄ aug̃t ep̄isci contra faustum | manicheum se-

---

[1]) Die Worte de v panibus — galilaeae sind getilgt — [2]) tract. 24 XXXV 1592. — [3]) illi — quia *om.* — [4]) l. c. 1784 (tract. 54).

[5]) XLII 207. In der Handschrift werden Capitel unterschieden, doch hört die Capitelbezeichnung gegen Ende auf. Am Rande ist die in den Ausgaben befolgte Büchereintheilung von neuerer Hand an den betreffenden Stellen durch ein Incp̄ bezeichnet. — [6]) In den Ausgaben schliesst hier das ein und zwanzigste Buch. — [7]) minime quidem — [8]) omnino, omnino.

Digitized by Google

cundum uolumen de uita patriarcharum | uel figuris prophetarum. Item dō gratias | *m. al.* hoc qui nazariū libro fraudauerit ////// | s /////// tricē districti iudicis iram ||

AUGUSTINUS *de genesi contra Manichaeos.*

216. membr. 8. fol. 1—19 saec. X, fol. 20—133 saec. IX—X.

f. 1 Sci Augustini | in libro geneseos | contra Manicheos ||

f. 1ª Incipit exposi|tio sci agustini in li|bro genesis contra manichaeos [1]) | Si eligerent manichei | quos deciperent eligeremus & nos | —

f. 19 iucundo otio pfruantur aurili gustini.liber primus aduersus manicaeus . | Finit. Explicit de genesi . | Incipit eusdē liber secundus | de genese auersum eosdem .| Post enumerationem & expo| sitionem — ad finem quasi luis aliquā [2]) || f. 19ᵇ *leer* || f. 20 Omelie bti Augustini | episcopi *(manu saec. XV)*

f. 21 Omelia sci Augustini epi de aduentu dni | Pro|pi|ci|a [3]) diuinita|te frs dilec|tissimi adueniunt | dies in qua natalem dni || f. 21ᵇ saluatoris cū gaudio desideramus | —

f. 24ᵇ sclo. amen | Item alia humilia eiusdē ||

f. 25 (Ad scām *über der Zeile m. post.)* Scām [4]) et desidera| bilē gloriosam ac singula|rē —

f. 28ᵇ sclo . amen | Incipiunt omeliae de natal dñi | Legimus [5]) scm moysen populo | dī precepta dantē . ubi dix ·; —

f. 32 in celis sunt & que in terris ·; | Item alia humilia eiusdē.| Audite [6]) filii lucis ad|optati in regnum dī frs krmi | —

f. 35 ipso auxiliante dño ·; | Incipit humilia in natalis | sci stephani martyris || f. 35ᵇ Hesterno [7]) die nata|lē habuimus dni saluatoris. | —

f. 36 scla ·; | Itē alia humilia eiusdem | Martyr [8]) s|tephanus bea|tus & primus | post apostl ab apostolis —

---

1) de genesi contra Manichaeos XXXIV 173 — 2) l. c. 195 quasi brevis quaedam — 3) Vgl. Max. Taur. sermo app. 1 LVII 843. — 4) Aug. app. sermo 116 XXXIX 1975 Max. Taur. sermo app. 3 LVII 847. — 5) Aug. app. sermo 245 XXXIX 2196. — 6) Aug. sermo 194 XXXVIII 1015. — 7) Aug. app. sermo 210 XXXIX 2137. — 8) Aug. sermo 317 XXXVIII 1435.

Digitized by Google

f. 39[b] gloria | Incipit humilia in na|talis sci iacobi et sci iohannis euangł. | In illo tepore [1]) accessit | ad ihm mat filioꝝ zebedei. cū filiis | —

f. 43[b] gloria | Item alia humilia eiusdem | Post hec [2]) adsūpsit | ihs p&rū & iacobum | —

f. 49 scła ·; | Hodie [3]) frs kmi nata|lē illoꝝ infantium coli|mus —

f. 52[b] scłorum amen | In xpi nom incipit uita uel | obitus sci landiberti [4]) | pontificis qui passus ē || f. 53 XV kł october in uilla | nuncupante leodio ubi et ip|se domnus apostolicus requi|escit in pace | Si paganorū figmenta saeua | & nefanda ꝓlixa studeant | — f. 54 explendum curamus ·; | Finit prologus ·; || f. 54[b] Gloriosus uir landebertus | —

f. 68[b] perire | Explicit uita uł obitus sci landi|berti epi . ꝗ passus ē xv kł oc̃tb | Post hec in ṗfata uilla | —

f. 74[b] scła | amen || f. 75 Amen dō gratias | Explicit uita sci ac | beatissimi Lanber|ti pontifici feliciter | filiciter am || f. 75[b] Sapientia [5]) foris praedicat — odibunt scientiam; || f. 76 Incipit humilia sci agusti|ni episcopi ·; | Frs [6]) dlmi faciamus | bonum ad omnes homines | —

f. 79[b] scłorum amen; Excarp|su; ex lib sci esido|ri de flagellis di [7]) | Diuinę sapienciae subtilitas sicut | —

f. 82[b] scłorum amen ·; | Incipit humelia sci || f. 83 Agustini episcophy | Pius [8]) dns & misericors fr kmi | p prophetam nos exorta|t' —

f. 85[b] seculorum amen ·; | Incipit excarpsu sci hę|sidori . feliciter ·; | Dilectissimi [9]) omni hora habe|to mortem prę oculis tuis ·; | —

f. 89[b] peiora pri|oribus ·; | Incipit liber sci de dispe|racione peccancium | Non [10]) p locorum . spacia. s& | *** affectu bono.uel ma|lo itur —

---

[1]) Angelo Mai bemerkt in mg.: Ex Hieronymi comm. in Matth. 20. — [2]) 'Est Hilarii in cod. Vat. 4222 f. 46' Angelo Mai. — [3]) Aug. app. sermo 220 XXXIX 2152. — [4]) Vgl. Wattenbach, Deutschlands Geschichtsquellen 190. 405. — [5]) ? — [6]) Nach dieser Handschrift herausgegeben von Mai PNB I 284. — [7]) Excerpt aus Isid. sentent. 3, 1. — [8]) Beda VII 365 ed. Colon. — [9]) ? — [10]) ?

Digitized by Google

f. 91ᵇ circa uitę finem erimus ·; Incipit lib de disperacione peccancium ·; sci esidori ·; Rogo [1]) uos fratres kmi . & cū magna mortalitate ad felicitatem —

f. 96ᵇ ui ta meritis adquiramus ·; Incipit admonicio sci fausti ·; Modo [2]) frs . kmi cum diuina lec tio legeretur . audiuimus a postolum terribiliter —

f. 100 seculorum amen. Incipit excarpsum de epis tola sci fatali de uita xpianoꝝ Rogo uos filii & paterna pi&a te commoneo. ut de sa lute animę —

f. 104 sclorum amen ·; Incipit epistl sci agus tini de igne purgaturio In leccione aposto lica [4]) q; nobis paulo ante recita ta est frs krmi . audiuim' aptl —

f. 109 seculoꝝ amen Incipiunt dicta sci hie ronimi quā qui legit et opere impleuit ui tam eternā possidebit f. 109ᵇ Dilectissi mi [5]) frs oportet nos humilitatē habe re. pceptū di costo dire. caritatē tene re ueritatē sequi & ñ uanitatem ·; Beatus agustinus ait. Ueritas mundat uanitas coinquinat —

f. 115ᵇ cecitatē mtis . ceciderī In pfundis. f. 116 Incipit homelia de epipha nię *(corr. m. al.)* Sicut [6]) iam aliquan do caritati uestrę suggessimus frs kmi sex illa ydrię quas —

f. 121ᵇ secu lorum amen ·; Incipit humelia sci agus tini de igne purgaturio ·; In lectione apostolica [7]) que nobis paulo an te recetata est . frs kmi audiuimus apostolum dicentem quia fundamen tum aliut nemo potest ponere pret —

f. 126 Et idō & qui ab ista ppetua pena & ab illa purga [8]) f. 126ᵇ In xpo nomene incipit uita sci pauli [9]) per uerbum di ductus est in reg num di ut uiderit regnum et o pera iustorum & penas impiorum (im *e.r* in) inprimis uenit ad arborem qui ha b& . ı. mille . d. quinquaginta ra ma. & hab& totus fructus in se & interrogauit scs paulus istud quid est dne inde uiuunt iusti & innocentes ·; Vinit in alio loco . ui dit uiros & mulieres . in cadenas ferreas. & duceant legatas illas diaboli. qui adimperent omnib; multa mala. commit tere. & interrogauit scs pau lus. isti qui commisserunt dnē. isti

---

[1]) ? — [2]) Fausti Rheg. sermo 8 LVIII 887 Aug. app. sermo 110 XXXIX 1963. — [3]) Fastidius — [4]) Vgl. Aug. app. sermo 104 XXXIX 1946. — [5]) Vgl. Aug. sermo 67 ad fr. in eremo XL 1353. — [6]) Aug. app. sermo 91 XXXIX 1920 — [7]) Dieselbe Homilie oben f. 104. — [8]) l. c. 1948 — [9]) ?

Digitized by Google

sunt qui pater & mater ho|nores tullerunt. & inter se ue|niam non rogauerunt nec|| f. 127 humilia sc̃i agustini ad populũ | Fr̃s kmi [1]) ad memoriam nos|tram reducimus per sa|cras pagan*s *(corr. ead. m.)* in uestris cor|dibus radiantur —

f. 133ᵇ quanta preparauit ds̃ | diligentibus se ·,· adiuañ ·,· ||

Augustini *grammatica.*

1746. membr. Grossquart. foliorum 184. saec. IX [2]).

Fol. 1 *fast ganz erloschen* [3]). *Am oberen Rande von einer Hand des vierzehnten Jahrhunderts* Glosa magna donati *(von einer andern, aber gleichzeitigen Hand in* Augustini *verbessert)* g̃matĩci | Incp. artes *sc̃i augustini* [4]) ad petrum mediolanens |

Latinitas [5]) est obseruatio incorrupte loquen|di — loquendi usu ////////////////////////////// | De viii partibus orationis [6]) Partes orationis sunt octo —

f. 10ᵇ nec nom̃ inpositũ est obliuiscor [7]) incuriȩ. memor sum bono|ꝵ — utilis ciuib; aptus scenȩ. | Explc̃ artes sc̃i agustini feliciter || f. 11 In nomine dñi incip̃ regula augustini ep̃i de nomine | Omnia [8]) nomina xiii litteris terminantur. quinque uocalibus | —

f. 26 mille indeclinabile [9]) est. ||

f. 26ᵇ Ego sum crux benedicta ad auxilium tibi. N. contra cadentem morbum | & contra om̃s morbos et contra om̃s insidias diaboli ||

f. 27 Incipit ars donati quam paulus diac̃ exposuit |ᵈ Partes orationis quot sunt ᴹ Octo ᵈ Quae ᴹ No|men —

---

[1]) Caesarii hom. 17 LXVII 1079. — [2]) Vgl. über diese Handschrift Arevalus in den Isidoriana 4, 103 LXXXI 879. — [3]) Über der ausgegangenen Schrift steht auf der Mitte von fol. 1 von einer Hand des vierzehnten Jahrhunderts folgender Index: Codex sc̃i nazarii ĩ laurissa| ṗmo Artes sancti Augustini | Regula Augustini de nomine et aliis partibus orationis | Ars donati quam paulus diaconus exponit | Sancti ysidori ep̃i de grãmatica et partibus eius et figuris | Dynamius grãmaticus ad discipulum suum. | Gramatica Juliani episcopi Toletani | Gramatica et ars Tacuini | Alia ars siue grãca Juliani Toletani | Ars Asperi de octo ptibus oracionis | Ars domini bonifacii archiep̃i et martiris — [4]) Das cursiv Gedruckte unsicher: die alten Züge sind von später Hand nachgefahren — [5]) Herausgegeben von Angelo Mai nach dieser Handschrift PNB i 2 p. 167. — [6]) Mai liest verkehrt 'Incipit de partibus orationis. De nomine'. — [7]) l. c. 181 Anm. — [8]) XXXII 1385. — [9]) declinabile.

Digitized by Google

f. 40 ut at tat & si qua sunt similia. || f. 40[b] Incp̄ s̃ci isidori ep̃i de gram̃atica et partibus eius [1]) | I Disciplina a discendo nomen accepit —

f. 58[b] Fabule uero sunt quae nec facte [2]) sunt nec fieri possunt quia contra | naturam sunt || f. 59 Dinamius gram̃aticus ad discipulum suum ait [3]). | O quam [4]) dolenda conditio & fortiter — tabénacula. Int̄ Quis primus philosophi nomine —

f. 71[b] preposita modo p̍posita coniu̇gi *(m. al. post.)* ·; || f. 72 quot [5]) syllabas sibi uindicat *(corr. in* uendicat*)* arsis & quo̍ thesis in tris syllabis si in prima habuerit | —

f. 76[b] Quia de multis libris | abscisę sententiae ibi sunt positę. Explicit trac|tatus primus || f. 77 De barbarismo | Barbarismus est una pars orationis uitiosa | —

f. 86[b] similitudinē | faciens it̄ in euangelio xp̃s dix̄. uul * p*** illi********** || f. 87 Item Juliani [6]) ep̃i toletani de littera | Partes gram̃aticae artis quot sunt | prima pars —

f. 98[b] uolans ecce gerens arma | ruitque la&us || f. 99 Incipit ars tatuini | Partes orationis * s̄ grammat̄ sunt VIII. id est | nomen —

f. 126 licentia utenti prout uoluerint data est. || f. 126[b] Ars Juliani Tolotani ep̃i | Partes orationis quot sunt ~ octo | —

f. 152 ad significationes partis ipsius *(del.)* istius pertinent. [7]) || f. 153 Incip̄ ars asperi de octo partibus orationis | Partes orationis sunt octo nomen pronomen | —

f. 161[b] luguduni uel agustuduni legebā | tamquam luguduno uel agustuduno & his dissimilia. || f. 162 Ars dom̍ni bonifacii archiepi et martyris *(über der Zeile)* [8]) | Partes orationis primus aristotilis duas | —

f. 184 in l. ut lido allido allisi alligo allatus mutatur & in r. & altrinsecus || f. 184[b] corrumpuntur partes *(die Schrift auf dem Rest der*

---

[1]) Das erste Buch der Etymologien. — [2]) facta — [3]) Dinamius-ait, ebenso das folgende Int̄ von anderer aber gleichzeitiger Hand. — [4]) Nach dieser Handschrift herausgegeben von Mai l. c. 182. — [5]) Vorher fehlen zwei Blätter. — [6]) Die Grammatik Julians ist am Ende des vorigen Jahrhunderts in Rom nach dieser Handschrift herausgegeben worden. — [7]) Vgl. zur Ergänzung Arevalus l. c. 881 f. — [8]) Nach dieser Handschrift bis auf den Schluss herausgegeben von Mai CA 7, 475.

Digitized by Google

Seite, die den Schluss der Schrift offenbar nicht enthalten hat, fast ganz ausgegangen) ||

AUGUSTINI *quaestiones evangeliorum.*

209. membr. 4. foliorum 126. saec. X.

f. 1 Sunt [1]) quaedam expositiones | quorundam locorum ex euangelio | secundum matheum. alie [2]) similiter secundum | lucam — f. 1ᵇ non ut hoc | quod ille uocaretur. [3]) | Incipit prologus. | Hoc opus [4]) non ita scriptum est | ac si euangelium —

f. 2 opus esset facile inuestigaret. Explicit prologus. | Incipiunt capitula | I Quod ait. nemo nouit filium nisi pater | — f. 3 XLVII Quod ter dn̄s orauit priusquam traderetur | Incipit liber questionum sc̄i au|gustini ep̄i in matheū primus. | I Cum diceret . nemo | nouit filium nisi pater. non | dixit & cui uoluerit —

f. 12 impleretur uoluntas patris. | Explicit liber primus in matheum | Incip̄ capitula libri secundi in lucam | I Quod zacharias audit ab angelo. exaudita est oratio tua. — f. 13 LI Quod scriptum est de dn̄o. finxit se longius ire: | Expliciunt capitula libri secundi: | Incip̄ liber secund̄ sc̄i aug̃ in lucam || f. 13ᵇ I Quod zacharias orans pro | populo audit —

f. 46 n̄ uerū corpus habuisse. sed fictū; || f. 46ᵇ Explic̄ liber secundus sc̄i aug̃ in lucā | Item incip̄ questiones ex euangło [5]) | Quod dictum est | occisos in|fantes a bimatu et infra. Sig|nificatum est —

f. 58 quod nolunt ut perfecti sint. uelint. & perfecti sunt. | Expliciunt questiones ex euangelio. | Incipiunt capitula questionum et | epistolarum sequentium | Hae questiones tres decerptae de libro | questionum octo beati augustini ad dulcitium; [6]) | I Vtrum in nouissimo dn̄i aduentu sit futurum iudicium. questio . I | II Item de hoc quod dicitur a quibusdā sara adulteriū n̄ euitasse. qst̄. I | III Item de hoc quod dn̄s ait. elegi dauid secundum cor meum. questio I | IIII Item ad sc̄m aurelium pro amouendis conuiuiis de ęccła. eplā I *(sic semper)* | V Item beati augustini ad sc̄m aurelium ꝓ monachis illicite

---

[1]) Aug. retractat. 2, 12 XXXII 634. — [2]) et aliae — [3]) uocaretur. Hoc opus — est. — [4]) XXXV 1321. — [5]) Quaestionum septemdecim in evangelium secundum Matth. liber unus. l. c. 1365. — [6]) Vgl. XL 147.

Digitized by Google

ordinatis. || f. 58ᵇ vi Item cuius sup̊ ad scm̃ alipium pro dioscori conuersione

vii Item eiusdẽ ad abbatẽ eudoxium in insula caproriae

viii Item ad caelestinum diaconum salutatoria

viiii Item ad restitutũ diaconũ pro uitiosis in eccła tolerandis

x Item ad largum admonens eum pro bonis operibus

xi Item cuius sup̊ ad bonifacium comitem ꝓ contẽnendis terrenis

xii Item eiusdẽ ad crisimum cur in se manus inicere uoluisse diceretur

xiii Item beatorũ alipii & augustini ad peregrinũ epm̃ ꝓ maximo

xiiii Item memoratorũ epõrũ ad maximũ medicũ thenitanũ eunomianistã

xv Item beati august̃ ad epm̃ esiciũ salonitanũ de aduentu dñi & fine scłi

xvi Item rescriptũ epi esicii ad beatũ augustinũ quid de questione sup̊|scripta sentiret

xvii Item cuius sup̊ ad epm̃ deutheriũ ꝓ uictorino manicheo subdiacono

xviii Item beati augustini ad macrouium episcopum donatistam pro diacono quodam ne eum rebaptizaret

xviiii Item eiusdẽ ad cecilianum contra donatistas

xx Item eiusdẽ ubi sibi successorẽ pr̃bm eracliũ elegit ab eo confecta gesta

xxi Item prb̃i habiti qui reliquias martyris stephani primum destinauit ad spaniam [1])

xxii Item beati augustini ad quintillianum epm̃ commendans gallam et simpliciolam ||

f. 59 xxiii Item cuius sup̊ ad felicitatem & rusticum de correptionibus presentis uitę

xxiiii Item epi euuodii ad scm̃ augustinũ de ratione & dõ

xxv Item eius ad quem supra de uirginitate beatę mariae & corpore filii dĩ

---

[1]) f. 102 Incip̃ epła habiti prbi papę palconio | xxi Beatissimo dilectoq. semper in dño papę palconio. atque | uniuerso clero & plebi sc̃ę ecclesię braccharensis. habitus | presbiter in dño aeternũ salutem; memores eẽ uos | mei cupio — f. 103 mihi in dño | Explic̃ epła Habiti prb̃ri qui reliquias scĩ | stephani primũ direxit in spaniã p orosiũ prb̃m || = XLI 805.

xxvi Item eiusdem ad quē supra de supra scriptis questionibus & de questione epłe beati petri apłi

xxvii Item supradicti augustini. ad m̄ m̄ euuodiū de uisionib. sōniorū

xxviii Item cuius sup̊ ad quē sup̊ de corpore filii dī. & quod oculis corporeis non uideat diuinitatē. et de uirginitate scę marię & imaginibus

xxviiii Item beati hieronimi ad uitalē epm̄ quomodo salomon & achaz undecī annorū filios genuisse dicantur

xxx Item. m̄ m̄ hieronimi pape damaso de tribus hypostasis. & cum quibus debeat communicare

xxxi Item cui' sup̊ ad theodosium & alios anachoretas

xxxii Item cui' sup̊ hieronimi ad marcellā de quinq. questionibus noui testamenti. epła ·i· Hae sunt i Quid sit qđ oculus n̄ uidit. & cæ ii De agnis & hędis. iii De his qui rapiunt & cet̄. iiii. Quod dn̄s ait noli me tangere ad mariam. v De xl diebus ante ascensionem ||

f. 59[b] Expliciunt capitula. | Utrum in nouissimo dn̄i aduentu | sit futurum iudicium. | i Tertia [1]) tua quaestio est. utrum statim | —

f. 126[b] illius terminus ponitur sed eorū merita describun|tur. apud quos esse dignatur [2]). Explicit | Iste liber ꝑtinet mōsterio bt̄e marie magdalene | in frāchentall int̄ spirā et | wormaciā situato. Canōicoꝝ regulariū ordinis sācti augustini ep̄i. ||

Augustini *opuscula.*

210. membr. 4. foliorum 270. saec. VII.

f. 1 quattuor [3]) euangelium. sca | duo sacramentorium . duo homelias. | quindecim libri agustini. iiii decem | episto pauli . de alagorum rotarum | regula. liber locorum. liber profetarum. | liber cipriani testimoniali. sedulius metri . | de igni purgatorio . pastoralis . uita pauli et | antonio ii. antefanarius. duo libri pauli | Codex de monasterio. qđ nōiatur lauressā ||

---

[1]) XL 159. — [2]) Hieronymi ep. 59 XXII 589 (dignatur vel non esse dignatur). Was die Sorgfalt angeht, mit der diese Handschrift geschrieben ist, so lassen sich wenige mit ihr vergleichen.

[3]) Dies Bücherverzeichniss ist im neunten Jahrhundert in die Handschrift eingetragen worden.

Digitized by Google

f. 1^b Haec insunt sc̃i augustini | i de bono coniugali | ii de sc̃ã uirginitate lib /// | iii ad iulianam de uiduitate seruanda | iiii ad probam de modo orandi | v de opere monachorum lib̃ i ad aurelium | vi de ieiunio sabbati ad casulanum pr̃b | vii de agone x̃piano lib̃ i | viii sermõ^{nes} *(corr. m. post.)* de uita et morib. clericorum suorum | ad ipsos duo | viiii epistula ad armentarium et paulinam exhortatoria | pro complendo uoto conuersionis | x sermo de diuersitate timoris et mortis in die martyrũ | xi de beatitudinib' secundum mattheum in natale | s̃cae uirginis martyris cuius nomen tacetur | xii de uigiliis seruorum dĩ tractatus nicetae episc̃ | xiii de psalmodiae bono tractatus eiusdem nicetae | xiiii

sc̃i augustini Eiusdem sermo

sermo in natale sc̃i uincenti | xv de seminatore uerbi pulcherrimus | xvi sermo de luctatione iacob *eiusdem* [1]) | xvii de ✱o quod in esaia scribtum est qui dediti mihi sunt pos|siderunt (r *in* b *corr.*) terram et in apostolo has ergo promissi|ones habentes mundemus nos ab omni coinquina|tione carnis ac sp̃s *eiusdem*| xviii *(sic)* de pastore et mercennario et fure *cuius supra* | xviiii de paenitentiae medicina eiusdem | xx de paenitentia niniuetarum | xxi Item de utilitate agendae paenitentiae et de psalmo | quinquagesimo *cuius supra* | xxii de quinq' panib' et duob' piscib' *eiusdem* | xxiii de monachis ad cliricatum *(corr.)* ambitionis morbo tendentib' | xxiiii quod in aurib' uirorum enaures ad seruiendum | daemonib. suspendantur. ||

f. 2 Ex libro retractationum sc̃i augustini secundo *(in marg.* titulo XLVIII*)* [2]) Iouiãni heresis sacrarum uirginum meritum | —

f. 2^b humani generis | pars est. | *Folgt noch eine grösstentheils ausradirte Rubrica* || f. 3 *Über der Zeile* ✠ Sc̃i. augustini de bono coniugali | Quoniam [3]) unusquisq. homo humani generi' | —

f. 22 propter xp̃m patres fuerunt | Exp̃ lib̃. sc̃i augustini de bono coniugali | ex libro retractationum titulo XLVIIII [4]) | posteaquam scribsi librum [5]) de bono coniugali. expectabatur | — nuper edidimus || f. 22^b *Über der Zeile* ✠ Sc̃i . augustini de sc̃ã uirginitate | *(in mg.* ii*)* Librum [6]) de bono coniugali nuper edidimus | —

f. 49 eum in | saecula. Amen | Expl̃c . liber . sc̃i augustini. | de sc̃ã virginitate | dõ gratias. || f. 49^b *Über der Zeile* ✠ Sc̃i augustini

---

[1]) Das über der Zeile Stehende und im Text cursiv Gedruckte sind Zusätze späterer Hand. — [2]) 2, 22 XXXII 639. — [3]) XL 373. — [4]) 2, 23 XXXI 640. — [5]) *om.* — [6]) XL 397.

ad iulianam de uiduitate con|seruanda [1]) | III augustinus epse seruus xpi | seruorumq. xpi | religiosę famulae di iulianae in dno dnorū salutem | Ne petitioni tuae et in xpo dilectioni diutius | —

f. 66[b] perseueres in gratia xpi amen. | Expl liber sci augustini de bono. uiduali. | Incp ad probam.de orandi. modo. liber | quem in libro. superiori. de bono viduali. | ad iulianam. edito. nominauit IIII Augustinus [2]) episcopus seruus xpi seruorumq. | xpi religiosae famulae di probae in dno [3]) salutem | Petisse [4]) te et promisisse me recolens ut de oran|do —

f. 79 supra quam petimus et [5]) intellegimus | ✠ Expl. ad proba de orandi modo inp. ad aurelium | Ut [6]) de opere monachorum librum illa necessi|tas — frater aureli || f. 79[b] *Über der Zeile* ✠ Incp ad aurelium. epcp. de opere monachorum | V Jussioni [7]) tuae frater aureli tanto deuotius optempe|rarem —

f. 111[b] beatitudinis nouerim. | Explic ad aurelium de opere monachorum | Inc ad casulanum pb. de ieiunio sabbati. | VI Dilectissimo [8]) et desiderantissimo fratri | et conpresbytero casulano . agustinus | in dno salutem | Nescio unde sit factum. ut primis tuis | —

f. 129 disceptationes [9]) sectare amen xg | Explic ad casulanum. pbrū . | de ieiunio sabbati || f. 129[b] Liber [10]) de agone xpiano — hic liber sic incipit corona uictoriae || f. 130 *Über der Zeile* ✠ incp lib. de agone xpiano | VII Corona [11]) uictoriae non promittitur nisi | —

f. 148[b] coronam uictoriae mereamur amen | Explic de agone xpiano | Inc sermo primus de uita et morib. clericorū | suorum ad ipsos || f. 149 VIII Propter quod [12]) uolui et rogaui hesterno die | —

f. 153[b] in uerbo di seruiant [13]) uobis amen | Explic de uita et moribus | clericorum | Sermo *primus Inc* [14]) secundus || f. 154 *Über der Zeile* ✠ De uita et morib. clericorum sermo secundus | Caritati [15]) uestrae hodie de nobis ipsis sermo red|dendus —

---

[1]) XL 429 (de bono viduitatis liber seu epistola ad Julianam viduam). — [2]) ep. 130 XXXIII 494. — [3]) domino dominorum — [4]) Et petisse — [5]) aut — [6]) Retract. 2, 21 XXXII 638. — [7]) XL 549. — [8]) ep. 36 XXXIII 136.— [9]) disceptatione — [10]) Retract. 2, 3 XXXII 631. — [11]) XL 289. — [12]) sermo 355 XXXIX 1568. — [13]) serviam — [14]) Das cursiv Gedruckte steht auf Rasur — [15]) sermo 356 XXXIX 1574.

Digitized by Google

f. 161 ta|men uobiscum ibi regnemus. Expl | *Zwischen den Zeilen von anderer Hand* + de uita et morib. clericorum sermo secundus | VIIII Dominis [1]) eximiis eximiis meritisque *(corr.)* | uenerabilib. ac desiderabilib. filiis | armentario et paulinae . augustinus. eps | in dno salutem uir egregius filius | meus ruferius adfinis (aff. *corr.*) uester rettu|lit —

f. 166 desidera|biles filii exp ad armentarium et paulinā. | Explicit de morib. cleri|corum | Inc sermo de diuersitate timoris et mortis | in die martyrum || f. 167 *Über der Zeile* Inc sermo de diuersitate timoris et mortis in die martyrū | x Ammonent [2]) nos eloquia diuina quae lecta | —

f. 171 nobis celebranda ista [3]) sollemnia reliquerunt | Explic de diuersitate timoris | et mortis | Inc de beatitudinib . secundum mattheum in natale | uirginis martyris cuius nomen tacetur | XI Sollemnitatem [4]) sanctae uirginis ** testimo|nium —

f. 178 quo|niam ipsi dm̄ uidebunt Explic *de be|atitudinibus* [5]) Inc de uigiliis eruorum di trac|tatus nicetae episcopi || f. 178ᵇ *Über der Zeile* + inp. de uigiliis seruorum di nicete epcp. | XII Bona [6]) et digna res est sca [7]) et apta prursus | —

f. 183 se|quenti exhibebitur lectione. Explic | *de uigiliis seruorum di* | XIII Inc de psalmodiae bono eidem nicetę | Dicamus [8]) quae nobis ds donare dignatur | —

f. 187ᵇ quia ipsi laudabunt dm̄ in saecula | saeculorum amen. *expl. de psalmodie | bono nicete episcopi.* | Inc sermo habitus in basilica | restituta XI kal feb'uariis | natalis sancti uincenti [9]) | XIIII Oculis fidei certantem spectauimus [10]) mar|tyrem —

---

[1]) ep. 127 XXXIII 483. — [2]) sermo 65 XXXVIII 426 (de verbis evangelii Matth. 'nolite timere eos qui corpus occidunt' etc. habitus in solemnitate martyrum). — [3]) illa — [4]) sermo 53 XXXVIII 364 (de verbis ev. Matth. etc. vgl. Possidius). Solemnitate — [5]) Hier und im Folgenden das cursiv Gedruckte von anderer Hand hinzugefügt. — [6]) Dem Nicetius Trevirensis zugeschrieben LXVIII 365 — [7]) et sancta res — [8]) l. c. 371 (De psalmodiae bono dicamus) — [9]) sermo 277 XXXVIII 1257. Die Benedictiner geben diesem Sermo die Überschrift 'In festo martyris Vincentii' und bemerken 'In veteri libro Colbertino inscribitur hic sermo *de basilica in vallis gloriosi martyris Vincentii restituta*'. Die Emendation bietet der Palatinus: *de natali gl. m. V. in basilica restituta.* — [10]) exspectavimus.

Digitized by Google

f. 198ᵇ dum tamen in corpus non | ñ conuertat dm̃ xg̃ | Explic de natali sc̃i uincenti | Inc̃ De seminatore uerbi sermo | pulcherrimus || f. 199 xv Aduertit [1]) nobiscum caritas uestra cum lege|retur —

f. 205ᵇ immunditiae epicu|reorum . superbiae stoicorum. | Inc̃ de luctatione iacob | xvi Haec [2]) maxime regula disciplinae necessaria est | —

f. 212 diabolo et aggelis eius. | Explic de lucta iacob | Inc̃ de eo quod apparuit dn̄s mosi in rubo | ardenti *inibi et sermo de esaia prof̃* | xvii Cum [3]) sc̄ae lectiones legerentur in ea quae scrib|ta —

f. 215ᵇ nos praesentia uidemus | in ecclesia | Inc̃ in hesaia quod scribtum est | qui autem dediti mihi erunt pos|sidebunt terram. et inhabita|bunt montem sc̄m meum. et ex apos|tolo . has ergo promissiones haben|tes carissimi. mundemũ nos ab om|ni coinquinatione carnis et sp̄s. per|ficientes sc̄ificacionem in timore dĩ [4]) || f. 216 In omnib. [5]) lectionibus quas recitatas au|diuimus —

f. 224ᵇ quia qui promisit | habet et dat | Explic. de eo quod apparu|it dn̄s mosi in rubo et de esaia propheta | Inc̃. de pastore et mercennario et fure | xviii Non [6]) ignorat fides uestra carissimi et|ita uos —

f. 234 orate ut paratos nos inueniat. | Explic . de pastore et mercennario | Inc̃. de paenitentiae medicina | xviiii | Quam [7]) sit ŭlis et necessaria paenitentiae | medicina —

f. 249 mors aeterna uitatur | Explic . de paenitentiae medicina | Inc̃ de paenitentiae niniuctarũ | xx *in ras.* | Nineuitis [8]) ionas a dõ missus aduenit et quia | —

f. 260ᵇ emittatur patri et filio et sp̃i | sc̄õ in saecula saeculorum amen | ✠ exp̃l. de paenitentia nineuirum | Inc̃p. tractatus. de utilitate agendae | paenitentiae et de psalmo ·L· | xxi Uox [9]) paenitentis agnoscitur in uerbis quibꝰ | —

f. 270ᵇ hic quidquid non fecero perdo quia alia || *Hieran schliesst sich unmittelbar das verheftete fol.* 103 uita quae post hac mortem futura est —

---

[1]) sermo 150 l. c. 807. — [2]) sermo 5 l. c. 52. — [3]) sermo 6 l. c. 59. — [4]) Dazu am Rande von alter Hand die Bemerkung: sequaere ex superiori pendet — [5]) sermo 45 l. c. 262. Die Benedictiner bemerken 'Sermonis huiusce unicum exemplar uidimus Ms. Colbertinum cum ed tione Sirm.'— [6]) sermo 137 l. c. 754. — [7]) sermo 351 XXXIX 1535. — [8]) Nach dieser Handschrift von Mai herausgegeben PNB I 194. — [9]) sermo 352 XXXIX 1549.

Digitized by Google

f. 103b datus est dies mortis incertus | Expl. tractatus. de utilitate agen|dae paenitentiae et de psalmo L. | Inc. de quinq. panibus || et duob. piscibus ||

AUGUSTINI *sermones.*

57. membr. 8. fol. 1—8b saec. X, fol. 9—163 saec. IX—X, fol. 163b—164b saec. X, fol. 165—172b saec. IX—X.

f. 1 Lib. Genesis exodus leuiticus numeri deuteronomium | iudicum ruth in uno codice —

f. 7b Item ipse liber in alio codice [1]) ||

f. 8b *Fragment eines Verzeichnisses von Klostergeräthschaften*

f. 9—163 *Briefe Pauli mit den Prologen des Hieronymus*

f. 163b Testamentū grunnii corococte porcelli | Marcus grunnius — f. 164 celsanus sig̅. | Explicit testamentū porcelli sub die | xvi kł lucerninas. Ciminato & Pipera|to consulibus. [2]) ||

f. 165 Incipiunt omeliae. sc̄i agus|tini recitandae. in solemnita|tibus sc̄orum martyrum | Quotienscumque [3]) fratres karissimi sc̄orū | martyrum. solempnia caelebramus. —

f. 167b dn̄i non iudiciū sed remediū possitis adquirere. [4]) || f. 167b ipso adiuuante — amen; | Item alia omelia; | Quotiens [5]) solemnitates martyrum caelebramus —

f. 170b conscientia ueni&is. ipso praestante *etc.* amen; | de resurrectione. uel uita sc̄orū. | Haec [6]) est contemplatiua uita beata —

f. 172 regni caelestis | felicitas; De qualitate glorificatorum cor|porum quae in resurrectione futu|ra sunt. Ibi [7]) diuersi quidem sexus corpora sed si|ne ulla concupiscentia —

---

[1]) Katalog der Nazariana, herausgegeben von Mai Spicil. Rom. V. Eine andere Copie aus derselben Zeit findet sich in Pal. 1877, zugleich mit dem ebenfalls von Mai l. c. herausgegebenen Katalog der Fuldensis. — [2]) Herausgegeben nach einer Pariser Handschrift und früheren Ausgaben von M. Haupt im Berliner Lectionskatalog Sommer 1860 — [3]) Aug. sermo app. 225 XXXIX 2160. — [4]) Stimmt nicht. — [5]) ? Diese Homelie hat einen Mönch des Klosters Lorsch, wenn nicht zum Verfasser, so doch zum Bearbeiter, da in der Homelie die Worte vorkommen 'ecce beatus peculiaris patronus noster nazarius'. Auf fol. 171 unten: Codex de monasterio sancti nazarii Qod nominatur aureshan. [6]) ? — [7]) ?

Digitized by Google

f 172[b] haec de contemplatiua uita dicta sufficiant; | de futuro iudicio uel &ernitate | supplicii ac de qualitate gehen//// | Ageam cum ad illud ultimum iudicium —

ibid. exempla simul ac uerba dispexim//// |

212. membr. 8. foliorum 72. saec. X.

f. 1 Incipit omł de die iudicii | O frs̃ [1]) km̃i quã tremendus [2]) ẽ nobis dies ille in quo dn̄s nr̄ | ihs̃ xp̄s ac redemptor omnium proposuit uenire | —

f. 1[b] sęclo ꝝ am̃ | Sermo sc̃i augustini | Oport& [3]) frs̃ km̃i ut tota m̃tis intentione inquirere uel in|tellegere studeamus quare xp̄iani sumus —

f. 3 saecu|lorum amen Dicta sc̃i augustini ad p̃dicandum | Quid enim prodest si signum xp̄i in fronte & more ponemus (e *in* i *corr.*) | —

4[b] saeculorum am̃ | secundum matheum || f. 5 Dilegite inimicos ur̄os & orate ꝑ ꝓsequentib; & calumnianti|b; uos —

ibid. in conspectu d̄i & hominũ Secđ matheũ | Intrate ꝑ angustam portam quia lata & spatiosa uia ẽ | —

f. 5[b] conuertatur et uiuat. Secđ matheũ | Non potest arbor bona malos fructos facere neq. arbor | —

f. 6 & in psalmis | iubilemus ei Secundum matheum. | Quaerite ergo primum regnum d̄i & iustitiã eius & hęc |.—

f. 7[b] regnum preparauit in celo. | O frs̃ km̃i recordemur dignitatis P̃dc̄tio cotidiana | regni caelestis —

f. 9 sclo ꝝ p̃dic̄tio de die iudicii | Duo [4]) regna statuit ds̃ p̃sentis temporis & futuri & tẽ|pora utraq: —

f. 10[b] ab origine mundi Dicta sc̄i effram | Frs̃ km̃i quid querit dn̄s a nobis nisi salutẽ animarũ | nostrarum. —

f. 11[b] intra in gaudium | Dñi p̃dicatio de uita sc̃orum et p̄mis | O frs̃ dilectissimi faciamus bonũ ad om̃ homines & habe|mus patientiam̃ —

---

[1]) XXXIX 2210 (app. sermo 251). — [2]) timendus — [3]) Derselbe Sermo kehrt f. 12[b] wieder, wo er dicta sc̃i effraem überschrieben ist. — [4]) Bonifacii sermo (LXXXIX 863).

Digitized by Google

f. 12^b^ sclorum. Dicta s̃ci effraem. | Frs̃ km̃i oport& nos tota. mentis intentione inquirere | & intellegere quare xp̃iani sumus —

f. 13^b^ saeculã de fide trinitatis quo om̃ exponit' | Quicumq.[1]) uult ẽẽ saluus ante omnia opus ẽ ut teneat —

f. 15 nomen dñi saluus erit. p̃dicto carere torm̃ta | Peccatorib; aũ & impiis homicidiis fornicatorib; & sceleratis | —

f. 15^b^ sclor̄ In nom̃ dĩ sum̃i | Primum quidem decet audire iustitiã deinde intellege|re —

f. 17 in uitã a&nã; | Pius[2]) & misericors dñs ff km̃i p̧ proph&ã nos exortatur | —

f. 18 sclorm. | Audite [3]) filioli mei & intellegite quomodo sacra scriptu|ra —

f. 19 acceptabile sit dõ. | Ad ecclesiã frequent̃ conuenite confessionis (confessiones *corr.*) ur̃as | —

f. 21 saeculorum | Inprimis omnib; communiter fidelib; & infidelib; tota | terrar̄ orbem inhabitantib; —

f. 21^b^ saeculorum; am̃ | Querite primũ regnũ dĩ & iustitiã & hec omnia adpo|nentur uobis quęram' corde —

f. 22 requirit ds̃ sed finẽ. | Dñs[4]) & saluator noster qualiter ad eum post multas | —

f. 24 sclm amen | Tim&e dm̃ & diligite sẽp̧ quia lenis ẽ dñs & lar|gus —

f. 25^b^ hic saluus erit. | Hic ergo natus ẽ ex uirgine ut nos renasceremur | —

f. 25^b^ mansuri sine fine in regna &na | regis &ni am̃ | Septem sunt signa q. sanauer̃ hunc mundũ | —

f. 26 la&abitur | anima mea in dño. || f. 26^b^ Incipit omelia nona[5])| Initiũ libri in ezechiel proph&a magnis obscuritatib: clausũ & qb;|dã—

f. 28^b^ unde meruit audiri. Sequitur. | Patres eor̄ p̃uaricati sunt pactũ meũ usq. ad diẽ —

f. 30 a uirtutibus alienum replet Sequitur | Et scient quia p̧ph&a fuerit in medio eor̄ malis | —

---

[1]) Ven. Fortunati expos. symboli Athanas. — [2]) Beda VII 365 ed. Colon. — [3]) Vgl. Augustini sermo 64 ad fr. in eremo (XL 1347). — [4]) Augustini sermo app. 141 (XXXIX 2020). Nach den Benedictinern wird dieser Sermo in zwei Corbeienser Handschriften dem Cäsarius beigelegt; die Ballerini (LIV 471) fanden ihn in ms. Patavino Eremitanorum 112 unter dem Namen Leos des Grossen. — [5]) Gregorii homilia in Ezech. I 9 (LXXVI 870).

Digitized by Google

f. 38[b] seculorum am expli | Incp liber quartus dialogorum [1]) || f. 39 Postquam de paradisi gaudiis culpa exigente pulsus est . primus | humani generis parens in huius exilii atq; caecitatis [2]) quã | patimur aerumnam uenit [3]), quia peccando extra sem& ipsũ | fusus —

f. 72[b] Formemus in pximis gratiã benignitatis. | Et fidenter dico quia salutaris hostiã [4]) post mortem non indi|gebimus si ante mortem dõ hostia ipsi [5]) fuerimus. | Explicit feliciter liber quartus | dõ gratias semper | Incipit secularae sybyllinum [6]) uenientis irae | magnae mundo stupore abenti in fine ut de i|maginem dicam. | Omnibus prof&ando per singulas ciuitates ex quo ter|ris cecidit reliqua quae humana per multos mortales | diuisa sunt uerba loquellae —

ibid. Machina pug|narum et pacis inimica maligni. Inimicantes filii parentib; ||

220. membr. 8. foliorum 71. saec. IX.

f. 1 [7]) Incipit omel de die iudicii | O frs [8]) kami. quam tremendus [9]) ÷ nobis | dies ille in quo dñs noster ihũs | xps ac redemtor omnium p|posuit uenire ad nos —

f. 2 scl am | Sermo sci augustini | Oportet [10]) frs karm ut tota mentis | intentione inquirere uel in|tellegere —

f. 8 sclo am | Secundum matheum | Dilegite inimicos uros. et orate pro | persequentib; nos et calumnienti|bus uos; ñ debetis reddere —

f. 9 in conspectu di et hominũ | Secundũ matheum | Intrate p angustam portam quia lata et | spatiosa uia q: ducit ad pditionẽ et mul|ti intrabunt p' eã lata ÷ uia huius seculi | —

f. 9[b] et uiuat || f. 10 Secundum matheum | Non potest arbor bona malos fruc|tos facere neq; arbor mala fructos | bonos (facere *add. m. post.*). De persona hominũ hoc intel|legitur —

---

[1]) Gregorii LXXVII 317. — [2]) caecitatis atque exilii — [3]) uenit aerumnam — [4]) salutari hostia — [5]) ipsi hostia — [6]) ?

[7]) Auf dem nicht mitgezählten ersten Blatt das Bild eines Heiligen (oder Christi selbst), dessen Hände zum Segnen erhoben sind. — [8]) XXXIX 2210 sermo app. 251. — [9]) timendus — [10]) Derselbe Sermo kehrt f. 22 wieder, wo er dicta sci effram überschrieben ist.

Digitized by Google

f. 11 in psalmis iubilem' ei | Secundum matheum | Querite ergo primum regnum dĩ et iustitiã | eius et hec omnia adicientur uobis pri|mo oportet nos querere regnũ per bona | opera id e ÷ cartatẽ *(sic)* et ieiuniũ —

f. 13 p̃parauit in celo . predicatio cotidiana | O frs̃ kãr recordemur dignitatis | regni celestis qua xps̃ nos *(eras.)* uocare ue|nit hunc mundum et instruit nos | —

f. 15ᵇ seculorum amen || f. 16 predicatio de die iudicii | Duo [1]) regna statuit ds̃ presentis tempo|ris et futuri et tempora utraque | —

f. 18 ab origine mundi | Dicta sc̃i effram | Frs̃ kãr quid querit dñs a nobis nisi sa|lutẽ animarũ nostrarũ —

f. 20 intra in gaudiũ dñi | predicatio de uita sc̃orũ et p̃mis | O frs̃ dilectissimi faciamus bonũ | ad omnes homines et habemus pa|tientiam —

f. 21ᵇ sclm̃ || f. 22 dicta sc̃i effram | Frs̃ car̃ oportet nos tota mentis intentione | inquirere et intellegere quare xp̃iani sumus | —

f. 23ᵇ secula | de fide trinitatis quõ exponit | Quicumque [2]) uult esse saluus | ante omnia opus ÷ ut teneat | —

f. 26 inuocauerit nom̃ | dñi saluus erit || f. 26ᵇ p̃dicatio carere tormenta | Peccatorib; h' ÷ et impiis homi|cidis fornicatorib; et scele|ratis —

f. 28 sclo am̃ | in nomine dĩ summi | Primum quidem decet nos audire | iustitiam deinde intellegere | post intelectum reddere fruc|tum—

f. 30ᵇ in uitam eternam | p̃dicatio cotidianem | Pius [3]) et misericors dñs frs̃ car̃ p prophe|tã nos exortatur ad conpunctionem uel | —

f. 32ᵇ sclm am̃ || f. 33 Dicta sc̃i effram | Audite [4]) filioli mei et intellegite quomo|do sacra scriptura uos ad|monet et regna celorum | inuitat et uiam ostendit. —

f. 34ᵇ acceptabile sit dõ || f. 35 In nomine dĩ sum̃i | Ad eclesiam frequenter conuenite | confessiones ur̃as sacerdotibus | —

f. 38ᵇ sclo am̃ | In nomine dĩ sum̃i | Inprimis omnib; commoniter fideli|bus et infidelib; toto terrarum | orbem inhabitãtib; sparsi per sacrae | —

---

[1]) Bonifacii sermo LXXXIX 863 — [2]) Ven. Fortunati expos. symboli Athanas. — [3]) Bedae homilia VII 365 ed. Colon. — [4]) Vgl. Augustini sermo 64 ad fr. in eremo XL 1347.

Digitized by Google

f. 40 scłorū am̄ in nomine dĩ sum̄i | Querite primū regnū dĩ et iustitiā | eius et hec omnia adponentur uobis | q:·rimus corde petimus ore pulsamus | opere bono —

f. 40[b] ds̄ sed finem | Dn̄s [1]) et saluator nr̄ qualiter *saluator nr̄ dicit* [2]) | ad eum post multas neglegentias | uenire debeamus —

f. 42[b] ipsi ɔsolabuntur dicta sc̄orum | Uisitate infirmi requirantur in carcerem | constituti peregrini —

f. 44[b] scło am̄ | in nomine d̄i summi | Timete dn̄m et diligite semper quia lenis | —

f. 45 hic saluus erit | natiuitas dicitur salutis | Hic ergo natus ẽ ex uirgine ut nos renas|ceremur —

f. 46 secundū opera sua | In nomine dĩ sum sum | Oportet nos unumquemq: diligere | animam suam sicut corpus suū | —

f. 46[b] in regna et̃na regis et̃ni amen | In nomine dĩ sum̄i | Septem sunt signa que sanauerunt hunc || f. 47 mundum —

ibid. metet in uitam eternā || f. 47[b] hic est sapientia p' sonui

lominis | Sapientis oculi in capite eius —

f. 48[b] letabitur anima mea in dn̄o | ihs̄ dixit thomas dii iudicii | Audit thomas que oportit fieri in nouis|simis temporib; —

f. 53 habeant in se absconsa Incipit passia sc̄e | In dieb; illis adueniens aurilianus imp̄r colu | de partib; orientis cū esset et idola coleret ba [3]) || —

f. 55[b] scłorū amen | Sc̄i apostoli | Scio hominem raptū usq; ad tertium celum | in naui aurea erant quasi tres angeli hymnū | —

f. 60 audient aures tue finit finit finit dicta sc̄e scalea | Septem scale sunt quib; ascendentur regna | celorū prima ẽ pudicitia —

ibid. timorem dĩ amen || f. 60[b] Qua in hac die creata. | sunt omnia idẽ celū et terrā mare et omnia —

f. 61[b] in eū dauit uitā et̃nā amen sermo sc̄s agustinus | Fr̄s kār semp̄ finẽ nostrū adtendere debea|mus Et quidquid contra dĩ p̃cepta gessimus | —

f. 62 seculorū || f. 62[b] engilberaht: uualtger; reginger. suitger: gerhart: iruil: uooto. theotger: uuelant | reginhart: ootfriit: ilpinc:

[1]) Augustini sermo app. 141 XXXIX 2020. Dieser Handschrift liegt dieselbe Excerptensammlung, wie dem Cod. 212 (siehe oben), zu Grunde. — [2]) Miniirt. — [3]) Die Zeilen wegen Beschädigung des Blattes unvollständig.

frumih: | hirinc [1]) | Credimus — substacia quo || f. 63 Dicta sc̃i aũtini | Quotienscumque [2]) fr̃s kar̃mi sc̃orũ | martyrum solemnia celebramus | —

f. 66 cui ÷ honor || Item eiusdem de natale dñi | Natalis [3]) dñi di ea de causa a patrib; uotiuae | solempnitatis institutus ẽ quia in eo xp̃s | —

f. 67 qđ natus ẽ xp̃s | sc̃i gregori de natale dñi | Quia [4]) largiente dño missarũ sollẽnia | hodie celebraturi sumus loqui diu de | euangelica lectione ñ possumus —

f. 69 propter te factus ẽ homo beati agustini de natale dñi | Natalis [5]) ẽ ergo hodie dies saluatoris fr̃s kãr | in quo lumen additum mundo ẽ Et inmor|talitas —

f. 70[b] seculor̃ amen Item de natale dñi | Natus [6]) ẽ h' xp̃s ds̃ de patre homo de matre | —

f. 71 mortis liberans eassu *(sic)* Ags̃ de natiuitate dñi | Quod [7]) ꝓfeta preuiderunt et pre|dixerunt hoc ·postoli uiderunt —

f. 71[b] Unde sordes in ea q:· nec concipiendo [8]) ||

430. membr. Grossoctav. foliorum 186. saec. X.

f. 1 men [9]) se a carnalibus desideriis occidit. Caro nos l&a traxit | ad culpã afflicta reduc& ad ueniam —

f. 1[b] iuste conp&it relaxemus. Item sermo de beato ioseph (*in mg.* VI) | In beato [10]) iacob fr̃s dilm̃i . & in sc̃o filio eius ioseph —

---

[1]) Diese Namen von anderer, aber gleich alter Hand eingetragen. — [2]) XXXIX 2160 sermo app. 225. — [3]) ? — [4]) Greg. in ev. hom. 1, 8 LXXVI 1103. — [5]) ? — [6]) ? — [7]) ? — [8]) Auf den Rändern der Blätter sind hier und da Hymnenverse, Bibelstellen und anderes der Art von verschiedenen Händen eingetragen. Darunter befindet sich f. 58 am unteren Rande, aber verkehrt, so dass man, um ihn zu lesen, die Handschrift umdrehen muss, der althochdeutsche Bienensegen, welchen nach meiner Mittheilung Fr. Pfeiffer, Forschung und Kritik auf dem Gebiete des deutschen Alterthums II S. 3 ff. (Sitzungsberichte der phil.-hist. Classe der kais. Akademie der Wissenschaften LII) veröffentlicht hat. Die Handschrift stammt aus dem Kloster Lorsch, da mehrmals auf dem Rande, f. 50. 59. 71, von einer Hand des zehnten Jahrhunderts der Anfang eines Hymnus auf den h. Nazarius sich notirt findet. —

[9]) ? — [10]) Aug. sermo app. 15 XXXIX 1770.

Digitized by Google

Quin immo durissime eis loquens . fratrẽ illorũ in uin [1]) || f. 2 scriptum [2]) in euangelio legimus. Nam & catelli inquid edunt de micis| quae cadunt de mensa dominorum suorum; Mice conuiuio magno | si non faciant. tamen pascunt; —

f. 3 adoratur a regibus; Ipso adiuuante *etc.* | Incipit sermo de eo quod scriptum est ·; mortuus est | ioseph et filii israhel creuerunt [3]) ·; | Audiuimus [4]) in lectione quae lecta ē frs dilmi . quod [5]) mortuo | ioseph —

f. 4b habitare [6]) dign&ur . qui cū patre *etc.* | Sermo sci agustini episc de decim plagis | Quia [7]) sermo qui nobis recitandus ē frs kmi —

f. 7 feliciter peruenire . *etc.* | Incipit de eo quod scriptum ē indurauit dns cor pharaonis. | Quocies [8]) leccio illa recitatur —

f. 9 uenire possimus *etc.* | Omel sci agustini epi de uia trium dierum | In leccionibus [9]) diuinis qui nobis pr&eritis diebus —

f. 10b pueniamus ad regnum *etc.* Oml de manna ul amarą aquā | Aesterna [10]) die frs kmi . cum diuina leccio leger&ur . audiuimus | —

f. 12b pstare dign&ur *etc.* | Omel de exploratoribus | Sicut [11]) in leccione . qui *(corr. m. al.)* nobis modo —

f. 14 interpellat p peccatis nris ipsi glorą Oml de uirga aaron | Omnis [12]) princeps tribus —

f. 15b & reliqui uirtutes in xpo ihū dno nro cui ē honor | Oml de balahā . et balach media quadragesima | Cum [13]) diuina lectio leger&ur frs dili . audiuimus qđ pfecti | filii isrl —

f. 17b credentes in ihm xpm dnm nrm | Omel de raab meretrice et duobus nunciis | Leccio [14]) ista frs kmi que nob modo recitata ē —

f. 20 & ero illorum ds quod ipse pst | Omel de eo quod scriptum ē pcepit ihs populo suo ut | parati essent ad transeundū iordanem . et

---

1) l. c. 1771. — 2) ? Die ursprüngliche Anordnung der Handschrift lässt sich, da die Quaternionen nicht zu unterscheiden sind, ohne Auflösung des Bandes nicht ermitteln. — 3) Am Rande: VIII (von späterer Hand, wie es scheint), darunter von gleichzeitiger Hand: XVIIII. Diese Numerirung wird eine Zeit lang am Rande fortgesetzt, später werden beide Zahlen von derselben gleichzeitigen Hand notirt. — 4) Aug. sermo app. 16 l. c. 1773. — 5) carissimi qualiter. — 6) habitare in nobis — 7) ? — 8) Aug. sermo app. 22 l. c. 1786. — 9) Aug. sermo app. 24 l. c. 1791. — 10) ? Vgl. Aug. sermo app. 25 l. c. 1793. — 11) ? Vgl. Aug. sermo app. 28 l. c. 1799. — 12) Aug. sermo app. 31 l. c. 1805. — 13) ? Vgl. Aug. sermo app. 33 l. c. 1809. — 14) ?

Digitized by Google

aliquid | de rab meretrice et de subuersione hiericho | Sicut [1]) frequenter caritati ure suggessimus frs dili . moyses | —

f. 22 man& in &num . donante *etc.* | Sermo sco ambrosio episco de gedeon | Esterna [2]) die audiuimus frs kmi . quod cu sibi [3]) arbore —

f. 23[b] spiritalia puidere . auxiliante *etc.* || f. 24 Omel sci agustini epi de samson | Sason [4]) frs dili fortitudine habuit —

f. 26 mortuus consumauit . [5]) qui *etc.* | Omel de dauid et patre suo et de golia | In scripturis [6]) diuinis frs dli . una eademque psona —

f. 28 hic saluus erit; pstante *etc.* | Sermo sci agustini epi de absalon | Sol& [7]) fide natura seruare [8]) —

f. 28[b] regnare ipso | adiuuante *etc.* Omel sci acustini epi de plaga | Modo [9]) cum regnorum leccio —

f. 29[b] habere mereamus; | Sermo de iudicio salomonis | Bonum [10]) e semp orare & numqua deficere; —

f. 30[b] crux tua qd ipse pst Incipit sermo de sco helia | De sco [11]) helia nobis leccio —

f. 32 omnib; spitalib; pstante dno nro | Omel de beato heliseo et gieci puero eius | Frequenter [12]) caritati urae suggessimus frs kmi beatu heliseum | —

f. 33[b] pteccione pducat cui e honor & gla | Homel de heliseo & secure in gurgite lapsa | Modo [13]) cum diuina leccio leger&ur frs kmi . audiuimus | quo [14]) eunte —

f. 35 quod ipse concedit . Cui e honor & gloriam *(corr.)* || f. 35[b] *leer* || f. 36 Incipit homl leonis pp de passione dni | Desiderata [15]) nobis dilmi & uniuerso optabilis | —

---

[1]) Aug. sermo app. 35 l. c. 1813. — [2]) Aug. sermo app. 36 l. c. 1816. Die Benedictiner bemerken: Excepta recapitulatione in quam sermo desinit nihil eo continetur aliud nisi quae apud Ambrosium libro primo de spiritu sancto prooemii vice praefixa est enarratio de Gedeone, non tamen tota. — [3]) sub. — [4]) Aug. (?) sermo 364 l. c. 1639. — [5]) celebravit. — [6]) Aug. sermo app. 37 l. c. 1818. – [7]) Fulgentius sermo app. 75 LXV 945. — [8]) praestare — [9]) Aug. sermo app. 38 XXXIX 1821. — [10]) Herausgegeben von Mai PNB I 445 nach cod. Vat. 479, einer Handschrift des 14—15. Jahrhunderts. — [11]) PNB I 320 nach demselben cod. Vat. 479. — [12]) Aug. sermo app. 44 XXXIX 1832. — [13]) Aug. sermo app. 45 l. c. 1834. — [14]) quod — [15]) LIV 349.

Digitized by Google

f. 38 ꝑmissa couplere *etc.* | leč scĩ euangł sedm̃ ioh̃ [1]) | In illo tep̃ore dixit ihs̃ turbis *etc.* homł leč eiusdem habita ad po|pulũ in basilica beati petri apostł | Pensate [2]) fr̃s kmĩ . mansu&udinem dĩ relaxare —

f. 41 nequaquã possit. homł scĩ hieromĩ in nigła osanne | Postquã [3]) dñs quadriduanum mortuũ —

f. 42ᵇ Ecce uolunt eũ iudęi [4]) || f. 43** sumptũ p̄beat. sed peregrinis requiem subministrar& . | Non sacrilegis . ad luxũ . —

f. 44 uiuificat morientem . ipso adiuuante *etc.* | Incipit omeła hiohanis [5]) de parasceuen | Conuenientes [6]) ad stationẽ ecclesiae matris —

f. 46ᵇ pp&ua claritate . | Incipit omł de sabb̃ sc̃o Iudęi [7]) ergo qm̃ parasceue erat. | —

ibid. sed aperuit; ut illic quodã || f. 47 *drei Viertel der Zeile ausradiert:* et reliqua *scheinen die letzten Worte gewesen zu sein* | Omł leč eius|dem habita ad populum in basilica beati Laurenti mar̃ | Leč [8]) scĩ euangelii que modo in ur̃is aurib; fr̃s mei —

f. 50 ad ꝑfeccionẽ roborat . *etc.* | Itẽ unde supra de resurrectione | Gaud&e [9]) fr̃s kmĩ . quia redẽpcionis —

f. 51 feliciter ueni|amus; Ipso adiuuante *etc.* | Item de resurreccionem | Pascha [10]) xpi fr̃s dilectissimi regnum ẽ celorum [11]) —

f. 52ᵇ ꝑtegere que dign&tur . | Leč scĩ euangł sdm iohannem | In illo tẽpor̃ . maria stabat *etc.* | Omeł leč eiusdem habita ad populum in basilica beati | ioh̃ que appellatur constantiniana | Maria [12]) magdalene quę fuerat in ciuitate pęccatrix —

f. 58 consolabitur gaudio; qui *etc.* | Leč scĩ euangł sedm iohannem | In illo tempor̃ . cum sero ess& *etc.* | Omł leč eiusdem habita ad populum in bas̃ beati ioh̃ | baps̃ que appellatur constantiniana | Prima [13]) leccionis euangelice animum questio [14]) —

---

[1]) *in mg.* Sč ggȯ — [2]) Greg. M. XL homil. in evangelia 1, 18 LXXIV 1150. — [3]) ? — [4]) Ein Blatt fehlt, wie eine späte Hand (saec. XV—XVI) bemerkt. — [5]) d. h. Chrysostomi — [6]) ? — [7]) ? — [8]) Greg. M. XL homil. in evangelia 1, 24 l. c. 1184. — [9]) Aug. sermo app. 163 XXXIX 2065. — [10]) Aug. sermo app. 168 l. c. 2070. — [11]) coeli — [12]) Greg. M. XL hom. in ev. 2, 25 LXXVI 1189. — [13]) Greg. M. XL hom. in ev. 2, 26 l. c. 1197. — [14]) lectionis huius evangelicae quaestio animum.

Digitized by Google

f. 63ᵇ singulariter [1]) am&tis *(corr. m. al.) etc.* | Lec̄ sc̄i euangł scdm̄ iohannē | In illo tempore dixit ihs̄ discipulis *etc.* | Omeł lec̄ eiusdem habita ad populum in basilica | beati p&tri apostuli. M *(in ut corr. m. al.)* [2]) audistis frs̄ ex leccione euangelica erudicionē | —

f. 66 in puencione saciemur. | Incipit sermo de letania | Scire [3]) debemus & intellegere frs̄ km̄i quia dies —

f. 67 indulgenciae puenire | *etc.* | Incipit sermones de ascensione dn̄i | Saluator [4]) nr̄ dilectissimi frs̄. ascendit in celum. n̄ | ergo turbemur —

f. 68 opera bona concedat. Quod ipse *etc.* | Item in domīe ascensa dn̄i | Magnus [5]) hodie frs̄ suscipimus diē festū quando —

f. 68ᵇ suscipiat caritas ur̄a. ** scdm̄ marcum | In illo tempr̄ dixit ihs̄ discipulis *etc.* Omił lec̄ eiusdē habita ad po|pulū in basilica sc̄i petri die ascensionis dn̄i || f. 69 Quod [6]) resurreccionē dominicā discipuli tarde —

f. 73 deserit deside|riū nr̄m. Ipse qui dedit *etc.* | Incipit sermo sc̄i agustini de pentecost̄ | Scītati [7]) urē km̄i. uotorū nota [8]) deb& esse —

f. 74 xp̄i cōmittimus. Quod ipse *etc.* Item unde supra | Discensurus [9]) e mundo isto. & ascensurus —

f. 74ᵇ ēē dign&tur *etc.* | Lec̄ sc̄i euangł scdm̄ iohannem | In illo tempr̄. dicebat *etc.* | Omeł lec̄ eiusdem | habita ad populum beati p&ri die sc̄ō pentecosten | Lib& [10]) frs̄ km̄i euangelice uerba leccionis sub breuitate —

ibid. & mansionē apud eū faciemus; [11]) || f. 75 nobis [12]) p̄senciа bona requiramus; nam ꝑ labore pacienciae —

ibid. opitulatur in tēptacione p ihm̄ xpm̄ | Incip̄ omeł in natł sc̄i petri. | Eodem [13]) tempore. misit herodes rex manus ut adfliger& | —

f. 76 mul|tiplicabatur. In natł sc̄i pauli | Cum [14]) om̄s beati apostoli parē graciā —

---

[1]) singularius — [2]) Greg. M. XL hom. in ev. 1, 14 l. c. 1127 (ut *om.*) — [3]) Aug. sermo app. 174 XXXIX 2078. — [4]) Aug. sermo app. 177 XXXIX 2082. — [5]) ? — [6]) Greg. M. XL hom. in ev. 2, 29 LXXVI 1213. — [7]) Aug. sermo app. 185 XXXIX 2093 Maximi Taur. hom. 63 LVII 577. — [8]) iam nota. — [9]) Aug. sermo app. 184 XXXIX 2092 (discessurus). — [10]) Greg. M. XL hom. in ev. 2, 30 LXXVI 1220. — [11]) l. c. 1220 d; Lücke: offenbar unrichtig ist die Angabe derselben Hand wie oben, dass nur ein Blatt ausgefallen sei. — [12]) Greg. M. XL hom. in ev. 2, 35 LXXVI 1265 a. Siehe Anm. zu f. 108ᵇ. — [13]) ? — [14]) Aug. sermo app. 202 XXXIX 2120 Maximi Taur. hom. 72 LVII 401.

Digitized by Google

f. 77 deiecit [1]) uanitatem Lec̃ sc̃i euangł sc̃dm ioh̃ | In illo tempr̃ . *etc.* | Omelia lec̃ eiusdem abita ad pupulum *(corr.)* in | basilica sc̃i pangrati die natalis eius . | Cum [2]) cuncta sacra eloquia dominicis | —

f. 81 nunc decertantes iuuat *etc.* Incipit omł sc̃i leoni papae de sc̃i mart̃ laurenti | Beatissimi [3]) laurenti martyris cuius natalem —

f. 82ᵇ exultacio [4]) possimus prestante *etc.* | Lec̃ sc̃i euangł sc̃dm lucam | In illo tep̃r̃ *etc.* | Lec̃ eiusdem habita ad populum in basilica | sc̃oꝶ processi et martiniani die natalis eoꝶ | Quia [5]) dñs ac redēptor ñr nouus homo uenit —

ibid. concupiscere si non poss& [6]) ‖ f. 83 tasse [7]) carnali cogitacione apud se aliquis quomodo diligere ualeo —

f. 83ᵇ ñ relinqu&ur sed datur per *etc.* Lec̃ sc̃i euangł sc̃dm lucam . | In illo tempore *etc.* | Omeł lec̃ eiusdem habita ad populum in basilica | beati Laurenti martyris | In uerbis [8]) sacri eloquii fr̃s kmi prius seruanda ẽ —

f. 87 in ur̃is m̃tib; loquatur; qui uiuit & regnat *etc.* | Lec̃ sc̃i euangł sc̃dm lucam | In illo tempr̃ . *etc.* Lec̃ eiusdem | habita ad populũ in basilica sc̃oꝶ aposł philippi et iacobi | Hoc [9]) distare fr̃s kmi inter dilicias —

f. 93 amore flagramus *etc.* | Lec̃ sc̃i euangł sc̃dm lucam | In illo tempr̃ . *etc.* | Omł lec̃ eiusdem habita ad populum in basilica | sc̃oꝶ iohannis et pauli | Aestiuũ [10]) tempus quod corpori meo —

f. 102ᵇ factus ẽ iudex ñr *etc.* | Incipit homł in natł sc̃i ioh̃ bapt̃s | In sc̃i [11]) ac beatissimi iohannis baptiste laudibus —

f. 103ᵇ dñm gentib; [12]) p̄dicauit | *etc.* Itẽ de eadem festiuitatem | Imperator [13]) celi & terre ut nos fuisset [14]) —

f. 104ᵇ ꝓsperauit a nob̃ [15]) *etc.* | Lec̃ sc̃i euangł sc̃dm lucam | In illo tempr̃ . *etc.* | Omeł lec̃ eiusdem habita ad populum in basilica sc̃i menne die natalis eius | Quia [16]) longius ab urbe digressi —

---

1) deiicit. — 2) Greg. M. XL hom. in ev. 2, 27 LXXVI 1205. — 3) Aug. sermo app. 206 XXXIX 2127 Maximi Taur. sermo 70 LVII 675. — 4) exultatione. — 5) Greg. M. XL hom. in ev. 2, 32 LXXVI 1232. — 6) l. c. — 7) ? Auch hier soll offenbar unrichtig nach derselben Hand bloss 'unum folium' ausgefallen sein. — 8) Greg. M. XL hom. in ev. 2, 40 LXXVI 1301. — 9) Greg. M. XL hom. in ev. 2. 36 l. c. 1265. — 10) Greg. M. XL hom. in ev. 2, 34 l. c. 1246. — 11) Max. Taur. sermo app. 10 LVII 863 Ambros. sermo app. — 12) gestibus. — 13) Aug. sermo app. 200 XXXIX 2118. — 14) qui nos fuit. — 15) prosper nobis. — 16) Greg. M. XL hom. in ev. 2, 35 LXXVI 1259.

Digitized by Google

f. 108ᵇ a murmuracione; Nec hec agentes r&ribui [1])|| f. 109 in hunc [2]) locū & uigilatis nobis . Cum sint omniū nr̃m lāpades ac|cense & uigilemus —

f. 111 cū omnib; elęctis eius [3]) . Lec̃ s̃ci euangł sc̄dm matheū | In illo tempore . *etc.* Incipit homł sc̃e agnę die natłe primo | Sepe [4]) uos fr̃s km̃i admoneo praua opera —

f. 114ᵇ nescitis diẽ neq; horam. | Lec̃ sc̃i euangł sedm̃ lucam | In illo tēpore *etc.* || f. 115 Omł lec̃ eiusdē habita ad | populum in basilica sc̃i iohannis quę appellatur constañ|Leccio [5]) sc̃i euangelii breui si possum uolo sermone —

f. 119ᵇ quod dixiss& . ut uidelicet demonstrar& . quia quisquis nunc [6]) || f. 120 men [7]) quicumq. concelebrant tuū natalem —

ibid. benedicta p̃ce ꝑferre | *etc.* Lec̃ sc̃i |euangł sedm̃ lucā | In illo tempore *etc.* Omeł | lec̃ eiusdem habita ad popuł in basilica beati clem̃tis | Cogitanti [8]) mihi de mariae penitenciae [9]) —

f. 123ᵇ turpis mulieris dedit . Ostendit quod post [10]) || f. 124 inquinatur [11]) xp̃i eucharistiam suscipiatur . & quia istis uerissimis | —

ibid. sub sua proteccione ꝑducat . *etc.* | Omł de natł sc̃oꝶ con-|fessorum | herit [12]) sensibus ur̃is in quo discripsimus —

f. 127 [13]) em̃datos li|ber& *etc.* Omł de cottidinis diebus | Benedictus [14]) ds̃ & pater dñi nr̃i ihū xp̃i —

f. 125 omniū peccatorum adiuuante *etc.* | Incipit homeł de natale uirginum | Audistis [15]) fr̃s km̃i dū euangelica lectio leger&ur —

f. 133 adsumaere naturam nr̃ām *etc.* | In xp̃i nomine incipit prologus iacobi filii ioseph | de historia natiuitatis sc̃āe mariae uirginis | Ego iacobus filius ioseph fabri conuersans in timore dĩ ꝑscripsi omā || —

f. 139ᵇ infantē matris dñi Omł de cottidianis diebus | Stud&e [16]) quęso fr̃s km̃i dĩ uerbum meditare —

---

[1]) l. c. 1265. Hiernach sollte fol. 75 sqq. folgen. — [2]) ? — [3]) Vgl. Aug. sermo app. 208 XXXIX 2134. — [4]) Greg. M. XL hom. in ev. 1, 12 LXXVI 1118. — [5]) Greg. M. XL hom. in ev. 2, 39. l. c. 1294 (Lectionem brevem). — [6]) l. c. 1301 a. — [7]) Auch hier gibt dieselbe Hand den Ausfall eines Blattes an. — [8]) Greg. M. XL hom. in ev 2, 33 LXXVI 1239. — [9]) poenitentia. — [10]) l. c. 1245 a. — [11]) ? Dieselbe späte Hand: hic deficit unum folium. Als dieselbe ihre Bemerkungen machte, hatte die Handschrift vorn noch acht Blätter mehr. — [12]) Max. Taur. sermo 93 LVII 717. — [13]) Die Blätter verheftet: die richtige Reihenfolge ist folgende: 124. 127. 125. 126. 128. — [14]) ? — [15]) ? — [16]) ?

Digitized by Google

f. 141 p gratia eius *etc.* Lec̃ sc̃i euagł sedm̃ iohannẽ | In illo tempr̃ . *etc.* Omeł lec eiusdẽ abita ad populũ | in cimiteriorũ sc̃o-rum nerei et achillei | Lectio [1]) sc̃i euangelii quã modo fr̃s audistis exposicione —

f. 142[b] quã p fidẽ ten&is [2]). *etc.* | Lec̃ sc̃i euangł sedm̃ lucam | In illo tempore . *etc.* | Omeł lec̃ eiusdem habita ad populũ in basi|lica sc̃i sebastiani martires die natł eius | Si [3]) consideramus [4]) fr̃s quę et quanta sunt que nobis —

f. 147 remedia contulit . *etc.* Omeł de natale sc̃orum martirum || f. 147[b] Quotiescũq; [5]) fr̃s kñi sc̃orum martyrum sollẽpnia cele-bramus | —

f. 149 cito p caritatem p̄stinam [6]) | reuocantur . Prestante *etc.* | Lec̃ sc̃i euangł sedm̃ lucam . | In illo tempr . *etc.* | Omeł lec̃ eius-dem habi|ta ad populũ in basilica beati felicis confessoris de natł | Sc̃i [7]) euangelii fr̃s kñi apta uobis ẽ lectio recitata —

f. 151 si prius [8]) ueniat semp timeatur; | De cottidianis diebus | Legimus [9]) in sc̃is scripturis quia consolatus dñs om̃s sc̃os fideles || —

f. 152[b] peruenire possumus . Prestante *etc.* | Incipiunt sermones de transitu sc̃i martini | Martinus [10]) igitur obitum suum —

f. 154[b] celum diues ingreditur . Itẽ unde subra de sc̃i martini torõn | Arcadio uiro & honorio sc̃s martinus toronicorum ep̃sc . | —

f. 155 ad urbem | toroni sunt reuersi . Lec̃ sc̃i euangł sedm̃ ma-theũ | In illo tẽpr̃ . *etc.* | Lec̃ eiusdem habita ad populum in basi-lica beati | siluestri confessoris die natł eius | Lectio [11]) sc̃i euangelii fr̃s kñi sollicitae considerare —

f. 158 quod fecimus excus& . | Omelia de cottidianis diebus . Audite [12]) filioli mei & intellegite quomodo sacra scriptura | —

f. 159 quod facitis acceptabile sit dõ [13]) . | Incipit omeł secunda die rogacionum | Audiuimus [14]) fr̃s dilectissimi cũ euangelium lege-r&tur . | dixisse dñm ad turbas —

---

[1]) Greg. M. XL hom. in ev. 1, 15 LXXVI 1131. — [2]) Stimmt nicht. — [3]) Greg. M. XL hom. in ev. 2, 37 l. c. 1275. — [4]) consideremus — [5]) Aug. sermo app. 225 XXXIX 2160. — [6]) per caritatem cito ad pristinam salutem — [7]) Greg. M. XL hom. in ev. 1, 13 LXXVI 1123. — [8]) priusquam — [9]) ? — [10]) Vgl. S. 169 Anm. 9. — [11]) Greg. M. XL hom. in ev. 1, 9 LXXVI 1106. — [12]) Aug. (?) sermo 64 ad fr. in eremo XL 1347. — [13]) l. c 1348. — [14]) ?

Digitized by Google

f. 161ᵇ Item omel in die tertia rogationum | Audi*uimus [1]) frs̃ dil̃i cũ euangelica lectio leger&tur —

f. 163 recipere quod ꝓmisit *etc.* | Lec̃ sc̃i euangl̃ scd̃m lucam | In illo tempore. *etc.* | Omel lec̃ eiusdẽ habita | ad populum in episcopio ad fontes lateranes | Dñs [2]) & saluator ñr ihs̃ xp̃s frs̃ kmĩ aliquando nos sermonib: | —

f. 170ᵇ oculis ẽẽ ualeamus . Lec̃ sc̃i eungl̃ scdm lucã | In illo tẽpr̃ . *etc.* | Omel eiusdem habita ad populum | Redẽptoris [3]) p̄cursor quo tempore uerbñ p̄dicationis | —

f. 177ᵇ misericordiae pignus tenemꝰ | Lec̃ sc̃i euangl̃ secd̃m iohannem | In illo tẽpr̃. *etc.* | Omel lec̃ eiusdẽ habita ad popu|lũ in basilica sc̃i iohannis q̄ appellat̃ constantiniana | Fractus [4]) longa molestia stomachus diu me —

ibid. Nũquid nã debeo ad arcã uacuus redire [5]) || f. 178 quã [6]) debemus. Testificatur enĩ sacerdotibus sp̃s sc̃s p propheam. Cla|ma ne cesses. Non dixit clama —

f. 179 mereamini puenire *etc.* | Itẽ unde sup omil sc̃i cesarti. ep̃s ad monachos. | Audiuimus [7]) frs̃ kmĩ cũ euangelio leger&ur. dixisse * dñm ad tur|bas. ul ad discipulos suos —

f. 180ᵇ sub sua ꝓteccione pducat. *etc.* | Incipit omel sc̃i augustini ad monachos | Frequenter [8]) diximus semp xp̃iani ꝑsecucionẽ paciuntur. Mundus | —

f. 182 in celis ipse intrauit | in regnũ celoꝝ [9]) Incipit omel sc̃i effrẽ de die iudicii | Uenite om̃s frs̃. audite consiliũ meũ peccatoris & indocti effrem. eo quod —

f. 184 os tuũ in laudẽ d̃i. In nomine d̃i summi | Memoriam beati michahelis archangeli toto orbe uenerandẽ | ipsius & opere condita —

f. 186 capiunt salutis in xp̃o ihũ dnõ | ñro p om̃a secula seculorum. amen. finit. feliciter. am̃ | Lec̃ sc̃i euangl̃ scd̃m matheum | In illo tẽpr̃. *etc.* | Incipit omel. lec̃ eiusdẽ habita ad populũ in basi|lica sc̃i stephani. | Cum [10]) const& omnibus frs̃ kmĩ quare [11]) redẽptor ñr in mundo | —

---

[1]) ? — [2]) Greg. M. XL hom. in ev. 1, 17 LXXVI 1139. — [3]) Greg. M. XL hom. in ev. 1, 20 l. c. 1159 (Redemptoris nostri). — [4]) Greg. M. XL hom. in ev. 2, 22 l. c. 1174. — [5]) l. c. — [6]) ? 'hic deficit unum folium'. — [7]) ? — [8]) Aug. (?) sermo 60 ad fr. in er. XL 1342 Caesarii hom. LXVII 1083. — [9]) Stimmt nicht. — [10]) Greg. M. XL hom. in ev. 1, 4 LXXVI 1089. — [11]) quia.

Digitized by Google

f. 186ᵇ tot adtritus pcussionibus a gloria sua cecidit. quasi iā nobis ę pxim// [1]) ||

556. membr. 8. foliorum 47. saec. IX.

Incipit liber sci basilii epi | Audi fili ammonitionem patris. | tui & inclina aurem tuam ad uerba mea | adcommoda mihi libenter —

f. 12ᵇ quae | praeparauit ds diligentibus se. amen || f. 13 Sci augustini epi | hodiae [2]) natus est dns noster ihs | filius di uiui —

f. 13ᵇ moriendo pro nobis et resur|gendo. omelia sci augustini epi | O frs [3]) dilectissimi faciamus bonum | ad omnes —

f. 16 et cum scis angelis eius cui gloria | in saecula saeculorū *gloria tibi* [4]) | Epiphania [5]) enim grece dicitur quod ē | apparitio uere —

f. 19 haec timuerunt sci et haec fugerunt | *bono animo* | Non timet qui non timet tres saltus | —

f. 20 in die dni | nri ihu xpi cui honor et potestas in sael | saeculorum | Magnum [6]) uero sacramentum | quod nobis a do —

f. 20ᵇ ad eā et similes | erimus *Sci augustini epi* | O frs dilectissimi magna [7]) indignatio | est qua nos xps —

f. 22 sicut angeli in caelo cum | patre et filio et spu sco cui gloria in scla saeculorū | *Sci augustini epi amen* | O frs dilectissimi oportet [8]) nos renouari in | meliora —

f. 23 in fine mundi *in finem scli* | Oremus [9]) dnm ne audiamus illud qđ dr | in euangelio —

f. 24 inaccessabile cui gloria in scla saeculorū | *Sci augustini* | Penticosten [10]) hodiae caelebratur || f. 24ᵇ in nobis penticosten —

ibid. dixi uobis et com|monebit uos Omelia sci augustini || f. 25 O fratres dilectissimi praeparam; [11]) | nobis cor nouum —

f. 26 per patientiā exspectam; | *amen* | O frs dilectissimi timendus [12]) est ille quo | dns proposuit —

f. 28 sempiternū in scla saeculorum *amen* | mirabilis [13]) est | Septem speciem in monasterio quae ne|cessaria sunt —

---

[1]) l. c. 1090 b. — [2])? Vgl. Aug. sermo app. 120 XXXIX 1984 (Hodie puer). — [3]) Herausgegeben von Mai PNB I 284 nach cod. Pal. 216 f. 76. Siehe oben. — [4]) Das Cursivgedruckte in der Handschrift miniirt. — [5]) ? — [6]) ? — [7]) ? — [8]) ? — [9]) ? — [10]) ? — [11]) ? — [12]) Vgl. Aug. app. sermo 251 XXXIX 2210. — [13]) ?

Digitized by Google

f. 28[b] quae pparauit | Uos enim frs in libertate uocati estis | —

f. 29 adinpleuitis legē xpi *lege* | Amantissimi [1]) frs adtendite mandata | scribturarū —

f. 29[b] ds coope|ratur *finit* | Scripturae [2]) diuine recitantur —

f. 30 laetabimus cum angelis | *Sci augustini epi* | Frs carissimi in his [3]) conroboramini —

f. 30[b] regnabunt cum xpo in scła saeculorū | Ita [4]) habitatio hominis in hoc mundo sicut | —

f. 31 accipere urā carnalia | *Finit* | Dicit [5]) enim scā scribtura prope est uer|bum —

f. 33 nec auris audiuit nec in cor || f. 33[b] *Sci augustini (durchgestrichen)* omelia sci effrae de die iudicii | Obsecro igitur uos frs kmi uenite | proiciam; —

f. 38 inrigentur a te per benedictionē et gratiam | dni nri ihū xpi cui est honor *etc.* || f. 38[b] Duo [6]) frs carnales uenerunt habitare in mo|nasterio —

f. 39 ab inferno uiuifi|cauit. *uiuit dns* | Oc iter quidam saecularis uitae habens tres | filios renuntiauit —

f. 40 ad perfec|tionem uenerunt *uitas patrum* | Qui iam ex patribus de aliquo episcopo refere|bat —

f. 41 manifestans | quae acta sunt *uitas patrum* | Duo frs perrexerunt ad ciuitatem ut uin|derent —

f. 41[b] animā suā pro fratre suo | Duo frs in pugnationes fornicatione —

f. 42 paenitentia apud dm | Inprimis de timore dni | Scribtum [7]) est enim Initium sapientiae | timor dni —

f. 42[b] satagimus suspecti ēē de culpa | de dilectione di et proximi | Praeceptum ē [8]) dilegis dnm dm tuum ex toto | —

f. 43 a caritate di | de caritate Dns [9]) dicit in euang | Maiorem caritatē nemo habet —

f. 43[b] tenere amisit | in caelo de amicitiis | Sepe [10]) enim amicitia per simulationem —

f. 44 postquā habere desierit | de sapientia | Gloria [11]) sapientes possidebunt et insipientes | —

---

1) ? — 2) ? — 3) ? — 4) ? — 5) ? — 6) Folgen Excerpte aus den vitae patrum. — 7) ? — 8) ? — 9) ? — 10) ? — 11) ?

Digitized by Google

f. 44[b] huic ñ ualent conparare | de patientia | Beati [1]) pacifici quō filii di uocabuntur —

f. 45[b] inuenitur mi nus sapiens de indulgentia inimicorum | In oratione [2]) petimus demitte —

ibid. in illius animũ remanebit | de humilitate | Dñs [3]) dicit discite a me —

f. 46 humilitas pcedit gloriã | de paenitentia | Dñs [4]) dt facite fructos dignos —

f. 47[b] quam repromisit ds̃ diligenti bus sê de perseuerantibus | Tunc [5]) enim placet dō nr̃a confessio — circa finẽ uitae erimus ||

Die hier beschriebenen Homiliensammlungen [6]) gewähren ein deutliches Bild von der Überlieferung dieses Theiles der patristischen Literatur, dessen kritische Behandlung zu den schwierigsten Aufgaben gehört. Nirgendwo sind die Überschriften trügerischer, und nirgendwo ist spätere Willkür gewaltsamer mit dem Texte verfahren, als bei den Homilien und Sermonen, die dem täglichen Gebrauche dienend nach den wechselnden Zwecken und dem verschiedenen Geschmacke der Zeiten durch mannigfache Umarbeitungen hindurchgingen [7]). — Mai hat, indem er im ersten Bande seiner Patrum nova bibliotheca 201 neue Sermonen Augustins, einige aus diesen Handschriften, herausgegeben hat, von denen die meisten nichts mit Augustin, jedenfalls nicht in der vorliegenden Form zu thun haben, deutlich gezeigt, wie wenig er mit der Art und Weise der Homilienüberlieferung vertraut war. Seiner Kritiklosigkeit gegenüber kann das Verfahren der Ballerini in ihrer Ausgabe der Sermonen Leos des Grossen, sowie das der Mauriner Herausgeber des Augustinus als Muster aufgestellt werden.

Augustini *speculum*.

198. membr. 4. foliorum 93. saec. X—XI.

f. 1[b] Liber sci augustini | qui appellatur | speculum |

---

[1]) ?) — [2]) ? — [3]) ? — [4]) ? — [5]) ? — [6]) Vgl. ausserdem oben Aug. de genesi contra Manichaeos. Cod. 216. — [7]) Auch hier zeigt sich der Vortheil, den eine genaue Beschreibung der wichtigeren Handschriften gewährt: die Composition derselben hat nicht bloss ein historisches Interesse, indem sie einen Einblick in die Studien gewährt, sondern auch ein kritisches, indem sie zur Entscheidung von Fragen über Authenticität von Bedeutung ist. — Beiläufig bemerke ich, dass die alten lateinischen Übersetzungen griechischer Homilien bei der Kritik dieser Überlieferung nicht ausser Acht zu lassen sind.

Digitized by Google

f. 2 Incipit prologus in libru q appellat' speculū Augustini . | Quis [1]) ignorat in scripturis sanctis | id est legitimis propheticis & [2]) euangelicis . & apostolicis . auctorita|te —

f. 2b promisimus adgrediemur [3]) exordium. Explicit prologus | Haec [4]) de libro legis qui exodus nominatur | Non facias tibi sculptile —

f. 93 ego ihs̄ misi an|gelum meum testificari uobis: | Explicit beatus au|gustinus *(von neuerer Hand verbessert)* ep̄. liber. cuius nomen | dō (speculum appellauit) gratias amen. ||

AUGUSTINUS *de trinitate.*

202. membr. Grossoctav. 2 col. foliorum 182. saec. IX in.

f. 1 Incipiunt capitula librorum trinitatis [5]) | numero xv cap̄ lib̄ .i. ante ipsum librum posita s̄t | Incipiunt cap̄ lib̄. ii. | i De regulis secundum quas scriptura de patre loquitur & filio | —

f. 6 xxvii quid quodam sermone ad populum disputandum sit. de |differentia ge|nerationis filii & processionis sp̄s sc̄i . amen | Expliciunt capitula Incipiunt capitula libri primi: | i De triplici causa erroris falsa de dō opinantium —

xiii *(vorher* i—xii*)* de unitate personae filii dī et filii hominis siue in gloria siue in humilitate (tate *eras.*) | Incipit epistola: | Domino [6]) beatissimo & sincerissima caritate uenerando sc̄o fratri | & consacerdoti papae aurelio augustinus in dn̄o salutem. de trini|| f. 6b tate — iubeas anteponi; | Ora [7]) ꝓ me Explicit epistola ad aurelium epm̄ carthaginiensem || f. 7 Incipit liber primus | sc̄i augustini ep̄i de tri|nitate | Lecturus [8]) haec | quae de trinitate | disserimus. pri|us oportet ut no|uerit stilum nostrū aduer|sus eorū uigilare calūnias | —

f. 25 ab a|lio iam petamus exordio. | Explicit liber. i. sc̄i *(eras. Über der Zeile* aurelij) agustini | de trinitate. | Incip̄ lib̄ secundus | Cum homines dm̄ quaerunt | & ad intellegentiam trini|tatis —

f. 38b in consequentibus uideamus | Explicit liber se|cundus | Incipit lib̄ terti|us Credant qui | uolunt malle | me legendo quam | —

f. 50 uolumine commodius ordiemur: | Amen | Explicit liber tertius. || f. 51 Incipit liber quartus | Scientiam terrestrium | caelestiumque rerum magni | ęstimari solet genus huma|num —

---

[1]) XXXIV 887. — [2]) *om.* — [3]) aggrediamur — [4]) *om.* — [5]) Dies Inhaltsverzeichniss der Bücher de trinitate hat zuerst Mai PNB i 2, 153 ff. herausgegeben, aber nach einer jüngeren Hdschr. — [6]) XXXIII 757. — [7]) Vale. Ora. — [8]) XLII 819.

Digitized by Google

f. 66ᵇ red|arguantur uidebimus. amen | Explicit liber IIII | Incip̄ liber quintus | Hinc iam exordiens ea | dicere quę dici —

f. 75 scilicet | mutatione non sua | Amen explicit liber .v. || f. 76 Incip̄ liber VI | Aequalitatem patris | et filii et sp̄s sc̄i | putant nonnulli ex hoc —

f. 83 in quo omnia nec diis multis, | sed ipsi gloria in scła seculo|rum, Amen | Exp̄l, lib; VI: | Incip̄: lib̄: VII | Iam nunc quęramus dili|gentius quantum dat d̄s —

f. 94ᵇ nisi credideritis non intel|legitis (getis *corr. m. post.*);| Exp̄l liber VII || f. 95 Incipit liber VIII | Diximus | alibi ea dici pro| priae in illa trinita|te —

f. 107ᵇ ab articulo alicuius | exordii cetera contexamus | Explicit liber | octauus | Incipit liber | nonus | Trinitatem | certe quaeri| mus non quā*libet | —

f. 109ᵇ mens enim ama|re se ipsam non potest. nisi | etiam nouerit se [1]), nam quo|modo amat quod nescit [2]) || f. 110 uiuere [3]) id quod intellegit. ñ sicuti ∻ | cadauer quod ñ uiuit. Nec si [4]) uuit | —

f. 111ᵇ iam poscit exordium ꝑpter huius | libelli modū. | Expł liber decimus | Inc̄ liber undecim' | Nemini dubium est sicut | interiorem hominem intelle|gentia —

f. 120ᵇ in men|sura et numero et pondere dis|posuisse testatur. amen: | Explicit liber XI || f. 121 Incipit liber duo|decimus. | Age nunc uideamus ubi | sit quasi quoddam homi|nis exterioris interiorisq; —

f. 132 conuenienter pos|sit inquiri et quod inuentū fue|rit. explicari. Amen. | Expli lib̄ XII || f. 132ᵇ Incip̄ lib̄ XIII | In libro superiore huius | operis duodecimo satis|egimus —

f. 148 ubi sit | quod in futuro uolumine lector | expectet. amen: | Incipit liber XIIII | Nunc de sapientia nobis ∻ dis|serendum ñ illā [5]) dī q:· procul du|bio d̄s est. —

f. 154 quan|tū potui demonstrare | curaui; | Explicit liber XIIII || f. 155 Uolentes in rebus quae facta *(corr.)* sunt ad cognoscendum eum a quo fac|ta *(corr.)* sunt exercere lectorem —

f. 181ᵇ quaecūq; | dixi in his libris de tuo agnoscant | & tui. si qua de meo et tu ignos|ce et tui: amen: | Expliciunt quindecim libri de trinitate sc̄i | agustini ||

---

[1]) se nouerit. — [2]) lib. 9 cap. 3 (l. c. 962). — [3]) lib. 10 cap. 10 (l. c. 980). — [4]) sicuti. — [5]) de illa.

Digitized by Google

Boethius *de arithmetica.*

1341. membr. 4. fol. 1—60. saec. X.

f. 1 [1]) Incipit epistola qualiter officiū missae agatur in monasterio fulda | Uenerando in xp̄o ootberto prb̄o theotrochus diaconus optat in xp̄o aeternā salutem | Qm̄ in multis locis non solum in monasteriis —

f. 1ᵇ & post hoc accipit oblationes patriarcharū. || f. 2 Praefatio [2]) de quatuor sequentibus | disciplinis mathematicae. | Mathematica. latine dicitur | doctrinalis scientia. — pos|sint ostendi. De arithmetica | ı De uocabulo arithmetice disciplinae. — x Quot numeri infiniti existunt. | Arithmetica est disciplina numerorum —

f. 6ᵇ (x) & singuli quiq; finiti sunt. & omnes infini|ti sunt. Domino suo patricio symmacho boetius | In dandis [3]) accipiendisq; muneribus —

f. 7 auctor merito quam probator. Incip̄ cap̄ libri primi | ı Prohemium in quo diuisiones (nes *eras.*) mathematicę. — f. 8 (xxxıı) ab aequalitate processerit. | Prohemium in quo diuisiones (nes *eras.*) mathematicae. | Inter omnes priscę auctoritatis uiros. qui pithagora duce puriore | —

f. 25ᵇ uoco autem maiores numeros duces. minores comites. super particularium [4]) || f. 26 sitate [5]) transcendat. ut octo quaternarium. & per eandem cuncti sequentiam | —

f. 34 (xxxıı) ab utilioribus moraremur. | Incipit liber secundus. | ı Quemadmodum ad aequalitatem | omnis aequalitas reducatur. | — f. 35 (lııı) destenditur internallis · | Quemadmodum — reducatur. || f. 35ᵇ ı | Superioris libri disputatione digestum est. | —

f. 55ᵇ ut uno minus t̄mino in differentiis. om̄s pene dispositos subter [6]) || f. 56 Om̄s [7]) enim planae figurae quae nulla altitudine —

---

[1]) Der obere Rand ist stark beschnitten: er enthielt die Provenienzangabe, von der noch 'Ad laurissam' übrig ist. — [2]) Aus Isidors origines. — [3]) LXIII 1079. Die Überschrift des Briefes fehlt in der Ausgabe. — [4]) l. c. 1102. — [5]) l. c. 1103. Zwei Blätter fehlen. — [6]) l. c. 1151. — [7]) l. c. 1152. Ein Blatt fehlt.

Digitized by Google

f. 60 (LIII) huius discriptionis [1]) subter exem|plar subiciemus [2]) ||

f. 61 *leer* || f. 62 *saec.* XIII—XIV.

Ysus de elemtis | Concipiens mundū ratio diuina scdm — Terra suos fructus sua fert animalia fluctus | Explicit: ||

f. 62ᵇ—109 *saec.* XI *in.*

Macrobii . ambrosii . theodosii . v. c. et inl. cōmenta ex | cicerone in somnium scipionis; | Inter platonis & ciceronis libros —

f. 80 disputationē sequentiū reseruemus. | M . a . th . v . c . e. inl. com̄ in s. scip̄ liber primus expł | incipit secundus. | Superiore (e *in* i *m.* 2) cōmentario eustachi luce m̄ dilectior —

f. 93 philo|sophiae continet integritas; Macrobii. Ambrosii. Theodosii . viri . consularis . et inlus|tris . conmenta . ex cicerone . in somniū scipionis expliciunt feliciter; | Somniū Scipionis. M. T. ciceronis excerptū ex libro VI. de re publica ·; | Cum in africā uenissē —

f. 94ᵇ ego somno | solutus. Explicit. Somnium. Scipionis. marci (arci *in ras.*) Tullii. Cice|ronis. excerptum ex libro sexto de republica ·; | *Folgt eine Tafel über die* genitura mundi || f. 95 Incipit prefatio domni helbrici | Cum fratrib. nr̄is adolescentiorib. quedā calculatorię artis rudim̄ta | — sublimiora rimetur. Capitula | I Ubi ēficiat annus solaris —

f. 95ᵇ XXXVIII Epilogus libelli Incipit libellus calculatorię artis helbrici | Annus solaris ut maioꝝ

f. 104ᵇ (XXXVIII) facilius | adsequant̄.| *Folgen* (— 105) *Tabellen der* concurrentes, termini quadragesimales *u. s. w.* || f. 105ᵇ—108 *enthalten einen Kalender mit Angabe der Feste.* || f. 108ᵇ Sapientia quā ueteres philosophiā uocabant hoc modo diuidebant *u. s. w.* || f. 109 Xenodochiū locus uenerabilis in q̊ — Lao|dicia. tribus amabilis domino | Ad boreę partes arcti vertuntur & anguis| — Hinc seqt pistrix simul eridaniq. fluenta.||

---

[1]) huius autem descriptionis. — [2]) adiecimus. Die Figuren am Schlusse fehlen.

Digitized by Google

Boethius *de divisione.*

65. membr. Grossoctav. foliorum 200. saec. IX.

f. 198 [1]) Quam [2]) magnos studiossis afferat fructȝ sci|entia diuidendi —

f. 200ᵇ nõi ɔgruit quec̄ [3]) duas has solas [4]) differentias sig̃catiuam ⁊ s positionem [5]) c̄ uoce [6]) ||

Boethius *de musica.*

1342. membr. Grossoctav. foliorum 158. saec. XI.

f. 1ᵇ [7]) *Über der Zeile m. s.* xiii Musica boetii | Omnium [8]) quidem perceptio sensuū . | ita sponte ac naturaliter —

f. 25ᵇ ac de poetarum carminib'. iudicandi . | Explicit de musica id est| armonicae | institutionibus. liber secundus | i. Premium — f. 26ᵇ (xxxi) sex tonis non constat [9]) . Premiū . | Superius uolumen cuncta digessit —

f. 50 fastidii uitator adstringam. | Explicit de musica id est armonica insti|tutione liber secundus. | Incipit liber tertius adversū aris|toxinū demonstratio super particula|rem proportionem dividi [10]) non posse at|que ideo nec tonum. | Superiore uolumine demonstratū est diatessaron | —

f. 66ᵇ disputationē censuim' | transferendam . Explicit de musica id est armo|nica institutione liber tertius explicit | Incipiunt capitula

---

[1]) fol. 1 'Liber sc̄e marie de Eupré (?)'. f. 1—197 enthält ein Psalterium mit Commentar. Psalm 1. ist ohne Glosse. Die Glosse geht stets dem Psalm voraus z. B.: q̃re fremuerunt. ⁊c. titulus p̅s̅ d̅d̅ p̅s̅ iste ÷ secunds in or|dine. ⁊ primȝ in titulo. un̄ in actibȝ apłorum u. s. w. — [2]) LXIV 875. — [3]) quocirca — [4]) has duas (solas *om.*) — [5]) positionem iungo — [6]) l. c. 886 D — [7]) f. 1 cauta. seruandi sollicita gerit. Plus enĩ qd habeat cupit. quã qd sapiat q̃rit. Nec c̃siderat qd expe|diat. tibi incedit qđ rapiat. Deniq' ideo ñ pstat stabile q'a ñ uenit honeste; Hanc enĩ uitã penes | antiquos aliqi tyranni penes nos mundus om̃is gerit. Voluptuaria ů uita ẽ. q' libidini tantũ m̊ noxia | Dann folgt eine moralisch-allegorische Auseinandersetzung über Minerva und Juno; das Ganze schliesst: Vnde & plaut' in trinumo ait. hic fungino certe ẽ capite Vnde & theophrast' | in mortalib; ait: Talipa noti id ẽ reliq c̃sidera. — [8]) LXIII 1167. — [9]) constet. — [10]) dimidii in aequa.

Digitized by Google

libri quarti. | I Vocū differentias in quantitate consistere — f. 67 (XVIII) aure diiu|dicare possunt [1]) . Vocum — consistere. | Etsi omnia quę monstranda erant [2]) superioris libri | —

f. 92ᵇ dissonantiā & consonantiā reddat . *Folgt die Figur.* | Explicit de musica id est armonica institutio|ne. liber quartus. incipit quintus . | I Prohemiū — XXX . Diatonici aequalis ptolomei diuisio [3]) . Prohēmium | I Post monochordi regularis diuisionē adicienda esse [4]) | —

f. 104 non spissis ūō ut in diatonicis generibus | nusquam una || f. 105 Sicut [5]) vocis articulate | ęlementarię —

f. 121ᵇ Huiuscę oratiunculę | ponamus hic finem . | Incipit scolica enchiriadis de musica | ƆC Musica quid est .˜Δ Bene modulandi scientia. ƆC | —

f. 132 cōmixtio. maximā suauitatē cantilenis ad|iciet. Finit pars prima | Incipit secunda de symphonis | Symphonia quę est.˜ Dulcis quarundā uocū | cōmixtio —

f. 142 penetralia . numerorū ducatu ꝑueniam | Finit pars secunda | Δ Rogo inprimis edicas quid sit quantitas .˜ƆC | —

f. 158ᵇ & symphoniā seruat . | tropiqꝫ ratin& modum [6]) . ||

Canones *conciliorum.*

574. membr. 8. foliorum 151. saec. IX [7]).

f. 3 In nomine dn̄i | nī ihū xp̄i | incipit canon | nicaena. de scīs | canonibus. bre|vitatis studio.| ut quod opus est.| celeris possit in|uenire. aliqua capi|tula. quae prasenti | tempore necessaria || f. 3ᵇ minime uidebatur | omisimus. totum. | tamen. in hoc libel|lo transtulimus . quicquid | oportunū : ac necessariū . om|nib' ęclesiis noueramus + |

I. Synodus nicaena. ccc. XVIII . ep̄orum

II. Synodus arelatenses. sexcentorū ep̄oꝝ

---

[1]) diiudicari possint. — [2]) erunt. — [3]) Quemadmodum tetrachordorum divisionem fieri dicat oportere. — [4]) arbitror esse. — [5]) ? — [6]) Gegen Ende fehlen die Figuren. — [7]) Vergleiche über diese Handschrift die Ballerini de antiq. collection. et collector. canonum 2, 10 LVI 149 ff. Die Handschrift stammt aus Lorsch.

Digitized by Google

III. Auctoritas innocente papae ad exoperium tolosanum epm̃
IIII. Itē auctoritas innocente papae
V. Auctoritas Zosimi papę . ad isiciũ. tolosanum ep̃m.
VI. Auctoritas celestine papae
VII. Auctoritas decretalis sc̃i sirici papae
VIII. Item auctoritas innocente papae
VIIII. Auctoritas sc̃i damasi . ad roaulinum
X. Sc̃i agustini ad conpetentes
XI. Auctoritas sc̃i symmaci pap̃. ad cesariũ ep̃m
XII. Titulus a sc̃o iohanne papa. transmissus ||
f. 4 XIII. Synodus africana episcoporũ ducentorum
XIIII. Synodus ualentina
XV. Synodus foroiuliensis
XVI. Synodus reiensis
XVII. Synodus arausica
XVIII. Synodus uasenses
XVIIII. Synodus arelatensis
XX. Auctoritas sc̃e pape bonefatii p̱ quã infra scripta synodus confirmata ẽ
XXI. Synodus arausica . de gratia & libero arbitrio
XXII. Synodus agatensen
XXIII. Synodus aurelianenses
XXIIII. Synodus epaonenses
XXV. Synodus arelatensis
XXVI. Synodus carpentoratensis
XXVII. Synodus uasensis
XXVIII. Ad locũ de constituto. synodali. apostolicę sedis. ut null's ep̃s. res eclesiae. uindere p̃sumat
XXVIIII. Tituli contra manicheos
XXX. Synodus aruerna
XXXI. Synodus. aurelianensis
XXXII. Aurelianensis synodus ||

f. 4b I Synodus nicaena | Statuunt praeterea obseruandũ esse in ecle|sia —

f. 5b (XVI) futiniaci baptizentur | Incp̃t capitulum de supra scriptis ca|| f. 6 nonib; id est nicenis . CCCXVIII . epõrũ | Osius ep̃s dixit. & hoc necessarium arbi|tror — merita eius probauit . uniuersi dixerunt | placere sibi haec ·/· || f. 6b Synodus arelatensis | Dñõ sc̃issimo fratri

siluestro . coetus — obseruare debeant ·, | i Primo hoc loco de obseruatione pasche —

f. 8 (xx) dign^{v}s fructus paenitentiae ·, | Incipiunt auctoritatis . uel ca|nonis . urbicani . in^{no}centius exupe|rio . episcopo : tolosano . | Ad locũ de s^{v}pradicta auctoritate || f. 8^{b} quid de his obseruare debeat ·, | i Quoscũq; in diaconii — priuen|tur ·, Itẽ ad locũ de supra auctorita^{te} | ii . Et illud desideratum ẽ — condempnat ·, | iii . De his &iã requisiuit —

f. 9 consortii de|tegantur ·, Zosimus . isicio epõ | solinitano ·, Ex'git dilectio tua prę|ceptum —

f. 10 totiens usurpatur ·, | vi. Caelestinus . uniuersis epis | p apoliã . et galabriam . constitutis ·, | Ut de laicis nullus —

f. 11^{b} apostolus fiat ·, | vii . Incp̃t epistola decretalis | sc̃i sirici epĩ urbis romae ·, | Siricius ep̃s emerio epõ terraconense | De his uero ñ incongrue —

f. 12^{b} pos|sit indulgentia subuenire ·, | Item ad locum de ipsa synodo ·, | Plurimus enim sacerdotes xp̃i —

f. 13^{b} synodus nicena pmisit ·, | Innocentius . uicturio epõ . ad| locum . radomagensi . | viii . Praeterea quod dignum & pudicũ || —

f. 15 sae|culorũ amen ·, xv kal mar̃ ·, | viiii . Dilectissimo fratri pauli ^{no damasvs} | Eos quoq; qui de suis eclesiis — quiescat in dñõ ·, | x Incipi^{t} tractatus sc̃i agusti|ni ad conpetentes ·, | Audite kmĩ membra xp̃i . & matris catho|licae filii —

f. 16 quarum fines ad interitum ducit ·, | xi. Dilectissimo fratri cęsario | simachos hortatur nos aequi|tas postolationis desiderio | —

f. 17^{b} probo | uc̃c consl ·, Tituli infrascrip|ti. a sc̃o papa. iohanne de sede a|postolica sunt dire^{c}ti . ex cano|nib; apostolorum. xxv. | xii | Quod ep̃s — priuentur . i Ep̃s aut prb̃r aut diac̃ . qui | in furnicatione —

f. 18^{b} (v) manere sententiã ·, xiii Synodus africana | i. Ep̃orum ducentorũ quattuor decem | —

f . 25 (cxcv) eclesiã iubent ·, finit ·, | xiiii. Statuta synodi. apud eclesiã | ualentinã . sub d̃ . iiii. id̃ . iulias | gratiano . iiii. & equitio consol ad locũ | p i . Sed : it : igitur . ut nullus post hanc synodũ | —

Digitized by Google

f. 25b protegat . frs. dℓecmi | xxv . Synodus . foroiuliensis . ad locum | Quamuis ea benedictus —

f. 26 in aeternũ fratres dilectissimi ·; | xvi . Synodus reiensis ·; | Cum in uoluntatẽ dñi —

f. 28 con|sensi & subscripsi ·; xvii . Synodus . arausica | i . heredicus in mortis discrimine —

f. 30b (xviii) Ciro. in ecle|sia iustianensis ·; xviii Synodus. uasensis | i Qui oblationis defunctorũ —

f. 32 (v) dioscoro . uc̃ cũ apud aus∗∗∗∗ | pitiũ epm̃ ·; xviiii Synodus arelatensis | i. Ordinari ad diaconatus —

f. 35b (xxxi) susciperit. uindecabit | Synodus arausica ·; | xxi. De gratia & libero arbitrio . Cum ad | dedicationẽ —

f. 36 deferant ·; | i. Siquis ꝑ offensam —

f. 43b (xxiii) propria manu . subscriberint . nẽ nam̃ | Cęsarius in dĩ nom̃ eps̃ —

f. 44 adeodatus uir inℓ consensi & ~~ss~~ | Dilectissimo fratri caesario | Bonefatis ꝑ filium m̃m . armenium —

f. 47 horeste uc̃ consoℓ | xxii. Sinodus agatensis . | i De his qui oblationes —

f. 49b (xxvii) placuit congregari | xxiii Sinodus aurelianensis. | i Raptor si ad eclesiam confugiret —

f. 51b (xxii) deesse | ñ liceat xxiiii Synodus. epaonensis. | i Epĩs prsƀis atq; diaconib; Canes | —

f. 55b (xxxi) agapito consoℓ . In hac synodo | suscribserunt epĩ numero . xxiii . | xxv . Synodus. arelatensis . | Cum in uoluntate dĩ —

f. 56b opilione ũc con|soℓ . In hanc constitutionem . xiiii. epĩ || f. 57 subscripserunt; Synodus carpentoratensis . | xxvi . Carpentorate conuenientes. hu|ius modi —

f. 57b subscripserunt epĩ . xv . | xxxvii *(sic)* Synodus uasensis. ad locum | Hoc &iam placuit ut omnes prsƀi qui sunt in | parrociis —

f. 58b decio . uiñ uc̃ . consℓ | In hanc constitutionẽ . xvii *(in ras.)* epĩ subscrip|serunt . Ex constitu∗to synoda|li apostolicae sedis . inter cetera ad locum | His ergo perpensis —

f. 59 consideratione dispgit, | xxxviii *(sic)* . Incep̃t praeceptum. immo lex || f. 59b a gloriosissimo rege theoderico contra | illos sacerdotes qui substantiam eclesiae iure | directo aut uindere aut donare praesumunt. | Domituri orbis presoli & reparatori liber|tatis senatui urbis romae. flauius. | theodericus rex. peruenit ad nos | —

Digitized by Google

f. 60 uenantio uc̄ consol | Incipiunt capitu|la sc̄i agustini | quae debeant | publica voce re|legere et manu propria sus|cribere . In quib; suspicio est . quod | manichei sint . || f. 60ᵇ ı Qui credit duas esse naturas —

f. 63ᵇ (xxı) fides recta n̄ recepit. anathema sit . | In xp̄i nomine ego prospera hanc cartʰo|lā — polliceor atq; promitto . | not . sub đ . xııı . kal . decemƀ . olibrio . | iun̄ . uc̄ consol finit ||

f. 64 xxxı Sinodus aruerna . | ı Inprimis placuit quotiens secundū | —

f. 66ᵇ (xvııı) subire iacturā | xxxıı: Synodus aurelianensis | Cum in dī nomine aurelianense urbe —

f. 75 (xxxvı) praeterire permittetur . | Lupus in xp̄i nom̄ ep̄s conscripsi —

f. 75ᵇ Uincentis prsƀ directs a dom̄o sustrisio ep̄o sss . | Item. incipiunt canones aurelianensis | facti in die quarta . basilio . uc̄ . consol | Cum in aurelianensi urbe unianimiter — unita | suscriptio . Incipiunt . capitula . | ı . Ut pascha uno die —

f. 77 xxxvııı Ut quae statuta sunt conseruentr | ı. Ut scm̄ pascha secundum laterculum uic|tori —

f. 83ᵇ constitutio sacerdotum . | Leoncius ***** in xp̄i nom̄ ep̄s ecles. | Burdegalensi —

f. 85 teudo|bando ep̄o ciuitatis lexobinae | Incp̄t constitutio apostolicae | sedis . Siluester ep̄s . uniuersis ep̄is | per gallias . et septem prouintias . | Placuit apostolice sedi . ut si quis ex qualib& —

f. 85ᵇ concessimus . Bene ualite feliciter . | ı Osimus uniuersis. in uiennensi & narbonensi. | et septē prouinciis ep̄is constitutis. praeci|puum secuti —

f. 86 requirat | examen. ı Auits ep̄s . uictori ep̄o . de | basilicis hereti|corum n̄ . recipiendis . petis|ti . imm potius praecepisti —

f. 90ᵇ habeat quod donauit . | Canones aurelenianensis | facti indictione . tertia decima . | Ad diuinam gratiā — titolis praenotatum | f. 91 titol . ı . Itaq; nefariam sectam —

f. 97 (titol xxııı) custodiant ᵉaritatem . | Item subscriptio episcoporum . | Sacerdos eclesiae lugdunensis —

f. 98ᵇ Sabaudus abba albini ep̄i . ecl ande|cauis. sss Finit amen || f. 99 Domino uenerando mihi patre | ****** sthephano ep̄o dionisius. | Quamuis carissims frater ues|ter assiduis —

Digitized by Google

f. 99b gratia diuina custodiat. | Incp̄t capitula canonum sc̄o |rū apostolorū̄ . ı de ordinatione ep̄i . | —

f. 101 (xlviii[1]) in mo|re dn̄i prouenire; Expliciunt capitula canonū. apostoloꝝ. | Incp̄t regulae eclesiasticae sc̄orum | apostolorum. per sc̄m clementē ꝑlatae | ı Ep̄s a duob; aut trib; ordinetur | —

f. 106 (xlviii[1]) in nomine patris. | et filii. & sp̄s sc̄i. Explct. synodus . aposlꝝ | Anno secundo gloriosissimi | regis hilderici. non̄. februarias. | Kartagine. in secretario basilicae | sc̄i martyres. agilei.| Cum bonifatius ep̄s. eclesiae char|tageninsis. cum coep̄is suis . diuersa|rum prouinciarum . africanarum | —

f. 123 Ep̄i . dixerunt . fiat . Subscriptio . | Bonifatius ep̄s plebis carthagenensis | —

f. 124 donatus ep̄s plebis . gerbitanae . | Concilii. sub sc̄o bonifatio ep̄o.| carthagenensis aeclesiae cele|brati acta pridiei. finiunt. || f. 124b Incp̄t diei secunda anno secun|do gloriosissimi regis hildirici | die nona id̄ feb̄. carthagine in | secretario. basilicae sc̄i mar̄. agileii | Cum bonifatius ep̄s eclesiae car|thagenensis cum ep̄is suis diuersarum | prouinciarum africanarum —

f. 127b iustissime flagitat . | Incp̄t pactio xv. sinodi calcidonensis | ı . De canonib; unius cuiusq; concilii | —

f. 128b (xxvii) puellas. finiunt capitula . | Ex synodo calcidonensi | ı. De canonib; *etc.* | Regula sc̄orum patrum —

f. 134b (xxvii) si uero laci. anathematizentur . | Bonifatius — subscripserunt | Item ex concilio carthaginensi || f. 135 sub domno aurelio ep̄o | xlvii . Vt prsb̄t a quinq; ep̄is —

f. 138 (ci) satis placet . | aurelius —

f. 138b et reliqui ep̄i . numero xiii |. Proferantur | ex arciuo huius eclesiae. scripta quae direxi|mus. & rescripta quae sumsimus uel quecumq: | ad praesentis negutii pertinent firmitatē | Redemtiolus notarius —

f. 142b Sc̄i agustini de morib; clericorum | in secundo librō ad locum. | Uobis dico qui forte nescites —

f. 143 occupetr | Item in libro secundo de morib; clericorū | Locus &iam ipse ubi monasterium —

f. 143b possedeatur | Et alia exemplaria auctoritatis sc̄i bo|nifati ep̄i. primatis prouintiae byzacęn̄ | Dilectissimis atq; in xp̄i gratia nominan|dis filiab; meis uniuersis d̄i ancellis mo|nasterii bauagalia-

Digitized by Google

nensis . bonifatius | primae sedis eps in dño salutem. uestrae sci moniae libellum —

f. 144 oramus. | Dat sub die kal mad anno . xxi. gloriosimi (*sic*) regis tharsamundi . Itẽ recitauit | Exemplar epistulae generalis quae | ad epis inuitandos in causa insulae . lerinen|sis missa est. | Quotiens membrum aliquod —

f. 145 inquirit . | Incpt institutio scorum epis coporum | Rauenni. rustici. — crisanti . in | causa insulae lerinensis. Cum arelate | in secretario eclesiae —

f. 146 aut uerbis repeteret. | Incpt. fides. catholica. beati | atanasi. epi | Quicumq; uult saluus —

f. 147[b] saluus esse non poterit. | De incestos homo si incestũ commise|rit. de istis causis —

f. 149 pro causa sua transmiserit | Locutus est dñs ad moysen dicens. | Quicũq; ergo. maculatus fuerit lepra | —

f. 149[b] in loco | inmundo . Interrogatio sci agustini epi | Cum una sit fides — in galliarũ ten&ur | .ii. Responsio gregorii papae. | Nouit fraternitas tua —

f. 150 in consuetudinẽ depone Interrogatio | sci agustini epi | Si post inlusionem — celebra|re . Respoñ . sci gregorii papae | Hunc quidem testamentũ —

f. 151[b] con|tradicat ne consentiat ||

575. membr. fol. 2 Col. foliorum 158. saec. X [1]).

f. 2[b] de uiro contra uoluntatẽ uxoris in monasterium ingresso. etiam|si tonsorat' fuerit uxori omnino reddendo | *u. s. w.*

f. 3 [2]) Conciliũ Toletañ . x . ⁊ viii . epõ⁊ | De prbis & diaconib; si post ordinẽ filios genuerint . | — De regulis catholice . contra pris|cillianos . | Constitutio . concilii epo toletano | archadii —

f. 5[b] ctra sedẽ sci petri fatiens anathm . | Incipit toletana sinodus | secunda acta a viii. epis. |

f. 6[b] Toletana sinodus . iii . lxxii . Epõrũ | in qua arriana haresis in spania | condemnat . in nomine dni nri ihũ | xpi anno regnante quarto gloriosissi|mo. atq. piissimo. et dõ fidelissimo dõno | Re-

1) Vgl. über diese Handschrift die Ballerini l. c. 3, 4 LVI 219. — 2) Unten: Iste liber ptine t ad librariã | sancti Martini ecclãe Magũtiñ |M Sindic' sst 1479.

Digitized by Google

cado rege. die .viii. iduũ maiarũ hera | dcxxvii. haec sc̃a sinodus habita est in | civitate regia toletana ab ep̃is to|tius spanię vł gallię qui infra scripturi s̃ . | —

f. 11 Incip̃ synodus in toletana urbe habita | ep̃orꝝ Sexaginta octo —

f. 154 Synodus habita in ciuitate | spalense sub die iduum nouẽbriũ anno | regnanti gł̃osissimo pncipe sisebuto hera dclvii. tituli. | i De theodulfi malacitane aeclę ep̃i querimoniis | adũsus reliquos ep̃s ꝑ quib;dã parrochiis . | — xiii De duab; in xp̃i naturis & una ꝑsona . | In nomine dñi nr̃i ihũ xp̃i isidorus bisinnius || f. 154[b] rufinus . —

f. 156 (xiii) scã dĩ eclã doc& . i | Confitemur dñm —

f. 158[b] (xlvii) dĩtatis est . Hęc igĩ c̃cordia sententiarũ — subiecimus . | Isidorus — honorius eccłe cordobensis ep̃s sb̃s . | Finiunt diuersi canones con|ciliorum spaniae: evidentiae | dõ grãs amen. fiat. fiat. ||

577. membr. 4. foliorum 74. saec. IX [1]).

f. 1 [2]) ////// causis lapsu sp̃i uel praesbiteri —

f. 2 honore priuabit [3]) | Dicta Hieronimi presbiteri | Dñs in euangelio ait scrutamini —

f. 2[b] suo sensu . | Ecce dies ueniunt —

f. 3[b] non pauperibus | Quod summi sacerdotes — quam perdere. | Cum quo damno —

f. 4 suscipere | In Nomine dñi ñri ihũ xp̃i ego carlmannus dux & princeps francorum | anno ab incarnatione xp̃i septimgentissimo .xlii. —

f. 5 gubernare studeant | De alio synodali conuentu | Modo autem in hoc synodali —

f. 5[b] quindecim solidis || f. 6 Gregorius dixit. Mos autem sedis apostolicae — reparandis; | hieronimus ait | Omnes igitur qui stipe — fide ueritatem . Nomina episcoporum qui misi sunt a romana urbe ad p̃dicandũ in gallia. | — lemouicinus martialis destinatus ∻ ep̃is . | Nomina episcoporũ seu abbatum qui aput uillam publicam attiniacum | —

---

[1]) Vgl. über diese Handschrift die Ballerini l. c. 3, 1 LVI 203 ff. —
[2]) Unten: Iste liber ptinet ad librariũ | Sancti Martini u. s. w. —
[3]) In dem Fragment werden Hieronymus, Augustinus und Leo citirt.

Digitized by Google

f. 6b pagingarius ab deutico. | Forsachistu diabolae —

f. 7 in halogan gast. | De sacrilegio ad sepulchra mortuorum | De sacrilegio super defunctos .i. d adsisas —

f. 7b hom̃ tollere iuxta pagañ . Fili homi speculatorem positiue in populo meo | —

f. 8b uolumus habitare. | Alloquutio sacerdotum de coniugiis inlicitis ad plebem | Rogamus uos carissimi filii rogamus uos uiscera sc̃ae ma|tris aecclesiae —

f. 9 tardius portus occurrit | Clemens iacobo carissimo in dño aeternam salutem . a sc̃o | —

f. 11b temetipsum damnationem sibi accipiet; Explic̃ dõ gratias | Domino ueneraudo mihi patri petronio episcopo dionisius. exi|guus in dño salutem quamuis carissimus —

f. 12 gratia diuina cus|todiet; Explicit prologus; Incipiunt | capitula canonum apostolorum . | i de ordinatione episcopi —

f. 13b Explicit capitul canonũ apostolorum | Regula aecclesiasticae sc̃orum apostolorum | p clement̃e prolatae | —

f. 17b Expliciunt canones apostolorum | Incipiunt capitula nicaeni concilii . |

f. 18 Incip̃ capĩt. canon concilii ancyrani .m. l. xxiii.

f. 18b Item capitula canonũ sinodi neocesariensis. xiii

f. 19 Item capitula gangrensis conciliae

f. 20 Item capitula anthioceni concilii

f. 20b It̃ cap̃ canonũ concilii apud laudiciã frigiae congregatę

f. 22 Item capitula constantinopolitani concilii

ibid. Incipit capitula synodi serdicensis .xx.

f. 22b *Ohne Titel* i Ut q.·. in niceno concilio statuta s̃t omni modo conseruenter;

f. 23b Incipit cap̃ calcedonensis concilii .xxvii.

f. 24b xxvii De corruptorib; mulierum . Expl̃i capit̃ diuersorum | Incipit.canon niceni. Concilium sacrum — dulcia mella fluit . | De eunuchis et qui se ipsos abscidunt.

f. 28b Explicit canon nicaeni | Incipit canon ancyrani

f. 32b Expl canones ancyradi; prolati in synodo neocaesariensi .xiii. | Et hi canones post eos — ante|riores existunt.

f. 33b Explicit; Incipit canones gangressis. | haec gangrensis regulae — expositae. |

f. 35 Expli | Incipit canones ant^h^icheni |

Digitized by Google

f. 38 Sc̃a synodus quae apud | laodiciã phrigiae pacatinae conuenit ex diuersis regio|nibus asiae. definiones exposuit ecclesiasticas subter | annexae s̃t. |

f. 42[b] Explic. | Incipit canones constantinopolitani concilii; || f. 43 qui ab episcopis centum quinquaginta — officiũ

f. 43[b] Incipit canon sardicensis

f. 48[b] Incipit synodus apud cartaginẽ africanarũ prouinciarum | Post consolatum gloriosissimorum imperatorum honorii .xii. et theod .viii. augg . —

f. 51[b] Synhodo de hoc insequenti tractauimus . | daniel not nicaeni concilii professionem fidei uel eius statuta | recitauit in concilio africano q: nos cum rescriptis episcoporum | alexandrini & constantinopolitani conscribsimus . | .I. aurelius episcopus dix . haec ita —

f. 57 subscripsi q: per nos directa sunt; | Incip epistula ab omni concilio africano bonifaciũ ur̃b rom̃ | episcp faustinũ ep̃m philippũ et asellũ presb directa . | Domino beatissimo & honorabili fratri —

f. 59 episcopi subscripser̃t . | Incipit rescripta . ad concilium africanum. | Cyrilli alexandrini episcopi & attici const. episc —

f. 60 quod optamus sc̃i ff . incipit exemplaria concilii nicaeni directa | sub d vi k decem̃ pc̃ gloriosissimorum impp hon̄ xii et theod viii | agg bonifatio ur̃b rom̃ episcopo; | Credimus in unum dm̃ — ecclesia . | Incipiunt constituta patrum . in magna & sc̃a synodo apud | niceam ciuitatem bythiniae q: de greco translata s̃t a philone euares ad constantinopolitano : | —

f. 63[b] necessario credimus inserenda. | Domino & dilectissimo & honorabili fratri caelestino | aurelius . | —

f. 65[b] pro nobis custodiat fr̃. | Incip̃ regulę aecclesiasticę a chalcidonensi sc̃a sinhodo constitutę |

f. 69 anathematizentur: || f. 69[b] dõ gratias fiat . fiat . pontificum ueneranda cohors. | pro dogmate uero conueniens sc̃o indubie speramine ple|na limitib; sacris p̃fixit iura salutis. de sabbato | Magnificentissimi patres ñri apud laudiciam frigiae congre|gati — f. 70 saeculorum. | Incipit de euangelio tractatus. | Ambrosius episcopus gratiano augusto . Crebra | inquisitio —

f. 71 putauit quia | de inimico factus est. inimicus . | Sufficerant quidem priscorum patrũ regulae sc̃ae | aecclesiae — ideoq: glorio|sissimus atq: relegiosus inluster uir francorum rex pippinus | —

Digitized by Google

f. 71[b] dat̃ v id̃ iul̷ anno quarto regnante domno nostro pippino gloriosis|simo rege —

f. 73[b] ad suam reuerti aecclesiam[1]. do gratias . finit . finit; | *Folgen bis f. 74 von einer Hand des zehnten Jahrhunderts die Stellung der Cleriker betreffende Excerpte aus den canones conciliorum* ccxlv . concilio cartaginense titul̷ . xii . Felix ep̃s dixit suggero . — finiat; de accusato l̷ accusatore: | xxx Itẽ placuit ut accusatus ul̷ accusatur — finiatur || f. 74 ccv Clericos aut laicos accusantes epõs . aut clericos conc calcid tl̷ xxi : —. opinio. concilio carthaginense tl̷ viii . | Numidius ep̃s maxulitanus dixit . praeterea sunt — plac&; | Item concilio cartaginensi titulo xcv. Placuitq: omnib; qm̃n superiorib; — non negandam; conc̃ statuto titulo xci . | Item placuit quotiensc̃uq: clericis ab accusatorib; — admittatur; It̃ de ipso tl̷ xci.| Testes autem ad testimonium — admittatur; ||

578. membr. fol. foliorum 124. saec. IX—X[2].

f. 1[3]) Incipiunt. tit̃ decretorum papae | siricii numeri xv |

f. 6[b] Tit̃ decretorum papae innocenti. num̃. lvii | i De pacis osculo —

(x) terminentur ep̃is || f. 7 (lii)[4]) post baptismum sortitus fuerit *etc.*

f. 29[b] Tit̃ decretorum papae zosimi . num̃ . iiii

f. 32 Tit̃ decretorum papae bonifati. num̃. iiii

f. 35[b] Tit̃ decretorum papae celestini. num̃. xxii

f. 46[b] Tit̃ decretorum papae leonis. num̃ xlviii

f. 73 Tit̃ decretorum papae hilari (6 *Tit.*)

f. 79[b] Tit̃ decretorum papae simplicii (2 *Tit.*)

f. 82 Tit̃ decretorum papae felicis (1 *Tit.*)

f. 84[b] Tit̃ decretorum papae gelasii. num̃. xxviii

f. 96 Tit̃ decretorum papae anastasi. num̃. viii

f. 100 Tit̃ decretorum papae symmachi. num̃. v.

f. 113[b] Tit̃ decretorũ papae hormisdae (4 *Tit.*)

f. 120 Tit̃ decretorũ papae gregorii iunioris (17 *Tit.*)

f. 123 Explicit constituta papae gregorii | sub anathemate interdictam | hic continentur pro|uintiae galliganis quae | ciuitates sunt

---

1) 12 Canones. — 2) Vgl. über diese Handschrift die Ballerini l. c. 3, 2 LVI 209. — 3) Unten: Iste liber ptinet ad librariam | Sancti Martini. u. s. w. — 4) Ein Blatt fehlt.

Digitized by Google

galliga|ni metropolis pro|uintia lugdunensis.| prima. | Metropolis ciuitas lug|dunensium | Ciū eduorum hoc est | augustedunum.| —

f. 124 proū nouempopulana | aequitaniae .III. | Metropolis ciū ausicorum — Ciū elusatium | Explicit ||

579. membr. 8. 2 col. foliorum 104. saec. X [1]).

f. 1 [2]) hic habetur concordia ca|nonum conciliorum | infrascriptorū & presulum ro|manorū .I. canonū apostolorū.| nicenorū. ancyrenorū. neocęsa|riesiū. gangrensiū. anthiocen|siū. laodicensiū. calcedonensiū.| sardocensiū. cartaginensiū ; | Item p̄sulū. siricii. innocencii. | zosimi. cęlestini. leonis & gelasii.| Explicit adnotatio canonū | sc̄orum patrum | Conciliū sacrū — fluit | Domino uere sc̄o sempq; beato | pontifici liberino crisconius | & (*eras.*) xp̄i famulorū exiguus ūri | sacerdotii inconparabile decus | —

f. 2 ueniam dones. ora ꝓ me | meiq; semꝑ memento pontifex | dō digne. finit prefatio succe|dunt capitula | I. De ordinatione ep̄i in canonibus | apostolorum titulo.I.| Concilio niceno. titulo.IIII.| —

f. 11 CCCI. Vt ep̄i & clerici ñ ordinen|tur nisi omnes suos fecerint | xp̄ianos. concilio carthagi|nensi titulo III. | Expliciunt capitula | Incipit liber canonum | Incip̄ lib̄ canonū | II De ordinatione ep̄i | in canonibus apostłorū | titulo primo.| Episcopus a duobus aut tri|bus —

f. 94 (CCCI) xp̄ianos catholi|cos fecerint; | Incipit expositio fidei con|cilio calcidonense·; | Dn̄s noster. & saluator ihs̄ xp̄s | —

f. 94[b] cat|holica & apostolica ecclesia; | Simbolum centū quinqua|ginta sc̄orū patrū apud | constantinopolim: | Credimus in unum dn̄ patrem | —

f. 96 aequalem deb& | habere stadium; | Ex cognitione quarte sy|nodus titulo XVIII; | Si quis ep̄s cum pr̄bro diac̄o ł cum | subiectis gradib; quodcumq; | uentilandum — in | xp̄o unum sumus; | Incipit epistola decre|talis papę leonis ad a|nastasium ep̄m tesso|lanicensi; | Quanta [3]) fraternita×ti tuę | a beatissimi p&ri apostoli | —

f. 98[b] auctores | noluerit custodire; | Incipit epistola hiero|nimi ad lucianū buticū.| Necopinanti [4]) mihi subito litte|re tuae —

f. 101 litterarū | uicissitudine sentiamus; | Explicit epistolo sc̄i hiero|nimi ad lucidum. Incipit | epistola mansueti ep̄i ad | constantinū

[1]) Vgl. über diese Handschrift die Ballerini l. c. 4, 3 LVI 284. — [2]) Unten: Iste liber ptinet ad librariam| Sancti Martini u. s. w. — [3]) LIV 668. — [4]) ep. 71 XXII 668.

Digitized by Google

imperatorem; | Domino serenissimo atq; tran|quillissimo & a dō coronato | relegiosissimo constantino | imperatori mansu&us mediola|nensis m&ropolitanę ecclesię | indignus epis ł uniuersa scā | episcoporum nrōrum frat|nitas quę in hac magna regia | urbe conuenit. a&ernam | in dnō salutem;| Si [1]) apicem imperialis fastigii —

f. 103 huic | nrae fides contin& aduectere; | Incipit expositio fidei; | Profitemur [2]) nos credere in|diuisibilem —

f. 104ᵇ cuius regni non | erit finis; Explic ** exp̄ fid̄ | Incipit expositio sc̄i agustini | de secreto gloriosę incarna|tionis dn̄i nr̄i ihū xp̄i.| Inter cetera et ad locū | lege cum timore caute & secr&ę; | ueni ad me — & secraete est exponendum·; | Explicit concordia cano|num scripta a crisconio | ad beatum liberinū | pontificem; ||

Cassiani *collationes III—V, VII—X.*

560. membr. fol. foliorum 110. saec. X.

Auf der Rückseite des Vorsetzblattes I Collatio abbatis Pafnutii | de tribus abrenuntiationibus | II Collatio abbatis Danihelis | de concupiscentia carnis ac spiritus | III Collatio abbatis Serapionis | de octo principalib. uitiis | IIII Collatio abbatis Sereni | de animae mobilitate et spiri|talibus nequitiis | V Item eiusdem de principalib. nequitiis | VI Collatio abbatis Isaac | de oratione | VII Item eiusdem de oratione in alio codice (i. a. c. *eras.*)

f. 1 Incipit collatio abbatis paphnuti | de tribus abrenuntiationibus [3]). | In illo [4]) scōrum choro [5]). qui uelut astra | —

f. 15ᵇ pcipisse nossemus . | Expł cołła . abb̄ pafnutii de trib; abrenuntiationib; | Incp̄ coł. abb̄. Danihelis. de concupiscentia carnis ac sp̄s [6]) | Inter ceteros xp̄ianę philosophię ui|ros —

f. 27ᵇ abicit diuitis uoluptatē [7]) | Explic̄ cołł abbatis danihelis de concupiscentia | carnis et sp̄s. Incipit cołł serapionis de | octo principalibus uitiis [8]). | In illo cetu antiquissimorum senum || —

f. 43 uelud | in speculo uideremur. || f. 43ᵇ Expl. coll abb̄

---

[1]) LXXXVII 1261. — [2]) XIII 651 Mai PNB I 463. — [3]) collatio 3 XLIX 557. — [4]) Obgleich die in andern Handschriften vorausgeschickte Capitulatio in dieser sich nicht findet, sind doch im Texte die Capitel durch Zahlen bezeichnet. — [5]) choro sanctorum. — [6]) collatio 4. — [7]) uoluntatem. — [8]) collatio 5.

Digitized by Google

sarapionis | Incip̄ coll̄ abb̄ Sereni. prima de animae | mobilitate et spiritalis (s *in* b; *corr.*) nequitiis [1]. | Summę s̄c̄itatis et continentię uirum —

f. 61 gaudio conferemus [2]. Expl̄. | Incip̄ eiusdem Sereni collatio secunda | de principalibus nequitiis [3]; | Consummatisque —

f. 78 plenitudi|nem siteremus (*corr.*). De principatib; abb. sereni coll̄ secunda expl̄. | Incip̄ coll̄ prima. abb. isaac | de oratione [4] ‖ f. 78ᵇ De perpetua | orationis —

f. 96ᵇ disputationib; senseramus | Explicit. amen dō gratias ‖ f. 97 Incipit collatio secunda [5] eiusdē (abbatis isaac) | senis de oratione | Capitula de secunda collatione | eiusdem senis. Prohemium I. — XIIII Responsio quemadmodum stabilitas cordis seu cogi|tationū possit adquiri; Collatio secunda. | Inter cetera [6] haec anachoretarum —

f. 109ᵇ meditatio serua|uerit [7]; Explicit collatio abbatis isaac secunda | de oratione lege in pace·;· ‖

Cassiodorii *historia tripertita.*

823. membr. 8. foliorum 158. saec. IX—X.

f. 1 ter [8] uoluntatem ꝓpriam commorari iussi sunt. aut in metallis affligi. aut [9] | —

f. 29ᵇ synodum uenire pręcipiens. | I De p̄sulibus ecclarū qui int̄fuerunt niceno concilio — Expliciunt capitula | Incipit liber secundus | Nomina episcoporum niceni c̄|cilii Sozomenus [10] | Communicabant —

f. 46 ordiamur [11] initium. Hist̄. eccle|siast. lib̄ II explic̄. incip̄ liber tertius. Incipiunt tituli | libri tertii | — In temporib; religiosi principis —

f. 55 olympiadis. | Hist̄ ecclesiasticę lib̄ III explicit. Incip̄ lib̄ quart'. | Incipiunt tituli. libri quarti | —

---

[1] collatio 7. — [2] conferamus. — [3] collatio 8 de principatibus seu potestatibus. — [4] collatio 9. — [5] collatio 10. — [6] *om.* — [7] meditatione servaverint. — [8] 1, 9 LXIX 892 a. — [9] fol. 4—10 sind verheftet; sie sind nach f. 158 zu setzen. Zwischen f. 1 und f. 2 fehlt ein Blatt. — [10] Nomina — Sozomenus *om.* In der Ausgabe fehlt die von Cassiodorius selbst beigefügte Angabe seiner Quellen überall. — [11] ordinetur.

Digitized by Google

f. 56 Sozomenus [1]) | Igitur sub imperio constantini —

f. 74 manebant immotę. hist̃ eccł lib̃ iiii Expł Incipit | liber. v. Incipiunt tituli "bri quinti | —

f. 75 Theodoritus [2]) | Breui siquidem tempr̃e—

f. 104 imperator. | historia ecclesiastica. lib̃ v Expł Incip̃ lib̃ vi | Incipiunt tituli libri quinti ** |

f. 105 Sozomenus [3]) | Nunc igit̃ de iuliano —

f. 128 potentia copuletur. | Historiae ecclesiasticae lib̃ vi explicit incip̃ lib vii | Incipiunt tituli libri septimi | — f. 128[b] Socrates [4]) | Milites igitur —

f. 155[b] suscepeř. Contuli [5]). | Hist̃ ecclesiasticae lib̃ vii. Explic̃ incip̃ liber | viii Incipiunt tituli eiusdem libri octaui | —

f. 156 Socrates [6]) | De conuersatione monachorum [7]) | Eo tempore fuit —

f. 158[b] languores & dęmones effugabat. & cũ litteras non didicisse ad re// [8]) || f. 4 fer [9]) quia dum sacrificaret aliquando. scm̃ angelum —

f. 10 impetum causa huius modi reipublice remouisset Barbari [10]) ||

Cassiodorii *expositiones in psalmos.*

271. membr. fol. max. foliorum 355. saec. X.

f. 1 Diuersas notas more maiorum certis locis | estimauimus affligendas; has cũ expla|nationibus suis subter adiunximus. ut | quidquid lector uoluerit inquirere per si|militudines earum sine aliqua difficultate | debeat inuenire. | p̂p hoc in idiomatis (ha) *(corr. m. al.)* id est propriis locutionib; legis diuinae | ℣ hoc in dogmatibus ualde necessariis | ℘ hoc in definitionibus. | sc̃h hoc in schematibus. | ėт hoc *in ethio*logiis. [11]) Ethiologia ē causę redditio. | ʀᴘ hoc in interpre-

[1]) *om.* — [2]) *om.* — [3]) *om.* — [4]) *om.* — [5]) Diese Subscription war bisher nicht bekannt. Dieselbe kehrt in anderen Handschriften Cassiodors wieder.— [6]) *om.* — [7]) De conversatione miraculis et responsionibus vel scriptis diversorum monachorum nec non et episcoporum. — [8]) l. c. 1107 b. — [9]) l. c. 1108 c. Ein Blatt fehlt. — [10]) 8, 13 l. c. 1118 c. — [11]) Das Cursivgedruckte *m. al. in ras.*

Digitized by Google

tatione nominum. | RT hoc in arte rethorica | TOP hoc in topicis | SYL hoc in sillogismis | R 1) hoc in arithmetica | GO 2) hoc in geom&rica. | M hoc in musica | R 3) hoc in astronomia. 4) |

Incipit prefatio | expositionū in | psalterio. cassi|odori. senatoris | Repulsis 5) aliquando in rauenna * 6) urbe | —

f. 1b Melos siquidem blandū animas 7) | oblectat . sed non conpellit ad lacrimas 8) || f. 2 pascitur 9) . ieiuniis reficitur . & inde potius cres|cit. —

f. 2b minutatim ad exponenda psalterii uerba | ueniamus 10) || f. 3 eatus 11) uir qui non abiit in consilio impio⁊ 12). Nimis pul|chrum —

f 3b ad exem|plum sanctitatis eius ⁊ menb's quoq . uideat ēē p̃ceptū 13) || f. 4 conuenire . quãuis ad exemplum scitatis eius | & membris quoq: uideatur eē p̃ceptum —

f. 5b Cuius hęc causa suscepta sunt. Expł psał prim̃ . | Incipit II psalmus Dauid . | Quãuis in quibusdam codicibus . nec iste | —

f. 122b dño reddit inmunes . | Incipit a quin|quagesimo pri|mo psalmo usque | centesimum | Cassiodori senatoris exigui ser|ui dĩ iam dño prestante conuerso . | Incip̃t psalmus. LIII'. In finẽ intel|lectus dauid cum ueniret 14) doech idum̃s . | et adnuntiañ saul 15) . et dix̃ 16) . uenit dd | in domum achimelech 17) . | Ut titulum nobis aperiat . causa —

f. 231 solus p̃ualet | confitentes . | HΣIIAIKIT TCQΛ)-(VC KHNTICI)-(UC | Δõ ΓPQTIQC| In xp̃i nomine | incipit psalmus | centesimus primus . | oratio pauperis cum anxius | fuerat 18) et coram dño effude|rit praecem suam. || f. 231b Quãuis aliqui praesentem psalmum dño 19) sal|uatori —

f. 354b expositores habere noscuntur . | Explicit . expositio . | psalmorum . in numero . LI | *Von einer Hand des zwölften Jahrhun-*

---

1) Das Blatt hier und im Folgenden zu sehr eingeheftet. Lies AR. — 2) Lies GEO. — 3) Lies ASTR. — 4) Diese Vorrede über die im Commentar angewandten Zeichen ist in den Ausgaben weggelassen, obgleich sie sich in allen ältern Codices dieser Schrift findet. Durch den ganzen Codex finden sich diese notae am Rande angebracht. — 5) LXX 9. — 6) Rauennati. — 7) animos. — 8) l. c. 11 b. — 9) l. c. 22 c. — 10) l. c. 26 a. Von dem ersten Quaternio sind nur diese beiden Blätter übrig. f. 3 ist von einer Hand des vierzehnten Jahrhunderts ergänzt. — 11) l. c. 27 c. — 12) qui — impiorum *om.* — 13) l. c. 30 b. — 14) uenit. — 15) Sauli. — 16) dixit illi: Ecce. — 17) Abimelech. — 18) fuerit. — 19) Domini.

Digitized by Google

derts Hęc est rescriptio beati ůdelrici epi̅ . in q̇ papę ni|colao de continentia clericorū ñ iuste . sed impie . | ñ canonice . s, indiscrete tractanti ita respondit | Dn̄o & patri . ꝑuigili scę romanę eccłę ꝑuisori . ůdel|ric' . solo nomine ep̄s . amorē ut filius. timorē ut | seruus . Cū tua o pat̄ . & dn̄e decreta sup clericoꝝ | —

f. 355[b] erubescam' peccatores ēē . q̇m in con|spectu hominum homines ēē . ||

Claudianus Mamertus *de statu animae.*

240. membr. 4. foliorum 64. saec. XI.

f. 1[b] ecipis [1]) ut respon|deam quae in rebus humanis corporea . quęue | incorporea sentienda sint . —

f. 4 societate dominatur . Incipit p̄fatio libroꝝ claudiani. | praefectorio [2]) . patricio . doctissimo . et optimo | viro . Sollio [3]) sidonio . Claudianus [4]) | Editionem libelloꝝ | mihi quos de animę statu condidi. reticendi cautus . et loquendi | —

f. 5 uige bonis uiris [5]) ueteris reparator eloquentię . Explicit ꝓlogus . | Lib̄ de statu animae primus . | Magnum in genere humano. Solli Sidoni . fr̄ | amantissime multorum uitium . ē . arrogans imperitia . et ꝑui|cax —

f. 32 secundi uoluminis ordiamur . *Explicit lib̄ prim'* [6]) | *Zwei Zeilen leer* | Sepenumero mecū reputanti mihi . quonā | pacto excellentissima ueritas tatum inimicorum semet | —

f. 53[b] huiusce iam uoluminis iste sit finis || f. 54 Editis in astruc|tionem ueri et merito pa|riter & numero satis ut arbitror idoneis uadibus . Restat | — .

f. 64[b] quanta sit in excidio falsitatis [7]) . Explicit Liber | *Folgt der griechische Text des Psalmes 'Beatus vir' und das griechische Vaterunser.* ||

---

[1]) Diese Vorrede scheint unedirt zu sein. — [2]) LIII 697. — [3]) C. Sollio. — [4]) Claudianus Sal. — [5]) uiribus. — [6]) Das cursiv Gedruckte von späterer Hand. — [7]) Die Schlussepistel an Sidonius Apollinaris fehlt.

Digitized by Google

Eusebii (*Rufini*) *historia ecclesiastica.*

822. membr. Grossoctav. foliorum 175. saec. IX.

f. 1 Incipit prologus Rufini in librũ | historiarum Eusebii quem de greco transtulit in latinum | Peritorum [1]) dicunt esse medicorũ | —

f. 1ᵇ theodosii augusti haec continet ecclesiasticae historiae | liber primus . Capitula Incipiunt . | — f. 2 Incipit liber primus | ecclesiasticae historiae | Successiones sc̃orum apostulorum et tempora | —

f. 16 tenebunt locum·; || f. 16ᵇ Quae &iã secundus ecclesiasticę hystoriae contin& liber . | — f. 17 Quaecumque oportuit —

f. 31 ista sufficiant; | Explic̃ lib̃ secundus . Incipit liber tertius . | haec etiam liber tertius continet . | — Expliciunt capitula libri tertii | Igitur Judaei debitis —

f. 49 ista sufficiant . Expl̃ liber iii . Cap̃ lib̃ . iiii . | — Quartus quoque ecclesiasticae liber haec continet | — Incipit liber quartus || f. 49ᵇ Duodecimo anno principatus —

f. 67ᵇ uiuendi finem fecit . Finit liber . iiii . Incip̃ liber quintus . | Haec etiam . quintus continet liber . | — f. 68 Igitur Soteri ep̃o —

f. 88 hystoriis esse mandata: explicit . | historiae aeclesiasticae liber quintus . Adiuro te qui|cumque hos descripseris libros ꝑ dñm̃ nñ ihm̃ xpm̃ et | gloriosũ eius aduentũ . in quo ueniet iudicare uiuos et mor|tuos . ut conferas quod descripseris . et emendes ad exem|plaria ea de quibus transscripseris . diligenter et hoc | adiurationis genus similiter transscribas . et transfe|ras meũ codicem quem descripseris; || f. 88ᵇ haec continet sextus liber eusebii caesariensis aeclesiasticę | historiae de greco in latinum uersum (uersę *ead. m.*) | Incipiunt capitula de libro sexto | — At cũ seuerus —

f. 109ᵇ materiã derelinquit | Explic̃ lib vi . incipit liber viimus . haec ⁱⁿ sunt in vii | libro aeclesiasticae historiae | — f. 110 Expliciunt capitula libri . viimi . Incip̃ liber septimus . | Septimum nobis —

f. 124 ad memoriam relinquimus (relinquamus *corr.*) . | Expl̃ liber vii . Incipit . viii . | haec insunt in octauo libro ecclesiasticae historiae | — Expl̃ capitula | Incipit liber . viii . || f. 124ᵇ Apostulorum successionibus —

---

[1]) XXI 461.

Digitized by Google

f. 136[b] consecutum sit uideamus. | Finit liber octauus Incipit liber nonus | — Expli[ci]unt capitula || f. 137 Huiuscemodi edictis | —

f. 148 fuerant. procurabat. | Eusebii Cesariensis ecclesiastice istoria | Finit liber viiii Incipit liber x | Hucusque [1]) nobis eusebius — addidimus [2]). | haec etiã decimo libro ecclesiasticę historię continentur | — f. 148[b] Expl capitula | Cum [3]) apud alexandriam —

f. 162[b] inaniter reliquer' [4]). | Finit liber .x. Incipit liber undecimus. | haec contin& xiiius ecclesiasticae historiae liber | — f. 163 Expliciunt capit. || f. 163[b] Post iuliani necem —

f. 175[b] p̄mia meritorum Finit liber undecimus ecclaesi|asticae historiae dõ gratias ||

Ferrandus *ad Reginum comitem.*

243. membr. 4. fol. 1—32 saec. X, 33—48 saec. XI, 49—61 saec. X, 62—66 saec. XI

f. 1 Liber Ferrandi | diaconi ecclę cartaginen|sis ad reg[i]nũ comitem qualis | esse debeat dux religiosus | in actibus militaribus. aũ [5]). | Sotialis (t *ex* c) uitae laborib; exercendus ig|norantia pueritiae mox rationis [6]) | homo caruerit aut dõ incipit dux | inlustris regine aut saeculo militare| —

f. 32 ducib; xp̄ianis p̄petuus principatus. | Explicit liber Ferrandi diaconi ||

f. 33 [7]) Gens [8]) meroingorum de qua | franci reges —

f. 48[b] quicquã duxit. et antiquius quã ut urbs roma || f. 49 — f. 51 *enthalten Gebete* ||

f. 52 Incipit chronica ab a[n]no incar|nat dñi dcLxxxv ab initio vero | mundi. anno iiii dccLxx (*in mg.* Bedae presbyteri) || f. 52[b] I Istinianus minor filius constantini regnaũ. annos. x. | —

f. 58 Sc̄m uero nazariũ in monasterio nr̄o | lauresham ubi in p̄fatis locis in multis miraculis clarescunt | —

f. 61 francoꝝ constituit. | Nomina regũ francoꝝ | Hlutharius regnaũ aũ xLiiii — Hlotharius aũ. xvi ||

---

[1]) l. c. 463. — [2]) addemus. — [3]) l. c. 467. — [4]) capta reliquere. — [5]) LXVII 928. Ferrandi ep. 7. Ad Reginum comitem paraeneticus Qualis - militaribus, seu de septem regulis innocentiae. — [6]) ut rationalis. — [7]) f. 34 unten: antiquus liber sc̄i nazarii in laurissa. — [8]) Leben Karls des Grossen von Eginhard.

Digitized by Google

f. 61b Oratio quando ymnum cantat[2] | angelicum. | Ds̄ qui non mortem — per dn̄m̄. ||

f. 62 Praecepta uiuendi per singulos uersus | quae monastica dicuntur [1]). | haec praecepta legat deuotus ut [2]) impleat actu | —

f. 66 Expectat laetus caelestia gaudia iustus [3]). Finit. | Versus contra luxuriam | Qui cupis esse bonus. qui uitā queris honestā — Dilige munditiā corporis | atque animae || f. 66b *nicht mehr zu lesen.*

Firmicus Maternus *de errore profanarum religionum.*

165. membr. 8. foliorum 36. saec. X.

f. 1 quod in fabricatione hominis [4]) —

f. 33 Ut diuina maiestate ꝓuecti orbē terrę | felici gubernetis imperio; | Juli Firmici Materni ūc. de erro|re profanarū religionu explicit. || f. 33b + Ds̄ propitius esto mihi peccatori seruo tuo — spiritu sc̄o uiuis || f. 34 Permittente [5]) beato ap̄lo petro clemens multa de nefanda | —

f. 36b et clemens respondit. Sed ne ipsū /////////// | //// obseruare consequenter nouerant [5]) ||

Auf mehreren Seiten (f. 1. 3. 4b. 5. 12b. 13. 20b. 21. 28b. 29. 36b) ist die Schrift mehr oder minder ausgegangen. Als Flacius Illyricus die Handschrift abschrieb, befand sich dieselbe offenbar

---

[1]) Columbani monosticha LXXX 287. — [2]) et. — [3]) l. c. 291 b. — [4]) Die Lücke zu Anfang und vor fol. 5 ist von Bursian in der Vorrede zu seiner Ausgabe S. iv unrichtig beurtheilt worden. Vier Blätter fehlen am ersten Quaternio, aber nicht, wie Bursian vermuthet, die drei ersten und das letzte des Quaternio; vielmehr fehlen, da das Mittelstück der Lage (f. 1. 2. 3. 4) erhalten ist, die beiden ersten und die beiden letzten, vorausgesetzt, dass die erste Lage, wie die andern vier, einen Quaternio bildete. Denn möglich ist es immerhin, dass die erste Lage aus einem Ternio bestand, dass also blos je ein Blatt am Anfang und am Ende derselben fehlt. Aber wenn auch die erste Lage einen Quaternio bildete, so ist es nicht nöthig anzunehmen, dass vorn mehr als ein Blatt am Texte fehlt, da das eine Blatt als Titelblatt gedient haben kann. Indess ist dies nicht wahrscheinlich, da die ganze Beschaffenheit des Codex verräth, dass der Schreiber keinen Überfluss an Pergament hatte. Für einen grossen Theil der Handschrift hat er eine Urkunde zerschnitten und die ursprüngliche Schrift bis auf kleine, noch lesbare Reste sorgfältig ausradirt. Auf jeden Fall ist vorn keine grössere Lücke anzunehmen als vor fol. 5. — [5]) Clemens recogn. X 17—27.

Digitized by Google

schon in diesem Zustande. Bursian hat sich meist bei der Lesung desselben beruhigt, während sich behaupten lässt, dass auf mehreren der angegebenen Seiten nur wenige Worte sicher sind. Einige Beispiele mögen die Unzuverlässigkeit der bisherigen Lesung darthun: f. 4b, 21 ed. Burs. hat die Handschrift nicht 'nefariae', sondern 'barbarae', f. 4b, 25 nicht 'obsequatur' sondern 'seruiatis', f. 12b, 23 gibt die Handschrift 'ueritatis inimicus sceleratarum artium magister' statt der Lesart der editio princeps 'ueritatis in multis sceleratarum impietatum scriptis' [1]). Dazu kommt noch dass auf f. 1 und 5 von einer sehr späten Hand mit der grössten Willkür die erloschene Schrift nicht nachgefahren, sondern überschrieben ist. Dies ist nach Veranstaltung der ersten Ausgabe geschehen, da die Lesarten derselben unter der späteren Schrift noch hier und da deutlich zu erkennen sind. Bursian hat zuweilen dieser späteren Schrift den Vorzug vor den Lesarten der ed. princeps gegeben. Eine neue Ausgabe ohne wirklich neue Lesung, die nur mit Hülfe von Reagentien zu bewerkstelligen ist — das schwächste chemische Mittel würde ausreichen, um die erloschene Schrift wieder zu beleben — muss sich darauf beschränken, f. 1 und 5 fast ganz, von den übrigen Seiten die meisten Worte in Cursivschrift zu drucken, um über die Unsicherheit der Lesung keinen Zweifel zu lassen.

Gregorii *Magni epistulae selectae.*

266. membr. Schmalfolio. foliorum 126. saec. IX—X.

f. 1 ı Uenantio [2]) lunensi epo scripsit ut subsidiũ | a se missę abbatissę & adiutorium in om|nibus prębuiss&. | —

f. 16 ccxxı Uniuersis epis perallam prouinci|am constitutis gratiarum actio pro reuer|sione de errore . nullumque pro commodi datione ad sacrum ordinem accedere . | sub plurimis exemplis diuinae scripturae proibet [3]) . || f. 16b ı Gregorius uenantio eps lunen | Fra-

[1]) Bursian gibt 'ueritatis in multis sceleratarum..........' und bemerkt 'spatium uacuum ed. pr. expleuit *impietatum scriptis* sed aliud quid fuisse in cod. apparet. — [2]) Die beiden ersten Blätter fehlen. — [3]) In dieser Hand-

ternitatis [1]) uestrę adeo nobis. | sollicitudinem placuisse rescribimus [2]) ut stu|dii [3]) —

f. 125ᵇ ẽc Greḡ furtunato epõ neapolitano | Augustinus [4]) praesentium portitor. qui reliquorũ | —

f. 126 inde|centi prohibitum & [5]) pro suae magis | animae utilitate cognoscat. || f. 126ᵇ Codex de monasterio o *(sic)* ||

Diese Handschrift zeigt, wie wenig Vertrauen man der Vulgata in den Briefen Gregors des Grossen schenken darf.

---

schrift ausgewählter Briefe Gregors des Grossen ist die Ordnung des Registrum nicht befolgt. Bemerkenswerth sind die dem Verzeichnisse der Briefe beigefügten Inhaltsangaben. Die Handschrift enthält folgende Briefe: I 85 III 11. 37 V 29. 45–47 VI 34 VII 45 VIII 17. 19. 32 IX 1. 2. 5. 6. 8. 13—32. 34. 36. 37. 40. 42—45. 47–52. 54—56. 60. 62–64. 66. 70. 71. 73—76. 78. 81—85. 87—94. 97. 101. 104. 106—122. 124. 125 X 2. 3. 5–7. 9. 12—15. 20. 25. 26. 28. 30. 32. 33. 40–44. 46–48. 50–60. 64. 66. 67. XI 9–11. 17–21. 23. 24. 39. 41–43. 48. 49. 70. 73. 75 XII 3–6. 9—11. 13—23. 25—27. 34—37. 39—46. 49 XIII 24. 25. 36. 43. 47 XIV 15 in dieser Ordnung: X 43 XII 34 X 6. 7 XI 39 XII 4 XIII 24 IX 51 XIII 25 XI 23 XII 20. 22. 21. 23. 25 IX 47 XII 15. 5 X 67 XII 6 IX 48. 49. III 37 X 44 XII 3 XI 42. 41 IX 52. 94 V 45 IX 97 V 46 XII 35 IX 5 XII 26 IX 93 V 47 IX 73. 50. 24 X 2 XIII 36 X 30 IX 101 X 13. 12. 14 IX 74 XI 24 IX 78 VII 45 IX 84. 85 X 46 IX 87. 88. 54 VI 34 XI 6. 7 XII 9. 36 IX 1. 2 X 32. 50. 52 XII 27 XI 73 XII 39 I 85 X 3 IX 91 XII 40 XIII 43 VIII 17 X 47 XII 19 IX 92 XII 41 XI 48. 49 IX 62. 63. 21. 18. 19. 22. 23. 20 X 48 XII 10 XI 17. 21 IX 55. 83. 56. 14. 13 VIII 32 IX 25 X 53 IX 104. 26. 15 X 54 IX 16 XI 18. 19. 20 IX 6 X 42. 28 IX 40 'Sergio defensori. Filius noster magnificus' *etc. (?)* IX 66. 8. 64 XII 42 III 11 IX 118. 117. 109. 115. 110. 111 XI 75 IX 106. 107. 112 XI 70 IX 108. 119. 116. 121. 122. 120. 81 X 66 IX 125 XII 43 IX 82 XI 9. 10 IX 124. 17 XI 11 X 55. 56. 57 IX 70. 71 X 58. 59 XII 16. 17 VIII 19 IX 42. 28. 43 X 41. 40 XII 18. 11 X 9 XII 14. 13 X 33. 25. 60. 64 IX 27. 75. 76 XI 43 XII 44 X 15 IX 29. 30 XII 37 X 5 IX 44. 45 XIII 47 IX 31. 32 XIV 15 XII 45 V 29 XII 46 IX 89. 90. 34. 36 X 20 XII 49 IX 60. 37 X 26. Früher enthielt die Handschrift nach dem vorgesetzten Index noch zwanzig Briefe mehr: Sauino subdiacono. Felici epõ. Castorio notario. Juliano scriboni. Gratiarum actiones marcio augusto. Exhortatorium conductoribus massarum. Cypriano diacono. Constantinae augustae. Constantinae augustae. Sabastiano epõ. Eulogio et Anastasio. Anastasio. Eulogio. Datiano epõ. Johanni epõ Const. Castorio epõ. Furtunato epõ. Vergilio epõ. Omnibus epĩs qui in regno hildeberti fuerant. Hilderico regi. Johanni epõ.

[1]) LXXVII 1101. — [2]) scribimus. — [3]) nostri studii. — [4]) l. c. 1084. — [5]) *om.*

Digitized by Google

Gregorii Magni *homiliae XL in evangelia.*

258. membr. 4. 2 col. foliorum 121. saec. X.

f. 1 Si [1]) igitur [2]) pascha xp̄s . pen|saudum nobis est quid | de pascha lex loquitur ; | —

f. 4ᵇ sc̄toꝝ am̄ ; | expłc omelie xxii . | seq̄ sc̄i euangelii | sc̄d lucam . | In illo temp̄ duo ex disci|pulis ibant [3]) in castellum | — f. 5ᵇ eum in fracti|one panis . Omł lecti|onis eusdem habita | ad populum in | basilica beati petri apłi | In cottidiana uobis sollē|nitate laborantibus | —

f. 7 ut proprios recipiat ad | regnum [4]) ; Explic omł xxiii | seq̄ sc̄i eug̃ sc̄d ioh̄ | In illo tempore mani|festauit se iterum ih̄s | —

f. 27ᵇ quibus | breuiter respondemus [5]) . ‖ f. 28 amittimur [6]) magna [7]) . | Quia dum rem diligimus | —

f. 64ᵇ sibi pro odore suae | carnis adibuit . | Quod ergo sibi turpit̄ [8]) . ‖ f. 65 cumbebat [9]) . sed apud pae|nitentem mulierem men|tis aepulis delectabatʳr . | —

f. 121ᵇ populū figuraliter expri|mit . Qui dū conuersus ad dm̄ [10])

Gregorii Magni *homiliae in Ezechielem.*

259. membr. Grossoctav. foliorum 96. saec. VIII—IX.

f. 1 sed [11]) erunt sicut angeli dī in caelo . unde [12]) per iohannem dicitur | — unigenitus patris qui cum eo uiuit & regnat in unitate sp̄s sc̄i | ds̄ [13]) per omnia saecula saeculorum amen Incipit ome|lia iii . | Uir cuius [14]) calamus mensurae in manu eius | ecce [15]) describitur —

f. 13ᵇ sperantes in uerbo quod uiuit et regnat cum patre in u|nitate sp̄s sc̄i ds̄ [16]) per omnia seccula seculorum amen . | Explicit

---

[1]) hom. 22 LXXVI 1177 d. Der erste Quaternio fehlt. — [2]) ergo. — [3]) Jesu ibant ipsa die. — [4]) regnum ipso adiuvante *etc.* — [5]) hom. 26. l. c. 1203 d. — [6]) hom. 27 l. c. 1205 d. Zwei Blätter fehlen. — [7]) amittimus maxima. — [8]) hom. 33 l. c. 1240 a. — [9]) l. c. 1243 d. Vier Blätter fehlen. — [10]) hom. 40 l. c. 1302 c. Blos der Anfang der Homilie ist erhalten. Die letzten Blätter sind sehr beschädigt. — [11]) Lib. ii hom. ii LXXVI 958 a. Die beiden ersten Quaternionen fehlen, von dem dritten fehlen die beiden ersten Blätter; von dem zweiten ist noch ein Fetzen übrig. — [12]) et unde. — [13]) *om.* — [14]) cui. — [15]) in manu esse. — [16]) *om.*

Digitized by Google

liber.III. Incipit liber.IIII. | Uir cuius [1]) species quasi species aeris mensus est uestibulũ por|tę —

f. 24 seculorum | Incipit omelia .v. expositionũ sc̃i gregorii.| Memoratis superius thalamis propheta subiun|git —

f. 36[b] ergo plerumq̃ scĩs etiam et in lotis sublimioribus po|sitis ut ad bona opera alii prouocentur [2]) ‖ f. 37 Incipit homelia VI.| Postquam de contemplationis gra|tia obliquas fenestras insinuas pro|feta —

f. 49[b] non solum ad o|rientem centum cubitis [3]) sed etiam ad aquilonem ducuntur dum | cum iustis etiam peccatores per dona et penitentiam ad perfec|tionem ueniunt [4]). | Expliĉ. omelia.VI. Incip̃ omelia.VII.| Magna legentium debet esse discretio ut in saro [5]) eloquio cum | —

f. 62 habere nos ante oculos dĩ omnipotentis [6]) palmas hinc inde [7]) monstramus [8]).| Explicit omelia. VII. Incipit octaua. | Prophetiae [9]) uerba quae largiente dñõ hodie caritatis [10]) uestrae lo|quenda —

f. 74[b] pec|camus atque u*tapremis [11]) mundi post culpas lauemus | holocaustum [12]). explicit om̃e. VIII. Incip̃. om̃el. VIIII. | Quid sumus de misticis sensibus hiezechiel profeta [13]) | —

f. 84[b] ho|mo factus ꝑ nostris iniquitatib: in cruce sanguinẽ fudit. qui uiuit et reg|nat cum patre in unitate sp̃s sc̃i ds̃ p' õnia secula seculor̃ amen amen | *zwei Zeilen leer* | Sacri eloquii uerba [14]) misticos sensus ut [15]) propheta ꝑ ad|spirationem sp̃s sc̃i prudent̃ intellegens dĩt—

f. 96[b] p'petuã [16]) erudit sit itaq; gloria õnipotenti dñõ nõ ihũ xp̃õ qui uiuit et regnat | cũ patre in unitate sp̃s sc̃i dš p' õnia sc̃la sclor̃ amen.| Expliciunt omeliae sc̃i gregorii pp̃ in extrema parte ezechielis | numero decẽ dõ gratias. ‖

---

[1]) cuius erat. — [2]) l. c. 998 a. Der Schluss fehlt. Die Handschrift ist von verschiedenen Schreibern geschrieben, so beginnt f. 37 eine neue Hand. — [3]) cubiti. — [4]) ueniunt, largiente - seculorum. Amen. — [5]) sacro. — [6]) omnipotentis Dei oculos. — [7]) et inde. — [8]) monstramus. Cui - seculorum. Amen. — [9]) Prophetae. — [10]) caritati. — [11]) ut appareamus. — [12]) holocaustum. Ad haec agenda adest gratia redemptoris nostri, qui *etc.* — [13]) Ezechielis prophetae. — [14]) *om.* — [15]) *om.* — [16]) Vorher hat die Handschrift 'per dolores et uulnera et munera'

Digitized by Google

Gregorii Magni *moralia I—V.*

245. membr. 4. foliorum 180. saec. IX.

f. 5 [1]) studii [2]) ex utraq; fulciatur. Explicit prologus. | Incipit expositio beati iob moralia gregorii | per contemplationem sumpta. pars prima. | idē libri quinque, | Inter multos sepe queritur. qui [3]) libri beati iob scriptor | —

f. 25ᵇ a ue|neratione historiae ñ recedat; explicit liber | primus; Incipit liber secundus; | Scriptura sacra mentis oculis quasi quoddã spe|culum —

f. 49 isł [4]) uero uidens dñi dicitur et quid per iacob nisi iudai|cus — f. 49ᵇ nudus quippe ad uterum matris reuertitur [5]) ‖ —

f. 62 profecto ęquanimiter ad momtũ sublata tolleramus | Explic̄ liber secundus | Incip̄ liber tercius; | Beatus iob ad mortem p&itus in temptacione | —

f. 92ᵇ expediunt [6]) loca ꝓducamus; | Explic̄ lib̄ tercius ‖ Qui textũ considerat & sensũ sacrae locuti|onis —

f. 125ᵇ subiungit' et seruus lib̄ a dnõ suo. Explic̄ liber ıııı̈ f. 126 Incipit liber quintus | Cũ ualde occultas *(corr.)* sint diuina iudicia. cur in hac | —

f. 179 in desideriis infirmatur; | Explicit liber quintus [7]) ‖

XI—XVI.

246. membr. 4. 2 col. foliorum 110. saec. X.

f. 1 Reddere nazario me lector kare memento | Alterius domini ius quia nolo pati ‖

f. 2 Moraliorum gregorii | papae in expositione beati iob | per contemplationem sumpta | liber undecimus pars | tertia *(m. al. add.* libri vi) ‖

---

[1]) Die Handschrift ist zu Anfang und zu Ende stark beschädigt. Die beiden ersten Blätter fehlen ganz, und erst mit fol. 5 beginnt die Handschrift einigermassen lesbar zu werden. fol. 2 unten: codex de monasterio sc̄i nazarii qd nomi *(sic)*. — [2]) LXXV 516. — [3]) quis. — [4]) l. c. 584 b. — [5]) l. c. 585 c. fol. 49 von einer Hand des 11—12. Jahrhunderts ergänzt. — [6]) expetunt. — [7]) Von den beiden letzten Blättern nur je ein Fetzen erhalten. —

Digitized by Google

f. 2ᵇ Quamuis [1]) in ꝑlixo | opere esse culpabilis | stili mutabilitas ñ | debet —

f. 18 quia nec p carnalem huc delectationem | uenit. Expłi lib̄ undecimus | Incipit liber | duodecimus | Mos iustorum est | tan' sollicitius pr*esentē | uitam quam sit fugitiua | cogitare. quanto —

f. 34 de cordis sim|plicitate laudauit. | Explicit liber duodecimus | Incipit liber ter|tius decimus | Esse hoc peruersorū | proprium solet quod | mala sua [2]) p conuitium bonis | —

f. 47 in suis | uocibus securus non est. | Explicit liber | tertius decimus | Incipit liber quartus deci|mus | Superioribus [3]) huius | operis parte tractaui|mus quod omp̄s dš ut | mentes corrigeret sub lege | —

f. 68 ante iudicium diutius expectauit | Explicit lib̄ ***ᵐᵘ decimus | Incipit lib̄ | quintus | decimus || f. 68ᵇ Quia amici be|ati iob. nequaquā | peruersi esse po|tuerunt. Sophar | naamathites (es *in* is *corr.*) uerba testantur —

f. 89 in | se sed &iam in aliis oderunt. | Explicit liber | quintus deci|mus | + Incipit liber | sextus deci|mus. | Qui contra | ueritatis | uerba in alligatione | deficiunt. | Sępe etiā | nota replicant ne tacendo uicti uide|antur —

f. 140 quia magna obscuritate | inplicata sunt. opitulante dō latius | deserantur (disserantur *corr. m. al.*) ·; Explicit liber | sextus decimus pars tert ||

XXIII — XXVII.

248. membr. 4. 2 col. foliorum 146. saec. X.

f. 1 de locis [4]) singulis quasi ꝑ exercen|da caritate commouit. eoꝝ|q; ora sub specię consolatio|nis aperuit; —

f. 29 quę for|titer egerit. ad diuine spei mu|nimen fugiens solidius uiuat: | Expłic liber uicesimus | tertius: Incipit vi|cesimus quartus: | heliu uim supnę | dispensationis in|sinuans —

f. 53 patient grauis innotescit: | Expłc lib̄ vicesim' | quartus. Incp̄t lib̄ | xxv | Ipsa humanę ēdici|onis qualitas indicat. | quā longe reb; c&eris | —

---

[1]) LXXV 953. — [2]) sua mala. — [3]) Superiori. — [4]) lib. 23 LXXVI 250 b. Zwei Blätter fehlen.

Digitized by Google

f. 75ᵇ oritur exordia honoris ignorat; | Expł lib̄ xxv. Incp̄ lib̄ uicesimus sextus | In locutionibus suis | hoc arrogantes ui|ri habere int̄ alia —

f. 112ᵇ extendam' [1] ·; | // [2]) pł lib̄ vi | ////esimus sex|//us; Incip̄ //// vicesimus | /// ptimus: | /// squis de | /// gnis dictis | //// rogantiū | //// mere scien|//// ā [3]) nitit. ꝓui|dere sollert̄ deb& —

f. 146ᵇ turba deprehensi adhuc | sycomori arborem non | inuenerunt: | Explicit lib̄ xxvii | dō gratias | amen ||

XXXII—XXXV.

249. membr. 8. foliorum 150. saec. X.

Vorn auf dem Vorsetzblatt + iste liber p' sextum scribi deb& quia pars ē ultima *auf der Rückseite desselben* Codex de monasterio sc̄i nazarii. quod vocat | Lauresham | Incipit lib̄ tricessimus secundus pars ultima | Reddere nazario me lector kare memento | Alterius domini ius quia nolo pati ||

f. 1 In hoc libro continentur moralia in iob | libri . iiii . beati gregorii papae urbis romae | Sc̄i [4]) uiri . quo apud dm̄ altius uirtutū | dignitate proficiunt . eo subtilius indignos | —

f. 37 sine termino sup celos regn&; Explic̄ lib̄ xxxii . | Incip̄ liber xxxiii | Antiquo hosti qui sub uehemoth nomine domini|ca uoce describitur . superbi quique tanto fami|liarius —

f. 87ᵇ flammā quippe suggestionū . illius extinguit citius | unda lacrimarum ·; Expł liber xxxiii : | Qui non est diligens et studiosus lector in isto libro nich̄ ꝓficit | anno dn̄i ꝏ ccc xcvi rubricatus est textus iob || f. 88 Incipit liber beati gregorii xxxiiii | Quia ex hoc mundo corpus gerimus . uniuersitatis ter|minum ex ea quę [5]) nos sumus parte pensemus . | —

f. 118ᵇ dum | in sem&ipsis principaliter humilitatē tuentur; finit | Explicit liber xxxiiii. Incip̄ liber xxxv. | Quia iste ultimus huius operis liber est . & locis difficilioribus pertractatis minus obscu|ra sunt —

f. 150 sicut [6]) per | me uerba audit . pro me lacrimas reddat . | Explic̄ lib̄ xxxv ||

---

[1]) extendatur. — [2]) Ein Stück aus dem Blatte geschnitten. — [3]) Quisquis de magnis dictis arrogantium sumere scientiam. — [4]) LXXVI 631. — [5]) qua. — [6]) si cum.

Digitized by Google

Hieronymus *ad Damasum.*

187. membr. 8. foliorum 66. saec. IX.

f. 1 Codex sci nacii laur//// || f. 1[b] Incipit epistola | sci hyeronimi pri | ad damasso papa | urbis Roma | Beatissimo [1]) papae damasso se|des aposthalicae urbis ro|mae hyeronimus . supplex legi |

f. 4 usq; centum . quinquagisimo [2]) . | oret ꝓ nobis . beatitudo tua . beatissimae papa | Explicit prefatio | Incipit expositio psal|terii uel literarum | Quae peruersorum capita . cognuscunt' | psalterium [3]) dicitor ab psalentium mul|torum modolamine uocis —

f. 5[b] fiat fiat quod est semper . | Psalmorum Lib . uer hab . v mil . c . | Beatus uir qui non habiit | —

f. 6 impio|rum peribit . | Quare fremuerunt gentes . & populi | —

f. 6[b] confidunt in eu | in Dne quid multiplicati sunt qui tribu|lant me — dicunt anima mea || f. 7 *enthält Recepte von gleichzeitiger Hand:* Unguentu ad uentre soluendu *und* potio ad ptysicos || f. 8 (— 66) Incpt alfa . betu . galie|ni ad paternum *(Beschreibung von Pflanzen mit Angabe ihres Gebrauches in alphabetischer Ordnung).*

Hieronymi *dialogus adversus Pelagianos.*

178. membr. 8. foliorum 82. saec. X.

Auf dem zweiten nicht numerirten Blatte von einer Hand des fünfzehnten Jahrhunderts Iste liber pertinet ad sem nazarium in laurissa | monasterium ꝑmonstratensis ordinis . redde sibi |

f. 1 Incipit [4]) epistola hieronimi ad thesi|phonte [5]) contra heresim pelagii [6]) . | Non audacter ut falso putas sed amanter studioseq; fecisti . ut | nouam mihi ex ueteri mitteres questionem . quae ante litteras —

f. 12[b] cum ue|ram fidem meae xps reliquerit uoluntati ; || f. 13 Explicit prologus; Incipit liber; | a Dic [7]) mihi critobule . uerum [8]) est quod a te scriptum audio | posse hominem sine peccato esse si uelit. & facilia di esse | precepta ; c Uerum attice sed non eodem sensu . ab emulis ac|cipitur —

---

[1]) XXX 294. Vallarsi hat diese Handschrift benutzt. — [2]) CL. — [3]) ? — [4]) ep. 133 XXII 1147. — [5]) Ctesiphontem. — [6]) adversus Pelagium. — [7]) XXIII 498. — [8]) uerumne.

Digitized by Google

f. 41 reperire non poterit; Cor enim filiorum hominum repletũ | est malitia; Libri pars prima finit | Incipit pars secunda | c Multa quidem de scripturis scis. memoriter copiosaeq; —

f. 67 sub pec|cato . ut omnium misereatur . & cetera quae sepe replicabimus [1]) ; Finit libri pars secunda . | Incipit pars tertia | Delectatus sum tuorum multiplicatione sermonum . | —

f. 82ᵇ delicta solui dicit in baptismo ut cuius in c&eris auctori|tate ducimini . &iam in hac parte errorem sequamini ; ||

Hieronymus *in Ecclesiasten.*

175. membr. 4. 2 Col. foliorum 66. saec. X.

f. 2 *Von einer Hand des vierzehnten Jahrhunderts* Qui te furetur hic demoñs ense secetur | Iste sit in banno qui te furetur in anno. | Codex monasterii Sĩi Nazarii q vocatur laurissa

f. 2ᵇ Incipit tractatus | beati Hieronymi presbiteri | in ecclesiasten . | Codex de monasterio sc̃i nazarii quod nominatur lauresham . f. 3 Memini [2]) me ante | hoc ferme quin|quennium | . cum adhuc | romę essem . et eccle|siasten sc̃ae blesillae | legerem . —

ibid. fonte⁎ ueritatis amisso [3]) . opinionũ | riuolos consectarer | Uerba ecclesiastes. Filii | dauid regis hierusalem. | Tribus nominibus : uocatum fuisse | —

f. 65ᵇ Uae quippe his qui dicunt malũ | bonum . & bonum malum . Explicit expositio | *eine Hand des vierzehnten Jahrhunderts fügt hinzu* bt̃i Jeronimi super ecclesiasten [4]) .

---

[1]) replicauimus. — [2]) XXIII 1009. — [3]) omisso. —

[4]) f. 66ᵇ von einer Hand des zehnten Jahrhunderts
Breue de libris que heilradi fuer'
liber euangeliorũ
liber comiti
missalis
antefonarius
Itẽ gradal & penitentialis
in uno uolumine
lib eucherii
lib de pura confessione
quaternio^nes de reddendis decimis & omelie
tertia de cartalario
quarta de baptisterio

Digitized by Google

Hieronymus *in evangelium Matthaei.*

177. membr. fol. foliorum 123. saec. IX.

Auf dem Vorsetzblatt Codex de monasterio sci nazarii in lauresħ.

f. 1 Incipit prefatio hieronimi | prbi in explanationem | Tres [1]) fuisse | qui euangelia scribserunt et lucas euangelista | testatur dicens, quoniam quidem mul** conati | sunt — f. 3[b] scribenda concludat . | Expl praefatio hieroñ pbi | Incip lib primus expla|natio hieronimi in matheū | Liber | generationes *(corr.)* ihũ xpi | In esaia legimus —

f. 36[b] quod quantum cumque seminaueris tantum et messurus es [2]) | Expl lib . ı . | Incip liber secundus | Johannes [3]) autem | cum audisset in uinculis opera xpi mittens duos de dis|cipulis suis —

f. 65[b] sed a doctrina f*arisaeorū et sadducaeorum; | Explicit liber secundus . | Incipit liber | tertius . || f. 66 Uenit autem | ihs in partes caesariae filippi; | filippus ist *(sic)* est frater herodis | —

f. 94[b] pharisaeorū non qsi discipulus . sed qsi temp.tor accedit.| Explicit liber tertius | Incip liber quartus | Congregatis autem | farisęis interrogauit eos | ihs dicens quid uobis uidetur | —

f. 123 ñ igno|rat . eam diem in qua se scit futurum cū apostolis . | Explicit . Explicit . ||

---

de grammatico .II.
It penitentialis
pactis
de missale
de sermone in monte.

Dann folgt eine Bemerkung von einer Hand des vierzehnten Jahrhunderts: Anno dñi millesimo trecentesimo sexagesimo | nono | in die scoꝝ p'mi et feliciani oppidum | heppenheim per ignem .pp'ium totaliter | est destructū itaq nõ remanserūt nisi q'nqȝ edificia || . — Vallarsi hat diese Handschrift benutzt, ebenso die folgenden. Die ausserdem von ihm angeführten Palatini sind aus späterer Zeit.

[1]) XXVI 15 — Plures. — [2]) sis. — [3]) Stimmt nicht mit der Ausgabe, weil fast durchweg in den Ausgaben des Hieronymus die citirten Bibelstellen mit der grössten Willkür verändert sind. In sehr vielen Fällen stimmt wie hier die Erklärung des Hieronymus gar nicht zu dem vorgedruckten Texte.

Digitized by Google

Hieronymi *(?) fides.*

186. membr. 8. foliorum 36. saec. X.

f. 1 Fides sci hieronimi prbi | Credimus[1]) in dm patrem omnipotentem | cunctorū uisibilium & inuisibiliū conditorem | Credimus & in dnm nrm xpm p quē —

f. 3ᵇ me maculare noluerit se inperitum uel malinolū | uel &iam non catholicum non me her&icū conpro|babit (b *ex* u) Expl. *m. al. add.* Ebrietatis nitiū declinandū | Qui cupis esse bonus — *ibid.* subpungit anhelitus artus || f. 4. 4ᵇ *leer* || f. 5 Incipit o|puscula Sci | Efrem de paenitentia | Dns | nos|ter ihs xps discendens | de regno patris & effectus ē uia | salutis . sup paenitentiam instru|ens beata sua uoce sic ait || —

f. 34ᵇ qui aū pseueranit | in amore dī hic saluus erit qui hab& fontem | sempiternū amen Explic liber sci effrē | Plurima labenti donaū luminari|a caelo | Conditor omps humane noctis : ut umbras | Lustraret diuina poli de culmine flama ||

f. 35 caro [2]) facere nisi noluerit anima munda ergo | cogitatione animo & caro ū peccat audi a|nima — f. 36 aspectus nāq: amo|ris iacula mittit concupiscendi libidine || f. 36ᵇ *erloschen.*

Hieronymi *quaestiones hebraicae in genesin.*

183. membr. 8. foliorum 36. saec. IX.

f. 1 In nomine summi creatoris | incip liber questionum (*m. al. add.* a sco hieronimo editus) | Qui [3]) in principiis librorum debebā secuturi operis argu|menta ꝑponere —

f. 2 paruulos & in angulis grrire tenebrosis . | Expl prologus | Incp liber questionum | In principio fecit ds caelum & terram ; plerique aesti|mant [4]) . ut [5]) in altercatione quoq ; iasonis & papisci scrip|tum ē & tertulianus in libro contra praxeam dis|putat —

f. 36 seruientes | altari niuant [6]) de altari | Explicit liber quaestionū *hebraicarū* amen dō gratias *Sci hieronimi prbi* [7]).

---

[1]) XI 146 ed. Vall. — [2]) ? — [3]) XXIII 935. — [4]) existimant. — [5]) sicut. — [6]) uiuunt. — [7]) Das cursiv Gedruckte ist von zweiter aber alter Hand hinzugefügt.

Digitized by Google

Hilarius *in evangelium Matthaei.*

167. membr. 8. foliorum 55. saec. X.

f. 1 Sci Hilarii | incipit expositio | in euangelium | Mathei . super | titulos quatuordecim [1]) | Gressus qui [2]) matheus | in ordine regiae successionis | ediderat —

f. 55ᵇ sermo igitur ad originem propositi|onis referendus est iohannis ut frequenter admonui [3]) ; ||

Diese Handschrift verdient umsomehr Beachtung, als sie von den Maurinern nicht verglichen worden ist.

Josephi *antiquitates* [4]).

814. membr. Grossquart. foliorum 145. saec. IX—X.

f. 1 Codex de monasterio sci nazarii . quod nominatur lauresham. | f. 2 + Incip [5]) . liber antiquita|tis iosepphi . historiographi . feliciter| In principio creauit ds caelū | & terram —

f. 12ᵇ (xx) cum uirtute defunctus est . | Explicit liber primus Incipiunt capitula libri secundi | haec insunt . in secundo libro historiaꝶ | ioseppi antiquitatis indaicae . | i Quomodo esau & iacob — (III) fratres habuit sibi subiectos . | Post mortem uerò isaac | filii —

f. 24 munera redditurus in pace . | Explicit liber secundus ioseppi historiographi | Incipiunt . capitula . libri. tertii . | haec insunt. n libro . tertio | iosepphi historiarum . anti|quitatis . iudaicae . || i. 24ᵇ Quomodo moyses populū — (XI) & neq : in aegyptū | reuersuros. Expl . | Incip liber tertius . | Igitur inopinabiliter hebraeos tali | —

---

[1]) Sancti Hilarii in evangelium Matthaei commentarius IX 917. — [2]) Gradum quem. — [3]) Joannes ut frequenter admonuimus cap. 14, 7. Hiermit bricht die Handschrift ab, ohne dass ein Defect wahrzunehmen wäre. Auch verspricht der Titel der Handschrift nicht mehr. Am Rande finden sich die Zahlen der Capitel oder tituli I—XIIII. — [4]) Diese Übersetzung wird meist Rufin beigelegt; Muratori glaubt, sie stamme aus dem Kreise Cassiodors. — [5]) Vorher fehlt ein Blatt, das den Index des ersten Buches enthalten zu haben scheint. Auf f. 1ᵇ hat eine Hand des fünfzehnten Jahrhunderts denselben so ergänzt: Capitulum primum tractat de operatione sex dierum — Decimū nonum de Jacob tansituqꝫ eius ⁊ regressu mesopotamie | hic codex tantū Duodecim libros historiarū Iosephi in se habet | residui hic uacant | Opus Divi Nazarii. ||

Digitized by Google

f. 35[b] (xi) ut placuerit unicuiq: consi|deret . Expl liber .iii. antiquitatis iudaicae | ioseppli historiographi . | Incipiunt capitula. libri quarti . | haec insunt in quarto libro ioseppli | historiarū antiquitatis iudaicae . | i Bellum hebraeorū absq ; notitia moyseos. — (v) ē ablatus Continet tempus hic liber annorum xxx | Hebraeos itaque deserti moles|tia —

f. 46 tamen p&itis ut nequaquā cum eis pugnare | debeatis. Expl lib iiii. | hic aliqua praetermissa sunt . | Incipiunt capitula libri quinti . | Haec insunt . in quinto libro . ioseppi historiarꝶ | antiquitatis iudaicae | Quomodo hiesus . dux hebraeorꝶ — (xiii) abstulere captiuā | Continet - sex . Explic capitula | Incipit liber quintus | Moises itaque praedicto | modo —

f. 58[b] (xiii) ex domo eleazari receper' . | Expl liber quintus . | Incipiunt . capitula . libri sexti . | haec insunt in sexto libro ioseppli . | historiarum . antiquitatis . iudaicae . | Interitus palestinorꝶ — (xv) una | cū filiis . Contin& hic lib tempus annorꝶ xxxii | expl capitula | Tenentes igitur palestini | captiuam —

f. 72[b] habeta conuersatione defunc|tus est . | Explicit liber sextus. iosephi | iudaicae antiquitatis . || f. 73 Incipiunt capitula libri viimi | haec insunt in septimo libro ioseppi | historiarū antiquitatis iudaicae . | Quomodo dd quidem — (xi) ad aedificiū | templi Continet — xl . | Incipit liber septimus | i Praedictum itaque proelium | gestū ē die qua dd — (xi) haec nos indicasse sufficiat explicit vii | Incipiunt capitula libri viii | haec insunt in viii libro ioseppli | historiarum antiquitatis iudaicae . | i Quomodo salomon suscepit regnū — (xii) pugnando deuictus est . | Continet — clxiiiium | Incipit liber viii | i | Dauid itaque eius uirtutem | quantorumq' —

f. 104 Cui ochodias filius successit in regnū explic | Incipiunt capitula libri viiii | haec insunt in | nono libro ioseppli | historiarum iudaicae antiquitatis | i Quemadmodum castra metatur — f. 104[b] (xvi) samarios appellant | Continet — vi . | Incipit liber viiii Lege felic | Josaphat itaque rege ad hieru|solimam —

f. 106 ptiū creditoribus | daret & ex ipso olei ptio [1]) || f. 107 (v) recti in quo ait indicabitis nā uerba uesani locutus | ē —

---

[1]) Die Hälfte von f. 106 leer, ebenso f. 106[b]. Eine gleichzeitige Hand bemerkt am Rande: hic deest.

f. 113[b] oportunius edicemus Expl. lib̄ viii | Incipiunt capitula libri .x. | Haec insunt in decimo loco iosepphi | historiarum iudaicae antiquitatis | i Bellū regis assyriorū — (xii) ꝓ babilonios ꝓueneř | Continet — decim | Expl̄. cap̄ libri decimi || f. 114 Incipit liber decimus | Cum autem ezechias du|arū tribuum rex —

f. 123[b] ꝓ diuersa | sententia habebit Explicit liber decimus | Haec continetur in libro xi | ioseppi histori|arum antiquitatis iudaicae | i Qualiť cyrus rex psarū iudaeos — f. 124 (viii) quā iudaeam obtinuit | Continet — trium mensium | Incipit liber undecimus | Primo imperii anno regis | persarum —

f. 133[b] (viii) in his constituti | hierusolymitae degebant | haec continentur in duode|cimo libro ioseppi historiarū | antiquitatis iudaicae | Incipiunt capitula libri xii. | i Ut ptholomeus filius largi — ꝓstratus ē xviii | Continet — clxx annorum | Incipit liber xii || f. 134 Alexander rex macedonū | ubi regnum psarum —

f. 145 qui cū principatū sacerdotii trib; an|nis habuit set defunctus est | Expli liber xiiius ioseppi histori|ographi iudaicae antiquitatum || f. 145[b] *Von einer Hand des zehnten Jahrhunderts* Reddere Nazario me lector kare memento | Alterius domini ius quia nolo pati | Reddunt ecce boni me Saluatoris alumni | hinc illis grates Nazarius referes ||

Isidori *etymologiae*.

281. membr. fol. 2 col. foliorum 308. saec. IX [1]).

f. 1 In nomine dī summi | Domino [meo] et | dī seruo Bra[v]|ulioni epō: ysi|dorus omni [2]) | desiderio desideraui nunc | uidere — domine & frater | Domino meo et uere domino xp̄ique electo ysidoro | epōrum summo, Braulio | seruus inutilis scōrum dī [seruorū] | O pie domine & uirorum pręs|tantissime, Sera —

f. 1[b] marcescens (*ex* marcisc.) Domino meo et dī seruo | braulioni epō ysidorus, | Quia te incolumem cognoui | —

f. 2 beatissime domine . | Domino meo et ue|re domino xp̄ique electo . ysi|doro epōrum summo, braulio | seruus inutilis scōrum dī, sol& re|pleri —

---

[1]) Vgl. über diese Handschrift Arevalus in den Isidoriana 4, 102 LXXXI 864. — [2]) LXXXIII 908.

Digitized by Google

f. 4 inlustrari mereamur . | Domino meo et di̅ seruo bra|ulioni ep̅o Ysidorus. Tuae sci̅|tatis epistule —

f. 4[b] domine fratres (*corr.* frater) | Domino [1]) meo et di̅ seruo brauli|oni ep̅o ysidorus En tibi sicut — stilo maiorum, | Incipit capitul . lib̅ . i. | i De disciplina & arte — xxviii De generibus historiae | Finiunt capitula libri . i. | Incp̅ lib̅ primus de gram̅atica | et partibus eius || f. 5 . Disciplina a dis|cendo nomen accepit, | unde et scientia dici potest —

f. 6 dextro [2]) monstrauit limite callem | — f. 6[b] gre|cis uocatur quando sibimet [3]) || —

f. 308 ut uis morbi ignis ardore sic|cetur. | Explicit lib̅ xx | dō gratias . amen . | de sonitu auium | Aquilas clangere — cicadas fritinnire . ||

Diese Handschrift verdient vor dem durch viele Rasuren entstellten Frisingensis den Vorzug.

Isidorus *de fide catholica contra Judaeos.*

279. membr. 4. foliorum 40. saec. X [4]).

f. 1 Incipit liber . sci̅ | ac beatissimi . isidori | ad florentinam so|rorem suam | Quaedam [5]) quae diuersis temporibus in ueteris | testamenti libris — mei laboris . Quia [6]) xp̅s a dō patre genitus est. | i Judei nefaria incredulitate . xp̅m di̅ filium abnegantes impii | —

f. 16 non erat aspectus & desiderauimus [7]) || f. 17 res [8]) terrae & inspiciam om̅s —

f. 22 atq; iudiciū declarauimus. | Incipit capitula libri secundi - i Quia om̅s gentes ad di̅ cultu uocentur [9]) — xxvi Quia panis & cali|cis sacram̅tum futurum ee̅ in holocaustum [10]) | Recapitulatio operis | Incipit textus breuiarium [11]) | precedentis libelli | Qua-dam ex parte dn̅i & saluatoris nr̅i natiuitatem | —

f. 40 (xiii) et statim | morte nouissima puniendus . sic ergo ///nā [12]) quaecumq; illis [13]) ||

---

[1]) LXXXII 73. — [2]) l. c. 76 b. — [3]) l. c. 79 b. fol. 6 von einer Hand des zwölften bis dreizehnten Jahrhunderts. — [4]) Vgl. über diese Handschrift Arevalus in den Isidoriana 4, 102 LXXXI 863. — [5]) LXXXIII 449. — [6]) Quod. — [7]) l. c. 476 c. — [8]) l. c. 491 b. Ein Quaternio fehlt. — [9]) De gentium vocatione. — [10]) Quomodo sacramentum eucharistiae praefiguratum est. — [11]) Vgl. l. c. 499. — [12]) omnia. — [13]) l. c. 524 b.

Digitized by Google

Isidorus *de natura rerum.*

834. membr. 8. foliorum 92. saec. IX—X[1]).

f. 1 Reddere [2]) nazario me lector care meмto | Alterius dñi. ius quia nolo pati. Amen.

f. 1ᵇ Incipit martyrlogium. | Bedani presrī ∵ | Januarius habet dies. xxxi. | i kł iañ. octauas dñi. | & natale almachi qui iubente alyppio urbis praefecto | —

f. 25ᵇ colūbae uirginis sennonis sub aureliano impr͞e | quae superato igni caesa est; | Explicit martyrlogium | Bedani presbyteri. || f. 26—26ᵇ Concordatio mensium. Term̃. quadragesm̃. Term̃. pasch. Term̃. roḡ. Epactae. || f. 28ᵇ *Drei Heilige, über dem Bilde* Haec uulgo pictura man& dignissima laude | Et manus eximia. Laude cluenſe simul; || f. 29 Incipit supputatio eusebii hieronimi. ab adam — & obitus karoli imper̃. *Von anderer Hand* Te pater ac fili nec non & sp̄s alme — Noxia quis ueniunt felicia cedere cuncta ||

f. 29ᵇ—33ᵇ *Ostertafel von 836 — 1006* || f. 34 Hebraice. Theb&h. Grece tybi. Aegyptiace. cudihius. dicitur; | Principium Jani. sancit tropicus capricornus. | Porro romani ianuarium ex nomine Jani uocauerunt. | *so durch alle Monate hindurch* ||

f. 35ᵇ Concordatio mensium in horarū spatio || f. 36 De computo uel loquela digitorum ∵ | De temporum ratione dño iuuante dicturi necessarium | duximus. utilissimam primo promptissimamq; flexus | digitorū. paucis premonstrare sollertiam. — f. 37ᵇ prefigere sciunt. | f. 38—f. 45ᵇ *Verschiedenes auf die Osterberechnung Bezügliche* | f. 45ᵇ De his signis qui extra zodiacum sunt. | Sunt ergo signa extra ea quae —

f. 46 serenitatem inde coniciunt. | f. 47ᵇ Incipit liber de as|tra celi sc̃i hisidori | spalensis episco|pi | Incipit prologus | Domino. fratri. (& filio *corr.*) sisebuto. hisidorus. dum [3]) te prę|stantẽ —

f. 48 dictorum fidem efficiat. | Explicit perfatio. | Incipiunt capitula | i De diebus — f. 49 xlviii de partibus terrae. | De diebus | Dies est solis orientis presentia. quo usq; | —

---

[1]) Vgl. über diese Handschrift Arevalus in den Isidoriana 4, 103 LXXXI 71. — [2]) Darüber ein Crucifix mit vier Heiligen. — [3]) LXXXIII 963.

Digitized by Google

f. 90 stadiorum & quinque exestimauerunt. ‖ f. 90[b] *Figur* [1]) ‖ f. 91 Incipiunt partes philosophiae. | Philosophiam. triuaricę primo diuiditur. — & sophisicam id fraudolenta ac ficta. ‖ f. 91[b]—92 *Tafeln zur* philosophiae diuisio ‖

f. 92[b] Storia simplex est. Tropologica. id morū insti|tutio — quia xp̄s mor|tuus ÷ p pec|catis nostris. ‖

1448. membr. fol. foliorum 122. saec. IX—X [2]).

f. 1[b] Me legat annales — astra poli | + In dī nomine·; pauca incipiunt de temporib; | et de uariis temporis spatiis amen. | Δ Tempora unde dicta sunt)-(a temperamento &iam nomen [3]) | —

f. 4[b] propter diem | dominicum uariata Finit dō gratias amen | f. 5 Cursus lunae per xii signa | *etc.*

f. 5[b] + Incipit ordo solaris anni cum litteris a scō | hieronimo superpositis ad explorandam septimanae | diem et ad lune aetatem inuestigandam in uno | quoque die per xviii annos | Si quis itaq; &iā calculandi — uetusta ęgyptiorū obseruantia traditum. ‖ f. 6 [4]) ii Grecorum mensis cydineos sigū capricorni —

f. 11[b] Nox horas xviii. dies horas vi ‖ f. 12 Ita currunt ępacte lunaris in k. mensiū per xviii aū. | *u. s. w.*

f. 13 Incipiunt argumenta grecorum de titulas pas|chalibus aegyptior, inuestigata sollertia | Si nosse uis quotus annus —

f. 17 semper incipiunt pariter adsumas Expliciunt argumta paschaliū titulor, | Incipit calculatio | Quomodo reperire possit quota sit feria —

f. 18 usque in presentem annum. ūū dccxlii ‖ f. 18[b] *leer.*

f. 19 In nomine dī summi domino [5]) et filio sisi|buto isidorus | Dum te praestantem ingenio — fidem efficiat. | Explicit prefatio ‖ f. 19[b] i De diebus — xlviii De partibus terre. ‖

---

[1]) Vgl. die Beckersche Ausgabe. Die Schrift des Isidorus de natura rerum findet sich vollständig in dieser Handschrift, vgl. Becker S. XXVI. — [2]) Vgl. über diese Handschrift Arevalus in den Isidoriana 4, 103 LXXXI 876 ff. — [3]) f. 2 unten: Iste liber ptinet ad librariam | Sancti martini eclie magūtiū | M Sindic' sst | 1479. — [4]) Calendarium und Martyrologium. — [5]) LXXXIII 963. Auch in dieser Handschrift findet sich die Schrift Isidors vollständig.

Digitized by Google

f. 20 Incipit liber rotaꝝ sc̄i isidori ep̄i | ı De diebus | Dies est solis orientis presentia . quousque ad oc|casum —

f. 39^{b} cen|tum octuaginta milium stadiorum aestimauerunt ·; | finit amen ·; dō quantum queo gratias ago meo ·; uale .. ||

f. 40 *leer* || f. 40^{b} dies hab& horas xxiiii . — ebdomada hab& dies vii | Libra uel as siue assis xii unciae — siliquae | Siue igitur horã unam siue diẽ integrũ —

f. 41^{b} dupliciter tripliciter & supra. | Uolusii . meciani distributio ͞it uocabula ac notę partiũ in reb; pecuniariis pondere numero mensura | Sepenumero cęsor animaduerti egre ferentẽ te quod | —

f. 44 ciati . ti . Partiũ & numeri naturalis | causa durat . quãuis nominib; apud quasq; gentes referat ponderis & men|surarũ modus ncertus ẽ. Nam ei; dispensio ac dimensio . De mensuris . | Chorus dicit͞ a similitudine collis —

f. 44^{b} stater uero qui ÷ medi&as untię || f. 45 *Über der Zeile m. s. XIV* Incipit ɔpot' | Tempora igitur a tẽperamento nomen accipiunt | —

f. 59^{b} lunares ccxxxv dies exceptis bis|sextis vi͞ dccccxxxv . decies nouies en͞i duodeni || f. 60 *fehlt* || f. 61^{b} *Martyrologium* || f. 62 Versus de singulis mensibus | Primus Romanas — decemberi adest | Item uersus de numero dierum singulorũ mensiũ | Dira patet iani — genialis hiemps | Tetrastikon autenticum de singulis mensibus | hic iani mensis sacer est — f. 63 ludere uerna licent | Versus de duodecim signis | Primus adest aries obscuro — ludere pisces | Tantae magnitudinis sunt signa singula *etc.* ||

f. 63^{b} Cursus lunae per duodecim signa *u. s. w.*

f. 64 . ii . Grecorum mensis eydyneos Signum capricorni | —

f. 69^{b} Nox horas xviii. dies horas vi . | Expliciunt quattuor tempora anni — momenta c͞cc l. dclx . || f. 70 Quota sit luna per singulas kł̄das per decem et nouẽ añ |

f. 70^{b} Loca embolismorum. Concordia maris et lunae.

f. 71 Quota | sit quar|ta deci|ma lu|na per | decem | et no|uem an|nos.

f. 71^{b} Linea xp̄ẽ tuos — nouissimus ordo

f. 72 Ut praecepta mihi dederas dulcissime domne | — Posco tuum memorans flaccum sine fine ualeto . |

f. 72^{b} *und* 73 *enthalten anderes auf den Computus Bezügliche*

f. 73 De interlunio. De eclypsin solis. De eclypsin lunae.

Digitized by Google

f. 73b Incipit calculatio quomodo repperiri possit | quota feria singulis annis xiiiima luna paschae occurrat. | Primo anno circuli decennouenalis xxx est luna | —

f. 74 citissime inuenies. | haec dilecte comes — dum tibi fessus

f. 74b Plura sunt *** segmenta mundiq ·; nostri circulos appellauere graeci | parallelos. principium habent indiae pars uersa ad austrum. pat& | —

f. 75b Secundum persyen. aegypti euntem qui ess& horarum. xiii. idemq; singulis | dimidia horarum spatia usq; ad ultimum adiacere circulis. & hactenus | de terris [1]. | + diatessaron hab& uoces iiii. interualla tria. | cxcii. ccxvi. ccxliii. cclvi. | + diapente hab& uoces v. interualla quattuor. | cxxii. ccxv. ccxliii. cclvi. cclxxxviii. | + diapason hab& uoces viii. interualla septem. | cxcii. ccxvi. ccxliii. cclvi. cxcii. ccxvi. ccxliii. cclvi. cclxxxviii. ||

f. 76 Incipit de ortu et obitu patrum | *A* Adam [2]) pater generis humani di manibus ex ter ra creatus uixit annis nongentis triginta sepultus in cariatharbe | quae distat ab hierusalem uiginti duobus milibus ad australem plagam. | *B* Enoch —

f. 79 Zh Titus pauli discipulus & in baptismate filius natione grecus | cretentium eps missus ibidem requiescit in pace: ~ || f. 79b Ciclus solaris uiginti octo annorum per kl | *u. s. w.*

f. 81 Laterculus secundum supputationem orientalium. in quo diem paschae — quem diem paschae debeas obseruare. || f. 81b. 82 *Tabellen* || f. 82b De temporibus et horis et momentis | Tempora momentis horis diebus *etc.*

f. 110b (Argumentum de lunae cursu per signa) in xii. xxxii. in xv. xl. id est horam | integram || f. 111 Itaque stella ueneris & mercurii hoc a superioribus trib' | — f. 111b Hipparchus — solem altiorem esse | quod luna sit. || f. 112 De lunae cursu per signa | Luna cotidie quattuor — f. 112b pat& esse trangressa. | Item de lunae discursu si qui signa ignorat. | Quod si quis signorum nescius —

f. 113b xxx. Spatio mensiu xii. | De trimoda temporum ratione | Tempora igitur a temperamento —

---

1) & — terris getilgt. — 2) ?

Digitized by Google

f. 114 & dies & annos. | De minutissimis temporum spatiis | Hora xii pars diei est. —

f. 114b nunc atomum uocant. | De ratione unciarum. | Vnciarum quoque diuisionem —

f. 115 & cubitum ac | semissem altitudinis. || f. 115b *leer*.

f. 116 + De ratione temporum | Tenditur ratio temporũ trimoda | auctoritate —

f. 122b (de saltu lunae) regiam uiam rite obserua | gaudens ut certe gloria in regni ||

Isidori *prooemia, de ortu et obitu patrum, quaestiones de veteri et novo testamento, allegoriae.*

277. membr. 8. foliorum 1—93 saec. VIII—IX, foliorum 94—115 saec. X [1]**.**

f. 1 Incp̄. liber premiorum | siue prefationum | ueteris nouique testamenti | Plenitudo [2]. noui et ueteris testa|menti. quam in ca*noni *(corr. m. post.)* catholica —

f. 22 mundum lignum [3] | uitae. dnm̃ nm̃ [4] ihm xp̄m; explicit; | Quorundam [5] sc̄orum [6] nouilissimorum|que *(corr.)* uirorum. hortus uel gesta cũ | genealogiis suis. in hoc libello indi|ta sunt; dignitas quoq: et mors eorũ. | adq: sepulcra [7] sententiali breuitate notata; quę quã.uis omnib. notata | sint. qui p amplitudinẽ. scripturarũ. | pcurrunt [8]. facilius tamen ad memoriã. | redeunt dũ breui sermone leguntur. || f. 22b i adam — f. 23 lxxxiii titus | finiunt capitula | Item capitulatio de nouo testamento || f. 23b Incip. hortus uel ouitus sc̄orum | patruum. qui in scripturarum | laudibus efferuntur, | i Adam protoplaustus [9] et colonus | paradysi —

f. 46 suã. iuxta poliandrũ q'od ⁒ prope nat [10]. ~~Finit~~ | Incipit. eorũ. qui in nouo testamento sunt | lxiiii Zacharias et elisabeth. ante dñm | iusti —

---

[1]) Vgl. über diese Handschrift Arevalus in den Isidoriana 4, 102 LXXXI 862. — [2]) LXXXIII 155. — [3]) lignumque — [4]) *om.* — [5]) Isidorus de ortu et obitu patrum LXXIII 129. — [6]) sanctorum patrum. — [7]) sepultura. — [8]) percurrunt scripturarum. — [9]) protoplastus. — [10]) Naim l. c. 145. Achtzehn Capitel fehlen.

Digitized by Google

f. 55 ibique [1]) defunᶜtus est. adq: *(m. post.)* sepultus ‖ f. 56 Incp̄. auctoritas operis presen|tis. xp̄e faue uotis bonis. | Jam [2]) tempus est. ut seueritas | luculentis rationis optutibus | —

f. 56ᵇ uel ut rex insederit thalamo. expł. | Incp̄. namq. historia chronica | quod etiam pari modo expla|nauerunt. clemens uel theo|philus. et timotheus dilectis|simi dī epī chronographi. et | dilectus autem dī chronogra|phus eusebius pamphiliensis [3]). | Anno autem. XLII. octauiani augus|ti caesaris natus est dn̄s et | — f. 79 quantum nobis expediri. | queat. ‖ f. 79ᵇ Igitur incipiamus | ipsorum caesarum uel imperato|rum annos quos regnauerunt. | Licet ab aduentu saluatoris in carne exponere se|cundum chronicam executionē. | Augustus —

f. 81ᵇ Iustinus. regn̄. ann VIIII | Explicit. chronica. dō gratias. | amen ‖ f. 82 In nomine dnī nī ihū xp̄i. Incipi|unt questiones sc̄i hysidori | tam de nouo. quam de uete|re testamentum. | dic [4]) mihi. quid est inter nouum | et uetus testamentum. Respon|dit. uetus est peccatum adae. | —

f. 89 eos dn̄s | per aquas diluuii. explicit. | Incip̄. epistula. de suppotatione dierū. | anni cum mensib. anni uel bissex|tis; annus habet dies CCCLXV. | mensis. XII. tempora. IIII. uer; ęstus. | autumnus. et hiemps. et per annus | tempora duo sunt. ęquinoctia | —

f. 90 transit. per malorum traditionum. | bissextum. ‖ f. 90ᵇ Item computus | Cum [5]) omnes apostoli de hac luce mi|grassent. error erat in populo. | —

f. 92 sc̄ificati | sunt. ad pasca celebrandum. expł | Incip̄. sententia papae Leonis | de apocrifae scripturae *(diese Zeile ausradirt)* | Curandum ergo est. et sacer|dotali dilegentia. maxime pro|uidendum —

f. 93ᵇ patrum. prout ordo poscit le|guntur. explicit. ‖ f. 94 Allegoriae quaedam S. Scripturae | tam ueteris quam noui testamenti *(der Titel von neuerer Hand)* | domino [6]) sc̄o ac reuerentissimo frī orosio; | Isiderus *(sic)* quędam notissima nomina legis euange|liorumque — com|misi corrigendo iudicio; explicit prefatio. | Adam figura xp̄i gestauit. Nam sicut ille sexta | —

---

[1]) ibique in pace. — [2]) ? — [3]) ? — [4]) LXXXIII 201. — [5]) ? — [6]) LXXXIII 97.

Digitized by Google

f. 103[b] celestis coronam accepit; post hec sequitur | nouum testamentum; Quattuor euan|gelistas —

f. 114[b] aeterne beatitudinis refec|tione saturabuntur [1]) ||

Isidori *quaestiones in libros regum, in Esdram, de libro Machabaeorum.*

276. membr. 4. foliorum 65. saec. X [2]).

Vorsetzblatt Liber monasterii laurissen̄ | Qui te furetur hic demoīs ense secetur | f. 2 Incipiunt capitula | I de natiuitate samuhelis — f. 2[b] XXI . Ubi occiditur saul. Expliciunt capitula . | Incip̄ . explanatiuncula sc̄i Isidori . in libr̄ Regū . | Post librum iudicum [3]) | sequitur regum; & aspice tempora . primo | —

f. 19 Gelboe enim montes . lubrici interpretan|tur. Expł liber primus . || f. 19[b] Incipiunt . capit̄. de lib̄. regum . secundo. | I Ubi ammonetur dauid ne templum construatur [4]) . | — VI De catalogo uirorum fortium . | Incip̄ interpraetat̄. in lib̄. regum . II . | Post mortem itaq. saul . unguitur dauid & reg|nat —

f. 22[b] in|ter filios d̄i . Explicit . interpraetatio | de libro . secundo. | Incipiunt . capitula . | de libro . regum . | tertio. || f. 23 I de salomone — VIII de heliseo [5]) et uirtutibus eius | I Succedit deinde salomon dauid; in quo quidem n̄|nulla —

f. 26[b] descenderet . qui nos a peccato mundar& ; | Incipiunt capitula de lib̄ . regum quartus . | I de duob . quinquagenariis cum militib . suis igne [6]) conbustis . | —

f. 27 VIII de transmigrationis isł a nabocodonosor facta in babiloniā [7]) . | Incip̄ . interpret̄ . de lib̄ . regum . quartus . | Mittit rex impius duos quinquagenarios . cum subditis sibi mi|litib . —

f. 29[b] tamquam in caeli uolatilib . confingen|do [8]) requiescit . | De unitate fidei et caritate quae plenitu|do legis est [9]). | Quid uir unus .~ non solum ille unus dicitur . sed omnes conpe|tentes —

---

[1]) In der Ausgabe wird noch hinzugefügt: ad quam saturitatem nos perducat Christus. Amen. — [2]) Vgl. über diese Handschrift Arevalus in den Isidoriana 4, 102 LXXXI 861. — [3]) LXXXIII 391. — [4]) Ne David templum aedificet. Das letzte Capitel des vorhergehenden Buches hat in der Ausgabe die Überschrift De morte Saulis et Jonathae. — [5]) Elia — [6]) cum—igne *om* — [7]) De transmigratione Israel in Babyloniam. — [8]) confugiendo. — [9]) ?

Digitized by Google

f. 33 inter hos fuit psecutor iudas: | De proximi uel defuncti . fratris copula [1]) . | Ex lege ꝑximo *(m. rec.)* defuncti uel fratris copula deferebatur eius —

f. 38 vi. annis. xiiii annis . xvi annis . xxviiii anñ . lv annis . | Incipiunt capit̃ . de lib̃ . hesdrae . | i De septuaginta annis captiuitatis & ihũ sacerdoti [2]) . | — iiii De reditu populi in hierusalem . Expliciunt. capitula.| | Incip̃ . interpr̃ . sc̃i isidori . in lib̃ . hesdrae . | Nam [3]) quod &iam [4]) post septuaginta annos secundum eiusdem [5]) | —

f. 39 bap|tisma . non iteramus . | Incipit . de libro . machabeorum . | De machabeis au quid frib̃ . eloquar [6]) qui sub antiocho rege | —

f. 39ᵇ saeculorum am̃ . | Explicit feliciter xp̃o dõ gratias . | Ysidorus palanensis ep̃i hi extant uersus . Titulus bibliothecae . | Sint [7]) hic plura sacra sunt mundi alia [8]) plura ex his si qua placent | carmina tolle lege —

f. 40ᵇ Vascula concreta fragili [9]) de puluere crete | Pia menta [10]) gerimus pocula nulla damus [11]) . || f. 41 Incipit . praefatio | Dilectissimo fratri nothelmo . beda salutem: Quae | de libro regum dilucidanda —

f. 41ᵇ dilectissime in xp̃o frater . Expł praefatio . | Incipiunt capitula . | i Et suscitabo mihi sacerdotem fidelem . & cetera — f. 42 xxx Et transtulit omnem hierusalem & uniuersos principes. et cet̃ . | Expliciunt capitula . || f. 42ᵇ Incipit ipse liber . ques|tionum in regum . | i Quod ait propheta ad heli loquens ex persona dĩ . Et suscita|bo mihi —

f. 65 constituam intrate in gaudium dñi uestri . | Explicit . liber questi|onum in regum. ||

Iulianus *Pomerius de vita contemplativa.*

238. membr. 8. foliorum 77. saec. IX—X.

f. 3 Codex de monasterio sc̃i nazarii | nomine lauresham ||

f. 4 In dĩ nomine summi opificis | incipit praefatio libri prosperi | Diu [12]) multumque | renisus sum uoluntati tuę | mi domne [13]) studio-

[1]) ? — [2]) De LXII annis captivitatis — [3]) Jam. — [4]) *om.* — [5]) *om.* — [6]) loquor. — [7]) LXXXIII 1107 — sunt. — [8]) hic mundalia. — [9]) fragilis. — [10]) pigmenta. — [11]) l. c. 1111 b. — [12]) LIX 415. — [13]) domine.

Digitized by Google

sissime pontificum | iuliane — f. 4ᵇ proposuistis adtexam [1]) | Expli prologus | Incipiunt capitula | libri primi || f. 5 ı Quod ea sit uitae contemplati * uae proprie|tas ubi ds̃ mundo corde uidebitur | — f. 5ᵇ xxv Quales esse debeant sacerdotes qui nolunt fie|ri uitae contemplatiuae participes. | Item incipit pro|logus || f. 6 Itaque iubes [2]) ut paucis edisseram | —

f. 6ᵇ oratio|nibus adiuuante tractemus Expł prologus | Incipit liber primus de | uita contemplatiua | Quod ea sit uitae contemplatiuae pro|prietas ubi ds̃ mundo corde uidebitur | Contemplatiua uita | in qua creatorem suũ creatu|ra —

f. 22ᵇ continetur ratio disseramus | Explicit liber primus | Incipiunt capitula libri | secundi | ı De actuali uita — f. 23 xxv Quã utile sit ieiunio uel abstinentiae aduenientiũ | caritate* plerũque prȩferre . Expł cap̃ [3]) || f. 23ᵇ Incipit liber secundus | de actuali uita ı | Superiore libro rationem | —

f. 43 donante dño disputemus | Explicit liber secundus. | Incipiunt capitula libri tertii | ı Quantum a ueris uirtutib; uirtutum similitudines distent |— f. 44 xxxııı Ubi se de toto opere loquutor excusat.| Expliciunt capitula | Incipit liber tertius | De uita contemplatiua et quan|tum ab ea differat | actualis . uel qualit — incipiam | quantum a ueris uirtutib; similitu|dines distent | Quȩsistis quantum a ueris uirtu|tib; —

f. 73ᵇ uerba sunt | instituta. Explicit prosperi | liber tertius fauente dño || f. 74 *Von einer Hand des zehnten Jahrhunderts* Codex de monasterio sc̃i nazari laursam || f. 74ᵇ vııı kł iauuarias | in Bethleem | natiuitas dñi nr̃i | ihu xp̃i sc̃e carnẽ | Rom. Iouini Pastoris | —

f. 77 Saturnini et policarpi *(pridie kl Feb)* ||

Justiniani *rectae fidei confessio.*

573. membr. 4. 2 col. foliorum 27. saec. X.

f. 1 Edictum piissimi | imperatoris iusti|niani recte fidei con|fessionem continens | et refutationem | heresium quae aduer|santur catholicae | dı̃ ecclesiae . | Scientes [4]) quod nihil | aliud sic potest miseri|cordem —

---

[1]) In der Ausgabe folgen die Capitel fälschlich erst nach tractemus (f. 6ᵇ). — [2]) iubetis. — [3]) Die Vorrede ist bei der Capitulation mitgezählt. — [4]) LXIX 226.

Digitized by Google

f. 6ᵇ Exemplum homi|nis proponentes & dicentes | quod sicut ex diuersis natu|ris anima & corpore con|sistens homo una natura [1]) | f. 7 Scõrum [2]) patrum hominis ex|emplo in mysterio xp̃i usi | sunt —

f. 27 & pro deceptis | & decipiendis ab eo . red|d& magno deo & saluato|ri nostro ihũ xp̃o in die | iudicii. amen [3]) . | Finit . ||

Lactantii *divinae institutiones.*

161. membr. Grossoctav. foliorum 236. saec. X.

f. 1 Dõ [4]) autem quia semper unus est . proprium no|men . e . ds̃ . super est de responsis sacriq: carminib: | testimonia . quae sunt multo certiora proferre [5]) —

f. 30ᵇ libens ac paratus adcesserit . | Firmiani . Lactanti . de falsa . religione deorũ . | lib̃ prim̃ explicit || Incp̃t . de eadẽ | religione | falsa [6]) . lib̃. ii | Quamquam primo libro —

f. 60ᵇ potuisse fateantur . | Firmiani Lactanti . | de falsa religione | deor̃ lib̃ . ii . explic̃ . || f. 61 Incp̃t . de falsa sapi|entia philosopho|rum . lib̃. tertius . | Uellẽ mihi . qñm [7]) ueritas —

f. 98 proximus iudicabit . || f. 99 Incip̃t liber iiii . | de uera religioñ | et uera sapientia [8]) . | Consideranti [9]) mihi —

f. 134ᵇ de iustitia disseramus . | Firmiani Lactanti | de religione uera | et uerą sapientia | liber . iiii . expl̃t . || f. 135 Incp̃t . lib̃ . de iusti|tia . feliciter . | Non ẽ . apud me dubiũ —

f. 163ᵇ passionis & p̃miũ. + Firmiani Lac|tanti de iustitia lib̃ v . expl̃t . || f. 164 Incpt̃ de uero cultu | liber . vi . feliciter . | Quod erat officium —

f. 201ᵇ officio suo [10]) | satisfecit . || f. 202 Incp̃t . lib̃ . vii . | eiusdẽ de vita bea|ta . feliciter . | Bene hab& iacta sunt —

f. 235ᵇ a dño consequamur | Firmiani Lactani *(sic)* | explicit . lib . vii . eiusdẽ | de vita beata . felicit̃ . || f. 236 De dĩ opificio . Id . ẽ . de ratione firmiani | Lactanti . ad demetrianum . |

---

[1]) l. c. 236 c. — [2]) l. c. 238 b. Ein Blatt fehlt. — [3]) l. c. 268 b. — [4]) VI 140. Der erste Quaternio fehlt. — [5]) Auf derselben Seite unten: Iste liber ptinet ad librariam | Sancti Martini ecclae magũtiñ | /////// | ãno 1479. — [6]) De origine erroris. — [7]) quando. — [8]) de vera sapientia et religione. — [9]) Cogitanti. — [10]) suo officio.

Digitized by Google

Illud [1]) quoq: uenire in quaestionem potest . utrumne ani|ma ex patre an potius ex matre . —

f. 236[b] qua ad beatae uitae statum exspectant [2]) . | *Von derselben Hand, wie es scheint* Antestis dñi nimium praeclarus amande | hunc tibi lotharius librum sic scribere fecit . ||

Marius Mercator.

234. membr. 4 fol. 1—113' saec. IX—X, fol. 114—272 (2 col.) saec. X.

f. 2 Inē epistula anastasi romanae urbis episē ad iohannem episē | iherosolimorum super nomine rufini | Probate [3]) quidem adfectionis ē hęc [4]) ut de sacerdote sacerdos loquaris | —

f. 2[b] niderit ubi possit absolui | Exp̄ . Inē propter fidem [5]) | Propter ueneratione sc̄orū locorū hierosolymā & b&hleē uenimus. & intel|leximus pluri|mos —

f. 3 cottidie fieri anathema sint. Finit de fide de nomine rufini . | Commonituriū lectori aduersum heresim pelagi & cęlesti uł &iā scripta iuliani a mario mercatore seruo xp̄i [6]) . | Quęstio contra catholicā fidē aput ñnullos syrorū & pręcipuę in cilicia ad [7]) theodoro quondā epō | oppidi mamsisteni —

f. 4 conuincimus | & deflemus . Finit prologus . |Nunc uerba iuliani ex libro eius primo [8]) ad florum . capitulo cxu ita . sed [9]) currant ad eū || —

f. 13 tibique coaptauit [10]) dictum hoc partu|risse te montes unde nascer&ur ridiculus mus; | Marius mercator xp̄s [11]) seruus lectori com-

---

[1]) De opificio Dei 19 VII 73. — [2]) quae ad vitae beatae statum spectent l. c. 76. — [3]) XLVIII 231 XX 68 XXI 627 Hieronymus ed. Vall. 2, 577. Vallarsi hat diese Handschrift benutzt. — [4]) hoc. — [5]) Fides Rufini. Ausserdem XXI 1123. — [6]) XLVIII 109. Von hier an gibt den Text des Marius Mercator Baluze (Galland. bibl. Patrum tom. VIII 615 ff.) Mit Recht hat er dem Palatinus den Vorzug vor dem von Garnier zu Grunde gelegten Bellovacensis gegeben. Ausserdem ist Garnier, dessen Text Migne thörichter Weise wiederholt hat, in der Anordnung der einzelnen Stücke in der Sammlung des Marius Mercator mit der grössten Willkür verfahren. Baluze ist wieder zu der durch die Handschriften bezeugten Anordnung zurückgekehrt. Eine neue Vergleichung des Palatinus ist indess nicht überflüssig. — Im Folgenden sind die Varianten nach Baluze angegeben. — [7]) a. — [8]) *om.* — [9]) Verba Juliani. Sed. — [10]) coaptabit. — [11]) Christi.

Digitized by Google

seruo suo salutaem; grecus ser^mo theodo|ri est quondam episc oppidi mansisteni [1]) prouincię cilicię . hunc ego [2]) pro fa|cultate —

f. 13^b persequendus . nunc expositio prauę fidei theodori | suprascripti . Qui aut [3]) nunc primum —

f. 14^b hęc sentit anathema sit . Immo nos tibi catholici dicimus qui talia ore inpurissimo |

f. 16 semper & [4]) in sęcula; finit . *It alia epistula* [5]) | Item marius mercator seruus xpi lectori conseruo salutem . Samosateni pau|li adque nestorii est ista non minus impia quam uana doctrina Nestorius uer|bum di —

f. 16^b iurae dañatus est; *finit. It aliã* | Item marius mercator seruus xpi lectori conseruo suo & parens in dño fidei salutem; Nestorii | quondam epscpi —

ibid . lapsus infeliciter conruit doctrina pietatis ē | sensatorū —

f. 17^b idē ipse & in sc̄la sc̄lorū finit itē tractus [6]) alius . Ctumelias | qdē in me heretiquorū —

f. 21^b niuificabuntur | Ipsi gła in s&la s&ulorum . Finit . Item tractus [7]) alius [8]) . | Plausus amatores xpi populos —

f. 22^b gloriam iudicare . Explicit | Item eiusdem sermo in ecclesia habitus postquam litteras caelestini romani episcopi | — vııı . idus decembris . conss theodosi | xııı . et ualentiniani . ııı . aug post sextum diem quam easdem litteras sumpsit . | Dulcem nob praecedens —

f. 25^b ds pacis erit | uobiscum. Finit. Item incipit eiusdem die altera id [9]) dominica. | Aliis in terra sit aliarum — f. 26^b s&ulorum . Finit . Item eiusdem [10]) epistula ad cyrillum alexandrinū episcopum | rescribentis similiter ex greco sermone [11]) translata . | Iniurias quidem aduersum nos —

f. 28 neq: | eccła di ipsi gła in secła saeclorum. | Nunc exemplum epistolę cyrilli epi [12]) alexandrini ad eundem nestoriū ex | greco in latinū cū [13]) impiissimę contradicens idem nestorius respondendum | esse putauit sicut superius continetur . | Garriunt quidē sicut audio quidā —

---

[1]) Mamsisteni. — [2]) ergo. — [3]) autem. — [4]) *om.* — [5]) Das cursiv Gedruckte hier und im Folgenden von anderer, aber alter Hand. — [6]) tractatus. — [7]) tractatus. — [8]) alius Nestorii. — [9]) id est. — [10]) eiusdem Nestorii. — [11]) *om.* — [12]) *om.* — [13]) cui.

Digitized by Google

f. 29 inter sacerdotes dĩ: Finit [1]) . | Item eiusdem epistula [2]) ad eundem nestorium epistula secunda ex greco sermone | Uenerabiles uiri hac [3]) fide digni —

f. 29b qui nobiscũ s̃ salutant explicit [4]) | Item eiusdem ep̃is cyrilli ad clericos suos constantinopolim constitutos ex greco sermone | Legi litteras missas —

f. 31 & uibere & mori maximum uotum est . exp̃i . | Item nes torii de diuersis eius libris uł tractatibus excerpta ab episcopo cyrillo capitule ex gręco | a nob̃ in latinũ uersa ida [5]) de codice confecto quaternione . xxvi . Inter cetera & infra; | i Oportet nosse nos —

f. 33b (xxi) adseritur seruus . | Item eiusdem contra heresim pelagi . | Seu celesti contra quorũ prauam —

ibid . translatus . | Multis inquid & defrequenter angorum —

f. 35 et reliqua ad p̃sentẽ rem [6]) minime ptinentia . | Item eiusdem in adam tractatus cuius initium istud est in ecclesia publice habitus . | Sol quidẽ supra terras altior —

ibid. eã inde restaurans . Itẽ eiusdem in eo quod scriptũ ẽ | haec om̃a tibi dabo si procidens adoraueris me . Cuius initium istud [7]) ẽ in aliũ sermonẽ lingua p urgente —

f. 35b deiecit atq; prostrauit . | — Ĩt eiusdẽ tractat' alius ad popul in adã | Et auditorũ me exp&entiũ —

f. 36 in secula . Nunc exemplum epostolę eiusdem || f. 36b nestorii ad cęlestiũ rescribentis de greco in latino [8]) translatae | Honorabili & religiosimo pb̃ro cęlestio nestorius in dñ̃o salutẽ noli egre ferre —

ibid. religiosissime frater . | Item exemplũ cõmuniturii qđ sup nomine cęlesti greco sermone a mercatore | datum — post modũ in p̃senti damnati s̃ . Cęlestius quidã eunuchus matris utero —

f. 39 miseratione suscepti sunt. Finit [9]) . | Item nestorii blasphemiarũ capitula quib; litteris ad se missa s̃cis [10]) cęlestino | romanę urbis ep̃o et cyrillo alexandrino contradic̃ . et disputationib; | breuissimis respondendo .xii. capitula fidei . quę ad se missa fuerant refellit . | Nunc ep̃i cyrilli priora —

---

1) *om.* — 2) *om.* — 3) ac. — 4) *om.* — 5) ita. — 6) rem praesentem. — 7) istud initium. — 8) latinum. — 9) *om.* — 10) missis a sancto.

Digitized by Google

f. 45^b^ prorsus ee nihil potest . | Post consulatū ddñn fl. theodosii .xiii. & fl. ualentiniani —

f. 53 eum fore anathema sic sup dictū est . Ex libro ipsius nestorii ex quaternione | xvi dogmate quotiens igit' scā scribtura dictura est uel generationē xpi | —

f. 55^b^ demonstrandi . ecce hic plane confit&ur neminem ante se talia populo pdicasse . | Cyrillus eps alexandriae subscripsi —

f. 56^b^ Theodorus eps cari|delon (c *eras.*) subscripsi . | Explicit [1]) epsc nomina qui inter|fuerunt sinodo contra nestoriū | numero cxciii || f. 57 qui suā mentem dō scō deuouere —

f. 69^b^ scm xpi corpus dixeris esse communem [2]) || f. 70 in iudicium [3]) uitae omniū dñs subiit [4]) —

ibid. in secula seculorum . amen . | Cyrilli epi alexandreę [5]) ad ea quę theodoretus contra ana|thematismos dixit . | Cyrillus reuerentissimo & dilectissimo fratri & consacerdoti euoptio in dño salutē | Legi qua&ua [6]) scimonia dudū —

f. 85 & adici& ad percipiendum; expl . am [7]) . | Eiusdem theodoriti ex prętatione librorū quinque | quos aduersum beatum cyrillū alexandrinę ciuitatis | antistitem scmq. conciliū ephęsenū a quo nestorius damnat; | ē diabolo instigante conscribsit . Inter cetera . | Prius quam conuentus aput ephesum celebraretur duodecim | —

f. 87^b^ Eiusdem ex capitulo tricensimo | Di filius — eius assumens; | Item epistula eiusdem sceleratissimi theodoriti direc|ta nestorio iam in exilio pro sua perfidia constituto qua satisfacit —

ibid. Eiusdem theodori [8]) ex epistula quam pro consolatione || f. 88 nestorianorum constantinopolim destinauit in qua dicit . quod — subsecuta post alia . | Fidelis inquit ds —

f. 89 pdicant dm | Constant [9]) hunc theodoritum per haec scribta — adprobemus theodori māsuestini epi de secundo codice | lib quarto [10]) folio decimo contra scm augustinum defendentem originale peccatum & adam per | transgressionem mortalē factum catholice disserentem; | Tantis extantibus quae demonstrent —

f. 91 sustinere | Eiusdem theodori ex viii. sermone catacismi folio .vii. | Nec enim inquid si duas —

---

[1]) Expliciunt. — [2]) XLVIII 963 c Baluz. l. c. 683 e. — [3]) l. c. 967 c. Baluz. l. c. 685 c. Zwei Blätter fehlen. — [4]) subit. — [5]) Alexandrini. — [6]) quae a tua. — [7]) *om.* — [8]) Theodoreti. — [9]) Constat. [10]) libri quarti.

Digitized by Google

f. 91ᵇ sine peccato custodiens . | Diodori tarsensis eps̄ diuidentis deitatē xp̄i ab eius huma|nitate | Ihs̄ inquid — comprobatur. Item eiusdem diodori | Non sic inquid — substantia . | Blasphemię hibę [1]) edessenorum eps̄ | Non inquid inuideo — fuerat factus; | Eutherii heretici reprehenderit in [2]) sc̄orum patrū doctrinā | & maxime beati cyrilli alexandrini pontificis quā de xp̄o protulit dicens —

f. 92ᵇ approbantur . sed iam supradicti eutherii uersuta prauitas & nihil apud fideles ulte|rius ualitura pandatur; O inquid inconsiderata —

f. 93 sermonibus prodere | Ad caelestinum papam nestorius eps̄ constantinopolit̄ | Didici honestissimum cyrillum alexandrinae urbis ep̄m p̄pt libellos contra eum nob̄ oblatos | —

f. 93ᵇ ad tractatum diuinitatis dn̄i xp̄i . | Epistula synodica sc̄i cyrilli alexandrini ep̄i directa nes|torio quondam constantinopolitanae urbis ep̄o duodecim continens anathematismi . capitul . | Religioso —

f. 97ᵇ uiuificator ut ds̄ anathema sit . || f. 98 Cyrilli ep̄i alexandri ę [3]) scholia de incarnatione unigeniti | quid est xp̄s | Xp̄s [4]) nomen nec definitionis uim optinet nec cuiuspiā substantiā; | —

f. 113ᵇ rectas cogitationes euntes & sensus ad caelestis uocationis palmā perueni|mus [5]) in xp̄o p quem & cum quo dō & patri gła [6]) spū sc̄o in sęculo amen . explic̄ . || f. 113ᵃ Codex de monasterio sc̄i nāzarij *(von einer Hand des zehnten Jahrhunderts)* ||

f. 114 *Über der Zeile von einer Hand des sechzehnten Jahrhunderts* Augustin' sup . Genesim . | Omnis [7]) diuina scriptura biper|tita [8]) est —

f. 125ᵇ non inuti|le est eruisse sententiam . | Explicit aureli ags̄ iber primus | dō gratias amen . | Incipit liber secundus . | Et dixit ds̄ fiat firmamentum | —

f. 137 ope|ris nr̄i iam tertium transeamus; | Explicit lib̄ secundus | Incipit liber tertius . || f. 137ᵇ Et dixit ds̄ educant aquae reptilia anima|rū uiuarū —

f. 148 quae secuntur in sequenti uo|lumine ptractemus; Explicit lib̄ III || f. 148ᵇ Incipit liber quartus | Et consummata sunt caelum & terra | —

---

[1]) Ibae. — [2]) reprehendentis. — [3]) Alexandrini. — [4]) Christi. — [5]) perveniemus. — [6]) gloria cum. — [7]) Augustinus de genesi ad litteram XXXIV 245. — [8]) bipartita.

Digitized by Google

f. 166 eorũ egentẽ quo sit beatior | Explicit liber IIII | Incipit liber V genesis ad littͥ au|reli aũg | Hic est liber creaturae caeli & ter|rae —

f. 177ᵇ ab alio conside|remus exordio . | Explicit liber V | Incipit liber VI | Aureli Agustini | Et finxit dš hominem pulue|rem de terra —

f. 189ᵇ se|quenti uolumine explicare curabo . | Explicit liber sextus . | dõ gratias amen . | Incipit liber VII | Et finxit dš hominem | puluerem de terra —

f. 199ᵇ discamus mecum re|quirat . Explicit liber VII . | Incipit liber octauus | genesis ad litteram | Et plantauit dš paradisum in e|den ad orientẽ —

f. 213ᵇ in consequentibus parandum est . | Explicit liber . VIII . | Incipit . liber . VIIII . | Et dixit dñš dš non | bonum est —

f. 223 renouent in|tentionẽ legentium . | Explicit liber nonus; | Incipit liber decimus | Jam quidem ordo ipse uid&ur —

f. 236ᵇ ut quae | secuntur deinde uideamus . | Explicit lib̃ decimus | Incipit lib̃ undecimus | feliciter || f. 234 Et erant nudi [1]) adam & mulier eius & |—

f. 252 intellegerent' | sicut oporter&. Expl̃ . || f. 252ᵇ Incipit liber duodecimus | Ab exordio scribturae sc̃ae —

f. 271 isto tandẽ fine con|cludimus | Explicit liber XII aureli | aug̃ genesis ad litteram | amen || f. 271ᵇ *Von einer Hand des fünfzehnten Jahrhunderts* Codex monasterii sc̃i nazarii laurizensis | augustini sup genesim ad literam.

Orosii *historiae adversum paganos.*

829. membr. 4. foliorum. 115. saec. IX.

Vorsetzblatt Haec insunt in hoc codice histo|riarum Pauli Horosii praesbiteri. | aduersum paganos | libri numero septem | Lege feliciter . | *m. post. add.* Ormista g̃ miserabilis ł metiens sonat ||

f. 1 Prologus *(über der Zeile)* | Praeceptis [2]) tuis parui beatissime pater au|gustine — libens feci; Explicit prologus . | Incip̃ pauli horosi pr̃b historiar aduersũ paganos lib̃ primus | Praeceperas mihi . uti [3]) aduersus uaniloquam prauitatẽ | —

[1]) nudi ambo. — [2]) XXXI 663. — [3]) l. c. 666. In der Ausgabe wird noch ein grosses Stück zum Prolog gerechnet, welches in der Handschrift an den Anfang des ersten Buches gesetzt wird. — [4]) ut scriberem.

Digitized by Google

f. 17 hominib; continebit; | Explicit liber primus | Incipit | aduersum paganos liber secundus | Neminem iam esse hominum —

f. 30 cetera psequamur[1]) (*m al. add.* expł); | Explicit aduersum paganos pauli horosii liber | secundus; | f. 31 Incipit pauli orosii aduersum paganos | liber tertius. | Et superiore iam libro —

f. 46 mox punica | consequantur... Explicit liber. tertius. Incip̄. pauli. horosi. | aduersus paganos. liber quartus... | Dixisse aeneān* uirgilius —

f. 46b retracta in portu classis et profligata est. praefecti nauium[2]) || f. 47 patione[3]) et minis obiectantis sese consulis manuque retinentis tandem | —

f. 61b termino reparentur.., | Finit. liber. quintus. Incipit... pauli. horosi. pr̄bi. hist̄. | liber. vi. || f. 62 Omnes homines cuiuslibet uel sectae. uel uitae. uel patriae. | —

f. 82 corripiuntur | expediam || f. 82b Explicit. liber. sextus. Incipit. pauli. horosi. historiarum. | liber. septimus. | Sufficientia* ut arbitror docum̄ta[4]) —

f. 113 per te iudicata si deleas :· explicit. | Pauli. horosi. historiarum. aduers ū paganos.. | liber vii. feliciter ·:· | epistula. seueri. ad sc̄m paulinum. ep̄m[5]) ·.· | Post. quam omnes coquos tuos coquinae tuae. renuntiasse cognoui | —

ora pro me.... | Incipit epistulae... || f. 113b Sacrae religionis fidus —

f. 114 iniusta sentire.. | . Incipit alia. | Licet. domnus et germanus meus —

ibid. popularibꝫ uindicauit. | domini ut sup̄. Quō itaq: —

ibid. func|tiones :., ad saluium ·: | Forensis elatio —

f. 115 faciat maximinus ·.· | Alia animorū quidem —

ibid. praesentia. | uisi*tentur ·.· dō gratias. amen[6]) ·.· ||

---

[1]) prosequamur. — [2]) l. c. 857 a (4, 1). — [3]) l. c. 932 b (5, 7). Es fehlen zwei Quaternionen. — [4]) Im Folgenden ist fol. 93 verkehrt eingeheftet: es gehört zwischen f. 87 und f. 88. — [5]) Diesen und die folgenden Briefe hat zuerst nach dieser Handschrift, aber ohne dieselbe näher zu bezeichnen, D' Archery. V 532 ff. herausgegeben. Nach einer von mir angestellten Vergleichung sind dieselben von Halm in seiner Ausgabe des Sulpicius Severus S. 251 ff. neu edirt worden. — 'Paulum' bei Halm in der Überschrift des ersten Briefes ist ein Druckfehler. — [6]) Palat.

Digitized by Google

PASCHASIUS *(Faustus) de spiritu sancto.*

241. membr. 4. foliorum 37. saec. X.

f. 1[b] Incipit prolocutio de plenitudi|ne spū scī | Faustus [1]) ex

828 enthält fol. 89—172 eine Copie der oben beschriebenen Handschrift aus dem zwölften Jahrhundert. Auf fol. 172[b] findet sich folgende Notiz:

Hist libri quos bernardus | ppo sumptu ēscribi fecit. | Ysagogę . Cathegorię . Perier|menias . Topica . liber syllogismo⁊ | ypotetico⁊ . Ante p̄dicam̄ta boetii . | hi om̄s . VIIII . in uno s̄ uolumine. | Cōmentū . cathegor̄ . Cōm̄tū in | topica. Topicę differentie | & prior liber sillogismorum | cathegorico⁊ & quedā excerpta | uel questiones de dialectica in uno uolumine. Iterū topice differen|tie in altero uolumine. Regulę minuciarū & questiones | Lantfranci in uno uolumine . Iterū utiles q̄stiones dialecticę . & | regulę syllogismo⁊ utro⁊q; & | mensuratio monocordi . & regulę abaci & minutiarū . & textus dia|lectici & scđ liber sillogismorū | in uno libello . om̄s . VIIII . | Rethorica de inuentione . Prisci|anus de ēstructione . De litteris | & syllabis . figuris & tropis . & me|tris & maximianus in uno uolum̄. | Regulę p̄sciani . Ouidius meta|morphoseon . Ouidius tristium | Ouidius in amatoria . Virgilius . | Lucanus Terentius duo salustii | .I. arator .I. Auianus . Donatus. | Marcianus de nuptiis philologię . | Orosius . Cassiodorus . duo Helperici | cum regulis bedę . Juuenalis . & | descriptio astrolabii in uno | uolumine . Arithmetica . | Musica . | Duo missales . unū officiale . | unū graduale cū sequen|tionario . XXX . IIII . libri | .L. VI partes. | Librū qui ētinet passiones aposto|lorū dedit ad altare scī Martini | & unū psalteriū . |

f. 173 Anno ab incarnat dn̄i . Mill[mo]. LX[mo] IIII[to]. consecratū ē hoc oratoriū & indict. II[a].
altare | a uenerabili Bennone Osnebrugensi epō . II. kł Octobr. In honore scę | trinitatis . & scę marię matris xp̄i & scī michahelis archangeli. & scī | Hieronimi prb̄ri . & eorū quo⁊ reliqę in altari continentur Timo|thei discipli Pauli. feliciani mr̄ . Pancratii mr̄. Laurentii mr̄. & om̄i.

Anno dn̄ice incarn̄t M[mo] . LX[mo] . IIII . Indict . II . Consecratū ē hoc oratoriū | & altare . a domno nr̄o . Eilberto . uenerabili epo .II. kł Octobr . In hono|re scę & uictoriosissimę crucis . & scę marię matris xpi . & S Hiero|nimi prbri . & confess̄ . & omium . confesso⁊ xpi . & inprimis eorū | quo⁊ reliquię in hoc altari sunt inclusę . scilicet Martini . confess̄ . | Nicol. *confess̄. (eras.)* Theodori epī. Donati epī |

Anno ab incarn̄ . đ . M[mo] . LX[mo] . IIII[to] . Indict. II . Consecratū ē hoc altare . VI . N̄ . Octbr . | a domno nr̄o Eilberto uenerabili epō in cōmemoratione dn̄icę |passionis & in honore scę & uictoriosissime crucis & S Marię | matris đ . & scī leodegarii epī & mr̄ . & om̄iū mr̄ . Continet autē | in altari de ligno đ . de corpore . S Stephani ꝓtom̄r . & S Ypolti m̄r . | S Pancratii mr̄ . & S Pontiani mr̄.|

[1]) Gennadius de viris inlustribus 85 LVIII 1109.

Digitized by Google

abbate liriensis [1]) monasterii. apud | Gallie regium eps̃ [2]). uir in diuinis scripturis sa|tis intentus. ex traditione symboli occasione | accepta. conposuit librum de spũ sc̃o. In quo | ostendit eum iuxta fidem patru*m. & consubstan|tialem. & coaeternalem esse patri & filio. ac ple|nitudinem trinitatis obtinentem. | In hoc codice continentur duo libri | Fausti episcopi de spũ sc̃o | Incipiunt sensum capitula | uel distinctiones | capitula libri | primi [3]) |

f. 2 Omnes spm̃ scm̃ aperte de capite fidei. | id est de symbolo intellegendum | — Localem non esse spm̃ scm̃. | Expliciunt capitula libri primi || f. 2^b Incipit de spũ sc̃o liber primus | I Om̃s spm̃ scm̃ aperte de capite fidei | id est de symbolo intellegendũ | Fides [4]) catholica in uniuersum mundum | —

f. 24^b & ta|lia tribui per conserui aestimas largitionẽ | Explicit de spũ | sc̃o. liber | primus || f. 25 Incipiunt capitula | de libro secundo | Quia nulla creatura rationabilis [5]) cogna|tae creaturae possit infundi. | — f. 25^b in corpore mereantur | Expliciunt capitula | Incipit de spũ sc̃o | liber secundus. I Quia nulla creatura rationabilis | cognatae creaturae possit | infundi || f. 26 Legimus de proflua effusione sp̃s sc̃i. ihs̃ | —

f. 36 & a confirmatis signorum miracula celebrant[2] [6]). || f. 36^b *manu saec. XII (Hymnus auf S. Mauricius)* Emicat ecce dies lucida | — Cesar amande scires dñm̃ ||

Paulini *Nolani carmina natalicia de S. Felice.*

235. membr. Grossquart. fol. 1—26 saec. IX, 27—64 saec. XI.

f. 1 *Über der Zeile* incipiunt sex libri felicis sc̃i | Annua [7]) uota| mihi remeant. simul annua linguae | —

f. 5 perpetuisque opibus quas et modo | cernimus auxit. | Tempora [8]) temporibus subeunt. | abiit [9]) et uenit. aetas —

---

[1]) Lerinensis. — [2]) apud Regium Galliae episcopus factus. — [3]) Die Worte Incipiunt — primi durchgestrichen. — [4]) Unter dem Namen des Paschasius Diaconus herausgegeben LXII 9. Das erste Capitel der Handschrift bildet in der Ausgabe die Vorrede. — [5]) rationalis. — [6]) 2, 4 l. c. 31 Die grössere Hälfte des zweiten Buches fehlt. — [7]) LXI 468. In der Handschrift keine Versabtrennung. — [8]) l. c. 476. — [9]) abit.

Digitized by Google

f. 8ᵇ motauit [1]) pie non cla|sit saeclum [2]) uitae . | Lex [3]) mihi iure pio propossita [4]) hunc | caelebrare quotannis —

f. 13 leta ethiebatur [5]) gemini uictoria uoti Ɛ̃ m | Incipit ɪɪɪɪ . f. 13ᵇ In ueteri [6]) nobis noua res | adnascitur . cetu [7]) —

f. 16ᵇ idem et in aeteron [8]) immo|tabitur a se . Ɛ̃ liber ɪɪɪɪ . incipit . | liber v . || Nascere [9]) mihi | semper quae | tardo redderis hortu [10]) —

f. 24 culmina | extructis [11]) habitator mentibʒ adsis: Ex̃ quintus liber incipit sextus | liber | Jam nôbis [12]) et nos properans relinquis. quos tamen sola regione relinquis [13]) | —

f. 26ᵇ sume coronam amʒ dõ gratias | dõ gratias | lectio libri apocalipsis iohannis | Et factum est proelium — et qui inhabitatis in eis ||

f. 27 *Über der Zeile* liber sancte marẽ ṽginis in huisborch: | et ꝓpagines euangelice uitis —

f. 32ᵇ tandẽ ĩ sartaginẽ ferreã seuo et pice crepitantẽ . ut ĩ tali tormͫto tenerrima uirgo torret . scandere [14]) ||

f. 33 *Gebet. Folgt* uadam nocte niger dux nomine candidus alter | — candidus ingenio prędıtus atqꝫ suo ||

f. 33ᵇ Tres digiti in | sinistra manu | id est auricularis | medicus inpu|dicus usqꝫ ad ɪɪɪɪ | continent nu|merum . | — dcc̃cc . | De temporum ratione dñõ iuuante dicturi necessarium duximus *u. s. w.*

Paulinus *Petricordiae de vita S. Martini.*

845. membr. fol. foliorum 194. saec. IX—X.

⁜ In xp̃i nomine | incipit prologus | de vita sc̃i martini | Seuerus Desiderio fratri kmo salutem [15]) | Ego quidem frater unanimis libellum —

f. 1ᵇ loquatur auctorem . | Expl̃ . prologus . | Incp̃nt cãp lib̃ prim̃ de uita | et uirtutibus sc̃i martini ep̃i [16]) | ı De sc̃a conuersatione adu-

---

[1]) mutavitque. — [2]) clausit saeculum. — [3]) l. c. 490. — [4]) posita. — [5]) sequebatur. — [6]) l. c. 663. — [7]) actu. — [8]) aeternum non. — [9]) l. c. 648. — [10]) Nascere quae tardo semper mihi redderis ortu. — [11]) et exstructis. — [12]) l. c. 483 Jamne abis. — [13]) linquis. — [14]) Fragment der vitae patrum. — [15]) *om.* Varianten nach der Halmschen Ausgabe angegeben. — [16]) Die Capitulation findet sich im Veronensis nicht.

Digitized by Google

lescentiae & caritate uel pa|tientia atque humilitate.& quod ante baptismum | perfectionem tenuerit.| — (xxvi) numquam laxauerit: Explnt captl | Incipit praefatio: | Plerique mortalium studio & gloria [1]) saeculari | —

f. 20 sed quicumque cre|diderit.Explt liber prim.| Incpt epistl seueri ad eusebium. | prbm postea episcopum [2]): | Hesterna die cum ad me —

f. 22 s& [3]) probatum. Expl epistl seueri: | f. 22ᵇ Incpt alia eiusdem ad aurelium | diaconem: | Posteaquam a me mane —

f. 24ᵇ carta solatium.Explicit | epistola Severi ad aurelium diaconē | Incipit epistola Severi Sulpici ad socrum suam | Bassulam qualiter scs martinus | de hoc mundo recesserit | Sulpicius Severus Bassulae parenti | uenerabili salutem si parentes uocari [4]) —

f. 27ᵇ respicit.te legentem. Explicit dō gratias | Incipiunt capitula dialog seueri [5]); | i Ubi postumianus edisserit prosperitatem nauigationis | & omnem suae peraegrinationis historiam qualiter | in oriente fides xpi floreat quae sit scorum quies quae | instituta monachorum quantisque signis ac uirtutibus | in seruis suis xps operetur.— f. 28ᵇ (xx) istud quod inponitis non recusem. | Explicit capitulatio | Incipit dialogus Seueri | Cum in unum locum ego et gallus —

f. 44ᵇ ipse dicturus sum.| Expli liber secundus [6]).| Incpt capitulatio dialogi Seueri | i Ubi intra amfibalū sibi tunica latenter eduxit & pau|perem uestiuit. | — f. 45 xv Ubi angelus quid gestū nemauso fuisse in sinodo nuntiauit. | Expliciunt capitula. | Quo primo igitur tempore —

f. 54ᵇ sponsione surreximus. | Explt lib iii de vita sci martini | Itē dialogus secundi [7]) | i Ubi multitudo hominum insperata occurrit audire gallū | de sci martini uirtutibus locuturo —

f. 55 xxi Vbi sperat sollicite inquiri & pie uisitari sepulturam pomponi. | Expliciunt capitula | i Luciscit hoc galle surgendum est ‖ —

---

[1]) gloriae. — [2]) Diese Angaben über Eusebius fehlen in den bekannten Handschriften. — [3]) sed uere. — [4]) Der Palatinus hat dieselbe Wortstellung wie die von Halm benutzten Münchener Handschriften. — [5]) Auch diese und die folgenden Capitulationen scheinen in den bekannten Handschriften zu fehlen. — [6]) Die vorliegende Handschrift ist der älteste mir bekannte Zeuge für diese Eintheilung der Schriften des Sulpicius Severus über Martin von Tours. — [7]) Ganz ebenso hat der von Halm verglichene Frisingensis

Digitized by Google

f. 64 dolore discessum est. | Explt dialogus secundus | de uita sci martini episcopi ∵ | Incpnt uersi in foribus primae | cellae sci martini episcopi ∵ | Uenimus en istuc hic nec personat heu | — qui non dormitans protege israelem Item in cella galilia (alia *m. al.*) hic inhabitabit dni uestigia lambens hic inhabitabit uir — f. 64b hic inhabitabit quem paradisus hab& | Item in cella interiore | Sce ds miserere loci quem semper amasti dilige multiplica | protege semper ama | — ac simul ille iuuent | Item illac super locum lecti eius. | Qualia uidi oistic *(sic)* bellantis. tela frequenter uidimus | — sella die | Incipiunt uersi basilicae | Item primus in turre a parte orientis | Ingrediens templum refert ad sublimia uultum | — f. 65 scificauit iter. Item alius. | Intraturi aulam ueneransque limina xpi — saluus eris. | Item in introitu a parte occidentis super ostium. | historia picta uiduae. Dicat euangelico xpm sermone fateri — f. 65b iudicis ore di | It uers. super ostiu a part ligeris | discipulis praecipiente dno — liberat | Scissima xpi ecclesia quę est mater | omnium ecclesiarum — uerberatus est xps. | Eat quisque solo — f. 66 tam prodiga mundu | It super arcum abside in altare | Quam metuendus est locus iste uere templum di & porta cęli. | Item circa tumulum ab uno latere | hic conditus est — uirtutum. It in alio latere | Certamen bonum — iudex. It desuper. | Confessor meritis — nostris suis. Item in aspida. | Martini corpus hic conditum — f. 66b culmina perp&ui. | Item incpt. | Depositio — media; finit | Item incp in memoria securi rem. | Quinque beatorum retinet domus ista coronas. quoru | — pręconia | Baselica sci martini abest e ciuitatem || f. 67 passus quingentos — uiuas in ęternu. | It incpt lib sci martini de trinitate | Clemens [1]) trinitas est una diuinitas ut autem per sacra|mentum —

f. 67b saeculorum. | Quodam itidem die dum in area | quae parua admodum tabernaculum illius ambiebat in illo | —

f. 69 cena deb&ur. | Incpt uita sci ac beatissimi briccii epi et confessoris. | Igitur [2]) post excessum beati martini turonice. ciuitatis. epi | —

f. 70 saeculorum amen. | Incp epistula de obitu transitu sci martini epi | Arcadio uero et honorio scs martinus | —

f. 71b conputantur | It uersiculus (sermo *corr. m. post.*) de transtu *(corr.)* sci martini. | Beatus autem seuerinus colonensis ciuitatis eps uir | —

---

[1]) XVIII 11. — [2]) Greg. Turon. historia Francorum 2, 1.

Digitized by Google

f. 72 reuelatum.| It̃ alius (sermo *add. m. post.*) sc̃i ambrosii de transitem sc̃i martini.| Eo [1]) namque tempore —

f. 72b historiam explicare.| It̃ alius quando corpus eius translatum est.| Opere [2]) prętium est —

f. 73b silere nequiuimus; | finit amen: || f. 74 Incipit opus paulini petricordie | de uita sc̃i martini ep̃i uersibus [3]) | Sparserat in toto lumen uenerabile mundo.| —

f. 81 Atq; honestis [4]) spolium credentis gaudia plebis. | Finit in xp̃o liber primus: | habens versus. CCCLXXXV [5]). | Inc̃pt. liber secundus.| Panditur ecce nouum pelagus flatusqꝫ benigni | —

f. 94b Prodidit & meritum quia se meruisse negauit, | Finit in xp̃o liber secundus. | Habens uersus DCCXXII | feliciter amen. | Incipit liber tertius | Quo rursus sterilis calamus & sibila ruptis [6]).| —

f. 103 Plus peccata dolens plebis quam uulnera carnis; | Finit in xp̃o liber tertius. habens versus.| Incipit liber quartus:| Finierat sumptum translatio coepta uolumen: | —

f. 115b Quam uitando fugis laudem uiuendo mereris. | Finit in xp̃o liber quartus.| Incipit liber quintus in dñõ | Jam semel in laudem tanti prolata patroni.| —

f. 131b Finierit teneat transcripta oratio laudem | Explt̃ lib̃. V. in dñõ h̃ vẽr. DCCCLXXIIII | Inc̃pt de uirtibus (*sic*) sc̃i martini prae|sentibus liber sextus | Instauras [7]) nostram renouanda [8]) ad murmura curam | —

f. 141 Perp&uo [9]) urbs toronum martino antestite gaud& | Finit in xp̃o ihũ lib̃. VI. hab̃. vers̃ CCCCLXXIIII.| Domino [10]) sc̃o ac beatissimo patrono | perpetuo ep̃o paulinus. | Iterato asinae ora reserastis qui mihi | —

ibid. audeamus [11]). |Inc̃pt uersus paulini de uisitatione neputuli sui [12]) | Quam modicam stellam [13]) quanto torrente rependis | —

f. 143 Optata indulgens propere uel praefata [14]) seruans | Finit vers̃ paulini de uisitatio neputuli sui | Item alius de orantibus [15]) | Quisque solo adclinis mersisti in puluere uultum | —

---

[1]) ? — [2]) ?) — [3]) LXI 1009. — [4]) hostis. — [5]) Diese stichometrischen Angaben fehlen in der Ausgabe. — [6]) rupti. — [7]) Inuitas. — [8]) reuocanda. — [9]) Perpetuum. — [10]) l. c. 1071. — [11]) adeamus. — [12]) l. c. 1073. — [13]) stillam. — [14]) praestita. — [15]) l. c. 1074.

Digitized by Google

f. 143b In cunctum perg&. pi&as tam prodiga mundum | Finit opus paulini feliciter | Domino [1]) sc̄o adq3 apostolico piissimo in xp̄o & peculiari | patri gregorio papae fortunatus apud pietatis animum | —

f. 144 dulcis pater. | Inc̄pt praefatio | Nauta rudis tumido cum uult dare uela profundo —

f. 145 Addam ut thesauris parua talanta suis expł praef̄ | Inc̄ip opus furtunati pr̄b de uita sc̄i mar|tini ep̄i lib̄ primus ·;· | Altithronus postquam repedauit ad aetha (*sic*) xp̄s | —

f. 154b Et fontem fluuidae maculae lauat unda saliuae | Inc̄ip lib̄.ii.de uita.sc̄i martini | Pendula iamdudum laxaui carbasa pinu.| —

f. 163b Sic tibi quaeque petis tribuat praesentia regis | Expl̄t lib̄.ii.hab̄.uer̄. ccccxc ·:· | Inc̄pt. lib̄.iii.de uita sc̄i martini ·:· | Hactenus in bibulis fixa stetit anchora | terris: otia lenta trahens ·:· | Leniter adludens —

f. 173 Explicit liber.iii.habens uersus.dxxviii | Incipit liber. iiii.de uita sci̅ martini; | Post mare fluctiuagum repetens ad litora portū ·;· | f. 186b Et quo xp̄s hab& nomen martinus honorem | Explicit opus fortunati.| pr̄bi.de vita sc̄i martini | ep̄i fel̄t.| Inc̄pt opus fortunati | in laudem dī sc̄ē mariae; | Lingua proph&arum cecinit de uirgine partum ·:· | —

f. 193 spes mihi.sis ueniae quae uehis orbis opem | Dō gratias. amen. xp̄e audi nos. xp̄e audi nos | xp̄e audi nos. Sc̄a maria ora pro nobis sit inter|cessor uobis:, De reuelatione. sc̄i stephani ruodolf [2]). ||

Probae *cento.*

1753. membr. 8. foliorum 117. saec. IX—X.

f. 1 *(oben stark beschädigt)* ⸾ s gram̄atici marii uict⸾tium grammaticarū scriptores qui ⸾ coeperunt quidam.a grammatice qui de ⸾ —

f. 23b in maximo | opere & studio fuit.Marii Uictorini de metri|cis didascalicis lib̄.i.explicit feliciter. | Incipit lib.ii.lege feliciter.| de prototypis speciebus nouem. | Credo nos omnia quae ad in|structionē m&ricę disciplinę uelud.quaedam —

f. 34 ipsum ϵιcoλιον. dixerunt | d *Rest der Zeile leer* | didascalicus prototyporum nouem | explicit liber secundus | Incipit liber ter-

---

[1]) Venantius Fortunatus de vita Martini. — [2]) Es folgt nichts.

Digitized by Google

tius. | de coniunctis inter se & mixtis m&ris | pragmaticis feli^ci^ter scriptori et lectori || f. 34^b Decursis metrorum generibus per nouem species fa|stigiis —

f. 47^b super hoc adhuc non parua lis est. || Epci lib̄.ııı.ti LX || f. 48 Incipit liber.ıııı.lege feliciter | de conexis inter se atque inconexis | quae greci ACYNAPTHTA uocant pragrat^i^cus | Emensis atque discussis his secundum propo|situm —

f. 58^b comminisci ac ꝓferre possem, aelii festi | apthonii.v.p. de metris omnibus ex|plic̄. lib̄.ıııı.felicit̄ utere stephane scriptor & lector || f. 59 Inter initia huius operis id est in prima ode excusa|ueram breuitatis studio —

f. 62 in dua cola diuiditur abusiue aū &iam com̄a dicitur colon. Explicit | Incipiunt indicula centonis probae inlustris romanae aniciorū mater | De maronis qui & uirgili^i^ mantuani uatis libri^s^ praedicta proba | uxor adelphy expraefecto urbis hunc centon religiosa men|te amore xp̄i sp̄u feruenti prudenter enucliate deflorabit & legen|dum populis omnibus xp̄ianis tradidit ostendens quia & alienigeni | uates uera obscuris inuoluentes in alia mente legem dn̄i & aduen|tum passionem & ascensionem uel cetera ante aduentum dn̄i in|spirato praedixerunt. Incipit prologus | Jamdudum [1]) temerasse duces pia foedera pacis. — munera xp̄i Explicit prologus || f. 62^b Rem nulli obscuram —

f. 69 hac casti maneant in religione nepotes | Versus ad gratiam dn̄i inducit duas personas moeliboeum et tityrum | (Me *in mg.*) Tityre [2]) tu patulae recubans sub tegmine fagi. Nescio qua praeter solitum dulcedine laetus —

f. 70^b O quam te memorem uirgo cui mentem | animumq; Semine ab aetherio superis concessit ab oris. Omp̄s *(der grösste Theil der Seite leer)* || f. 71 Ad basilium amicum sergii. | Ultimarum syllabarū naturam sic̄ poposceras | —

f. 74^b logis aut dipthongis. | Final. regul. explicit feliciter. amen. || *Am untern Rande der Seite* loquellares sunt p̄positiones hae. am. con. di. dis. se. re. au. || f. 75 Incip̄ p̄ quinti papirii. ortografia feliciter lectori et scriptori. | Justitia cum scribitur tertia syllaba

---

[1]) XIX 803. — [2]) ? —

— antecedit litt. s. ut iustius castius. || ff. 75ᵇ 76 *leer* || f. 76ᵇ Incip̄ capitula sequentis libri | i Prohemiū & p̄fatio | ii de calculo septiformi no|ui ac u&eris instrum̄ti florib; | contexto — f. 77 cxli. Exortatoria finalis | uerbi sententia supp̄mam | codicelli clausulā continens. | Expliciunt capitula. | orditur prohemium. | Incipit de metris | & enigmatibus | ac pedum | regulis. || f. 77ᵇ Dn̄o praestantissimo et prae cete|ris — acircio — aldheˡmus — salutem [1]). | Non ambigo —

f. 109ᵇ leues ocreas lento ducunt argento. | + Enigma ē obscura sententia — tempus equum fumantia soluere colla hoc ÷ carm̄ finiri || f. 110 i De grafio — lxxxvii De pecunia || f. 110ᵇ *m. al.* Incipiunt enigmata simphonii | haec q̄q simphosius de carmine lusit inepto —

f. 113 (lxxxxvi) Scrutor aquas medias ipsas q̄q | mordeo terras || f. 113ᵇ Incip̄ de uitiis quae fiunt in barbarismo | Sunt aliqua uitia quae uitare debemus ista quin|que — qm̄ ipsa sibilum hab&. || f. 114 Incipiunt caesurę uersuum sc̄i bonifatii | Accentus est anima uerborꝛ sine uox syllabae quae in | sermone plus sonat —

f. 114ᵇ postremus loquaris | primus taceas, Quare poetae, || f. 115 Sunt mihi diuerso uaria sub tep̄ore fata, — | In regione poli aut mortis sine fine manendus, | Dum domus ipsa mea dormit uigilare suesco — sic sunt fata mea | diuersa a patre creata, || f. 115ᵇ De mare ueliuolo consurgo p aera trano, — unde ual& populis spissā ꝓducere^mereī, | me pat ex gelido generat dum tergore matris, — tempore post iterꝛ haut multo gignenda p ipsam | f. 116 Po&ae latine uates olim & scribta — p pedes duplices conputari in c&eris p simplici. || f. 116ᵇ Funereo textu scribuntur facta priorꝛ. ut discat uanas | linquere quiṅq; uias, sed non est flendus studuit qui uiuere x̄po, | — clarus ad astra leu&, | Rogo te domine pater ut emendas et corrigas || f. 117 lucidus & la&us quinis considere ramis. | saepe solent pariter splendentes la&a iubentes | aedib; in mediis fieri non tristia corda | dumq; simul ludunt ra*mäq; tenuntur aptä dulcia quinbibulis tradunt & bassia buccis. | mulcifer egreditur tantumq; reman& adhęrens | lucidus in ramis quib; antea sedit uterque | *Zeile leer* | Nubibus & etris uidi dilabere quendam | ipsa uelox cecidit sup ardua tecta domorum | mollis erat uisu — milib; in multis uix postea cernitur una, | *eine Zeile ausradirt, fünf leer* | + en uideo sobo-

---

[1]) LXXXIX 161.

lem propria cum matre morantẽ | mandere cuius pellis in pari&e pd& adhęrens , ||

f. 117[b] Candido (o *in* a) uirgo suas lacrimas dũ seminat atras | —

ibid. grãmate terribili narra uitanda [1]) /// atu ||

Prosperi *exhortatio ad uxorem.*

239. membr. Grossoctav. foliorum 21. saec. X [2]).

f. 1 Incipit exhortatio prosperi ad uxorẽ | Age [3]) /// [4]) praecor mearũ . comes inremota rerum , | —

f. 3 una sit atque duos sp̃s unus alat . | Explicit exhortatio prosperi ad uxorẽ | Incipiunt sententiae generales | in singulis uersibus ; | Vtilibus [5]) monitis prudens adcom̃od& aurem | Non la&a extollant animum ñ tristia frangant |

f. 3[b] aspera perpes̃u fiunt iocunda relatu ; | Aut [6]) amat aut odit mulier nihil tertium | —

f. 6 Longum est quod flagitat cupiditas || f. 6[b] Incipit liber cronicorũ sc̃i | esidori ep̃i iunioris | Breuem [7]) temporum [8]) per | generationes & regna primus | —

f. 21[b] consũm̃atio | saeculi est . Explicit liber breuia|riũ temporũ a sc̃o esidoro ep̃o | diligenter collectũ iuxta his|toriae fidem :- amen | *Von einer Hand des eilften Jahrhunderts* Codex de monasterio sc̃i nazarii ||

Prosper *de promissionibus et praedictionibus Dei.*

237. membr. 4. foliorum 91. saec. IX.

f. 1 Incipit prologus . sc̃i prosperi | presbiteri ; | Paulus [9]) apostolus neque inq̃t [10]) qui plantat . ẽ . aliquid neque | — exp̃ *pl (in mg.)* | cernat impleta ; Incipiunt capitula libri huius . | ı Prom̃ creaturę [11]) & in adã & ęuam xp̃m & ecclesiã | —

---

[1]) *in mg.* cauenda. — [2]) Vgl. über diese Handschrift Arevalus in den sidoriana 4, 102 LXXXI 858. — [3]) LI 611. — [4]) iam. — [5]) 'Exstant apud Hildebertum' Arevalus. — [6]) Bruchstück der 'sententiae P. Syri'. — [7]) LXXXIII 1017. — [8]) temporum seriem. — [9]) LI 733. — [10]) dicit: Neque. — [11]) Ex libro geneseos creaturae.

Digitized by Google

f. 2 xl Prom̃ [1]) in signo crucis expugna [2]) inimicos ; | Prom̃ . xxv . pred̃ xv . | Expl̃ pars prima . Incip̃t secunda | Pred̃ in monte legis [3]) date & xp̃i dñi mandata in monte | f. 2ᵇ xl predi In machabeis qui et martyria & ipsũ xp̃m regẽ natũ suscepẽr ; | Expli pars . ii . Incip̃ . tertia ; manifeste | gratia . sub gratia [4]) | i Prom̃ de iohane [5]) precursore xp̃i . | — f. 3 xl prom̃ de euangel omnib; gentib; p̃dicato & fine mundi [6]) . | Expl pars . iii . sub gratia temporis ꝓmissioñ . xl . || —

f. 3ᵇ Incip̃t dimidium temporis . | In signis antichristi [7]) ·;· | i Pred̃ de angeli ꝑ superbiã effectio diabolo [8]) . | — xx pred̃ de igne purificatorio ; expl . | Incipit de gloria [9]) s̃corum | i Prom̃ de caelo nouo & terra noua . | — f. 4 xiii prom̃ de eo ꝙ sit ds̃ omã in omnib; | Expl . capitul . cliii . prolog̃ | Incipiunt ipsi libri . sc̃i ꝓsperi | Omnis fidei ratio spe dilectioneq. concluditur . etenim dili|gendo —

f. 4ᵇ demonstrabunt || f. 5 Promissio ex libri geneseos credita et uisa [10]) | In principio fecit ds̃ caelum —

f. 27ᵇ incoatos [11]) | exsurgat . Explicit liber pars una ·;· | Incipit pars secunda ·;· | Legis tempora [12]) populi dĩ —

f. 66ᵇ libri sumat initium ·;· | Explicit pars secunda . Incipit liber pars tertia . | Quam [13]) xp̃i dñi gratia rutilante inlustratus —

f. 79ᵇ sine fine laudare . amen . Explicit pars tertia | Incipit sub gratia dimidium temporis in signis anticristi [14]) | In hoc dimidium tẽporis —

f. 89 aestimanda capitulus [15]) . | Explicit dimidiũ temporis amen . Incipit de gloria | regniq; [16]) s̃corũ. promissio implenda [17]) . | Apocalypsis iohannis dicit . Uidi —

f. 91ᵇ in secula seculorum . amen . | *Explicit liber promissionũ | et predictorum dĩ amen* [18]) . ||

---

[1]) *om.* So auch im Folgenden. — [2]) expugnare. — [3]) leges. — [4]) Tempus gratiae. — [5]) Johanne baptista. — [6]) Quod cum omnes crediderint gentes veniet finis. — [7]) Dimidium temporis ad cuius finem implendae sunt visiones in scripturis sanctis factae de Antichristo — [8]) Quomodo creatus est angelus qui per superbiam diabolus factus est. — [9]) gloria regnoque. — [10]) Ex libro geneseos u. s. w. — [11]) inchoatus. — [12]) Tempus legis. — [13]) Quoniam. — [14]) Siehe oben. — [15]) intimanda capitulis. — [16]) regnoque. — [17]) implenda credendaque. — [18]) Von späterer Hand hinzugefügt.

Digitized by Google

Prosper *de vocatione omnium gentium.*

236. membr. 4. foliorum 53. saec. X—XI.

Vorsetzblatt Codex de monasterio sci̅ nazarii in lauresham .

f. 1 Hoc uero somnium — aio ad eum [1]) || f. 2 Prosper de uocatione omi̅ gentiũ *(manu saec . XV über der Zeile)* | Inter defensores [2]) | liberi arbitrii & praedicatores gratiae di̅ . magna & diffi-cilis —

f. 28ᵇ secuturam disputationem ab exordio | alterius uoluminis inchoemus | Explicit liber primus | de uocatione omnium gentium | Incipit liber secundus | Remotis abdicatisq. omnib. | concertationib. quas intemperantiũ | —

f. 53 Ds̃ enim qui omnes uult in [3]) agnitionem ueritatis uenire . | non potest quemquam . sine iustitia refutare | Explicit liber | secundus | sci̅ Prosperi de uocatione omnium | gentium . ||

Sulpicii *Severi chronica.*

825 [4]). membr. 8. foliorum 28. saec. XI.

f. 1 Incip̃ ꝑlogus sulpitii severi in chronica . q̈ ipse fec̃ ab exordio mundi (uaq .ad tẽp' suum .) | Res a mundi exordio sacris litteris editas . breuĩt constringere . et cũ | — Nunc initiũ narrandi faciam | Incipit liber | Mundus a dõ constitutus est . abhinc annos iã pene sex | —

f. 15 calamitosis . nulla dignitas erat . Explicit sacrorũ chronicorũ | liber primus . Incipit secundus . Lege feliciter . | Captiuitatis tẽpora . ꝓphetarũ uaticiniis atque actib; illustrata s̃t . || —

f. 28ᵇ op|timus unus quisq . probro atq . ludibrio habebatur //// [5]) ||

Es ist dies die einzige bis jetzt bekannt gewordene Handschrift der chronica. Halm hält nämlich mit Recht daran fest, dass diese Handschrift der editio princeps zu Grunde gelegen hat.

---

[1]) Erzählung eines Traumes, Fragment. — [2]) LI 647. — [3]) ad. — [4]) Nicht 824, wie Halm als Nummer der Handschrift angibt. — [5]) Ein Wort (*Explicit* wie es scheint) durch den päpstlichen Stempel verdeckt.

BIBLIOTHECA

PATRUM LATINORUM ITALICA

VON

AUGUST REIFFERSCHEID

FÜNFTES HEFT

II. DIE RÖMISCHEN BIBLIOTHEKEN

(Fortsetzung.)

WIEN

AUS DER K. K. HOF- UND STAATSDRUCKEREI.

IN COMMISSION BEI KARL GEROLD'S SOHN, BUCHHÄNDLER DER KAISERLICHEN AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN

1868.

Digitized by Google

Aus dem Aprilhefte des Jahrganges 1868 der Sitzungsberichte der phil.-hist. Cl. der kais. Akademie der Wissenschaften [LIX. Bd. S. 41] besonders abgedruckt.

Digitized by Google

6. Die vaticanische Bibliothek.

b. Bibliotheca Reginensis.

(Bibliotheca Alexandrina.)

Ambrosii *expositio de psalmo CXVIII.*

32. membr. Grossoctav. foliorum 177. saec. X.

f. 1 In nomine scē trinitatis. Incipit expo|sitio de psalmo cxviiimo. scī am|brosii mediolanensis urbis episcopi|Licet [1]) mysticae [2]) quoq. [3]) uelut | tubę increpuerit sono dauid proph&a tamen moraliū magnus | —

f. 1ᵇ adseruntur esse descripti. | Prima littera aleph —

f. 177ᵇ Coepit in hortis ēē ęcclesia. postquam in hortis | passus est xp̄s; Liber scī benedicti abbatis | floriacensis coenobii [4]). | si quis furauerit anathema sit | Explicit de psalmo | cxviii scī ambrosii | mediolanensis urbis| episcopi. finit | Liber scī benedicti abbatis | Sicut desiderat nauigator. Ad ripā uenire. Sic desid desi|derat. Scriptor maganarius. Ad regnū dī uenire | ⁊ qui legit ora ꝓ illo peccatore. ||

---

1) XV 1197 — 2) mystica — 3) quaeque. Lies mystice quoque — 4) Dieselbe Provenienzangabe kehrt mehrmals in der Handschrift wieder, z. B. f. 25ᵇ oben: hic est lib sancti. Benedicti. abbatis. floriacēsis cenobii.

Digitized by Google

Arator.

300. membr. fol. foliorum 1—40 saec. X, fol. 41—78 saec. XI.

f. 1 Dño [1]) scõ [2]) uenerabili et in xp̃i grã | abbati floriano [3]) arator subdi|aconus in xp̃o [4]) | Qui meriti florem maturis sensib; ortum | — Cede dies operi. quod pia causa dedit [5]) | Dño scõ [6]) beatissimo atque apłico sacer|doti [7]) papae uirgilio [8]) arator subdiaco|nus. [9]) dabo tibi laudem | Moenibus undosis bellorum incendia cernens| —

f. 1ᵇ Si quid ab ore placet laus monitoris erit | Explicit prologus. Incipit liber. hic bre|uĩt sequĩt passionẽ seu resurrectionẽ | Ut sceleris iudęa sui polluta cruore| —

f. 19ᵇ Claudit iter bellis. qui portam pandit in astris | Aratoris subdiaconi scę ęcełae romanę | explicit liber primus; Incipit scđs| eiusdem; De eo ubi saulus qui et paulus — credidit. [10]) | Sp̃s accensam uerbo radiante lucernam| —

f. 39ᵇ Et tenet aeternam socialis gracia [11]) palmam | Explicit almitonans in xp̃o dignus arator | Finito libro reddatur cena magistro| Finis adest libri laudentur dicta ma|gistri; Explicit liber aratoris | subdiaconi; Finit arator in hoc con|surgit deniq; pastus: ‖ f. 40 *leer* ‖ f. 41 Incip̃ epła sedulii poete eximii ad macedoniũ pb̃rm | Dño [12]) meo scõ ac beatissimo patri macedonio presbitero sedulius | in xp̃o salutem. Priusquã me uenerabilis pater operis nr̃i decurso —

f. 41ᵇ scłorum. Amen | Finit prologus sedulii presbiteri | hoc opus sedulius int̃ cartulas — patricio. | Paschales carminib; liber primus | Sume sacer meritis ueracis dicta poetę. | — si uig& ore tuo ‖ f. 42 Prefacio paschalis carminis Beati sedulii poete | Paschales quicuq̃; dapes conuiua requiris | — Rubra quod appositum testa ministrat holus | Incip̃ sacrũ opus ex ueteri testam̃to | quod poeta incitat se ad scribendum | Cum sua gentiles studeant figmenta poetae | —

f. 54 Ora lupi uitaq: frui per pascua xp̃i. Explicit | lib̃ .ı. Incipit liber secundus | Prima suę dñs | thalamis dignatus adesse | —

---

[1]) LXVIII 63 — [2]) sancto ac — [3]) spiritaliter erudito floriano abbati — [4]) subdiaconus S. — [5]) iuvet — [6]) sancto ac — [7]) et in toto orbe primo omnium sacerdotum — [8]) Vigilio — [9]) subdiaconus S. — [10]) *om.* — [11]) gratia — [12]) XIX 533.

Digitized by Google

f. 60 Et speciale bonũ cu sit generale reuoluã || f. 60[b] Explicit lib̄ .ıı. ubi dominus innume|ras ad adae seruat cateruas | Jam placidas iordanis item transgressus harenas | —

f. 66 Qui regit ęthereũ princeps. in principe regnũ; | Explicit liber tertius. Incipit liber .ıııı. | ubi dominus petit patrẽ se clarificari ab eo | Has inter uirtutis opes iam ꝓxima paschę | —

f. 74 Sufficer& densos ꝑ tanta uolumina libros | Explicit lib̄ .ıııı. Paschalis carminis heroici. | Incip̄ carmen eleiacu. qđ uocatur parac-te|ricũ .ı. repcussum. eo qđ repcutiat unus | uersus ab altero hoc ẽ. iniciũ ꝑmi fit ultimũ sc̨đi paractera g̃ce. latine repcussio dr̄. Descriptis || f. 74[b] iã miraculis hortat poeta secũ om̃s canere xp̄o | & gr̄as refferre | Cantemus socii dñо cantemus honorem | —

f. 76 Cum sc̄o spu gła magna patri | Explicit Incipit ambrosianum ipsius sedulii | A solis ortus cardine adusq; terre limitẽ xp̄m ca|namus principẽ natũ maria uirgine | —

f. 77 Sc̄oq; sp̄u. In sẽpitna seła; | Amen. Explicit | Sedulius xp̄i miracula uersib; edens | —

f. 77[b] Stabunt hi garrula dicta testudine uersus | Utilibus monitis prudens adcom̃odet aures | *etc.* Audit qđ non uult qui ꝑgit dicere qđ uult | — Magno conficitur discrimine res memoranda || f. 78[b] Metrũ Eugenii de decem plagis egiptiorum | Prima plaga egipti limphas in sanguine uertit; | — Quod nec it̃ facimus pascua nec sequim̃ | In honore dñi nr̄i ihũ xp̄i di̅ aetni | ı Perpetuo colitur xp̄s hic ihs̄ honore *6 Verse.*

·ıı· Jacob . Thomas . Philip' . Bartholom̃s. *4 Verse, ebenso im Folgenden.*

·ııı· Jacobus Matheus . Simon Thomas.

·ıııı· Leo Felix Marce Marcellę Fabiane Siluester.

·v· Atansae Ambr̄o Agũti Donte pauline.

·vı· Tecla . Sabina . Petronilla . ꝑpetua. felicitas. | & septem filii eius

·vıı· Patrici . Aedani . Ninia . Colũba . Cerani.

·vııı· Antoni . Pauli . Benedicti . Hilario . Symeon

·vıııı· Anastasia . Lucia . Eulalia . Eugenia et machabei.

·x· Rem̃e . Diom̃i . germani . hylarii. *6 Verse.*

Digitized by Google

AUGUSTINUS *de bono patientiae, de bono coniugali, de sancta virginitate, de nuptiis et concupiscentia.*

318. membr. 8. foliorum 258. saec. X.

f. 1b[1]) Incipiunt capitula huius libri | —

f. 2 Incipit sermo sci augustini epi de hoc quod dns | ait. dimittite et dimittitur uobis | Preceptum [2]) saluberrimu audiuimus de sco eugelo. ut dimit|tamus peccatu fratri qui in nos peccauerit —

f. 4 dabitur uobis. Explicit liber | sci Augustini epi de hoc qd dns dic. dimittite et | dimittetur uobis. Incipit eiusdem. | de bono pacientiae | Virtus [3]) animi quae patientia dicitur. ta magnu di donu .e. | ut &ia | —

f. 11b ac ferus nolit habere [4]), Explicit de bono pacientiae | Lib sci aug epi. Incp lib eiusde de bono coniugali | Qm [5]) unusquisq; homo humani generis pars .e. & sociale —

f. 28b ppt xpm patres | fuerunt. Expl de bono coniugali. Incp de sca uirgini|tate. Hoc de libro retractationu XLVIII | de sca uirginitate liber I | Posteaqua scripsi — ostendi, *Hic liber — aedidimus* [6]) | Explicit praefatio. Incipit liber | Libru [7]) de bono coniugali nup ędidimus in quo &ia xpi uirgines | —

f. 49 exaltate eu in scla. amen. Explic de sca | uirginitate. Incipit uita beati | Valentini. confess. Lingonensis | Igitur beatus ualentinus in laticensi suburbano ligonensium o|riundus fuit —

f. 50b facile intellegatur. Explicit uita beati Valentini conf. || f. 51 Incipit de nuptiis. et concupiscentia. ad Valerium magis|trum equitum. Hoc de libro retractationu. De nuptiis. et concp. | ad Valeriu. lib .II. | Scripsi duos libros ad inlustre — curas. Explicit praefatio | Domino illustri & merito pstantissimo [8]). atq. in xpo [9]) dilectione carissimo filio uale|rio. agustin' in dno sal ·,· Cum diu moleste habere —

---

[1]) f. 1 *m. s. XIV* hic est liber sancti bndicti flo+; häufig in der Handschrift, namentlich am Anfang der Quaternionen, wiederholt. Der Index von alter Hand. — [2]) XLVI 997. Nach einer Cassinenser Handschrift herausgegeben. — [3]) XL 611 — [4]) Stimmt nicht. — [5]) l. c. 373. — [6]) Das cursiv Gedruckte von anderer Hand. — [7]) l. c. 397 — [8]) Aug. ep. 200 — [9]) Christi.

Digitized by Google

f. 51b cōmodius intimabit; Expł praef̄. Incp̄. lib̄. i. | Her&ici [1]) noui dilectissime fili ualeri. qui medecinā xp̄i qua* peccata sanant car|nalit̄ —

f. 63b ut &iā noctnas aliquas horas lectioni uigilanter inpendas. || f. 64 Inter militiae tuae curas & illustris ꝑsonae. quā ꝑ meritis gestas actusq: rei publicae | —

f. 79b brachio. digito. labro. linguae. & ad nutum nrm̄ ētinuo corriguntur. [2]) || f. 80 Viris ueri dī cultoribus. et ihū xpī dn̄i | nr̄i scōrumque eius non fictis amatori|bus: Einardus peccator | Qui uitas et facta iustorum ac secun|dum — assurgat. | Incipit liber primus | Cum adhuc in palatio positus —

f. 92b reputando ꝓfect sū; Expł. lib̄. i. de uirtutibus scōꝝ marcel|lini et petri. Incp̄. praefatio libri scđi ·;· | Scripturus uirtutes atq: miracula quae beatissimi martyres xp̄i marcellin' | — f. 93 miracula | ꝓferam; Incipit prosecutio uirtutum | Postquā sacra beatissimorū corpora —

f. 106b cōmodius inchoent Expł lib̄. ii. Incip̄. lib. iii. | In relatione signorū atq: uirtutū —

f. 121b ac sic dm̄ & ꝓximū quos amare iubent. se odisse declararent. | *Folgen rituelle Bemerkungen, zum Theil aus Isidors Büchern de officiis, von anderer gleichzeitiger Hand* || f. 122b *Hymnus auf den Erzengel Michael* || f. 123 Incipit passio scorum martirū petri et marcellini | quae est iiii. non. iunias | Benignitas saluatoris —

f. 126 saluatoris *etc.* amen finit | Passio beati apollinaris pontificis sub die xmo. kalen|darum augustarum | In diebus claudii —

f. 133b Augustarum *etc.* Amen. Expl̄. pass. sc̄i apollinaris mar̄. || f. 134 Incipit uita ** beati confessoris | Cum in nomine —

f. 137 hodiernum diem *etc.* Amen. || f. 137b Incip̄ pass̄. scō-rum sergii et bacchi | Tempore illo Maximiano —

f. 144 clarificemus. *etc.* Amen | Explicit pass scōꝝ sergii et bacchi. Incipit | passio scorum. speusippi. elasippi (ęleusippi *corr.*) et mele|sippi. | Tres pueri —

---

[1]) XLIV 413 — [2]) l. c. 468 (porriguntur). Die vier letzten Capitel fehlen. Die fehlenden Blätter sind erhalten im Codex 385 f. 94 ff.

Digitized by Google

f. 146ᵇ leouillae. iunillae. et neo///nis || f. 147 Omelia Hieronymi *(m. rec.)* | fennana [1]) autem & multos habere dicitur & multas accipere por|tiones —

f. 154 in no|uitate uitae ambulē *etc.* amen. Incip̄. ep̄la. hieromi pb̄r̄i | ad principiam de uita marcellae | Sepe [2]) & multū flagitas —

f. 159ᵇ Incipit uita beatissimi kari|lefi sacerdotis seu abbatis monasteri Anisolensis

f. 173ᵇ Incp̄ epła sc̄i hieronimi prb̄i ad paulinū | pbr̄m de omnibus diuinis historiae libris

f. 179 Epła beati Hieronimi pb̄ri ad paulā et Eus|tochiū de assūptione scāe mariae uirginis

f. 195ᵇ Incp̄t uita beati Lifardi abbatis

f. 199 Incp̄t pass̄. sc̄i ualeriani mar̄

f. 201 Incp̄ uita | sc̄i fursei. abbatis

f. 207 Incp̄. pass̄. sc̄i Eustachii. uxoris. et filio|rum eius

f. 213 Incp̄. uita sc̄i marcelli ep̄i parisiacensis

f. 215ᵇ Incipit uita beati Hieronimi pbr̄i. | Hieronimus nr̄ in oppido stridonis qđ a gothis uersū. | dalmaticae quondā panno|niaeq: —

f. 219 Incip̄ passio sc̄i carauni martiris

f. 222 Incipit uita sc̄i | merouei confessoris

f. 227 Incipit pass̄. sc̄oꝝ mauricii. atq; | sociorum eius

f. 232 Incipit. pass̄. sc̄oꝝ martyrum. donatiani et rogatiani

f. 235 Incipit uita sc̄i iuliani ep̄i et confessoris

f. 241ᵇ Incipit uita sc̄i turibii ep̄i et confessoris

f. 244 Incipit uita sc̄i panati* ep̄i et confessoris

f. 247 Incip̄ uita sc̄i uicturi ep̄i atq: .uicturii filii eius et ep̄i

f. 249ᵇ Incp̄ uita domnae mariae aegiptiae. translata de gre|co in latinum —

f. 256 Incip̄. pass̄. sc̄i nicefori. martyris

f. 258 Explicit passio sc̄i nicefori. martyris

---

[1]) ? — [2]) XXII 1087.

Digitized by Google

Alcimus Avitus.

2078. membr. Schmalfolio. foliorum 150. saec. IX—X [1]).

f. 1 *Über der Zeile von neuerer Hand* Theodulphi Vers' | Quicquid ab ebreo stilus atticus atq; latinus sumsit | —

f. 2ᵇ Hinc aquilae specimen celsa p&entis hab&. | Domino [2]) scō in xpō piisimo et [3]) beatissimo | apollinari epī [4]) alcimus adatius [5]) auitus frater. Nuper | quidem paucis —

f. 3 loquendi lege presumitur. Explicit prolo|gus. alcimi. auiti epī. de initio mundi. Incpt lib .ı. || —

f. 3ᵇ Quicquid agit uarios humana in gente labores; | — Viuit peccati moribunda in carne cicatrix; | Jam pater omps librantis pondere uerbi; —

f. 8ᵇ La&us in astrigeram caeli se subtulit [6]) aulam. | Alcimi Auiti epi de initio mundi. | explicit liber ı incipit de originali peccato | liber secundus || f. 9 Vtitur interea uenturi nescia casus: —

f. 16 Confictum periit fugiens [7]) per nubila corpus | Alcimi Auiti epī. explicit de originali peccato | liber secundus incipit de sentetia dī | liber tertius | Tempus erat quod [8]) sol medium transcenderat axem | —

f. 23 Fortior antiq: reddat tua gratia sedi | Alcimi Auiti epi expli de sentencia dī | Liber tertius Incipit de diluuio mun|di Liber quartus | Infectum quendam uitia scō cordibus [9]) orbem | —

f. 34 Et flammam timeas quo [10]) iam non subp&it unda | Alcimi Auiti epi explicit liber | quartus Incipit de transi|tu maris rubri liber quintus | Hactenus in terʳⁱˢ undas potuisse [11]) canenti | —

f. 46 Hoc tenui cumbe ponimus non clitore portum [12]) | Alchimi Auiti epi explicit | de transitu maris rubri liber .v. | feliciter amen | Post consumationem [13]) libellorum quos non | —

---

[1]) Vgl. über diese Handschrift Arevalus in den Prolegomena zu Prudentius 4, 78. Zu Dressels Zeit (vgl. Prud. prolegg. p. LX) war die Handschrift verschwunden. — [2]) LIX 323 — [3]) ac — [4]) episcopo — [5]) Ecdicius — [6]) sustulit — [7]) linquens — [8]) quo — [9]) quondam vitiis concordibus — [10]) quia — [11]) patuisse — [12]) Ponimus hoc tenui cymbae nunc littore portum — [13]) l. c. 367. Die Überschrift des Briefes (an Apollinaris) fehlt.

Digitized by Google

f. 46[b] fidei adstrictione [1]) | deseruiat. | Alcimi Auiti epi expł liber v | Incip̃ Liber vı de uirginitate [2]) || f. 47 Suscipe conplectens xp̃o dignissima uirgo —

f. 58 Conscripsi en celeris deno sub lumine solis [3]) || f. 58[b] Aurelii prũ clem certam uir|tutum contra uitia | Xp̃e [4]) graues hominum semp miserate labores | —

f. 70 Ornamenta animae quibus oblectata decoro | Incip̃ ars capri de ortografia. | Haec uia quo ducit non ubi cato discendit | —

f. 74[b] ab similitudine stillarum. | Expł ars capri de orto|grafia Incipit ars agroetii | Domino Eucherio episcopo agroetius Libellum | capri de ortografia — seruare possumus ·; | Vale memor nr̃i et presidium meũ Incipit ortogra|fia agroetii rethoris || f. 75 Agroetius et cum latine scribas per oe dyptongon | —

f. 79[b] Supplicia d&ormentis dicimus ·,· | Versus Belesarii scolastici | Sedulius xp̃i miracula uersibus *aebens | —

f. 80 Semotis cunctis modicis saturauit ab escis | Sedulius dñi per culta noualia gaudens | — stabunt hi garula dicti testudine uersus | Auieni vc̃ adamus cõsale agro *(sic)* | Rure morans quid agam respondi pauca roga*tus | — Prandeo poto cano ludo lauo caeno quiesco ·,· | Iudicii signum tellus sudore madescit ·; || —

f. 80[b] Tartareumque chaos monstrabit terra dehiscens. | Versus Virgilii ad cesarem | Nocte pluit tota redeunt spectacula mane — Sic nos non uobis mellificatis apes || f. 81 Virginitas [5]) fulgit *(corr.)* lucens ut gemma coronae —

f. 110[b] Plumabant pariter macta uirtute coronam | Digestis igitur sc̃orum laudibus almis | —

f. 113[b] Sed tyro infracta tectus testudine xp̃i || f. 114 *Über der Zeile von der Hand des Petavius* finis Lib. primi Catonis | Cum dubia incertis uers&ur uita periclis — Dum fueris dando *(in ras.)* semper tibi proximo̊s esto | Incipit Liber secundus (Catonis *von der Hand des Petavius hinzugefügt*) | Telluris si forte uelis cognoscere cultus | —

---

[1]) astructione — [2]) l. c. 369 (de consolatoria laude castitatis ad Fuscinam sororem deo virginem sacratam) — [3]) Die drei Verse am Schlusse, welche Labbaeus nova bibl. mss. librorum ed. Paris. 1653 p. 22 'ex codice ms. Naudeano' zuerst bekannt gemacht, finden sich auch in dieser Handschrift. — [4]) Mit Unrecht behauptet also Dressel, dass diese Handschrift nicht die Psychomachia enthielte.— [5]) Vorher fehlt ein Quarternio.

f. 115 Dum uigilat superat (*al. m. corr.* sperat) per somnum cernit id ipsũ | Incipit Liber tertius | Hoc quicumque uelis carm̃ cognoscere lector | —

f. 115ᵇ Nec matrem offendas dum uis bonus esse parenti | Explicit liber. tertius | Incipit liber quartus | Securam quicumque cupis ꝑducere uitã | —

f. 117 Hoc breuitas fecit sensus coniungere bonos (*corr.* binos) | Explicit Liber catonis quartus | in nomine patris et filii et spũ sc̃i | O ds̃ om̃ps conuexae conditor arcis | —

f. 117ᵇ Gundradae egregie moribus & facie | Hos karolo regi Versus Hibernicus exul | Dum proceres mundi regem uenerare uidentur | —

f. 119 Sic fatus regis. ᶜᵘᵐ dono ad castra recessit | Versus Karoli imperatoris | Haec est uestra fides celi que ducit ad aulam | — collectum ex uariis flore cum ante rosis | Versus Karoli imperatoris | Carta xp̃o comite per teluris spatium | —

f. 119ᵇ Deme xp̃i seruulo sic memor exiguo | Versus Karoli imperatoris | Laudibus eximiis caelebratur scla prisca | — Nobilis aut sanguis dextraue marte potens | Fini ///////// honis || f. 120 Versus ad ecclesiam | Haec est mira domus uario depicta metallo | *6 V.* Versus ad fontes | Hic fons inriguus uitali ad ora ministrat | *6 V.* Versus ad fenestram | Ne dauid grabatum temptatur callidus intrat | *4 V.* Versus ad hostium | Quia egyptius agni dudum de sanguine potes | *2 V.* Versus ad ministerium | Qui ex duro latices iussit producere saxo | *2 V.* Sit tibi summa salus sẽper sine fine beata — Soluenti uenit criminum solutio xp̃i | Verba philosophi ad discipulos | Quisquis alumne uelis uartes cognuscere serum —

f. 120ᵇ Sed labente die·lacidiora dedi. | Magister exortans discipulos | Discite nunc. pueri docilis cito uertitur aetas | — Nam sine doctrina u'ta perit hominum. | Magister cumminans discipulis | Quemlibet hic signem leuitatis culpa remord& — Gratiaque meritas ultio nulla for& | Vir orans | Haec rogo parua domus caelesti pace serena | —. Asiduis uotis laus ton& alma dĩ ||

f. 121 Epitafium filii cathonis | Quid tibi mors faciam que nulli parcere nosti | — Sint tibi uitalis sint tibi la&a modo | Epitafium Folradi | Felix illa hominum est mors et p̃ciosa bonorũ —

f. 121ᵇ pro peregrino me posco p̃car&uo: | Item alium epium | Qui pietate pater pastor cura ma magister | — a&ernis meruit lau-

dibus & precibus | Item alii uersus | Egregii proceres clotᵃarius ac dagobertus — Cum nantᵃilde sua quem exornant aurea busta | Item alii uersus | Effigies regnum hic & nomina clara refulgent — Caesar quem peperit berta pulcherrima mater. | Hoc iac& in tumulo pippinus rex ueuerandus —

f. 122 Raptus ab orbe fuit cito pastor largus egentu | Epitafium Alquini | Hic rogo pauxilulum ueniens subsiste uiator | — pro quo funde preces mente legens titulũ | Epitafium || f. 122ᵇ Qui manibus librum lector conprenderes istũ | — d& sibi sic dñs perp&uam requiem | Item alium | Hoc recubat tumulo motharius ille sacerdos | — ante fuit humilis plenus amore dĩ | Item | Quisquis es hunc cernens titulũ dic pectore puro | —

f. 123 de mortis nullus lege solutus adẽ | Item | Authelmi monachi busto s̃ membra sub isto | — perp&uam requiem d& sibi posce ds̃ | *m. al. aequali* Incipiunt enigmata aldelmi | De terra | Altrix cunctorum quo mundus genstat (n *eras.*) in orbe | —

f. 135 Sciscitor inflatos fungar quo nomine sophos | Expliciunt enigmata de uariis reb; aldelmi epĩ || f. 135ᵇ Incipit prefatio enigmatis simphosii. | Hae quoque simphosius de carmine lusit inepto | — Da ueniam lector quod non sapit ebria musa. | ı. De grafio | De summo planus sed non ego planus in imo —

ibid. xcuu De adamante lapide | En ego non uertor rigidi crimina ferri | Est mihi de pelago corpus de flore loquela | Vincula de terris. sophia de digitis | Epitaphium Karoli regis | Aurea caelorum postquam de uirgine prolis | — Astriferam Karoli teneat dic sps̃ arcem || f. 141 Incip opusculũ beati eugenii epi [1]) | Obliquo mem& uisu q figis ocelle | — & faueat iugis pax tibi paxq; tuis | Oratio eiusdem | Rex ds̃ inm̃se quo constat machina mundi | — c̃cede ueniã cui tollit culpa coronã. | De mentis humanę mutabilitate | Nescia mens nr̃i fixũ seruare tenorẽ | — Tot nr̃am faciem mutat sententia formis | De bono pacis | Qui cupis infestũ sẽp uitare chelidrũ | — Ultima que decima ꝓlis primordia truncat. | Eptameron de primordio mundi | Primus in orbe dies lucis primordia sũpsit | — Septimus ẽ dño reqes his rite pactis | Domni Euantii | Nobilis & magno uirtutũ culmine celsE | — Om̃psq; tuis non reddat debita culpiS | De animantib; ambigenis | Hec s̃ ambigene que nutu dispare constant | —

---

[1]) LXXXIX 359 f. 141 von einer andern Hand (saec. X.) als das Übrige.

Digitized by Google

At lupus & catula formant coeundo liciscã | Item ad iohannem | o io uersiculos nexos quia dispicis HANNES | — PROq; tibi ut nr̃o ueniat ex carmine FECTVS | Instar lucilii cogor disrũpere uersus || f. 141ᵇ Quisque uenis studio discendi fretus amice | — Eloquiique potens rusticitate carens. | Facundi dicti sicucui est studiosa uoluntas. | — Moribus & lingua clarus & arte uigil. | Quisquis habes uotumque sit dialectica scire | —

f. 142 Discussaque bonum nube referre palam. | Lector aritmetice conductus amore magistre. | — Rebus & his non est quod queat esse sine. | Qui cupiat formas quas dat geometrica nosse. | — Forma figurarum plena necesse fiat. | Musica quid ualeat quid sit quicũque requiris | —

f. 142ᵇ Et lenis &igres melificando truces | Astrorum cubitus quisquis scrutator adisti | — Et que occulta iacent mox manifesta fore | Lucida que cernis clarescere tecta uiator | — Munera deque suo languida menbra fouens. | Dextera magna dĩ ecclesiam tueatur ab hostes | —

f. 143 Saluet & orne& am& dextera clara dĩ | Ad boree partes arcino". uertuntur et anguis | — Celsior his cunctis & tardior omnibus astris. | Versus de adnunciacione | Hic mariam claro gabrihel sermone salutans | — Hic natus passus surgens scandensque redemptor | De natiuitate | Cardine quadrato colitur quo uertitur orbis | —

f. 143ᵇ Qua dempsit mundo crimina cuncta dš | Versus de ascensione | Hic pia surgentis ueneranda est gloria xp̃i | — Reddat & acceptos actibus & meritis | Omnipotens dñs qui celsa uel ima gubernas | — Effectum tribuas semper habere dš | Hoc construxit opus lector quod cernis honestu — f. 144 Prebeat &herii premia larga soli | Qui cupiat rerum studiosus forte uiator | — Et quam cum lacrimis posc& hab& ueniam | Omnipotens miserere | — rex pius adq' mei | Hanc quisque de uoto — pectoraque percuto | Det xp̃s dominator enim de semine dauiD | —

f. 144ᵇ O lux digneris clam Omnibus es quia uerE | Dona anime miSerendo meae seDem oro quietiS | — Omnipotens eXcelse ueni quO te rogo supleX | Dux pietatiS ades cArnẽ qui ex Semine dauiD | —

f. 145 Egregios R&us quOs inde fOrtis ubiquE | Siderea de sede poli pater alme serenus | — In quo iure. Meam requiem Oro

xpe morari | Digne semper amande piis deus inclite dauid | — Exaudi rector seruo mihi iustus semper ubique | Sce deus miserator tu pia uia salutis | — Xpe tuo populo saluans sub nomine tu dux | —

f. 145[b] Da pietate potens det mitissime dauid | — O pi&as bernouuino O praecurrere cliento | Summa salus pia laus uictrix per tẽpora uirtus | In solio excelso felix quies gloria regni | Rex aeterne salus uia lux data dulcis et auctor | Es quia praecelsus populorum rector in orbe | Rex requiem bernouuino da pater atq; pius rex | —

f. 147[b] Pendens plebem liberauit hostis ab insidiis | Ephytaphium | Qui cupis ut praecibus domini mereare fauorem | — namque petens caelum aeterna tenens ||

f. 148 Versus bernouuini epi ad crucem | Conditor. aeternae quem laudo uersibus istic | — Xpe tu iustus iudex miserere mihi iam uerus rex | Omnipotens dns mundi formator et auctor | — Suscipe haec munus accipe supplex rogo | Versus in calicae et patena | Bernuui.nus humi.lis sua. reddit.vota to.nanti. | Hoc cor.pus humi.lis. prestat ui.ta bea.ta. ||

f. 148[b] Item alium | Quisquis magnorum dolet breue decidere uita | — Indiccio xı obiit qui in seculo uixit annos xxx[ta]. et vıı[m]. | Item alium | Hic constans alacer celebri probitate refertus | — Aut tribuit natis aut sibi post obitum It alium | Et licet omne fretum seeliuia sca salutis. | —Presidium uenies emeruisse docet. It alium | Hic probitatis apex hic status gloria prisci | —

f. 149 Sic uixdum tenerae radicabat flore iuuente. | Item alium | Quod salibus cordis protulit ore serentem | Et tribus adiectis mensibus atque tribus. | Quantum iure potest ornari femina donis | — Janu decimo migrauit arii dida kalendas || f. 149[b] *Von anderer Hand* Contra aebrietatẽ | Qui cupis esse bonus et uis dinoscere uerum | — Quod tenuis miseros suppungit anhelitus artus | Cõmonitio mortalitatis humanę | O mortalis homo mortis reminiscẽ casus | — Quod bene quod iuste quod recte feceris ipse | Ctra crapulã | Propens *(sic)* & stomachum qui farcit dape ciborum | —

f. 150 Castig& uentrem tunc homo doctus erit. | ***Das Folgende von einer Hand des eilften Jahrhunderts.*** Discernendi ignarus nihil difert ab asino. Amor potentũ | instabilis —

f. 150[b] *(Mercurius)* Celerior planetis quia septima die | pmeat circulos ||

Digitized by Google

BASILII *sermones.*

141. membr. 8. foliorum 170. saec. IX—X.

f. 1 Incipit sc̃i basilii | de psalm̃ primo | Omnis scriptura diuinitus inspirata utilis est | —

f. 9[b] et ex his quae audistis p gratiam | dñi nostri ihũ xp̃i cui gloria in scła scłorum amen. | De eo quod scribtum est ·; | adtende tibi ne forte fiat in corde tuo | sermo occultus iniquitas. | Sermonis usum ds̃ nobis qui nos creauit indulsit. | —

f. 19 ut possis adtendere dõ. | De eo quod scriptum est in euangelio. | hominis cuiusdam diuitis fructus ube|res ager attulit. et reliqua. | Duplex est temptationum species; aut | —

f. 26[b] pgratis regna caelestia. per eũ qui uos uoca|uit xp̃m ihm̃ dnm̃ nr̃m. cui gloria & imperiũ. in | scła seculorum. amen·;| De inuidia | Bonus est ds̃. et dignis lauda°tur | —

f. 33[b] sicut & ds̃ donauit uobis. in xp̃o ihũ dñõ nr̃õ. | cui * est đo patri cum spũ sc̃õ gloria in scła scłorũ. am̃; | De fide | Dĩ quidem sine intermissione esse memo|rem —

f. 37 derelinquere per gratiã dñi nr̃i ihũ xp̃i. Cui est gloria | & potestas. in scła saeculorum amen. | Incipit in principium prouerbiorum | salomonis quam dixit cum esset presbi|ter iubente episcopo. | Magna est oboedientiae merces. | —

f. 53[b] diuinę uolun|tatis in xp̃o ihũ. cui gloria in scła saeculorum. amen. | Incipit in psalmo .LVIIII. | Consideranti mihi & puin|denti intentos ad audiendũ | —

f. 57 conroborati | in spe nr̃a. qui est xp̃s ihs̃ dñs nr̃. Cui est gloria & po|testas. in scła scłorũ. amen ·; | Incipit de ieiunio. | Canite tuba in initio mensis in die insignis | —

f. 59[b] sapientia dĩ. & unigenitus filius eius dñs | nr̃ ihs̃ xp̃s. Cui est gloria & potestas cum spũ sc̃õ in a&na | secula seculorum; Amen. Finit. orat̃ ad populł de ieiuñ. | Incipit de eadem re dictio secunda. | habeant fortasse aliquid (d *ex* t) difficultatis | —

f. 63 & iudice | dõ nostro. per quem est dõ patri cum spũ sc̃õ glo|ria & a&ernitas in saecula saeculorum. amen. | Explicit in dñõ feliciter. || f. 63[b] Prefatio. | Proficiscenti mihi ex urbe magnopere iniungebas a*p*|niane —

Digitized by Google

f. 64[b] tu qui utriusq; lingue̜ habes peritiã magis probato. Finit.| Gregorii epĩ nanzanzeni incipit apolo|getiᵉus in latinum translatus in greco. | Uictus sum. et fateor me esse superatum. |—

f. 92 grex simul & pastores in xp̃o ihũ dño | nostro. cui gloria in secula seculorum. amen. | Incip̃ de primis epiphaniis | id est de natali (i *ex* e) dñi. | Xp̃s nascitur. gloriamini. xp̃s e̜ celis. occurrite. xp̃s in ter|ris. exaltamini. Cantate —

f. 100 possibile est. per xp̃m ihm̃ dñm nostrum. cui | est gloria & potestas in secula seculorum. amen. | De luminibus quod est | de cundis *(sic)* epiphaniis. || f. 100[b] Iterum ihs̃ meus. * et iterũ mysteru. mysteriũ ñ erroris alicuius | —

f. 102[b] Ubi autẽ carnis fuerit facta purgatio. ibi continu || f. 103 cum [1]) et inluminantis clarius fuerit lumen accensũ et auditores pur|gatas —

f. 108[b] fulgeat coram hominibus per xpm̃ dñm nostrum Cui est glori|a in scła scłorũ amen. De pentecosten. et de spũ | scõ dicta in ecclesia constantinopolis | De sollemnitatis huius die pauca dicenda sunt —

f. 116 exulta|tio scõrũ. Cũ quo est dõ patri gloria & potestas in spu scõ in scła scło₊ am̃. | De̜siderabamus o filii. quia et pari mensura desi|derabar —

f. 124 uita & fide pro|babili. Tibi gloria & potestas in secula saeculorum. Amen. | Incipit de hieremia dicta praesente im|peratore aput quem et intercedit pro quo|dam periclitante. | Uentrẽ meũ uentrẽ meũ doleo. & sensus mei turba|ti —

f. 129 misericordiã speramus. | ꝑ xpm̃ dñm nrm̃. uiuentẽ secũ & regnantẽ cũ spũ scõ in scła scło₊ am̃; || f. 129[b] De reconciliatione et unitate monachorũ. | Linguã nostrã soluit alacritas. & hominũ legẽ —

f. 138[b] custodiat corda uestra in | xp̃o ihũ dño Cui gloria & potestas in scła scłorũ amen: | De grandinis uastatione cum pater | episcopus reticeret. | Quid laudabilem soluitis ordinem. quid inpellitis linguã | —

f. 148 quem fructificauit in xp̃o ih̃u | dño nostro. Cui est gloria & potestas in scła scłorum. amen. | Incipit de arrianis quod non licet | semper et publice de dõ contendere | Ad eos qui in sermone callent. sermo nobis est. —

---

[1]) Vorher ist ein Blatt ausgefallen.

f. 150ᵇ Natiuitatē | dī & creationem & dñ ex nullis exstantibus. & substantiae sectio|nem atq; scisionem et resolutionem. ut quit (*corr.*) audit profanus ||

f. 151 Incipit compt grecorū anni circuli qualiter | calculare debeas

f. 152ᵇ Item ad argumentum ad fer̄. uel ad lun̄ | seu ad terminos paschal inueniendum

f. 153ᵇ Item argumentum | qualiter secundum latinos uel grecos xiiii lunas paschales | uel initium primi mensis absq; ullo errore inuenire debeas

f. 154 argumenta calculi

f. 154ᵇ de punctis uel momentis
de temporibus anni
de solestitia et aequinoctium

f. 155 de mensibus

f. 155ᵃ de saltum lunae
de lunae cursum

f. 156ᵇ Incipit. | Romano computatio ita digitorum flexibus *u. s. w.*

f. 157ᵇ De mensib; qd horas habent in die uel in nocte
It argumentū unde creatur bissextus
Incipit de mundi principio

f. 159ᵇ Uentus aer commotus & agitatus *u. s. w. nach Isidor.*

f. 160ᵇ — 163 *Rotae (Zonentafel — Windtafel)*

f. 163ᵇ — 165ᵇ *Angabe der Indictionen, Concurrentes u. s. w. von 804—873*

f. 165ᵇ Prima a&as in exordio sui. | contin& creationem mundi —

f. 169ᵇ Eraclius añ xxvii huius | — f. 170 v̄dccccxxxiii. Colligitur omne tempus ab exordio mundi usq; | in p̄sentē glori recensuinthi principis. añ x. | qui .ē. era. dcxcvi. añ. v. dccclvi. || f. 170ᵇ *(von nicht viel späterer Hand)* Añ uel resp in natl sci. eligii. epi et confessoris ad uesperas.

Digitized by Google

Boethius *de musica.*

1638. membr. 4. foliorum 128. saec. X.

f. 1 *Von späterer Hand über der Zeile* [1]) Prohemiũ. | Musicã naturaliter nobis eẽ | coniunctam —

f. 12 [2]) De consonantiis et semitonio | Nam si uox uoce [3]) duplo sit acuta uel grauis —

f. 28[b] (xxxiiii) de poetarum carminibus iudicandi; Explicit | de musica id est armonicae institutionis liber .i. | Incipit liber secundus | i. Proh'emium. | —

f. 29[b] (xxxi) sex tonis non constat [4]); Expliciunt capitula. | i. Prohoemium. Incip̃ lib̃ sc̃ | Superius uolumen cuncta digessit. quae nunc diligentius | —

f. 61[b] (xxxi) nunc uoluminis seriem fastidii ui'ator astringam; | Explicit de musica id ẽ armonica institutione liber se|cundus incipit liber tertius .i. aduersum aristoxenũ | demonstratio super particularem proportionem diui|di [5]) in aequa non posse atque ideo nec tonum; | Superiore [6]) uolumine demonstratum ẽ ⁎ diatessaron. | —

f. 70[b] (viii) semitonium minus; | apotome igitur est ĒD. [7]) || f. 78 xv. Apotomen [8]) maiorem esse quam quattuor commata | minorẽ quam .v. tonum maiorẽ quã viii. minorẽ quã viiii. | Eadem hac ratione. et semitonium —

f. 80 (xvi) cõmentarii disputationẽ censuimus | transferendã; Explicitus de musica. id est armonica | institutione liber .iii. Incipit liber .iiii; | i Uocum differentias in quantitate consistere | —

f. 80[b] xviii Quẽadmodum indubitant̃ musicae consonantię aure diiudicari[Possint] | Expliciunt capitula; i. Vocum differentias in | quantitate consistere | Etsi omnia quae demonstranda erant —

f. 85[b] medior̃ [9]) enarmonios .pi grecũ et signa [10]) ẽuersũ ɔ̄ [11]). ||

---

[1]) LXIII 1167 — [2]) f. 1—11 saec. XI—XII. Mit Nam si vox (l. c. 1181) beginnt die ältere Handschrift, die zu Anfang zwei Quaternionen verloren hat. — [3]) voci — [4]) constet — [5]) dimidii — [6]) Diese Handschrift gehört zu denjenigen, in welchen die Figuren nicht fehlen. — [7]) l. c. 1234 — [8]) l. c. 1263. Das Dazwischenliegende (f. 71—77) in derselben Zeit ergänzt, wie f. 1—11. — [9]) Meson — [10]) Lies Sigma. Die Ausgabe C. — [11]) Hier bricht die alte Handschrift ab: mit f. 86 beginnt wieder die Ergänzung.

Digitized by Google

f. 111 ꝑporcionis dissonantiā [1]) reddat. | *(Figur)* | Explicitus de musica id est | armonica institutione lib̄ iiii Incipit lib̄ .v. || f. 111ᵇ Post monacordi (a *in* o *corr.*) regularis diuisionē. adicienda [2]) esse | —

f. 125ᵇ ut in diatonicis generib; nus|quam una. | *Von anderer Hand* Segmina pgameii tereti circūdata ligno. Perpetuo inscribe uersu | qui dū resolutus. Non respondentes sparso dabit ordine formas | Donec consimilis ligni replicet in orbem. ||

f. 126 Nona noane Primus tropus Incipit. Mese ꝑmi trop̄ incipit | Prima in introitibus differentia —

f. 128 *(octavus tropus)* Sebastianus | Gloria patri & filio & spiritui sancto sicut erat in principio & | nunc & semp & in secula seculorum. amen. ||

Canones *conciliorum* [3]).

1040. membr. Grossquart. foliorum 86. saec. IX.

f. 1 suscepit quas humanae aegrimoniae narrationes habens & | non simulatione sed ueritate Id non mea uoluntas ut osten|dat carnis subsistentiam —

f. 36ᵇ postquam praesentis causae. plurima | & praecipua capitula. coram nostra pi&ate iam pacta sunt [4]) || f. 37 Actio duodecima | in nm̄n dn̄i et dominatoris | ihū xp̄i dī saluatoris nī impe|rantib; a dō coronatis et sere|nissimis nr̄is dominis flauiis | constantino data xxii. die. meñs | martii indictione viiii | Resedentibus quoq; gloriosissimis patriciis —

f. 39ᵇ additi tres. falsi. quat|terniones. hunc sermonem adstruens. Reliqua uero || f. 40 quod [5]) multotiens sc̄i patres nostri. ut lucrentur pluri|mam animarum. —

f. 48 quae promissa sunt super sergio honorio | atque sofronio opere adimplente. actio .xiii. | In nomine dn̄i et dominatoris | ihū xp̄i dī et saluatoris nostri | imperantibus. a dō coronatis | ac serenissimis nostris domi|nis. flauiis. | Constantino quidem piissimo —

f. 53ᵇ discendisse de caelis | & incarnatus esse ex spu sc̄o | & domina nostra sc̄a || f. 54 antiquae romae. quem & accusauerunt.

---

[1]) dissonantiam et consonantiam. — [2]) arbitror esse. — [3]) Conciliensammlungen finden sich ausserdem in cod. 848. 849. 1127. Die Handschriften 1040 und 1043 stammen aus der Bibliothek des Petavius. — [4]) f. 1—36ᵇ enthält Fragmente der zehnten und eilften actio; mit f. 17 beginnt der sechszehnte Quaternio. — [5]) Zwei Blätter fehlen. Auch im Folgenden ist die Handschrift mehrfach lückenhaft.

Digitized by Google

qua (qui a *m. al.*) parte sunt agathonis | scissimi pape apostolice sedis —

f. 59ᵇ ad nos per|ducatur de propria fide sua. interrogandus | Actio xv. || f. 60 in nm̃ dñi et dominatoris | hũ xp̃i d̃i atque saluatoris n̄i | imperantibus a dõ | coronatis ac serenissimis | n̄s domnis flauis | Constantino quidē piissimo —

f. 62 scm̃ concilium | dixerunt sufficiunt & quae hodierna die acta sunt. | actio .xvi. | In nm̃ dñi et dominatoris | ihũ xp̃i d̄i atq; saluatoris n̄i imperantib; a dõ —

f. 63ᵇ definitionē rectae | fidei conuenientē. sinodaliter statuemus. actio xvii. | definitio orthodoxe fidei .n̄. facta in | regia ube temporibus piissimi ac tran|quillissimi domini ñi Constantini magni | uictoris imperatoris. | In nmin dñi et dominatoris —

f. 72 ueri d̄i nostri anathima. actio xviii. | In nm̃n dñi et dominatoris ihũ xp̃i | d̄i atq; saluatoris n̄i —

f. 75ᵇ p|cipimus naturas ita & duas naturales uolontates & duas | naturales. operationes. || f. 76 operatur enim utraq; natura cum alterius communione quod pro|prium habuit. uerbo operante —

f. 86ᵇ cle|mentissimum nm̃ dm̃ quia usq; dum nr̄ sp̃s statutus est ex | dõ esse in nobis. ipsas cartas inlibatas. & inconmutabiles. ||

1043. membr. fol. foliorum 159. saec. X.

f. 1ᵇ Incipiunt tituli canonum apostolorum

f. 2 Incipiunt tituli canonũ niceni conc̄. num̃. xx

f. 2ᵇ Incipiunt tituli canonum | anchyrani concilii. numero xxiiii

f. 3 Tituli canonũ neocaesariensiũ | concilii numerum. xiiii

f. 3ᵇ Tituli canonũ gangrensis | concilii numerum. xx.

f. 4 Tituli canonũ antioceni concil. nm̃ xxv.

Tituli canonũ apud laodiciã phrigie cgreg num̃ LVIIII

f. 5ᵇ Incipit canon concilii apud constantino|polim congregati numero .iii

Tituli canonũ calcedonensis concl num̃r xxvii

f. 6 Tituli canonũ sardiensis concilii num̃r. xxi

f. 6ᵇ Tituli canonũ congregatio apud car|tagienensis num̃r xxxiii

f. 7ᵇ Tituli canonũ diuersorũ conciliorum | africana prouincia numer̄. c. v.

f. 9 Incipiunt tituli decretorum papę sirici num̃r. xv

f. 9ᵇ Tituli decretorum papę innocenti numerum L vii

Digitized by Google

f. 10b Tituli decretoꝝ papę bonefacii num̄ IIII
Tituli decretoꝝ papę caelestini num̄ XXIII
f. 11 Tituli decretoꝝ papę leonis num̄ XLVIIII
f. 12b Tituli decretoꝝ papę hilari num̄. VI
Tituli decretorum papę simplicii
Tituli decretorū papę filicis
Tituli decretoꝝ papę gelasi num̄ XXVIII
f. 13b Tit̄ decretoꝝ papę anastasi numr̄ VIII
f. 14 Tit̄ decretoꝝ papę symmachi numr̄ V
It̄ tit̄ eiusdē concilii
f. 14b Tit̄ decretoꝝ papę hormisde
Tit̄ decretoꝝ gregorii iunioris
f. 159b (Incipit constituta papę gregorii) p&rus archidiaconus gregorius ////////// ||

1045. membr. Kleinfolio. foliorum 174. saec. X.

f. 1 Consulatu domni nr̄i marciani perpetui augusti et qui fu|erit nuntiatus sub die .VIII. idus octobris. indictione quar|ta. calcidona scd̄m praeceptionē sacratissimi et piissimi domni | nr̄i. marciani perpetui augusti. Congregatis in sc̄a ecclesia scāe martiris eufimiae —

f. 81b Uisus est ad religiose memorię flauianū mississe | epistolam legimus: expł .I. cognitio calchedonensis concilii. | Incip̄ eiusdem .II. cognitio calchedonensis concilii. | Consulatu piissimi —

f. 102 gesta cum omnium nr̄orum supscripcione huic rela|tioni sociauimus. Exp̄ secunda cognitio calchedonensis | concilii. Incipit eiusdem sinodi. cognitio tertia | Consuł domni nr̄i marciani —

f. 111 Quae interlocutionibus prolata sunt effectui mancipentur. | Explicit cognitio tertia calcedonensis concilii. || f. 111b Incipit actio quarta in calchedona. | Consulatu dom̄ni nostri martiani —

f. 121 & amplissimus senatus. dd̄. | a sc̄a synodo formula dabitur | Explicit actio quarta. incip̄ | actio quinta | Consolatu domni nostri martiani —

f. 125b diuino uertici. | Explicit actio quinta. incipit act̄ VI" | in calchedona | Consulatu domni nostri marciani —

f. 133 a sc̄a synodo discedat | Exp̄ actio sexta sinodi calchedonensis incipiunt | eiusdem sinodi tituli canonum numero XXVII || f. 133b Tituli canon̄ concilii calchedonensis numero XXVII De cano|nib; uniuscuiusq. concilii | I Regulas sc̄orū patrum —

f. 136 (xxvii) si uero laici anathematizentur. Exp canones concilii calchedonensis | Incp̄ act̄ octaua | Consulatu domni nr̄i marciani —

f. 137 ob hanc causā legi legimus. Explci concilii calchedonensis octaua. | Incp̄ act̄ nona eiusdē synodi. | Consulatu domni nr̄i marciani —

f. 139 concordiā. Legi legnus legit. Exp̄ actio nona synodi cal|chedonensis. Incip̄ eiusdē concilii decima actio. Consulatu domni marciani —

f. 140[b] efficiat manifestam. | Exp̄ act decima concilii calchedonens̄. Incip̄ eiusdem synodi. actio undecima similiter | vi kł nouƀ eodem eodem *(sic)* consulatu —

f. 150 fortitudinem retinebant. | Exp̄ auditio. synodi. calchedonensis. undecima. Incipit eiusdem concilii | actio duodecima. | Consulatu dom̄ nr̄i marciani —

f. 154 Exp̄ actio synodi calchido|nensis duodecima || f. 154[b] *leer* || f. 155 Incipi**t eiusdem concilii | auditio tertia decima. | Similiter iii kł nouembris eodē consulatu —

f. 155[b] causa laesionis ei fuer̄t restitu&. | Explicit actio tertia decima. | synodo. calchedonensis. | Incipit cognitio eiusdem concilii quarta decima. || f. 156 Consulatu dom̄ marciani —

f. 157[b] quae dixisti conscripta sunt; | Explicit sinodi calchedonensis quarta | decima | Incipit eiusdem concilii audatio *(sic)* | quinta decima || f. 158 Consulatu dom̄ martiani —

f. 165 sc̄o concilio | firma consistant | Exp̄t actio synodi calchedonensis xvma ·; Incip̄ eiusd̄ c̄cilii auditio xvi. | Consolatu domni nr̄i marciani —

f. 168[b] tota synodus conprobauit. | Explicit synodus calchedonensis amen amen amen | Incipit responsio seu allocutio sc̄i & uniuersalis calchedonensis concilii — similiter refutarunt | Et hoc profecto uestrū decebat —

f. 173 sua nostris clement̄ adiungens. | Expl allocutio seu responsio sc̄i calchedonensis concilii cū subiectis testimoniis patrū | Exemplar relationis archetypae scāe magnae et uniuersalis synodi quae in calche|doniae metropoli congregata est ad sc̄e memoriae papam leonem. | Scā & magna & uniuersalis synodus quae — patri leoni. Repletum est gaudio —

Digitized by Google

f. 174 Iuuenalis eps̄ hierosolimitanus ualere me in dn̄o ora sc̄issime & beatissime pater. Explicit. || f. 174[b] *Von gleichzeitiger Hand* hic liber sc̄i Germani parisio⁊ urbis p̄sulis.

1997. membr. 8. foliorum 160. saec. IX—X.

f. 1 *Litterae formatae*

f. 1[b] In nm̄e | dn̄i | incipit | tituli | canonū | ancyren|sium | *24 Can.* Isti sunt canones | priores quidem — f. 2 tituli | uiginti quattuor, | *Folgt der Text.* f. 5 Et isti sunt canones se|cundi quidem ancy|rensium, Et eorū qui | ineocesaraea sunt expositi. de nicenos autē primi sunt. | Sed in ancyrenses. constituta | sunt, tituli xiii | —

f. 6[b] Incp̄t canones. quę | apud cangrente | acta sunt. | domini honorabilib' in arm'enia | constitutis. sanctis & conminis|tris. Eusebius — glangrā. | Incipiunt tituli. cano|num. gangrensium

f. 9[b] Incp̄. tīt. canonum | anthyocaensium

f. 15 Incp̄t responsa | et constitutiones quę | aput Karthaginē acta | sunt

f. 25[b] Incp̄t epistula. ab omne | conciliū. s̄st. a bonifacio | urbis romae eps̄ scripta

f. 27[b] Incp̄ epi'tula || f. 28 attici epīs ecclae cons|tantinopo|lytanae. ad | bonifatium | urbis romae | episcopus *(corr.)* | data cum exemplariis | nicaeni concilii de gręco | in latino translatis. ac | beatissimi cyrillo & at|tyco episcopis alexandrinę | & constantinopolitanę ecclę. | et directis p innocentiū | praeb suū & asellum subdiac̄ | ecclesiae Karthagine[nsis] ut | superius recitatū est fides | niceni concilii cum titli xx; | epistola uero contin&ur. | Atticus ep̄s eccle. | constantinopoli|tanae. sc̄o fratri | bonifatio. urbis | romę episcopus *(corr.)* salutem. | Ededi cationes sc̄o⁊ | patrū. olografa | manu. & subscrip|tos a me amen; | Graeca elementa littera|rum —

f. 28[b] .i. xl. viii. l. | Incp̄ epistula sc̄i aure|li. ep̄i. ad sc̄m caelesti|num. urbis rome | eps̄. de aduentū apiarii. | —

f. 30[b] Incp̄t tītl. canon. calci|donensium.

f. 36[b] Incp̄ capi|tulū. can̄. constan|tinopolitanum

f. 39[b] Incipit. capitu|la. nicaeni. | concilii

f. 52 Incip̄. kapitula. de cons|titutis. sc̄i syrici epīs.

f. 57[b] Incp̄ epistola sc̄i leo|nis episc̄. ad rusticum

f. 62 ad mauros episcopos

f. 65 ad flauianū epm̄. constantinopolitanum

Digitized by Google

f. 70ᵇ thorybio ep̄s ansturensi

f. 78 uniuersis ep̄s — per siciliā const̄

f. 82 nicetae ep̄i aquiliensi

f. 83ᵇ Innocentius uictorio episcopo ratomagensi

f. 86ᵇ Caelestinus uniuersis episcopis per biennensem et narbonensem ꝑuinciā constituti

f. 89 Incp̄t statuta. sc̄i. gela|sii. episcopi

f. 96 Incipit gesta de no|mine acaci. | In causa fidęi xp̄i|anę —

f. 99ᵇ ad anthiocę|nā misit ecclesiam. | Epistola hieronimi | ad euangelum pb̄r. | Legimus in ęsaia. fatu|us. fatua loquatur. | Audio—

f. 100ᵇ & diacones in ecclesiā | uindicent. || f. 101 Innocentius. exsu|perio. ep̄o tolosano

f. 103ᵇ Innocentius Rufo *etc.* episcopis | Machedonib. et dia| conib'

f. 108 Zosimus esychio. epis̄c salotano

f. 109ᵇ Cęlestinus. uniuersis epis̄c̄is. per apuleam et calabriā constitutis

f. 110ᵇ Bonifatius episcopus | honorio aūg

f. 111ᵇ Victor ho|norius inclytus. tri|umphator. semp aūg. | sc̄ō. ac uenerabili bonifa|tio papę urbis aeternae

f. 112 Incp̄t exemplū sacri | ędicti. glyceri. im̄p. | dat̄. ad himelconem. | pc̄ pp̄ t̄t.

f. 113ᵇ Felix himelco. pp̄ | dioscorus. aurelia|nus protadius. ūū | cc̄. pp̄ dd̄.

f. 114 Incp̄t epistola. papę | leonis ad aquiliensē ep̄m

f. 116 Incp̄ eiusdem. ad | septimū. episcopū

f. 116ᵇ pc̄. paulini. aug̃. sub | die kl̄ mart̄. in basi|lica beati petri ap̄sli | residente uiro uene|rabile pa symmacho *etc.*

f. 121ᵇ ɪ Scs̄ petrus. sed̄. annos. xxv. m̄. ɪɪ. d̄. ɪɪɪ.

f. 122 ʟ. ɪɪ. hormisda sed̄. an̄. vɪɪɪɪ. d̄xvɪɪɪ. | Exp̄l. Amen. | Exemplar. constitu|ti facti. a domno. sym|macho papa. de reb' | eccl̄ę conseruandis

f. 127ᵇ Incp̄t. prec̄. reg̃ .ɪɪɪ. | missa ad synhodū. |

f. 128ᵇ Preces regis .ɪɪɪɪ. | missa ad synhodū. | Fl. theodoricus rex | uniuersis — pacem. epis̄c | symmacho criminosis pro|positionib. *etc.*

f. 130 Relatio episcopo|rum. ad regē. | Agimus dō grati|as *etc.*

Digitized by Google

f. 131 Prȩceptio. regia. | Fl. Theodoricus rex. | uniuersis episcopis. ad syn|hodum conuocatis. Decue|rat quidem *etc.*

f. 132ᵇ Incp̃t constitutio|nes. episcoporum. | Rufio magno. | fausto. auieno. | uũc. cons̃t. | sub. d̃. x. kł. | nouembris. | Sc̃a synhodus. apud | urbem romã. ex praecepto | gloriosissimi regis theodorici | *etc.*

f. 137 Incipit. fides. nicaena. | Fides | quȩ a patrib' | nr̃is. exposi|ta | breuiter | conprehendit. | Sic enim spirita|liter om̃a posu|erunt. ut totã | legis. et prophe|tarum euange|liorum. et apos|tolorum prȩcep|ta dũ fideliter. | legitur. illic po|sita ẽe. monstretur. | nam dicit | Credimus —

f. 152 ur|guente in gehennam | missus perpetuas | luet poenas | Fĩdes catholica. | aput nicheam | exposita exp̃l | amen. ||

f. 152ᵇ Incp̃t. capitulũ | editum. a silues|trio papa urbis | romae | Dum residisse | in syn*odo | cum cons|tantino augusto. | et simul cum eis | residentes. centũ | LXXVIII episcopos. | et cum eis ducenti septua|ginta pb̃ris & diacones .XL. | et simul cum eis. omnes ro|manos populus. dum re|sidisset in termas. Sic | statuerunt in synhodo. | placuit eis & ad omnem | xp̃ianorum populũ ro|manorũ , Ut nullus lai|cus audeat clerico crimen | ingerere. Nisi sub idoneos | testes *** uiros iustos | religiosos dñ timentes, & | xp̃m p̃dicantes. Non inlit|terati. quorum filios ha|beat uxoratos. et nepotes. | et filias iam nuptũ traditas | Incp̃t. canone | constitutus | uel religio. qualit̃ | custodiatur. a sil|uestrio. ep̃o. urbis | romae. prȩsul** | nisi in septuaginta | duo testes | ******** a quemquã | iudicabitur. —

f. 153 ei dandã esse cõ|munionem, | Xp̃o enim fauente | legentib' cunc|tis inploro, pro | exiguo me ceterisq, | sacerdotes. ciuib' his. | quamquam inmerito | nomen. sacerdotii | minime fungenti ho|nore Sicipertus | humillimus. xp̃i | hunc opusculum | opere explicaui | domno beatissimo | prȩcipienti fieri in|gilrãmo. Rursũ | magis magisq; lecto|rib; queso. quod si | aut ex syllabis scisma | aliqua inueneritis | minime detrahatis | insipientiȩ meȩ. | Sed quod ur̃a. habun|dat sapientia cordis | sollogismo aufe|ratis ab eo. | Vt alma dĩ intemera|ta maria. et beati | thomȩ simul et | beati iustini. in cu|ius sedis; hunc per|ficitus fuit. delic|taq; ur̃a deleantur | perenne polleat. | prȩceptor opifex. | saluificetur | in euum. amin |

f. 153ᵇ [1]) hoc capitulũ est de epła | sc̃i gregorii papȩ ad se|cundinum

[1]) f. 153—160 saec. X.

inclausũ ·,· | Dilectissimo filio secundino seruo. | dĩ inclauso ·,· Gregorius seruus ser|uorum dĩ. dilectionis tuę litteras | suscepi —

f. 154^b redime|re uenit ·,· Ępla hisidori | ad ma∗ssonem epm̃ ·,· | domino uero (uiro *corr.*) scõ meritisq; beato | fratri ma'soni epõ. hisidorus eps̃ | in dño salutẽ ·,· Ueniente ad nos | —

f. 155^b extat | auctoritas ·,· Explicit || f. 156 Inc̃ ordo de sacris or|dinib; benedicendis

f. 160^b *Litanei, in welcher für* hludouicus a dõ coronatus magnus et pacificus impr̃, angelberga imperatrix *und die* novissima proles regalis *gebetet wird.*

Claudianus Mamertus *de statu animae.*

201. membr. 8. foliorum 80. saec. X.

f. 1 [1]) Incipiunt capitula libri primi | ı De opinionib. [2]) imperitorũ —

f. 1^b xxvıı Quod quislib& [3]) absens corpore. carũ suum uideat mente. [4]) | Incipiunt capĩtula libri secundi | ı Quia facilius dinoscitur [5]) —

f. 2 (xı) raptus eẽ credatur [6]). | Incipiunt capitula libri tertii Huius | actio tamen ex euanglo dnĩ incorpo|ralitate animae uti. testẽ utitur [7]). | ı De lazari corpore —

f. 2^b (xııı) inferiori spũ p̃ponitur. || f. 3 Superiorum in breui [8]) recapitulatio librorum. | In finem huius libri [9]) ueniam postulat conflictori [10]). & iterum [11]) | utrumq. certamen [12]). | huius operis auctor ignoratur | quia tacito nomine ista conscripsit. | contra qua *(eras.)* claudian' tres hos libros disseruit [13]). | Praecipis [14]) ut respondeam quae in rebus humanis | —

f. 6 soci&ate dominatur. | Incipit prefatio librorũ claudiani prefec|torio [15]). patricio doctissimo. et optimo uiro | sollio [16]) sidonio. claudianus [17]). | Edicionem libellorum —

f. 7 ueteris. reparator eloquentiae. | Explicit prologus. Incipit liber | de statu animae primus. | *Unter der Zeile* Pa Petauius

[1]) Unten *P Petauius.* — [2]) LIII 699. — [3]) quilibet — [4]) mente videat — [5]) Stimmt nicht. — [6]) Stimmt nicht. — [7]) Huius — uti *om.* — [8]) brevis — [9]) In — libri *om.* — [10]) veniam auctor a suo petit conflictore — [11]) inter. — [12]) certamen ipsum deligit iudicem — [13]) huius — disseruit *om.* — [14]) Unedirt. — [15]) l. c. 697. — [16]) C. Sollio. — [17]) Claudianus sal.

Digitized by Google

C̄. R̄. [1]) || f. 7[b] De opinionibus — pertinatia. | Magnum in genere humano. soli [2]) sidoni frater amantis|sime —

f. 43 (xxvii) quae post hinc disputanda sunt. prin|cipio secundi uoluminis ordiamur. Cui supra. | Finit liber primus. Incipit secund̄ | *in mg.* de contrariis | Saepenumerum [3]) mecum reputanti mihi. quonā̃ pacto ex|cellentissima —

f. 66[b] intentio huiusce iam uoluminis | iste sit finis. | Editis in astructionem ueri & merito pariter & numero sa|tis ut arbitror —

f. 80[b] proinde quicquid illud ampliusculo sermocinati sumus. ||

Cyprianus.

118. membr. fol. max. 2 col. foliorum 87. saec. X.

f. 1[b] [4]) Ad donatum ı —

f. 2[b] passio cypriani | Lege in xp̃o || [5])

f. 3 *Über der Zeile* + Ad donatū̃ + | Bene admones [6]) —

f. 6 religiosa mulcedo | Ad donatum explicit | Incipit de habitu uirginū̃ | Disciplina custos spei [7]) —

f. 8[b] uirginitas honorari | De habitu uirginū̃ expł. | Incipit de lapsis. | Pax [8]) ecce dilectissimi fratres ecclesiae reddi|ta —

f. 15 sed coronam [9]); | De lapsis explicit, | Inc̃ de ecclesiae catholice unitate [10]) | Cum [11]) moneat dn̄s —

f. 20 xp̃o dominante | regnabimus; | De ecclesiae catholicae unitate | expł. Incipit de dominica | oratione, [12]) || f. 20[b] Euangelica [13]) praecepta fratres dilectissimi. nihil | —

f. 26[b] non desinamus; | de dom̄ oratione explicit | Incip̃ de opere et elymosina [14]) | Multa et magna sunt —

f. 31[b] passione geminabit | De operę et elymosinę | expł. Incp̃ de mortalitate | feliciter. || f. 32 Etsi [15]) apud plurimos uestrum fratres —

---

[1]) f. 24 unten lib b̄i dyonisii ariop̃. — [2]) Solli. — [3]) Saepenumero — [4]) f. 1 enthält die Provenienzangabe, die aber bis auf das noch erkennbare *Aurel* ausradirt ist. Vgl. den folgenden Codex. — [5]) Index. — [6]) IV 192. Unten auf derselben Seite *Petauius*. — [7]) l. c. 440. — [8]) l. c. 463. — [9]) et coronam — [10]) de unitate ecclesiae — [11]) l. c. 495. — [12]) de oratione dominica — [13]) l. c. 519. — [14]) eleemosynis — [15]) l. c. 583.

Digitized by Google

f. 36 desideria maiora, | De mortalitate explicit | Incip̄ ad demetrianū feliciter | Oblatrantem [1]) te & aduersus dm̄ —

f. 40 inmortalitate securus, | Ad demetrianū expł. | Incipit de pacientia [2]) lege | feliciter, | De pacientia [3]) locuturus —

f. 45 dm̄ timentib. honorem; | De patientia explicit, | Incipit de zelo et liuore, | lege feliciter, || f. 45ᵇ Zelare [4]) quod bonum —

f. 48ᵇ ante placeamus; | De zelo et liuore explicit. | Incipit ad fortunatum | Desiderasti [5]) fortunate karissime —

f. 55 conscientia coro|natur; | Ad fortunatum expł | Incip̄ ad quirinum lib̄ primus [6]) | Cyprianus [7]) quirino filio salutem; Obtempe|randum fuit —

f. 55ᵇ accesseris [8]) | *Folgt die Capitulation.* | Capitu+lū primū | a Judaeos in offensā dī grauiter deliquisse | quod dn̄o *(corr.)* reliquerint [9]) et idola secuti sint; | In exodo populus —

f. 59ᵇ locutum. ē ista; | Ad quirinum liber prim̄ expł | Incip̄ eiusdem lib̄ ıı, | *Capitulation* | Capitulū. primum. | a Xp̄m primogenitum esse. & ipsum esse sapien|tiam dī. per quem omnia facta sunt. Apud | salomonem in parhoemiis; [10]) —

f. 67 in uitam ęernam; || f. 67ᵇ Caecili. Cypriani | ad quirinum liber ıı. | explicit. | Incipit epła *(add. m. post.)* ad eundem | Excepta capitulorū | n̄ c̄ xx | Cyprianus quirino filio salutem; | Pro fide ac deuotione tua — semper bene ualere. || f. 68 *Capitulation* || f. 69 Excepta capitulorum | n̄ cxx explicit | Incipit ad quirinum łb. ııı. | Capitulū primum *(add. m. post.)* | De bono operis | et misericordiae | Apud Esaiam | Exclama —

f. 81 meditabitur die ac nocte | Caecili *(corr. m. post.)* Cypriani | ad quirinum | liber tertius expliē. | Incipit ad caecilium. | de sacramento dominici calicis. | Ciprianus [11]) caecilio fratri | salutem | Quamquam sciam —

f. 84 semper bene ualere | Caecili Cypriani ad Caecilium | De sacramento dominici | calicis explicit | Incipit ad rogatianum | iuniorem et confessores [12]) | Cyprianus [13]) rogatiano [14]) et | ceteris conff in dō perpetu|am salutem | Saluto uos fratres carissimi —

---

[1]) l. c. 544. — [2]) de bono patientiae — [3]) l. c. 622. — [4]) l. c. 638. — [5]) l. c. 651. — [6]) Testimoniorum libri tres adversus Judaeos. — [7]) l. c. 675. — [8]) accesseris. Opto — valere. — [9]) dereliquerint. — [10]) proverbiis — [11]) l. c. 372. — [12]) ad Sergium et Rogatianum et ceteros confessores in carcere constitutos — [13]) l. c. 424. — [14]) Sergio et Rogatiano.

Digitized by Google

f. 85 gloriam [1]) peruenire [2]); | Ad rogatianum iuniorem | et confessores explicit; | Incipit ad antonianum | de cornelio et nouatiano | Cyprianus [3]) antoniano | fratri salutem. | Accepi primas litteras —

f. 90 semper bene ualere; | Ad antonianum de corñ | et nouatiano explicit. | Incipit ad martyr̃ et confessr̃ | Cyprianus [4]) martyribus | et confessoribus ihũ xp̃o [5]) dño nr̃o | in dõ [6]) perpetuam salutem. | Exulto laetus —

f. 91 meminisse; ualete; | Ad martiras et confessor̃ | explicit. | Incipit moysi et maximo | prsbb̃ et ceteris confessor̃ | Cyprianus [7]) moysy et maxi|m̃o praebb̃ et ceteris confes̃ | dilectismis fratribus salt̃ | Gloriam fidei & uirtutis —

f. 91ᵇ milites coronatos [8]). | Moysi et maximo et ceteris | confessoribus explicit | Incipit secundus | Cyprianus moysi et maximo | presbiteris. et ceteris con|fessoribus fratribus salūt | & cunctos uos pariter —

f. 92ᵇ nostri | meminisse: Mosi & maximo presbitero & | c&eris confessoribus .ii. explicit; | Incipit ad clerum de deprecan|do dõ pro peccatis nostris [9]) | Cyprianus [10]) pb̃ et dd̃ fratrib ·; | salutem | Quamquam sciam —

f. 94 semper bene ualere [11]); | Cycili Cypriani ad clerum | de deprecando dõ pro peccatis nostris explicit | Incipit ad clerum et plebem | de aurelio confessore [12]) | lectore ordinat*o | Cyprianus [13]) presb̃ & dd̃ item [14]) plebi uniuersae | salutem; In ordinandis [15]) —

ibid. semper bene ualere. | Ad clerum et plebem de aurelio | et confess̃ lectore ordinato explt ·; | Incipit ad clerum et plebem | de ce^le^rino confess̃ [16]). lector̃ ordinato. || f. 94ᵇ Cyprianus [17]) pres̃b et dd̃ et plebi | uniuersae fratrib.; salutem [18]). | Agnoscenda & amplectenda —

f. 95 semper bene ualere | Ad clerum et plebem de celeriñ | et confess̃ lectore ordinato expl. | Incipit ad thibaritanos [19]). | Cyprianus [20]) plebi thibari consistenti salutem. | Cogitaueram quidem —

---

[1]) gloriae — [2]) pervenire. Victor — salutant. — [3]) l. c. 345. — [4]) l. c. 245. — [5]) in Christo — [6]) et in Deo patre — [7]) l. c. 288. — [8]) coronatos. Opto — meminisse. — [9]) pro — nostris *om.* — [10]) l. c. 240. — [11]) valere et nostri — Valete. — [12]) *om.* — [13]) l. c. 317. — [14]) et. — [15]) ordinationibus. — [16]) *om.* — [17]) l. c. 320. — [18]) in Domino salutem. — [19]) ad Thibaritanos de exhortatione martyrii — [20]) l. c. 349.

Digitized by Google

f. 97^{b} Ad thibaritanos explicit. | Incipit ad Cornelium | de confessoribus eius prima. [1] | Cyprianus [2] cornelio fratri | salutem. Cognouimus —

f. 98 Ad cornelium | explicit || f. 98^{b} Incipit eiusdem secunda | Cyprianus [3]. Liberalis. Calidonus | —

f. 99^{b} Ad cornelium secunđ | explicit | Incipit ad eundem tertium | Cyprianus [4] cornelio fratri | salutem. Legi litteras tuas —

f. 104^{b} minas ingerunt respuantur. [5] | Ad cornelium III. de quinq; | presbiteris [6] explicit. | Incipit eiusdem epistula | quarto de nouatiano [7] | Cyprianus cornelio | fratri salutem | Et cum diligentia et dilectione [8] || —

f. 105^{b} Ad cornelium de Nouatiano (Nouato *corr. m. post.*) | epistula quarta explicit | Incipit quinta | Cyprianus [9] cornelio fra|tri salutem. | Et religiosum uobis [10] —

ibid. Ad cornelium v. explicit. | Incipit sextus. | Cyprianus [11] Cornelio fratri | salutem. Quod seruis dĩ —

f. 106^{b} Ad cornelium VI. explicit | Incipit septimus. | Cyprianus [12] cornelio fratri | salutem. Uenerunt ad nos —

f. 107 reuertantur. [13] | Ad cornelium de *episcopa|tu* eiusdem [14] explicit. | Incipit octauus. | Cyprianus [15] cornelio fratri | salutem. | Et egisse nos —

f. 107^{b} extra ecclesiam detineri [16]. | Ad cornelium epistulae | numero VIII explicit. | Incipit ad rogatianum | et ceteros de obseruanda | disciplina. [17] | Cyprianus [18] Rogatiano p̃b | et ceteris confessoribus | fratribus salutem; Et iam pridem —

f. 108^{b} Ad cornelium *(corr. m. post.)* | et ceteros explicit. | Incipit ad plebem | de quinto (quinq; *corr. m. post.*) p̃r̃ [19] | Cyprianus [20] plebi | uniuersae salutem. | Quamquam fratres carissimi —

---

1) l. c. 339 sqq. (in exilium de eius confessione). — 2) ep. 57. — 3) III 851. — 4) ep. 55. — 5) respuantur. Opto *etc.* — 6) de Fortunato et Felicissimo sive contra haereticos — 7) ep. 49. Responsum ad Cornelium de Novati sceleribus. — 8) cum dilectione — 9) ep. 43. — 10) nobis — 11) ep. 42. — 12) ep. 41. — 13) revertantur. Opto *etc.* — 14) quod ordinationem Novatiani non receperit — 15) ep. 47. — 16) detineri. Opto *etc.* — 17) ad Rogatianum presbyterum et ceteros confessores — 18) IV 235. — 19) de quinque presbyteris schismaticis factionis Felicissimi. — 20) l. c. 332.

Digitized by Google

f. 109[b] precibus insistere. | Ad plebem de v. pr̃r̃ | explicit || f. 110 Incipit ad epi'tectum [1]) . | Cyprianus [2]) epicteto fratri & plebi assu|ras consistenti salutem. | Grauiter & dolenter motus sum —

f. 110[b] Ad epictetum et plebem. explicit. || f. 111 Incipit ad clerum et plebem [3]) de uicto|re qui fastinum presbyterum | tutorem nominauit. | Cyprianus [4]) presbiteris & diaconibus & plebi | furnis consistentib. salutem. | Grauiter commoti sumus —

ibid. Ad clerum et plebem de uictore | qui faustinum presbiterum. | tutor nominauit. explicit. || f. 111[b] Ad lucium de exilio reuersum. [5]) | Cyprianus [6]) cum collegis lucio fratri salutem. | Et nuper quidem —

f. 112 Ad lucium de exilio reuersum | explicit. | Incipit ad maximum | et nicostratum [7]). | Cyprianus [8]) maximo & nicostrato & | ceteris confessoribus salutem. | Cum frequenter carissimi —

f. 112[b] Ad maximinum *(corr.)* et nicostratum | de unitate explicit. | Incipit ad florentium. quem et | pupianum. [9]) | Cyprianus [10]) qui et eascius [11]) florentio cui et | pupiano fratri salutem. | Ego te frater —

f. 114 utrũ|que recitabitur. | Ad florentium quem et pupia|num explicit. | Incipit ad maximum. presb̃. | et urbanum. et sidonium. | et macarium [12]) | Cyprianus [13]) *etc.* salutem. Lectis litteris ur̃is | —

f. 115 Ad maximum presb̃. et urba|num. et sidonium et macariũ | explicit. | Incipit ad martyras et conf̃. | in metallo constitutis. [14]) | Cyprianus [15]). nemesiano —

f. 116[b] me|minisse ualete. [16]) | Ad martyres et confesso|res. in metallo constitutis. | explicit. | Incipit ad urbanum | de hereticis baptizandis | epistola .III. [17]) | Cyprianus [18]) adiubaiano [19]) fratri saluem; | Scripsisti mihi —

---

[1]) ad Epictetum et plebem Assuritanorum de Fortunato quondam eorum episcopo — [2]) l. c. 389. — [3]) plebem Furnis consistentem — [4]) l. c. 397. — [5]) ad Lucium papam Romanum reversum ab exilio. — [6]) l. c. 358. — [7]) ad confessores Romanos ut ad unitatem redeant — [8]) l. c. 340. — [9]) ad Florentium Pupianum de confessoribus — [10]) l. c. 400. — [11]) Thascius — [12]) ad confessores de reditu ex schismate congratulatoria — [13]) l. c. 342. — [14]) ad Nemesianum et ceteros martyras in metallo constitutos — [15]) l. c. 414. — [16]) *om.* — [17]) ad Jubaianum de haereticis baptizandis. — [18]) l. c. 412. — [19]) Jubaiano.

Digitized by Google

f. 121 Ad iubanum de hereticis | baptizandis. explicit. | item incipit. ad quintum. | epistola .ii. de his ipsis. [1]) | Cyprianus [2]) quinto fratri salutem. | Retulit ad me frater —

f. 122 Ad quintum de hereticis bapti|zandis explicit episl̃ .iii. | . Incipit ad iubaian [3]) de hereticis | baptizandis. epistl̃ .iii. | Cyprianus. liberalis. cal*donius (in ras.)* —

f. 122[b] Caecilii Cypriani. ad iubaianũ | de hereticis baptizandis | epl̃. ñ .iii. explicit. | Incip̃. sent̃. episcoporum. ñ. LXXXVII. [4]) || f. 123 Cum [5]) in unum —

f. 127 de antixp̃is | xp̃iani. | Sententiae episcoporum. | numero LXXXVII. de hereticis | baptizandis. explicit. | Incipit ad Pompeium. contra | epistulam stephani. [6]) | Cyprianus [7]) pompeio fratri salutem. | Quamquam plene —

f. 129 a pastore restitui; [8]) | Ad pompeium contra stephani | epistolam (o *ex* u) de hereticis baptizan|dis explicit. | Incipit ad magnum de nouatiano. [9]) | Cyprianus [10]) magno filio salutem; Pro tua | religiosa —

f. 131[b] ad xp̃i ęcclesiam ueniunt. | Ad magnum de nouatiano | et his qui in lecto consequn|tur. prima. explicit. | Incipit ad eundem. [11]) | secunda | Quesisti etiam fili carissime —

f. 132[b] ad magnum. de nouatiano. et his | qui in lecto consequantur .ii. explic̃ | Incipit de martiale et basilide. [12]) | Cyprianus [13]). caelicius [14]). primus | —

f. 134[b] de Martiale et Basilide explicit | incipit ad fidum de infantibus | baptizandis | Cyprianus [15]) et ceteri collegae —

f. 135[b] Ad fidum de infantibus | zaptizandis. explicit. | Incipit ad eucratium | de histrione | Cyprianus [16]) eucratio [17]) fratri salutem. | pro dilectione —

---

[1]) de haereticis baptizandis — [2]) l. c. 408. — [3]) ad Cornelium ? III 851 ? — [4]) Sententiae episcoporum LXXXVII de haereticis baptizandis. — [5]) III 1052. — [6]) Stephani de haereticis baptizandis — [7]) IV 412. — [8]) restitui. Opto *etc.* — [9]) de baptizandis Novatianis et de iis qui in lecto gratiam consequuntur. — [10]) l. c. 414. — [11]) In den Ausgaben und den meisten Handschriften bilden diese beiden Briefe nur einen. — [12]) ad clerum et plebes in Hispania consistentes de Basilide et Martiale — [13]) l. c. 400. — [14]) Caecilius. — [15]) l. c. 359. — [16]) l. c. 362. — [17]) Euchratio. —

Digitized by Google

ibid. Ad eucratium de histrione | explicit | Incipit presb̃ et diaconib̃ consisteñ romae [1]) | Cyprianus. [2]) presbiteris & diaconib. fratribus | salutem; Quales litteras ad clerum —

f. 136 fraternitate [3]) ualete. | Ad maximum. preb̃ et urbanum. | et sidonium et macharium. explic̃ | Alia presb̃ et diaconi romae consist̃ | Cyprianus presb̃ et diac̃ romae consis|tentibus salutem. Qm̃ compaeri —

f. 136[b] ad romanos explicit | Incipit ad presb̃ et diaconibus. | ut his conff̃. qui in carcere sunt | constituti. | humanitas omnium. | praebeatur. [5]) | Cyprianus [6]). presbit̃ & diaconib; fratrib. salutẽ | Quamquam sciamus [7]) —

f. 137 meo nomine salutate. [8]) | Ad presbit̃ et diaconibus ut his confrat̃ | ut qui in carcerem sunt constituti | humanitas omnium. prebeat. | Explicit | Incipit de laude martyrii. | Etsi [9]) incongruens est —

f. 142 creditur | non negare. | De laude martyrii. explicit. | Incipit de numidico confessores | presb̃ ordinato. [10]) | Cyprianus [11]) presbyteris & diaconibus & ple|bi uniuerse carissimis ac desiderantissimis | fratrib;. salutem. Nuntiandum uobis fuit | —

ibid. honore* florere. [12]) | De numidico conf̃ presb̃ ordinato | explicit. | Incipit ad lucium et qui cum eo sunt. [13]) | Cyprianus [14]) fratri & college lucio [15]) & qui cũ | eo [16]) sunt fratres omnes in dõ salutem. | Exultantib. nobis —

f. 142[b] qui tecum sunt. uale. | Ad lucium et qui cum eo sunt. explicit. | Incipit epl̃. felicis. iader. polionis. [17]) | Cypriano [18]) carissimo & dilectissimo felix | —

ibid. uthy|ciano salutem. [19]) | Cypriano felix iader polianus. explic̃ | Incip̃ epl̃ nemesiani. prima [20]) || f. 143 Cyprianus naemesiano. licio. [21]) —

---

[1]) ad clerum Carthaginensem de missis Romam et acceptis inde litteris — [2]) l. c. 316. — [3]) Fraternitatem salutate. — [4]) l. c. 262. — [5]) ad clerum ut confessoribus in carcere constitutis omnis humanitas praebeatur — [6]) l. c. 327. — [7]) sciam vos — [8]) salutate. Valete. — [9]) l. c. 788. — [10]) de Numidico ordinato presbytero — [11]) l. c. 324. — [12]) florere. Opto *etc.* — [13]) ad Cyprianum Lucii et ceterorum martyrum responsum — [14]) l. c. 422 Cypriano. — [15]) Lucius — [16]) mecum. — [17]) Felicis Jaderis Poliani et ceterorum martyrum responsum ad Cyprianum — [18]) l. c. 423. — [19]) Eutychianum saluto — [20]) ad Nemesianum et ceteros martyras in metallo constitutos. Siehe oben fol. 115. — [21]) Felici, Lucio.

Digitized by Google

f. 144 meminisse ualetis. [1]) | Ad nemesianum episl .ı. explicit | incipit secunda epistula. [2]) | Cypriano [3]) fratri nemesianus datiuus —

f. 144[b] felix | et uictor [4]). explicit. | Incipit quod idola. dii non sint [5]). | Quod idola dii non sint —

f. 146[b] fuerimus secuti [6]). | Quod idola dii non sint | Explicit. | Incipit ad romanos || f. 147 Incipit ad romañ. [7]) | Cyprianus [8]) presbiteris & diaco|nib; romę consistentibus [9]) salutem. Quamquam | bene sibi —

f. 148[b] nostri meminisse | Explicit ad romanos | Incipit cypriano papae | moyses maximus. pr̄. bb̄. | Cypriano [10]) papę moyses & maximus prb̄r | —

f. 150 nr̄i meminisse. | Cypriano papae moyses et maximus | pp̄.bb̄ explicit. | Incipit ianuarium de baptismo. | Cyprianus [11]) cum collegis —

f. 151 Ad ianuarium de baptismo explicit. | Incipit ad clerum de cura pauperum [12]) | Cyprianus [13]) presbiteris & diaconib; fratrib; | carissimis salutem. Saluto uos —

ibid. Ad clerum propter curam pauperum. | explicit. | Incipit ad clerum sicut supra. | Cyprianus [14]) presbiteris & diaconib; fratrib; | carissimis salutem. Saluto uos —

f. 151[b] salutant | ualete. | Ad clerum sicut supra explicit | Incipit ad rogatianū et ceteros confessor̄ [15]). | Cyprianus [16]) presbiteris & diaconib; fratrib; | salutem. Optaueram quidem —

f. 152 admonete. uale [17]). | Ad rogatianum et ceteros confessores explicit. | Incipit ad pomponiū de uirginib; | Cyprianus [18]) cecilius uictor —

f. 153 ad pomponiū de uirginib; explic̄ || f. 153[b] Incipit ad fortunatum et | ceteros [19]) de his qui per tor|menta superantur | Cyprianus fortunato ahymno optato | —

---

[1]) Valete — [2]) Nemesiani *etc.* responsum. — [3]) l. c. 420. — [4]) Stimmt nicht. — [5]) l. c. 563 (de idolorum vanitate quod idola dii non sint et quod deus unus sit et quod per Christum salus credentibus data sit). — [6]) imitati. — [7]) Cleri Romani ad Cyprianum — [8]) l. c. 307 Cypriano papae — [9]) presbyteri et diaconi Romae consistentes. — [10]) l. c. 290? — [11]) l. c. 408? — [12]) ad clerum de cura pauperum et peregrinorum — [13]) l. c. 326. — [14]) l. c. 228. — [15]) ad presbyteros et diaconos — [16]) l. c. 231. — [17]) Valete — [18]) l. c. 364. — [19]) alios collegas.

Digitized by Google

f. 154 Ad fortunatū et ceteros de his | qui tormenta superantur explc. | Incipit ad rogatianū de diacono. [1] | Cyprianus [2] rogatiano fratri salutem. | Grauiter & dolenter —

f. 154[b] Ad rogatianum de diacono explicit. | Incipit ad stephanum de concilio. | Cyprianus [3] & ceteri —

f. 155[b] Ad stephanum de con|cilio explicit. | Incipit ad clerum — reddiderunt | Cyprianus [4] — salutem. Quamquam sciam —

f. 156 salutate ualete. *etc.* | Incipit epistola ad Cyprianum — fecisse. | Cypriano [5] fratri maximus urbanus —

ibid. Incipit ad clerū de quibus|dam presbiter̄ qui temere | pacem laps̄ dederunt. necdum | sedata pars [6] et citra conc̄ episc̄ | Cyprianus [7] — salutem. diu patientiā meā | —

f. 157 nr̄i meminisse. ualete. | *etc.* | Incipit ad martyres et | confessores qui lapsis | petierunt pacem dari et | corripet pr̄ qui pacem dede|runt eis qui poeniten|tiam non egerunt. [8] | Cyprianus [9] martyrib; [10] carissimis fra|trib; salutem. Sollicitudo loci nr̄i | —

f. 157[b] nr̄i meminisse. ult̄ | *etc.* Incipit ad plebem facta | significans quid ad eū | martyres de lapsis peti|erunt. [11] | Cyprianus [12] fratribus in plebe consis|tentib; salutem. Ingemescere uos | —

f. 158[b] nostri meminisse. ualet̄ | *etc.* | Incipit ad clerum aepuae | propter lapsis [13] et caticuminis ne uacui exirent | Cyprianus [14] presbiteris & diaconibus | fratrib; salutem. Miror uos —

ibid. admonete [15] ualete | *etc.* | Incipit in qua rescrip|sit clero [16] de his qui ad | pacem festinant. || f. 159 Cyprianus [17] presbiteris & diaconib; fratri|b; salutem; Legi litteras uestras —

ibid. admonete ualete. | *etc.* | Incipit epistola cipriani | ad clerum non temere pacē | dandam ubi et dicit et se | solum idoneum non esse. [18] | Cyprianus [19] presbiteris & diaconibus | fratrib; salutem. Dn̄s loquitur —

---

[1]) de diacono qui contra episcopum contendit — [2]) l. c. 393. — [3]) l. c. 411. — [4]) l. c. 327. Siehe oben fol. 136[b]. — [5]) l. c. 342. — [6]) persecutione — [7]) l. c. 250. — [8]) et corripit — egerunt *om.* — [9]) l. c. 253. — [10]) martyribus et confessoribus — [11]) ad plebem — [12]) l. c. 256. — [13]) ad clerum de lapsis — [14]) l. c. 258. — [15]) admonete et rogate. — [16]) ad clerum. — [17]) l. c. 260. — [18]) ad presbyteros et diaconos de praecedenti et duabus equentibus epistolis — [19]) l. c. 269.

Digitized by Google

f. 159[b] uniuersam salutē [1]) | *etc.* | Incipit epistola cipriani | ad calidonium | Ciprianus [2]) caldonio fratri salutem. | Accepimus litteras tuas —

f. 160 Incipit epistůla cipriani | scribentes romae ad clerū | de redditione episc̄ urbi c̄ [3]) | Cyprianus [4]) presbiteris & diaconibus | romae consistentib; fratrib; salutem. | Cum de excessu —

ibid. bene ualete [5]). | *etc.* | Incipit epistula cipriani | ad clerum insinuans quod | ut romae litteras mittere | fec̄ se optato hypodiacono | et saturum lectorem [6]) | Cyprianus [7]) presbiteris & diaconibus | fratrib; salutem. Ne quid conscientiā | —

f. 160[b] salutate ualī | *etc.* | Incipit epistola cipriani ad | clero urbico [8]) de multis [9]) et de | luciani uerecundia [10]) et de [11]) | clerini conf̄ modestia. | Cyprianus [12]) — salutem. Factis [13]) ad uos —

f. 161 Incipit epistola uniuersorū | conf̄ ad ciprianum de | pace datam. [14]) | Uniuersi [15]) confessores —

ibid. Lucianus scripsit. || f. 161[b] *etc.* Incipit epistola caldonii | cypriano et clero de eis. | qui sacrificia et postea | exhorrentes facti sunt. | et pacem postulauerunt. [16]) | Cypriano [17]) & cumpresbiteris carissimis [18]) | consistentib; caldonius salutem. Necessitas | —

ibid. felicissimos bene ualere. [19]) | *etc.* Incipit epistola celerini ad | lucianum petens pro nomine | numeriae et candidae ut eas | in mente* haberet*t quae nu|meria ut dicit premium de|dit ne sacrificarent [20]) | Celerinus [21]) luciano [22]) haec cum tibi —

f. 162[b] legere | digneris. | *etc.* | Incipit epistola luciani | rescribentis celerino sup | nomine numeriae et candidae | et nomine pauli. et mappalice | et ceterorum signif̄ sibi eos | mandasse ut petentibus | daret pacem. [23]) | Celerino [24]) domino si dignus —

---

[1]) salutate — [2]) l. c. 273. — [3]) ad presbyteros et diaconos Romae consistentes — [4]) l. c. 228. — [5]) valere — [6]) ad clerum de litteris Romam missis et de Saturo lectore et Optato hypodiacono factis — [7]) l. c. 287. — [8]) ad clerum Romae consistentem — [9]) multis confessoribus — [10]) inverecundia — [11]) *om.* — [12]) l. c. 282. — [13]) Post factas — [14]) Confessorum ad Cyprianum — [15]) l. c. 268. — [16]) Caldonii ad Cyprianum — [17]) l. c. 272. — [18]) compresbyteris Carthagini — [19]) Stimmt nicht. — [20]) Celerini ad Lucianum. — [21]) l. c. 274. — [22]) Luciano salutem. — [23]) Lucianus respondet Celerino — [24]) l. c. 279 Lucianus Celerino.

Digitized by Google

f. 163 sofia quas uobis cōmendo. | *etc.* | Incipit rescribens celerino | luciano [1]) | Didicimus secessisse benedictum papatem [2]) cypri|anum —

f. 163ᵇ Incipit epistola cipriani | ad presbiteros et diacones | romae consistentes. | Cyprianus [3]) presbiteris & diaconibus | romae consistentib; fratrib; salutem | & dilectio communis —

f. 164 ualere. ualete. | *etc.* | Incipit rescriptis presbiteris | et diaconibus romae consistentib; [4]) | Cypriano [5]) papati [6]) prbri & diacones romae | consistentib. [7]) salutem. Cum plegissemus | —

f. 164ᵇ quas uolebat accepit. | *etc.* | Incipit cipriano aduersus | lapsos qui illic scripserunt. [8]) | Dñs [9]) noster cuius —

f. 165 tranquille agere. (ualete *add. m. post.*) | *etc.* Epistola cipriani aduersus | lapsos qui illic scripserunt | explicit | Incipit rescripta corneli | ad ciprianum de scismaticis. [10]) | Cornelius [11]) cypriano fratri salutem. | Quantam sollicitudinem —

f. 166 frater carissime. | *etc.* Incipit alia cornelii ad cy|prianū de nomine maximi | longini et machei et nicos|trati et euaristum. [12]) | Cornelius [13]) cipriano fratri salutem. | Ne quid minus —

ibid. frater carissime. | *etc.* | Incipit epistola cipriani ad cle|rum de eis qui temere lapsi com|municauerunt et de philumino *(in ras.)* | fortunato hypodiacono | et fauorino acholyt. [14]) | Cyprianus [15]) presbiteris & diaconib; fratribus | salutem. Integre & cum disciplina —

f. 166ᵇ salutate ualet̃ [16]) | *etc.* | Incipit epistola cipriani | diacoñ caldonio et hercu|laneo sup nomine felicissimi | peruersi [17]) | Cyprianus [18]) caldonio & herculaneo. colle|gis item rogatiano & numidico cum|presbiteris salutem. Vehementer contristat' | —

f. 167 Item incipit ad caldoni | herculanei et uictoris de | absente felicissimo et aliis | de extorrentes rescripserunt [19]) | Caldonius [20]) —

---

[1]) Cleri Romani ad clerum Carthaginensem de secessu divi Cypriani — [2]) papam — [3]) l. c. 302. — [4]) Presbyteri et diaconi Romae consistentes ad Cyprianum — [5]) l. c. 303. — [6]) papae — [7]) consistentes — [8]) Cyprianus lapsis — [9]) l. c. 298. — [10]) de confessoribus ad unitatem reversis — [11]) l. c. 341. — [12]) de Novati sceleribus — [13]) l. c. 342. — [14]) ad presbyteros et diaconos — [15]) l. c. 300. — [16]) et valete — [17]) ad Caldonium, Herculanum et ceteros de abstinendo Felicissimo — [18]) l. c. 329. — [19]) de abstento Felicissimo cum suis — [20]) l. c. 331.

Digitized by Google

ibid. budianarium [1]) | *etc.* | Incipit epistola cipriani. ad successum. [2]) | Cyprianus [3]) successo fratri salutem. Ut non | uobis in continenti —

f. 167ᵇ in dñõ bene ualere. | Caecili Cypriani epistola ad successum explicit. | Incipit aduersus iudaeos | qui insecuti sunt dñm ññ ihñ xpñ | Adtentite [4]) sensum —

f. 169ᵇ Incipit epistola cypriani | de alatores [5]) | Magna [6]) nobis ob [7]) uniuersa —

f. 172 noli respicere, amen. | Epistola cypriani ad ala|tores explicit. | Incipit de duobus montib; [8]) | Probatio [9]) capitulorum —

f. 175 gentes credant. [10]) Caecilii cypriani de duobus | montibus explicit. | Incipit ad uigilium epm | de iudaica incredulitate. [11]) | Etsi [12]) plurimos gentilium —

f. 177ᵇ puerum tuum [13]) scissimę. | Caecilii cypriani ad uigilium. | epm de iudaica incredulitate | explicit. | Incipit cecilii cypriani | antestis dĩ [14]) | Cyprianus [15]) religiosus antestis ac testis dõ [16]) | gloriosus & simulata [17]) conscripsit —

f. 181 fidei gloriosũ gentib; & dolendum [18]) || f. 181ᵇ Epistola cypriani antistites dĩ | explicit. | Incipit caecilii cypriani ad flaui|um felicem de resurrectione mortuoꝝ; [19]) | Qui [20]) mihi ruriculas optauit [21]) carmine musas | —

f. 184 atq; a&erna suis ueni& ad pmia uotis [22]) | Cecilii cypriani ad flauiũ felice e *sic* | de resurrectione mortuorũ explicit | Incipit caena cypriani. | Quidam [23]) rex nomine iohel nuptias faciebat in | regionẽ orientis —

f. 185ᵇ do|mus suas rep&ierunt. | Cęna cypriani explicit | Incipit oratio cypriani [24]) | Agios. [25]) agios. agios scẽ scõrũ patrũ [26]) nrorũ | —

---

[1]) budinarium — [2]) ad Successum de nuntiis Roma reversis persecutionem nuntiantibus. — [3]) l. c. 429. — [4]) l. c. 919 Attendite. — [5]) de aleatoribus. — [6]) l. c. 827. — [7]) ab — [8]) de montibus Sina et Sion — [9]) l. c. 909. — [10]) credent et sperabunt — [11]) Celsi in altercationem Jasonis et Papisci praefatio de iudaica incredulitate ad Vigilium episcopum — [12]) VI 49. — [13]) tuum Celsum — [14]) De vita et passione Cypriani per Pontium diaconum — [15]) III 1481. — [16]) Dei — [17]) tametsi multa — [18]) ? — [19]) Incerti auctoris de iudicio domini II 1089. — [20]) Quis — [21]) aptabit — [22]) ? — [23]) l. c. 926. — [24]) Oratio Cypriani Antiocheni pro martyribus — [25]) l. c. 905. — [26]) pater patrum.

Digitized by Google

ibid. saeculorum. amen. | oratio cypriani explicit | Incipit eiusdem alia oratio | *** quam dixit sub die passionis suae. | Dñe [1]) sc̄e pater agios ds̄ a te & ad te ds̄ meus [2]) | —

f. 187 scłorū amen. | Oratio Cypriani quam sub | die passionis suae quē dix̄ expłc | Incipit passio eiusdem | Passio cypriani ex die qua cyprianus mar|tyriū tulit —

f. 187ᵇ ex tabella recitauit thasciū cyprianum gla|dio animaduerti plac&. | passio cypriani explicit. ||

116. membr. fol. foliorum 115. saec. IX—X.

f. 1 [3]) Caecili Cypriani epistola ad Donatum | Bene [4]) admones *(m. al.)* donate carissime. Nam et promisisse me memini | —

f. 4 religiosa mulcedo. Ad Donatum explicit | Incipit de habitu uirginum. Disciplina [5]) custos spei —

f. 9 uirginitas honora|ri. amen [6]) ad uirgines explicit | Incipit de zelo et liuore | Zelare [7]) qđ bonū —

f. 12 de opere et elemosynis [8])

f. 17 de lapsis [9])

f. 23 ad tibaritanos [10])

f. 25 de unitate ecclesiae [11])

f. 30 de oratione dominica [12])

f. 35ᵇ de mortalitate [13])

f. 39 de bono patientiae [14])

f. 43 ad Demetrianum [15])

f. 47ᵇ ad Fortunatum amen | Pressurarū [16]) & persequutionū pondus incūbit —

f. 53 Quod idola non sint [17])

f. 54ᵇ Ad Quirinum liber. primus [18])

f. 58ᵇ Caecili Cypriani ad Cyrinum de sacramento x̄pi | liber primus expł Incip̄ liber secundus ||

---

[1]) l. c. — [2]) deus hagie et hagie deus meus — [3]) Oben: Petri Danielis Aurelianeñ 1564. — [4]) IV 192. — [5]) l. c. 440. — [6]) *om.* — [7]) l. c. 638. — [8]) l. c. 601. — [9]) l. c. 463. — [10]) l. c. 349. — [11]) l. c. 493. — [12]) l. c. 519. — [13]) l. c. 583. — [14]) l. c. 621. — [15]) l. c. 545. — [16]) l. c. 651. (Desiderasti Fortunate carissime ut quoniam persecutionum et pressurarum pondus) — [17]) l. c. 563. — [18]) l. c. 675. Den einzelnen Büchern gehen Capitulationen vorher.

Digitized by Google

f. 66[b] liber tertius

f. 78 de sacramento calicis [1])

f. 81 ad rogatianũ et ceteros confessores [2])

f. 82 ad martyraes et confessores [3])

f. 83 ad moysen et maximum et ceteros confessores

f. 83[b] ad eosdem [4])

f. 84[b] ad clerum de deprecando dõ [5])

f. 86 ad clerum et plebes de aurelio confessore lectore ordinato [6])

ibid. ad eosdem de celerino confessore lectore ordinato [7])

f. 87 ad praesbyteros et diaconos *etc.* Optaueram [8]) quidẽ fratres | kmi ut uniuersũ clerũ nostrũ integrũ —

f. 88 ad nemesianum et ceteros in metallo constitutos [9])

f. 89 ad collegas de hereticis baptizandis [10])

f. 90 ad praesbyteros et diaconos. Diu [11]) patientiã meam —

f. 91 ad martyres et confessores [12])

f. 91[b] de numidico praesbytero ordinato [13])

ibid. ad fidum de infantibus baptizandis [14])

f. 92[b] ad eucratium de histrione [15])

f. 93 ad cornelium [16])

f. 94 ad eundem II.

f. 99[b] ad eundem III de confessione eius

f. 100[b] ad eundem IIII

f. 101[b] ad eundem .V.

ibid. ad eundem .VI.

f. 102 ad eundem VII

f. 102[b] ad eundem VIII

f. 103 ad eundem VIIII

f. 103[b] ad rogatianũ et ceteros confessores [17])

f. 104 ad antonium [18]) de cornelio et nouatiano [19])

f. 109 ad magnum de nouatiano et de his qui in lecto consequuntur [20])

---

[1]) l. c. 372. — [2]) l. c. 424. — [3]) l. c. 245. — [4]) l. c. 253. — [5]) l. c. 240. — [6]) l. c. 317. — [7]) l. c. 320. — [8]) l. c. 231. — [9]) l. c. 414. — [10]) l. c. 408. — [11]) l. c. 250. — [12]) ? — [13]) l. c. 324. — [14]) l. c. 359. — [15]) l. c. 362. — [16]) l. c. 339 u. s. w. — [17]) l. c. 235. — [18]) Antonianum — [19]) l. c. 345. — [20]) l. c. 414 (III 1137).

Digitized by Google

f. 109[b] commixtione adunatę multitudinis copulatum [1]) || f. 110 runt [2]) spū inmundo redeunte quatiantur [3]) | ut manifestū sit diabolum in baptismo fide credentis | —

ibid. semper bene ualere | Ad magnum de cornelio et nouatiano explicit | Incipit ad epictetum et plebem assuritanorum de | fortunato quondā epō eorū [4])

f. 111 ad plebes in hispania constitutas de basilide | et martiali [5])

f. 113 Incip̄ ad pomponium de uirginibus | Ciprianus [6]) cecilius uictor sedatus tertullus conpresbiteri [7]) —

f. 114 placeamus Optamus [8]) te frater carissime [9]) bene | ualere ad Pomponium de uirginibus explicit | Incipiunt uersus beati cypriani martyris xp̄i ad quendam | senatorem ex xp̄iana religione ad idolorum seruitutem | conuersum | Cum [10])[te] diuersis iterum uanisque uiderem —

f. 115 Non erit in culpa quem paenit& ante fuisse | .C. Cypriani uersus aduersus quendam senatorem explic̄ | *Petri Danielis Aurelianen̄* || f. 115[b] Incip̄ passio cypriani martyris | ɪɪɪ kl̄ septb̄ tusco & basso consulibus paternus proconsul cipriano episcopo | —

ibid. ciprianus. Ciprianus dixit Ego sum ep̄s Galerius maximus proconsul ||

Eusebius Emisenus.

131. membr. Grossoctav. foliorum 175. saec. IX—X.

f. 1 [11]) In nomine | ihū xp̄i incipit | liber domni | eusebii quē | translatū est | ex ebreo in latinū | haec superscriptū principii pro | utilitate factū ut si subito quod | solet fieri lapsus fuerit | inueniatur in nomine dn̄i ||

f. 1[b] Audiuimus per proph&am dicentem. de na|tiuitate —

f. 5 por|tat in corpore; | Explicit humilia de natiuita|te dn̄i ɪ. incipit secunda | Bene nostis fr̄ (fr̄s *corr. m. post.*) carissimi & mecum fideli|ter —

---

[1]) III 1142 b. — [2]) l. c. 1151c. coeperint — [3]) quatiuntur — [4]) IV 389. — [5]) l. c. 400. — [6]) l. c. 364. — [7]) cum presbyteris — [8]) Opto — [9]) carissime ac desiderantissime in Domino — [10]) Cyprian. ed. Baluz. app. p. CLVII. — [11]) Oben: 39 N. Peta. 1656. Unten: Volumen XXXIX. Non Petauianum. — Eine jüngere Handschrift des Eusebius findet sich unter der Nummer 243 (membr. 8. foliorum 138. saec. XII—XIII). Ihr Inhalt ist folgender: f. 1 Sermo Fausti ad mona|chos primus. | Ad locum | hunc kmi. non ad | —

Digitized by Google

f. 8ᵇ & sacrificium. mo|riendo; | Explicit humilia .ı.ı. de na| tiuitate dn̄i; Incipit | stefani martiris | Satis notum ē beatos martires & amicos dī | —

f. 11ᵇ mansuris benediccionib; | inrigatur (n *in* r); | Explicit humilia scī ste|phani pri^mi martyris qui et | leuita fuit. incipit humil | ephifanie et ^in fantū quos herodis | interfecit || f. 12 Proxime natalē dn̄i saluatoris | exegimus —

f. 18 effecti eius qui regnat | in a&ernum; | Explī humilia | prima ephifanie | et infantū quos | herodis interēē *sic* | incipit humil se|cund̄ ephifanie | Die tercio nupcie fiebant; | —

f. 21ᵇ tale transcrib&·; | Explicit humilia .ı.ı | ephyfanie | incipit humilia ter|tia ephyfaniae | Dies tercius trinitatis ē sacramen|tum; —

f. 27 uite meri|tis conparemus; | Explī feliciter hu|mil̄ epiphañ tercia | incip̄ huml̄ epipħa quar|ta et infantum scōrum .vıı. | Audiuimus in euangelio uocem dn̄i dicentis; | Non omnes —

f. 33ᵇ la&&ur; &clesia; | Explī. feliciter. humi|a epyfania orum (*corr. in* ephyfaniorum) | ıııı. et scōrum infan|tū. incp̄. inicio qua|dragiısime | Sicut messium aut uindemiam̄rum | —

f. 36ᵇ corona paratur | & gloria; | Explicit feliciter humilia | de quadragensima incipit de | simbulo vıııı. | Sicut nonnulli scire promissum ē. aput ue|teres —

f. 43ᵇ suscipiat ignis inferni; || f. 44 Explicit humilia simbuli fe|liciter prima incipit secun|da. | Fides relegionis catholicae lumen est ani|me. —

---

f. 4 iā resurgat. Explicit sermo p̄m'. | Item sermo eiusdem fausti; | Instruit nos atque hortatur sermo diuinus. qua|liter —

f. 9ᵇ ad p̄missa dn̄i n̄ri iħu | xp̄i cui ē *etc.* Amen. Explic̄ sermo .ıı. Incip̄. sermo .ııı. ei'dē fausti. | Quod supplente & quođam cū caritate iu|bente —

f. 12ᵇ tribuatur uenia; am̄ || f. 13 Sermo scī augustini de p̄secutione xp̄iana. | Frequenter diximus fr̄s kmi. qđ semp xp̄ianus | —

f. 15ᵇ tutos liberare *etc.* Amen. Augustinus de obedientia; | Nichil đo sic placet quom̄ obedientia —

f. 18 audiendi audiat. *etc.* Amen. Incipit sermo | scī cesarii ad monachos primus. | Scimus quidem —

f. 23 p̄seuerando p̄uenerit. | Itē sermo ei'dē | Fr̄s kmi. ob hoc ad sem̄ p̄positū conuenim' —

f. 24ᵇ inuitante ueniam'. *etc.* Am̄ | Item sermo ei'dē .ııı; | Videte uocationē ur̄am fr̄s kmi; —

Digitized by Google

f. 49ᵇ re|surgere animas de fontis gurgite con || *Ein Blatt fehlt* || f. 50 satis agite carissimi nouella adoptio diuinitatis | —

ibid. uita custodiat ·; | Explicit humilia simbuli | II. incipit III. quae et de simbu|lo et de scā blandina lugdonensis; | Etiam si martyribus relegionis ex|traneae —

f. 53ᵇ uita qui uiuit in secula seculorum .XII. | incipit humilia prima die pasce; | Exulta caelum. & la&are terram *(corr. m. post.)* —

f. 54 interitu formidam'; | Finit humil̄ prima pasc̄ | incipit secunda || f. 54ᵇ Beneficia dī nr̄i. cum magna adque miri|fica —

f. 56ᵇ non meminerat | reum; Non poterat tenere damnatum || *Ein Blatt fehlt* || f. 57 seruitutis educerit celebre est ad plebis tran|situm —

f. 62 si ad xpm̄ respiciant | iam redempti; | Explicit humilia pascae ter|cia item incipit quarta ·; XV. | Hodierni diei sacrosc̄ā sollemnitas. | hebraeice fase —

f. 65ᵇ rebellium transeat | angelorum; | Explicit humilia pasche .IIII. | incipit V paschae .XVI. | Opportune & congruę sub die insigni so|lemnitatis —

f. 69 ꝑ alapis suis; | Explicit humilia paschae V. | incipit .VI. | Magnitudo celestium. beneficiorū. | angustias —

f. 74ᵇ praeparare | dign&ur qui regnat in secula seculoꝝ; | Explicit humilia. pasce | VI. incipit .VII; XVIII. || f. 75 Bene nouimus primum esse ab origi|ne mundi; —

---

f. 26ᵇ in futuro ꝑsidium *etc.* | Item sermo eiusdem .IIII; | Sc̄s ac uenerabilis | —

f. 31 supplicantibus uobis *etc.* amen. Sententia | paulini ad monachos de penitentia | Detur peni tentia scl'ari. —

f. 32 non erit apta. Incipiunt sententie | de opuscl'is sc̄i ieronimi; | Alii festinant ad cęlestia | —

f. 40 in uoluptate impudicitia; Sententia nouati catho|lici de humilitate & obedientia ꝛ calcanda supbia. | Secularibus aliter in eccl̄a loquimur. | —

f. 43 profecit et non | periit; Augustinus de bono disciplinę; || f. 43ᵇ Multi sunt qui sanę doctrinę aduersantur —

f. 48 tempore disseramus; Augustin' de eo qđ' sc̄ptū ē bonita|tē ꝛ disciplinā; | Inter cetera quibus beatus dauid —

f. 50 blan|dior disciplina; Epl̄a augustini ad letū diaconem || f. 50ᵇ Dn̄o *etc.* Legi epl'am tuam —

f. 55 cōmendare uoluisset; | Sermo sc̄i macharii ad monachos; | Fr̄s kmi. quanquam et noticiam scripturarū ꝛ earū | —

f. 78[b] dā|nare non possit; | Explicit humilia pascae. | vii. incipit .viii; | Quodam loco sermo * hieremiae proph&ae | —

f. 84 hominē portar& in celum; | Explicit humilia. pascae | viii. incipit viiii. | Dies hec fratres si bene pspicimus. duplici nob̄ | —

f. 87 terminum | non habebit; | Explicit humilia pascae. | viiii. incipit x. Festiuitates. | iste carissimi et celebritates. | —

f. 89 cordis timore seru&ur; | Explicit humilia pasce. | .x. || f. 89[b] *leer* || f. 90 Incipit humilia xi. | Digne carissimi piis studiis exultemus | —

f. 93 'seruie|runt in terris; xxiii. | Explicit humilia pasche xi | incipit xii | Resurrectio dñi nostri carissimi cum | qua —

f. 98 sensus nostros dō nostro; xxiiii | Expliciunt. humi|lie. pasche .xii. incipit. | humilia. de latrone. Ds̄ erat in xp̄o mundum reconci|lians —

f. 104[b] cum ueneris in regnum tum. | Explicit 'feliciter humilia de latrone be|ato qui in cruce missus | est quando et sal[ua]tor noster a iude|is in cruce pependit. Incipit de le|taniis. | Congruum ac ualde necessarium est dilec|tissimi fratres. ut sicut priori —

f. 107 in libertate captiuus est ·; || f. 107[b] Expicit humilia prima | de letaniis. Incipit de pe|nitentia ninniuitarū | in laetaniis. | Cum sacro uolumine ione ꝓphetae gesta replican|tur. —

---

f. 62 felicis|simis hominibus p infinita regnemus scl'a scl'orum amen; Incipit sermo primus | Eusebii emiseni ad monachos; | Exhortatur nos sermo diuinus ut curramus | —

f. 64[b] accepimus | ad salutem *etc.* Explicit sermo | primus; Incipit sermo secundus; || f. 65 Quid salubritatis kmi —

f. 66 timore | dignetur *etc.* Amen; Explic̄ | sermo .ii; Incipit sermo .iii. | Sicut a nobis dñs ꝓ suscep|ti —

f. 69[b] inueniat iudicaturus; Explic̄ sermo .iii; | Incip̄ sermo .iiii; | Ad hoc ad istum locum conuenimus | —

f. 71 inuitante ueniamus; Explic̄ | sermo .iiii; Incip̄ sermo .v. | Si quando tre operarius. —[2]

f. 76 sempitna felicitas; Explic̄ sermo .v. || f. 76[b] Incip̄ sermo .vi. Ait quodam loco sermo diuinus; —

f. 79[b] sine | fine durarent; Incipit omelia .i. eusebii emiseni | de pascha; | Exulta cęlum. et letare terra —

Digitized by Google

f. 110 ut non moriatur in uita ·; | Expicit de penitentia | ninniuitarũ. Incipit hu|milia de ascensione dn̄i prima xx ii | Scire debemus carissimi. quod hodier|na festiuitas. non minor est —

f. 115ᵇ &erni iudicis precurramus ·; | Finit feliciter. humilia de ascen|sione dn̄i prima: incipit | secunda. | Omnia se dn̄s in hoc mundo. sub | fragilitate —

f. 118 adquirat | natura gloriosior; || f. 118ᵇ Explicit humiliae duae | de ascensione dn̄i. in|cipit de pentecosten | In illis diebus. dicit dn̄s. effundam de spū | —

f. 121 inexplibilib; desideriis explorare || f. 121ᵇ Explicit. de pentecosten. | Incipit humilia. sc̄i iohan|nis baptistae. | Hodie dilectissimi fr̄s. | iohannis qui dn̄i precurrit —

f. 122ᵇ in illo habitabit in nobis ·; | Explicit humilia. de sc̄o iohanne | baptista; Incipit eiusdem | alia | Beatus iohannes a sc̄o spū &iam in ma|iorum —

f. 125ᵇ maluit augere. quam tacere ·; | Expliciunt humiliae .ii. de sc̄o |iohanne. baptista de passio|ne et alia. de natiui|tate sua. Incp̄t humilia de mathaueis; | Hodie itaque sacras septem marty|rum —

f. 128 effecti qui regnat in a&er|num ·; Finit feliciter. humilia | de machabeis. Incipit humilia | in natale apostolorum; | petri et pauli. | Beatorum martirum praeclara | gesta & speciosa —

f. 130ᵇ & uulnerata remediũ ·; | Explicit humilia de natale apos|tolorum; petri et pauli: | Incipit humilia de trinitate | generalis; Praesenti lecti|one percipimus; | Si quis uult post me uenire. abneg& se | —

---

f. 80ᵇ intitu formidamus; Eplic̄ omelia i. Īcip̄ omelia . ii. | Benefica di ori —

f. 83ᵇ dubitant p̄paratos; Explic̄ | omelia ii; Incip̄ omelia .iii; Magnum et admirabile| —

f. 88 respiciant iã redēpti. | Explicit omelia .iii; Incipit omelia. iiii; | Hodierni diei sacrosc̄a sollempnitas hebraice —

f. 90ᵇ transeat angloꝝ; Explicit omelia .iiii; Īcip̄ | omelia .v. | Opportune ⁊ congrue sub die insignis | —

f. 93ᵇ ꝓ alapis suis; Explicit ome|lia .v; Incipit omelia .vi; | Magnitudo celestium | beneficiorum —

f. 98ᵇ p̄pa|rare dignetur. *etc.* | Explic̄ omelia .vi; Incipit omelia .vii; | Bene nouimus p̄mũ ēē —

f. 101ᵇ dampnare non possit; Explicit | omelia .vii; Incipit omelia octaua; || f. 102 Quodam loco sermo ieremie —

f. 107 portaret in celum; Explic̄ omelia .viii; | Incip̄ omelia .viiii; | Dies hęc fr̄s kmi si bene | —

Digitized by Google

f. 133[b] non dubites praeparatos ·;· | Finit humilia de trinitate. | generalis. Incipit de sc̄o | episcop̄. maximo et abate ·;· | Loquuturi de perfectione summi antestitis —

f. 141[b] in filiis merita | iam resurgat·;· Expliciunt humiliae | xxxvi. sed hic de sc̄o maximo | episcopo; Incipit ad dardanū de | terra repromissionis. | Quaeris dardane christianorū | nobilissime nobilium christianissime —

f. 148[b] nouissime sub regi|bus offendistis dm̄ ·;· | Incipit de uigiliis. ac templū cupi mus | Nos etenim. fr̄s carissimi | si templum cupimus —

f. 153 sequenti exhibebit lectione ·;· | Explicit de sc̄is uigiliis. Inci|pit de utilitate hymnorū·;·| Qui promissum reddit debitū soluit| —

f. 159 quia ipsi. laudabunt dn̄m in scła sclōm amen; | Explicit de utilitate hymnorū ·;· | ✠ Incipit at agalsiam questionū. | CYMMIKTωN; | I Cur iohannes discipulos suos mittit. ad dn̄m ut intro|gent — f. 159[b] (XI) fuerit homo peccati & reliqua ·;·| Filius meus apodemius qui interprętatione no|minis —

f. 173 (VII) qui tritoco *(corr.)* man|datorum; *Hälfte der Seite leer* || f. 174 pergule & incontinencie uicium mors | intrauit —

f. 174[b] purificacione \ ieiunii. uicina dī. praesenciam (q; *add. m. post.*) conferri; || f. 175 spiritali fenore ad ipsum boni operis recur|rat usura; —

f. 175[b] Ut | secundum salamonem. castigato pes|stifero. fidelis efficiatur astucior; || f. 174.175 *lose Blätter*

---

f. 110 [2] tminū | n̄ habebit; Explic̄ omelia .VIIII; Incip̄ omelia .x. | Festiuitates iste kmi celebritates —

f. 112 timore seruetur; Explic̄ omelia .x; | Incipit omelia .XI; | Digne kmi piis studiis exultem' | —

f. 115 seruierunt in terris; Explic̄ omelia .XI. | Incip̄ omelia .XII. | Resurrectio dn̄i n̄ri kmi eū —

f. 118[b] sensus n̄ros do n̄ro; Explic̄ | omelia .XII; | Incipit omelia de latne beato; | Ds̄ erat in xp̄o mundū reconcilians —

f. 123[b] in regnū tuū; | Explic̄ omelia de latrone beato; Incipit de | symbolo omelia prima; | Sicut nonnullis scire —

f. 128[b] ignis inferni; | Explicit omelia .I; Incipit omelia .II; | Fides religionis catholice lum̄ ē animę —

f. 135 uita custodiat; Explicit omelia sym|boli .II; Incipit omelia || f. 135[b] beati eusebii emisseni de trinitate; | Presenti lectione peipimus. si quis uult p' me | —

f. 138[b] ad celestia non dubites preparatos. | Explicit omelia de trinitate·; Liber sc̄ę marię longipontis. ||

Digitized by Google

Excerpta *de patribus.*

407. membr. 4. foliorum 101. saec. X.

f. 1ᵇ ¹) ////////// quā audeat epōs iud. | I De ecclesia — f. 2 LXII De conscientia august. | Incipiunt capitula secun|di libri de diuersis | conciliis ecclesiasti|cae regulae in unum | collectis. | De ciuitatibus m&tropoleis | ł quales sub se habeant ciuitates | De causis singulis qualiter p | auctoritatem ueritatis uen|tilandae sunt | Statuta carthaginensis ecclae | antiqua cum capitulis LXXV | Qualiter examin&ur is qui | episcopus ordinandus est | I Ut eps̄ ordinatus sedm patrū| scōrum diffinitiones uiuat | —

f. 4ᵇ (CXXXII) ñ per | omā esse dispositam || f. 5 Ne temere quisquam audeat episcopos iudicare | Beatus hieronimus presbiter in libro his|toriae ecclesiasticae capitulo .II. quem ipse composuit | astruit inter c&era. Constantinus catholicus impe|rator —

f. 28 LXII | Sermo scī augustini epī. de conscientia. | Fratres estote fideles —

f. 29ᵇ mereamur saluari. | De ciuitatibus metropoleis uel quales sub se | habent ciuitates. | In italia. Roma. Rauenna. Gradus. Aquileia. Medioł. | Prima prouintia lugdunensis. hab& ciuitates .V.| Metropolis ciuitas lugdunum. | Ciuitas eduorum —

f. 32 Prouintia alpium mari|timarum. hab& ciuit nūm .VIII.| M&ropolis ciuitas ebrodunū. | — Ciuitas. uinsintensis. | Incip̄ capitulū ecclesiasticae regulae ex diuer|sis collectae conciliis. quae in romano canone ñ habentur. | Beatus augustinus in libris de ciuitate dī dixit. | Omnes causae primitus — discernere deb&. | Antiqua constituta cartaginensis ecclesiae. | Qui eps̄ ordinandus ē. Ante examin&ur —

f. 33 p̄sentia ordinetur Cap̄ .I. | Eps̄ suscepto in nomine xp̄i episcopatu. —

f. 54 (CXXXII) & censuram canonum estimare | Excarpsum de epła scī hieronimi ad rus|ticum de poenitentia peccatorū CXXXIII| Dn̄s per proph&am —

f. 56ᵇ ut facerem ei. cap̄ CCCXXXIII *(sic)* | Excarpsum de collationibus patrum ab|batis punupii sermo de paenitentia et | satisfactione. | Multi sunt poenitentiae fructus. | —

---

¹) Die ersten Blätter beschädigt.

Digitized by Google

f. 59 parce seruo tuo. | De collatione III theone abbatis. cap̄ xxi. | Nec tamen ex eo debemus —

f. 60 obliui|one depereunt. De eucharistia | Sc̄s cyprianus dix. Eucharistia cottidie — n̄ desinat. | Unde supra in epł̄a hieronimi ad lucinū | Eucharistiam quoq; —

f. 60^{b} arbitretur. | Exhortatoria optima ioh̄ constantino|politani ep̄i ad poenitentiam quam fec̄ | super psalm̄ L. de recuperatione lapsi. | O grandis misericordia dī —

f. 61^{b} ab operibus malis. Excarpsum de libro | beati iohannis constantinopolitani | ep̄i quam scripsit ^{de} recuperatione lapsi | Quia ualde magnum —

f. 63 & sincera conuersio. | De reparatione lapsi. gregorius. secun|dino seruo dī inclauso. | Dilectissimo filio secundino seruo inclauso. Grego|rius seruus seruorum dī. Dilectionis tuae litteras| suscepi —

f. 65 redimere | uenit. Item isidorus de reparatione lapsi | Domino sc̄o meritisq; beato fratri mansoni episcopo | isidorus ep̄s. Ueniente ad nos famulo ur̄o —

f. 66^{b} dignitatis | recipi& meritum. Ex libro sc̄i iohannis | constantinopolitani in euangel̄ ma|thei. ne nimis crudelis sit sacerdos| in iudicio aliorum. | Alligant autem onera grauia —

f. 67^{b} & onerant inpotentes. | Sermo sc̄i iohannis constantinopolita|ni ep̄i de IIII mensibus ieiuniorum com|putatum secundū solar̄ numerum. | Inter cetera proph&iae suae miracula. Zacharias —

f. 68^{b} id est crisma nascatur | In explanatione zachariae prophe| te hieron̄ prb̄i. de eisdem ieiuniis. ita | scriptum est ut ait idem proph̄ | Et factum est uerbum dn̄i —

f. 70 his qui credunt in eū. | De obseruatione quattuor temporu | Primi igitur mensis —

f. 71^{b} gaudio possidebit. | Excerptum de ep̄la sc̄i augustini ad e|uodium ep̄m. ubi dr̄ qualiter intelle|gendum sit. quod petrus in actibus apos|tolorum de xp̄o dicit. et terra mota est | — qui dormierunt. surrexerunt. et de dd̄ | in eadem resurrectione. | De eo quod dicit petrus —

f. 73^{b} sine peccato simillimam. || f. 74 Sententia. baedae prb̄i de libro tracta|tus sui in parabolis salomonis ubi dic̄ | Omnes qui ingrediuntur —

Digitized by Google

f. 74[b] Item unde et cuius supra | Notandum autem — falluntur| In cañ ancirano cap̃ .x. | de disponsatis puellis et ab aliis rap̃. | Desponsatas puellas — constiterit. | De decretis siricii ep̃i. cap̃ .IIII. quod non | liceat alterius sponsam ad matriũ rortiri. | De coniugali autem uelatione — uioletur. De ratione coniugũ dicta sc̃i aug̃ | Qualis deb& esse uxor —

f. 75 recipienda. Itẽ eiusd̃ | Nolite uiri — alteram ducere | Itẽ unde supra. sc̃i augustini. de concubinis. | Quale est & illud. —

f. 75[b] numquã licebit. De uxoribus non di|mittendis. hieronimus in cõmentario | super matheo libro .III. cap̃ XLVI inter | cetera sic exponit. | Et accesserunt ad ihm̃ —

f. 76[b] subicimus seruituti. | Item de consanguinitate. | Intellege quid lex loquitur. —

f. 77 incestus est. | Incipit sermo uenerabilis uiri ambrosii | mediolanensis ep̃i qui pastoralis dicit̃ | Si quis fratres oraculum —

f. 86[b] dare promisisti amen. | De quattuor uirtutibus. | Porro antequã de principalibus —

f. 87 Temperantia. | Prudėntia est rerum diuinarum —

f. 88 aperire. De iustitia | Justitia ẽ animi —

f. 88[b] hereditas comparatur. De fortitudiñ | Fortitudo est magna —

f. 89 fortiter tolerare. | De temperantia | Temperantia est totius uitae —

f. 90[b] dubit& esse conexa. | De disciplina principum in ecclesia. | Potestas imperialis & regalis —

f. 92 seculorum amen. Exhortatio poeni|tendi cum consolatione et misericor|dia d̃i ad animam futura iudicia || f. 92[b] formidantem. Cur fluctuas anima —

f. 96 cultores efferunt mundi am̃ | In xp̃i nomine incipit sermo ad regem | Moneo sublimitatem tuam nobilissime rex. ut quę tibi | caritatis stilo [1]) —

f. 101 dandam. imploro o dulcissime rex. | Item sermo alicuius de his quae ius|tus homo obseruare debet. || f. 101[b] hec omnibus modis fuganda sunt & absciė̆nda totaq; | animi uirtute separanda Languor a corpore. | Imperitia ab animo. Luxuria a uentre.

---

[1]) fol. 98 Hlotharius atauus tuus tres | filios habuit hildebertum. hlodoueum et hlod|mirum. In hiltiberto quidem tanta sapientia u. s. w.

A ciuitate | seditio. A domo discordia. & a cunctis temperantia | rebus O homo stateram ne transilias. id est ne iustitiam transgrediaris. Ignem gladio ne fodias. | id est iratum uerbis maledicis ne lacessas. Coronam | ne carpas. id est leges urbium conserues. Cor non co| medas. id est merorem de animo proice. Cum profec|tus fueris ne redeas. id est uitam istam post mortem ne | desideres. Per uiam publicam ne ambules. id est mul|torum errores non sequaris. Hirundinem in domu | ne suscipias. id est garrulos & uerbosos homines in | eodem tecto non habeas. Oneratis onus inpone. | id est ad uirtutem incedentibus auge precepta. | Deponentibus non communices. id est tradentes se | otio constringe. ||

FULGENTIUS RUSPENSIS [1]).

267. membr. 8. foliorum 228. saec. VII.

f. 1 Anno grẽ ṁ .cc. xxııı. Incep̃ alt̃catio. + | ĩt .b. ep̃m lem̃. ⁊ W. abbatẽ .s̃. marẽ ⁊ ĩt eud | abbatẽ. ⁊ W. p̃positũ cãbonẽsẽ. q̇ noluit accipe | ĩ priorẽ. B. pic. moniales de usura — p laporcharia p. brunot. ||

f. 1ᵇ In hoc codice continentur
libri sc̃i fulgentii. episcopi

de praedestinatione	liber .ı.
de quaestione ab arrianis proposita	liber .ı.
item de alia ab eisdem proposita | quaestione	liber .ı.
dicta regis trasamundi et contra ea | responsionum	liber .ı.
de mysterio mediatoris ad suprascriptũ | regem	liber .ı.
de immensitate diuinitatiˢ filiⁱ dĩ	liber .ı.
de sacramento dñicae passionis	liber .ı.
ad optatum de consultiscios	liber .ı.
epistola ad gallam de uiduitate seruanda.	
ad probam de uirginitate et humilitate	liber .ı.
epistola ad eandem uirginem probam.	
epistulam de bono caritatis ad eugepium	
epistola ad theodorum senatorem | de conuersione	
epistula ad uenantiaᵐ non debère propter | peccata desperare conuersos [2]).	

[1]) Eine andere Handschrift des Fulgentius siehe unten TICHONIUS 590. — [2]) Neben dem Index von einer Hand des zehnten Jahrhunderts: Hic est liber Sc̃i *Marcialis* monasterii *Lemouicensis*. Das cursiv Gedruckte steht auf Rasur.

Digitized by Google

f. 2 [1]) Gratias [2]) ago dn̄o quod de bono then|sauro —

f. 5ᵇ ut nos dn̄o adiuuante te non pigeat | hereticis respondere expł. || f. 6 Litterae [3]) tuae fili karissime monime | quantum demonstrant —

f. 52ᵇ re|nouet studium temperies distinc|ta librorum | Expl. liber. primus. | Inc̄. liber. secundus. || f. 53 Satis est [4]) ut arbitror monime karis|sime quaestionem de diuersita|te —

f. 81 ac|cepisset supererogare non pos|set. Expl. liber. secundus | Inc̄. liber. tertius || f. 81ᵇ Quotiens dilectissime monime a xp̄i | famulis uirtus consideratur —

f. 98ᵇ consequetur salutem. qui in eo di|uine humanaeq; naturae plenā cognouerit ueritatē. exp̄ || f. 99 *Über der Zeile* Obiectiones. regis. trasamundi [5]). | Dictum [6]) est patrem de se ipso hoc est de id [7]) quod | ipse est ineffabiliter — concordant | ıı Obiectio [8]). quid ad hoc dicitur — profiteatur. | Responsio Equidem dum nominantur —

f. 117 (xı) quia insepara|biliter est utrisque communis. eplicat. || f. 117ᵇ *leer* || f. 118 Trumphalibus [9]) tuis sensibus piissime rex ne|quaquam crediderim obliuione subtractum | —

f. 134 dein|ceps disputanda ds̄ nobis ostium sermonis aperiat | Explicit. liber. primus. de mysterio mediatoris. | Incipit. liber. secundus. de inmensitate* diuini|tatis filii dī. || f. 134ᵇ Quotiens humanae condicionis infirmitas. | semetipsam protinus cognitura —

f. 153ᵇ dominicae passionis. alio rursus incipiamus | exordio. | Explc. liber secundus. de immensitate. | diuinitatis filii dī. dn̄i nostri ih̄u xp̄i | incp̄t liber tertius de sacramento | dominicae. passionis. || f. 154 Quamquam secundo libro superni muneris | opitulatione subnixi —

f. 181 supra quam petimus aut intellegimus. ex ipso enī | et per ipsum et in ipso sunt omnia ipsi gloria in sae|cula saeculorum. amen. | Explc. liber tertius. de sacramento dn̄icae passionis. ||

---

[1]) Unten: Pa. Petauius. — [2]) LXV 151 (prologus in tres libros ad Monimum). — [3]) l. c. 153. — [4]) *om.* — [5]) Fulgentii contra Arianos liber unus ad decem obiectiones decem responsiones continens. — [6]) l. c. 205. — [7]) hoc — [8]) Obiectio prima — [9]) l. c. 223 (ad Trasimundum regem libri tres).

Digitized by Google

181ᵇ *leer* || f. 182 Epistulam [1]) tuam scāe sollicitudinis indicem| ante aliquot menses —

f. 188 in quo continentiae uirtus palmam uitae meli|oris expectat | *Zwischenraum (in der Mitte eine ausradirte Zeile)* | Dominae [2]) uere inlustri et in xpi timore uenerabili | filiae gallae [3]). seruorum xpi famulus [4]). | ante menses aliquot diaconi mei ex urbe remeantis. | —

f. 198ᵇ in omnibus et coram dño inuenies | gratiam | *In kleinerer Schrift* dñs te in uia iustitiae [5]) suae dirigat et ad regni | caelestis promissa perducat | domina inlustris filia [6]) | *Zwischenraum* | Spiritali [7]) desiderio atque instituto suo scā famula. | dī proba quantum congratuler —

f. 211 quam debitae seruitutis officium sponsae dnī denegare || f. 211ᵇ Dominae [8]) in xpo plurimum uenerabili. et cum | omni honorificentia nominandae. famulae dī. | filiae probae fulgentius seruorum xpi famulus | in dño salutem. | Epistulam scitatis tuae. cum tota cordis gratula|tione —

f. 215ᵇ satiabimur cum delectatione et delectabimur | cum satietate explicit. || f. 216 Domino [9]) beatissimo et plurimum uenerabili | ac toto caritatis affectu desiderabili. scō fra|tri et conpraesbytero eugipio. fulgentius ser|uorum xpi famulus in dño salutem. | Utinam sancte frater tanta meo facultas suf|fragaretur —

f. 219 per|fecta semᵖᵉʳ caritate regnatur | *Zwischenraum* |
Orantem pro nobis — frater
domnus ianuarius — affectu
benedictionem.a uobis — acceptam
suggestione fratris — uestris [10]). ||

f. 219ᵇ Domino [11]) inlustri et merito insigni | ac pręstantissimo filio thudoro [12]). fulgen|tius seruorum xpi famulus in dño sal' | Ut ignotus corpore uidear [13]) epistulari tibi me|am —

---

[1]) l. c. 303. Nach dem vorgesetzten Index ist dieser Brief an Optatus gerichtet. In der Ausgabe fehlt der Name in der Überschrift: Domino et merito venerabili filio Fulgentius servorum Christi famulus in Domino salutem. — [2]) l. c. 311. — [3]) gallae fulgentius — [4]) famulus in domino salutem — [5]) virtutis. Der Corbeiensis hat ebenfalls iustitiae. — [6]) filia amen — [7]) l. c. 324. — [8]) l. c. 339. — [9]) l. c. 344. — [10]) Der Schluss des Briefes ist in vier Absätzen mit kleinerer Schrift geschrieben. — [11]) l. c. 348. — [12]) theodoro — [13]) audeam.

Digitized by Google

f. 222b et subsequentem uale|at [1]) ad regni caelestis beatitudinem perueni^re. | *In kleinerer Schrift* Sanctam multumq; in xp̃o —

f. 223 digneris. | Inseparabilis trinitas — inlustris fili [2]) | *Zwischenraum* | Dominae [3]) inlustri et merito uenerabili | filiae uenantiae. fulgentius seruorum | xp̃i famulus. in dño. salutem. | Sicut uera lux nullatenus obscuratur ita num|quam —

f. 228b faciem tuam ne confundas nos. | *Petauius* ||

Gregorii Turonensis *libri miraculorum et de miraculis S. Martini.*

530. membr. Grossquart. foliorum 122. saec. X.

Vorn und hinten je zwei Blätter, welche von gleichzeitiger Hand Bruchstücke der glosa in exodum und in leviticum des Strabus enthalten

f. 3 [4]) Incipiunt capitula | i De natiuitate dñi nr̃i ihũ xp̃i | in bethleem — f. 4 cvi De inportunitate | muscae signo ep̃i auersa [5]) | Explici|unt | capi|tula || f. 4b Incip̃ lib̃ primus miracu|lorũ in gloria beatorũ | martyrum opere geor|gii florentii gregorii ep̃i | turonici [6]) | Hieronimus [7]) prb̃t & post apostolũ paulũ bonus doctor | — f. 5 salutar&uum. | i Nato ergo dño nr̃o —

f. 52 (cvi) sanguinis commertio reparauit [8]). | Incipiunt capitula de passione | et ui^rtib; sc̃i iuliani martiris [9]). | i De passione eius [10]) —

f. 53 l De alio caeco inluminato. | Magnum in nobis quodammodo —

f. 67b usq: ad consũmationẽ hui' uitę custodiam [11]). | Explicit liber de gloria sc̃i iuliani. Incipiunt | captl̃ de uirtutibus sc̃i martini ep̃i | i Quod seuerus uitã sc̃i [12]) conscripsit —

f. 68 (*Oben* hic est lib̃ sc̃i Martini) xxxv De securo contracto. | Georgi. florenti. Gregorii. turonici de uirtutib. beati

---

1) qua valeat — 2) Vgl. fol. 219. — 3) l. c. 352. — 4) Unten: οἷς ἀτυχῶ, λίαν εὐτυχῶ | PPet. Genabens. — 5) de Pannichio presbytero — 6) Liber miraculorum. Liber primus de gloria beatorum martyrum. — 7) LXXI 705. — 8) reparavit. Amen. — 9) Liber secundus de passione virtutibus et gloria S. Juliani martyris. — 10) S. Juliani martyris — 11) custodiam. Amen. — 12) S. Martini.

Digitized by Google

martini epi[1]) || f. 68ᵇ Dominis[2]) scis & in xpi amore dulcissimxis frib; &[3]) filiis aecle turoni|ce mihi a do comisse Gregorius peccator. | Miracula quae[4]) dns ds nr —

f. 69 uirtutibus elucere .i. | Multi enim[5]) sunt —

f. 82 olim meminisse iuuabit. Explicit liber prim' | Incipiunt capitula libri secundi. | i Qualit a febre & dissenteria erut' sum. | —

f. 82ᵇ LX. De oculi[6]) & capitis | mei | dolore. | Incipit liber | secundus: | de uirtutibus | quae fac^te sunt | postquam nos | uenimus[7]) : || f. 83 Qm perscriptis uirtutibus — in cumulis .i. | Anno centesimo septuagesimo secundo —

f. 87ᵇ (XVIII) Lucescente autem die reseratis[8]) || f. 88 (XXIII) fere[9]) aut eo amplius. uenit iterum ad so'lemnitatem. —

f. 97ᵇ sum confessus in seculo. | Explicit liber .II. | Incipiunt capitula libri tertii || f. 98 i De dolore fauciu mearum. | —

f. 98ᵇ LX. De his que in[10]) itinere gesta sunt. | Incipit liber .III. feliciter; | Tertio[11]) ordinante xpo libello[12]) — recessisse cum cursu | Quid autem nuper ptulerim —

f. 111 prouehitur[13]) ad coronam., Explicit liber tertius | Capitula libri quarti. | i De dolore uentris mei. —

f. 111ᵇ XLV De caeco et contracto[14]) | Incipit liber quartus | Saluberrimo nos hortatu proph&a — f. 112 restituit sanitati. II | Nuperrimo autem tenpore —

f. 120 (XLV) protinus morbo caruit; | Explicit liber quartus de uirtuti|bus et miraculis beati martini | confessoris. ||

HIERONYMI *liber de locis Hebraeorum, quaestiones hebraicae in Genesim, etc.*

39. membr. 4. fol. 1—105 saec. X, fol. 106—108 saec. XII, fol. 109 saec. XIII.

f. 1 In nom scae trinitat. incip. lib. | sci hieronimi. de interpraetacion. lo|corum Hebraeorum | Eusebius[15]) qui a beato paphylo

---

[1]) de miraculis S. Martini episcopi — [2]) l. c. 911. — [3]) ac. — [4]) illa quae — [5]) *om.* — [6]) oculorum — [7]) venimus nos — [8]) l. c. 949 c. — [9]) l. c. 951 c. Ein Blatt ausgeschnitten. — [10]) in meo — [11]) Tertium — [12]) libellum — [13]) provehetur — [14]) Fehlt die Überschrift des letzten Capitels: De incendio ope eius extincto. — [15]) XXIII 859. Vallarsi hat diese Handschrift benutzt.

Digitized by Google

marty|re cognomentum sortitus .ẽ. — posse me credo. De Genesi || f. 1ᵇ Ararat arminia —

f. 43 ubi adonias immolat [1]) uictimas iuxta fontem rogel. | Explicit. liber locorum. scī. hieroni|mi. feliciter. || f. 44 Incipit liber questionum scī hyerō | Qui [2]) in principiis librorū debeamus [3]) secu|turi operis —

f. 45ᵇ garrire thenebrosis. | In principio fecit dš caelū & terrā | —

f. 90ᵇ ser|uientes altari. uiuant [4]) de altari | Explicit liber questionum | scī hieromini | Incipit tractatus scī hieroni|mi de chain [5]) || f. 91 Beatissimo papae damaso hieronimus | postquā aepistolā tuae s̃citatis accepi. —

f. 97 plenitudo gentium | tunc om̃is israhel saluus erit. | Dilectissimo [6]) & honorabili fratri uicturio | hilarus archidiaconus. Cū pleriq: (i *in* ñ *m. ead.*) de ratione | paschali tā de greco translata —

f. 97ᵇ dirigatur. ora ꝓ nobis dilectissi|me fr̃t. | Dñō [7]) uere scō & in xp̃o uenerabili fratri hilaro | archidiacono uictorius. Vtinā prçceptis | tuis archedš. Uenerabilis hilare. tam | effectu ualeā parere quā uoto. —

f. 102 kl̃ mairū. scdm aegiptios. cū aliquotiens obser|uandū ẽ. repperiri ñ posse || f. 102ᵇ Incipit ordinis paschalis | Cum [8]) omnes apostoli de hoc mundū | transisissent ꝑ uniuersum orbẽ. —

f. 105ᵇ Narrat ergo & renuntiat. ea quç in psalmo tenen|tur. Explicit. || f. 106 Sermo ex dictis beati Athanasii summi pontificis. de imagi|ne saluatoris xp̃i. | Apud caesarea cappadotiae in urbe ꝑmaxima conuenientes | —

f. 109ᵇ ad sua rediere laudantes dñ; Ita de greca edicione ad latine | lingue noticiā translata. sẽp maximā in ñr̃is uoluminib; teneat̃ | hec lectio sacrā. Ingenito genitori ac genito ingenito ⁊ ab utroq; | ꝓcedenti. Laus & honor sit spitui ꝑ cuncta. scla amen. | Explicit sermo de imagine dñ̃i. ||

[1]) immolavit — [2]) l. c. 935. — [3]) debebam — [4]) vivunt — [5]) ep. 36 XXI 452. — [6]) Bucherius de doctrina temporum (Antverpiae 1634) p. 1. — [7]) l. c. p. 2. — [8]) ?

Hieronymus *de viris inlustribus.*

2077. membr. 4. 2 col. foliorum 101. saec. VII [1]).

f. 1 Inc̃ lib̃ *(der Titel selbst ausgegangen)* | hieronimi pb̃ | hortaris [2]) dexter ut | tranquillum sequens | —

f. 2 cognoscant [3]) | uale in dñõ ihu xp̃o. exp̃. | Incipiunt brebes | i Simon Petrus — cxxxv hieronimus pb̃. us|que hic ad se fecit [4]) + | Incip̃ indicul. uirorũ | int quos gennadius pb̃. post. | obitum beati hieronimi addidit | cxxxvi Iacobus cognomen|to sapiens | — f. 5 ccxxvii Iohannis pb̃. expl. | indicu|lum | Incip. ipse lib̃. || f. 5ᵇ Simon petrus filius | iohannis prouinciae | galileae —

f. 47 nunc habeo | in manibus et nec|dum expleta sunt [5]) | (*in mg.* ora pro me | dñe bene|rauilis | pater) Exp̃. inl̃. uirorum lib. i | hieronimi | Incipit. idem inl̃. | uirorum. lib̃. secun|dus Gennadi presb̃ | Massiliense subiunctus | feliciter [6]) || f. 47ᵇ cxxxvi Iacobus cognomẽ|to sapiens niziui|ne [7]) nobilis persa | —

f. 78 dicitur ex [8]) tempore | declamare [9]) | *Über der Zeile* + de duobus testibus | + Incipit de enoc et helia | Dicitur [10]) uenire enoch | et helia praedicatu|ri —

f. 78ᵇ potuit extorque|re sermonem | explicit || f. 79 *Über der Zeile* inñ dñi incipit ratio paschae | Ratio paschae. Dicente dño ad moysen mensis hic | —

f. 79ᵇ Post octogesimo quar|to anno. reuertitur ad se cyclus || f. 80 i Anno kal̃. iañ. die sab̃ba lun. xxi dies pasc. vi kal. ap̃ril. l.xvi Const̃ vii et const°°. —

f. 81 lxxxiiii Ann. kal̃. Iañ. d. vii. Lun. x d. p. iii d̃. apr̃l. l.xxi actio. iterum et segr// uerto | + Exp̃l coup. pasc. cum conpitem lunae quae si custoditur repraehendi ñ. potest | Id est hic usq. ad ann. cccc. a passione dñi et in alio sequitur. a felice et ////// ||

f. 81ᵇ *Über der Zeile* Inñ dñi inc̃ cronica | + adam | seth | —

---

1) Palimpsest der Verrinen. Vgl. über diese Handschrift Mommsen Hermes I S. 130 ff., de Rossi inscr. Christ. I p. LVIII sq. — 2) XXIII 601 Hortaris me — 3) agnoscant. — 4) usque — fecit *om.* — 5) In der Ausgabe folgt noch 'adversus Jovinianum — epitaphium'. — 6) Die Vorrede des Gennadius fehlt (LVIII 1059). — 7) Nisibenae — 8) et ex — 9) l. c. 1115. Cap. 94—100 des Gennadius fehlen. — 10) ?

Digitized by Google

f. 93 deportatus est. quo persequentibus || f. 93[b] barbaris et incensa cum eo domo sepultura quoque caruit. | huc usque hieronimus. exhinc prosper consecuta | subiunxit. Igitur Ualente a gotis —

f. 96[b] Leone aug̃. ter. | Incip̃. epitoma temporum et indiculus pascae | Scõrum [1]) et uestris orationibus. faciam spiritaliter | quod solent hii facere qui in breui tabella terrarum | *u. s. w.* [2])|| f. 99 Nox in octo partibus diuiditur | uespera. fax. concubia. intempesta | gallicinium. conticinium. crespulum. aurora. | *folgt eine Tafel der Winde* | A quarta usq; xi. B̃ est. ab xi usq; xviii cauendum ab xviii usq; | xxvii B̃ est xxxvii usq; quarta. id̃. cauenda est. || f. 99[b] Ex libro quarto publi uegati renati. de re militari. in titulo xxxviiii post prae|cepta belli naualis quae incipiunt a titulo supra scripti libri xxxi inter ce|tera et ad locum [3]). Igitur uentorum numerum atque uocabula. ars naui|gandi primum debet inspicere —

f. 100[b] non solum peritiae ratiorum. eti|am uulgus intellegit. | Item ex superioribus libris eiusdem operis inter cetera et ad locũ. | Aput romanos in legione .x. cohortes erant — in praelio in quibus. e|rant sena millia armatorum || f. 101 Inc̃. nomina heresum quarum etiam opiniones | subter adnexae ab augustino epĩsc; in hoc uo|lumine congestae sunt: | i Simoniani — xc Eutychianistae [4]). ||

Q. Julius Hilarianus.

213. membr. 4. foliorum 157. saec. X.

f. 1 [5]) In dĩ nomĩn | incipit libel|lus quinti Ju|li (lii *corr. m. al.*) hilarionis | *Petavius fügt hinzu* de Danielis Hebdomadibus, *Angelo Mai* seu potius de cursu temporum vel de mundi duratione. | Quantocumque [6]) | tempore in diui|nis legibus cuius|cumque timentis | dñi intentus fuerit | animus tanto e lege [7]) que uera sunt disc& ut discendo | — f. 13[b] manebunt. Impii in ambustione ęterna |

---

[1]) ? — [2]) Die epitoma temporum geht bis 562. — [3]) Die von Mommsen als juristische Formel bezeichneten Worte 'inter cetera et ad locum' kehren überall in den patristischen Handschriften in Excerptentiteln wieder. — [4]) Bloss die nomina sind erhalten. — [5]) Unten: PPetauius. — [6]) XIII 1097. — [7]) Das corrupte *eligere* der Ausgabe wird durch die obige Lesart schlagend emendirt.

Digitized by Google

iusti aut cum dō in uita a&erna. amen. | Explicit libellus quinti iu| lii hilariani | Incipiunt capitula chroci | hieronimi excarpsum ∴ | I De regnu* asyriorum —

f. 15^b LXII De iustiniano imp & belsarium patricium | Expliciunt capitula | Incipit liber | Regnum [1]) Assyriorum. | Primus rex nimus regnauit añ LI & mu|lier sua —

f. 52^b (XLIX) ita cuncta mixta sunt ut gestorum ueritas quę | historię insere possit ad plenum repperiri non | potest | Ydacius [2]) seruus dñi ñri ihū xpi uniuersis fide|libus in dño ñro ihū xpo & ser-uientibus se [3]) | in ueritate salutem probatissimorum in om|nibus uirorum studio [4]) —

f. 53 ignarus | indignissimus omnium seruorum di ydacius | seruus ihū xpi & dñi ñri que secunt ab anno pri|mo theodosi agusti & conper& descripsi breue | ante factę prefationis inditio. | *in mg.* L | Romanorum XXXVIIII teodosius per gratia|num —

f. 75^b (LXII) nominis gloriosis | uictus nomen uitāque amisit. Explicit liber | Incipit prefati greca [5]) | Decedant eo [6]) atq: immo potius pereunte ab | urbibus gallianis [7]) liberalium cultura litte|rarū —

f. 76 ab ipso mundi pricipio libri poneretur initium primi [8]) | Explicit prefatio liber. Incipiunt | capitula libri quod est excarpsum | de chronica grecū epis thoronaci | I De hunis et agetiū patritium [9]). — f. 78^b XCIIII De chilperico quod filiā suā hispaniā [10]) cum thes| auris direxit et in continuo calauilla mortu|os [11]) est. Expliciunt capitula | I Cumque uuandali pterissent a galliis | —

f. 105^b (XCIIII) crudelissimam uitam digna | morte femuit *sic.* || f. 106 Incipiunt capit chronici libri. | I De bonitate guntramni et ecclesia sci marcelli | —

f. 108 (LXXXV) De uuillibadi interitū et flaocati obitū | Explcūt capitula. | Incipit prologus | Cum [12]) aliquid ūiusso uebi [13]) proprietate non habeo. | —

---

[1]) f. 13^b—157 Fredegarii chronicon. Denselben Inhalt hat die Wiener Handschrift des Hilarianus (vgl. *Tabulae* 482) und der Vossianus 5 in Leyden (Pertz, Archiv 7, 255). — [2]) LXXIV 701. — [3]) servientibus se *om.* — [4]) studia — [5]) Fredegars Auszug aus der historia Francorum Gregors von Tours. — [6]) Decedente (LXXI 159). — [7]) Gallicanis — [8]) libri primi poneretur initium: cuius capitula deorsum subieci — [9]) Agecio patricio (l. c. 573). — [10]) in Spaniam. — [11]) ad Calam villam mortuus — [12]) l. c. 605. — [13]) unius uerbi

Digitized by Google

f. 109 cũ childerici uita finis|set. scripsi [1]). Explicit prologus | Incipit liber chronici | Guntrãnus. rex francorũ cum iã anno xxiii. burgun|diȩ —

f. 157ᵇ Karlus cũ exercitũ regressus in loco | qui dicitur sillis sup ripam. | *Von einer Hand des eilften Jahrhunderts* Remigius p̃sul meritis ortuque uenustus | francorum domino gentẽ peperit luculentã ||

Hilarii *tractatus super psalmos.*

95. membr. Grossquart. foliorum 229. saec. X.

f. 1 Incip̃ tractat̃ sc̃i hila|rii ep̃i pictauiensis super psalmos | Diuersas [2]) esse plurimorum in [3]) psalmorum | libro oppiniones. — ꝓpria [4]) & congrua claue pandamus. | Beatus uir. qui non abiit in consilio impiorũ. et in uia peccatorũ non st&it. | —

f. 7ᵇ sc̃lorũ. amen. Explicit. psalmus .i. Incipit psalmus .ii. | Quare fremuerunt —

f. 229 qđ cũ ds̃ sp̃s sit dm̃ | tamen non caro iã sit //////// [5]) sed sp̃s. Finit tractatus de psalmis .c.l. | in xp̃o dñõ nr̃õ amen | Hic est liber Sc̃i maximini miciacen|sis monasterii quem petrus abbas | scribere iussit et ꝓprio labore ꝓuidit atque distinxit | et diae caene dñi super sacrũ altare sc̃i stephani dõ et sc̃õ | maximino habendũ obtulit sub huius modi uoto. ut quis|quis eum inde aliquo ingenio non redditurus | abstulerit cum iuda ꝓditore anna /// caipha | atque pilato damnationem accipiat | Amen ||

Ignatii *epistulae.*

81. membr. Kleinquart. fol. 1—12 saec. X, fol. 13—97 saec. XI.

f. 1 Ampla [6]) pectoralem suscitat uernia cauernam. | mestum extrico pulmone tonstrum. Sed gaudi|fluam pectoreis arto procellam arthereis. Cum | —

f. 12ᵇ in solum fabulosam exprimunt accolȩ soriam. | Hisperica finiunt famina. amen. || f. 13 *Name des früheren Besitzers* Loys Cartier ||

---

[1]) Chilperici vitam finisse scripsit — [2]) IX 232 Varias — [3]) de — [4]) propria sua — [5]) laudatura — [6]) Herausgegeben von Mai CA 5, 479.

f. 13ᵇ Incipiunt eple sci ignatii mris | numero .xii. Incipit prima. | Ignatius qui et theophorus mise|ricordiam —

f. 88ᵇ in pacientia ihū | xpi. Expliciunt .xii. eple. sci igna|tii. mris antiocensis. | Incipit laus H'ronis discipli sui | atq. successoris in eum. | Sacerdos & assessor sapientissimi dī ignati. | —

f. 89 sicuti prius solebas. faciebas; | Explicit laus hyronis. Incipit | epla beati policarpi Smirneo | ęcclę epi ad philipenses confirman|tis fidem eorum. | Policarpus & qui cū eo st —

f. 95 grā ipsius | cū omib; uobis am Explic epla bī | Policarpi ad philipenses. | Policarpus iohis apli discipls & ab eo | —

f. 97ᵇ que ndū ad nos pueuerunt. | hui' op' scripti finalit explicit istic. | hic lib ignatii radiatur dogmate sci. | Quē lector sci fore cognoscat iuliani. | hunc si quis nequā scō subtraxerit uq. | p' finē uite barathri cruciet in igne ·, ||

Isidori *allegoriae.*

231. membr. 8. foll 1—40 saec. XII — XIII, fol. 41 — 165 saec. X, fol. 166 — 191 saec. XII—XIII [1]).

f. 1 Incipiunt capitula libri | magni aurelii cassiodo|ri senatoris de anima | Quid amici requisierint. i | — Oratio. xvii | Expliciunt capitula | Incipit liber cassiodori senatoris | de anima; Quid amici requisiuerint; | Um [2]) iam suscepti opis | optato fine gauderem. —

f. 18 cūersatione tractare. Explicit liber | Cassiodori de anima. pax legenti. | uita credenti. salus scribenti. | gloria deo largitori. regnanti in | secula seculorum amen. Incip lib sci | prospi p pdicatorib' grāe dei. contra librū | Cassiani prbi q pnotat de ptectione dī. || f. 18ᵇ Gratiam [3]) dī qua xpiani sumus qdā | dicere audent. —

f. 40ᵇ pinatū. q se dix [4]) ēē pncipiū. qm ex ipso τ p ipsū τ in ipso sunt | omia. ipsi gla. in secula. amen. Explicit lib | sci prosperi contra librum abbatis quondam | cassiani qui prenotatur de protectione dei. | siue aduersus dogma pelagii et celesti*i * * * * |

---

1) Vgl. über diese Handschrift Arevalus in den Isidoriana 99, 28. — 2) LXX 1279. — 3) LI 213 (de gratia dei et libero arbitrio liber contra collatorem id est pro defensione S. Aurelii Augustini Hipponensis episcopi contra Cassiani presb. librum qui titulo de protectione dei praenotatur). — 4) dixit se.

Digitized by Google

******************** [1]) inimico[rd] [2]) grẽ di & dñi | nostri ihũ xpi. || f. 41 nere [3]). rata p̃cipere. scã admonere; Ut quisq; lẹ|tus —

f. 44 Quãuis enĩ in huius exilii aerũnosã caecitatem —

f. 54 ingrediat explaṇuare. Incip̃ proɫog libri secđi | Omnis itaq; sc̃orum auctoritas —

f. 69[b] melius | arbitror. Incipit prolog̃ libri t̃tii. | Duas enim creaturas —

f. 86[b] confitenti in oĩa scɫa sc̃orũ *sic* | Adesto lumen uerũ —

f. 88 gratiarũ actio in scɫa sẽpitña | Credimus scãm trinitatem id ẽ patrem & filiũ | —

f. 89[b] beatitudo & gloria. | Desiderantissimo filio fredegiso albinus | salutem placuit prudentia uñae fili | —

f. 94 in cruce spm̃ xps̃ | Carissimae in xpĩ caritate sorori eulaliae uir|gini albinus in dño salutem scãe sollicitudini urae | —

f. 105[b] fulgeat in meritis sic pia uirgo sacris. | Incipit expositio. scĩ euangelii. | Matheus sicut in ordine primus ponitur | —

f. 109 in intellectu uertitur | Incipit de seriem generationis ihũ xpĩ dñi nrĩ secundum carnem | Quomodo iuxta historiae fidem accipiendũ | —

f. 113[b] passionẽ | finem accepit | Item de nouo testamento | Quattuor [4]) euangeliste dñm [5]) ihm̃ xp̃m sub quat|tuor —

f. 122[b] refectione saturabuntur [6]). Item praefa|tiones librorũ noui testamenti | Euangeliorũ predicatio. quãuis quadrifaria | —

f. 123 eloquio ediderunt. | Incipit liber de int̃|pretatione quorundam nominũ | ueteris nouique testamenti [7]) | Dño & dĩ seruo orosio epõ [8]) isidorus quedã notis|sima nomina legis & euangeliorũ [9]). quae sub alego|ria —

f. 131 coronam accepit [10]). | Dñs & saluator noster —

f. 138[b] ipsius misericordia liberamur. amen | Incipiunt int̃|pretationes no|minũ ex hebreo in | latinũ | hel: ds̃ —

f. 141 Anien: fidelis s̃ nutricius | Gr̃ nom̃ in ɫ interp̃ | O theus. ds̃ | —

---

[1]) In veteri Corbeiensi exemplari: nefandi dogmatis repertores ac defensores et — [2]) inimicos — [3]) Ein Blatt fehlt. Vorrede von Alcuinus de trinitate.— [4]) Isidori allegoriae quaedam ex novo testamento LXXXIII 115.— [5]) *om.* [6]) saturabuntur, ad quam saturationem nos perducat Christus. Amen.— [7]) Allegoriae quaedam sacrae scripturae l. c. 97 — [8]) Domino sancto ac reverendissimo fratri Orosio. — [9]) evangeliorumque — [10]) l. c. 116. Die allegoriae ex novo testamento siehe oben fol. 113[b].

Digitized by Google

f. 141ᵇ Biblioteca repositio librorũ || f. 142 Incipt explanat symboli apostolice | Quando beatum legimus paulũ apłm dixisse | —

f. 152ᵇ in symbulo continen|tur. amen | Iniunxisti mihi illud fidei opusculũ qđ passym in | ecclesiis recitatur —

f. 165ᵇ de illius laude & nos gloriemur qui uiuit & regnat | p infinita semp secula sclorum. amen | Iñ Quomodo intellegendũ ẽ illut qđ in libro deuteronomi|um scriptũ ẹ̃: ego enim sum dñs ds̃ tuus emulator. | reddens iniquitatẽ —

ibid. a dño redduntur. || f. 166—191 *enthalten die Apocalypse.*

Isidorus *de natura rerum.*

255. membr. 4. foliorum 194. saec. X [1]).

f. 1 Dnõ [2]) & filio sisebuto ysidorus, dum inteprẹ*tantẽ [3]) ingenio facundiaque | — efficiat | I de diebus — f. 1ᵇ XLVI De monte ethna [4]) || f. 2 Dies est solis orientis prẹsentia quousque —

f. 21ᵇ Finem numquam est habiturus | Explicit liber primus sc̃i Ysidori | Tu [5]) forte inluculentus [6]) uaga carmina gignis —

f. 22 luna meat fratrem rectis | obiectibus urgens | kł Octb̃r antiphona sc̃i Germani | O atleta inuictissimum germanum —

f. 22ᵇ a periculo mortis. A. || f. 23 Incipit lib̃ pronosticor̃ | editus a iuliano tolotanẹ | episcopo ad dida|lium episcop|um barcino|nensem [7]) | Diem illũ clara redemp|torũ omniũ exceptione | conspicuum. —

f. 25ᵇ debeat publicari sententia. Oratio | Desertum idumeẹ cecus et morbidus possessor inha|bitans —

f. 26 rerum ẹuidentia contueri. | Explicit prologus siue oratio | Iuliani cathedre Toletane ep̃i. Incipi"t cap̃t lib̃ priñ. || f. 26ᵇ De originae mortis humanae | I Quomodo mors primum subintrauerit in mundũ | —

f. 27 XXII De oblationibus quẹ ꝓ defunctis fidelibus | offeruntur. Expliciunt capitula lib̃ prim | Incipit liber de origine mortis | hu-

---

1) Vgl. über diese Handschrift Arevalus in den Isidoriana 89, 39. — 2) LXXXIII 963. — 3) te praestantem — 4) Cap. 44 und 48 fehlen. Vgl. Isidorus de natura rerum ed. Becker prolegg. p. XXVI. — 5) l. c. 1112. Vgl. Arevalus l. c. 76, 12 Isidori lib. de nat. rer. ed. Becker S. 78. — 6) in luco lentus — 7) XCVI 453.

Digitized by Google

manę quomodo mors primum | subintrauerit in mundum | Peccato primi hominis actum esse ut mors in mun|dum —

f. 78b nisi peruenire ad regnum cuius nullus est finis. Expl | Tractatus scī ambrosii de superbia carnis *(von anderer Hand)* | LXIII Ad te [1]) manū meā extendo quē sentio in timore dī tenere vexillū —

f. 79 Itaque mortificem' carnem p abstinentiā & ieiunio. | & oratione. Explicit liber. pro*nostico* || f. 79b *Hymnus* || f. 80 larum brachia decoraris. ille uirtutum ornamenta | animę suę. a xp̄o decorem accipit. Semper enim caeleste donum a xp̄o expectat. — Ideo frater carissime. Consideremus quis est qui nos | pr&ioso sanguine redemit. —

f. 109 atque in aeterna beatitu|dine una cum sc̄is & electis tuis aeternaliter | regnare concedis. quia est tibi cum aeterno | patre & spū sc̄o una deitas. gloria. uirtus. impe|rium. & potestas in scła scłorum. amen: | Confessio ad prima | Confiteor dn̄o et ti pater. quia peccaui in cogita|tionibus pessimis —

f. 109b perducat te ad uitam aeternam. Amen. || f. 110 *capła libri primi* [2]) | I Quod [3]) dš sūmus & incomutabilis sit | — XXXI de gloria sc̄orū | *hic desunt capła secundi libri* | *Capła libri tertii* | I de flagellis dī — LXVI de exitu | Incip̄. liber. spermologon. Isydori. | I Quod dš summus et incommutabilis sit | Summum bonum dš —

f. 134 & nos ascensuri sumus. Explicit liber ****** | Incipit liber ******** | Omnis qui secundum dm̄ sapiens —

f. 159b periculum exhibent [4]). Explicit liber secundus | Incipit liber tertius. .I. De flagellis dī | Diuinae sapientiae subtilitas —

f. 190b caelestis aula lętificandos includit. | — f. 192b *Hymnus auf S. Germanus* | f. 193. 194 *m. s. XIII: Gebete* ||

1260. membr. 4. foliorum 178. saec. X [5]).

f. 1 [6]) Liber Baedae prb̄ti de natura rerum.

---

[1]) ? — [2]) Das cursiv Gedruckte von einer Hand des vierzehnten Jahrhunderts. — [3]) LXXXIII 537 (Isidori sententiarum libri tres). — [4]) exhibet — [5]) Vgl. über diese Handschrift Arevalus in den Isidoriana 101, 8. — [6]) Unten: Petri Danielis Aurel.

Digitized by Google

f. 7ᵇ Tempora. momentis. horis diebus mensib; annis. sclis aetatibus diuiduntur Momentũ ē | — .

f. 14ᵇ apr̃ die non fuisse aut ante aequinoctiũ fuisse confirmet. | Est eni racio qualiter terminus paschalus *(corr.)* inueniri possit. mar̃ habet regula | — f. 16ᵇ ordo appelland. xi. kl. apl. ||

f. 17—43 *Isidorus de natura rerum* [1])

f. 43 Tu [2]) forte inluculentus [3]) uaga carmina gignis —

f. 44 luna meat fra|trem rectis obiectibus argens [4]). ||

f. 44ᵇ Incipit liber Hygini | periti magistri de as|tronoῖ hyginus m̄. fabio | plurimam salutem. | Etsi te studio —

f. 86 In sinistro lumbo .ı. || f. 86ᵇ Ad boreae partes arcti uertunt & anguis | — eridaniq. fluenta. ||

f. 87 In dĩ nomine incipiunt pauca de ratione | conputandi secundum solem et lunam | Me legat annales uult qui cognoscere ciclos | tempora qui uaria qui simul astra poli | Sciendũ nobis. quomodo sol —

f. 118 Incipiunt argumenta de titulis paschalib; | aegiptiorũ inuestigata sollertia q̃ dionisius | conposuit utraq; lingua grec̃ uidelicet et lat̃ eruditus | Si uis scire qt̃ anni s̃ —

f. 118ᵇ illius mensis. | Aliud argumentum. de hac eadem ratione | Si uis scire septimane —

f. 119 luc& luna xv̇. | Aliud argumentum de hac eadem ratione Victurius | Massiliensis dicit. | Si quis scire quot horas —

f. 120ᵇ lun̄ xııı paschalis. | *u. s. w.* || f. 123ᵇ De saltu lunae uicturius dicit. | Post decem & nouem ann̄ aegyptiorũ more continuato or|dine —

f. 124 dili|gentius animaduerti deb&. || *zwei Blätter fehlen.* || f. 125 [5]) Incipit lib̃ aethici philosophico editus | oraculo. a hieronimo presbitero trãs|lat' in latinũ. Ex cosmografia .i. mundi scriptura; | Edicta aethici philosophi. cosmographi; | Philosophorum scedulas —

f. 164ᵇ Propauit in montẽ sacrũ arasq. iouis famosissimã ||

f. 165—178 *Griechisch-lateinische Glossen.*

---

[1]) Der Titel fehlt. Ebenso fehlt c. 44 und 48. — [2]) LXXXIII 1112 Vgl. Arevalus a. a. O. 76, 12 Becker a. a. O. S. 78. — [3]) in luco lentus — [4]) urgens. — [5]) 125—178 saec. XII.

Digitized by Google

Isidori *origines*.

1953. membr. Grossoctav. 2 col. foliorum 210. saec. X [1]).

f. 1 [2]) Domino | meo et dī | seruo brau|lioni epō | Isidorus ·;· | Omni desiderio — frater | Domino meo et uere domino | xp̄ique electo Isidoro epis|coporum summo braulio ser|uus inutilis sc̄orum dī | O pie domne —

f. 1ᵇ marcescens | domino meo et dī seruo brau|lioni epō Isidorus | Quia te incolumem — domne Domino | meo et uere dn̄o xp̄ique elec|to isidoro episcoporum summo | braulio seruus inutilis seruorum dī | Sol& repleri —

f. 3 mereamur Domino meo et dī seruo | braulioni episcopo isidorus | Tuae sc̄itatis — frater | Domino meo et dī seruo brau|lioni epō hisidorus | En tibi — maiorum. Explicit. ||

f. 3ᵇ *(manu s. XI)* Sancta [3]) dei genitrix. post partū uirgo phennis — Mille p effusos uincis quos luminis orbes. | hic est Liber *S̄ci Maximini* [4]) || f. 4 En tibi — maiorum *ausradirt.* | Incipiunt capitula grammati|cae artis isidori epī *(m. s. XI)* | i De disciplina & arte — xxiii De ˈstoria | De disciplina et arte *(m. s. XI)* | Disciplina a discendo —

f. 210ᵇ ignis ardore siccetur [5]). | Explicit &himologiarum | Dō gratias ||

Isidori *prooemia, liber de natura rerum, originum X., differentiae, synonyma.*

310. membr. Kleinfolio. foliorum 221. saec. IX—X [6]).

f. 1 [7]) In nom̄. sc̄e trinitatis inc̄p lib̄ proe|mio✝ de libris noui ac ueteris | testamenti [8]) plenitudinē [9]) quā in canon̄. | catholica re-

---

[1]) Vgl. über diese Handschrift Arevalus in den Isidoriana 101, 32. — [2]) Unten: οἷς ἀτυχῶ, λίαν εὐτυχῶ — [3]) Nach dieser Handschrift herausgegeben von Arevalus IV 500 LXXXII 729. — [4]) Das cursiv Gedruckte ist ausradirt. — [5]) Das vierte Buch der Origines ist in dieser Handschrift das sechzehnte. — [6]) Vgl. über diese Handschrift Arevalus in den Isidoriana 100, 19. — [7]) Unten οἷς ἀτυχῶ, λίαν εὐτυχῶ | Petaui' paul' Genabens.— [8]) in libros veteris ac novi testamenti prooemia — [9]) LXXXIII 155 Plenitudo novi et veteris testamenti.

Digitized by Google

cipit ecclesia iuxta u&ustam priorum | traditionem. [1]) In principio uidelic& quinq̄ libri moysi. Genesis exodus | —

f. 8ᵇ duces [2]) actaq; legationem [3]). Ĩt prefationes | librorum noui testamenti [4]) | Euangeliorũ p̃dicatio quamuis quadrifaria sit. | —

f. 10 flumen &iam baptismi mundũ uitę [5]) dn̄m ihm̄ | xp̄m Expł Lib̃ proemioꝝ. || f. 10ᵇ Incip̃t adnotationes prouin|tiaꝝ galliaꝝ cum priui|legiis suis prouintia Lugdunensi | M&ropbł ciuitas. Lugdunensium. | Ciuitas ⁎ aeduorum Ciu͠t aurilianorum. —

f. 11ᵇ ciũt. uallensiũ. octodorum. | In prouintiis. decim. eseptem. | ciuitates .cxv. || f. 12 Incipit rotarũ lib̃ | Isidori | Dnõ [6]) et filio Sesibuto | isidorus dum te prestante [7]) | ingenio fecundiaq; [8]) —

f. 12ᵇ dictorum fidẽ | efficiat. expł p̃fatio. | Incip̃. capitulatio. | i de dieb; — f. 13 xlvi De monte | &hna. [9]) | Expliciunt. ca|pitula. || f. 13ᵇ Incipit textus. | de diebus | Dies ẽ. solis orientis p̃sentia. quousq; | —

f. 51ᵇ corpora damnatorum finem nũ|quam .ẽ. habiturus. Finit dõ gra|tias. amen | + Gardum. garda. ingardum. Sc̃a maria ora ꝓ me famulo dĩ. ꝉꝉ. ihũ. ihũ. ihũ || f. 52 [10]) Incpn̄t glosę *(corr. m. rec.)* ex no|uo et ueteri testamento | seu ex ethimologiarũ spiri|taliter. compositae. | Abauu. pat̃ ꝓaui. id .ẽ. auus aui | Abba pat̃. syrum nomen ẽ | Abbacuc. amplexans | —

f. 151ᵇ Zizania. lolium. | Expliciunt glosae | dõ gratias | amen [11]) | *Von anderer Hand folgt* accio. euoco .i. accerso. abarceo. arcesso. — satni falx lelifag' uocat herba saliua. || f. 152 Incipiunt capitula | libri decimi. [12]) Id .ẽ. de qua|dam nomina p alfabe|tũ distincta. | De reliquis nominibus | iuxta ordinẽ elem̃toꝝ | litteraꝝ | i. De quib;dã uocabulis. | hominũ p denominationẽ | Licet origo nominum unde ueniant [13]) a phi|losopis —

f. 168ᵇ Uenator. quasi benabulator | a uenatione [14]). scilic& | quo bestias premit. quat|tuor autem uenatorũ | officia. uestigatores |

---

[1]) traditionem, ista est — [2]) ducibus — [3]) legationum — [4]) *om.* — [5]) lignumque vitae — [6]) LXXXIII 963. — [7]) praestantem — [8]) facundiaque — [9]) Auch in dieser Handschrift fehlen cap. 44 und 48. — [10]) Unten: Pa Petaui' in Regni Christ[mi]. | Curia. C. — [11]) Die Subscription ist ausradirt. — [12]) Das zehnte Buch der Origines. LXXXII 367. — [13]) veniat — [14]) venabulo.

Digitized by Google

| indagatores. alatores. | pressores. || f. 169 Incp̃ de proprie | sermonum. uel rerũ | Inter polliceri [1]) & ꝓmittere hoc int.ẽ | qđ ꝓmittimus rogati. pollicemur | —

f. 175ᵇ Int̃ homines & bestias. h'. int.ẽ. | ꝗ bestiae uentri seruiunt. ho|mines. ratione | Expł feliciter | Int̃ basium. & osculł. & suauiũ h' int̃.ẽ basiũ | pietatis. osculum. amicitiae. suauiũ. luxoriae. || f. 176 Incp̃nt differentiae. | spiritales. [2]) Isidori ep̃i | iunioris. spaniensis. | Inter dm̃ [3]). et dñm̃. Ita quidam | diffinierunt. —

f. 189ᵇ diabolicae ruinae. absq; | exemplo. humilitatis. xp̃i [4]) | Expłunt differentiae | spiritalium. siue car|naliũ beati. Isido|ri. episcopi. || f. 190 In nomine dñi. in xp̃o [5]) karissimo | et dilectissimo fr̃i Braulioni archi|diaconi Isidorus | Quia non ualeꝑnte [6]) perfruere [7]) oculis. carnis perfruar saltim. elo|quiis. [8]) — la&ifica|re. eloquiis. Incipit. Soliloquiorum Isidori Iunioris Spalen|sis ep̃i [9]) Isidorus [10]) Lectori. Salutem. | Uenit nuper. ad manus meas. quaedam scaedula. cyce|ronis quem sinonimam [11]) dicunt cuius formula per|suasit —

f. 201 Qui enim perseuerauerit usque | in [12]) finem hic saluus erit | Explicit liber primus | Incipit liber secundus | Quaeso te anima. obsecro te. deprecor te. inploro te | —

f. 214ᵇ Talis misericordia peccata non purgat. sed ampliat [13]). ||

f. 215—221 *saec. IX.*

f. 215 Sermones sc̃i agus|tini ep̃i de natale dñi | Audistis [14]) fr̃s quemadmodum | nobis beatus euangelista hodie generationis xp̃i. r&ulerit | —

f. 217ᵇ reformationis dñi nostri ihũ xp̃i. qui cum *etc.* amen. | Item ubi Supra | Audiat [15]) in praesente dilectio uestra fr̃s kmĩ | quemadmodum esaias proph&a —

---

[1]) LXXXIII 1319. — [2]) Liber secundus de differentiis rerum — [3]) LXXXIII 69. — [4]) Deprimit exemplum humilitatis Christi atque diabolicae metus minae. Qui dum vult esse quod non erat et ipsum quod erat perdidit et tartari inferna promeruit. — [5]) l. c. 898. Nach dieser Handschrift von Breulius herausgegeben? — [6]) valeo te — [7]) frui — [8]) alloquiis — [9]) Synonymorum libri. — [10]) l. c. 827 (prologus alter). — [11]) schedula quam Synonyma — [12]) ad — [13]) l. c. 867a. amplificat. Der Schluss fehlt in der Handschrift. — [14]) Fulgentii Ruspensis sermo (ed. Venet. 1742 p. 356). — [15]) ?

Digitized by Google

f. 219 xp̃s circa quingentos annos natiuitatis suae [1]) causas prestatu|rus * lites patitur. —

f. 221[b] humanis gressibus portabatur dictura dĩfica. & in angus ||

Isidori *sententiarum libri.*

1823. membr. 4. foliorum 181. saec. X [2]).

f. 1 [3]) quorum [4]) creator sp̃s sc̃s superferri //////|///////// stolum [5]) —

f. 22 & nos ascensuri | sumus. Explicit liber primus. amen | Incipiunt çapitula libri secundi. | I De sapientia — XLIIII de abstinentia. | Incp̃ lib̃; secundus | de sapientia | Omnis qui secundum dm̃ sapiens est bea|tus —

f. 69[b] adhib& Sed etiam periculũ exibet. | Exp̃t. liber secũd | Incip̃. liber. tertius || f. 70 .I. De flagellis dĩ — f. 71 LXVI De exitu. Incp̃ liber tertius. | .I. Dibine sapientię. subtilitas sicut interius | —

f. 117 aula letificandos includit. | Explicit feliciter | liber tertius | deo gratias. | amen | Ego iohannes. quamuis. indignus | diaconus. qui hoc codicem exara|uit om̃s qui hunc librũ | lecturi estis oret pro me peccatorem si dm̃ | habeat protectorẽ ||

f. 118 *über der Zeile* Eucherii ep̃i [6]) | De questionibus difficilioribus uete|ris et nobi testamenti quibus [7]) scripturarũ | testimoniis trinitas adprobatur. | Multifariã & multis id quidem significationib; | — exordio. | In principio. Inquit fecit ds̃ cęlũ et | —

f. 148[b] pstringamus ut possumus locũ istũ [8]) obscuritatib; | *unter der Zeile* Explic̃ lib̃ q̃stionũ noui ɔ ueter̃s testam̃ti || f. 149 inuolutũ disputat contra eos q ex iudeis xp̃iani [9]) prologus | de nominib; hebreis | Qm̃ [10]) filii kme superiori libro pro petitionib; [11]) — cau-

---

[1]) Also nicht von Augustin, sondern von einem Autor des sechsten Jahrhunderts. — [2]) Vgl. über diese Handschrift Arevalus in den Isidoriana 4, 101 LXXXI 849. — [3]) Unten lib̃ maioris ecc̃e beñ. d. h. Beneventanae. — [4]) 1, 8 LXXXIII 550 b. — [5]) diceretur quod et apostolus — [6]) Unten lib̃ e c̊ ben[ae]. Derselben Bibliothek gehörte ehemals der Casanatensis B. IV 18 (siehe oben S. 173) an, in dessen Provenienzangabe statt bon[e] zu lesen ist ben[ae]. — [7]) Eucherii instructionum 1, 2. Die praefatio ad Salonium fehlt. L 773. — [8]) sumis — [9]) l. c. 807 c. Der Rest des ersten Buches fehlt. — [10]) Eucherii instructionum 2 l. c. 811. (Excerpte). — [11]) propositionibus

Digitized by Google

sam [1]) ponam. de nominib; hebreis | Adonai in latinum significat [2]) dñs sabaoth exercituum | —

f. 157ᵇ integra hostico igni tradita consumebatur. [3]) || f. 158 Quedam [4]) notissima nomina leguntur [5]) & euangeliorũ [6]) | —

f. 165 coronam accepit. | Quattuor euangeliste dnm̃ [7]) ihm̃ xpm̃ sub quattuor | —

f. 175 ęterne [8]) beatitudinis. resurrectione [9]) saturabuntur. | amen. || f. 175ᵇ Inter natiuitatem xp̃i et nostram hoc | interest. [10]) | Quod omnis homo ex delicti lege conceptus est [11]) ille | —

f. 181ᵇ gaudium sempiternum. ||

ISIDORI *sententiae de activa vita atque contemplativa.*

281. membr. 4. foliorum 101 saec. X [12]).

f. 1ᵇ [13]) Incipiunt sent̃ differentiarum | bẽ isidori de actiua ui|ta adque contepła | Duae [14]) **** sunt uitae. p quas om̃s electi | ad aeternã beatitudinẽ pueniunt. —

f. 7 ad id quod ardenter di|ligit puenire potest. Finit | Incipiunt capitula libri primi de | uita contepła .ı. Praef̃. | *26 Cap.*

f. 8 Diu [15]) multũq ·; renisus sũ uoluntati tuę mi dñe | studiosissime | pontificũ iuliane —

f. 31 discucienda contine|tur ratio disseramus. Expł lib̃ primus | Incipiunt capitula libri secundi | .ı. prologus — f. 32 Expliciunt cap̃ *(25)* | Incipit liber secundus | Superiori libro rationẽ contemplatiuae uitae | —

f. 59 in tertio uolumine donante dño [16]) disputemus. | Explicit liber secundus feliciter. dõ | semper laus et gratias in xp̃o ih̃u dño nr̃o | Incipit capitula libri tertii. | ı Quantũ a ueris uirtutib; uirtutũ similitudines distent. *28 Cap.*

---

[1]) causa — [2]) sonat — [3]) l. c. 822. — [4]) Isidori allegoriae LXXXIII 97. — [5]) legis — [6]) evangeliorumque — [7]) *om.* — [8]) aeterna — [9]) refectione — [10]) Excerpte aus Isidors differentiarum lib. 2, 8—12. 14. 15. 19. 21. 26. 27. 31. 36. — [11]) invenitur esse conceptus — [12]) Vgl. über diese Handschrift Arevalus in den Isidoriana 4, 100 LXXXI 832. — [13]) Oben Nů. 59. n. P. | 1656. Unten Volumen LIX | Non Petauianum. — [14]) LXXXIII 1243. — [15]) Iulianus Pomerius de vita contemplativa LIX 415. — [16]) deo

Digitized by Google

f. 60ᵇ Incipit lib̃ tertius de uita contepl̃t | et quantũ ab ea differat actualis. uel qualit̃ poss&is [1]) ipsius | —

f. 101ᵇ res ꝑ uerb̃ sed ꝑ reb; enuntiandis uerba s̃ instituta| Expl̃ lib̃ ter̃ de uit̃ cont̃ | Putas *(sic)* qui legis ora pro ipso scriptore si dm̃ habeas in omnib; protectorẽ | Agambaldus indignus uocatus monachus scripsit dõ gratias. ||

Iohannis Chrysostomi *et aliorum sermones.*

195. membr. 8. foliorum 66. saec. X.

f. 1—23 *Commentar zur Passion* [2]) || f. 23 Rectum igitur fuit | ut qui patrẽ aut filiũ dispexerant a filio & patre | id̃ tito & uespasiano delerentur. & qui in sollemni|tatẽ pharce dm̃m crucifixer̃. in eadẽ sollempnitate | ab ostibus conclusi perirent. Finit. || f. 23ᵇ Bisdeni bideni (sic). deio scribuntur in anno. | — Ne in medio ima ruas sed clara ** teneto | p ętherias uiuas. || f. 24 conciliũ malignantiũ obsedit me. Canũ aũ | nom̃ in eos. ẽ. &iã p ꝑphetã alterũ constitu|tũ. In esaia en̄i scriptũ. ẽ. Om̃s canes cęci | nescientes latrare. Canũ en̄i mos. ẽ. ut ait | nr̃. hilarius. pastorẽ adludere gregẽ nos|se. —

f. 29ᵇ circũ edificauit aduer|sum me ut non egrediar | Sermo sc̄i hieronimi | pr̃bi de uigilia osanne | Factum [3]). ẽ. cum adpropinquasset ihs̃ hierosolimã | —

f. 31 sclo𝔵 amen. Incipiunt sermo|nes in cena dñi | Pascha [4]) non sicut ęstimant grecum nom̃. ẽ. | —

f. 39ᵇ sclo𝔵. Item sermo sc̄i io|hannis costantino|politano in parasc̄he|Hodierna die dn̄s nr̃ pependit in cruce. | & nos epulemur. —

f. 47 dñe ne statuas illis peccatũ hoc. | Item alius sermo de parasc(h)eue. | Conuenientes ad stationẽ ęcclę matris lec|tũ —

f. 50ᵇ possi|deam' pp&ua claritate. Alexander puer magnus circuiuit — ex maria | uirgine || f. 51 Sermo beati Fulgentii | episcopi de eo quod ait | Micheas propheta. Indicabo | tibi homo quid sit bonum | De praesenti [5]) proph&ica lectione in qua nr̃arũ | —

---

[1]) possitis — [2]) Am Anfang scheinen drei Blätter zu fehlen. Das erste Blatt oben beschädigt. Fol. 1: Numero 95. N. Pet. | 1656. — [3])? — [4]) ? — [5]) LV 246.

Digitized by Google

f. 55ᵇ iudicio misericordiam inuenire | possimus. Explicit | Duodecim [1]) abusiua s̃ seculi | Hoc ẽ sapiens. sine operibus — Populus. sine lege | Sic suffocat̃ iustitia. haec sunt duodecim abusiua scli rota *sic* | si in illo fuerint decipitur & ad tartari tenebras nullo | inpediente iustitiae suffragio p iustum d̃i iudiciũ | rotatur. Sapiens sine | bonis operibus || f. 56 Primus —

f. 58ᵇ dubitatur. lic& [2]) enim inimicum esse diligendum [3]) || f. 59 dum [4]) ergo x̃ps finis ẽ legis [5]). qui sine lege sunt | — xp̃s esse incipiat in futuro. | Sc̃i iohannis chri|sostomi de epis|tola beat̃ pauli ap̃ | ad corinthios prim̃ || f. 59ᵇ In loco ubi dicit. Omnes quidem *** dormiemus | omnes autem immutabimur & cæ. Quod autem dicit | —

f. 60 absorta ẽ mors | in uictoria. Sc̃i thanasi archiep̃i | alexandriae | Saluatoris quidem resurrectiõ | communis ẽ omnium reparatio. —

f. 60ᵇ in gaudio consummatio | Sc̃i Epiphanii episcopi cypri | Duo enim certa testimonia dederunt | —

f. 61 & corruptibile incorruptibile | Sc̃i Effrem de aduentu dñi | Quando uidebimus oculis nostris ĩeffa|bile —

f. 61ᵇ resur|git omnis creatura | Sc̃i Gregorii episcopi | Niseni | Peracta quidem hominum genitura | —

f. 62 & sic semper cum dõ erimus | Sc̃i Augustini de re|surrectione xp̃i et genere humano | Sicut [6]) dicit in epistola iudas apostolus iacobi infi|delitas —

f. 64 absorta | ẽ mors in uictoriam. Rufini praespite|ri maxilliensis de simbulo ad | Laurentium episcopum | Ecce [7]) mysterium dico uobis. Omnes quidem resurgim⁊ | —

f. 65ᵇ hii autem in confusionem & obprium &ernum. | Quantum remedii habeat confessio | peccatorũ. Et quale mereatur | occultatio dolosa supplicium || f. 66 *über der Zeile* Prosperi | [8]) huc accidit qđ & ipsa peccata sic habent —

f. 66ᵇ ciues supnę ciuitatis effecti ad gaudia sempiterna pue|niant ||

---

[1]) Vgl. IV 869 XL 1979. — [2]) sic — [3]) IV 872 d. — [4]) l. c. 881 b — [5]) legis est — [6]) ? — [7]) Excerpt. — [8]) Am Rande: de vita contemplativa 2, 7.

Digitized by Google

Iuvencus.

333. membr. 4. foliorum 163. saec. X [1]).

f. 1 Incip̃ praefatio iuuenci presbiteri | Matheus [2]) instituit uirtutum tramite mores | — Intonat aeternae pandens mysteria uitae | Item praefatio | Inmortale nihil mundi conpage tenetur | —

f. 2 Dulcis iordanis ut xp̃o digna loquamur. | Explicit praefatio | Rex fuit herodes iudaea in gente cruentus | —

f. 26ᵇ Sana ministerium prębebat femina mensis | Explicit liber primus; incipit liber secundus | Jamq: dies prono decedens lumine pontum | —

f. 43ᵇ Oblatusq: illi est. quem daemonis horrida uirtus || f. 44 [3]) Si uultis uolucris penetralia noscere sęcli | —

f. 44ᵇ Et pecus abrupto toll&is uile profundo || f. 45 Et lingua & uisu trãncatum. uiuere poenę | —

f. 52 In domum rep&it serus turbasq: reliquid [4]) | Explicit liber secundus; incp̃t liber tertius | Fuderat in terras rosaeum iubar ignicomus sol | —

f. 76 Paucorum felix hominum selectio fi& | Explicit euangeliorum liber tertius | Incipit liber quartus | Talia dicentem confestim factio frendens | —

f. 101ᵇ Per dñm̃ lucis xp̃m qui in secula regnat. finit | Explicit liber. IIII euangeliorum uersibus | Gai uetti aquilini iuuenti presbiteri. | Incipit prologus sedulii amacedonã | presbiteris: Domino [5]) sc̃o ac beatissimo patri macedonio prb̃ro sedulius | caelius in xp̃o salutem. | Prius quam me uenerabilis pater operis | —

f. 107 immolatus ẽ xp̃s | Cui honor *etc.* amen; explicit praefatio | Incipit secunda | Paschales quicumq: dapes conuiua requiris | —

f. 107ᵇ Rubra quod oppositum [6]). testa ministrat holus. | Explicit metricus prolocus | Incipit sacrum opus id ẽ de ueteri testam̃t | Lib̃ .I. Noua lege uel uetera || f. 108 Cum sua gentiles. studeant figmenta po&ae. | —

---

[1]) Mit Interlinearglossen. Vgl. über diese Handschrift Arevalus in den Prolegomena zu Juvencus 2, 48, zu Sedulius 3, 66. — [2]) XIX 53. — [3]) f. 44 eingesetzt von einer Hand des 11.—12. Jahrhunderts. — [4]) reliquit — [5]) l. c. 533. — [6]) appositum

f. 119 Portantes nostros xp̄o ueniente maniplos | Explicit liber ueteris testamenti | Incipit liber primus in nouo testamento | Expulerat primogenitum seuissimus anguis | —

f. 139 & speciale bonum cum sit generale reuoluam | Explicit liber secudus | Incp̄ lib̄ .III. in xp̄o | Iam placidas iordanis itē trans|gressus arenas | —

f. 148^b Qui regit æheriū princeps in principe regnū | Expł lib̄ .III. Icpt̄ liber quartus | Has inter uirtutes *(corr.)* opes iam | proxima paschae | —

f. 162^b Sufficerė densos p tanta uolumina libros | Finitum est *(über der Zeile von späterer Hand)* | Explicit lib̄ IIII Incipit lib̄ aratoris | Domino [1]) sacro scō. beatissimo [2]) atq: aposto|lico et in toto orbe primo omnium | sacerdotum papae uigilio arator subdiaconus [3]) || f. 163 Hoc op; sedulius incerta cartulas dispsum reliquid qđ recollectum adunatum atq; ad omnem | elegantiam diuulgatum est a turcio ruffo asterio uiro claro excsule ordinario atq; patricio; | Sume [4]) sacer meritis ueracis dicta po&ae | — Plus tam̄ ad meritum ē si uig& or&uo | Sedulius epistola macedonia premissa — coaptata | Iheronimus in cathalago scriptorum dicit; Sedulius uersificus — theodosii; | Sedulius xp̄i miracula uersibus edens — Stabunt in garrula ducti testudine uers; ||

Lucifer Calaritanus.

133. membr. 8. foliorum 166. saec. IX—X.

f. 1. Quia absentē nemo debet iudicare nec damnare [5]).| Cogis [6]) nos constanti. absentem damnare —

f. 41^b ille est testis qui nobis tribuere hoc potens est | De Athanasio [7]) lib̄ .I. explicit | incipit lib̄ .II. | Audes a dō dicatos tendere constanti manus. ad eos uexandos quo|rum —

f. 72 has tam salubres admoniones nostras despexeris; | De athanasio lib̄ II. explicit. | incipit de regib. apostaticis liber .I. | f. 72^b Vsitatum [8]) quia ha|bere dignaris uerbum. quod enim nisi & in|tegre —

---

[1]) LXVIII 71. — [2]) sancto ac beatissimo — [3]) subdiaconus salutem. — [4]) l. c. 779. — [5]) Capitelüberschrift. — [6]) XIII 817. — [7]) Pro sancto Athanasio ad Constantium imperatorem — [8]) l. c. 793.

Digitized by Google

f. 87 p̃ter cruciamenta pceptnrus paenarum ·;· | De regibus apostaticis liber [1]) ✛ | explicit incipit de non conue|niendo cum haereticis || f. 87ᵇ Cum omnibus [2]) perniciosis tuis conatibus aduertisses. itum ob|uiam. —

f. 103 narrat praecipites datos. lib̃. de non. | conueniendum (do *corr.*) cum haereticis. explicit. | Incp̃t. lib̃. de non parcendum (do *corr.*) in dm̃ delinquentib; | lib̃ ɪ. Superatum [3]) te imperator a dĩ seruis ex om|ni —

f. 144 ubi nunc | sunt cuncti illi contyranni tui. Explicit de non | parcendõ in dm̃ delinquentib; Incipit mo|riendum esse pro dĩ filio; | Decuerat [4]) quidem constanti imperator. nihil iam te|cum —

f. 162 pollice|atur ad gloriam sempiternã; Explicit moriundũ pro dĩ filio | Incipit epistola florenti ad luciferũ episcopum. | Dñõ [5]) benignissimo lucifero florentius; nomine tuo codicem | quidam domino & augusto nostro —

ibid. denuo offerri. | Forentio [6]) magistro officiorum lucifer ep̃s. codicis platorẽ | quem memorat —

f. 162ᵇ coeperit inueni&. | Domino [7]) dilectissimo fratri lucifero episcopo. & confessori | athanasius in dño salutem; dõ fauente corpore ualentes | misimus —

f. 163 uere homo dĩ; his acceptis litteris | beatus lucifer. misit libros quos ad constantium scripserat; | quos cum legiss& athanasius. hanc infra epistulã misit [8]). | Domino [9]) gloriosissimo ac merito desiderantissimo coep̃õ lucife|ro athanasius in dñõ salutem. &si credo peruenisse &iã | —

f. 164ᵇ & in omnibus desideran|tissime. | Gloriosissimo [10]) constantio augusto liberius ep̃s opto [11]) tranquil|lissime imperator ut mihi benignas aures —

f. 166ᵇ clemtissime ac religiosissime augustae. Explĩc. | Incip̃ exemplũ epistulae athanasi de greco in lã. transl̃t [12]). | Athanasius solitariae uitae estudentib; & in fide dĩ roboratis ac dilec|tissimis fratrib; in dñõ salutem. dñõ quidem gratias ago qui dona|uit uobis —

f. 167 deputentur. | Explicit. ||

---

[1]) *ad Constantium imperatorem* fügen die Ausgaben hier und im Folgenden hinzu. — [2]) l. c. 767. — [3]) l. c. 935. — [4]) l. c. 1007. — [5]) l. c. 935. — [6]) l. c. — [7]) l. c. 1037. — [8]) Diese Notiz scheint unedirt. — [9]) l. c. 1039. — [10]) VIII 1351. — [11]) obsecro — [12]) ?

Digitized by Google

ORosII *apologeticus.*

286. membr. 4. foliorum 91. saec. XI.

f. 1 [1]) Incipit epistola siue lib̃ beati Hieronimi p̃rbi | ad Tesiphontem Urbicium [2]). | Non audacter ut falso putas —

f. 6 conprobentur. Explicit | epistola ad thesifontem | Sequitur prologus dialogi sc̃i Hieronimi | recte fidei presbiteri cũ Pelagio mon̄ch | heretici dogmatis repertore quem sub | Attici et Crit̃ nominibus uoluit | adnotare || f. 6ᵇ Scripta [3]) iam ad thesifontem — xp̃s reliquerit uoluntati. | Explicit prologus. Incipit dialogus sc̃i | Hieronimi sub nominibus Attici et Critoboli compositus [4]) | Atticus Dic mihi crithobole —

f. 20ᵇ repl&um est malitia Explicit pars | prima: Incipit pars .II. eiusdẽ libri | C̃R Multa quidem de scripturis s̃cis —

f. 34 quae saepe replicauimus. Explicit | pars .II. Incipit III. || f. 34ᵇ C̃R Delectatus sum tuorũ —

f. 42 errorem | sequamini. Explicit dialogus sc̃i hieronimi | Orosii presbiteri liber apologeticus incipit | Possibilitatis [5]) ẽ [6]) neq̧. prȩsumtionis meae. —

f. 59 et sic implebitis [7]) legem xp̃i; | Explicit liber Orosii praesbiteri | Dilectissimis [8]) fratrib: sunniae et | fretele et cȩteris qui uobiscum dñõ deseruiunt [9]) hieronimus | Uere in uobis apostolicus et ꝓpheticus sermo completus ẽ —

f. 68 ergo. dolatorium dici potest. || f. 68ᵇ Incipit prefatio beati Hieronimi in libro psalmorum. | Eusebius [10]). hieronimus. Sofronio suo salu|tem dicit [11]). || f. 68ᵇ Scio quosdã putare. psalterium. —

f. 69 cupio. & meminisse mei. Explicit prologus. Ieronimus Marcellae | Nudius [12]) tertius. cum centesimum —

---

1) Unten Volumen XLIX | non Petauianum. Die ersten zehn Quaternionen der Handschrift fehlen. — 2) XXII 1147. Die Handschrift hat Vallarsi benutzt. Nach seiner Gewohnheit erwähnt er den Zusatz Urbicium, ohne ihn aufzunehmen. Thesipontem] lies Ctesiphontem. — 3) XXIII 495. — 4) Bei Vallarsi lautet der Titel: dialogus adversus Pelagianos sub persona Attici catholici et Critobuli haeretici. Vgl. fol. 6. — 5) XXXI 1173. Bei Havercamp. lautet der Titel: Liber apologeticus contra Pelagium de arbitrii libertate — 6) non est — 7) adimplebitis — 8) XXII 837. — 9) seruiunt — 10) XXVIII 1123. — 11) *om.* — 12) XXII 441. —

Digitized by Google

f. 69ᵇ sub pedibus | nostris uelociter. Expł || f. 70 Incipit epistola sc̄i hieronimi ad augustinum | Domino [1]) uere sc̄o ac [2]) beatissimo pape augustino. hieronim' | in xp̄o salutem. Anno p̃terito p frm̄ nrm̄ asteriū yppodia|conum [3]) —

ibid. suscipiende papa Explic̄ | Hieronimus. Alipio. et Augustino episcopis | Dominis [4]) uere sc̄is atque omni affectione ac uere [5]) uenerandis ali|pio & ag̃ epis̄. hieronim' in xp̄o salutem. Sc̄s innocentius prb̄r | qui hui' sermonis —

f. 70ᵇ paucis lucubratiun|culis respondebim' [6]). ||

f. 71 Item de hoc utrum in nouissimo dn̄i aduentu sit futurum iudicium questio .i.

Item de hoc quod dicitur a quibusdam sarra adulterium non euitare questio .i.

Item de hoc quod dn̄s ait elegi dauid scd̄m cor meum questio i.

Item ad sc̄m aurelium ꝓ amouendis conuiis dedecłis. epistola i.

Item ad sc̄m alypium ꝓ dioscori conuersio i.

Item eiusdem ad abbatem eudoxium insulae cappraríae

Item ad abbatem sebastianum epistola i.

Item ad marianum ut conuerteretur epistola i.

Item ad caelestinum diaconum salutaria epistola

Item ad restitum diaconum ꝓ uitiosis in ecła tolerandis epł i.

Item ad largum ammonens eum ꝓ bonis operibus epł i.

Item beᵃᵗⁱ augustini cui' supra ad bonifacium comitem ꝓ contẽpnis ⁱrenis: epł i.

Item eiusdem ad crisimum cur in se man' inicere uoluisse diceretur epł i.

Item memoratum episcoporum ad maximum medicum thenitanum eunomianista ep̃ i.

Item beati augustini ad epm̄ esycium solitanum de aduentu dn̄i & fine scłi ep̃ i.

Item rescriptum epi̅ esici ad beatum augustinum quid de questione supernis sentiret ep̃ i.

---

[1]) l. c. 831. — [2]) et — [3]) hypodiaconum — [4]) l. c. 1181. — [5]) iure. — [6]) Der Schluss des Briefes non ut convincamus — venerabilis patres fehlt in der Handschrift, die hier kein Blatt verloren hat.

Digitized by Google

Item beati augustini resurrectionis x̄pi & lazari contra paganos questio .i.

Item cui' supra ad ep̄m dehutherium ꝓ uictorino manicheo subdiaco ep̄ .i.

Item ad uictorianum prb̄m de cladibus bellorum & cl̄ ep̄ i.

Item beati augustini sđ ad macrouium ep̄m donatistam ꝓ diac̄ ne eum rebaptizar& ep̄ i.

Item eiusdem ad cecilianum contra donastas ep̄ i.

Itē eidem ubi sibi successorem prb̄t eraclium elegit ab eo confecta gesta ep̄ i.

Itē prb̄i abiti qui reliquias martiris stephani primum destinauit ad inspaniam epistola i.

Itē beati augustini ad quintillianum episcopum commendandas gallam & simpliciolam ep̄ i.

Itē cuius superius ad felicitatem & rusticum de correptionib: praesentis uitae ep̄ i.

Item beati augustini ad egdigiam cur nesciente suo uiro bona sua tribuerit. ep. i.

Item eidem ad seleucianam eo qđ apl̄i baptizati credendi sint ep̄ i.

Itē cui' superius ad italicam de corpore mediatoris filii dī quod oculis corporeis non uideat substantiam dī ep̄ .i.

Item epi eubodi ad sc̄m augustinum de ratione & dō ep̄ i.

Item eiusdem ad q̄sp de uirginitate beate mariae et corpore fili dī ep̄ i.

Item eiusdem ad memoratum augustinum ut ei ꝓ inquisitis s̄s questionibus respondeat ep̄ i. ||

f. 71[b] Item supra augustini ad memoratum eubodium de uisis somniorum ep̄ i.

Item cuius ad quem supra de corpore fili dī quod oculis corporeis non uideat diuinitatem. & de uirginitate sc̄ae mariae & imaginib; epl̄ .i.

Item beati hieronimi ad uitalem ep̄m quomodo salomon & achaz undecim annorum filios genuisse dicant̄ ep̄ i.

Item memorati hieronimi papae damaso de tribus hypostasis. & cum quib: debeat communicare ep̄ i.

Item cōs ad theudosium & alias anachoritas ep̄ i.

Item ẽs hieronimi ad marcellam de quinq: questionib: noui testamenti ep̄ i.

Incip̄ retractatio questionis euangeliorũ. lib̄ ii | Sunt [1]) quaedam expositiones | — non ita scriptum est Explicit retractatio | Incipit prologus | Hoc [2]) opus non ita scriptum est. ac si euangelium exponendum | —

f. 72 facile inuestigar&. Explicit prologus | Incipiunt capitula lib̄ i. secundũ math̄ | i Quod ait nemo nouit filium nisi pater —

f. 72ᵇ xlviii Quod ter dn̄s orauit priusquam trader&ur Expliciunt capitula | Incipiunt capitula in Lucam | i. Quod Zacharias *u*dit ab angelo exaudita est oratio tua | —

f. 73ᵇ l Quod scriptum est de dn̄o finxit se longius ire || f. 74 Cum dicer& nemo nouit filium nisi pater. non dixit & cui uo|luerit —

f. 79 impler& uoluntas patris. Explicit lib̄ i in math̄ | Incipit in Luca | Quod zacharias orans ꝑ populo audit ab angelo || —

f. 91 Non | enim illud ita loquimur. ut dominas ueritatis [3]) ||

Orosii *historiae.*

296. membr. fol. 2 col. foliorum 108. saec. IX—X [4]).

f. 1 *fast ausgegangen*

f. 2ᵇ scien|tiam consequantur. [5]) Expl. prol̄ | Incipit liber sc̄i orosii de| ormesta mundi | Maiores [6]) nr̄i orbem | totius —

f. 13 (xx) [7]) eruditiorib; hom'nib; | continebit. | Finit liber prim. | Incipit lib̄ secun|dus. ab orbe condito usq; ad urbẽ | conditam anni .iiii. milia .cccc. | lxxxiiii. ab urbe condita usq; ad na| tiuitatem xp̄i. anni. dccxv. colligunt. | ergo ab origine mundi in aduentũ dn̄i nr̄i ihũ xp̄i anni .v̄.clxlviii. [8]) | Neminem ***iam | esse hominum | arbitror —

f. 23ᵇ ut in subsequentibus caetera | prosequamur. | Expletis orosii duobus | libris prioribus. nunc | in xp̄i nomine sequitur | tertius | Et superiore iam libro | contestatus —

[1]) Retract. 2, 12 XXXII 634. — [2]) XXXV 1321. — [3]) Cap. 33 l.c. 1348. — [4]) Mit vielen Glossen von einer Hand des zwölften Jahrhunderts. — [5]) XXXI 672 Ende von Oros. 1, 1. — [6]) Oros. 1, 2. — [7]) Die Zählung der Capitel geht durch das ganze Werk durch. Die letzte Capitelzahl CCLXXXVIII. Vgl. Halm, Verzeichniss der älteren Handschriften u. s. w. S. 49 (cod. Bern. 169). — [8]) Dieser chronologische Zusatz scheint sonst nicht vorzukommen.

Digitized by Google

f. 35b mox | punica consequantur. Explicit lib. iii. | feliciter. incipit liber .iiii. | Dixisse aenean uirgi|lius refert. —

f. 50b si interioris spem a*cumi|nis inuenirem. | Explicit orosii liber .iiii. | Incipit liber quintus | Scio aliquantos post haec de| inceps —

f. 67b libri saltim ter|mino separent ·; | Finit quin|tus liber. in| cipit liber .vi. clviii | Omnes homi|nes cuiuslib& sectae [1]) | ł uitae —

f. 83b corripiuntur. expediam. | Finit liber .vi. | Incipit liber .vii. || f. 84 Sufficientia ut arbitror docu|menta collecta —

f. 107b si aedas p te iudi|cata si deleas. | Expl septeni libri sci orosii. quos. lios | monoecus. iussit pingi diaconus. | Idcirco frs kmi qui istos scrutemini. | orate rogo pro illo ut ds ei longeuã || f. 108 felicemq; tribuat uitam. | & post in die ultimo eius ani|mae in caelo: Requiem con|cedat cum scis & sedem regni | perennis. amen ||

Epitome de Orosii *historiis.*

342. membr. 8. foliorum 128. saec. X.

f. 1 ////////////////// cognoscere [2]) mores haec praecepta legat q\` lib iste ten& | Scripserat h inter curas rex Karlus aulae albinusq: simul. hic dedit ille probat | Unũ opus amborum disparsi causa duorũ. ille pater mundi. hic habitator inops | Ne temnas modico lector p corpore librũ corpore p modico mel tibi portat apes | Quia te ueneran|de magister albine ds adduxit & reduxit. Quaeso | ut liceat mihi —

f. 26b legentẽ non corrumpit. ||

f. 27—33 *enthalten Schemata der* divisiones *mit Erklärungen und Versen* | f. 34 ℣ Disce precor iuuenes motus moresq. uenustos | laud&ur toto. ut nomen in orbe tuum || f. 34b Incipit de dialectica | Quia mentionem | philosophiae in priore disputationis nrae | sermone fecimus. —

f. 54 iudex iniquus conferendus .ẽ. | De periermeniis || f. 54b Periermeniarũ subtilitates a te audire desidero. | —

f. 57 socrates non disputat ·; || f. 57b 58 *leer.*

---

[1]) vel sectae — [2]) Alcuins Rhetorik.

Digitized by Google

f. 58b Explič responsio beatissimi con|tra uigilantiū **Incp̄t epła** theo|phili ad beatum hiernm̄ prb̄m. | Dilectissimo [1]) et **amantissimo** fratri hiero|nimo prb̄ro. theophilus [2]). sc̄s ep̄s agathos [3]) | **cum dilectissimo** diacono athenasio in ec|clesiastica directus est **causa.** —

f. 58b sopire doctrinas ·;· | It̄ heernimi ad teophił || **f. 59 Beatissimo** [4]) papę theophilo hieronimus duplicem | mihi gratiam —

f. 59b falce non ces|sent. Incp̄t cathalogū eusdē | **hieronimi** prb̄i. | hortaris [5]) dexter ut tranquillū sequens | —

f. 103 & necdum expleta sunt [6]) || f. 104 *Orosius vel potius Orosii epitoma.* [7]) | Praeceptis [8]) tuis parui beatissime | —

f. 110 athinienses | fuisse refer̄. Finit liber primus | **Nunc de** initio babilloniae uł nini | —

f. 113b c&era ꝓsequamur, finit liber ɪɪ. | Eo quidem tempore qđ galli romā | —

f. 115 ꝑ breuitate libri ommisimus, Expł. | liber .ɪɪɪ. | **Anno ab** urbe cond. .ccc.lxxx. | —

f. 116b in puluere | fuisse redacta. Finit liber ɪɪɪɪ. | **Anno ab** urbe cond. dcxxvɪɪ. cartha|go —

f. 128b d&ri|mentū magis reipublice fuit. si quis | in postero sollicitus ꝓsecutor adgre|ditur quae acta fuerint ꝓsequatur ||

Pacianus.

331. membr. 4. foliorum 79. saec. X.

f. 1 mercede[9]) uilissima. Unde beneficentissima ꝓuidentissima [10]) omp̄s dš terrenā felicitatem | —

f. 22 magistrum nos habere testa|mur. Explicit. Incipit epła sc̄i aug̃ ad uolusianum. | Domino *etc.* legi [11]) litteras tuas —

f. 28b prestantiā ur̄am multū salutat. | Explicit epła sc̄i aug̃ ad uolusianum. | Domino [12]) nimium [13]) uenerabili & omnib; mihi officiis

---

1) XXII 755 — 2) Theophilus episcopus — 3) Agatho — 4) l. c. — 5) XXIII 601 (Hortaris me) — 6) Schluss des inlustrium virorum liber. In der Ausgabe wird noch hinzugefügt: adversus Jovinianum epitaphium. — 7) Das cursiv Gedruckte von ganz neuer Hand. — 8) XXXXI 663 — 9) XXIII 543 (ep. 140). Die Schrift auf der ersten Seite fast ausgegangen. — 10) providentia — 11) Ep. 137 l. c. 515 — 12) Ep. 136 l. c. 514 — 13) nimiumque.

Digitized by Google

unice percolendo | patri augustino marcellinus. Uir inlustris uolusianus —

f. 29ᵇ incredibiliter profuturos. Explicit. | Domino [1]) eximio & merito insigni carissimo ac desiderantissimo filio | marcellino augustinus. [2]) Inlustri uiro & eloquentissimo nobisq; —

f. 36 respondere curemus. [3]) Explicit. | Bonifatio [4]) ep̃o [5]) Aug̃ in dn̄o salutem. | Quaeris a me. utrum parentes —

f. 39 reddidi quam potui rationem. Explicit. | Incipit liber sc̄i Paciani ep̄i de paenitentibus. | Etsi [6]) aliquotiens. tumultuose licet. de penitentium curatione non tacui. me|mor —

f. 44ᵇ Uides. ubi de tuo reditu gaudeatur. Amen; | Meropius [7]) paulinus & therasia. sc̄o & amando sc̄is [8]) fratribus in dō xp̄o | salutem. Omnibus tempus & tempus omni rei sub caelo. Sup caelū | —

f. 50 ut portio nr̄a communiter sit in terra | uiuentium. Finit. It̃ incipit eiusdē ad Sulpiciū. Seuerum. | Habeo [9]) tibi adhuc aliquid dicere quamquam tu qui [10]) in opertis litte|rarum —

f. 54ᵇ qm̄ ego uici mundum. Explicit | Sc̄i Paciani ep̄i de baptismo | Aperire [11]) desidero. qualiter in baptismo nascamur. & qualiter innouemur. | —

f. 57ᵇ uotis spiritalibus optin&e. | amen. Expł. Incipit epła Paciani ep̄i. ad simprotia|num nouatianum. de catholico nomine. | Pacianus [12]). simproniano fratri [13]) Si non carnalis intentio. sed ut ego arbitror | —

f. 61 quid tu sentias scripseris frater. plenius instrueris. Ad Simpro|nianum prima explicit; Incipit epła secunda. | Pacianus [14]) ep̄s. simproniano fratri salutem. In quęstione prolixa. quan|tum —

f. 64 & concorda|re nobiscum. [15]) Finit ad Simpronianū de uerbo catholico. || f. 64ᵇ Item incipit ad eundem. contra tractatus nouatianorū. | Pacianus [16]) ep̄s. simproniano fratri salutem. Tractatus omnis nouatiano|rū. —

---

[1]) Ep. 138 l. c. 525. — [2]) augustinus in domino salutem — [3]) curemus Sis in Domino felix — desiderantissime fili. — [4]) Ep. 98 l. c. — [5]) coepiscopo — [6]) XIII 1081 (Titel 'Paraenesis sive exhortatorius libellus ad poenitentiam'). — [7]) LXI 367. — [8]) *om.* — [9]) l. c. 286. — [10]) *om.* — [11]) XIII 1089 (Titel 'sermo de baptismo'). — [12]) l. c. 1051. — [13]) Sympromiano fratri salutem — [14]) l. c. 1058. — [15]) nobiscum. Amen. — [16]) l. c. 1063.

Digitized by Google

f. 76 & xp̃ianum uiuere faciat ad concordiam spiritalem; | Cum [1]) religiosissimus imperator constantinus. constanti adęque | —

f. 78ᵇ Quae etiam nunc ad memoriã | sollicita ueneratione seruatur; | Sed [2]) sicut omnes per singulos enumerare non solum difficile sed & im|possibile —

f. 79ᵇ hierusolymis locus. & golgothana rupis sub patibuli onere ///// ||

Paulinus Petricordiensis.

582. membr. Kleinfolio. foliorum 66. saec. IX—X.

f. 1 Incipit prologus | Domino sc̃o ac beatissimo speciali apud dm̃. pa|trono & cum omni cultu & admiratione uene|rabili uereq; apostolico in omni religione | doctori perpetuo ep̃o paulinus: Studio | caritatis —

f. 1ᵇ sumpsistis incognitum | Explicit prologus [3]) || f. 2 Sparserat [4]) in toto lumen uenerabile mundo; | —

f. 10 atq; hostis spolium credentis gaudia plebis. | Finit in xp̃o liber primus habens uersus .ccc. lxxxv [5]). | Incipit liber secundus. | Panditur ecce nouũ pelagus flatusq; benigni. | —

f. 25 Prodidit & meritum quia me [6]) meruisse negauit. | Finit in xp̃o lib̃ .ii. habens uersus | dccxxvii. Incipit. lib̃ .iii. in dnõ | Quo rursus. sterilis calamus [7]) & sibila ruptis [8]). | —

f. 28ᵇ Plus peccata dolens plebis quam uulnera carnis | Finit in xp̃o lib̃ .iii. habens uersus | cccclviiii. Incipit lib̃ quartus | Finierat sumptũ translatio coepta uolumen. | —

f. 45 Finierit teneat transcripta oratio laudem. [9]) | Expli lib̃ quartus. de uita sc̃i mar|tini ep̃i. Incp̃. lib̃ .v. de uirtutibus | sc̃i martini presentibus. | Incipit de uirtutibus sc̃i martini presentib; | Instauras [10]) nostram. renouanda [11]) ad murmura curã | —

f. 55 Perp&uo [12]) urbs toronũ martino antestite *(in ras.)* gaud& | Finit .lib̃. vi. habens uersus .cccc. lxxiiii. | Domne [13]) ac beatissimo patrono perp&uo ep̃o paulinus. | Iterato. asinę —

---

[1]) Rufini (Eusebii) hist. eccl. 9, 9. — [2]) l. c. 8, 15 l. c. — [3]) Der Prolog unedirt? — [4]) LXI 1009. — [5]) Die stichometrischen Angaben fehlen in der Ausgabe. — [6]) se — [7]) steriles calmos — [8]) rupti — [9]) Das vierte und fünfte Buch bildet irrthümlich ein Buch. — [10]) Invitas — [11]) revocanda. — [12]) Perpetuum — [13]) l. c. 1071. Domino sancto

f. 55[b] quia permittis [1]) audeamus. [2]) | Incp̄ uersus. paulini. de uisitatione nepotuli sui | Quam modicā stillā quanto torrente. rependis | —

f. 58 Laudari meruit iudicis ore dī [3]). Finit. | Basilica sci. ac beatissimi martini epī. abest | — columnas .cxx. | Incipiunt uersus. | Mitis [4]) corde pio castusq; & corpore puro | —

f. 58[b] Dum modo n&repidus te diffidentia uincat. | męstus adis. limina sc̄i la&us abis. | Solus [5]) in antiquo fulgebat claro potestas | —

f. 63 Omnia quę u&eri. d&estamento locutus. | Finiunt uersus uictorini. de lege | dn̄i nostri. ihū. xp̄i. ccxvi. | Item alii de natiuitate siue passione | uel resurrectione. domini. | Actus euangelii. confirmant gesta priora | —

f. 65 O dī genitrix piissima domina —

f. 65[b] scła. amen. | sc̄ā maria dī genitrix sēpq. uirgo — filiūq: tuū q te elegit. || f. 66 Currimus. in longas. uiuendo luminis horas. | Expliciunt uersus .cvii. ||

Philippi *commentum in Job.* [6]).

111. membr. Grossquart. foliorum 131. saec. X.

f. 1 Capitula de cō|mento libelli primi | Iob xp̄i gessisse personam —

f. 1[b] (k viii) & de clamore iniquitatis. | Capitula de libro .ii. | k i Tenebitur planta illius laqueo —

f. 2. (k viii) Clamo ad te & non exaudis me | It̄ de libro. .iii. k. i Finita sunt uerba iob | Ecce et me sicut & te fecit ds̄. | — (k iiii) Scio quia omnia potes || f. 2[b] Epistola philippi praesbiteri et | commentatoris ad aepisco|pum nectarium incipit. | Adhortante [7]) immo potius conpellente te nectari pat̄ beatissime adgredior opus mihi | — absq; ulla sc̄āe fidei lesione pduci ·,· | Incipit exposio in iob liber primus. | Sc̄s iob uir summae pacientiae & uirtutis diq; testimonio adprobatis. multa de xp̄o dn̄o | —

---

[1]) permittimur — [2]) adeamus — [3]) ? — [4]) ? — [5]) Links am Rande: Versus | Victori|ni, rechts de lege dn̄i | nr̄i | ihū | xp̄i (Mai AC v 382). — [6]) Fälschlich Beda beigelegt. Vgl. XXIII 1471. — [7]) Beda 4, 447 ed. Col.

Digitized by Google

f. 40 qui aliis | locis ait ad dm̃. Scio quia in inferno protegas me. et abscondas me donec | transeat furor tuus ; | Explicit liber primus. || f. 40[b] Incipit liber secundus | Uerba baldad ; Usque ad finem uerba iactabitis. intelli|gite —

f. 67 uenisset eum malum non enim dedi ad peccatũ guttor meum. ut | Omnia quae m sunt fili minime t desunt ·; || f. 67[b] *leer.* ||
f. 68 expeterẽ maledicens animam eius; Cum magnum sit. si de inimicis suis quis eum possit | —

f. 76 sicut de eodem dño ait euangelista & contristatus est sup duritia cordis eorum Expl̃ lib̃ | secundus utere felix expositionum in iob. liber tertius. | Cedentibus aduersariis iob post multa proph&iae suae mistyria & ipse finiuit sermonẽ | —

f. 99[b] circa te uero | non ita. ẽ. sicut iam dixi. cui 'ussion imperii mei hoc modo praecipi dicens. || f. 100—110 *saec. XIV: Schenkungen an Andr. Chiurot prior S. Vincentii* || f. 111—131 *saec. XV—XVI: Vitae regum Francorum von Chilpericus bis Ludwig XII. (Anfang fehlt).*

Prosperi *epigrammata.*

230. membr. fol. fol. 1—40 saec. XII—XIII, fol. 41—87 saec. XII, fol. 88—116 saec. X.

f. 1 *Aratoris versus in actus apostolorum*

f. 41 *Commentarii in libros Aristotelis categoriarum & de enuntiatione*

f. 88 *Anfang der Capitulatio erloschen* || f. 88[b] LVII De intemporali ope dĩ | — cm De q.rendo pseuerant dõ | Expliciunt capit̃ | haec [1]) agustini ex sacris epigrãmata dictis | —

f. 89 [2]) Sidere eñ caeli cupiunt qui scandere regnum | Incipiunt epigrãmata prosperi uiri discertis|simi deflorata agustini. in nõe dĩ sũmi añ | Dum [3]) sacris mentẽ placet exercere loquelis | — Venerat [4]) hoc pmat carmine laeta fides | I De uera innocentia [5]) | Innocentia uera ẽ — peccat Epigrãmata | Perfecte bonus est et uer dicitur insons —

[1]) Mai AC v p. 386. — [2]) f. 102 oben: Hic est liber sci Benedicti abbatis *d. i.* Floriacensis. — [3]) LI 497. — [4]) Venerit — [5]) Quae sit vera innocentia.

Digitized by Google

f. 113[b] Crescere non cupiens pdit adepta tepens | Expliciunt epigrãmata prosperi || f. 114 Vers ꝓsperi ad coniugem suã | Age [1]) iam precor mearũ comes in remota rerũ | *u. s. w.*

f. 115[b] 116 116[b] *fast erloschen.*

Prudentius.

321. membr. fol. 2 col. foliorum 66. saec. X [2]).

f. 1[b] Haec lege qui rectũ fidei uis dinoscere callem — Pro me ꝓq. meo qui notat haec famulo | Aurelius. prudentius. clems̃ iste — & alios quos p̄ manib; habem̃. | Aurelii. prudentii. clementis. | Viri consularis libri numero | nouẽ. Catemerinon. | apotheosis | amartigenia | Psichomachia | Contra Symmachum | It̃ c̃tra symmachum | Romanus | Peristephanon | Tituli istoriarũ. | Gennadius prb̃t in catalogo uiroꝝ illus|triũ — palatiũ miles fuisse; | M&rum hoc tricolon tristrophon uocat̃. | — inuentore ACKAEΠIAΔEON || f. 2 Praefatio | Per quinquennia iã decem — Liber. quo tulerit lingua sono mobilis ultimo. | Liber cathemerinon. incip̃ | Ymnus. ad galli cantũ | Ales diei nuntius — Nouumq; lumen ingere. || f. 2[b] Hymnus matutinus. | Nox & tenebrę & nubila —

ibid. Hunc nemo fallit iudicẽ. || f. 3 Hymn' ante cibum. | ΔAKTIAIKON | O crucifer bone lucis'ator —

f. 4 Ignea xp̃s ad astra uocat | Hymn' post cibum. ΦAΛΛEΓTION | Pastis uiscerib; ciboq: sũpto —

f. 4[b] Cǫnstantq; tuã crucẽ ferem'. | Hymn' ad incensũ lucernę| ACKAEΠIAΔEON | Inuentor rutili dux bone luminis —

f. 5 Texens pp&uis saecula saeculis. | Hymnus ante | somnum | ANAKPEONTIKON | Ades pater supreme —

f. 6 Meditabim̃ sopore | Hymnus ieiunantiũ | O nazarene lux betleẽ uerbũ patris —

f. 7 Ditatq. fructus fenerante contiplex | hymnus post ieiunium | Xp̃e seruorũ regim̃ tuorũ | — Christicolarũ. Amen. | Hymnus om̃is hore | TPΩXAIKON | Da puer plectrũ choreis ut canã fidelib; —

f. 8 Om̃ibus te concelebrent secl̃oꝝ (secℓis) hymnus circa exequias | defuncti ANAΠECTI|KON| Ds̃ ignee. fons animarũ —

---

[1]) L. c. 611 (coniugis ad uxorem.) — [2]) Mit vielen Glossen und Scholien. Vgl. über diese Handschrift Arevalus in den Prolegomena zu Prudentius 4, 78, Dressel p. XLVI.

Digitized by Google

f. 8^{b} Liquido spargem' odore | Explicit | hymnus .vIII. kl | Ianuarias | Quid est qđ artũ circulum —

f. 9 Mors hausit & mox reddidit; | hymnus in epiphania | Quicũq. xp̃s queritis —

f. 10^{b} Iam nemo post hac mortuus || f. 11 Incipit apotheoses | Est tria summa ds̃. trinũ specimen. uigor unus| — zizaniorum semina | Incipit contra heresim quae | patrem passum affirmant | Plurima sunt sed pauca loquar. nec dira relatu —

f. 12^{b} Contra unionitas | Cede profanator xp̃i iam cede sabelli —

f. 13^{b} Aduersum Iudaeos | Haec si iudaicos sic intellecta rigassent —

f. 15 Contra homuncionitas | Sunt qui iudaico cognatum dogma furori —

f. 16^{b} De natura animae | Occurrit dubitans hic dissertator & illud —

f. 17^{b} Aduersum fantasmaticos | qui xp̃m negant uerũ corpus | habuisse | Est opere p̃tium nebulosi dogmatis umbram —

f. 18^{b} Dispuite. exsurgens quo xp̃s ꝓuocat ite | Finit apotheoses Incip̃ amartigenia Liber | Fratres ephebi fossor & pastor duo —

f. 19 Aduersus marcionitas qui duos deos affirmant | Quo te p̃cipitat rabies tua pfide eam —

f. 25^{b} Glorificent. me poena leuis dem̃t adurat. | Finit amartigenia liber .III. | Incipit Psichomachia Liber .IIII. | Senex fidelis prima credendi uia —

f. 32 A&ernũ solio diues sapientia regn& | Finit Liber .IIII. Psychomachia | Incipit contra orationem | Symmachi Liber .I. | Paulus praeco dei qui fera gentium —

f. 37 Ne tractũ sine fine ferat fastidia carmen. | Explicit contra symmacũ liber .I. | Incipit Liber .II. Feliciter. am̃ | Simon quẽ uocitant petrum — f. 37^{b} Insistã fluitantibus Explic̃ P̃fatio | Hactenus et ueterũ cunabula prima deorũ | —

f. 45 Quẽq. ducẽ bellis sequit̃ pietate sequat ·; || 45^{b} Aur̃ Prudentii | Clementis .ũ. c̃. | Finit contra | symmacũ lib̃ .II. | Incipit eiusdem | Romanus contra | gentiles | Romane xp̃i fortis assertor dĩ —

f. 50^{b} Sit dext̃ agnus induat uellere, | Finit Romanus | Aurelii Prudentii | clementis ũ. Incipit | lib̃ peristefanon. | Hymnus in hono-

Digitized by Google

rem | scorũ martyrũ emi|terii. et chelidoni. | calagurritanorũ | Scripta s̃ in celo duoꝝ martyrũ uocabula | —

f. 51 Sit dies haec festa nob sit sacratũ gaudiũ; | Incipit passio | laurenti beatissi|mi martiris | Antiqua fanorũ parens —

f. 53ᵇ Absolue uinclis seculi. | Hymnus in honorẽ | passionis eulaliae | beatissimae | martyris | Germine nobilis eulalia | —

f. 54ᵇ Carmine ꝓpiciata fouet; | Incip passio sci | uincenti martiris | Beate martyr ꝓspera | —

f. 57 Cunctis in aeuũ seculis: | Hymnus in honore | scorũ .x. et octo| martyrum caesar|augustanorum. | Bis nouẽ nr̃ populus sub uno —

f. 58 Tota sequeris ·,· | Finit passio scorũ .xvııı. | Incipit passio agnes | Agnes sepulchrũ ẽ romulea in domo —

f. 58ᵇ Dignaris. almo ł pede tangere; | Finit passio Agnes | Incipit hymnus in | honorẽ beatissimorũ | martyrũ fructuosi | epi eccl'ae terraco|nensis et augurii | et eulogii diaconorũ | Felix terraco *(corr.)* fructuose uris | —

f. 59ᵇ Dulces endecasyllabos reuoluens | Hymnus in honorẽ | Quirini beatissimi | martyris epi ecclae | sciscianae | Insignẽ meriti uirũ —

ibid. Fit pondus graue saxeũ; | Finit passio quirini | Incip passio cassiani | forocornelieusis || f. 60 Sylla forũ statuit corneli' hoc itali urbẽ | — Domũ reuertor, cassianũ p̃dico; | Explicit | Incipit de loco in quo | martires passi sunt | nunc babtisterium .ẽ. | Electus xp̃o loc' ÷ ubi cordo ꝓbata —

f. 60ᵇ Euectus gladiis alĩ & alĩ aquis | Ad Valerianũ epm̃ de pas|sione hyppoliti beatissi|mi martyris | Innumeros cineres scoꝝ romula in urbe | —

f. 61ᵇ Diem bifestu sic colas memento; | Passio beati Cypriani martyris | Punica t̃ra tulit quo splendeat om̃e qcq̃d usquã ÷ | —

f. 62 Intruit *(corr. m. post.)* hic homines. illinc | pia dona dat patron'; | De opusculis suis | Prudentius | Pius. fidelis. innocens. pudicus. | Dona conscientiae | —

f. 62ᵇ Quo regente uiuim', | Finit c̃tera | Sym̃. Incipiunt tituli ʰistoriarũ. | De adam et eua | Eua colũba fuit tunc candidi *(in a corr.)* nigra deinde | —

f. 64 Et septẽ potuit signacula pandere solus. | Epilogus id clausula uł finis libri | Pius. fidelis. innocens. pudicus. Dona conscientiae | —

ibid. Quo regente unũ; || f. 64[b] In natiuit Mariae | Exoritur hodie uirga radicis iessae | *8 Verse.* | In f̃ sc̃i michahel | Qđ michahel speciali idicos merito celebrạ̃ in aruis. | *8 Verse, ebenso im Folgenden*

In asspt̃ scãe mariae
In nat̃. innocentium
In pascha
In ascensa dñi
In pentecosten
In nat̃ s. Petri et Pauli
In nat̃ sc̃i iohĩs baptistae

f. 65 In memoria sc̃i syrenei
In loco sc̃i iuliani
In laudẽ Wilelmi com̃ | Inclite tu princeps natiuo germine comes p̃ses — Teq: uuil̃ datãq; comm̃d& uxorẽ alocon ||

f. 66 Xp̃e qui lux es ac dies | *etc.* Te lucis ante terminũ *etc.* || f. 66[b] *unleserlich.*

348. membr. 4. foliorum 38. saec. X [1]).

f. 1. ΟΔΕ ΤΡΙΚΟΛΟϹ ΤΡΙϹΤΡΟΦΟΟ | Nam primus uersus diconius dicitur — pyrricho | Per quinq.nnia iã decẽ —

f. 2 Liber. quo tulerit lingua sono mobilis ultimo. | Explicit praefatio. | Incipit liber | ymnorum. au|relii. prudentii. clem̃tis | nobilissimi. ac facundis|simi * * * * * * * * * * * * * * * * po|etae || f. 2[b] Metrum Iambicum. | Ymnus ad gal|licinium. | Ales di|ei nuntius. | —

f. 3[b] Nouumq; lumen ingere | Ymnus. ad matut̃. | metrum quod supra. Nox. et tenebrae. et nubila. —

f. 5 Hunc nemo fallit iudicẽ | Ymn' ante. cibum. | Metrum alcmanium — heroico | O Crucifer bone lucisator —

f. 8 Ignea xp̃s ad astra uocat. | Ymnus. post cibum | Ode monocolon — trocheis | Pastis uisceribꝫ ciboq; sup̃to | —

f. 9[b] Constanterq; tuam crucem feremus. | Incipit ymnus ad incensũ lucis | —

---

[1]) Mit Glossen. Vgl. über die Handschrift Arevalus 4, 78, Dressel p. LII.

Digitized by Google

f. 10 Metrum monocolon — pirrichio | Inuentor rutili dux bone luminis | —

f. 12ᵇ Texens perpetuis scła sęculis | Ymnus ante somnum | Dimetrum —

f. 13 & sył. | Ades pater supreme. Quem nemo uidit unquam. | —

f. 14ᵇ Meditabimur sopore | Ymnus ieiunantium | Metrū iambicū — diiambis. | O Nazarene. lux bethleē. uerbū patris | —

f. 19 Ditatque fructus fenerantem centuplex. | Ymnus. post ieiunium. | Metrum saphicū. — dactilo. | Xp̃o seruorū regimen tuorum. | —

f. 20ᵇ cibus obsecrantum. xp̃icolarum | Ymnus. omni hora. | Metrum trochaicum — ordinatū | Da puer plectꝝ choreis ut canā fidelib. —

f. 23 saeculorum saeculis. Am̄. | Ymnus. circa. exequias. defunc̄. ||

f. 23ᵇ Metrum anapesticum — syllaba | Ds̄ ignee fons animarum. —

f. 25ᵇ Liquido spargemus odore. | Finit liber primus. de ymnis. | Incipit liber .ii. | ΠΕΡΙϹΤΕΦΑΝѠΝ | ymnus. in honore | martyrū. emeterii et cheledonii calagurritanorū | Metrum trochaicū — admittit || f. 26 Anima [1]) absoluta uinculis cęlum petit | —

f. 26ᵇ Sit dexter agnus induatur uellere | Finit romanus. aurelii. prudentii | clementis. | Incipit. ymnus. viii. kł. ian̄. | Dimetrum — diiambis. | Quid est quod artum circulum | —

f. 28 mors hausit. & mox redidit | Fin̄. ymn' .viii. kł. ian̄. hoc est. nat̄ dn̄i. | Incip̄ ymn' de epiphania | Quicumqꝫ xp̄m̄ quaeritis. oculos. | —

f. 30ᵇ Iā nemo posthac mortuus | Finit cathemerinon. prudentii. cle|mentis. c̄v c̄v | Incipit de opusculis suis. im|molat patri dō| Trocheum — ende|casyllabum || f. 31 Pius. fidelis. innocens. pudicus. Dona conscientię | — quo regente uiuimus | Finit peristefanon | Incipiunt tituli hystoriarum | p adam. et eua. Tetrasticha | Eua columba fuit tunc candida. nigra deinde || —

---

[1]) Lücke.

Digitized by Google

f. 37 Et septem potuit signacula pandere solus. | Expliciunt tituli hystoriarum || f. 37[b] Incipit ΑΠΟΘΕΩ|CIC. id est de diuinitate.| Est tria summa ds̄. trinum spe|cimen — Et patris & xp̄i uirtutem in corpora transfert | Est uera secta. te magister consulo —

f. 38[b] Zizaniorum semina ||

Codex Regularum.

140. membr. 8. foliorum 150. saec. IX – X [1]).

f. 1. 2 *saec. X—XI Fragment der* vita S. Germani.

f. 3 In nomine scāē trinitatis hae sunt | in hoc codice collationes septem | Id est abbatis piamon. de tribus generibus mona|chorum. Abbatis iohannis. de fine coenobitae et he|remitae. Abbatis penuphii de penitentiae fine. et | satisfactionis indicio. Abbatis theone de remissione | quinquagensimae. Eiusdem de nocturnis illusioni|bus Eiusdem de anamarteto. Abbatis habraham de | mortificatione. Incipiunt capitula. | *16 Cap.*

f. 3[b] Incipit. praefatio in nomine patris | et filii et spūs sc̄i. | Emissis [2]) iuuante gratia xp̄i —

f. 4 instruxit industria. | Nunc conlatio abbatis Piamonis. | Post conspectum —

f. 19[b] inbuente pcepimus;|Finit conlatio abbatis Piamon | de tribus generibus monachorum | Incipit abbatis ioh̄ de fine coenobitae | et heremitae. | Incipiunt capitula *(16 Cap.)* —

f. 20 Conlatio abbatis Iohannis orditur. | Post dies admodum —

f. 26 xı Interrogatio de remedio eorum | qui cito de coenubio congregatione discurrunt [3]). | — decepti. Tranquillitatem nos mentis [4]) immobilē [5]) || —

f. 27 Incipit [6]) exhortatio ad monachos | sc̄i eucheri | Quid [7]) uobis exhibeamus fr̄s kmi. quod et no|bis —

[1]) Diese Handschrift ist der von Lucas Holstenius in seinem Codex Regularum zu Grunde gelegte Reg. — [2]) Joh. Cassiani praefatio (in septem ultimas conlationes) ad Jovinianum Minervium Leontium et Theodorum XLIX 1087. Emensis. — [3]) coenobiis discedunt — [4]) mentis nos — [5]) l. c. 1141. Von der Handschrift des Cassianus ist nur ein Quinternio und zwei Quaternionen erhalten. — [6]) Hier beginnt ein neuer Quaternio und ein anderer Schreiber derselben Zeit. — [7]) L 865.

Digitized by Google

f. 29 sclorum amen. Explicit exhortatio. | Incipit sententia paulini ad mona|chos de paenitentia [1]) | Interrogat^io quomodo debemus agere penitentiam; Respondit | —

f. 29^b tabernaculi ñ erit apta. | Explt sententia Eucheri ad monachos | In hunc [2]) fere modum artifex et rector mundi [3]) ds cum cetera ani|malia —

f. 31^b consectatur aeterna. | Incpt lib sci Atanasi epi. de obser|uationibus monachorum | Etsi [4]) gloriari in xpo licet huius mundi principiis sitis | —

f. 36 pacis erit uobiscum Explicit lib Atanasii epi. | Incpt de ieiunio et de iona dicta | dominica .ı. quadragesimae | Ad.ē [5]). nobis splendidissimus dies. et desideratum tempus | —

f. 40^b sclorum. amen. | Incpt tractatus Sci ambrosii de ieiunio [6]) | Diuinum ad patres resultauit oraculum. ut *(corr. m. al.)* cum | —

f. 44^b in xpo ihū dno nostro. | Incpt sermo de hospita^li te dictus a sco ābrosio [7]) | Legimus in libro genesis quod abraham tribus superue|nientibus —

f. 45^b sede [8]) teneatur; finit *(del. m. al.)*. | Incipiunt sententiae de opusculis || f. 46 Sci hieronimi ad monachos | Alii [9]) festinant ad caelestia et superna desiderant. Alii ter|renis —

f. 51^b uicturus occiditur. || f. 52 Incipit tractatus sci augustini | de oboedientia | Nihil [10]) itaq; *(m. al.)* do placet. quomodo oboedientia. Cham | —

f. 53^b honor et uirtus et cetera. | Sci Agustini de eo quod scriptum ē | inuicem honera ura portate | et sic adimplebitis legē xpi. | Quia [11]) ueteris testamenti custodia timorem habebat | —

f. 56 diligere propter xpm. || f. 56^b Incpt epl sci agustini ad letū missa | Domino dilectissimo et desiderantissimo fratri leto | augustinus in dno salutem. Legi [12]) epistolam quam | —

f. 60 commendare uoluisset. | Incipit sermo sci cesarii. qualiter uerbum | di desiderari debeat uel requiri. | Inter reliquas [13]) beatitudines. quas in euangelio dns et [14]) sal|uator —

---

1) Cod. reg. ı 494 — 2) L 1207 — 3) artifex mundi (et rector *om.*) — 4) C. r. ı 444 — 5) ? — 6) XIV 697 de Elia et ieiunio — 7) Maximus Taur. sermo 96 LVII 725. — 8) aede — 9) Nach dieser Handschrift von Vallarsi herausgegeben XXX 311. — 10) XL 1221 — 11) ? — 12) ep. 243 XXXIII 1055 — 13) Aug. sermo app. 299 XXXIX 2317. — 14) ac.

Digitized by Google

f. 62 uiuit et regnat. | Incipit sermo scī cesarii epī | de uersu psalmi LXXV. | Vouete [1]) et reddite dn̄o dō urō. quis quod potest. uo|ueat —

f. 64 cum ipse dimiserit. | Explicit. Itē sermo scī cesarii ad monachos | Admonet [2]) me frs̄ dilectissimi amor conuersationis urę | —

f. 66 uiuit et regnat. | De electis omnia relinquentibus | et cum xp̄o iudices uenientibus. | In fine [3]) scli cum dō iudices uenient. qui nunc pro dō. iuste iudi|cantur —

f. 67ᵇ quod uiueret inuenit. | De spontanea paupertate | Quisquis [4]) stimulo diuini amoris —

f. 68 conscientiis n̄ sunt. | De uita ł conuersatione monachorū | Omnes [5]) monachi sclm̄ relinquentes. —

f. 69ᵇ implicatione cessetur. | De humilitate ł opere monachorum. Ammonendus [6]) .ē. monachus —

f. 70 de minimis purgat. | De remissa conuersatione monachorum. | Sunt [7]) nonnulli qui post uitam —

f. 71 aridi apparent. | De monachis qui in curis scli inplicantur | Nequaquam [8]) mens monachi —

f. 72 actionis nostre neglegimus. | De tepi"tate monachorum | Nonnulli [9]) monachorum mundi quidem actionem | —

f. 72 ᵃᵈ su*ma *(m. al.)* conetur | De libro moralię (ę *eras.*) Iob [10]) | Vnde [11]) et bene subditur. et dederunt ei unusquisq; | —

f. 74ᵇ metalla transcendat. | De contemptoribus mundi | et libro Isidori episcopi | Ea [12]) quae scli amatoribus —

f. 75 ad superna | reuocare ubi se *(die beiden letzten Worte durchgestrichen)*. | De scīs qui a consortio mundi se separant | Scī [13]) uiri funditus sclo renunciantes. —

f. 75ᵇ futura inueniatur. | De p̄ceptis altioribus monachorum | Alia [14]) sunt precepta quae dantur —

ibid. abneget semetipsū. | De tēpore monachorum. | Qui [15]) non rigida intentione —

f. 76 xpī laborem. | De humilitate monachi uel opere | Summa [16]) monachi uirtus —

f. 76ᵇ in idolatria lapsum. | De monachis qui curis saecu|li occupantur. | Hi [17]) qui pro dī timore sclo renuntiant —

---

1) ? — 2) ? — 3) ? — 4) ? — 5) ? — 6) ? — 7) ? — 8) ? — 9) ? — 10) Gregorii Magni — 11) ? — 12) ? — 13) ? — 14) ? — 15) ? — 16) ? — 17) ? —

Digitized by Google

f. 77 a bono prepedire | proposito | De his qui mundi amore p̃pediuntur | Multi [1]) cupiunt conuolare ad gratiam dĩ. sed timent carere | —

f. 77ᵇ agendo obtinuerat. | De libro soliloquiorũ isidori || f. 78 Curiositas periculosa. praesumptio .ẽ. —

f. 78ᵇ par poe|na constringit | Incipit ordo lectionum officii | scĩ columbani abbatis | Cogita [2]) non quid [3]) es miser homo —

f. 79 licet si nihil accepisses. | Qualiter monachus dõ placere debet | Quid [4]) in mundo obtime [5]) ẽ —

f. 81 in scła scłorum. | De octo uitiis. | Octo [6]) sunt uitia principalia quae merguntur (ur *del. m. al.*) —

f. 81ᵇ timorem uincuntur. | De disciplina. | Moyses [7]) in lege scripsit —

f. 83 scłorum. Incipiunt dicta uenerabilis famuli | dĩ. nili monachi de octo prin|cipalibus uitiis | Principium fructus flores —

f. 84 ab impetu libidinis. | Incipit de fornicationis uitio. | Castitatem gignit abstinentia —

f. 90 si ceciderit conteretur. || f. 90ᵇ Incipit ammonitio Fausti episcopi | Instruit [8]) nos atq; hortatur sermo diuinus —

f. 94ᵇ scłorum. Amen | Incipit sermo Scĩ Fausti de admonitione* monachorum | Si [9]) quando terrae operarius et ruris cultor —

f. 98 haec [10]) sempiterna felicitas. | Epistola patris nostrⁱ Etropii [11]) abba|tis ad petrum papam de districtione | monachorũ. et ruina monasteriorũ directa romę | Omp̃s [12]) dñs pro sua misericordia humanos miseratus errores. | —

f. 101ᵇ sua dextera protegit et c̃fortat. am̃. | Incipit liber scĩ ũaleriani (ualerianum *corr. m. post.*) [13]) cimil|lensis epĩ (ep̃m *m. post.*) de bono disciplinae | Multi s̃ [14]) qui *(m. al.)* sanę doctrinę aduersantur. iustitiam culpant. | —

f. 105. sequen|ti tempore disseramus. | cxviii | deo *(sic)* quod scriptum ẽ in psalmo | bonitatem et disciplinam. lxviii | Inter cetera [15]) quibus beatus dauid infirmitatibus nr̃arum medetur | —

---

[1]) ? — [2]) LXXX 258. — [3]) non quid] numquid — [4]) l. c. 235 — [5]) optimum — [6]) l. c. 259. — [7]) l. c. 250 — [8]) Fausti sermo 7 LVIII 883 Eucherii hom. 3 L 836. — [9]) Eucherii hom. 8 L 850. — [10]) ac — [11]) Eutropii — [12]) LXXX 15. — [13]) Am Rande von derselben späteren Hand: ꝯ. Agustini — [14]) XL 1219 — [15]) Aug. sermo app. 55 XXXIX 1849 Max. Taur. hom. 107 LVII 499.

Digitized by Google

f. 106ᵇ et districtior. bonitas et ᵇlandior *(m. al.)* disciplina. LX | sententia cuius[a] *(m. al.)* de laude psalmodiae [1]). | Quia [2]) etiam prophetiae sp̃s non semper eorum mentibus | —

ibid. intellectus per dĩ gratiam perueneris. LXI | Epła cuiusdã ad adolescentulos missa | Dilectissimis in xp̃o filiis bonęq; spei adolescen-×tulis | qui in ecclesia dõ ihũ deseruire uidentur atq; ab ec|clesiasticis erudiuntur magistris in domo dĩ; Ego ill | benecupiens salutis ur̃ae aeternę prosperitatis in xp̃o dõ salu|tem. Desiderans [3]) uos filii —

f. 112 eorum prosperitatis mercedem habeatis per|petuam in caelis. LXII | De humilitate et oboedientia. et de cal|canda superbia sententia nouati sed ca|tholici. fr̃s | Secularibus [4]) aliter in ecclesia loquimur. aliter uobis loqui | —

f. 114ᵇ uiam humilitatis tenuit proficit et non perit | Incipiunt prouerbia) euagrii epĩ ad eos | qui in cenobiis et sinodochiis | habitant fratres [5]) || f. 115 Heredes dĩ audite uerbum [6]) dĩ. coheredes autem xpĩ sus|cipe [7]) —

f. 118ᵇ animę meae [8]) in tempore orationis. | Explicit homelia secundum matheum || f. 119 libri iohannis ħosaurei | Vae mundo ab scandalis. necesse ẽ enim ut ueniant —

f. 120ᵇ sc̄lorum. amen | Incipit epistola scĩ cesarii epĩ arelaten|sis. ad cesareã abbatissã eiusq. congraegationẽ || f. 121 Coegisti [9]) me famula dĩ. ac uenerabilis in xp̃o soror. —

f. 123ᵇ mansura cum xp̃o. | Cesarius [10]) ep̃s minimus omniũ seruorũ dĩ | famulus cesariae sc̃ae sorori abbatisse ł omni | congregationis [11]) suae. in xp̃o aetña salutem. | Vereor uenerabiles in xp̃o filiae. ne dum uobis pro con|seruanda —

f. 129ᵇ sc̃ae ac uenerabiles femine. | Epistola [12]) ortatoria ad uirginem dõ dedicatã | O profundum diuiciarum sapientiae et scientiae dĩ —

f. 132 sc̄loꝝ am̃. | Incipit sermo de decem uirginibus | In lectione [13]) quae nobis recitata ẽ. fr̃s dilectissimi. audiuimus dnm̃ | dixisse. Simile —

---

[1]) Am Rande von einer Hand des vierzehnten Jahrhunderts: sententia ñ | legenda in | conuentu. — [2]) ? — [3]) ? — [4]) XVIII 67. — [5]) Euagrii monachi sententiae ad eos qui in coenobiis et xenodochiis habitant fratres XX 1181. — [6]) sermones. — [7]) percipite. — [8]) animae eius. — [9]) LXVII 1125. — [10]) l. c. 1128. — [11]) congregationi. — [12]) l. c. 1135. — [13]) Anonymi sermo LXXXVIIII 1071 Aug. serm. app. 228 XXXIX 2164.

Digitized by Google

f. 134 intra in gaudium dn̄i tui quod ipse prestare dignetur. | Item seq̄ eiusdem | In lectione [1]) euangelica quae nobis de decē | uirginibus —

f. 135[b] accipere. prestante dn̄o nr̄o ihū xp̄o | Si uis hic eam diuide [2]) | Virgines uero qui integritatem corporis dō auxiliante | —

f. 137 excusare cor|recta. Prestante — saeculorum amen. | Incipit ad uirgines quae tamen et in admo|nitione monachorum commutari potest. | Si [3]) diligenter adtenditis uenerabiles filiae euidenter —

f. 139[b] sclorum. amen. | Item ad uirgines | Quantum [4]) in caelestibus beatitudinem uirginitas sc̄a possideat | —

f. 149 sacri|ficio et ipse sit dignus. | Finit ad uirgines. Incipit ad uirgines. | Dilige [5]) dn̄m et amabit te. (*in mg. m. rec.* Euagrii monachi) et serui illi et inluminabit cor tuum. | —

f. 150[b] adorandum et unius substantiae trinitatem. | Explicit de uirginibus ||

Sedulius.

166. membr. 8. fol. 1—26 saec. XIII, fol. 27—41 saec. XI—XII, fol. 42—49 saec. X, fol. 50—55 saec. X—XI [6]).

f. 1 Incipit ꝓlog' in librū q' uocat̄ sidonius | Tu precipis domine maior sūma suaden|di *u. s. w.* | *Folgen ausgewählte Briefe des Apollinaris Sidonius.*

---

[1]) Anonymi sermo LXXXVIII 1073 Caesarii hom. LXVII 1160 (unvollständig) Aug. serm. app. 67 XXXIX 1892. — [2]) Die Handschrift diente nämlich zum Vorlesen. — [3]) Eucher. app. L 1210. — [4]) Athanasii exhortatio ad sponsam Christi XVIII 77 Hieronymi ep. XXX 163 Epistola Severi ad Claudiam sororem XX 227. Für Athanasius als Verfasser fällt die Autorität des Aachener Concils von 816 schwer ins Gewicht. — Neu herausgegeben von Halm in der Ausgabe des Sulpicius Severus p. 226. Die von Halm benutzte Collation dieser Handschrift rührt nicht von mir her (vgl. p. XII), sondern ist von Aug. Wilmanns in meinem Auftrage besorgt worden. — [5]) Euagrii monachi sententiae ad virgines XX 1185. — [6]) Vgl. über diese Handschrift Arevalus in den Prolegomena seiner Ausgabe des Sedulius 3, 68 XIX 466.

Digitized by Google

f. 27 Incip̃ epl̃a Boetii contra Euticen | et nestoriũ de psona dñi nr̃i ihu xp̃i . Dño sc̃o ac uenerabili patri | iohi diacono. boetius filius salutẽ . Anxie te quidem diuq: sustinui. | —

f. 41 causa pscripsit. Ipsi honor | *etc.* amen. | *Zwischenraum* | nõ scĩssimo | & a me plurimũ uenerando sacro | egipio presbitero. dionisius exiguus [1]). Sc̃o uenerationis tuę stu || f. 41[b] *leer* || f. 42 Domno [2]) meo patri macedonio presbitero | Priusquã me uenerabilis pater operis | —

f. 45[b] sclo amen | Hoc opus sedulius int̃ cartulas — patricio; || f. 46 Senex [3]) fidelis prima credendi uia —

f. 47 Herede digno patris implebit domum. | Explicit pręf̃. Incip̃ inuocatio || f. 47[b] Xp̃e graues hominũ *(m. 2 in ras.)* semp miserate labores | —

f. 49[b] p uarias [4]) inmota accies uariosq; tumultus [5]) || f. 50 Quęnã [6]) bella tibi clanget tuba rege penito | —

f. 52 Sufficere& densos p tanta uolumina libros | Explicit lib sedulii | Canteñ [7]) socii dño [8]) cantemus honorem | —

f. 54[b] cum sc̃o spũ gloria magno patri | Sedulius [8]) xp̃i miracula uersib; edens | —

f. 55 semotis cunctis modicis saturaũ abesus | Sedulius [9]) dñi p culta noualia pgens —

ibid. Stabunt hi garula dicti [10]) testudine ũsus | Utilib; [11]) monitis prudens accomodet aurẽ | —

ibid. Proximus esto bonis si ñ potest optim' ẽẽ | Carmen alphabeticũ sedulii [12]) | A solis ortu [13]) cardine ad usq; tr̃e limitẽ xp̃m canam̃ prin|cipem natũ maria uirgine | —

ibid. dñi fatentur munere [14]) ||

---

[1]) LXVII 345. — [2]) XIX 533 Domino sancto ac beatissimo patri Macedonio presbytero Sedulius Coelius in Christo salutem — [3]) Prudentii psychomachia LX 11. — [4]) medias — [5]) Vers 110 l. c. 32. — [6]) Sedulii opus paschale 5, 354 XIX 742. — [7]) l. c. 753. — [8]) l. c. 782. — [9]) l. c. 784. — [10]) gracili ductu — [11]) ? — [12]) l. c. 763 (Hymnus). — [13]) ortus — [14]) Vers 36 l. c. 765.

Digitized by Google

Tichonius.

590. membr. 8. foliorum 148. saec. X.

f. 1[b] *Grammatisches Fragment, aus welchem als Probe genügen möge* Queritur enim si littere declinantur aut si ñ declinantur quare ñ decli|nantur sciendum ẽ enĩ quia ñ declinant nec aput ebreos nec | aput grecos ideo nec aput latinos *u. s. w.* ||

f. 2 [1]) Incipit uita sc̃i | fulgentii | epis|copi quae est | kl. Ianuarii. | omnis [2]) noui testamen|ti fidelissimus dispensator —

f. 39[b] eloquenter ab omnib: sapientibus lectoribus | ueniam p&as. | Explicit uita | sc̃i | fulgenti. || f. 40 Inc̃p beati fulgen|tii epĩ lib̃ .i. ad eutimiũ [3]) | de remissione pec|catorum | Explicare [4]) nequeo uerbis eutimi carissime | quantum —

f. 63[b] dare possimus exordium. | Explicit. liber. primus. || f. 64 Incipit lib̃ .ii. | de remissione | peccatorum. | Non ignoro libri supe|rioris initio —

f. 90 in|tra eccl catholicam perseuerauerit usque in finem. hic | saluus erit [5]) ·;· Expl. lib. secundus | fulgentii de remissione | peccatorum. || f. 90[b] *leer.* || f. 91 In nomine dnĩ incipit | thiconi *(i add. m. post.)* [6]) regula lib̃ .i. | de dnĩ corpore bipertito [7]). | Necessarium [8]) duxi ante omnia quae mihi uident | libellum —

f. 95[b] donec de medio eius | discedat ecclesia. | Explicit liber| primus. || f. 96 Incipit lib̃ .ii. de corpore | dñi bipertito. | Regula bipertiti corporis | dnĩ multo necessarior. & a nobis tanto di|ligentius —

98[b] cres|cere & florere. atque perire testatur | Explicit. liber. secundus. Incipit liber .iii. de promis|sis et lege. | Auctoritas est diuina [9]) neminem aliquando | ex operibus legis iustificari —

f. 112 reuelatio hominis | peccati discedente loth a sodomis Expl. de prom̃. et lege. || f. 112[b] Incip̃. de specie et genere. | liber .iiii. | De specie & genere loquimur. non secundum uir|tutem —

f. 127[b] sed aduersus spiritalia nequitiae in ce|lestib. Explicit de speciae. et genere. amen || f. 128 Incipit de temporibus. lib̃ |

---

[1]) Über der Seite m. s. XIV: Iste lib est bi dyoñ — [2]) LXV 117. — [3]) Euthymium — [4]) l. c. 527. — [5]) erit amen. — [6]) Tichonii — [7]) De domino et corpore eius. — [8]) XVIII 15. — [9]) divina est.

Digitized by Google

quintus. | Temporũ (*ũ in ras.*) quantitas in scripturis frequenter mystica ẽ | tropo sinedoche [1]). —

f. 134 quadragesimo die aut mense septimo aut | decimo. Explicit liber quintus. || f. 134ᵇ Incipit liber .vi. de recapi|tulatione. | Recapitulationis [2]) sunt enim ista. ab initio usq: in finẽ. | —

f. 136ᵇ apls dicens. fili abstinete uos a simu|lachris. Explicit. liber. sextus || f. 137 Incipit liber .vii. de diabolo et corpo|re eius | Diaboli et corpori [3]) eius breuiter ui|deri potest si id quod de dño —

f. 146ᵇ sui parte debilitata pditio facta es & non eris in aeternum | Explicit de diabolo et corpore eius | liber septimus. ||

f. 147 hictus id ẽ peusus deriuat ab eo quod ẽ icor iceris icit unde hict' participiũ | pcutit enĩ aer hictu. causa enĩ uocis ẽ hictus id ẽ conlisio conlisionis autem | —

f. 148ᵇ denario senario numero | latinas litteras computant. dicentes y z grece littere in [4]) ||

Valerianus Cimeliensis *de bono disciplinae.*

339. membr. 4. fol. 1—38 saec. X, fol. 39—46 saec. X—XI, fol. 47—54 saec. XI, fol. 55—69 saec. XII—XIII, fol. 70 saec. XV.

f. 1 Sita [5]) est p angulos suppellex. fulg& aureus scyfus — Iuuabit ore psonasse xp̃m. quo regente uiuimus; Finit peristefanon. | Incipiunt tituli hystoriarũ | p adam. et euã. | Eua columba fuit. —

f. 4 (domus ezechiae) Lumine perfusis docuit sol uersus in ortum. | Finit uetus testamentum. | Incipit nouum testamentum | maria et angelus gabrihel. | Aduentante dõ descendit nuntius alto —

f. 6ᵇ (apocalipsis iohannis) Et septem potuit signacula pandere solus. | Expliciunt tituli hystoriarum | Incipit liber. AHO|ΘΕωCIS. id est | de diuinitate. | Est tria summa ds̃ tri|num specimen. uigor unus. | — Tempore nec senior pater ẽ. nec nomine maior || f. 7 (*saec. XI—XII*) *Geschlechtstafel von Childerich bis zu Pipin* (*dem Sohne Karls des Grossen*) *mit historischen Notizen*

---

[1]) synecdoche. — [2]) Recapitulationes. — [3]) De diabolo et corpore — [4]) Bruchstücke derselben Schrift, zu welcher das Fragment auf fol. 1 gehört. — [5]) Prudentius. Weder von Arevalus noch von Dressel wird diese Handschrift erwähnt.

Digitized by Google

über Schenkungen an die Kirche S. Galli und S. Otmari. Unten Bibliothecae Schobingiae fol. 32 || f. 7ᵇ Incip̄. lib̄. s. ualeriani cimelensis epī. de bo|no disciplinę | Multi [1]) qui sanę doctrinę aduersantur iu|stitiā culpant. — cursū solis lunęque globū dis || f. 8 *poner& omnia sub disciplina cstuit* [2]). | Quid aut non && tenebrosum. quid non incompositum. quid ñ | —

f. 13ᵇ nul|la aduersitate turbatus. non innitur propriis uiribus nec ad nō || f. 14 recedit corcius. Regni fastigium humili | — f. 14ᵇ Sic legit in hieroboā q peccauit & peccare fecit || f. 15 israel. Illius aut adscribitur. quicquid exemplo —

f. 15ᵇ qui eorum potestati suam ecclesiam credidit. Explicit || f. 16 De festiuitate sci michaelis archangeli | Memoriam beati michaelis archangeli. toto orbe ueneran|dam. —

f. 18ᵇ propter eos qui hereditatem capiunt | salutis. in xpo ihū dno nostro. || f. 19 Sol morat in uno quoq. signo xxx dies *u. s. w. Allerhand Notizen, darunter* pilum dr thiutizze tart *und* umbo dr tiutizze rantbouc || f. 19ᵇ Prologus de uita. karoli. augusti. | Vitam & conuersationem & ex parte non modica res gestas domni | —

f. 20 mihi parcendo pterire. || f. 20ᵇ Vita. karoli. imperatoris | Miserere dne miserere xpe | Gens meringorum de qua franci reges sibi creare soliti erant. usque in | —

f. 38ᵇ post obitum eius. summa deuotione adimplere curauit. | Finit uita karoli imperatoris dō | gratias amen || f. 39 Incipit prologus in uita | sci ac beati amandi epi et cf. | Scripturus uitam beati amandi. habitatorem eius | —

f. 40 tradere curabo. | Explicit praefatio | Incipiunt capitula | I De initio conuersationis illius | — XXVI De obitu uel sepultura ipsius. Atque uirtutibus reliquis. || f. 40ᵇ Incipit uita | sci ac bea|ti amandi | episcopi | et confe || f. 41 A|mandus || f. 41ᵇ igitur scissimus atque religiosissimus aquitaniae —

f. 46ᵇ (XIII) corpus ad sepeliendum sicut mos est abluere deber&. || f. 47 Incipiunt capitula qvᵃnte. ciuitates | metropoles sunt sub se quales ciuita|tes habeant et castra | Prouincia lugdonensis. hab& ciuitates numero quattuor. | ciuitas lugdonensiū. Ciuitas edu-

---

[1]) LII 691. Stimmt im Folgenden nicht überein. — [2]) Das Cursivgedruckte von späterer Hand auf Rasur.

Digitized by Google

orū. Ciuitas linguonū. | Ciuitas abillonensis. Castra matisconinsis. rotomaginsis. | —

f. 49 In brittania. ꝓuintias .v. brittania prima. brittania secunda. flabia maxima. ualentina. | Sunt simul nūm̄ .cxii.

ibid. ΟΡΟΘΕϹϹΙΑ. ΚΑΙ. ΕΚΘΕϹΙϹ. ΓΡΑΜΜΑΤΟΝ (ЄΒΡΑΙΙΚΟΝ.) | Adam primus homo doctrinā commouet aleph | Bet* domus exprimitur signans ϹΧΗΝΩΜΑ piorū | —

f. 49[b] Tau signum. ϹΤΑΥΡΟΥ. uel consummatio fertur | Haec elementa bis undeno conscripta tenore | — Quo baptizari uoluit sine ΠΤΕΓΜΑΤΕ xp̄s . ΤΕΤΕΛΕϹΤΕ. ΕΡΓΟΝ. ΕΝΓΡΑΠΤΟΝ | ΚΑΤΑΛΟΓΟϹ. ΓΡΑΜΜΑΤΟΝ. ΕΛΛΙΝΩΝ. | Quattuor his nunc uersiculis perpende magister | Tres in personis unū in d̄itate potentem. | A alfa patrem signat quō caput esse uidetur | —

f. 50 ωω finis ꝑfecta iugans & iuncta resoluens | Pharisei. diuisi. — Quanto magis homo ad aliquā artē cscenderit tanto | magis ad hominē ars ipsa descend& sic̄ legit moyses | ascendit in montē & dn̄s descendit. | —

f. 53[b] vi. sunt locales mutationes cor|poru. ante & retro. sursum & deorsū | dextrorsum. sinistrorsum | ʓ Libra uel as. siue assis .xii. uncię — ss Scripulus —

f. 54 Siliqua hab& grana hordei (.VI. siliquae) || —

f. 54[b] Lupinos .iiii. lentis ł speltae xvi. ||

f. 55—69 *Gilonis Carnotensis presbyteri de miraculis S. Mariae virginis*

f. 69[b] Liber sc̄e Marie de Sarnaio Quicūq3 eum | furat'. fūit anatħa sit. am̄. | In eo ɔtinent̄ hi libri. Quart' liƀ sn̄aꝝ. de sacramtis eccłie. Aurea | gemma ƀnardini. de erudit'one dictaminis. Op' magr̄i ƀnardi siluest's. | Furta modnoꝝ latinoꝝ in unitate t'nitatis. Prou'bia autoꝝ pł̄ioꝝ. | Miracula ƀate marie uirginis. in carnoteñ. eccłia facta. uel|ad laudem ip̄i' alibi patrata. & ibi scripto mandata. || f. 70 Ex Ms. Cod. Monasterii S. Galli inter Illustres | Viros Hieronymi et Geñadii. interqɔ Cl. Claudianum | Romulus p'mus Roānoꝝ Rex — Traianus (viroꝝ illustu3 nomina). ||

Victorius Aquitanus.

586. membr. 4. fol. 1—10 saec. X, fol. 11—96 saec. XI—XII, fol. 97—106 saec. XII, fol. 107—125 saec. X, fol. 126—140 saec. X—XI, fol. 141—154 saec. XIV.

f. 1 Incipit. epistola. theophili. epi. | Post resurrectionem [1]) & [2]) ascensionem dni saluatoris. | —

f. 3 uobis iustum est celebrare; | Incipit. epistola. hilarii. ad uictorium. | de postulatione cycli. | Dilectissimo [3]) & honorabili sco fratri uictorio hilarius | episcopus urbis romę. cum pleriq; de ratione —

f. 3b dirigantur; | Ora pro nobis dilectissime frater. | Responsio uictorii ad hilarium | Domino [4]) uere sco & in xpo uenerabili hilario papę urbis | romę episcopo. Uictorius. utinam pręceptis tuis —

f. 4 uideres exposci; Finit. | Incipit prologus uictorii. ad hilarium. | papam urbis romae de ratione paschali. | Paschalis igitur festi cursum — diligenter obsoluam. | Incipit de diuersis cyclis. | Dis*crepare inter se disputatores —

f. 8b repperiri non posse. explicit [5]). || f. 9—10 *Ostertafeln.*

f. 11—71 Vita S. Mariae Aegyptiacae
Vita beate Eufaxie Vita b. Nicholai epi *(Vorrede)*
Obitus sci Nicholai epi

f. 71b Incipit apologitica prefatio cuiusdam diederici mo|nachi ad uenerabilem richardum amarbacchensis | coenobii abbatem. | Exigis a me mi pater reueren|de richarde. quatenus aliquo tibi compendiosę —

f. 73 euolare pmittas. Explicit | Incipit textus narrationis propositę festiuitatis. | Cum ca*lestiū* sacramen|torum limpidissimus —

f. 82b re|gressi laudantes et benedicentes dnm. qui uiuit et reg|nat in scła scłorum. amen. | Explic illatio. || f. 83 Primo igitur ut retinetis auditores | prudentissimi. ꝑprię dici hominis animā —

f. 84 nō monstrarent indicia. | *Folgen Gebete* — f. 88 Bene fecit nob ds bene fecit nobcū. quando nob tā grande & ammirabile —

---

[1]) Vgl. LXXXII 741 — [2]) ed. Bucher. p. 1. — [3]) l. p. 2. — [4]) vel. — [5]) Darauf vier ausradirte Zeilen.

Digitized by Google

f. 91ᵇ existere gaudio⁴ p xpm dnm nrm; || f. 92 Piget multã diabolo p iniurias nocendi —

f. 96 ctingat cophendere. grã ⁊ miã dni nri ihu | xpi cui gła in scła scło⁴. am; || f. 96ᵇ De aegiptiacis diebus. | Si tenebrę ęgiptus graio sermone uocantur — Ne medio una ruas sed clam p aethera uiuas || f. 97 In pcessu sermonis *etc.* || f. 97ᵇ Meminit eugłii pdicator *etc.* || f. 102ᵇ Sermo | Ambrosii epi de pentecosten. | Perfido⁴ [1]) crebro cadit omino —

f. 103ᵇ nob aduenit *etc.* || f. 104 Allocutio sci augustini epi de ephiphañ. | Post miraculũ [2]) uirginei partus — f. 105ᵇ post sepulchra | uictores. || f. 106 Certi sumus fratres *etc.*

f. 107—107ᵇ *historisches Fragment (Zug Pipins nach Italien)*

f. 108 In nomine dr summ. incipit epistola dionisii | exigui ad paetroniũ epis de ratione paschae [3]) | Domino beatissimo et nimium desiderantissi|mo [4]) patri patronio [5]) episcopo dionisius exiguus. paschalis fes|ti rationẽ —

f. 111ᵇ custodire dignɛur: || f. 112 Incipit disputatio dionisii exigui | Dominis [6]) a me plurimum uenerandis bonifacio primicerio | notariorum & bono secundicerio dionisius exiguus [7]). Reuerentię [8]) | paschalis regulã —

f. 115ᵇ p' alios conscribere [9]); finit dõ gratias. | Incipit ępistola pascassini epis ad papã leonem | Domino uero [10]) sco atq; beatissimo. Ac apostolico mihiq; post dnm | plurimum colendo papa [11]) leoni paschassinus eps. Apostola|tus [12]) uri scripta diacono panormitanae aecclesię silano —

f. 117ᵇ erit luna pascalis xiiii [13]) | Arcades annũ suũ trib; miensib; explicabunt. carnenses. sex. | —

f. 125 unde & greci lunam | aptmin nuncuparent. id est ipotmhn quia aera secat. iono | h arbitra aeris merito initio mensiũ id est kalendas huic deae consecrant. | Agustinus de bissexto | Sic h' modo intellegamus tempora & dies & annos & ar|ticulos quosdã. quos sup' arologia conputamus —

---

[1]) ? — [2]) ? — [3]) LXVII 19. 483. — [4]) desideratissimo. — [5]) Petronio. — [6]) l. c. 23. — [7]) Exiguus salutem. — [8]) Observantiae. — [9]) Stimmt nicht. — [10]) uere. — [11]) papae. — [12]) LIV 606. Die Ballerini haben diese Handschrift benutzt. — [13]) Stimmt nicht.

Digitized by Google

f. 125ᵇ bissextũ uocant. Ut eundem || f. 126 Incip̃ uita sc̃i ac bea|tissimi briccii ep̃i | et confessoris | Igitur post | excessum beati | martini turonicae ciuitatis —

f. 128 magni|fice sc̃itatis Praestante *etc.* amen. | Incipit omelia albini | magistri de uita sc̃i | martini | Posquã dñs nr̃t ihs̃ xp̃s | triumphator —

f. 131ᵇ pietates lae|tantium. P̃stante *etc.* | Explicit feliciter. amen || f. 132 Volum' nob̃ breuit̃ exponere fr̃s. unde cepit sollẽpnitas purificationis *etc.*

f. 133 Item alius quando | corpus eius trans|latum est | Opere praetium | est enim etiam illud inserere —

f. 134 silere niquimus (nequiuimus *corr. al. m.*) Hic finit. || f. 134ᵇ Incipit liber sc̃i | martini ep̃i | de trinitate | Clemens trinitas | est. una diuinitas | —

f. 135ᵇ in inmortalia scla sclorum. | uae parua admodũ tabernaculũ illius am|biebat —

f. 136ᵇ auditoribus caena deberet. || f. 137 Incp̃nt uer̃s in foribus | prim̃ cellae sc̃i marti|ni ep̃i

It̃ in cella alia

It̃ in cella interiore

f. 137ᵇ It̃ illic super locũ lecti eius | Incp̃nt uersi basilicae

f. 138 Item alius

It̃ in introitu a parte occidentis sup | ostiũ. hystoria picta uiduae

f. 138ᵇ It̃ uer̃s sup ostiũ. a part̃ ligeris

f. 139 It̃ sup arcũ absidae in altare

It̃ circa tumulũ ab uno latere

It̃ in alio latere

f. 139ᵇ Item desuper

Item in absida

f. 140 Item incp̃t | Depositio — media nocte | It̃ incp̃t in memoria securi rem̃ | Quinq: beatorum retinet — aeuum praeconia | Basilica sc̃i martini abest — f. 140ᵇ ut uiuas in aeternum. ||

f. 141 — 154 *quaedam praecepta synodalia dioecesis Carnotensis.*

Digitized by Google

Nachtrag.

Hieronymi *chronicon.*

1709. membr. 8. fol. 1—14 saec. XII—XIII, fol. 16—23 saec. XI, fol. 24—31 saec. X, fol. 32ᵇ saec. XI, fol. 34. 35 saec. VI—VII, fol. 36—99 saec. XII, fol. 100—119 saec. XV, fol. 120. 121 saec. XI—XII.

f. 1—13ᵇ *Priscianus de figuris numerorum, de metris fabularum Terentii, eiusdem praeexercitamina, Rufinus Antiochenus (anonym)*

f. 14 Tractatio usus | Feneratur dño qui — recipere habeamus; || f. 14ᵇ 15 *leer*, f. 15ᵇ *einzelne Bemerkungen.* || f. 16 si homiada. In egestate inquit eram. Indigebam cibo. Tegum̃. — f. 16ᵇ seuit ut misereaẗ. *Folgen Verse des Johannes Scotus und Excerpte aus Augustin.* — f. 21 || f. 21ᵇ Messuit hos flores magni de fonte magistri | Odulricus athis plectro filamina texens. | Persona dr̃ a psonando — f. 23ᵇ Trapezites collibistes. | nummularius. ||

f. 24 Incipit epistola Johannis. diacoñ ad Senarium. | Domino *etc.* sublimitatis uestrae [1]) — f. 31 minuitur ipsius naturae propri&as [2]) || f. 32 *leer* || f. 32ᵇ *Hymnus*

f. 34. 35 *Fragmenta Petaviana chronici Hieronymiani* [3])

f. 36—99 *Ovidii fastorum I—V 24*

f. 100—119 *Altfranzösische Urkunden und Gedichte*

f. 120. 120ᵇ *Excerpte aus Venantius Fortunatus und Andern* ||

f. 121 *Conflictus veris et hiemis*

---

1) LIX 399 — 2) Unten: Ex libb. Petri Danielis Aurelii | 1564. Ausserdem das Quaternionenzeichen VIIII — 3) Vgl. Schoene, Euseb. p. XII.

Digitized by Google

Digitized by Google

BIBLIOTHECA

PATRUM LATINORUM ITALICA

VON

AUGUST REIFFERSCHEID

SECHSTES HEFT

II. DIE RÖMISCHEN BIBLIOTHEKEN

(Schluss.)

WIEN

AUS DER K. K. HOF- UND STAATSDRUCKEREI

IN COMMISSION BEI KARL GEROLD'S SOHN, BUCHHÄNDLER DER KAISERLICHEN AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN

1870

Digitized by Google

Aus dem Decemberhefte des Jahrganges 1869 der Sitzungsberichte der phil.-histor. C
der kais. Akademie der Wissenschaften [LXIII. Bd., S. 567] besonders abgedruckt.

Digitized by Google

6. Die vaticanische Bibliothek.

c. Bibliotheca Vaticana antiqua.

AMBROSII *epistulae.*

286. membr. 8. foliorum 208. saec. IX—X.[1])

f. 1—16 *Epła ambrosii ad uercellenses*
Epła de inuentione pascę[2])

f. 17 Haec tibi sc̃e tuus condonat munera seruus | Eusebi bonizo prb̃t inmeritus. | Ordo epistolarũ sc̃i ambrosii | I Ambrosius iusto salutem — VI Ambrosius hireneo salutem. | Item lib̃. II epistolarũ sc̃i ambrosii | I Ambrosius simpliciano salutem | — f. 18 LXXVIII' De traditione basilicae. | LXXX De obitu theodosi imp̃. | LXXXI Tractatus de sc̃o geruasio et protasio. | LXXXII De nabuthae || f. 18[b] Expliciunt capitula | Ambrosius iusto salutem | pulchrae[3]) ammones frater ut epistolares fabulas —

f. 22 committere ne dubitaueris. II. | Ambrosius. simpliciano salutem. | Motum[4]) te cum legeres significasti —

---

[1]) Vorn und hinten je ein Blatt, Fragmente Mailänder Urkunden enthaltend — [2]) Beide Briefe von einer Hand des zwölften Jahrhunderts — [3]) XVI 904 d — [4]) l. c. 1222 b

f. 23[b] affectu dilige ut facis. III. | Ambrosius simpliciano salutem | Quantus[1]) sit unusquisq, in suo munere exemplo de || —

f. 26 quia nos te diligimus. IIII *in marg.* | Ambrosius. Ireneo salutem. | Moueri[2]) te significasti mihi —

f. 28[b] in passio|nib. xp̄i gloriari V | Ambrosius felici salutem | Etsi[3]) corporis habitu[4]) minus ualebam —

f. 30 refundatur gratia. Vale et nos di|lige ut facis VI. | Ambrosius ireneo salutem. | Pythagoricum[5]) mandatum in aliquorum scriptis prędicari inuenimus —

f. 31[b] in dm̄ regi pharao[6]). Vale et nos ut facis. quasi filius dilige. | VII Explicit liber primus incipit liber II | Ambrosius simpliciano salutem. | Proxime[7]) cum ueteris amoris usu familiaris —

f. 37[b] deniq, et episto|lam scripsit. Calanus Alexandro. VIII. | Amici persuadent tibi manus et necessitatem in|ferre indorum. —

f. 39[b] trahens[8]) aera || f. 40 peccati. Vale et nos dilige ut facis. quia et ego[9]) diligo. VIIII | Ambrosius. faustino salutem | Acerbo[10]) te dolitururm dolore obitum germanę | —

f. 41[b] remuneratione securi Vale et nos dilige q̍a n' te diligim'. | X. Ambrosius. bellicio salutem. | Iactatum[11]) te graui aegritudine significasti mihi credi|disse —

f. 42 sanet te dn̄s ihs̄. Vale. XI. | Ambrosius simpliciano salutem | Videbamur[12]) proximae in disceptationes incidisse philo|sophiae —

f. 44 uite aeterne hereditatem. Vale *etc.* XII.| Ambrosius ireneo salutem.| Inter[13]) legendum cum paulum requieuissem animo.| —

f. 48[b] q̍a nos te ut parentes dilim' *sic* | Ambrosius ireneo[14]) XIII | ubi[15]) superiorem absolui epistolam et per|ferendam tibi tradidi. —

f. 51[b] et iustitia et redemptio. Vale *etc.* | XIIII Ambrosius. ireneo | Differentia[16]) caritatis utrum sit aliqua apud dm̄ | —

f. 54 operum | sobrietate. Vale. *etc.* XV. | Ambrosius ireneo | Superiore[17]) epistola scripsimus liberandā ab aduer|sariis —

---

1) l. c. 1228 a — 2) l. c. 1046 d — 3) l. c. 889 a — 4) habitu corporis — 5) l. c. 1051 a — 6) Pharaoni — 7) l. c. 1084 a — 8) contrahens — 9) te *add.* — 10) l. c. 1099 a — 11) l. c. 1270 a — 12) l. c. 1096 a — 13) l. c. 1054 a — 14) salutem *add. sic fere semper* — 15) l. c. 1061 a — 16) l. c. 1065 c — 17) l. c. 1071 c

Digitized by Google

f. 55[b] ppetua conlata sunt. Vale *etc.* | Ambrosius ireneo xvi | Pertulisti[1]) ad me quasi filius quęsiuisse aliquos | —

f. 56 quae referas requirentibus.| Vale *etc.* | Ambrosius. ireneo. xvii.| Poposcisti[2]) ut summam epistolae quae ad efe|sios —

f. 59[b] ut po|tui ptrinxi. Vale *etc.*| xviii. Ambrosius. clericis. | Plerũq,[3]) humanis obrepit m̃tib. ut aliqua leui p|stricti[4]) offensione. —

f. 61 seruite dño quia bonus dñs.| Explicit liber iiii incipit liber quintus. | Ambrosius orontiano.| Prophetae[5]) quidem congregationem gentium. | —

f. 66 remuneratione | dñi ihu. Vale *etc.* xx. | Ambrosius orontiano.| Superiore[6]) epistola de ea anima sermonem con|tulimus —

f. 67[b] omnium resurrectio.| Vale *etc.* xxi | Ambrosius orontiano.| Non[7]) ociosae quaerendum putasti —

f. 70[b] Iustus enim ex fide uiuit. Vale *etc.* xxii. | Ambrosius. orontiano. | Quaesisti[8]) a me utrum anima caelestis esse ui|deatur —

f. 72[b] solemur[9]) gloriae[10]) xxiii | Ambrosius. orontiano. | Superior[11]) epistola tuae inquisitioni —

f. 76 quae praeparauit | dñs diligentib. eum. xxiiii. | Ambrosius orontiano.| Concatenantur[12]) sibi epistulae nrãe. ut tãquam | —

f. 77 interpellat et sp̃s Vale | *etc.* xxv. | Ambrosius marcello| Apud[13]) me decursus est tui textus negotii —

f. 79 cari|tatis. et tranquillitatis. Vale *etc.* xxvi | Ambrosius. theodosio. imperatori. | Silentium[14]) meum rupit. sermo clementiae tue | —

f. 80 comm̃|do dño. xxvii. *m. al. add.:* diligat te dñs. quia tu dñi seruos diligis.| Ambrosius. eusebio epo.[15]) | Apparitor[16]) praefecturae. qui propter ||

f. 80[b] ad medicamenta sua reuer|tatur. Vale. *etc.* | Explicit liber v. Incipit liber vi. xxvi *sic* | Ambrosius. Sabino episcopo | Paulinum[17]) splendore generis in partibus —

---

1) l. c. 1232 b — 2) l. c. 1259 c — 3) l. c. 1273 b — 4) praestricti — 5) l. c. 1234 a — 6) l. c. 1241 b — 7) l. c. 1263 d — 8) l. c. 1074 a — 9) consolemur — 10) Vale *etc. add.* — 11) l. c. 1077 c — 12) l. c. 1082 b — 13) l. c. 1276 a — 14) l. c. 1165 b — 15) *om* — 16) l. c. 1167 a — 17) l. c. 1178 b

Digitized by Google

f. 83b Cuius am|mictus. non temporalis sed aeternus est xxviii. | Ambrosius cromatio. | Numquidnam[1]) mentitur ds̄. sed non men|titur —

f. 86 aptū nec uirib. Vale *etc.* xxx.| Ambrosius. orontiano. | Mouere[2]) te insinuasti mihi lectio[3]) εξαημερω.| —

f. 91 in caelo triumphauit. Vale *etc.* xxxi. | Ambrosius. ualentiniano imperatori | Etsi[4]) superioris legationis meae fides ita adpro|bata —

f. 94 inuoluero[5]) bellum tegentem. Vale.[6]) xxxii. | Ambrosius. orontiano. |Diuisionem[7]) egregie aduertisti proph&i|cā —

f. 98 cuius[8]) est om̄is honor | sēp & gła. Vale *etc.* xxxiii | Ambrosius. Sabino. | Remisisti[9]) mihi libellos. quos tuo iudicio probatiores —

f. 99b inciderit attexere. Vale fr̄ et dili|ge amantē tui quia plurimum te diligo. xxxiiii. | Ambrosius. Sabino | Quoniam[10]) tibi quoq. conplacuit nr̄arum usus —

f. 100 ut dn̄s nobis|cum sit Vale *etc.* xxxv.| Ambrosius. Sabino. | Lecto[11]) exęmero. utrum paradisum subtexuerim —

f. 102b tanto maiora pericula. Vale. | *etc.* xxxvi.| Ambrosius. sisinnio.| Quod[12]) filio nr̄o remisisti meo rogatu. quia te inconsul|to —

f. 103b excitandum arbitrati sunt. Vale *etc.* Explic̄ liber | vi. Incipit. liber. vii. xxxvii.|| f. 104 Ambrosius. constantio. | Suscepisti[13]) munus sacerdotii et in puppe —

f. 110 moderatorē potestatū omnium. Vale.| *etc.* xxxviii.| Ambrosius. Sabino. | Transmisi[14]) petitum codicem scriptum aptius atq, enoda|tius. —

f. 111 in opere significauit. Vale et nos | dilige ut facis.[15]) xxxviiii.| Ambrosius. eusebio.| Faustinus[16]) uterq, tibi redditus est. noƀ utrūq, ambro|sium pignus —

f. 112 se in uleus *sic*[17]) excussit. Vale *etc.* xl.| Ambrosius. Sabino.| Quem[18]) scripsisti maledici seminatorem sermo|nis[19]) —

---

[1]) l. c. 1155 b — [2]) l. c. 1129 b moveri — [3]) lecto — [4]) l. c. 1035 c — [5]) involucro — [6]) *om.* — [7]) l. c. 1136 a — [8]) cui — [9]) l. c. 1151 c — [10]) l. c. 1153 c — [11]) l. c. 1142 a — [12]) l. c. 1279 c — [13]) l. c. 879 b — [14]) l. c. 1150 b — [15]) quia nos et te diligimus *add.* — [16]) l. c. 1168 a — [17]) illaesus — [18]) l. c. 1145 — [19]) sermonis seminatorem

Digitized by Google

f. 115[b] deniq. adornat fugam. Vale *etc.* XLI.| Ambrosius. ireneo. | Clamauit[1]) pdix. congregauit quae non | —

f. 117[b] ut sit sapi|ens. Vale *etc.*| Ambrosius. siricio. XLII | Prisco[2]) amico et equaelio[3]) meo dedisti | — adipisci gratiae. Vale *etc.* XLIII. | Ambrosius. attico.| Prisco[4]) meo dedisti litteras. priscus meus mihi red|didit — priscus aduenerit. Vale *etc.* XIIII. *sic* | Ambrosius felici.| Misisti[5]) mihi tubera. et quidem mirae magni|tudinis —

f. 118 redimendum putes. uale et nos amantes | tui dilige *etc.*[6]) XLV | Ambrosius. romulo.| Cum[7]) sis in agro. miror qua ratione de me quę|rendum —

f. 118[b] panes dic̃ dñs̃. uale *etc.* XLVI | Ambrosius. titiano | Venit[8]) tibi innocens uictoria —

f. 119 offen|sionis. Vale & nos dilige ut filius. quia nos te | ut parentes diligimus. XLVII.| Ambrosius siricio. | Gratum[9]) est mihi cum litteras accipio tuas. | —

f. 119[b] in israhel. Vale et nos dilige. quia et nos | amantem nr̃i et parentem diligimus. XLVIII. | Ambrosius. foegadio[10]) et delfino epis̃.| Polibius[11]) filius nr̃ cum de africanis regressus | partib. —

f. 120 orate pro nobis. quia ego uos diligo. XLVIIII. | Ambrosius. romulo.| Epistolarum[12]) genus propterea reptum. ut quidã | —

f. 122 eligendum | & sequendu (e. s. *add. m. al.*) sit. Vale *etc.* | Ambrosius seuero ep̃o.| Ex[13]) ultimo persidis profectus sinu. iacobus frater et conpb̃r nr̃ | —

f. 122[b] a nemine diiudicat.| Vale *etc.* | Ambrosius studio. LI. | Recognosco[14]) purae affectum mentis & fidei studium —

123[b] in necessitate sit legis. Vale *etc.* | Ambrosius. anatolio[15]). munerio[16]). seuero. .LII. | Filippo machedonio. ammiano. theodosio. Eutropio. claro.| —

f. 125[b] sicut lilium floreat. Valete *etc.* | Ambrosius ep̃s anisio fratri.| Iam[17]) dudum te[18]) teneo. et si nuñ primo[19]) lego. meritisq. compertum —

---

[1]) l. c. 1069 a — [2]) l. c. 1283 b — [3]) aequaevo — [4]) l. c. 1284 b — [5]) l. c. 888 a — [6]) *om.* — [7]) l. c. 1231 b — [8]) l. c. 1164 c — [9]) l. c. 1282 b — [10]) Segatio — [11]) l. c. 1283 b — [12]) l. c. 1225 a — [13]) l. c. 1182 b — [14]) l. c. 1040 a — [15]) l. c. 955 c — [16]) Numerio — [17]) l. c. 959 b — [18]) *om.* — [19]) primum

Digitized by Google

f. 126[b] testamentum pacis | custodias. Vale *etc.* | **Ambrosius.** candidiano fratri. LIIII. | Summus[1]) quidem splendor — **sermonibus.** dilige *etc.* | Explicit. lib̄ VII. Incipit liber. VIII. | Ambrosius. **ireneo** LV. | Quaeris[2]) * a me cur dn̄s ds̄ manna. —

f. 128 summenda populo forent. Vale *etc.* | Ambrosius. iusto. .LVI. | Negant[3]) plerique nr̄os secundum artem scripsisse **nec nos** ob| nitimur. —

f. 130 natura et substantia | Vale *etc.* LVII. | Ambrosius. syagrio. | Prospiciendum[4]) ēē. ne de nro obloquantur iudicio —

f. 134 se praeberent misericordia. | Vale *etc.* LVIII. | **Ambrosius** siagrio. | Quae[5]) sint in nr̄o iudicio decursa. —

f. 138[b] acerba et grauis contume|lia. Vale *etc.* .LVIIII. | **Ambrosius** paterno. | Paterni[6]) quidem unanimi mei saluationem[7]) legi —

f. 140 carissima pronepotes. Vale cum tuis omnibus. | **Ambrosius** cinegio. .LX. | Quam[8]) ingenuo commendasti pudore. — ad uere|cundiam. Vale *etc.* | Ambrosius antonio. .LXI. | Numquam[9]) est acitus[10]) mihi. nec umquam tuo me —

f. 140[b] non defuisse | arbitrerer. Vale *etc.* | Ambrosius. *alipio.* .LXII. | Anthiocus.[11]) u. c̄. reddidit mihi eximi&atis tuae — **referre** quod acceperat. Vale *etc.* .LXIII. *sic* | Explic̄ liber VIII Incip̄ lib̄ VIIII. | Ambrosius uigilio. | Poposcisti[12]) a me institutionis tuae **insignia.** qm̄ nouus | adscitus[13]) es ad sacerdotium. —

f. 148 insidiae suc|cedant. Vale *etc.* LXIIII. | Ambrosius. ireneo. | Decursa[14]) lectione apl̄i. non perfunctorie mo*tus es. | —

f. 150[b] et uenia donatur. Vale *etc.* .LXV. | Ambrosius. ireneo. | Audisti[15]) fili hodie lectum in apl̄o quia lex pedagogus nr̄ | —

f. 152[b] quos timebatis. | Vale *etc.* .LXVI. | Ambrosius clementiano. | Etsi[16]) sciam quod nihil difficilius sit quam de apl̄i lec| tione —

f. 154 exurgit plenitu|dinis xp̄i. Vale *etc.* LXVII. | Explicit epl̄a. II. Incipit epistola. III. | Ambrosius orontiano. | Si[17]) abraham credidit dō et reputatum est ei —

---

[1]) l. c. 1286 a — [2]) l. c. 1219 b — [3]) l. c. 912 a — [4]) l. c. 891 b — [5]) l. c. 898 c — [6]) l. c. 1183 b — [7]) salutationem — [8]) l. c. 1282 a — [9]) l. c. 1284 c — [10]) es tacitus — [11]) l. c. 1284 b — [12]) l. c. 982 c — [13]) accitus — [14]) l. c. 1251 b — [15]) l. c. 1254 b — [16]) l. c. 1257 b — [17]) l. c. 1267

Digitized by Google

f. 155[b] et ego mun|do. Vale *etc.* LXVIII. | Explicit epistola. III. Incipit epistola. IIII. | Audisti [1]) fr̄ lectionem euangelii in qua decursum est. | —

f. 157 nocere se credunt. | Vale *etc.* LXVIIII. | Ambrosius ireneo. | Etsi[2]) iam superiore epistola. hanc quam proposuisti —

f. 160 sed plecteret. Vale *etc.* Explic̄ epl̄a. III. ad gal̄s. LXX. | Ambrosius constantio. | Non[3]) mediocris plerosq. mouet quaestio. quaę causa circum|cisio —

f. 165 si qua pro religionis obsequio | deferuntur. Explicit lib̄. VIIII. Incip̄ lib̄. X. feliciter. | Ambrosius theophilo. .LXXI. | Non[4]) habeat[5]) quod urgeat euagius et habet quod metuat | —

f. 166 huiusmodi examinis adipiscamur. LXXII. || f. 166[b] De[6]) bonoso direx̄ ep̄o. quibus uel pro ueritate uel pro modestia | —

f. 167 unde ur̄ae normam expectamus sententiae. || f. 167[b] Ambrosius ep̄s. beatissimo pricipi et xp̄ianissimo imp̄ri ualen|tiniano. LXXIII. | Cum[7]) om̄s homines qui sub dicione romana sunt uobis mili tent —

f. 170 intellegis profuturum. LXXIII. | Explic̄ epistola sc̄i ambrsii. *sic* ep̄i | Incipit. relatio. simma|chi praefecti. urbis. romae.[8]) | Vbi[9]) primum senatus amplissimus. semperq. ur̄ subiecta le|gibus —

f. 173 principis non fuisse. | Explic̄ relatio symmachi uiri clarissimi prf̄ti | urbis. Incip̄ ambrosii ep̄i contra relation̄e[10]) || f. 173[b] Ambrosius ep̄s. beatissimo. principi. et clementissimo. imp̄ri | ualentiniano. auḡ. | Cum[11]) uir clarissimus p̄ęfectus urbis symachus ad clem̄|tiam —

f. 179[b] iudicas c̄uenire. LXXVI. | Clementissimo principi. ac beatissimo imperatori theodosio auḡo. ambrosius episcopus. | Exercitus[12]) semper iugibus fere curis sum imperator beatissime | —

f. 185 nec[13]) si necesse. e̅et audires in ecclesia. || f. 185[b] Incipit contra auxentium.[14]) LXXVII. | Clementissimo imp̄ri. et beatissimo augusto. ualentiniano. | ambrosius ep̄s. Dalmatius[15]) me tribunus et| notarius —

---

[1]) l. c. 1271 a — [2]) l. c. 1042 b — [3]) l. c. 1243 c. — [4]) l. c. 1170 a — [5]) habet — [6]) de causa Bonosi ex Capuanae synodi decreto iudicanda l. c. 1172 b — [7]) l. c. 961 b — [8]) urbis praefecti — [9]) l. c. 966 b — [10]) *om.* — [11]) l. c. 972 a — [12]) l. c. 1101 c — [13]) ne — [14]) *om.* — [15]) l. c. 1063

Digitized by Google

f. 187[b] qui palatii secreta | nec quaero. nec noui. LXXVII. | Ego ambrosius eps̃ hunc libellum obtuli clementissimo. im|peratori et beatissimo augusto ualentiniano | Incipit contra[1]) auxentium de basilicis tradendis. | Video[2]) uos prȩter solitum subito ẽe turbatos. atq. adser|uantes mei. —

f. 195 ad redimenda nr̃a | peccata donauit. Explic̃ LXXVIII. | Qm̃[3]) omnibus epistolis fere sollicite quaeris de eccƚa | —

199[b] suã expleant. | Incipit de obitu theodosii[4]) imp̃. ubi diei quadragesimȩ eius | fecit uerbũ ambrosius. LXXXI. | Hoc[5]) nobis motus terrarũ graues. hoc iuges pluuiae mina|bant. —

f. 208[b] tenebis hospitio. ||

Ambrosius *de fide, de spiritu sancto, de incarnatione dominica.*

267. membr. 8. foliorum 183. saec. IX—X.

f. 1[6]) *Ueber der Zeile* lib̃ sc̃i ambr̃ ad grañu imp̃re de fide | Epistola augusti gratiani ad domnũ ambrosiũ[7]) | Ambrosio religioso sacerdoti omnipotentis dĩ. gratianus augustus. | Cupio ualde — quẽ colimus ih̃m xp̃m.[8]) Expƚ | Incipit de fide liber primus. sc̃i ambrosii ep̃i | Regina[9]) austri uenit audire —

f. 1[b] pietatis exemplum. | Expositio fidei.[10]) Adsertio autẽ nostrae fidei —

f. 2 sed unitate naturae | De dõ uno. Vnũ ergo dm̃ non duos aut tres deos dicimus. —

f. 17 qui id etiã tuis ope|ribus contulisti. Explicit liber primus. | Incipit liber secundus *m. s. XIV add.:* pme partis | Satis ut arbitror libro superiore sancte imperator. | edoctũ est —

f. 32[b] fidei su*e tropea mereatur. Explicit | liber. II. de fide. Incipit liber eiusdem. III. | quoniam clementissime imperator gratiane[11]) (g. *add. m. post.*) instruen|di tui gratia —

---

1) sermo contra — 2) l. c. 1007 c — 3) ? — 4) oratio *add.* imp̃ — ambr. fehlt — 5) l. c. 1385 a — 6) Vorn und hinten je zwei Blätter dem Anschein nach aus einer Handschrift der vitae pontificum des Anastasius (saec. XI—XII) — 7) Gratiani ad Ambrosium epistola XVI 875 b — 8) Iesu Christi — 9) l. c. 527 a — 10) Die Capitelüberschriften fehlen — 11) *om.*

Digitized by Google

f. 49 aduersarii cruentatū sed xp̃i p̃miis coro|natum. Explicit lib̃. iii. Incipit liber. iiii. | Consideranti mihi imperator auguste. qua ratione sic | —

f. 67 brachiis crucis umbra uelaret. Explicit | liber iiii. incipit liber quintus. | Quisnam est fidelis seruus et prudens quem constituit dn̄s | —

f. 98 sed ex carnis infirmitate me|titur. amen [1]). Explicit liber. v. | Incipit liber. vi. | Ambrosio [2]) religioso sacerdoti omnipotentis dī gratianus | augustus. Cupio ualde — quem colimus ih̄u xp̃i. Tituli. libri. i. | i. Non esse inter creaturas sc̄m sp̃m —

f. 98[b] (xviiii) ita et filiûs et | sp̃s dī. Tituli libri. ii. | i. Quia dn̄s sp̃s quia uirtus sp̃s —

f. 99 (xi) sic et spiritus reuelauit. | Tituli libri. iii. | i. Quia sp̃s super xp̃m. et sicut filius —

f. 99[b] (xxiii) Quia omnipotens etiam sp̃s sc̄s. | Hieroboal[3]) cum sub arbore ut legimus quercum[4]) tritici | —

f. 122[b] (xxviii)[5]) & meretrices in lacū[6]) Iezabel se cruore lauerunt. | Finit liber vi. | Incipit liber vii. | Etsi in libro primo ueteris historię lectione patefactum sit. | —

f. 143 nā qui imparem [7]) nescit fecit[8]) aequalem | Explicit liber. vii. || f. 143[b] Incipit liber viii. Superiore [9]) libro | euidentibus testimoniis scripturarū docuimus apłos | —

f. 166[b] (xxiii) [10]) detra|hes eum. qui alta scrutatur dī. | Explicit de spū lib̃r. viii | Incipit liber. viiii de incarnatione [11]) | Debitū [12]) cupio soluendū sed hes̃tnos meos ñ inue|nio —

f. 183[b] et per omnia | p*enetrans. Spirituum intellegibilium. | Explicit liber viiii. | Ͻ-CHϽ-C̃HΘω Ͻ-CHY ΔωϽ-CY ΔωϽ-C//NH:·||

Ambrosius *de fide, de spiritu sancto, de incarnatione dominica, de sacramentis, de Nabuthe.*

5760. membr. Grossoctav. foliorum 193. saec. IX—X.

Vorsetzblatt In hoc uolumīe *etc.*

---

[1]) *om.* — [2]) cf. f. 1 — [3]) de spiritu sancto libri tres ad Gratianum Augustum l. c. 703 b. Hierobaal — [4]) quercu — [5]) XVI — [6]) lacu — [7]) se imparem — [8]) facit — [9]) superiori — [10]) XXII — [11]) de incarnationis dominicae sacramento liber unus l. c. 817 — [12]) fratres *add.*

Digitized by Google

f. 1 Iste liber est — sub nūo 33.| Liber scti .33. columbani de bobio | Liber fidei[1]) primus sci ambrosii ad gratianum imprm.[2]) | Regina[3]) austri uenit audire sapientiā salomonis ut in libro regnorū | — *Unten* Iste liber ē sci colūbani de bobio *m. s. X.*

f. 13 qui[4]) &iā | tuis operibus contulisti. Explicit liber primus.| Incipit liber secundus | Satis ut arbitror libro superiore sancte imperator. —

f. 26ᵇ fidei suę tropea mereatur | Explicit liber secundus || f. 27 Incipit liber tertius. testimonia libri tertii.[5])| Quia altissimus dī filius | — quod unus sit filius cum patre substantię. | Qm̄ clementissime imperator instruendi tui gr̄a —

f. 46 aduersarii cruentum[6]) sed xp̄i p̄miis | coronatum. Explicit lib. III. Incipiunt capitula libri. IIII. | I De eo quod scriptū. ē. om̄is uiri caput xp̄s est. caput aū mulieris uir. Caput xp̄i ds̄. | — VIIII[7]) Quod uitē se filius sedm incarnationem dixerit. | Considerauti mihi imperator auguste qua rati|one —

f. 55ᵇ salutaribus | brachiis crucis umbra uelar&. Explicit liber quartus || f. 56 Incipiunt capitula libri. quinti. | De eo quod scriptum est ut cognoscant —

f. 56ᵇ Non est ur̄m scire tempora & annos quę pater posuit in sua po|testate. Explic capit libri. Incipit liber.v.| Quisnam est fidelis seruus & prudens quē constituit dn̄s | —

f. 78ᵇ sed ex car|nis infirmitate metitur.|| f. 79 Incip̄ epl̄a gratiani imp̄ris ad scm̄ ambrosium epm̄. [8])| Ambrosio religioso sacerdoti omp̄tis dī. gratianus augustus. Cupio | ualde [9]) quē recordor — colimus ihu xp̄i. | Incipit liber primus scti ambrosii. de trinitate [10]) *(m. s. XV.)* | Hierobaal[11]) cū sub arbore ut legimus quęrcu tritici messē uirga cęderet.| —

f. 95 & mer&rices illacu[12]) Iezabel se cruore lauerunt. | Explicit lib primus felicit. Incipit liber scds. || f. 95ᵇ Etsi in libro primo ueteris historię lectione —

f. 110ᵇ nam qui se inparem | nescit fecit[13]) aequalem. Explicit liber secundus felicit || f. 111 Incipit liber tertius | Superiore[14]) libro euidentib. testimoniis —

---

[1]) de fide — [2]) Augustum — [3]) XVI 527 a — [4]) id *add.* — [5]) *om.* — [6]) cruentatum — [7]) XII — [8]) Gratiani ad Ambrosium ep. l. c. 875 b — [9]) ut *add.* — [10]) de spiritu sancto — [11]) l. c. 703 b — [12]) in lacu — [13]) facit [14]) superiori

Digitized by Google

f. 127[b] sed quomodo detrahes e. qui al*ta scrutat dī. | Explicit liber tertius. Incipit lib̄ quartus.[1]) | Debitū[2]) cū disoluendū.[3]) sed hesternos meos —

f. 140[b] penetrans. spirituum intellegibilium. | Explicit deo gratias amen. | Incipit libellus fidei sc̄i ambrosii. | Vnus[4]) ds̄ sic̄ scriptū ē. Audi isrł dn̄s ds̄ tuus ds̄ unus —

f. 141[b] deputata sunt. non colenda. Explicit libellus fidei sc̄i ambrosii. | amen. || f. 142 Incipiunt libri sc̄i ambrosii de trinitate[5]) | Tu[6]) unus ds̄ pater &[7]) fili & sc̄e sp̄s qui unitam[8]) dītatē nobis declara|sti. —

f. 146 sc̄i sp̄s fecisse memini.[9]) | Explicit lib. I. de unitate trinitatis.[10]) Incipit | liber secundus de propriis personis et[11]) unito nōe diuinit[12]) | Nunc per singula nomina personarum. —

f. 148[b] tantū dicas &[13]) filiū & sc̄m sp̄m[14]) | Expl̄ lib̄. II. de propriis personis. e' de unito nōe diuinitatis. || f. 149 Incipit liber tertius de assūtione hominis.[15]) | Quemadmodum in dītatē[16]) unā ęqualitatē —

f. 154[b] om̄is infirmitas[17]) homini. ē. imputanda. | Exp̄ lib̄ tertius. Incipit lib̄ quartus de singulis | nominibus aduersus nouellas hereses potentini[18]). | hinc[19]) iam de singulis nominibus atq. personis. Identidē re|fers[20]) mihi. —

f. 157[b] in ꝑsonis ꝑfecte | distinguntur.[21]) Expl̄ lib̄ quartus de singulis nōib; | aduersum nouellas hereses potentini. | Incipit lib̄ quintus de una[22]) ac sempiterna | substantia trinitatis. | hic contradicentis ꝑsona ē. arriomanitarum cur cone|xus[23]) —

f. 161[b] inuisibilis plenitudo diuinitatis[24]) || f. 162 Expl̄ lib̄. v. Incip̄ lib̄ VI. de beatitudine filii dī[25]) | et de praescriptione[26]) sectae pessimae. | Posco a te de unito deitatis nomine multifarie dictū | —

---

1) de incarnationis dominicae sacramento liber unus — 2) l. c. 818 — 3) fratres cupio solvendum — 4) ? — 5) Vigilii Tapsensis de trinitate lib. XII quos edidit sub nomine S. Athanasii, episcopi Alexandrini. — 6) LXII 237 b — 7) unigenitus deus filius, deus spiritus sanctus — 8) unam — 9) me memini — 10) de unita trinitate deitatis — 11) de *add.* — 12) trinitatis — 13) sic profitearis esse — 14) spiritum sanctum — 15) contra Marcellinum haereticum *add.* — 16) in una deitate eademque — 17) passionis *add.* — 18) novellam haeresim cuiusdam Potentini Urbici — 19) hic — 20) refer — 21) ostenduntur et deitatis — indicatur — 22) unita — 23) confessus — 24) Unde ne malus — investigandum sit *add.* — 25) fidei — 26) proscriptione

Digitized by Google

f. 165 deitas in eo uidebatur[1]). | Expł lib̃. vi. Incipit lib̃ vii. de professione re|gulae catholicae cum increpatione heretica[2]). | Propter qđ impensissime obsecro tuę[3]) sublimitatis gloriã | —

f. 167 corũ[4]) operatio in factura. | Expl̃ lib̃. vii. de professione regulae | catholicae cum increpatione heretica. || f. 167[b] *Ueber der Zeile m. s. XV:* Amƀ de iniciãdis sacramẽtis[5]) | Celebrata[6]) actenus mysteria scrutaminum inquisitum est ne immun|ditia —

f. 169[b] fortius recensis[7]) ubi s̃ fideles[8]). || f. 170 Finit liber primus. incipit liber secundus.[9]) | De[10]) sacramĩtis quę accepistis sermonem adorior —

f. 174 uitę pręferas temporali[11]). Finit lib̃. ii. Incip̃ lib̃ tertius | Hesterno de[12]) fonte disputauimus cuius species ueluti quędam | —

f. 176 de sacramĩtis ipsius[13]) tractabimus. Finit lib. m̃. Incipit lib̃. iii. | In ueteri testamĩto sacerdotes frequent in primũ tabernaculum | —

f. 178[b] semp & in om̃a secula seculorũ. | Amen. Explicit lib̃. iiii. Incipit lib̃. v. | Hesterno sermo ñr atq.[14]) tractatus usq. scĩ altaris sacramĩta deductus | —

f. 181 semp & in om̃a scła scłorũ.[15]) | Explicit liber quintus Incip̃ lib̃ sextus | Sicut uerus. ẽ. dĩ filius dñs nr̃ ihs̃ xp̃s. Non —

f. 182[b] uir|tutis. ẽ. non pudori.[16]) ẽ. Tamen quomodo possis orare[17]) *über die Hälfte der Seite leer* || f. 183[18]) mulieris grauitas & pudicitię[19]) &*ius[20]) bona conuersatio ut uirũ suũ uoc& —

f. 183[b] semp & in om̃a scła seculorũ. | Amen. ||

f. 184 Nabutę[21]) historia tempore uetus est usu cotidiana. | Quis enim diuitum —

f. 193[b] Parricide cain peccasti qui|esce. ut modũ peccato suo imponer&.[22]) cogitationes ũrę[23]) ||

---

1) sicut dixit — fiat *add.* — 2) haereticorum — 3) *om.* — 4) eiusdem trinitatis — 5) Maximi Taurinensis (app.) sermo VII de die dominicae ascensionis — 6) LVII 853 d celebratis — mysteriis — 7) fueris, recenses — 8) incipias — recenseri *add.* — 9) Ambrosii de sacramentis lib. I. — 10) XVI 417 — 11) Per Christum — amen *add.* Ende des zweiten Buches — 12) die de — 13) ipsis — 14) ac — 15) amen *add.* — 16) pudoris — 17) l. c. 458 b — 18) l. c. 459 a — 19) pudicitia — 20) eius — 21) Ambrosii de Nabuthe Jezraelita liber unus. XIV 731 a. Von hier an eine spätere Hand, saec. X—XI. — 22) poneret — 23) l. c. 753 a

Ambrosius *de fide, de spiritu sancto, de incarnatione dominica, de dignitate sacerdotali, de mysteriis, de sacramentis, de officiis.*

266. membr. fol. foliorum 195. saec. IX.

f. 1 Incipiunt nomines. sacerdotales. frs̃ | hugƀtus. p̃sƀ. Leutric'. monac'. | hadleƀtus. Berengarius. Theotrađ. | Viuerius. Rotrađ. Randuin'. Giselmunđ. | Alđƀtus. Heligauđ. | Noduinus. Sicauđ. | Lantharius. Drotƀt'. Leotuualđ. | Irmenulfus. hodo. Lantharius. simiłt | Ermenharius. Rodouuarđ. Bernegarius. | Odolđ. (*ex* Otolđ.) Audinus. | *Folgen vier Alphabete, zuerst das einer Geheimschrift, dann ein Runenalphabet mit übergeschriebenen Namen*[1]*, schliesslich das griechische und hebräische Alphabet* ||

f. 1ᵇ In hoc corpore continent | libri. sc̃i. ac beatissimi ambrosii ortodoxi ep̃i | de trinitate libri. v. | De dominica incarnatione liber unus | de pastoribus liber unus | de misteriis liber unus | de sacramentis libri vi | de officiis libri. iii. | Ambrosio.[2] religioso sacerdoti omnipoten|tis d̃i gratianus augustus | Cupio ualde[3] quem recordor absentem —

f. 2 quem colimus ihũ xp̃i. Explicit | Epistola gratiani augusti | ad sc̃m ambrosium ep̃m incipt | Ambrosio religioso sacerdoti omnipotentis d̃i. gratianus | augustus. cupio ualde quem recordor absentem — quẽ colimus ihũ xp̃i. explicit || 2ᵇ Incipit liber sc̃i ac beatis|simi. ambrosii. ortodoxi | episcopi. de[4] trinitate | ad gratianum imperatorẽ | Regina[5] austri uenit audire sapienti|am salomonis. in libro regnorũ legimus. hirã quo|que rex ad salomonem misit ut cognoscer& eum. | tu quoque sancte mperator *(corr. m. al.)* gratiane u&eris imitator | historiae —

f. 3 sed unitate naturae. De d̃o uno[6] | Vnũ ergo dñ non duos aut tres deos dicimus. ut impia arrianorũ | —

f. 15ᵇ (vii)[7] inui|sibilis aut bonus non ẽe. qui[8] &iã tuis operibus contulisti. | Finit liber primus. Incipiunt capitula | libri secundi. | i Quod arriani bonum d̃i filium negent. | — iiii. De dño

[1]) Nach meiner Mittheilung von Dietrich herausgegeben Germania N. R. I S. 77 ff. Die Handschrift stammt übrigens nach meiner Ansicht aus Corbie in Frankreich, nicht aus Corvey in Westfalen — [2]) Gratiani ad Ambrosium epistola XVI 875 b — [3]) ut *add.* — [4]) de fide ad Gratianum Augustum libri quinque — [5]) l. c. 52 — [6]) Die Capitelüberschriften fehlen — [7]) XXII — [8]) id *add.*

Digitized by Google

maiestatis dĩ filio | Incipit liber secund̃ de patre et filio[1]). | Satis ut arbitror libro superiore sc̃e impe|rator edoctum —

f. 26ᵇ (ııı) [2]) fultus auxilio fidei | suae trophea mereatur.| Explicit liber secundus de patre et filio [3]) | Non ẽẽ. inter creaturas sp̃m nec inter | omnia sed super omnia. —

f. 27 Quia sicut pater flumen | ita et filius ita et sp̃s dĩ | Expliciunt capitula in libro .ı. | Incipit liber primus de sc̃o sp̃u. | Hieroboal[4]) sub arbore ut le|gimus quercus [5]) —

f. 45 (xx) [6]) & meretrices ad lacum [7]) iezabel se cruore lauerunt; | Explicit liber primus de sp̃u sc̃o | ı Quia dñs sp̃s quia uirtus sp̃s sicut filius uirtus & pat̃ uirtus |—

f. 45ᵇ (xıı) Quia sicut filius patrem nouit & pat̃ filiũ sic & sp̃s patrẽ dnm̃ nouit | & sicut pat̃ reuelat nobis q̃ sua s̃ sic & filius. sic & sp̃s reuelat. | Incipit liber .ıı. de spũ sc̃o | Etsı in libro primo libro [8]) *(corr. m. al.)* uete|ris historiae lectione patefactum —

f. 62ᵇ (xıı)[9]) Nam qui | se inparem nescit fecit [10]) aequalem; Finit liber. ıı | Incipiunt capitula libri .ııı. de sp̃u sc̃o | ı Quia sp̃s sup xp̃m & sicut filius sp̃m misit et sp̃s filiũ dĩ misit | —

f. 63 (xxıı) Quia omp̃s &iã sp̃s sc̃s; | Expliciunt capitula libri tertii de sp̃ũ sc̃o | Incipit liber. ııı. de sp̃ũ sc̃o | Superiore [11]) libro euidentibus testimoniis | scripturarum docuim'. —

f. 64 dñs mi|sit me [12]) & sp̃s eius; ı Quia sp̃s super — misit [13]) | Quis. ẽ. qui dicit misit me dñs —

f. 84 (xxıı) Sed quomodo detrahes eũ qui alta scrutat̃ dĩ. | Explicit liber tertius de sp̃ũ sc̃o feliciter | Incipit liber sc̃i ambrosii | de incarnatione dominica [14]) | Debitum [15]) cupio soluendum sed hesternos meos | non inuenio creditores —

f. 101 om̃a spectat. [16]) et p om̃a penetrans spũũ intellegibiliũ; | Incipit sermo sc̃issimi ambrosii ortodo|xi mediolanensis ep̃i qui pastoralis dicit̃ | Si [17]) quis fr̃ oraculum reminis|catur. quo fruge famulorum [18]) de seruata sibi pecunia quã | —

---

[1]) de patre et filio *om.* — [2]) XVI — [3]) Buch 3—5 fehlen — [4]) l. c. 703 Hierobaal cum — [5]) quercu — [6]) XVI — [7]) in lacu — [8]) *om.* [9]) XIII — [10]) facit — [11]) superiori — [12]) *om.* — [13]) quia — misit *om.* Das erste Cap. der Ausg. beginnt mit Superiori f. 63 — [14]) de incarnationis dominicae sacramento lib. unus l. c. 817 — [15]) fratres *add.* — [16]) spectans — [17]) XVII 567 b de dignitate sacerdotali — [18]) dominus frugi famulum

Digitized by Google

f. 107ᵇ quae scis in regna[1]) saeculorum dare ꝓmisisti.[2]) Amen: | In nomine dñi nostri ihū xp̄i | Incipit liber beatissimi[3]) ambrosii | mediolanensis ep̄i primus liber de mysteriis[4]) | De[5]) moralibus cotidianū | sermonem habuim'. Cum uel patriarcharum ges|ta uel ꝓuerbiorum —

f. 116ᵇ consecunt̃ ueritatem regenerationis cooperet̃.[6]) | Explicit liber de mysteriis feliciter | Incipit de sacramt̃is lib̃ primus | De[7]) sacramentis quae ac|cepistis sermonem adorior —

f. 119 gratiam patris & filii & sp̄s sc̄i; cui trinitati ꝑpetuum. ẽ.[8]) | a sclis. & nunc et semp et in omnia saecula saecu|lorum. | Explicit liber prim̃ sc̄i ambrosii de sacramt̃is | Incipit eiusdem liber secundus | In diluuio quoq; figuram baptismatis | praecessisse —

f. 121ᵇ uitae p̄feras | temporali.[9]) Explicit liber secundus de sacramt̃is | Incipit eiusdem liber tertius flc̃tr | Hesterno die fonte[10]) disputauimus. cuius species uelu|ti —

f. 123ᵇ si dn̄o plac&. de sacramentis ipsis tractabimus; | Explic̃ liber .III. | Incipit liber .IIII. | In ueteri testamento sacerdotes. frequenter in primū | tabernaculum —

f. 125ᵇ inluminare dignet̃. p unigenitum — f. 126 saecula saeculorum. am. *add. m. post.* Explicit liber quartus | Hesterno sermo ur̃ adtracta|tus[11]) usque ad sc̄i altaris sacramenta deductus. ẽ —

f. 128ᵇ Quis[12]) contra nos. Ipsi ergo laus — saeculorum. Amen. | Explc̃t liber .V. Incipit liber VI | Sicut uerus est dĩ filius dn̄s nost̃ ihs̃ xp̄s non quem|ammodum —

f. 131 et ad praemia uirtu|tum ꝑuenire possetis (e *in* i). p dm̃m — saeculorum; Amen | In nomine sc̄ae trinitatis | Incip̄ tract̃ sc̄i ambrosii con|f̃ et ep̄i de officiis[13]) lib̃ primus | Non[14]) adrogans uideri ar|bitror. si inter filios suscipiam affectum —

f. 161 profeticę benedictionis inueniat. Apud eum | qui uiuit.[15]) | Beatę memoriae ambrosii confes|soris et ep̄i. de officiis explicit liber | primus. | Incipit liber secundus | Superiore libro de officiis tractauimus. quę conuenire honestati —

---

[1]) in fine — [2]) perpetua *add.* — [3]) sancti — [4]) de mysteriis liber unus — [5]) XVI 389 a — [6]) operetur — [7]) l. c. 417 a — [8]) regnum *add.* — [9]) per Christum — amen *add.* — [10]) de fonte — [11]) ac tractatus — [12]) qui — [13]) de officiis ministrorum — [14]) l. c. 23 a — [15]) et regnat — amen *add.*

Digitized by Google

f. 179 erit uobiscum in dño ihū. cui est honor gloria | magnificentia potestas cū spū sc̄o in secula seculorum. Am̄. || f. 179[b] Explicit liber secundus.| Incipit liber. tertius. | Dauid propheta docuit | nos tamquā in ampla domo deambulare in corde nr̄o & conuersari | —

f. 195[b] conpendio expressa. plurimum instructionis conferat; | Explicit de officiis lib̄. III | sc̄i ambrosii ep̄i ecclesię | mediolanis ·; ||

Ambrosius *de Isaac et anima, de bono mortis, de fuga saeculi, de Jacob et vita beata.*

5759. membr. 8. foliorum 113. saec. IX—X.

Liber sc̄ti .34. columbani de bobio | Incipit. liber. beati. ambrosii. de isa|ac. et. anima.| In. patre.[1]) nobis. sc̄i. isaac. uel | origo satis expressa est.[2]) uł grā. Cū[3]) ad —

f. 20[b] q his utit[2] seruare se debet et | custodire. Exp̄l de isaac et anima liber .I. || f. 21 Incipit liber secundus | de bono mortis. | Quoniam[4]) de anima superiore | —

f. 42 decus. gła.[5]) ppetuitas. a seculis et nunc et sē|p. et in om̄ia sc̄la sc̄lo͡r. amen. Exp̄. de bono mortis; | Incipit de fuga seculi. liber .III. | Frequens[6]) nob̄ de effugiendo sc̄lo isto[7]) sermo; | atq; utinā —

f. 55[b] Fuga hec nescit | frigus timoris. tremorē mortis. contractionē[8]) ||

f. 56—63 *mit ausradirter Schrift*

f. 64 nedixit[9]) dominus. Videtur naturę gratiam p̄|tulisse cultionis labori. Et confirmauit | esau dicens. Iuste uocatum est nomen eius[10]) | iacob. —

f. 66[b] reconcilia|cionis futurę fidem auserint. Per domi|num nr̄m ih̄m.[11]) cui regnum est a sc̄lis et nunc | et sēp et in omnia sc̄la seculorum. amen. Expl̄c || f. 67 Incipit de iacob et uita be|ata. liber

1) XIV 501 a — 2) est expressa — 3) cui — 4) l. c. 539 a — 5) gloria decus — 6) l. c. 569 a — 7) est *add.* — 8) l. c. 585 a — 9) l. c. 592 c — 10) illius — 11) Christum *add.*

Digitized by Google

.III. | Necessarius [1]) ad disciplinam bonis [2]) sermo | omnibus [3]) plenus prudentię. et mens | —

f. 83ᵇ si|bi adsit summa animi tranquillitate | pfusus. Amen. [4]) Explicit. de iacob et uita beata liber primus. Incipit li|ber secundus || f. 84 Superiore libro de uirtutũ pre|ceptis disputauimus. sequenti cla|roꝝ uirorum —

f. 104ᵇ et q2 n̈os non potuit | uincere. & quia atroci peremptus ÷ morte. || f. 105—113 *mit ausradirter Schrift* ||

AMBROSIUS *de mysteriis, de sacramentis, de paenitentia, alia.*

296. membr. 4. foliorum 144. saec. X. [5])

f. 1 hęc s̃ nomina libroꝝ sc̃i inuentii. Expositiones | euangelioꝝ sex. Vnũ de uerbis dñi scđm mat .I. | Al. scđm marcũ tertiũ scđm iħm quartum simil̷ scđm iħann | v expositio esaie; VI flores euangelioꝝ. libros ꝓph&arũ .III. | Pasionales. VIII siue. uitas; de cantica canticoꝝ .I. | de templi sc̃oꝝ .I. Regulas .III. bestiarũ .I. | librũ .I. inaronima c̃tra eluidiũ; hymnarios III | liƀ c̃mtarioꝝ in ritoricis. liƀ de agone xp̃iano. | Chronicoꝝ .I. Volumina ////ta gramatica .XXIII. | de arta medicina .I. Bibliotecas .II. Martyrolog//// | Missales duos. dialogo///// I ||

f. 1ᵇ Libri sc̃i ambrosii me|diolanensis ep̃i unus de myste|riis. VI de sacram̃tis | felit̃ incipiunt. | De [6]) moralibus cotidianum ser|monem —

f. 11ᵇ ueritatem regenerationis cooperetur [7]) Liƀ. ✶ expl̷c. de mysteriis | Incipit. ✶ I. [8]) | De [9]) sacramentis quae acce|pistis sermonem adorior. —

f. 14ᵇ gratiam patris & filii & sp̃s sc̃i. | Cui trinitati pp&uũ regnũ ẽ [10]) a scl̷is & nunc et semp. & in om̃a | scl̷a scl̷orum. | Explicit liber prim' sc̃i ãbrosii | de sacramentis. Itẽ eiusdem. | liber secundus. | In diluuio quoque. figuram baptismatis —

---

1) l. c. 597 a — 2) bonus — 3) omnibus sermo — 4) *om.* — 5) f. 2 unten: Io. loffridi — 6) XVI 389 a — 7) operetur — 8) *in mg.* Incip .I. de sa|cram̃|tis — 9) l. c. 417 a — 10) est regnum

Digitized by Google

f. 18 uitae praeferas temporali. [1]) | Lib .II. explic. || f. 18b de sacramtis lib .III. Incipit | Hesterno [2]) de fonte disputauimus. cuius species | —

f. 21 de sacramentis | ipsis tractabimus. lib .III. finit. | Incipit .IIII. de sacramentis. | In ueteri testamento sacerdotes frequenter —

f. 25 plenius inluminare dignetur p unigenitũ | *etc.* scłorum. [3]) Explicit liber IIII; | Incipit quintus beati ambrosii de sacramt' | Hesterno sermo nr attractatus [4]) *(corr. m. al.)* —

f. 28b quis [5]) contra nos. | Ipsi ergo laus & gloria — saeculorum. amen. | Explicit. liber .v. Incipit .vi. de sacramt || f. 29 Sicut uerus est di filius dns nr ihs xps —

f. 32b puenire possumus *(corr. m. al.)*. p dnm nrm ihm xpm | *etc.* saeculorum. amen. amen. [6]) | Incipit tractatus domni ambrosii | mediolanensis epi ad marcellã | sororem suam de inuentione | corporum scorum ptasii et geruasii *(*p. e. g. *m. al.)* Dominae protasii et geruasii *(eras.)* sorori uitae atque oculis | preferendę frater. Quam [7]) *(ex* Quia *m. al.)* nihil scitatem tuam soleo *sic* | eorum pterire —

f. 37 in hodiernum diem differemus [8]). Explicit. | Incipit libellus uenerabilis uiri | ambrosii. medioł epi qui pastoralis dicit | Si [9]) quis fratres oraculum reminiscatur quo —

f. 44b in regna [10]) saeculorum dare pmisisti [11]). Amen. | In nomine scae trinitatis. incipit tractat' | sci ãbrosii. de penitentia. aduersus nouatianũ [12]) | liber primus. | Si [13]) uirtutum finis ille est maximus. —

f. 67 ut repressa magis quam assumpta [14]) credatur. De pe|nitentia lib .I. explicit. Incipit .II. ad|uersũ nouatianum | Etsi non pauca quae ad cohortationem penitentiae | —

f. 83 mundi istius nexu debemus | absoluere. | Explicit de penitentia lib secund | de paradiso lib ambrosii | epi felicit incipit |

---

[1]) per Christum — amen. *add.* — [2]) die *add.* — [3]) amen *add.* — [4]) ac tractatus — [5]) qui — [6]) *om.* — [7]) l. c. 1019a quia — [8]) differremus reliquias — [9]) XVII 567 b de dignitate sacerdotali — [10]) in fine — [11]) perpetua *add.* — [12]) adv. Nov. *om.* — [13]) XVI 465 a — [14]) absumpta

De [1]) paradiso adoriendus sermo non mediocre mestum [2]) *(corr. m. al.)* | —

f. 114ᵇ metemus | ea quae sunt spiritalia. | Incipit de concordia testimo niorum sci gregorii pape | urbis rome. [3]) | Paulus [4]) seruus ihs xpi in sco euangelio scdm | iohannem non dico [5]) uos seruos sed amicos. | Interragatio *sic* Quid est quod magister xps | — serue bonę & fidelis. [6]) Responsio | Sine pręiudicio alterius sententiae —

f. 129 ante acta non inputa rentur. Finit. ||

f. 129ᵇ W. cabilonensis eps. dilecto fri. W. archidiacono atq; arnulfo | archipsbitero salutē. Fr gausceranñ' uergiacensis por | cōquerendo de uob sic scitis nob sepissime pclamauit. & in | psenti corā frm nro cōuentu. grauissimā querimoniā | fec; Mandam' gº atq; pcipim'. quatin' ecłiis uergiacensis | ecłe ptinentib; psbiteros collocare put meli' potuerint | pfato gausceranno & frib; ei' absq; ulla cōtrarietate pmit tatis. ita tam ut ius cabilonensis ęcłę uidelicet obedientia. | sinodales seruiciū. iusticia in admissis. hospitalitas ubi | necessū fuerit nō deleant. s& firmiter teneantur. ||

f. 130 [7]) Obiectiones ctra dicta sci aug post mortē suā | et responsiones prosperi epi ut aiunt pro eo [8]) | Incip responsions. cū capus obiectionū uincentianarū | praefat pmissa | Quidam [9]) xpianae ac fratnae caritatis obliti. in tantū existimationē — censeant | debere punire [10]) Explicit praefatio. | Obiectio. Quia [11]) dns [12]) ihs xps non p omniū [13]) salute & redemptionē | sit passus. Responsio. Contra uulnus originalis peccati. | —

f. 134 uoluntatem di sentiant [14]) indicantem. [15]) | Explic responsionū lib ᵖʳᵒ beato augustino. ||

f. 134ᵇ Incipit liber de locis et nominibus [16]) | Quoniam [17]) filii carissime superiore [18]) ppositionib; | tuis — breuitatis

---

[1]) XIV 275 a. In der Ausgabe geht nach einigen Handschriften die Bibelstelle vorher — [2]) mediocrem aestum — [3]) Gregorii Magni concordia quorumdam testimoniorum s. scripturae — [4]) LXXIX 659 a — [5]) dicam — [6]) Et iterum: beatus — facientem *add.* — [7]) Von hier an eine etwas jüngere Hand — [8]) Prosperi Aquitani pro Augustino responsiones ad capitula obiectionum Vincentianarum — [9]) LI 177 a — [10]) puniri — [11]) quod — [12]) noster *add.* — [13]) hominum *add.* — [14]) sentient — [15]) vindicantem — [16]) Eucherii Lugdunensis episcopi instructionum liber II. — [17]) L 811 c — [18]) libro *add.*

causã [1]) ponã. | Incipit expositio de decem nominib; dĩ quibus modis | apud hebreos dm̃ uocant. [2]) hierusalem hebraice dicet —

f. 135 athenas thebas salonas | Finit expositio nominum dĩ | De nominib; hebraeorũ. [3]) Adonai. in latinũ significat [4]) dn̄s | —

f. 136 Aggeus festus siue sollemnis | *Zwischenraum* [5]) | Maria inluminata siue stella maris —

f. 136b conlocati sint iudaeorum. [6]) | De uariis uocabulis. Alleluia in latinum —

f. 137 aut picturam aliquam [7]) | Expositio [8]) diuersarũ rerũ | Mandragora in genesi genus pomi —

f. 137b incastraturas aspidiscos [9]) uncinos *sic* brias [10]) catenulas [11]) scytalas uestes [12]) || f. 138 Cenothopa [13]) simulacra quae graecae ΜΟΡΦΟΛΛΑΤΑ [14]) | Incipit de gentibus; | Gomer [15]) in genesi galathae —

f. 138b de sem posteritate | procedunt; De locis. Iebus. ipsa est hierusalem —

f. 139 quae a marte nom̃ accepit. | De fluminibus uel aquis. Geon. fluuius [16]) aethiopiae | — sacerdotes libabant | De sollemnitatibus. Annus iubeleus annus quinqua|gesimus —

f. 139b absolutisq; requieuit. De idolis. | Idolum simulacrum [17]) est. —

f. 140 intellegendos [18]) putauerunt. De graecis nominibus. [19]) | Theos [20]) ds̃. theos autem ut quorumdam —

f. 140b necessariisque congessi. | Incipit expositio litterarũ hebraicarum [21]) | I Aleph. doctrina —

f. 141 xp̄s | peruenitur. Amen. De uestibus [22]) | Ephod. uestis sacerdotalis —

---

[1]) causa — [2]) Excerpt aus Hieronymi ep. ad Marcellam de decem nominib. Dei XXII 428 — [3]) Wieder Eucherius. Hebraeorum nominum interpretatio (instr. II 1) — [4]) sonat — [5]) Malachias angelus meus — Ioseph auctus — [6]) Cum in caeteris — interpretationem ponamus *add.* — [7]) indicat aut varietatem *add.* — [8]) de expositione — [9]) aspidiscas — [10]) fimbrias — [11]) catenas — [12]) scitalas vectes — [13]) cenotaphia — [14]) μορφώματα. Sed haec — vocentur. — [15]) Gomor — [16]) est *add.* — [17]) Idola simulacra graecum — [18]) *om.* — [19]) instr. II 15 — [20]) Accipe nunc — ex Graeco Theos — [21]) Excerpt aus Hieronymi ep. ad Paulam de alphab. hebraico XXII 443 — [22]) Wieder Eucherius instr. II 10

Digitized by Google

f. 141b crutum [1]) *sic* ornamentum. | De auibus uel uolatilibus. | Pellicanus auis parua — aculeis pmolestum. | De bestiis uel reptilibus | Rinoceron. fera. terribilis. gemina in naribus gestans —

f. 142 Eruca. [2]) quam uulgo dulbam [3]) uocant. | De ponderibus Talentum pondus. LXIII. [4]) quod faciunt — obolus [5]) | hab&. De mensuris. Corus. ē. mođ. xxx. —

f. 142b uertuntur ex grecum. [6]) | Item eiusdem de octo quaestionibus ex uetere testa^mento [7]) | Generalem iustitiā non uiolat quis. — quae eis interna est. Item uoluntas uerbi sempiterni. | — Itē si fuerunt in illo uerbo om̃a q̃ facta sunt. —

f. 143 Item quomodo uolo uelle mori. si sic uellem mori |

ibid. De eo quod in ecclesiastico salomonis dictū est | Omnem masculum. excipiet mulier | —

f. 143b De eo quod in ^pro uerbiis dictum est

ibid. De eo quod scriptum est in deuteronomio

f. 144 De eo quod scriptū est | Non coques agnum in lacte matris suae —

f. 144b arietes in grege | amen. | Explicit tractatus sc̃i augustini de octo. | quaestionibus ueteris testamenti [8]) ||

Ambrosius *de officiis.*

293. membr. 4. foliorum 133. saec. X. [9])

f. 1 Beati ambrosii ep̄i de officiis | ministrorū lib̃. prim̃ incipit | Non [10]) arrogans uideri arbitror si inter filios suscipiā | —

f. 45 ut gratiā pphæicę benedictionis inueniat. [11]) | Explicit lib̃ primus de ^f oficiis ministrorum. | Incipit lib̃ secundus. Superio^ri [12]) libro de officiis tracta|uimus quae conuenire honestati arbitraremur. in qua | —

[1]) crurum — [2]) *om.* — [3]) olbam — [4]) est pondo LXII — [5]) obolos — [6]) convertuntur ex Graeco. Fortsetzung auf f. 140 — [7]) *in mg. m. al.* Excerptū | ex augstn | — [8]) Excerpte. Folgen zwei Blätter aus derselben Handschrift, von der sich Fragmente in cod. 267 finden — [9]) f. 2 unten: l. Ioffridi — [10]) XVI 23 a — [11]) apud eum saeculorum amen *add.* — [12]) superiore

Digitized by Google

f. 70[b] erit uobiscũ in dñõ ihũ. cui | est honor gła magnificentia & [1]) potestas. cũ sp̃u sc̃o in scl̃a | sclorũ amen. Explicit liber secundus Incip̃ tertius | Dauid ꝓph&a docuit nos tãquã in ampla domo deãbulare | in corde nr̃o. —

f. 94[b] profuit illis amicitia | quib. obfuerat insolentia [2]) | Haec apud nos deposui filii — plurimũ instructionis | conferat. Explicit liber tertius sc̃i ambrosii de officiis am̃ ||

f. 95 *Ueber der Zeile* Sc̃i ambrosii liber .ı. | Pulcre [3]) ammones frater ut epistolares fabulas & sermonem absentiũ —

f. 98 cõmittere ne dubitaueris. | finit ad iustũ Ambrosius simpliciano salutem. | Motum [4]) te cũ legeres —

f. 99 sanguis uale & nos | parentis affectu dilige ut facis. finit ad simplicianũ .ı. Incp̃ ad q̃ sup̊ .ıı. | Quantus [5]) sit unusquisq. in suo munere. —

f. 100[b] in sermone requiescamus. | uale *etc.* Explic̃ ad simplicianũ | Moueri [6]) te significasti m̊ eo qđ legeris —

f. 102[b] in passionib. xp̃i gloriari Finit lib̃ .ı. Ĩcp̃ ıı. | Pythagoricũ [7]) mandatum in aliquorũ scriptis —

f. 103[b] in dm̃ regi farao [8]). | Vale *etc.* finit ad hireneũ | Incip̃ ad simplicianũ. | Proxime [9]) cũ ueteris amoris usu familiaris int̃ nos sermo cederetur —

f. 108 & epistolam scripsit calanus alexandro [10]) amici p|suadens tibi manus —

f. 109[b] trahens [11]) aera peccati | Vale *etc.* finit ad simplicianũ tertia Incp̃ eiusđ ıııı | Videbamus [12]) ꝓxime in disceptationes incidisse filosofiae —

f. 111 uitae aet̃|nae hereditatẽ Val&& [13]) *etc.* Incp̃ eiuđ ad clericos. | Plerumq. [14]) humanis obrepit mentib. ut aliqua leui prȩstricti —

---

[1]) *om.* — [2]) Conclusio *add.* — [3]) (*in mg.* ambrosius | iusto salutem) l. c. 904 d — [4]) l. c. 1222 b — [5]) (*in mg.* ambrosius | simpliciano | salutem) l. c. 1228 a — [6]) (*in mg.* ambrosius | ireneo salut̃) l. c. 1046 d — [7]) (*in mg.* Ambrosius | hireneo sal̃) l. c. 1051 a — [8]) Pharaoni — [9]) (*in mg.* Ambrosius | simpliciano | salut̃) l. c. 1084 a — [10]) *in mg.* de gymnoso|fistis | indo|ru|m — [11]) contrahens — [12]) (*in mg.* Ambrosius | simpliciano | salutem) l. c. 1096 a. videbamur — [13]) vale et — [14]) (*in mg.* ambrosius | clericis) l. c. 1273 b

Digitized by Google

f. 112 transi & [1]) recūbe * * * ual&e fili' & seruite dn̄o q̄ bon' dn̄s. | Profetae [2]) quidē congregationē gentium —

f. 115 remuneratio|nē dn̄i ihū. Vale *etc.* Exp̄ ad orontianū .i. Incp̄ eiusđ .ii. | Superiore [3]) epistola de ea anima sermonē contulimus —

f. 116 in xp̄o omnium re|surrectio. Vale *etc.* Explic̄ ad orontianū .iii. Incp̄ ad q̄s .iiii. | Non [4]) otiose quaerendum putasti. quae sit rei diuinae hereditas. —

f. 118 ex fide uiuit. Vale *etc.* Expł iii. Incp̄ .v. | Quęsisti [5]) a me. utrum anima caelestis ēē uideatur —

f. 119ᵇ expectatione solemus [6]) gloriare Vale *etc.* Explc̄ .v. [7]) Superior [8]) epistola. tuae inqui''tioni respondit (i *ex* e) haec —

f. 122 p̄parauit dn̄s diligentib; eū. Explic̄ .vi. [9]) | Concatenantur [10]) sibi epistulae (u *in* o) nr̄ę. ut tamquam int̄ p̄sentes. uideamur | —

f. 122ᵇ ꝑ his [11]) int̄|pellat [12]) sp̄s. Vale *etc.* Explic̄ ||

f. 123 Sermo beati fulgentii ep̄i de eqđ ait micheas ꝓfeta Indicabo t homo qd sit ᵇᵒⁿᵘ | De [13]) p̄senti profetica lectione in qua nr̄arū magna continetur utilitas —

f. 126 misericordiam inuenire possimus. Expłc | dūdecim abusiua sunt scłi [14]). hoc est [15]) Sapiens sine | operib. — Populus sine lege. Sic suffocatur iustitia. | haec sunt duodecim — iudicium rotatur. Sapiens sine bonis operibus. | Primus [16]) abusionis gradus [17]) —

f. 133 *(Populus sine lege)* Non simus [18]) itaque [19]) sine xp̄o in hoc tempore | transitorio. ne sine nobis xp̄s esse incipiat in futuro ||

---

[1]) *om.* — [2]) (*in mg.* Ambrosius | Orontiano) l. c. 1234 a — [3]) (*in mg* Ambrosius | Orontiano) l. c. 1241 b — [4]) (*in mg.* Ambrosius | Orontiano) l. c. 1263 d — [5]) (*in mg.* Ambrosius | Orontiano) l. c. 1074 a — [6]) consolemur — [7]) *in mg.* Incp̄. vi āmbrosius | orontiano — [8]) l. c. 1077 c — [9]) *in mg.* incip̄ ad q̄ sp̄ vį ambrosius | orontiano — [10]) l. c. 1082 b — [11]) iis — [12]) et *add.* — [13]) LXV 746 a — [14]) de duodecim abusionum gradibus liber unus — [15]) hoc est — rotatur *om.* — [16]) XL 1079 — [17]) gradus primus — [18]) fiamus — [19]) ergo

Augustinus *de bono coniugali, de nuptiis et concupiscentia, de adulterinis coniugiis, de sancta virginitate, de professione sanctae viduitatis.*

512. membr. 4. foliorum 168. saec. X.

f. 1 [1]) Incipit liber sc̃i augustini | de bono coniugali. | Quoniam [2]) unusquisque homo | humani generis pars. ẽ. et sociale | quiddã. ẽ. humanę naturae [3]) magnũq. | —

f. 20ᵇ ꝓpt̃ hoc sclm sed ꝓpt̃ xp̃m coniuges ꝓpter | xp̃m patres fuerunt. | Explicit liber de bono coniugali. | Incipit liber sc̃i augustini de nuptiis | et concupiscentia ad ualerium co|mitẽ. Incipit epła ad eundẽ comitẽ. | Domino [4]) illustri et merito p̃stantissimo | atq. in xp̃i dilectione kmo filio | ualerio augustin' in dño salutem. | Cũ diu moleste haberẽ qđ aliquoti|es scripserim et nulla tuae sublimitatis re|scripta meruerim —

f. 21ᵇ ipse suo pⁱncipio cõmodius intimabit. | Explicit epła. Incipit liber primus. | Heretici [5]) noui dilectissime fili ualeri ꝗ | medicinã xp̃i qua peccata sanant car|naliter natis paruulis necessariã non | .ẽẽ. contendunt dãnatores nos .ẽẽ. nuptiarũ | —

f. 43ᵇ ut etiã | nocturnas aliqs̃ horas lectioni uigilant | impendas. Finit liber primus. | Incipit lib̃ sec̃s ad eundem comi|tem. | Inter militiae tuę curas | et illustris psonę quã ꝓ meritis gestas | actusq. rei publicę [6]) fili dilectissime et | honorande ualeri —

f. 80 Saluũ faciet aut̃ [7]) peccatis ori|ginalib; [8]) ꝓpt̃ quae ihc id .ẽ. saluator possit | esse et ipsorũ. Explicit liber sec̃s || f. 80ᵇ sc̃i augustini. de nuptiis et con|cupiscentiis ad ualeriũ comitem. | Incipit ad pollentium de adulterinis | coniugiis [9]) liber primus sc̃i augus|tini. | Prima [10]) questio | est frat̃ dilectissime | pollenti. harũ [11]) quas ad | me scribens litterarũ [12]) | tanquã consulendo trac|tasti —

f. 100 Nec ipsũ [13]) enĩ ex hac uita sine arra suae pa|cis exire uelle debet mater aecˡła. | Explicit liber primus de adulteri|nis

---

[1]) Auf dem Vorsetzblatt einige altfranzösische Worte, auf der Rückseite das Inhaltsverzeichniss der Handschrift — [2]) XL 373 — [3]) humana natura — [4]) XLIV 411 — [5]) l. c. 413 — [6]) necessarios *add.* — [7]) autem faciet a — [8]) eorum sunt ergo et in parvulis peccata originalia — [9]) de coniugiis adulterinis ad Pollentium — [10]) XL 451 — [11]) earum — [12]) *om.* — [13]) psos

Digitized by Google

coniugiis. Incipit retractatio | eorundem librorum. | Scripsi [1]) duos libros. — Ad ea quę m̄ scripse|ras. Incipit liber scd̄s de hoc opere ad eundem. | Ad ea quae m scripseras | frat̄ religiose pollenti. iā rescripse|ris [2]) non paruū uolumen de his [3]) q̇ uiuen|tib; —

f. 116 fiet [4]) illis āpli|oris siue ꝓbatioris occasio castitatis. | Explicit liber secundus ad pol|lentium de adulterinis coniugiis ||

f. 116ᵇ Incipit aurelii augustini liber | de sc̄a uirginitate. | Librum [5]) de bono coniugali | nuꝑ edidimus. In q̊ etiā xp̄i uir|gines admonuimus atq. mone|mus. —

f. 149 ymnū dicite et supexaltate eū in scła. | amen. [6]) Explicit. | Incipit liber augustini aurelii | de professione scę. uiduitatis. [7]) | augustinus ep̄s seruus [8]) ser|uorū [9]) xp̄i. religiosę famulę dī | iulianę. in dn̄o dn̄orū salutem. | Ne [10]) peticioni tuae et in xp̄o di|lectioni diuti' ēēm debitor ꝓmissionis | —

f. 168ᵇ quae hic | ꝓpterea partim tenuit̄ attigi. part̄i om|nino ꝑtermisi quia ibi copiosius disputa|ui. Perseveres in gr̄a xp̄i. amen. [11]) | Explicit liber de professione sc̄ae uidu|itatis. in hoc corpore c̄tinent libri s̄ aug̃ .vii. ||

AUGUSTINUS *de civitate dei I—X.*

426. membr. fol. foliorum 162. saec. IX—X.

f. 1ᵇ Incipiunt capitula | I De his quę usque tempus saluatoris xvii uoluminibus disputata^sunt | —

f. 3ᵇ De stultissimo mendacio paganorū quo xp̄ianā religio|nem non ultra .CCCLXV. annos mensurā ēē finxerunt. || f. 4 Incipit prologus sc̄i augustini | episcopi decem librorum de | ciuitate dī. dī; | Interea [12]) roma gothorum irrupti|onem [13]) —

f. 4ᵇ om|nes illius populi dicunt filii israł. [14]) | Explicit prolocus. | In nomine dn̄i nr̄i | ih̄u xp̄i. incipiunt sc̄i augu|stini ep̄i libri

---

[1]) Retract. 2, 57 XXXII 653 — [2]) rescripseram — [3]) iis — [4]) fiat — [5]) XL 397 — [6]) *om.* — [7]) de bono viduitatis liber seu epistola ad Iulianam viduam — [8]) Christi *add.* — [9]) servorumque — [10]) l. c. 431 — [11]) *om.* — [12]) Retract. 2, 43 XXXII 647 — [13]) irruptione — [14]) hoc opus sic *etc. add.*

decem contra a *sic* | paganos de ciuitate dī [1]) || f. 5 Gloriosissimā [2]) ciuitatem | dī siue in hoc temporum cursu cū int impios pe|regrinatur —

f. 23ᵇ ab alio sumamus exordio. | Explicit liber primus | incipit liber secundus | Si rationi perspicuae ueritatis infir|mitas [3]) —

f. 39 hic sit huius uoluminis modus; | Explic't (*corr. m. al.*) | liber secundus | incipit liber tertius || f. 39ᵇ Iam satis dictum arbitror de morum malis et animorum | —

f. 54ᵇ ptulerint a quibus | antea colebantur Explic̄ liber tertius || f. 55 Incipit liber quartus (I. l. q. *in ras.*) | De ciuitate dī dicere exor sus pr'us responden|dum —

f. 70ᵇ dandus huius prolixitatis modus; | Explicit liber quartus; || f. 71 Incipit liber quintus; | Quō constat omnium rerum optandarum plenitudinem esse feli|citatem —

f. 82 honeste grauiter libere quod oport& audire; | Explicit. liber. quintus; | Incipit liber sextus. | Quinque superio'bus libris satis mihi aduersus eos uideor disputasse | —

f. 93ᵇ coniungendum est. | animum intendat. amen [4]) || f. 94 Sc̄i augustini epī ecclesiae cat'olicae | contra paganos. liber .vi. dn̄o adiuuante | finitus. est. | Incipit. liber. septimus; | Diligentius me prauas & ueteres opiniones ueritati pi&atis | —

f. 110ᵇ qua produntur & uincuntur agnoscat; | Explicit liber septimus; || f. 111 Incip̄. liber. octauus. | Nunc intentiore nobis opus est animo. —

f. 129ᵇ iam in uolumine sequenti uidendū ē. | Explicit lib̄ viii Incp̄ liber viiii | Et bonos & malos deos esse —

f. 141ᵇ in sequenti libro diligentius disseremus. | Explicit liber viiii. Incipit liber x | ecclesiae catholicę contra paganos. de ciuitate|dī aurelii augustini * epī | Omnium certa sententia. ē qui ratione —

f. 162ᵇ quantum | diuinitus adiuuabor expediam; | Explicit contra paganos. sc̄i augustini epī liber decimus; | *zweimal wiederholt* ||

---

[1]) de civitate dei contra paganos. f. 4 von einer Hand des 11. Jahrh. — [2]) XLI 13 — [3]) infirmus — [4]) *om.*

Digitized by Google

Augustini *confessiones.*

5756. membr. 4. foliorum 191. saec. X.

f. 1 Liber scti .17. columbani de bobio | Incipit liber primus confessionum sci augustini | epi | Magnus [1]) es dne et laudabilis ualde magna uirt' | —

f. 13[b] ut sim tu dedisti mihi. explic conf lib .i. | Incipit idem ii. | Recordari uolo transactas uoluptates [2]) —

f. 20[b] mihi regio ęgestatis. Explic lib ii. Incip idē tertius | Veni cartaginē & circūstrepebant [3]) —

f. 30 ac si de cęlo sonuiss&. expl cfession. lib iii. inci. iiii. | Per idem tempus annorum nouem —

f. 42[b] domus nra ętnitas tua. Finit lib iiii. Incip lib v | Accipe sacrificium confessionum —

f. 55[b] elucer& quo cursū dirigerē. Expl lib .v. | Incip lib vi. | Spes mea a iuuentute mea —

f. 71[b] pdu|cam & ibi ego feram. Exp lib vi. Incp lib vii | Iam mortua erat adulescentia —

f. 86[b] opera tua & expauerā Exp lib vii. inc lib viii | Ds meus recorder in gratiarum actione —

f. 102 de nepo|tibus carnis meę requirebat. Exp lib .viii. incp lib .viiii. | O dne ego seruus tuus ego seruus tuus —

f. 117[b] p confessiones quā p orationes meas. Expl. lib. viiii. Incip .x. | Cognoscam te cognitor ms. cognoscam —

f. 146 lauda|bunt [4]) dnm qui requirunt eū. Exp lib x. Incp xi. | Nunquid dne cū tua sit ętnitas —

f. 160 n cadunt quo4 celsitudo | tu es amen [5]) Exp lib. xi. Incip lib. xii | Multa satagit cor meū dne in hac inopia —

f. 175 uoluerit quę illi quoq' dixit quod uoluit. Exp lib. xii. Incip lib. xiii | Inuoco te ds ms mia mea qui fecisti me —

f. 191 a te | petat. in te requirat. [6]) ad te pulset sic sic accipiat [7]) sic inueniet. sic aperiet Amen. ||

f. 191[b] Excōmunicatio infra xxx dies aut | emdationē cōpellens aut mortē inferens. | iuste et legalit illata. inpmis | letania pat nr. pces. exurge dne. adiu|ua nos et lib exurge ds. iudica causā tuā. |

---

1) XXXII 659 — 2) foeditates — 3) circumstrepebat — 4) laudant — 5) *om.* — 6) quaeratur — 7) accipietur

ñ nobis dñe ñ nobis. sed nom̃. psł dš uener | 2 Qui reg̃ Dš quis simił t//ti | Dñica exꝓbratione — separatis nominant psonis | Excellentissimoꝝ regũ nr̃oꝝ | Doñi scilicet Berengarii & splendidissime indoł filii ei'. Adelb̃ti | atq; atq; dominę nr̃ę uuillę gloriosę reginę. filiorũq: ei' ac filiaꝝ. Qb; — necessitate maxime cõpulsi; ||

AUGUSTINI *in ep. ad Romanos, in ep. ad Galatas, hypomnesticon libri.*

491. membr. 8. foliorum 51. saec. IX.

f. 1 Sensus [1]) hii sunt in epistula ad romanos. pauli apošli; primo omnium" quis [2]) intellegat in hac epistula ques|tionẽ uersari operum. [3]) et gratiae, quod is dicit [4]) | —

f. 13ᵇ non seruiunt. sed suo uentri. de quib. alio loco dicit Quorũ dš uenter est | expłi lib̃. aureli augus̃ ex epist̃. pauli ad romanus. inc̃ eiusdẽ ad galatas | expositio c, pace amen || f. 14 *Ueber der Zeile* Incip̃ expositũ in epistola ad gałat. [5]) eiusdẽ augustini. | Causa [6]) ꝓpt̃ quã scribit apostolus ad galatas. haec est ut intellega|nt gratiã dĩ id secũ agere. ut sub lege iã ñ sint. quũ ++ [7]) p̃di cata eis es|set —

f. 32ᵇ Et propheta clamat; sustine dnm̃ uirilit̃ | age et ɔfortet' cor tuũ Et sustine dnm̃; qđ nunc apostolus [8]) || f. 33 bonũ ħ [9]) facientes ⁱnquit ñ infirmemur ꝓprio ++ tempore metemus infatigabilęs; —

f. 33ᵇ gratia dñi [10]) | ihũ xp̃i cum sp̃u uestro. ff̃. amen. || f. 34 in xp̃i nõe incipit liber hypomnesticon sc̃i augustini ep̃i .i. ∻ commemoratoriũ [11]) | ɔɔ [12]) pelagianos siue [13]) caelestianos hereticos. [14]) | Aduersarii [15]) catholicae fidei dum ɔtra regulã ueritatis diabolicis ///armis pugnare nitunt' | —

f. 34ᵇ p̃ ħ extoṙitur. [16]) | .i. Adam ergo inquiunt siue peccasset —

f. 37 haec ager [17]) ñ habebit. Expt̃ responsio pⁱma. [18]) incp̃t .ii. | .ii. Item peccatũ aiunt adae [19]) neminem nocuit —

---

[1]) XXXV 2063 (Expositio quarumdam propositionum ex epistola ad Romanos liber unus) — [2]) quisque — [3]) legis *add.* — [4]) propositio prima. Quod autem ait — [5]) epistolae ad Galatas expositionis liber unus — [6]) l. c. 2105 Praefatio — [7]) = enim — [8]) ait *add.* — [9]) autem — [10]) nostri *add.* — [11]) *om.* — [12]) = contra — [13]) et — [14]) *om.* vulgo libri Hypognosticon *add.* — [15]) XLV 1611 — [16]) et torquetur — [17]) agere — [18]) lib. primus — [19]) Adae aiunt

Digitized by Google

f. 38 a peccato uel morte redemit. | Explicit responsio secunda incipit responsio tertia. || f. 38[b] III Iterum posse dicunt hominē p' liberū arbitriū —

f. 39[b] per[secu] | ipse. De libero arbitrio. [1]) | Igitur liberū arbritriū hominib esse —

f. 41[b] nec[2]) cum gratiā meritis ueli|tis accipere mirifice sed totū sua misericordia dm̄ peragere. || f. 42 sed[3]) ītum respondetis[4])-ut sup'ius dixi tāq clypeo nō dogmati adhibententes[5]) *sic* ne uo | ualeant simplices qs decipitis resistere dicentes[6]) nuptiae damnabunt si libido dāne|t' —

f. 43 nisi gtia p̄ ihm̄ xp̄m dn̄m n̄m subueneris salutaris || f. 43[b] *Ueber der Zeile* Expl̄ resp̄ .IIII. incip̄ resp̄ quinta | v. Item inquiunt paruulos n̄ trahere originale peccatū —

f. 47 q sup̄ om̄s et p̄ omnia et in omb; nobis amen. [7]) expl res. v. incp̄t resp̄. VI. de p̄dis[tinatione] | VI. Addere[8]) etiā hoc[9]) q maxime huic operi oportet ut[10]) uest calumnia in q nob. | obecire[11]) soletis p̄ inluminationē —

f. 50[b] damnationis[12]) gtiā p̄distinationis indebitā p̄rogare. finit. | Item qd domus cessaris sensit ɔt eos q ant. qr̄ aliis det ds̄ gtiā aliis non det. Se|cund. scripturas ueteris ⁊ noui testam̄ p̄cipue iuxta auctoritatē euangeli|cā —

f. 51[b] septū ē de illo q se ex|altat humiliabit'. | explt sentia sc̄i cesarii ɔt eos q ant. q̄re aliis det gratiā | et aliis n̄ det ||

Augustinus *de musica (Excerpte).*

4929. [13]) membr. 4. 2 col. foliorum 199. saec. IX—X.

Vorsetzblatt Emptum ex libris Cardinalis Sirleti ||

f. 1—1[b] Animi probitate ac corporis uenustate decus atoanarino philosopho .V. scolasticorū uilissimus | bene ualere & ēē felicem. In

---

[1]) de lib. arbitrio *om.* — [2]) ? — [3]) l. c. 1645 — [4]) respondetis — [5]) opponentes — [6]) et dicitis — [7]) *om.* — [8]) Licet latius de gratia et libero arbitrio iam superius disputatum sit, tamen addere — [9]) nonnihil — [10]) et *add.* — [11]) quam nobis obiicere — [12]) et *add.* — [13]) Vgl. über diese Handschrift O. Jahn Censorinus prolegg. p. XVIII

Digitized by Google

indagine argiuorũ aelementorũ non segnis exquisitor extiti. | in inuentione tamen eorũ diu oppido laboraui. *Folgen Bemerkungen über das griech. Alphabet und über das Wort* Alleluia ||

f. 2 Incipit liber | censorini ad .q. | cerellium | Munera. ex auro | uel quae ex argento | nitent caelato | opere nonnumquam materia cariora c&eraque | —

f. 26ᵇ multa nox. quia nihil agi tem|pestiuum tunc cum ad mediã | noctem dicitur & sic media nox. | De naturali institutione. | Initia rerũ eadem elementa & | principia dicuntur —

f. 34 Itaem priapeum. | si syllabam subripias fieri heroicũ. ||

f. 35 Praecepta artis | musicae collecta ex | libris sex aureli *(eras.)* aug̃. | de musica | Musica scientia bene mo^dulandi^ | Igitur modulatio a modo ẽ nomina|ta. —

f. 50 Dici enim uix potest | quantum inter istorum aequa|litatem in membris imparibus | & aliorum omnium intersit. | Institutiones mu|sicae artis sum|ptae ex lib. aur. | aug. explicitae | feliciter. ||

f. 50ᵇ Ad [1]) cursum spiritalis stadii hodierna leccione prouocati. qualit̃ currendũ. & a quib; abstinendũ | —

f. 51ᵇ possint gaudentes recipere Amen; | Stud&e [2]) karissimi qui ũras animas a peccato mundare cupitis. | —

f. 52ᵇ postea totidẽ ab om̃i esca | abstinuit; | Decedente [3]) iam quadragesimae tẽpore & adpropinquantib; —

f. 53ᵇ post iudicium felicit̃ ascendere Amen. | Delectatione [4]) p̃sentis diei fr̃s km̃i l&ati misteria quib; fulg& deb&is agnoscere solliciti ut l&itiae | —

f. 54 ad uirtutũ celsitudinẽ resurgere | queamus Amen; ||

f. 55 Plauti aulularia | Incipit feliciter | Vtili uenerandi | semp magnis laudibus — librũ scripsimus. Argumentum. | Materia haec est | Pater queroli nr̃i fuit auarus euclyo | —

f. 55ᵇ uotis nostris et tuis. | Pacem quietemq. uobis specta|tores — plauti p | uestigia. Fabella haec ẽ. | Felicem hic inducimus —

---

[1]) Monumenta vetera ad Arianorum doctrinam pertinentia. Sermones dominicales. Sermo I in septuagesima XIII 641 c — [2]) Sermo II in Quadragesima l. c. 645 a — [3]) Sermo III in dominica passionis l. c. 647 a — [4]) Sermo IIII in dominica palmarum. l. c. 649. Diese vier Sermones hat A. Mai zuerst nach dieser Handschrift herausgegeben

Digitized by Google

f. 56 in hac parte sequeremur duces. | Lar familiaris | Ego summus et cultor dom̄ | cui fuero adscriptus | —

f. 78 habebit fugiendi liberam pote|statem. | Aulularia | plauti | explicita | feliciter. || ff. 78ᵇ 79 *leer* ||

f. 79ᵇ Iulius. Paris. Lici|nio Cyriaco. suo. | salutem. Exemplorum conquisiti|onem. —

f. 148 uo|carentur gaias. ēē. se dicerent. | C. titi probi | finit epitoma | historiarum | diuersarum | exemplorumq' | romanorum |

Feliciter emendaui
descriptum rabennae
Rusticius Helpidius domnulus ūc [1]) ||

f. 149ᵇ Septem mira. | I. Aedes dianae epheso. quam | — VII Pyramides. CCCLXVIII. | Pensiles etiā | orti — pro miraculo | habentur. | Pomponii | Melae. de | chorogra|phia | libri tres. feliciter. || f. 150 Orbis situm dice|re aggredior. —

f. 188 atlantici lito|ris terminus | Pomponii Melae | de chorographia | libri tres expli|citi. feliciter. | Fl. Rusticius Helpidius domnulus. ūc. | et spc. com. consistor. emendaui ra|ben|nae. | Vibii Sequestris. | de fluminib. fontib. | lacubus. nemorib. | paludibus. montib. | gentib. per litteras | Vibius Sequester. uirgili|ano filio salutem. | Quanto ingenio — obtin& primum. | Fluminum. || f. 188ᵇ Achelous. | ętoliae —

f. 195 *(Gentium)* Vuulsci. italici. europae. | X. Y. Z. | Felicite uibii seque|stris de fluminibus. | fontibus. | nemorib. | lacubus. paludibus mon|tib. gentib. per litt̄ explicts̄. ||

f. 196ᵇ De ministerio Arnulfi

Petuer. V	Telliac'. II
Eura. V	Lucrias. III
Bulliacy. nichil	Noua ulla. IIII
Litmarus. III	Lauriac'. III
Virinacis. I	Ingrana. II
Bosonis uilla. IIII	Suriacig. VI. dr̄

[1]) Die diesen Zeilen vorgesetzten Transpositionszeichen sind bisher nicht beachtet worden. Ihnen zufolge ist die auch aus inneren Gründen sich empfehlende Ordnung: Rusticius Helpidius Domnulus V. C. | feliciter emendaui | descriptum Rabennae

Digitized by Google

Centellu'. II
Marogilus. III
Serenas. V
Stoicus. II
Gaudiac'. V
Granionis. uił. IIII
Vuanionis uił. III
Vuignedis uił. V
Bolonis uił. V
Ingenis uił. V
Baldauret. III
Dadonis uił. IIII
Fulbodis uił. **
Calodorus. V
Stricus. III
Montiniac'. IIII
Soliacus. I
Criptas. IIII
Cōbrosiu'. I
Vitriac'. uił.
Treonau. II
Dōniciac'. V
Curceles
Lega. III

AUGUSTINUS *de psalmis LXI—LXX.*

4938. membr. 8. foliorum 115. saec. VIII—IX.

f. 1 Emptum ex libris Cardinalis Sirleti. || f. 1b Tractatus sc̃i augustini sup psalteriũ || f. 2 Dilectatio [1]) diuinorũ eloquiorũ et dulcido intellegendi | —

f. 14b unicuiq; secundũ opera eius.[2]) || f. 15 Explt̃. sermo. de psalmo. LXI. Incp̃t. psał. LXII | propter eos qui forte rudes — discant qui non nouerunt. expł. [3]) | Psalmi isti quos cantamus antequam dn̄s nr̄| —

f. 24 oppilatũ est os.[4]) loquentium | iniqua. | Explt. sermo de spł LXII incp̃t sermo de spał III | Passiones [5]) sc̃orũ martirum die [6]) hodiae festum ha|bentes —

f. 32b parturit si non fiat | Exp̃ psal̃ LXIII. Inc̃. psal̃. LXIIII. Agnoscenda est uox sc̃ae prophetiae. ex ipso titulo | —

f. 42 in hymno abundas frumento | Exp̃ de psal̃ LXIIII incp̃t de psal̃ LXV | Scribitur [7]) in titulo psalmus iste in fine [8]) canticum psalmi | —

---

[1]) XXXVI 729 — [2]) l. c. 746 in der Ausg. folgt: et post tractatum de Psalmo cum mathematicus in populo monstraretur de eo idem ipse intulit. Illa — vobiscum. l. c. 747 — [3]) *om.* — [4]) eos — [5]) Passionis — [6]) diem — [7]) Inscribitur — [8]) finem

f. 53b amota misericordia ipsius. [1]) | Exp̃. ser̃. de. psal̃ lxv. Inc̃ de pãl lxvi | Meminit caritas uestra in duobus psalmis qui iam trac|tati —

f. 62 cognoscere et coronare dignetur. amen [2]) | Exp̃. ser̃. de psal̃. lxvi. inc̃ de psl̃. lxvi. | Psalmi huius titulus non uidetur esse operose dispu|tationis. —

f. 67 finim' [3]) | benedictus ds̃; Amen | Exp̃. ser̃. psal̃. lxvii. inc̃. de p'al. lxviii [4]) | Eo tempore in hoc sęculo exorti su*mus et agregat (adgregati *corr. m. post.*) | —

f. 78 tu esto accusator. | Exp. ser̃. de psal̃. lxviii. inc̃. quentia eiusdẽ [5]) | Posterior pars psalmi de quo externo [6]) diae locuti sum' | —

f. 83b ꝑmittitur acedere iudęorum ubi potuerunt aduersus [7]) || f. 84 tatem [8]) habet enim iniquitatem quam adponat scimus [9]) ueꝝ | esse —

f. 87 non se negent semen ser|uorum eius | Exp̃ sermo de psal̃. lxviii. incp̃ de psal̃ lxviiii | Gratias grano tritici. qui[a] mori uoluit | et multipli|cari —

f. 93b in illo diae iustus iudex; | Expc̃ de psal lxviiii. incp̃ de psal̃ lxx | In omnibus scribturis scis gratia dĩ que liuerat *(corr. m. al.)* nos. | —

f. 108 memo|rabor iustitiae tuae sol'us; | Expl̃. sermo. primo. incp̃ secund̃ | Gratiam dĩ qua gratis salui facti sumus. nullis nos|tris —

f. 115b Cum confusi fuerint. | et erubuerint qui quęrunt mihi mala Ex̃ spl̃ ||

---

[1]) eius — [2]) *om.* — [3]) finivimus — [4]) sermo i de prima parte psalmi — [5]) de posteriore parte — psalmi — [6]) hesterno — [7]) l. c. 860 — [8]) l. c. 862. Ein Blatt fehlt — [9]) enim *add.*

Augustinus *de psalmis CXIX—CXXXX.*

5757. membr. 4. foliorum 151. saec. VII—VIII. [1])

f. 1 [2]) Liber sc̃ti .10. columbani de bobio | Sed [3]) noli aliquid terrenum cogitare nec quia montem | audisti. alta quaedam cogites terrae —

f. 7ᵇ Multa [4]) peregrinata est anima mea. cũ his quod erant [5]) || f. 8 ergo [6]) si manus potestas. quiᵈ est manum [7]) dexterae nihil arbitror intel|legi —

f. 11ᵇ sine labore hic sunt nobiscum. amen. [8]) | Explicit. expositio psalmi | centesimi uicesimi | Incp̃t expositio psalmi | centesimi uicesimi primi | Sicut amor imundus inflammat —

f. 22 conualescite currite adpraehendite amen | Exp̃c expositio psal̃ .c.xxi | Inc̃. expositio psal̃ .c.xxii | Ascendentes [9]) cantica ex ordine cum sc̃itate uestra consideran|da —

f. 30ᵇ quoniam ipsi saturabuntur. dõ gratias. sẽper amen. [10]) | Explicit expositio psalmi | centesimi uicesimi. secundi || f. 31 Inc̃. de psalmo c.xxiii | Bene iam nostis. ff̃. [11]) canticum graduum esse canticũ ascensionis | —

f. 38 ubi se occultet ad | decipiendos fideles. amen | Explicit de psalmo c.xxiii | Inc. de psalmo cxxiiii | Psalmus iste pertinens ad numerum canticorum graduũ | —

f. 38ᵇ Quare | quia zelaui in peccatorib' pacem peccatorum intuens. Inde ergo [12]) || f. 39 nostram. [13]) quomodo post septuaginta annos rediit populus [14]) a captiui|tate babyloniae. Babylonia est enim mundus iste. —

---

[1]) Palimpsest von Cicero de republica — [2]) Auf dem Vorsetzblatt von einer Hand des 10—11. Jahrh. das fehlende Stück des ersten Tractats (de ps. 119) ergänzt. Dies Ergänzungsblatt wurde später zum Index der Handschrift verwandt. Von der alten Handschrift fehlt ein Blatt — [3]) XXXVII 1597 — [4]) multum — [5]) qui oderant (l. c. 1604) — [6]) l. c. 1614 (de ps. 120). Ein Quaternio fehlt — [7]) manus — [8]) *om.* — [9]) ascendentis — [10]) deo — amen *om.* — [11]) carissimi *add.* — [12]) l. c. 1649 — [13]) l. c. 1659 (de ps. 125). Ein Quaternio fehlt — [14]) ille populus post septuaginta annos rediit

Digitized by Google

f. 46 cantemus | et proficiamus. ut perueniamus. amen. dō gratias [1]) | Expl̄. expositio psalmi cxxv. | Inc̄. expositio psalmi cxxvi | Inter omnia cantica quibus est titulus canticum gradum *sic*. iste psalmus | —

f. 54 ne audaces fuerimus promis|sores. orate pro nobis. | Expl̄ de psalmo. centesimo xxvi | Inc̄. de psalmo. centesimo xxvii | Sicut dicit apostolus. [2]) S̄pitalib' s̄pitalia [3]) conparamus. animalis autē | —

f. 55[b] Intellegebamus [4]) ergo uocem huius hominis. in cuius corpore unus homo sumus. [5]) || f. 56 bant. [6]) torquere carnificem [7]) absentem inuenerunt perdiderunt saeui|tiam suam. —

f. 56[b] Tanto tēpore uobiscum sum et non me uidistis [8]) || f. 57 cui [9]) desponsati sumus. Insultant nobis pagani et dicunt Vbi est quod | —

f. 57[b] in|uenimus ecclesiā. et ff̄. ipsius esse et sorores ipsius esse et matrem [10]) /// || f. 58 dn̄s [11]) tales ff̄ mei. Benedictio ista dn̄i est, aut si non est a dn̄o quis du|cit uxorem —

f. 60 et pas|cet [12]) in aeternum. nobis uiuere donando. amen [13]) | Expl̄. sermo de psalmo cxxvii | Inc̄. de psalmo. cxxviii | Psalmus quem cantauimus breuis est. sed sicut scriptum est in euan|gelio —

f. 65[b] Qui [14]) amici sunt sponsi. Nolunt esse | adulteri sponsae. | Expl̄. de psalmo .c.xxviii. | Inc̄ de psalmo cxxviiii. | Quoniam uos non solum oculis corporis. sed etiam corde uigilare prae|sumimus —

f. 71[b] et ipse redimit [15]) israhel ex [16]) omnib. iniquitatib' eius. amen. [13]) | Expl̄ de psalmo centesimo uicesimo nono contuli [17]) || f. 72 Inc̄. expositio psalmi. cxxx. | In isto psalmo conmendatur nobis humilitas serui [18]) et fidelis; cuius uoce can|tatur —

f. 81 Iam | spes non erit sed ipsa res erit | Expl̄. de psalmo centesimo xxx | Inc̄ de psalmo centesimo xxx.i. | Iustum quidem erat carissimi. ut fratrem potius audiremus collegam. | —

---

[1]) amen *etc. om.* — [2]) fratres carissimi *add.* — [3]) spiritualibus spiritualia — [4]) intelligamus — [5]) sumus homo l. c. 1679 — [6]) l. c. 1680. Ein Blatt fehlt — [7]) carnifices — [8]) l. c. 1681 — [9]) l. c. 1683. Zwei Blätter fehlen — [10]) l. c. 1684 — [11]) l. c. 1686. Ein Blatt fehlt — [12]) nos *add.* — [13]) *om.* — [14]) quia — [15]) redimet — [16]) ab — [17]) In Cursivschrift — [18]) dei *add.*

f. 91b quando omnis caro faenum | et omnis claritas carnis ut flos faeni. contuli [1]) | Expl̃. de psalmo. cxxxi. | Inc̃. de psalmo cxxxii. dõ gratias || f. 92 Psalmus breuis est. et [2]) ualde notus et ualde nominatus. | —

f. 98b in noctibus extol||lite manus uestras in sc̃a et benedicite dñm. [3]) || f. 99 dñi [4]) est super omnem carnem, ne putes te non uideri quando peccas. ne putes | —

f. 104b Domus aaron benedicite dñm. domus leui benedicite dñm. [5]) || f. 105 quinam [6]) sint dii et domini quorum deorum et dominorum sit ds̃ et dñs qui est | uerus ds̃ —

f. 108b Cui confitebimur quoniam in aeternum misericordia eius.| Expl̃. expositio psalmi. cxxxv | Inc̃. expositio psalmi cxxxvi | Oblitos uos esse non arbitror conmendasse nos uobis immo conme | morasse —

f. 119 [7]) damnabitur hostis | extremus et cum rege sine morte| trumphabimus. amen. [8]) explicit. || f. 119b Inc̃. de psalmo. cxxxvii | Titulus psalmi huius breuis est [9]) et simplix est ne|qꝫ nos tenit *(corr. m. al.)* scientes cuius | —

f. 135 [10]) dñe opera manuum tua|rum ne dispicias. [11]) amen. dõ gratias semper [12]) | Expl̃. expositio. psalmi. cxxxvii | Inc̃. expositio psalmi cen|tesimi trecensimi octaui. lege felix. || f. 135b Psalmum uobis breuem paraueramus quem mandaueramus | —

f. 127b non intellegebatis. et innouatum est quod noueratis amen [13]) | Expl̃. expositio psalmi cxxxviii | Inc̃. expositio psal̃. cxxxviiii | lusserunt domni fratres et ipsis dñs omnium ut istum psal|mum —

f. 129b erue spinas de terra. contrecta radices spinarum [14]) et uide si sentis do [15]) || f. 146 quid [16]) est in uasis suis. Audi ipsum

---

[1]) Hier nicht in Cursivschrift, aber von anderer Hand — [2]) sed — [3]) l. c. 1737 (de ps. 133) — [4]) l. c. 1748 (de ps. 134). Ein Quaternio fehlt — [5]) l. c. 1755 — [6]) l. c. 1756 (de ps. 135). Ein Blatt fehlt — [7]) Von f. 118 fehlt der vierte Theil — [8]) *om.* — [9]) *om.* — [10]) Quaternionenversetzung. Die richtige Reihenfolge f. 130—137 (= Quat. 20), 138—145 (= Quat. 21),121—129 (=Quat. 22) — [11]) despicias — [12]) amen *etc. om.* — [13]) *om.* [14]) iparusm — [15]) dolorem l. c. 1805 — [16]) l. c. 1824 (de ps. 140). Zwei Quaternionen scheinen zu fehlen

apostolum. Nam gloriā nos|tra haec est. testimonium conscientiae nostrae. —

f. 150[b] Custodi me a musci|pula quam statuerunt mihi. [1]) || *Von f. 151 nur ein schmaler Streifen übrig; die letzten Worte:* ut ihs ransiret [2]) ||

Augustinus *de diversis quaestionibus LXXXIII, de magistro.*

515. membr. 8. foliorum 112. saec. X.

Vorsetzblatt In hoc codice contin& | Lib̄ agustini q'd inchoat utrū | anima a se ipsa sit. continens | capitula diuersa. numero. LXXXV. | Et quedā ex libro r&ractationū. | & lib̄ de magistro. ||

f. 1 Incipiunt capitula | I Vtrum anima a se ipsa sit. | —

f. 3 LXXXV. Vtrum &iam infidelitas ad fornicationē | pertinere intellegenda sit. In eo quod dn̄s ait. si quis dimiserit uxorem suam. excepta causa fornicationis. | I Vtrum [3]) anima a se ipsa sit. | Omne uerum a ueritate uerum est. Et | omnis anima eo anima est, quo uera ani|ma ∸; —

f. 83[b] (LXXXV) [4]) ut neuter alterū demitter& (de *corr. in* di) si fideles ambo essent dō [5]) | gratias Ex libro retractionū primo titulo | XXV [6]) Est [7]) &iā inter illa quae scripsimus. qddā ꝓlixū opus. | qu tamen unus liber deputatur. [8]) —

f. 86[b] unde mihi tamquam | scriptum sit occurrerit nescio. [9]) || f. 87 Incipit liber sc̄i augustini | de magistro. colloquendo & | disserendo habitus cū filio | suo adeodato. p intro|gationē | & responsionem. [10]) | Aug̃. Quid [11]) tibi uidemur | efficere uelle ./.le cū loquimur. | Ad̄. quantū quidem | mihi nunc occurrit. | —

f. 112 de quo non ita mi|hi respondere', secretū | illud oraculum. ut tuis uer|bis adserebatur. | Explicit. liber | agustini | de magistro. ||

---

[1]) l. c. 1830 — [2]) l. c. 1831 — [3]) de diversis quaestionibus LXXXIII unus XL 11 — [4]) LXXXIII — [5]) *om.* — [6]) XXVI — [7]) XXXII 624 — [8]) deputatur liber — [9]) l. c. 628 — [10]) colloquendo — responsionem *om.* — [11]) l. c. 1193

Digitized by Google

Augustini *sermones.*

5758. membr. 4. foliorum 181. saec. VII.

f. 1 + Incipiunt dicta sci agustini de diuersis titulis | Liber. de area dom Bobuleni | *In hoc uolumie ifrascpta cotinet* vȝ | *Aug* *mones de diusis titulis siue mat'iis.* | De arca domni boboleni abbatis de bobio monasterio | ////iunt dicta sci agustini de diuersis titulis | *In hoc uolumie ifras'cpta cotinet* vȝ.[1] ||

f. 1[b] Inc. sermones sci augustini | i de adam et eua et sca maria | ii de natale dni et de eo quod fugit in ae|gyptum| iii de occisione infantum ab herode | iiii de epifania | v de natale sci iohannis baptistae | vi de eo quod scriptum est in euangelio | rogauit ihm quidam fariseus | ut cum illo pranderet et curauit | ihs ydropicum | vii de arbore fici | viii de ieiunio | viiii de diuite et lazaro | x de muliere cananea | xi de iracundia fratrum || f. 2 xii de inimicis diligendis | xiii de prandio farisaei et muliere peccatricae | xiiii de muliere quae deprensa est | in adulterio | xv de resurrectione dni | xvi Ite de natale dni | xvii de psalmo xxxvi | xviii de psalmo xl | xviiii de psalmo xlviiii fieri simul tract xx | i Inc sermo de peregrinatione uitae huius | ii de paupere laxaro et diuite qui induebaǀtur purpura | iii de caritate et de solo amando do. | iiii de responsorio psalmi. ds meus erue me | de manu peccatoris et de manu facine|rosi et iniuriosi || f. 2[b] v de respons. psalmi. confitebimur tibi ds | confitebimur et inuocabimus nome | tuum | vi de responsorio psalmi xl. ego dixi dne mi|serere mei sana animam meam quo|niam peccaui tibi | vii de natale sci iohannis | viii de euangelio ubi laudata est a dno fides ce|turionis | viiii de fide | x de tiulitate ieiunii | xi de natale apostolorum petri et pauli | xii de natale sci cypriani | xiii de natale martyrum. de cap. euang | ecce ego mitto uos. | xiiii de titulo psalmi lxxxiii. | xv de natale dni; *m. post.:* in circumcisione; | xvi de epifania | xvii de respons. psalmi lxxxiii. beati qui | habitant in domo tua | xviii de humilitate | xviiii de eo quod obtulit habraam filium suu. | xx de alleluia | xxi Item

---

[1]) Das Cursivgedruckte rührt von einer Hand des fünfzehnten Jahrhunderts her

Digitized by Google

sermo de alleluia | xxiii *sic* de dominica pascae | xxiiii de octauis infantum. ||

f. 3 *m. s. XV* Liber scti columbani .16. de bobio | *m. s. IX* Incp de adam & eua et sca maria | Cum [1]) ds opifex rerum huius mundi | —

f. 5[b] ad caelum ele|uati per mariam *m. s. IX add.:* ipsa enim genuit dnm | ihm xpm qui regnat in saecula saeculorum [2]) *die Zeile in ras.* | Exp de euua et maria. Incipit de natale dni [3]) | Debetur [4]) quidem uobis ff [5]) kk [5]) natali eius [6]) | —

f. 8[b] uiuificatio filiorum. qui be|nedicendi erunt in natiuitate eius id e dni nostri | ihu xpi qui uiuit & regnat in saecula saeculorum [7]) | Exp inc Alius sermo de natale [8]) dni | Vt [9]) hodie a me possit ff. k maiestas nati|uitatis —

f. 10[b] perpetuam consequamur [10]) In natiuita////// dni | nostri ihu xpi qui regnat in saecula saeculorum am. | Exp de eo quod fugit. in aegyptum || f. 11 *Ueber der Seite* de eo quod fugit in aegypto [11]) | hodierna [12]) lectio ff [13]) mouit corda concus|sit —

f. 13 dns [14]) panderet in [15]) figuram. exp | Inc tractatus de occisione infant. ab herode || f. 13[b] Zelus [16]) quo tendat. quo prosiliat liuor | —

f. 16 ad coronam perpetuam ad uitam et eternam in xmp ihm dnm n [17]) | Exp. Inc. sermo de epifania [18]) | Intellegere [19]) possumus ff. k. quantam | —

f. 18 flue|ta mundaret q [20]) cu [20]) Exp inc sermo | de nat sci iohann [21]) bapt. | Aurum [22]) de terra legere qui nouerunt | —

---

[1]) Mai PNB I 1 — [2]) ipsa — saeculorum *om.* — [3]) de annuntiatione d. Mariae virg. — [4]) Petri Chrysologi sermo CXLIII LII 582 — [5]) *om.* — [6]) natalitius — [7]) qui benedicendi — saeculorum *om.* — [8]) in natali — [9]) Aug. serm. app. CXXIV XXXIX 1992 — [10]) Stimmt nicht — [11]) de fuga Christi in Aegyptum — [12]) Petri Chrysologi sermo CLI LII 602 — [13]) *om.* — [14]) *om.* — [15]) per — [16]) Mai PNB I 230 — [17]) perpetuam — nostrum *om.* — [18]) in epiphania domini — [19]) Aug. serm. app. CXXXV XXXIX 2011 — [20]) *om.* Interea magorum — saeculorum amen. *add.* — [21]) in natali Joannis — [22]) Aug. serm. app. CXCIX l. c. 2117

Digitized by Google

f. 20ᵇ dñicae cantilena | Exp̃. Inc sermo contra fariseos | Contra fariseos [1]) loqui nos hodie non stu|dio —

f. 23 miserabiles non tenebant | Exp̃ Incp̃ ^sermo^ de arbore fici[2]) *(I. — f add. ead. m. s. IX)* | Sicut [3]) peritus magister ad audiendũ | —

f. 26ᵇ cremabit incendium | Exp̃ Iñc sermo de ieiunio [4]) | Quoniam [5]) ieiunii uernum et tempus | —

f. 29 superare uersutias | Exp̃ Iñc sermo de diuite et lazaro | Non [6]) tam facile auspicia temeritatis nostrae | —

f. 31ᵇ aelymosinis redimistis | Exp̃ Iñc sermo de muliere cananea | que dixit si tetigero uestimenta dni salua ero [7]) | Dñi [8]) et saluatoris nostri benigni | —

f. 34ᵇ impetrare mereamur amen | Exp̃ | Iñc sermo de ira|cundia fratrum || f. 35 *Ueber der Seite* de iracundia fratrum | Audistis [9]) hodie qualiter auctoritate gra|tiae —

f. 37ᵇ praecipitat in ruinam. Exp̃ | Iñc sermo de inimicis diligendis | Conpello [10]) caelum uoco terram. ut | —

f. 40 sc̃am reportare uictoriã. | Exp̃ | Iñc sermo ubi rogatus ẽ. ihs ad prandiũ || f. 40ᵇ Omnia [11]) quae a xp̃o corporaliter gesta re|feruntur —

f. 43 mereamur auctore ipso dño | ñ. ihu xp̃o amen exp̃ | Iñc sermo de muliere adultera *m. s. IX add.:* que in adulterio depraehensa est [12]) | Agnouistis [13]) ff̃ si tamen euangeliorũ [14]) | —

f. 44ᵇ saeculorum amen Exp̃ Inc | Sermo de resurrectione dñi [15]) | *in mg. m. s. IX* In sabbat̃ paschae [16]) | Quantum [17]) a uobis ego a me tantum | —

f. 46 prohibuit lassitudo. Exp. | Exp Iñc sermo de natale dñi [18]) || f. 46ᵇ Quantum [19]) secretum cubiculi sit regalis | —

---

[1]) Mai PNB I 4 — [2]) de ficu quae fructum non protulit — [3]) Petri Chrysologi sermo CVI LII 495 — [4]) et tentationibus Christi *add.* — [5]) Petri Chrysologi sermo XII l. c. 222 — [6]) Mai PNB I 6 — [7]) quae — ero *om.* — [8]) l. c. 8 — [9]) l. c. 10 — [10]) l. c. 13 — [11]) Petri Chrysologi sermo XCV LII 467 — [12]) quae — est *om.* — [13]) Mai PNB I 17 — [14]) euangelium — [15]) Christi — [16]) in — paschae *om.* — [17]) Petri Chrysologi sermo LXXV LII 411 — [18]) de incarnatione Christi — [19]) Petri Chrysologi sermo CXLI l. c. 577

Digitized by Google

f. 48 sermo | compellit ꝑ | Inc̃ sc̃i augustini sermo | de psalmo xxx.vi. | Ante [1]) paululum cantauimus ff̃ cus|todi —

f. 49ᵇ saeculorum amen exp̃ | Inc̃ eiusdem de psalmo xl | Bene [2]) scitis ff̃ quoniam unaquaque *(corr.)* anima —

f. 50ᵇ per xp̃m dñm nm̃ | Eiusdem Inc̃ de psalmo xlviii [3]) || f. 51 Quantum [4]) nobis ualeat sermo dĩ ad cor|reptionem [5]) —

f. 52 per xp̃m dñm nm̃ | Exp̃ tractatus sc̃i augusẽ felicit̃. || f. 52ᵇ *m. s. VIII* i de adam et eua et sc̃a maria | ii de natale dñi | iii Item de natale dñi | iiii de eo quod fugit in aegyptũ | v de occisinẽ *sic* infantũ ab herode. | vi de epifania | vii de natiuitate sc̃i iohannis bap̃ | viii contra fariseos | viiii de arbore fici in quã quesiuit dñs fructũ | x de ieiunio | xi de diuite et lazaro paupere | xii de muliere cananea | xiii de iracundia fratrũ | xiiii de inimicis diligendis | xv ubi rogatus | *m. antiqua alia* Sermo [6]) de peregrinatione hui' uite. | Vitam [7]) istam nostram ff̃. kk̃. peregri|nationem —

f. 55ᵇ hac aperis xp̃o exp̃ || f. 56 *Ueber der Seite* Inc̃ sermo de lazaro paupere. et diuite qui induebatur purpura | et bysso de capitulo euangelii | Sancta [8]) lectio si in ista uita nos salu|briter —

f. 58ᵇ conuersi ad dñm || f. 59 exp̃ sermo de diuite et | paupere lazaro incipit | de caritate et de solo amando | dõ || f. 60 Exhortationib. [9]) diuinarum lec|tionum —

f. 63 sufficit de paupertate | Exp̃ sermo de amore | dĩ | et de caritate et de uersu psalmi | xxxvi | Inc̃ sermo de respons̃. psalmi | lxx | ds̃ meus. erue me de manu pec|catoris || f. 63ᵇ Omnis [10]) anima quae intenta canta×t uoce | —

f. 67 quem gratis amas. | Explic. sermo de responsorio | psalmi lxx | Inc̃ sermo de responsorio psalmi | lxxiiii | Confitebimur tibi ds̃ confitebimur | et inuocabimus nomen tuum || f. 67ᵇ Felices [11]) sumus si quod audimus et can|tamus —

f. 70 humilat exaltabitur conuersi ad dm̃ | Exp̃ sermo de res̃pons. psalmi. | lxxiiii. | Inc̃. sermo de resps. psalmi .xl. | Vna [12]) uoce multi cantauimus quia in | xp̃o —

---

[1]) Mai PNB i 18 — [2]) l. c. 19 — [3]) in psalmum xlviii enarratio. sermo ad plebem — [4]) XXXVI 564 — [5]) correctionem — [6]) *om.* — [7]) Mai PNB i 22 — [8]) l. c. 24 — [9]) l. c. 26 — [10]) l. c. 30 — [11]) l. c. 33 — [12]) l. c. 35

Digitized by Google

f. 73ᵇ cui | confitemini; conuersi [1]) | Exp̃ sermo de respons. salmi XL. | Inc̃ de natalicio sc̃i iohannis || f. 74 Hodierni [2]) diei festiuitas nota est | —

f. 76ᵇ ds̃ paci' erit uobiscum | Exp̃ de natalicio sc̃i iohannis | Inc̃ de capit̃ euangel mathei. | ubi centurio pro suo puero | dñm rogauit. [3]) || f. 77 Audiuimus [4]) cum euangelium legeretur | —

f. 79ᵇ et sanabit te [5]) | Exp̃ sermo de puero centurionis | Inc̃ sermo de fide [6]) feliciter | Arcana [7]) et secreta regni dĩ prius quae|runt —

f. 83ᵇ sanorum requi|es laborantium [8]) | Exp̃ sermo de fide | Inc̃ de utilitate ieiunii. | De [9]) utilitate ieiunii [10]) aliquid loqui | —

f. 86ᵇ cuius triumfus est | dissensio xp̃ianorum; *m. s. IX:* ergo ieiunemus | et oremus [11]) in *(corr. in* p) dnm̃ ihm xp̃m qui uiuit regnat in saecula saecu|lorum amen | Inc̃. de natale apostolorum petri et pauli | Beatissimorum [12]) petri et pauli apos|tolorum —

f. 89 ds̃ debitor quia promissor | Exp̃ de natale apostolorũ | Inc̃ de natale sancti | cypriani. [13]) || f. 89ᵇ Sermonem [14]) nobis debitum auribus et | —

f. 92ᵇ dicamus et nos dõ. gratias. | Exp̃ de natale sc̃i cypriani | Inc̃ de capit̃ ecce ego mitto | uos sicut oues. et cetera | de natale martyrum *(add. m. al.)* || f. 93 Sollemnitas [15]) martyrum dilec|tissimi —

f. 96 columbarum innocentiam te|neamus. | Exp̃. sermo. ubi dicit ecce. | ego mitto uos | sicut oues in medium luporũ | Inc̃ sermo de titulo psalmi | LXXXIII. [16]) || f. 96ᵇ psalmus [17]) iste pro torcularibus | —

f. 100 su|perna [18]) uocationis dĩ. in xp̃o. ihu. | Exp̃. sermo de titulo | psalmi LXXXIII | Inc̃ sermo de natale dñi | nostri ihu xp̃i [19]) | *Ueber der Zeile* In circumcisione *(m. s. IX)* | Saluator [20]) noster natus de patre | —

---

[1]) etc. *add.* — [2]) l. c. 38 — [3]) de verbis evangelii *etc.* — [4]) XXXVIII 414 — [5]) l. c. 417 Fimbria — conversi ad dominum (l. c. 425) *add.* — [6]) de verbis evangelii Ioannis: non potest filius *etc.* — [7]) l. c. 698 — [8]) ? — [9]) XL 707 — [10]) admonemur *add.* — [11]) ?— [12]) Mai PNB I 40— [13]) in natali Cypriani martyris — [14]) XXXVIII 1410 — [15]) Mai PNB I 42 — [16]) in psalmum LXXXIII enarratio — [17]) XXXVII 1055 — [18])? — [19]) Aug. (?) sermo de nativitate domini — [20]) XXXIX 1655

Digitized by Google

f. 103 incorrupta feminea eti|am care [1]) processit. [2]) | Exp̃. de natalicio. dñi | Inc̃ de epiphania [3]) || f. 103^b Hodierni [4]) diei per uniuersum mūdū | —

f. 106 non qua uenimus redeamus. | Exp̃. sermo de epifania | Inc̃. de responsorio. psalmi | LXXXIII. beati qui habitant. in domo | tua. et cetera feliciter || f. 106^b Presentem [5]) psalmum simul nobiscū. | —

f. 109 qui simpliciter bonus est. | Exp̃. sermo. de responsor. psalmi | LXXXIII | Inc̃. de humilitate. dn̄i n̄. ihū. xp̄i. || f. 109^b humilitatem [6]) dñi n̄ ihū. xp̄i. commen|damus —

f. 112 uere ubique mise|ricors. | Exp̃. de humilitate dn̄i n̄ ihū xp̄i. | Inc̃ de eo quod optulit abraam filium | suum isac feli̇̃citer [7]) || f. 112^b Adhibete [8]) huc aures qui accessis|tis ad dm̃. —

f. 115^b affectus. deputabitur et nobis || f. 116^b catur [9]) uita futura quam nondum te|nemus —

f. 118^b sine defectu | dm̃ [10]) laudabimus. | Exp̃. sermo de alleluia | Inc̃. sermo de psalmo CXLVIII || f. 119 Sollemnitas [11]) paschae [12]) est et inlu|minationis —

f. 122 non in saeculo | sed in xp̄o suo. conuersi [13]) † exp̃. sermo. de alleluia | psalmi CXLVIII origenis | Inc̃ sermo ep̄i sc̄i augustini | de confessione et alleluia [14]) || Confitemini [15]) dño quoniam bonus | —

f. 122^b Videtur nonnullis male [16]) esse quaedã || f. 123 creatura quia imperitorum sen|sus offendit —

f. 126^b exultemus | et letemur in eo | Exp̃. de dominico paschae | Inc̃ de. octauis paschae infantum [17]) || f. 127 Sermo [18]) mihi est ad uos modo nati in|fantes —

f. 129 in saecu|lum misericordia eius | Exp̃ de confessione et alleluia. | Inc̃ de domenico paschae. || f. 129^b *Ueber der Zeile* Incp̃ omilia beati augustini de dominica resurrectione [19]). | In [20]) omni qui-

[1]) carne — [2]) qui est benedictus — am. *add.* — [3]) in epiphania domini — [4]) XXXVIII 1033 — [5]) Mai PNB I 44 — [6]) l. c. 46 — [7]) *om.* — [8]) l. c. 49 — [9]) In psalmum CXLVIII enarratio. XXXVII 1938 — [10]) *om.* — [11]) Mai PNB I 52 — [12]) haec *add.* — [13]) etc. *add.* — [14]) de psalmi CXVII versu I. Confitemini *etc.* — [15]) XLVI 841 — [16]) mala — [17]) In octava paschatis ad infantes — [18]) l. c. 838 — [19]) *om.* — [20]) Mai PNB I 20

Digitized by Google

dem psaltirio *(corr.)* dn̄s. n̄r | — sanguis effunditur. si habuerimus [1]) || f. 130 ecclesia [2]) dī ecclesia sc̄a. cui est ille caput | si enim ille caput nos corpus —

f. 132ᵇ credamus ut salui esse possemus [3]) | Exp̄ | Exp̄ sermo de muliere. quae fluxū | sanguinis patiebatur. Incip. sermo [4]) | de tribus [5]) quos dn̄s suscitauit. id [6]) est | filium uiduae. et filiam archisynagogi | et lazarum quadriduanum || f. 133 ita tamen ut legatur lectio de filio uiduae | qui in publico suscitatus est. || Miracula [7]) dn̄i n̄. et saluatoris ihū xp̄i [8]) | —

f. 138ᵇ inuenerint [9]) iam resurgant | conuersi [10]) | Exp̄ de tria genera mortuorū. | quos dn̄s ih̄s xp̄s resuscitauit || f. 139 Inc̄. sermo de euangelio | ubi dn̄s dicit nolite dare sc̄m canib. | neque miseritis margaritas uestras | ante porcos | et cetera quae sequuntur | Nouit [11]) caritas uestra quandoqui|dem —

f. 143 fides tua fiat tibi sicut uis | Exp̄. sermo ubi dicit discipulis suis | nolite dare sc̄m. canibus. et cetera. || f. 143ᵇ In̄c sermo de diuite qui audiens a dn̄o | de uenditione rerum suarum | ut esset perfectus. | contristatus est et discessit [12]) *die übrige Seite leer* || f. 144 *m. saec. IX* sermo pape leonis in natale [13]) apostolorum petri et pauli | omnium [14]) quidem sanctorum sollemnitatum dilectissimi totus | mundus est pariceps —

f. 144ᵇ unius [15]) fenere regi|men ciuitatis *m. al. add.* sī nepotes *die halbe Seite leer* || f. 145 Euangelium [16]) nos admonuit de [17]) lectione | praesenti —

f. 153ᵇ si [18]) uideat et manus operan|tium || Explic. sermo de auaritia | et luxuria | Incip. [19]) sermo de decem plagis | aegyptiorum | et decem praeceptis legis || f. 154 dn̄o [20]) dō. n̄. cuius cultores sumus. in | laude —

---

[1]) Ende auf f. 126ᵇ — [2]) l. c. 54. Von f. 116 an Blätter theils versetzt theils ausgefallen — [3]) possimus — [4]) de verbis evangelii Lucae et *add.* — [5]) mortuis *add.* — [6]) id est — suscitatus est *om.* — [7]) XXXVIII 591 — [8]) Christi Iesu — [9]) agat ut celeriter *add.* — [10]) *om.* — [11]) Mai PNB I 56 — [12]) XXXVIII 523 de verbis evangelii Matthaei *etc.* — [13]) natali — [14]) LIV 422 — [15]) ? — [16]) XXXVIII 523 — [17]) *om.* — [18]) ? — [19]) sancti Aug *add.* — [20]) Mai PNB I 15

f. 170[b] suaui|ter inuenirentur | Explic. sermo. de decem plagis. et decẽ | praeceptis legis. inc̃ de psalmo. LXIII[1]) | Passiones[2]) sanctorum martyrum | —

f. 181[b] mittere in gehennam. praedicaue|runt dñm. nam primo petrus timuit. [3]) ||

474. membr. fol. 2 col. foliorum 165. saec. X.

f. 1 I | Sermo sc̃i augustini de uerb̃ dñi in euglo scdm math | Agite penitentiã appropinquabit enĩ regnũ cęlorũ | — XXII | Sermo ei'd de uerb̃ dñi in euglo scdm mathm |— de decẽ uirginibus. Finit de mathaeo | XXXIII Sermo de eisdem. Incipit de luca | XXXIIII Sermo ei'd de uerb̃ dñi in euglo scdm lucam | qui uos spernit me spernit & cã | — XXXVII Serm̃ eiusdẽ de uerbis apli Omnes nos ma|nifestari oportet ante tribunal xp̃i || f. 1[b] Finit de luca Incipit de iohañ | XXXVIII Sermo eiusdem in euglo secundum iohannẽ | In principio erat uerbum. & contra arrianos — LXV Serm̃ ei'd de scripturis u&erib; ac nouis c̃tra arri.... | Expliciunt capitula | Incipit sermo sc̃i | augustini de uerb̃ | euangelii secundũ | matheum. Agite pae|nitentiam appro|pinquabit enim re|gnum caelorum. [4]) | Euangelium[5]) audiuim'. | & in 'eo dñm eos arguentem —

f. 95 sed er̃ aequales angelis dĩ. p xp̃m dm̃ nr̃m; | Explicit feliciter | dõ gratias amen. | Item eiusdem de corpore et | sanguine dñi et de uerbis | apli. cum tremore et timore | urãm et ipsorũ salutẽ operamini. [6]) | I Audiuimus[7]) ueracem magistrũ. diui|nũ redẽptorem humanũ saluatorẽ. | —

f. 164 XXXIII Eiusdem sermo de uerbis apli. om̃s nos | manifestari oportet ante tribunal xp̃i. | Omniũ[8]) xp̃ianorũ spes frs̃ kmi in futurũ | tẽp' extendit. —

f. 165 gloriã puenire. in scla sclorum am̃ | Explicit amen Beatus homo qui corripitur a dño | — causas | percussionis ignorat Constituisti t̃minos ei' qui preteriri — spiritalibus prouectibus. ||

---

[1]) In psalmum LXIII enarratio. sermo ad plebem — [2]) XXXVI 760 — [3]) l. c. 768 — [4]) de verbis euang. Lucae: faciem coeli *etc.* deque istis: si vadis *etc.* — [5]) XXXVIII 636 — [6]) de verbis evang. Ioannis: nisi manducaveritis *etc.* deque verb. apostoli et psalm. contra Pelagianos. habitus — dominica — [7]) l. c. 729 — [8]) sermo app. CIX XXXIX 1961

Digitized by Google

Augustinus *de trinitate.*

5755. membr. Grossoctav. 2 col. foliorum 163. saec. XI. [1])

f. 1 *Vorsetzblatt: Fragment eines Lectionars s. XII*

f. 1ᵇ In hoc uolumĩe continẽt ĩfra scpta. vȝ | Auḡ. de trinitate. libri nũo .xv. | Expositio fidei. catholice ||

f. 2. 3 *saec. IX Fragment eines Computus mit gälischen Glossen:* nihil remanserit bissextus est. ĩ unum aut duo ł tres
acht tabllũ fuirbissext — beim̃ cenelach lossom asiuul
remanent bissexti | ñ ÷ & ne tibi forsitan aliqua — pariter ad sũ|mã. Finiunt argumenta pascaliũ titulorũ. || f. 2ᵇ Incipit calculatio quomodo rep'iri posit. quota feria singulis | annis xıııılũ pascalis occurrat — anni deducas. || —

f. 4 Incipiunt capitula ex libro beati augu stini ẽpi. de trinitate [2]) | ı De triplici causa erroris falsa de | dõ opinantiũ | — xııı de unitate ꝑsonę. filii dĩ. et filii homi|nis. siue in gła. siue in humilitatę. | Itẽ. Incip̃ cap̃ lib̃ .ıı. | ı De regulis scd̃m qua scriptura de patre | et filio loquitur. —

f. 4ᵇ xvııı De uisione daniʰelis. in qua illi et patris | et filii ꝑsona apparuit in specie corporali. | Incip̃ cap̃ lib̃ .ııı. | .ı. Vtrũ cũ dš hominib. uisus ẽ. ipse ꝑ assũptã creatura speciẽ apparuerint an uero | angłi ex ꝑsona ipsius sint locuti | — vııı Et sentiã trinitatis nũquã oculis apparu|isse mortaliũ sed ꝑ subiectã sibi crea|turã significasse. quę uoluit. | Incip̃ cap̃ lib̃ .ıııı. | .ı. De gr̃a dĩ qua sibi humanũ genus recon|ciliat ut saluatur quod perierat. | —

f. 5 xxı De sensibili demonstratione sp̃s scĩ | et de coaẽtna unitate trinitatis | Incip cap̃ lib̃ .v. | ı Quã modeste ac sobrię debeat homo. | cui etiã suę mentis natura inexplica|bilis ẽ. de dĩ substantia cogitare. | — xvı. De appellationib. relatiuis quę ñ ad dm̃. | sed ad crea-

---

[1]) Ueber diese Handschrift vergl. Mai PNB ı 2 p. 153. Sie ist fast durchaus palimpsest, enthält aber nicht bloss wie Mai angibt Fragmente der Vulgata. Vielmehr enthält die ältere Schrift f. 47 Fragmente derselben Handschrift, welcher die Bruchstücke des Computus f 2. 3 angehören, f. 48—65 Fragmente eines Homiliars (f. 64 am Rande: in n' scĩ pauli) saec. VI. f. 66—73 wieder Fragmente der Computushandschrift, f. 74 – 162 die von Mai erwähnten Bibelbruchstücke. Die gälischen Glossen sind soviel ich weiss unbekannt —
[2]) Von Mai zuerst nach dieser Handschrift edirt PNB ı 2 p. 153

tura refferenda sunt quoniã | Incip̃ cap̃ lib vi | .i. De eo quod apostolus ait. xp̃m dĩ uir|tutẽ et dĩ sapientiã. | —

f. 5[b] x De sententia sc̃i hylari. qua in trinitate | psona⁊ ꝓprietatẽ inte[l]legit[2] demonstrasse. | Incip̃ cap̃ lib̃ .vii. | .i. Vtrũ quidqd de dõ relatiue sed ad se | ipsũ recte dr̃ cuilibet psonę [in] trinitatę | conueniat. — vi. De trib. psonis unius essentię. | Incip̃ cap̃ lib̃ .viii. | .i. De indifferentia et magnitudine trinita|tis in qua non ẽ ipsa plus ipsa trinitas | simul simul quã singula quoq. psona. | — viiii. Quod ex ea forma qua diligit iustus diligatur ds̃. qa non potest ea quę dilectionẽ | excitat forma non diligi eademq. ẽ ds̃. | quia ds̃ caritas ẽ | Incip̃ cap̃ lib̃ viiii. | i De dõ sẽp quęrendo. | —

f. 6 xii Cur sic̃ noticia mentis ẽ. ꝓles non | etiã amor partus ei'dẽ sit. | Incip̃ cap̃ lib̃ .x. | i. De studiis discere amantiũ. qđ igno|rant qđ tamen ñ expeterent. scire se | penit' ignorarent. | — xii De querenda imagine trinitatis etiã | in his quę anima ex corporis sensib. | Incip̃ cap̃ lib̃ .xi. | De imagine trinitatis. etiã in eo qđ | imago dĩ ñ ẽ. id ẽ. in homine. exteriorae. | quęrenda | — xi De mensura et numero. et pondere quo⁊ | similitudo sit in memoria. et uisione. | Incip̃ cap̃ li. xii. | .i. q̃ sit quod etiã animo nr̃o intellegendũ sit ad exteriorẽ hominẽ ptinere | —

f. 6[b] .xv. De opinione platonis qua credidit ani|mas aliã uitã priusquã prius. quã corpo|rib. inderentur habuisse. | Incip̃ cap̃ lib̃ .xiii. | .i. De gemino rationalis mentis officio. quo⁊ | unũ ad tẽporilia aliud ptinet ad [ae]t̃na. | —

f. 7 xx Neminẽ posse sine fide ad uerã beatitu|dinẽ puenire. | Incip̃ cap̃ lib̃ .xiiii. | .i. Quę sit hominis. uera sapientia — xiiii. Quo sui parte homo ad imaginẽ et si|militudinẽ dĩ factus sit. ad quã ꝓfi|ciendo renouatur. Incip̃. cap̃ lib̃ .xv. | .i. De excellentia dĩ animi ad imaginẽ | creatoris sui conditi. | —

f. 7[b] xxvii Qui[d] quodam sermonẽ ad populum. | disputatũ sit. de differrentia gene|rationis filii. et ꝓcessionis. | Sp̃s sc̃i. | Explic̃ cap̃ li|bror̃ .xv. gr̃s | dño nr̃o ihũ | xp̃o. amen. | Iste liberest— sub nũõ. .14. || f. 8 Liber sc̃i .14. columbani de bobio | Dñõ [1]) beatissimo et sincerissima | karitate uenerando. sc̃o fr̃i ac | coep̃o [2]) papę aurelio ag̃ in dñõ | salutẽ. De tnitate quę ds̃ sũm' ac [3]) | uer' ẽ. — libro⁊

[1]) XLII 817 — [2]) consacerdoti — [3]) et

Digitized by Google

iubeas anteponi. [1]) Ora ꝓ nobis. [2]) Expliċ epła aurelii agustini. ad aureliū cartaginensē epm. Incipiunt libri de tnitate dī [3]) | Lecturus hęc quę de trinitate disse rim'. —

f. 22 (xiii) conside randa sunt ab alio iā pętam' exordio am̄. [4]) Expliċ. lib̄ .i. de trini tate. Incip̄ lib̄ .ii. Cum homines dm̄ quęrt. et ad intelle gentiā — non inpinquabit. caput meū f. 22ᵇ i | Quam ob rē. quam quā firmissime teneam' —

f. 34 (xviii) ea quę restant in ēsequentib' uideamus. | Expliċ lib̄ .ii. Incp̄ lib. iii. Credant qui uolunt. mallē [5]) lęgendo. | quā lęgenda dictando laborare. | —

f. 34ᵇ nec tuū sit nec meū Hinc itaq. tcius iste [6]) lib̄ sumet [7]) exordiū | —

f. 35 textus indiciis circūstantib; significaret. | Cap̄ .i. Nunc g pmū quęrem' [8]) qđ seqt —

f. 43ᵇ (viii) [9]) Qđ ab alio uolumine cōmodi'us ordiem̄. am̄. [10]) | Expliċ liber .iii. | Incip̄ lib̄ iiii. | Scientiā terrestriū. caelesti q. | rerū magni —

f. 44 cara ueritas. i. | Sed quoniā exulaui mus ab incmutabili gaudio. —

f. 55 (xxi) et queam modū [11]) redarguant uidebimus. | Expliċ lib̄ .iiii. aurelii augustini de | trinitate. am̄. Incip̄ lib̄. | quintus. dō grās. | .i. Quā modeste—cogitare. [12]) | hinc iam exordiens ea | dicere—

f. 61 (xvi) ipsoꝝ scilicet mu tatione non sua. Explicit lib̄ .v. | Incipit lib̄ .vi. de trinitate. | .i. De eo quod — sapientia. | Aequaliᵗᵉtē patris et filii—

f. 66ᵇ (x) nec diis mul tis. Sed ipsi głа in sсłа sсłoꝝ am̄. | Expliċ lib̄ .vi. de trinitate. Inci pit lib̄. vii. de trinitate .i. | Vtrum quidqđ — conueniat. | Iam nunc queramus | diligentius —

f. 74ᵇ (vi) Nisi credideritis | non intellegetis. Expliċ li b̄. vii. de trinitate. Inci p̄ lib̄. viii de trinitate | f. 75 Incip̄ lib̄ viii. đ trinitat. Diximus alibi ea dici ꝓ prie in illa trinitate. —

---

[1]) vale *add.* — [2]) me — [3]) *om.* — [4]) *om.* — [5]) malle me — [6]) hic — [7]) sumat — [8]) quaeramus — [9]) xi — [10]) *om.* — [11]) quemadmodum — [12]) Die Capitelüberschriften fehlen

Digitized by Google

f. 81b (viii)[1]) alicuius exordii | cetera contexamus. Expliĉ liƀ viii. | đ trinitate. Inciƥ liƀ. viiii. | đ trinitate | i. de deo sẽp querendo. | Trinitatẽ certe quęrim'. ñ quãli|bet. —

f. 95 (xii) ꝑpt̃ huius | libelli modũ. Expliĉ liƀ. x. | de trinitate. Incipit liƀ | xi. de trinitate. | De imagine — quaerenda. Nemini dubiũ ẽ. siĉ | interiorẽ hominẽ —

f. 103b (xi) et pondere disposuisse | testatur. am̃[2]). | Expliĉ lib .xi. đ trinite. | Inciƥ liƀ. xii. đ tri|nitate .i. Quid sit | — pertinere. | Age nunc uidea|mus ubi sit —

f. 111b et quod inuentũ fue|rit explicari. Expli|ĉ. liƀ .xii. de | trinitate. | Inciƥ liƀ .xiii. | de trinitate. i. De | gemino — ad aeterna. | In libro superiore | huius operis duodecimo sa|tis —

f. 125 (xx) qđ in futuro | uolumine lector expec|tet. Expliĉ lƀ de | trinitate .xiii. | Incipit li|ber. de trini|te .xiiii. | i Quę sit — sa|pientia. | Nunc de sapientia noƀ ẽ. | disserendũ. ñ illa[3]) dĩ —

f. 137 quantũ | potui demonstrare curaui. amen.[4]) | Expliĉ .xiiii. đ tri|nitate. Inciƥ lib. | xv de trin|ite. i. De excellen|tia — condiditi *sic.* | Volentes in re|bus quę facte st̃. ad cognoscendũ | —

f. 160b (xxvii) melius quã disputatione concludã. | Dñe ds̃ nr̃. credimus in te. | —

f. 161b Si qua de meo | et tu ignosce. et tui.[5]) | Expliĉ liƀ | xv. de trini|tate. emendaui | Inciƥ exposicio fidei | Profitem[6]) nos credere indiuisibilẽ | et inseparabilẽ sc̃am trinitatẽ. hoc ẽ | patrẽ. —

f. 162 factus ẽ hominis filius. | Ideo | et unus ẽ dñs. | Expliciunt libri bt̃i aug̃. de tnitate. | Iste liƀ ẽ mõasterii sc̃i columbani de Bobio. ||

f. 163 *Bruchstück desselben Lectionars wie auf f. 1*

Boethius *de consolatione philosophiae.*

3363. membr. 8. foliorum 60 saec. IX—X.

f. 1[7]) armina[8]) q ɔdaȝ studio florẽte ꝑegi —

f. 9 Nubila mens est. uinctaque frenis Haec ubi regnant (H. u. r. *m. al. ut vid.*) | Anicii Manlii senerini | boethii exconſ̃ ord̃ | patr̃ phi-

[1]) x — [2]) *om.* — [3]) de illa — [4]) *om.* — [5]) amen *add.* — [6]) Mai PNB i 463 — [7]) f. 1. 2 von einer Hand des 15. Jahrh. — [8]) LXIII 581 a

losophiae consolationis | explicit lib̄ .i. Incipit lib̄ .ii. feliciter | Post haec paulisper obticuit atque ubi adten|tionem meam —

f. 20 Si uestros animos amor. Quo caelum regitur regat || f. 20[b] Anicii Manlii Seuerini Boe|thii excons̄ ord̄ patric̄ philo|sophiae consolationis lib̄ ii | expl̄ incipit lib̄ iii feliciter | Iam cantum illa finiuerat cum me audiendi auidū | —

f. 36 Quicquid praecium [1]) trahit perdit dum uidet inferos | Anicii Manlii Seuerini Boethii ex|cons̄ ord̄ patricii philosophiae || f. 36[b] consolationis liber tertius (c. l. t. *in ras.*) | explicit Incip lib̄ quartus. | haec cum philosophia *corr. m. al.* dignitate uultus & oris grauitate | —

f. 49[b] ducit exempli uia cur inertes. Terga nudatis superata tellus | sidera donat | Anicii. manlii seuerini boethii vc̄ || f. 50 et inl̄ excons̄ ord̄ | ex|mag̃ off̄ atque patricii | philosophicae consol̄ lib̄ iii ex̄ | Incip̄ lib̄ quintus felicit̄ | Dixerat orationisque cursum ad alia quaedam trac|tanda —

f. 60 cum ante oculos agitis iudicis cunc|ta cernentis. Explicit feliciter | Incipiunt glosae huius libri | Cluis Illuminans — tubis comis uel crinis || f. 60[b] *unleserlich*

3865. membr. 4. foliorum 57. saec. X—XI.

f. 1 Incip̄ liber prim̄ de consolatione philosop̄ | anicii manlii seuerini boetii excons̄ | ord̄ patricii | Carmina qui quondam studio florente peregi | —

f. 9 haec ubi regnant. | Anicii manlii seuerini boetii excons̄ ordi̅ patritii philosophiae consolationis. | explic̄ .ii. liber boetii. | Post haec paulisp obticuit. atq. ubi attentionē meā modesta taci|turnitate —

f. 19[b] Quo caelū regitur regat | Anicii. manlii. seuerini. boetii. excons̄. ordiñ. | patr̄. philos̄. consolatis. | Explicit lib̄ .ii. | Incipit tertius liber. || f. 20 Iam cantū illa finiuerat cū me audiendi auidū stupentēq; arrectis | —

f. 36 Perdit dum uid& inferos. | Explicit liber .iii. | Anicii. Manlii. Seuerini. Boetii. excons̄. ordiñ. patric̄. | Incipit liber quartus. | Haec cum philosophia dignitate uultus & oris grauitate ser|uata —

---

[1]) praecipuum

Digitized by Google

f. 50b Terga nudatis supata tellus | Sydera donat. | Anicii. manlii. seuerini. | exmag̃. off̃. atq. patritio philosophiae conso|lationis. liber quartus explicit. Incipit | liber quintus feliciter. | Dixerat orationisq. cursum ad alia quaedã tractanda | —

f. 57b sciẽtie nulli' termini | inclusa simplicitas. [1]) ||

Canones *conciliorum et pontificum epistulae.*

5748. membr. Grossoctav. foliorum 131. saec. X.

Vorsetzblatt In hoc uolumĩe ĩfrascpta cõtinẽt. vȝ.
Canones antiqui scto⁊ patruȝ
De modo celebrandi cõciliuȝ
Tractat' cresconij (illius pape) de cõcordia canonuȝ
Tractat' rabani de canonibȝ ||

f. 1 Liber scti .43. columbani de bobio | Incipiunt canones sc̃ siluestri epi Vt sequentes | se gradus clericorũ *u. s. w. Excerpte aus Canones und aus den Patres* [2]) ||

f. 9 De modo celebrandi conciliuȝ *(m. s. XV.)* | Hora diei prima ante solis ortũ | —

f. 11b excõmunicationis sententiã ꝑferat. | Canon grece. latine regula —

f. 12b sic conciliũ a soci&ate multorũ in unum. | Apostolorum canones qui per clementẽ | —

f. 13b capitula interius anexa. | Prima annotatio anquiranae synodi quae ante | —

f. 15 Vicesima quarta itẽ lugđ in qua patres xx. stat̃ cañ. quorũ auctor maxime itẽ priscus lugduñ eps extit̃. | Siluester papa a petro .xxxiii. congregatis cum | consilio constantini augi in urbe roma .ccLxxvii. | —

f. 15b Gregorius scđs a petro xci. scripsit cap̃ | xvii. om̃i ecłę seruanda cum patrib; xxxii (xxxiii *corr.*) eaq. sub | anathematis uinculo alligauit. || f. 16 Beatorum apłorum p clementẽ ꝑlatę. Regulę num̃ .L. | Concilii niceni. Regulę numero .xx. — cxxx.viii. sub uno

[1]) l. c. 856 a — [2]) f. 1—8 von verschiedenen Händen

Digitized by Google

redactae. | Domino uenerando mihi patri | stephano archiepo. Dionisius | exiguus in dño sal. Quãuis ka|rissimus fr nr. laurentius assidua | —

f. 17 aliquod attulisse uideamur. | Iste liber est monachorũ — sub nũo .43. —

f. 17ᵇ Domino uere sc̃o semperq. beato | pontifici liberino. cresconius xp̃i famu|lorum exiguus. aeternã in dño nr̃o sal. | Vr̃i sacerdotii incomparabile decus. | —

f. 18ᵇ inscientiae ueniã dones. Ora ꝑ me meique semper | memento pontifex dõ digne. | Incipiunt capitula de concordia canonum.| .ı. De ordinatione ep̃i in canonib; aplorũ tit̃ .ı. concilio nice|no —

f. 26ᵇ ccc. Vt ep̃i & cli non ordin&ur. nisi om̃s suos fecerint xp̃ianos. coñ aff̃. tit̃ .ııı. || f. 27 Liber sc̃ti columbani de bobio | Incipiunt cap̃ siue concor|diae canonũ secdm cresconiũ | de ordinatione ep̃i. in canonib. aplor. titulo .ı. | Ep̃s a duobus aut tribus ep̃is ordin&ur. | Concilio. niceno. titulo .ııı. | Epm̃ conuenit maxime —

f. 121ᵇ (.ccc.) om̃s qui s̃ in domu eorũ xp̃ianos catholicosq. fecerint. || f. 122 Dns nr̃ ihs̃ xp̃s loquens in euangelio dicens. | In ore duorum uel | trium testiũ stabit om̃e uerbum. *etc. Folgen Excerpte aus Concilien und Pabstdecreten* — f. 122ᵇ || f. 123 Domino serenissimo et xp̃ianissimo regi hludo|uuico. uere religionis strenuissimo rectori ac defensori sc̃ae d̃i eclę una cũ uxore & ꝑle sua eiusq; fidelib: uita & salus honor | & benedictio cũ uictoria sine fine mansura. dignissimę re|uerentiae ur̃ae patefecim' —

f. 125 ab om̃i hoste ꝓtegat in sempit̃num. Incip̃ cap̃ rabani magonens̃. archiep̃i. | De fide catholica —

f. 125ᵇ xxxı. De modo dandę poenitentię | De fide catholica. cap̃ .ı. | Initiũ actionis nr̃ae de fide ẽe —

f. 131ᵇ temporibus regni ur̃i usq. in fine seru&ur. ||

5750. membr. 4. foliorum 143. saec. VII—VIII. ¹)

f. 1 Liber scti 135 columbani de bobio | *über der Zeile* Inc̃ epistula pape caelestini ad nestorium ////// *darunter m. s. XV* Incipit epla celestini pape urbis rome ad nestorium directa. Calc̃doñ synod' | ı Aliquantis diebus | —

¹) Palimpsest des Fronto u. s. w.

Digitized by Google

f. 6 quotiens om|nium causa tractatur explt̃ epist̃ | caelestini papae urbis romae ad nestorium directa || f. 6b Principiũ *über der Zeile* | Rescribtum de fide factum manu propria flauiani cons̃ archi| datum ab eo poscenti imp̃ri *m. al.* ep̃pi hinc incip̃ actio prima synodi calcidoninsis | Flauianus episc̃. constantinupulis (u *in* o *corr.*) piissimo et amatori | xp̃i imp̃i nostro theudosio salutem | Nihil ita conuenit sacerdoti — et expositiones sc̃orum || f. 7 patrum qui nicea —

f. 7b nostrae bonae et sim|plici in xp̃o conuersationis | epistula leonis archiep̃i romani scripta ad eutychen pb̃m | II *in mg.* | Desiderantissimo filio eutyche pb̃o leo ep̃s. | ad notitiam nostram — custodiat fili desideran|tissimae epistula petri ep̃i rauennae scrip|tam ad eutychen | + III *in mg.* | dilectissimo et honore digno filio eutycheti | petrus episc̃ rauennensium | tristissime legi — fraterna | discordia. cipuae prae quando ex talibus causis || f. 8 libellum eutychetis pb̃i qui sequitur accusante | eusebio ep̃o. inmerito in communione priuatum | —

f. 8b cuiusquam interpraetationem uideat aderetur | dat̃ sub d̃ XII ka martias // ssõ | epistula flauiani archiep̃i constantinopolitani | ad leonem archiep̃m rom̃. | sanctissimo et dõ amantissimo patri et | consacerdoti leoni flauianus in dñõ sal̃. | Nihil est quod stare faciat. diabuli nequiti|am —

f. 10 qui mecum sunt plurimum salutamus | et alia manu incolomis in dño orans pro nobis || f. 10b epistula archiep̃i sclssimi romae leonis ad faustum pb̃m | — epistula enclia siue synodica scissimi ar|chiep̃i romae leonis ad flauianum | archiep̃m constantinopolitanum ||

f. 18 epistula flauiani archiep̃i constantinopolitani | scriptam eundem ad archiep̃m senioris rome leonis | VIII

f. 20b epistula sc̃issimi archiep̃i romae leonis ad iulianum ep̃m coensium ciuitatis | VIIII

f. 23b epistula sc̃issimi archiep̃i romae leonis ad faustum et marchianum et reliquos archimandritas | X

f. 24 epistulam sc̃issimi archiep̃i leonis ad imp̃ theodosiũ | XI

f. 25 epistulam leonis archiep̃i rom̃ ad pulceriam aug̃; | XII

f. 26b XIII | epistulam eiusdem ad secundum concilium ephesenũ

f. 27b epistulam eiusdem ad imp̃ theodosium pro concilio in ita|lia faciendo et in nullo alio loco et eo quod contraria | sit canno nibus secunda synodus ephesina | XIIII

Digitized by Google

f. 29 + Epistula scissimi archiepisc. romae leonis alia ad imperatorem theo|dosium culpans secundum ephesenum concilium | xv

f. 30ᵇ + xvi epistula leones archiepisc. et sci concilii quod romae collec|tum est ad pulcheriã augustã

f. 31 xvii epistula hilari diaci. romani ad pulcheriam augam.

f. 31ᵇ + epistula gallae placidiae augae ad pulcheriam au-gust.

f. 32 Sacrae litterae directae. tam a domno | nostro ualentiniano quam a diuae memoriae placidia | nec non et eudoxia augusta ad theodosium diuae memoriae ut iuberit in partib. italiae con|cilium celebrare | xviii

f. 32ᵇ xx | domino uictori theodosio triumphatori semper aug | filio galla placidia piissima et perpetua auga. mater | dum in ipso ingressu

f. 33 epistula licinae eudoxiae augae ad theodosio imp | xxi

f. 33ᵇ + epistula theodosii rescribta ad ualentinianum | xxii

f. 34 epistula theodosii rescribta ad gallam pla^ci^diam | xxiii

epistula theodosii. imp ad eudoxiam augustam | xxiiii

f. 34ᵇ epistula scisimi archiepiscopi romae leonis et eius sci concilii ad clericos et honoratos et | omnem populum constantinopolitano | xxv

f. 35 xxvi epistula scissimi archiepiscopi romae leonis ad archimandritas constantinopolitanus

f. 35ᵇ xxvii epistula ualentiniani. martiani ad archiepiscm romae leonem

xxviii Epistula piissimi imp marciani ad archiepiscm leone

f. 36 epistula pulciriae augae ad scissimum archiepiscopum romae leonem | xxviiii

f. 36ᵇ xxx | Sacrae litterae missae ad ualenti^ni^ano et marciano ubiq. ad religiosos epos | quatenus omnes in nicea conuenirent

xxxi | Similiter aliae sacrae litterae eorundem piissimorum |imperatorꝝ ubiq. ad do amant epos.

f. 37 xxxii | Sacrę litterae missae ad synodum in nicaea a ualentiniano et marciano

xxxiii |Sacrae litterae mis|sae a piissima et xpianissima auga pulcheria ad consolarem bythi|niae stratigium et curam haberet

circa disciplinam synodi perhiben|dam quam placerit de nicea ad calchedonam mutari concilium

f. 37^b xxxiiii | Sacrae litterae missae sc̄o concilio quod nicea concurrirat ut deberit calchidona mi|grare

f. 38^b xxxv | Similiter exemplar imperialium litterarum quae niceae | missae sunt sc̄o concilio dum adhuc piessimus imp in thracia | desiderit ut deberet indiffirenter chalcedona migrare | —

f. 39 permultos annos sc̄issimi ac dō amantissimi | patres. dat̄. xx K'L octub, heraclea ||

f. 39^b *leer* [1])

f. 40 Inc̄ responsio seu alloquutio. sc̄i et uniuersalis. calc^he-donensis con|cilii habita apud marchianum uenerabilem principem. quod non inno|uas aliquid aduersus nicenam fidem | Sc̄issimus ar-chiep̄s leo scripsit epistulam ad sc̄ae memoriae | flauianum.

f. 44^b sc̄orum patrum tes|timonia ad certiorem notitiam uestrae pie|tatis pauca subdedimus | Incipiunt testimonia sc̄orum patrum qui duas naturas in | xp̄o confesi sunt | consubstantialem patri dm̄ uerbum ////// | nobis secundum carnem ex maria consubstantia|lem ueraciter ~~ostendentes~~

Sc̄i. basili ex his quae contra eunomium scribsit

beati ambrosi ex his quae* scribsit ad | gratianum imperatorem

f. 45 sc̄i gregori epistulam ad cledonium

eiusdem gregorii ex secundo sermone de filio

amphiloci ep̄i hiconii de explanatione euangelii secun|dum iohannem

anthiochi ep̄i tholomaidae

f. 45^b flauiani ep̄i anthioceni de epyphania

sc̄i iohannis ep̄i constantino|politani de explanatione euan-gelii secundum iohannē

attici constantinopolitani ep̄i ex epistula ad esiciū

f. 46 beati procli ex sermone

beati cyrilli ex epistula ad nestorium

eiusdem ex epistula ad iohannem anthiocenum

---

[1]) Auf diesem Blatt wird die ältere Schrift des Codex deutlich sichtbar, unverdeckt durch die spätere Hand: sie enthält hier Iuvenal. XV 18 sqq.

Digitized by Google

ĩt eiusdem epistula ad successum diocesariensis ep̃m
eiusdem ex epistula ad beatum iohannem directa

f. 46b sc̃i iohannis de explanatione euangelii secundum | mattheum

Explicit alloquutio seu responsio | sc̃i calchedonensis concilii | cum subiectis. testimoniis patrum | inc̃ sacra imp̃p. ualentiniani et marchiani in formatione totius | concilii calchedonensis uel abdicatio heretiquorum | Imperatores ualentinianus et marchia|nus aug̃g tandem aliquando quod summis uo|tis —

f. 47b et iudicum auctoritate cohercibitur | It̃. alia sacra ad palladium praefectum praetoriorum | de eodem concilio.

in nomine dn̄i ñ. ih̃u xp̄i inc̃ | act. prima synodi | calchedonensis j. 48 consulatu domni ñi marchiani p̃p aug̃ | —

f. 89b monumentis et cum legerentur | gloriosissimi iudices et amplissimus senatus d̃ || f. 90 et paries filium et uocabis nomen eius ih̃u ipse enĩ | —

f. 135 et per eundem uirum debutum | exceptore relecta est | ultima actio septima. | *vier leere Zeilen* | Congregato rursus sc̃issimo et magno con|uentu —

f. 143b Magnificentissimus comis et ma|gister sacrorum officiorum d̃ | Praeces quae a uiro religioso | eutyche prb̃o inuictissimus (u *in* i *corr.*) prince|pibus porrectae sunt ||

5751. membr. 8. foliorum 77. saec. X. [1]

f. 1 [2]) Constitutio //////ynodi in ciuitate agathensi sub die | III id̃ septemb. anno XXII. alarici regis. | Cum in dĩ nomine ex permissu dom̃ni ur̃i gloriosissimi magnificentissi|mi piissimiq. regis in agathense ciuitate —

f. 3b regni dom̃ nr̃i alarici regis. Finit. |////// qualit̃ suscipere debeant penitent̃e ep̃i uel prb̃i | Quotiescũq; xpiani ad penitentiã accedunt —

f. 4b sed in ebri&ate. Explicit prologus. | Si quis forte ñ potuerit ieiunare —

f. 8 si iam egit penitentiã potestat̃e hab&. | Incipit sinodus aralatensis qui ad didicationem basilicae sc̃ae mariae conuenerunt | hoc int̃ se obseruandum ẽẽ diffiniunt. Vt nullus episcoporũ ł diac̃m. —

---

[1]) Die Ränder der Handschrift stark beschädigt, namentlich zu Anfang — [2]) f. 2 Liber sc̃li .57. columbani de bobio

f. 8b culpa capitalis deiecerit. Explicit. || f. 9 Incipit de utilitate poenitentiae. et quomodo credendũ sit de remissione peccatorum per poenitentiam. | Exepto baptismatis munere quod contra peccatum origi|nale —

f. 11b censuram canonum ęstimare. | In xp̃i nomine incipit de poenitentia iohannis | os aurei. | Prouida m̃te & profundo cogitatu cognoscere debent duorũ distincta negotia. | —

f. 14b inuenies requiem in uitã ætnã. Amen | Incipit de octo uitia principalia. | Octo sunt uitia principalia quę humanum genus infestant. —

f. 15 plectantur sentiendum est. | Quomodo debent consilium xp̃iani dare propter uti|litate animarum. | Insinuamus caritati ũrę qm̃ multi antiquorum —

f. 16 nisi p lacrimas & orationẽ dñm | deprecantes. Incipit de sacrificiis et remissione fratrum | Sed fortasse dicant auditores ęclę Melius. —

f. 17b altissimo | nota sua. p ihm xp̃m dñm nr̃m. Item de remissionib. peccato⁊ | De remediis uulnerũ —

f. 18 a licitis cohercere se deb&. De poenitentis utilitate exerptio alitgarii ep̃i. | Quãuis originalia in baptismatis munere gr̃a. —

f. 18b in cęlo solutum promittitur. | Haec dicta sunt de publica satisfactione | Qua quisque humiliando se. non solum coram dõ —

f. 19b censuram canonum aestimare. Incipit libellus | de uiciis octo principalibus eorum que remediis quem | de libris gregorii. augustini. nec non et prosperi | excerpsimus. de octo principalibus uitiis et unde | oriuntur | a paradysi gaudiis postquam expulsum —

f. 26 plenius disputémus Explicit liber primus. Incipit | liber secundus | Superiore lib*ro rationẽ uitiorum princi|palium — curaui. Capitula libri secundi. | ı De uita actiua. — x. de tẽperantia .ı. De uitia actiua | PR̃S | Actualis ẽ uita —

f. 29 in sequentis operis libello inserendũ. Explicit. lib. secundus. | Hoc capitulum est de epła sc̃i gregorii papę ad secundinum inclausum | Dilectissimo filio secundino seruo dĩ inclauso gregorius seruus | seruorum dĩ. Dilectionis tuę litteras suscepi quę in meo sensu | —

f. 30 redimere uenit. Incipit epła hysidori ad masonẽ ep̃m | Dño uero sc̃o meritisque beato fr̃i masoni ep̃o hysidorus ep̃s in dño | salutem. Veniente ad nos famulo ur̃o —

Digitized by Google

f. 30ᵇ potior extat | auctoritas. Explicit epistola. || f. 31 In nomine dn̄i nr̄i ihū incip̄ excerptū de canonib. sententie tantū | ex lib̄ bracarensi martini ep̄i gallitiae de diuersis conciliis | Vt populus non eligat ep̄m nisi sacerdotes —

f. 32 cōmunicauerit deponat. | Ex libro cōpluensi ex concilio. niceno. uel aliis conciliis. | Qui se absciderint nullaten' —

f. 33 teneat pascha ex c̄cilio niceno de ep̄la innocentii pape
ex c̄cilio arelatensi.

f. 33ᵇ ex concilio anciritano.
ex c̄cilio cesariense.
ex c̄cilio cangrensi.

f. 34 ex c̄cilio laudociae phrigie.

f. 34ᵇ ex sinodo constantinopolitano.
ex sinodo. offensino.

f. 35 ex concilio calcinense.

f. 35ᵇ de concilio ualentino.
de concilio regiense.
ex concilio causico.

f. 36 ex c̄cilio uasense.
ex c̄cilio aurelianense.
ex c̄cilio arelatensi.

f. 36ᵇ ex c̄cilio cartaginis affrice.

f. 37ᵇ cartaginis africe.

f. 38 ex concilio agatensi sub dieb; septēbris.

f. 38ᵇ ex c̄cilio traconensi.
ex c̄cilio ter//dense.

f. 39 ex c̄cilio toletano.
ex concilio hilerdense.

f. 39ᵇ ex concilio brarense.
ex concilio toletano.

f. 40 ex concilio cesaraug̃.
ex c̄cilio aruanensi.
ex c̄cilio cesaraugusti.
ex c̄cilio taurinati.

f. 40ᵇ ex c̄cilio barcillonensi.
ex c̄cilio urbico.

Digitized by Google

f. 41 ex epistola clementis
ex epis̃. sirici pape.
ex epistola innocentis pape.
it̃ innoceñ pape.
it̃ innocent̃ pape.

f. 41[b] It innoc̃entii pape.
ex epistola zosimi.
ex epis̃. celestini pape.
ex epis̃ leonis pape.
it̃ leonis pape.
it̃ leonis pape.
item leonis.
gelasii pape.
uigilii pape.
it̃ sirici pape.

Excerpta theodori de canonibus. | In ordinatione ep̃i —

f. 49 sup humeros ponat. | Incipit epl̃a sc̃i clem̃tis pape urbis romę de sacramentis dominici corporis. | Qm̃ sicut a petro accepimus —

f. 49[b] ipse damnationem accipi&. | In xp̃i nomine incip̃ ordo ad dandã penitentiam. || f. 50 Primum interrogas cũ facinora — restituat. p dnm̃. Incipit iudicium patrum | Qđ. (instituerunt) sc̃i patres ad pęnitentẽ —

f. 52[b] ne timeas | dęmonem. Explicit iudicium patruum. | Sunt enim aliqui qui culpis exigentibus —

f. 53[b] peruenire dignamini. | Sunt quoq; alia capitula quę nobis utilia huic pręcedenti. ammo|monitioni subiungere uisa sunt | Primo om̃ium ut fides catholica —

f. 54[b] De ęlemosinis & confessione peccatorum suorum ///// ||

f. 55 *Ueber der Zeile m. rec.* Synodus romana Bonifatii pp. II. | Post consulatũ lampadii & orestis. ũũ. cc. sub die VII. iduum decembriũ | —

f. 58 intimare nõ differas Pc̃ lampadii & orestis ũũ c̃c sub die v. | idũ decembrium *u. s. w. Von f. 59[b] — 75[b] an Briefe der Päbste Siricius, Innocentius, Bonifatius, Xistus, Leo. Dazwischen*

Digitized by Google

f. 62[b] Saphicum // carmen adelardo epo | Siderum factor dn̄sq. cęli | — Sp̄s cōpar sociatus ęque | Glorificetur am. ||

f. 72 Lamentum r///// cuiusdam | Nocte dieq. gemo qui sum peregrinus & egens | *etc.*

f. 75 seruaretur. Data xiii Kł octub̄ monaxio | ūc conss̄ Item recitata est. || f. 75[b] Omelia gregorii papae die natalis dn̄i | Largiente[1]) dn̄o missarū —

f. 77 recuperat dn̄s ihs̄ xp̄s. [2]) ꝗ cū patre & spū s̄co uiuit & reḡ in sc̄ła sc̄łoꝝ ||

Cassiani *conlationes.*

5766. membr. fol. foliorum 100. saec. VIII.[3])

f. 1 tias[4]) animae uoluntas. In meditulleo quodam uitupera| biliore consistens. —

f. 7 (xxi) quia cum censum | habeat. pauperis. non abiecit[5]) diuitis. uoluntatem. | Expl̄. conl̄.[6]) abbatis. danihelis. de concupis|centia. carnis. ac[7]) sp̄s | Inc̄p. conlatio. abbatis sarapionis.[8])| de octo uitiis. principalibus[9]) | i In illo. coetu antiquissimorum senum. fuit uir no|mine sarapion[10]). —

f. 21 uelut in speculo uidere|mur | Exp̄. conł. abbat̂ sarapionis | de octo uitiis principalibus. | Lib̄. conlacio̅n. quinq; id. ē | abbatis theodori de nece s̄corū conła. i. | abbatis sereni de animae mobilitate | et spiritalibus nequitiis conł. i. | eiusdem de principatibus conł. i. | abbatis isaac de oratione conł. ii | capitula de abbatis theodori conlation. | i descriptio haeremi et inquisitio de nece s̄cr̄ | —

f. 21[b] xvii quod nemo ruina subitanea conlabatur. | Itē capitula de abbatis sereni conlat̂. prim̄. | .i. de castitate abbatis sereni. —

f. 22[b] xxxiiii dilatio sup absolutione propositae questionis | Item capitula secunda conlatione eiusdē senis | i de humanitate abbatis sereni.| —

f. 23 xxv de diabulo quod dicitur in euangelio quomodo | intellegendū sit quia mendax est et pater eius | Itē capitula de abbatis isaac conlation. prim. | i prooemium conlationis | —

---

[1]) LXXVI 1103 Quia largiente — [2]) ? — [3]) Palimpsest der fragmenta Vaticani u. s. w. — [4]) Conlatio iv 12 XLIX 597 b — [5]) abiicit — [6]) quae est *add sic semper* — [7]) et — [8]) Serapionis — [9]) principalibus vitiis — [10]) Serapion

Digitized by Google

f. 24 (xxxvi) de utilitate breuis. ac. tacitae orationis | Item capitula de secunda conlacione eiusdē.| senis.| i prooemium | —

f. 24ᵇ xiii Responsio quemadmodum stauilitas. | cordis seu cogitationū possit ǎquiri | Finiunt. capitula. conlat̄. | inc̄ conlatio abbatis theodori [1]) | de nece sanctorum. || f. 25 In palaestinae partib, iuxta thecuae ui|cum —

f. 36ᵇ sub [2]) |qaestionis interrogatione cognouim̊s. | Expl̄. conl. abb. theodori. de | nece. sc̄orum. | Inc̄p. conlat. abbat̄. sereni [3]) de ani|mae mobilitate. et spiritalibus | nequitiis | Summae sc̄itatis et continentiae | —

f. 53 (xxxiii) desiderio uestro largitus fuerit. duplicato | gaudio conferemus. [4]) | Expl. abbat̄. sereni. conl. prima. de | animae mobilitate. et spiritalib. ne|quitiis.| Inc̄pt. eiusdem senis. conlt. secun| da. [5]) de principatibus. [6])| .i. Consummatis. quae diei sollemnitas | —

f. 67 (xxvi) [7]) doctrinae eius. plenitu|dinem siterimus (sitiremus *corr. m. al.*) | Exp̄. abbat̄. seni conlacio .ii. | de initio principatu | Inc̄pt. conlaci abb̄t. isaac. i [8]) de oratione | De perpetua orationis adq. incissabili iugi|tate —

f. 86 (xxxv) [9]) percepisse illis disputationibus | senseramus | Expl conl̄t abbat̄. isaac. prima | Incp̄. eiusdē senis conl̄. ii [10]) | Inter haec anachoretarū (e *in* i) instituta | —

f. 100ᵇ iugi ad dm̄ uersiculi. huius | meditatione seruauerint. [11]) ||

Cassiodorii *historia tripertita.*

1970. membr. fol. foliorum 196. saec. X.

f. 1ᵇ In hoc corpore conti|nentur historiae ecclesiasticae ex so|crate ⁊ *(m. rec. in ras.)* sozomeno et theodorito | in unum collectae et nuper de greco in la|tinum translatae libri numero xii [12]) | lege feliciter in dn̄o amen | praefatio senatoris serui dī [13]) | Vtiliter [14]) nimis in capite libri praefatio —

---

[1]) Theodori abb. — [2]) illius *add.* — [3]) prima Sereni abb. — [4]) conferamus — [5]) secunda abb. Sereni — [6]) seu potestatibus *add.* — [7]) xxv — [8]) prima abb. Isaac — [9]) xxxvi — [10]) secunda abb. Isaac de oratione — [11]) l. c. 844 — [12]) hist. ecclesiastica vocata tripartita ex tribus graecis — redacta — [13]) senatoris — dei *om.* — [14]) LXIX 879

Digitized by Google

f. 2 pręddic|tum esse cognoscit perlegi. p. | Cassiodori senatoris iam dño prestante^ceaueni |explicit praefatio.| Incipiunt tituli ecclesiasticae hysto|riae cum opere suo ab epiphanio scolastico | dño prestante translati | incipiunt tituli libri primi.| ı Allocutio [1]) sozomeni ad imperatorem theodosium [2]) | —

f. 2ᵇ xx Quia tam pro arriana — cęlebrare concilium. | Expliciunt tituli | Incipit liber primus feliciter | oratio allocutoria sozomeni in [3]) theodo|sium imperatorem sozom̄.[4]) |Aiunt antiquis principibus diligentiae studium [5]) fuisse. —

f. 27ᵇ ꝑuenit[6]) p̃cipiens (p̃ *ex* p *m. al.*) || f. 28 Explicit lib primus ecclesiasticae hystoriae sozomeni. | Incipit eiusdem historiae. liber .ıı. | Incipiunt tituli libri secundi | ı De p̃sulibus ecclesiarum qui interfuerunt niceno concilio —

f. 28ᵇ xxv De diuisione antiocheni populi propter eustachium [7]) Expł breues | Incipit liber secundus feliciter. | Nomina episcoporum niceni concilii. [8]) Sozomenus | Communicabant igitur niceno concilio ex apostolicis quidem sedibus macha|rius —

f. 41 ut sequentis libri ordiamur [9]) initiū; hystoriae aeccłe lib̄ .ıı. explicit. | Incipiunt tituli libri tertii | ı De conuersione gentes indorum atque persarum. | — (xıı) sit defunctus; Incipit liber .ııı. sozomenus | In temporib; religiosi principis constantini & indorum gens [10]) —

f. 48 ducentesimae octauae olympiadis (is *ex* us). Hystr̃ eccl̄ę liber .ııı explicit. | Incipiunt tituli libri | .ıııı. ı Quomodo ꝑ quoddā [11]) presbiterū dogma arrii pu×lulauerit —

f. 48ᵇ xxxvııı De machedonio eiusq; crudelitate; Expliciunt tituli. | Incip̃ eiusd̃. hystor̃ liber .ıııı. sozomenus. || f. 49 Igitur sub imperi×o constantini ꝑ ecclesias —

f. 62ᵇ (xxxvıııı) nec ñ & hesperie partes manebant inmotae. || f. 63 Eiusdem hystoriae liber quintus incipit | Incipiunt tituli libri quinti | ı Quia [12]) defuncto constante rursus arriani [13]) aduersus athanasium incitarunt. [14]) | —

---

[1]) oratio allocutoria — [2]) Theod. imp. — [3]) ad — [4]) *om. sic semper* — [5]) diligentiam studiumque — [6]) venire — [7]) Eustathium — [8]) de praesulibus ecclesiarum qui interfuerunt Nicaeno concilio — [9]) ordinetur — [10]) gentes — [11]) quemdam — [12]) quod — [13]) Constantium *add.* — [14]) excitaverint

Digitized by Google

f. 63b (L) & de | morte constantii. Theodoritus | I Breui siquidem tempr̄ praetereunte* —

f. 90 appellatus | est imperator hist̄ eccł liber v explicit incp̄ eiusd̄ | hist̄ liber VI felicit̄ incipiunt libri VI.| I De iuliani genere & [1]) disciplinis eius [2]) & quomodo puenerit ad imperium. | —

f. 90b (XLVII) [3]) inuente sunt. [4]) | Incipit liber VI Socr̄ | Nunc igitur de iuliano pauca dicenda sunt. eiusq. —

f. 110b impi&atis potentia copul&ur. Hystr̄ eccl̄ lib̄ VI explicit. | Incip̄ eiusdem lib̄ VII | I De iouiani imperatoris auspitiis —

f. 111 (XL) mala referuntur. | Expliciunt tituli libri VII | Incipit liber VIImus feliciter. Socrates | Milites igitur in maxima aestuatione —

f. 132b & cum haec. ita sint gesta | non enim quieuerunt [5]) || f. 133 Incipit eiusdem historiae liber octauus | Incipiunt tituli eiusdem libri VIII | I De conuersatione∴ [6]) miraculis — XV quomodo ualens contra gothos pugnando sit deuictus ac [7]) mortuus. | Socrat̄ de conuersatione monachorum | Eo tempore fuit arsenius —

f. 144b taliq. | sorte defunctus ∹. Explicit hystoria. eclesiastica lib̄. VIII. In|cipit lib̄ nonus. eiusdem historiae felicit̄ | I Quia mortuo ualente —

f. 145 L. De fine theodosii principis. Expł. capłi. libri noni. || f. 145b .I. Igitur defuncto ualente denuo barbari usq. —

f. 169b ex quibus sedecim imperauit; | Explicit historiae ecclesiasticae liber nonus. || f. 170 Incip̄ eiusdem hyst̄ lib̄ decimus. | Incipiunt tituli lib*ri decimi | I De successione arcadii & honorii —

f. 170b XXXV De fine imperatoris arcadii. Expln̄ tituli lb̄i .x. | .I. Defuncto [8]) theodosio eius [9]) imperio —

f. 182 (XXXIIII) quattuordecim. uixit annis. | XXXI. Explicit liber .x. | .I. Quia theodosii iunioris —

f. 182b (XVIII) in occidente fuerat [10]) superatus. | Incipit liber. XI. hys̄ socrates. I. | Igitur archadio [11]) imperatore defuncto. —

f. 189 gratias dn̄o retulerunt. | Explicit liber XI. eiusdem hystoriae | I De ortu ualentiniani principis filiae [12]) placidae. | —

---

[1]) ac — [2]) *om.* — [3]) XLVIII — [4]) sint — [5]) l. c. 1102 d. Es fehlt ein kleines Stück — [6]) *om.* — [7]) et — [8]) igitur *add.* — [9]) in eius — [10]) fuerit — [11]) Arc. igitur — [12]) filii

(xvi) cappadociae fecit [1]) epm̄. | Incipit. liber .xii. .i. | Igitur occiso tyranno cogitabat theodosius imp̄ —

f. 193[b] quinta & uicesima die mensis octb̄ causae ecclesiasticae quieuerunt .viii. Circa || f. 194 Circa h' tempus —

f. 196 ɔsolatu sepcies deci|es [2]) ĩpatoris th'odosii pconsuli. Explic̃ ystorie Eccl'astice lib' | xii'. gl̄a deo Amen. ||

Ennodius.

3803. membr. 4. 2 col. foliorum 156. saec. X.

f. 1 Dictio ennodi d' in nat | laurenti mediol̄ epi. | Quousque [3]) me iners diffi|dentia —

f. 3 sine labe pdura | Dictio ennodi. d̄ | quando de [4]) roma rediit. | Amica [5]) est homini ad genita|le solum —

f. 3[b] affectũ reuocare iã desidem. | Post canas hiemes gelidi post dampna pfundi | —

f. 4 Ambrosius uatis [6]) carmina pulcra loqui | Itẽ dictio cuius supra | in dedicatione auditorii | quando ad forum trans|latio facta est. | Vt [7]) campus militem. mare | nauitas —

f. 5 possessione de|cerpam | Ennodius. iohanni | Dum [8]) salum quaeris | —

f. 5[b] extitisse sermonis. | Ennod̄. floro. | Noui [9]) me durã cepisse | puintiam —

f. 6 studes | euadere. | Fausto. Ennodius [10]) | Acta [11]) est causa desiderii mei. | —

f. 6[b] inpasta moriantur. | Fausto. Ennodius. | Anagnistici [12]) fidem secutus | —

f. 7 meus terga mulcare [13]). | Preceptum quando | iussi sunt omnes episcopi | cellulanos habere. | Nulli [14]) dubium est homi|nem —

f. 8 dampnum opinionis | incurrat. | Fausto. Ennodius. Abundantem [15]) dĩ misericor|diam —

---

[1]) fecerit — [2]) decimo septimo — [3]) Sirmondi opp. var. i 1727. Sirmond hat diese Handschrift benutzt — [4]) *om.* — [5]) l. c. 1807 — [6]) vates — [7]) l. c. 1745 — [8]) l. c. 1365 — [9]) l. c. 1367 — [10]) Ennodius Fausto *sic semper* — [11]) l. c. 1368 — [12]) l. c. 1370. Anagnostici — [13]) multare — [14]) l. c. 1715 — [15]) l. c. 1372

Digitized by Google

f. 9ᵇ parua loq̄ | ēē contentum. | Fausto. Ennodius | Ds̄ [1]) bone quam nihil est | —

f. 10 uestrū melius ēē legere quam uidere. | Fausto. Ennodius | Quantus [2]) est fascis inuidię | —

f. 10ᵇ frequenter errare. | Firmino Ennodius | Iucunda [3]) sunt commertia litterarū — fauor attollat. | Olybrio ennodius. | Dum [4]) fauus loqueris. —

f. 11 incrementa pensamus. | Benedictio cerei | Dignum [5]) et iustum est. uere dignum | & iustum est. Vt quod a te dn̄e accipimus [6]) —

f. 12 tem|pestate concede. | Iohanni ennodius | Vicem [7]) redderem. nisi honeraret | — intentione perueniant. | Castorio et floro ennodius | Amantem [8]) ur̄i gratia deberetis | —

f. 12ᵇ deesse conloquiis. | Auieno ennodius [9]) | Si quaeras cur [10]) silentio ur̄o multata | — indefessa signific&. | Agapito ennodius. | Male [11]) est animo —

f. 13 ubertate sermonis. | Fausto ennodius | Nollem [12]) fateor morarum causas aperire. | —

f. 13ᵇ adipiscantur effectum. | Floriano ennodius. | Idem [13]) est terminū in arrogantia | — pectus in|uenias. Floriano ennodius. | Illud [14]) fraternitas tua amori —

f. 14 inpedimur ignoscas. | Fausto ennodius | Si [15]) a consuetudine officiorū — pro uicissitudine commendatur. | Ennodius auieno. | Quam [16]) bene quod uerecunde renuis | —

f. 14ᵇ non conuenit. | Ennodius deuterio | Quam [17]) uelim saepe officium — nitore mund&ur. | Ennodius fausto | Vere [18]) gratias trinitati —

f. 15 ad potio|ra praepar&ur. | Praefacio fausto [19]) | Nisi didicissem quod serenitas conscien|tiae —

f. 15ᵇ decora conprimite. | Versus [20]) | Fluminis in medio succendis uiscera fauste | — Anchora proscissum mordeat uda [21]) solum | Safficum [22]) | Musa dictorum caput optimorum | —

---

[1]) l. c. 1376 — [2]) l. c. 1377 — [3]) l. c. 1379 — [4]) l.c. 1380 — [5]) l. c. 1721 — [6]) accepimus — [7]) l. c. 1381 — [8]) l. c. 1382 — [9]) l. c. 1383 — [10]) a *add.* — [11]) l. c. 1384 — [12]) l. c. 1385 — [13]) l. c. 1486 — [14]) l. c. 1387 — [15]) l. c. 1388 — [16]) l. c. 1389 — [17]) l. c. 1390 — [18]) l. c. 1391 — [19]) Ad Faustum de carminibus eius. Praefatio l. c. 1811 — [20]) *om. sic semper* — [21]) unca — [22]) *om.*

f. 16 Inter infantum triuiale murmur; pendere laus est. | Lux mea fauste | — Farra piorum | Praefacio [1]) | Non [2]) canit fistula. quotiens —

f. 16ᵇ subiectum carmen ostendit. | Ennodius Olybrio. [3]) uersus | Fama refert u&erum quae nescit perdere gesta | —

f. 17 Qui solum noui quod bene nil didici. | Ennodius fausto | Diu [4]) super aduentu amplitudinis | — beneficio succuratis. | Ennodius opilioni | Coeperat [5]) paruitatem meã —

f. 17ᵇ ad gemina desideria peruenire.| Ennodius senario. | Perdit [6]) affectio ualetudinẽ. — caritatis et sanguinis. | Ennodius asturio | Quae [7]) malũ ratio est — non inueni. | Ennodius olybrio et eugeneti | Desiderio [8]) paginarũ ũrarũ facta est | — inp&rass& affectio. || f. 18 Ennodius fausto | Votis [9]) et desideriis satisfaciãt (*corr. m. ead.*) — officio litterarum. | Ennodius armenio consolatoriã. | Diu [10]) frater carissime festinante uoto |—

f. 18ᵇ lamenta conloquiis. | Ennodius speciosae | Silentiũ [11]) meũ dolor exigit. —

f. 19 festinatio portitoris. | Ennodius speciosae | Quanto [12]) deprimuntur peccatores — suggerenda | cognoscas. | Ennodius olybrio | Nulli [13]) dubiũ est inter prudentes —

f. 19ᵇ fucatione deludere. | Ennodius ⁎ laconio | Numquã [14]) inter amantes. silentio — contingat ista uerborũ. | Ennodius pomerio | Quousq. [15]) tantũ licebit —

f. 20 similia poenaelopae. [16]) | Ennodius firmino | Exigat [17]) licet amor quod non potest im|plere —

f. 20ᵇ nec facundum | Ennodius apollonari | Pro [18]) uoto militãt — nunti& sospitatem. | Ennodius olybrio | Vix [19]) aliquando mihi ea quae — ubertate pens&is. || f. 21 Incĩ dictio quę habita est in na|tale [20]) sc̃i ac beatissimi papę epifani in an|nũ tricesimũ sacerdotii. p̃facio | Sentio [21]) quid pleriq: taciti loquuntur [22]) | — maiora non fingam. | Finit praefacio. | Versus | Vatibus antiquis dicendi maxima uirtus | —

---

[1]) ad Olybrium de eius eloquentia. Praefatio — [2]) l. c. 1815 — [3]) *om.* — [4]) l. c. 1392 — [5]) *ibid.* — [6]) l. c. 1393 — [7]) l. c. 1394 — [8]) l. c. 1395 — [9]) l. c. 1396 — [10]) l. c. 1397 — [11]) l. c. 1400 — [12]) l. c. 1401 — [13]) l. c. 1402 — [14]) l. c. 1403 — [15]) *ibid.* — [16]) Penelopae — [17]) l. c. 1405 — [18]) l. c. 1406 — [19]) *ibid.* — [20]) natali — [21]) l. c. 1819 — [22]) loquantur

Digitized by Google

f. 22b Vsquam ne fallax nutar& [1]) syllaba dixi. | Ennodius fausto | Meritũ [2]) meũ regnator —

f. 23 terre|na non subtrahat. | Ennodius fausto | Quid [3]) faciam quando — inpugnat affectum. | Epitafium hominis boni. | uersus. | Gente [4]) bonus ꝓbitate nitens & nominis auctor | — Quem subito ex oculis sors inimica tulit. | Finit | Ennodius astyrio || f. 23b Profeticis [5]) oraculis sublimitas — consi|deratione transmittere. | Ennodius olybrio | Vt [6]) tradit quaedam eloquentiae —

f. 24 non celasse. | In nomine patris et filii et | sp̃s sc̃i. [7]) libellus aduersus | eos qui contra synodum | scribere pręsũpserunt. | praefacio. | Solet [8]) dicendi affectum | multarum rerum ardor —

f. 24b opus incipiam. Finit praefacio | Sufficeret quidaem scismaticã imperi|tiam —

f. 34 actuum emendatione cognoscam. | Finit. Epitafiũ abundati uĩ uersus | Numquam [9]) morte perit meritis post busta supstes | —

f. 34b Inque uicem templi pectora munda tulit | Afris | Lucrum [10]) forsitan putaret inimicus | — dulcedine consol&ur. | Euprepiae ennodius | Caelestis [11]) dispensatione mysterii | —

f. 35 ille praest& auxilio. | Ennodius fausto. | Par [12]) quidem fuerat sublimo uiro pamfronio | —

f. 35b potest | esse subsidium. | Ennodius. constantio | Nemo [13]) peritiam pomposa — faciatis optabilem. | Ennodius Iohanni | Probabiles [14]) causas habeo — abstinentiã conti|gisse. Ennodius constantio. | Abundo [15]) gaudio. Nec clauda —

f. 37 partus excutiat. | Ennodius constantio | Dabis [16]) ueniam — stimu|lis incitemur. | Ennodius albino | Quater [17]) ad magnitudinẽ ur̃am — commu|nione releuare. | Fausto ennodius | Superuacuis [18]) ad beneficia — dotibus adiuturum. | Domno suo fausto ennodius diac̃ | Sine [19]) dispendio tutelae —

f. 37b caeleste comit&ur. | Domno suo fausto ennodius diac̃. | Dispendium [20]) credo esse — conpens& oblatio. | Fausto quaesitori ennodius diac̃ | Pro [21]) caelesti dispositione reditus —

---

[1]) mutaret — [2]) l. c. 1407 — [3]) l. c. 1408 — [4]) l. c. 1837 Mente — [5]) l. c. 1409 — [6]) l. c. 1410 — [7]) in — sancti *om.* — [8]) l. c. 1615 — [9]) l. c. 1839 — [10]) l. c. 1412 — [11]) l. c. 1413 — [12]) l. c. 1414 — [13]) l. c. 1415 — [14]) *ibid.* — [15]) l. c. 1416 — [16]) l. c. 1420 — [17]) *ibid.* — [18]) l. c. 1421 — [19]) *ibid.* — [20]) l. c. 1422 — [21]) *ibid.*

Digitized by Google

f. 38 expectatur accommoda. | Ennodius liberio | Aut [1]) alitur aut sustentatur — quae debent extulerit. | honorato ennodius | In [2]) uicinitate uos degere —

f. 38[b] sustineo fata [3]) perfecti. | Auieno ennodius | Dñõ [4]) gratias quod principis — de humilitate nascuntur. | Senatori episcopo ennodius | Prima [5]) res est sancto conueniens —

f. 39 sententiã mox mer&ur. | Eugeneti ennodius | Quamuis [6]) commertia litterarũ magis sint [7]) l&itię | — con|fabulatione reuiuiscat. | Dño suo fausto ennodius | Cum [8]) scribendi occasio —

f. 39[b] fauore comit&. | Prefacio dica lupicino [9]) | Quotiens [10]) amomi flosculus —

f. 40 efficiatur obse|quium. de epigrãmatis per ar|maria domini [11]) fausti factis. uerš. | Consona [12]) diuersis finxisti carmina libris | — Ludus erit semp si bene nota loquor. | Ennodius abbati stefano | Litterarũ [13]) uñarũ quã dulce —

f. 41 sententia depromatur. | Ennodius maximo | Grandes [14]) hiatus paterer — sentit absentes. | Ennodius laurentio | Dandae [15]) sunt manus — pro rogatione responsum. | Ennodius adeodato presby[tero] | Quis [16]) ũrae affectionis —

f. 41[b] mereris audiri. | Ennodius auieno. | Si [17]) offensa praestat — semp scribas. Finit. | Ennodius marcelliano. | Scio [18]) magnitudinẽ tuã grandibus dĩ beneficiis | — facit acceptos. | Ennodius luminoso. | Posset [19]) amicitiarũ religio —

f. 42 ꝑuisio|nis expendere. Ennodius senario. | Si [20]) diligentiae memorięa — monstrata per litteras. Finit. | Ennodius abbati stefano. | Geminantur [21]) dĩ dona —

f. 42[b] saeculi | praesentis ostende. | Incip̃ uita beatissimi | uiri epifani ep̃i ticinen|sis ecclesiae. | Quamuis [22]) me urgeat suscipien|di —

f. 58 reꝑ|missionem redde participem. Finit. | Inc̃. benedictio cerei. | Dignum [23]) et iustum est. Vere dignum | et iustum est. et (*m. al.*) principe loco fores —

---

[1]) l. c. 1423 — [2]) l. c. 1424 — [3]) facta — [4]) l. c. 1425 — [5]) *ibid.* — [6]) l. c. 1428 — [7]) sunt — [8]) l. c. 1429 — [9]) quando in auditorio traditus est Deuterio V. S. *add.* — [10]) l. c. 1747 — [11]) domni — [12]) l. c. 1839 — [13]) l. c. 1429 — [14]) l. c. 1430 — [15]) l. c. 1431 — [16]) *ibid.* — [17]) *ibid.* — [18]) l. c. 1432 — [19]) *ibid.* — [20]) l. c. 1434 — [21]) *ibid.* — [22]) l. c. 1647 — [23]) l. c. 1723

Digitized by Google

f. 59 et prosperitate concedas. finit. | Ennodius. apollenari. | Quantum[1]) cura mea quae | affectui uro—quaere|re sospitatem. | Ennodius. promoto. | Frequentia[2]) et necessitudini et amo|ri exhiber& — reseretur affatibus. | Ennodius euprepiae. || f. 59b Parum[3]) est ut necessitati amor | fultus — redde conspectib. | finit. | Praefatio[4]) quando arator | auditorium ingressus est. | —

f. 61 adscribenda | quam meritis. | Prosecutionem meam quam uere | rusticam —

f. 61b degene|rare sublimiter. | Ennodius laconio. | Diu[5]) est quod animus meus | — subleuer de responso. | Stefano epo ennodius. | Postquam[6]) meritis uestris | dignitas — sine intermissione psonę. | Ennodius epo eulalio. | Ad[7]) quantum me fastigium —

f. 62 testimonio litte|rarum | Ennodius. fausto. | Do[8]) gratias qui iuxta desideria mea[9]) | — sequenda | cognoscam. | Ennodius fausto. | Multiplicibus[10]) ueneratoris | uri — litteris subleuetis. | Ennodius fausto. || f. 62b Paucis[11]) adserendus est. quem et | notitia — restitutione conloquii.[12]) | Ennodius fausto. | Inludit[13]) mihi spes. — soluo per iuditium. | Ennodius marcelliano. | Apud[14]) amantes et honore pollentes | — detur effectus. | Gratiarum actio gramma|tico. quando partenius be|ne recitauit. | Quando[15]) debitas benefitiis —

f. 63b pros|peritas non amare. Finit. | Ennodius mascatori. | Nouo[16]) me genio infucata —

f. 64 scriptione multiplici. || f. 64b Versus[17]) | Antistes[18]) — facit. | Epitaphiu rusticę | Rustica[19]) pp&uae non te sors pallida uitę | — Coniugis ad natu cu bene ductus amor | Epitaphiu melissae | Corpore[20]) deuicto morit quicuq. supstat | — De uita ad uita Transitus iste plac&. | Occisor[21]) mortis dux uitę planta salutis | — Iam fuerat miseris est mihi certa salus || f. 65 Versus in basilica sci | xysti ~~epi~~ facti et scripti qua | laurentius eps fecit. | Antistes[22]) genio pollens probitate pudore | — Obtulit hic teplu ueniens qd consecrat

---

1) l. c. 1435 — 2) l. c. 1436 — 3) *ibid.* — 4) l. c. 1750 — 5) l. c. 1438 — 6) *ibid.* — 7) l. c. 1439 — 8) *ibid.* — 9) *om.* — 10) l. c. 1440 — 11) *ibid.* — 12) alloquii — 13) l. c. 1441 — 14) *ibid.* — 15) l. c. 1754 — 16) l. c. 1442 — 17) de plaustro quod episcopus donarat — 18) l. c. 1841 — 19) *ibid.* — 20) *ibid.* — 21) *ibid.* — 22) l. c. 1843

Digitized by Google

ille. | It̃ in alio loco factos [1]) in basilic̃ | sš quia arserant aedificia quę | prius ibi fuerant. et sic facta ẽ. | Vilia [2]) tecta prius facibus cessere beatis | Si [3]) splendor ꝑ dãna uenit si [4]) culmina flãmis | — Instrue ne uerbis titub& mens nescia recti. | Dictio missa honorato ep̃o | nouariensi in dedicatione | basilicę apłr ubi templum | fuit idolorum.| Credo [5]) ego uos ĩĩ km̃i tota mentis —

f. 66 incedit ostendit. Adiuuante se | dn̄o nr̄o ihũ xp̄o cum patre regnante in sę|cula saeculorum. amen. | Versus in domo mediolani scripti [6]) | Ędib. [7]) ad geniũ duo sunt concessa ꝑ aeuum | — Moribus ut constes crede laboris erit. | Versus ibidem | Ecce [8]) nit& templum quod sorduit ante | — Non datur ut faciat culmina pulcra dõ. | *Zeile leer* | Accipe [9]) de cuius biberit domus arta fluentis | — Quod uincens aeuũ nomen ad astra ferat. | *Zeile leer* | Ille [10]) fuit rigidi semp seruator honesti | —

f. 66ᵇ Moribus antefuit Quod gerit officio. | *Zeile leer* | Qui [11]) possesa diu felix habitacula liquit | — Si reddunt mundos tecta dicata uiros | Da [12]) pater omp̃s ꝑ saecula longa p̃camur | — Celsa tenebroso frondescunt arbuta luxu | Quae nullis strinx̃ falcib̃. agricola. | Eloquium [13]) certus naturę ẽstitit index | — Ad portum cumbã flectet alia [14]) meam | Eugeneti ennodius. | In [15]) statione ñ ẽẽ apud uos [16]) — nube. dilucides. Vale. | Auieno ennodius. | Adest [17]) magnitudo tua partib. suis. — cura multiplic&. Vale [18]). || f. 67 Auieno ennodius. | Nescio [19]) utrũ magnitudini urę grata — p̃tio destinantis. Vale. [20]) | Ennodius euprępiae | Quãuis [21]) caritatis ur̃ę paginam — ꝓuocata conceditur. [22]) | Ennodius eugeneti. | Quotiens [23]) sensuũ pignorib. —

f. 67ᵇ qua | praeuales. Ennodius auieno. | Miror [24]) fauis — affectionis impende. Vers̃ | sup regiã triclinii in domo. | Nauita [25]) ꝑ postes suspendit munera ponti | — aspice serpentis hic eliconis aquas. | Ennodius. auieno. | Quamuis [26]) epistolarũ qualitas ꝓ ingeniis — imperante con|cede. Vale. Ennod̃ passiuo. | Si [27]) adeo quendam [28]) sufficer& —

---

[1]) in — factos *om.* — [2]) *ibid.* — [3]) sic — [4]) sic — [5]) l. c. 1734 — [6]) *om.* — [7]) l. c. 1843 — [8]) Antiquum ecce l. c. 1845 — [9]) *ibid.* — [10]) *ibid.* — [11]) *ibid.* — [12]) l. c. 1847 — [13]) *ibid.* — [14]) flecte Thalia — [15]) l. c. 1443 — [16]) apud vos non esse — [17]) *ibid.* — [18]) *om.* — [19]) *ibid.* — [20]) *om.* — [21]) l. c. 1444 — [22]) concreditur — [23]) *ibid.* — [24]) l. c. 1445 — [25]) l. c. 1847 — [26]) l. c. 1445 — [27]) l. c. 1446 — [28]) ad exequendam

Digitized by Google

f. 68 benignitas incre|mentum. Vale. Ennod̃. fausto. | Proposito[1]) obsecuntur paginę — effectus[2]) aspici&. Vale. | Ennodius. Senario. | Nihil[3]) est quidem qđ non a ueritate — in|stitutus adhibeo. Vale. Symma|cho papae. ennodius. || f. 68ᵇ Boni[4]) imperatoris est ꝑbatã — resec&is errorem. Vale. | Ennodius. aliconi. | Venerabilis[5]) amantius prb̃. — reser&is alloquio. Vale.[6]) || f. 69 Eulalio ep̃o. ennodius. | Trinitati[7]) gratias —

f. 69ᵇ Agapito. ennod̃. | Credidi[8]) postquã — ꝑducatis * ef|fectum. Vale.[9]) Petitorium. | quo absolutus est geron|tius puer suprascripti.[10]) | Ds̃[11]) arbiter uniuersitatis | —

f. 70 &iã potioribus subsequendum. | dictio quę dicta est quando eu|sebi filius traditus ẽ ad studia. | Lic&[12]) sicut nouitas. —

f. 70ᵇ in ipso iubar effulserit. | Ennodius. iuliano | ũ. i. c. p. | Suscepi[13]) litteras gemino splendore —

f. 71 secunda disquiro. | V̄S in missorio qđ habet | luricatũ iuuenẽ sup equũ | tenentẽ uictoriã in manũ.[14]) | Ecce[15]) ten& — simulacra uid&. | De leone marmoreo qui | aquã mittit in domo. | Aspice[16]) deposita — lauaṇt aquis. | V̄S. in baptisterio agello | factos[17]) ubi picti sunt martyr̃ | quorũ reliquię conditae sunt ibi. | Conditor[18]) armenius — alma fide. | Epigrãma[19]) de scutellis septẽ ha|bentib. feras uel dianam. | Delia[20]) — docte tuis. | Epigr̃ de cõpostile || f. 71ᵇ habentes[21]) septẽ gauatas. | Diuersis[22]) dapibus — uenter hab&. | de eo qui ut filiũ matri recon|ciliaret furtum fecit. | Quis[23]) rogo — mentita qui&em. | De eo qui dicebat meretricis | filius et asellionis esse. | Di[24]) prohib&e — rostra[25]) iuuencos. | de gemeo[26]) cuiusdam habente pa|siphę[27]) et taurum. ex tempore. | Pasiphę[28]) niueum — corpore uero. | V̄S de eo qui nũquã nisi in depo|sitione filii pauit. | Praeparat[29]) — magnas | Aliter. | Numquam[30]) — amicis. | Aliter. | Conuiuae[31]) — fuerint | Ennodius Sȳmacho papę | Vsq.[32]) ad temeritatem —

---

[1]) *ibid.* — [2]) affectus — [3]) l. c. 1447 — [4]) *ibid.* — [5]) l. c. 1449 — [6]) *om.* — [7]) l. c. 1450 — [8]) l. c. 1451 — [9]) *om.* — [10]) Agapiti — [11]) l. c. 1719 — [12]) l. c. 1756 — [13]) l. c. 1452 — [14]) manu — [15]) l. c. 1849 — [16]) *ibid.* — [17]) *om.* — [18]) *ibid.* — [19]) *om. sic semper* — [20]) l. c. 1851 — [21]) habente — [22]) *ibid.* — [23]) *ibid.* — [24]) l. c. 1853 — [25]) terga — [26]) cauco — [27]) Pasiphaën — [28]) Pasiphaë. *ibid.* — [29]) *ibid.* — [30]) *ibid.* — [31]) l. c. 1855 [32]) l. c. 1453

Digitized by Google

f. 72 me releuate colloquio. It̃ uerš | de cauco habente pasiphę[1]) | et taurum. | Blandit²[2]) mulier — animas | Aliter | Et[3]) fictus — labellis. | Aliter | Si[4]) tibi — puellę. | Ennodius. fausto. | Sol&[5]) epistolaris concinnatio —

f. 72ᵇ damna uerborũ. | Ennod̃. luminoso. | Quia[6]) amicam — conticescat. Epigr̃ | de eo qđ messala consul. ennod̃. | in cognomine dictus est. | Consulis[7]) ad genium —

f. 73 nr̃a tibi. | Ennodius iohanni | Natura[8]) partũ est — sacramenta[9]) concordiae. | Ennod̃. constantio. ũ. ĩ. | Seruat[10]) magnitudo —

f. 73ᵇ manifest&is alloquio. de obloquen|te sibi aduocato. | Improbe[11]) — uacuis. | Ennodius fausto. | Quae[12]) saepe mediocriter —

f. 74 Ennodius. Agapito. | Iure[13]) responsũ — cer|tis exhibeo VS̃. scripť. agello | ubi filiũ armeni. angeli | Xp̃o offer̃ qui penitentiã egit. | Suscipit[14]) oblatũ — uita pios. | de eo qui gallis ipso p̃sente ob|locutus ẽ cũ ẽẽt detractor uenetus. | Inludis[15]) gallis — ꝓbitatis hab&. | Ennodius decorato. | Recte[16]) credit —

f. 75ᵇ (Ennodius dominatori) muniis inuitare. | Epigrãma in subscriptĩ[17]) | Quod[18]) tibi — aquę | Ennodius. fausto. | Ęge[19]) animus —

f. 76 (Ennodius agapito)[20]) congruã ꝑducatur. | Epigr̃ *in* domo ante orator̃ | Commoda[21]) — fides. | Ante olearium. | hoc[22]) est — ante fores. | Ante horreum. | horrea[23]) — merui. | Ante scalas. | Adueniant[24]) — indicio. | Ante cellarium. || f. 76ᵇ Nulla[25]) — latitat. | Ante coquinam. | Non[26]) mihi — salutis hab& | Ante ganauam[27]) | Sobria[28]) — corda mero. | In ingressu horti. | Respice[29]) — tẽpora formas. | Intra hortũ sup̃ limen | Conlaud&[30]) spatiis — sine fraude lib&. | Epigr̃ de murona[31]) inĩ. f. quae | in septicio claudit² et[32]) tenuis[33]) ℞ R̃[34]) | Spiritus[35]) — anhelę. | Aliter de ipsa[36]) | Aurea[37])

---

[1]) Pasiphaën — [2]) l. c. 1855 — [3]) *ibid.* — [4]) *ibid.* — [5]) l. c. 1454 — [6]) qui l. c. 1455 — [7]) l. c. 1855 — [8]) l. c. 1456 — [9]) sacramento — [10]) l. c. 1457 — [11]) l. c. 1857 — [12]) l. c. 1458 — [13]) l. c. 1459 — [14]) l. c. 1857 — [15]) *ibid.* — [16]) l. c. 1460 — [17]) subscripto — [18]) l. c. 1857 — [19]) l. c. 1464 aeger — [20]) l. c. 1466 — [21]) l. c. 1857 — [22]) l. c. 1859 — [23]) *ibid.* — [24]) *ibid.* — [25]) *ibid.* — [26]) *ibid.* — [27]) canavam — [28]) *ibid.* — [29]) *ibid.* — [30]) *ibid.* — [31]) Murena — [32]) ita — [33]) est *add.* — [34]) *om.* — [35]) *ibid.* — [36]) de ipsa *om.* — [37]) l. c. 1863

Digitized by Google

— manus | Aliter. | Contulit [1]) — oculi. | Aliter | Est [2]) nihil — aura. | Papae. ennodius | Caelestis [3]) utilitatẽ —

f. 77 obsequentem. Vale. | Ennod̃. eugeneti. ũ. ĩ. | Postquam [4]) prima spei meae | — egena gemin&. Vale. | Ennodius. auito. | Lic& [5]) multã — diducere. [6]) | Epig̃ de eo qui ficus munere | et tesseram simul misit. [7]) | Damnati [8]) fructus mitte — uita pependit | Ennodius eugeneti. | Non [9]) aestimo rem obsequii. —

f. 77ᵇ uestra multiplic&. | Ennodius. senario. | Si [10]) amor pudori — subiaceat. Vale. —

f. 79ᵇ (Ennodius auito) [11]) uincula ꝓximitatis ostendere. | Epigr̃ de adultero et molle. | Omnia [12]) memphitis — flammas. | Aliter. | Vir [13]) facie — colla leonis | Aliter. | Exige [14]) — labra tuum. | Aliter. | Respice [15]) — omnis. | Aliter. | Ludit [16]) — mas est. | In baptisterio mediolañ | Mundior [17]) —

f. 80 rub& | VS̃ de iouiano qui cũ haberet | barbã goticã lacerna ues|titus processit. ex tẽpr̃ facti | Barbaricam [18]) — ~~guttas~~ grates (*m. ead.*) | Aliter. | Romuleam [19]) — uultus | Aliter | Nobilibus [20]) — proles. | In basilica sc̃i calymeri [21]) | quando reparata est. | Libera [22]) captiuũ — genius. | De quodã ueteri inimico stulto | et bene pascenti [23]) | Prandia [24]) — dominus | De eodẽ [25]) quia opes pauperũ [26]) uorabat. | Visceribus [27]) — ꝓprius. | de eodem | Artubus [28]) — debilium. | De eo qui ut amicos eius ad se tolleret pascebat | Merger& [29]) — hospitium | de defensore callido. | Nescires [30]) —

f. 81 supba tuum. | p̃fatio totius operis poetici qd̃ fecit | Dũ [31]) mea — la&itiam. | De eo qd̃ uindemiarũ tẽpr scripſ̃ | Musta [32]) — ad bromium. | De quodã gluttone qui opus ei̇̃ imperitus | carpebat. | Nescio [33]) cur — satient. | De Eunucho tribuno nomine pere|grino om̃ã pambulanti. [34]) | Testibus [35]) — nominibus —

ibid. de uita et actib. domni [36]) ambro|sii ep̃i. [37])

---

[1]) *ibid.* — [2]) *ibid.* — [3]) l. c. 1467 — [4]) *ibid.* — [5]) *ibid.* — [6]) deducere. vale — [7]) mittit — [8]) l. c. 1863 — [9]) l. c. 1468 — [10]) l. c. 1469 — [11]) l. c. 1476 — [12]) l. c. 1863 — [13]) *ibid.* — [14]) *ibid.* — [15]) l. c. 1865 — [16]) *ibid.* — [17]) *ibid.* — [18]) *ibid.* — [19]) *ibid.* — [20]) *ibid.* — [21]) Calemeri — [22]) l. c. 1867 — [23]) pascente — [24]) *ibid.* — [25]) eo — [26]) *ibid.* — [27]) l c. 1869 — [28]) pauperum opes — [29]) *ibid.* — [30]) nesciris — [31]) *ibid.* — [32]) *ibid.* — [33]) *ibid.* — [34]) perambulanti — [35]) l. c. 1871 — [36]) S. — [37]) l. c. 1875

f. 81^b de beat̃ ueneri[1]) sequente[2])

f. 82 de gerontio uiro simplici[3]) ep̃o[4])

ibid. (de domno theodoro uirtutũ õniũ uiro^{epĩ})[5]) supcilii[6]). | *Zeile leer* | Restat[7]) — aeuo. | *Zeile leer* | Dictio ex tempr̃ quã ipse deuterius ^{iniunxit} || f. 82^b Thema. | pfunctus[8]) — placidi. | Allocutio. | O numina si uobis —

f. 83 uota recipere. | *Zeile leer* | Imperii[9]) custos — dictis. | —

ibid. (de equo quẽ accep̃ hunisco)[10]) amare neces. | Dictio data deuterio. ũ. s. | grãmatico. nomine ipsius | eugeneti. ũ. ĩ. mittenda. | Gaudia[11]) —

f. 83^b mihi concilia. | dictio data stephanio | ũ. i. uicario dicenda ma|ximo ep̃o. | Prodit[12]) religiosae uotum | —

f. 84 secutura seruentur. | Epitaphium sc̃i uictoris | nouariensis ep̃i.[13]) | Nomine[14]) ꝓposito — p̃mia mẽbris. || f. 84^b de quodã romano qui uo|luit magister esse. | Index[15]) — magist̃ | De anu quadam. | Algidus[16]) — ad ora. | Leontio abbati. ennod̃ | Supra[17]) meritũ meũ — ur̃a contingat. | Euprepię. ennodius. | Quamuis[18]) sępe ingenii —

f. 85 laedatur officiis. | Epitaphium[19]) | Nil[20]) sexus — amare dm̃. | Verba tethidis cũ achil|lem uideret extinctũ | Intercepta[21]) est —

f. 85^b de natura. | In legatũ qui patriã hos|tibus prodidit. | Si[22]) excellentius crimen —

f. 86 uitia | prouoc&is. dictio in nouer|cã quę cũ marito priuigni | odia suadere ñ possit utris|q. uenena porrexit. | Adest[23]) iudices nouerca —

f. 87 cruce no|xiorum. In eum qui premii | nomine uestalis uirginis | nuptias postulaũ. | Creditis[24]) iudices p hunc —

f. 87^b secunda captiuam. | Ennodius. petro. | Postquam[25]) uenerabilis | iudicia[26]) —

f. 88 aquas calidas | quas inuises.[27]) | Tollitur[28]) adcliui tellus subnixa tumore — concordia pugnax | Ennodius fausto | Secund&[29]) desideria —

---

1) Venerio — 2) l. c. 1877 — 3) viro simplici *om.* — 4) l. c. 1881 — 5) episcopo *om.* — 6) *ibid.* — 7) l. c. 1883 — 8) l. c. 1785 — 9) l. c. 1883 — 10) l. c. 1885 — 11) l. c. 1795 — 12) l. c. 1736 — 13) ep. Novariensis — 14) l. c. 1886 — 15) *ibid.* — 16) l. c. 1887 — 17) l. c. 1477 — 18) l. c. 1478 — 19) Cynegiae *add.* — 20) *ibid.* — 21) l. c. 1787 — 22) l. c. 1763 — 23) l. c. 1764 — 24) l. c. 1766 — 25) l. c. 1479 — 26) iudicium — 27) versus *add.* — 28) l. c. 1480 — 29) l. c. 1481

f. 89 (Ennodius fausto iuñ)[1] formā ēloq'i. | De anulo firminę. inl. f. | Nil[2]) fallit — egentum | *Zeile leer* | Aspicis[3]) albinū — ille locus. | *Zeile leer* | Cr&icus[4]) hic sollers — fraude molossū. | De scutellis. | Tot[5]) iouis inlecebras — gaud& adulterio. | *Zeile leer* | Laesa[6]) uenus ñ est —

f. 89^b marcida loro. | *Zeile leer* | Forma[7]) caput — plena uident | Ennodius. hormisdę. | Scimus[8]) religiosi — conueniat. | Ennodius. seruilioni. | De[9]) pfectione confidunt —

f. 90 polli|centur. Epigr̃ in nł infan|tis aratoris. ex tempr̃ | Iure[10]) colis — eras. | De quodā incerti propositi | et uitae turpis. | Torrebus[11]) fallax sancte ꝓfane. | In eum qui seni patri cibos | subtraxit data aratori | Nescio[12]) iudices utrum —

f. 90^b corpus exir&. | Magni felicis ennodi de | uita beati antonii.[13]) incip̃ | praefatio | Vt[14]) proeliantes adsurgunt | —

f. 91 ꝓuintiam cōmisisti. | Incipit discriptio uitę | beatissimi antoni monachi. | Igitur beati antonii nar|raturus insignia —

f. 94 bona primus accessi. Explicit | uita beati antonii fel̃. | Ennodius. senario | Numquam[15]) apud dm̄ fusa — habitaculum. | Ennod̃. pamfronio. | Magna[16]) sunt gaudiaorū — cumulo decerpsisti. || f. 94^b In tyrannum qui p̃mii | nomine parricidę sta|tuam inter uiros fort̃ | dedit. data aratori. ūē | Quamuis[17]) iudices uirorū —

f. 95 sors delicti. | Auieno. ennodius. | Bene[18]) magnitudo ur̃a dū origini —

f. 95^b restituat legi.[19]) Itinerariū | bregantionis[20]) castelli. | Celsior[21]) astrigerum titan conscenderat axē | — hoc sēp placeat quod dec& hoc liceat. | Fausto ennodius | Vix[22]) est ut intentus —

f. 96 ēstituta respir& | Auito. Ennodius | Non[23]) in te admiror — assiduitate | diuulga. Auito. ennodius. | Dum[24]) remedia sua —

f. 98 (Eugeneti. Ennodius.)[25]) non dubito rescribatis. V̄S missi agnel|lo uiro sublimi. ex tep̄r. | Lucidum[26]) tinxit — ore

---

[1]) l. c. 1483 — [2]) l. c. 1887 — [3]) *ibid.* — [4]) *ibid.* — [5]) *ibid.* — [6]) l. c. 1889 — [7]) *ibid.* — [8]) l. c. 1484 — [9]) *ibid.* — [10]) l. c. 1889 — [11]) Tot rebus *ibid.* — [12]) l. c. 1767 — [13]) monachi Lerinensis *add.* — [14]) l. c. 1693 — [15]) l. c. 1485 — [16]) l. c. 1486 — [17]) l. c. 1769 — [18]) l. c. 1486 — [19]) amen *add.* — [20]) Brigantionis — [21]) l. c. 1793 — [22]) l. c. 1487 — [23]) l. c. 1488 — [24]) *ibid.* — [25]) l. c. 1493 — [26]) l. c. 1891

Digitized by Google

sepultus. | Scindit [1]) urgens — defectus es. | Ennodius. agnello. | Ante [2]) imperium — transcribas. | *Zeile leer* | Vincula [3]) soluit — sequentē. | *Zeile leer* | Nūquā [4]) frugiferis — musa uale. | Ennodius. partenio. | Nisi [5]) te efflictem [6]) —

f. 98ᵇ (Ennodius. fausto) [7]) assiduitate merear. | Verŝ | de castello honorati epi. | Pontificis [8]) — m&uens. | Dictio data ambrosio in | aleatorem qui agrū in quo | parentes eius erant positi | pro ludi pretio dedit. | Postquā [9]) iudices deforme —

f. 99ᵇ sine labe sanciri. | Praefatio dicta nepotib. | proculi [10]) sub đ xv kł mai | Exprimit [11]) in spicā tellus iam f&a papillas — Marsia si ueniat. | Incipit panegyricus | dictus clementissimo re|gi theoderico ab ennodio | dī famulo. [12]) | Illum [13]) princeps uene|rabilis —

f. 107 oratione | conclusi. Finit panegyricus. | De ortu [14]) regis. | Dextera [15]) bellipotens — abire fames. | De cęco quodam et [16]) luxurioso. | Orbe p effosso — iter scelerum. | De equo suo sene. | Fixior [17]) annoso — ēē facit | De flagello infant arato^{ris}. | Quae [18]) capiunt — plagas. || f. 107ᵇ Aliter. | Argenti [19]) — auara suo. | Aliter. | Dentib. — pati. | Euprepiae. ennodius. | Rerum [20]) omnium cursus. —

f. 108 delect& agnoscere. | Aureliano. ennod | Non [21]) est fiducia mea —

f. 109 (Ennod. auieno) [22]) &iam insperata tribuuntur. | Dictio in dedica|tione. missa maximo | epo. | Numquā [23]) paup uena timeat ingenii. | —

f. 109ᵇ qui laudanda meditatur. | dictio in eum qui in lu|panari statuā miner|uae locauit. | Semp [24]) uenerandorum iudicū ancipitē | —

f. 110ᵇ actuum turpitudo. | Liberio. Eugeneti. aga|pito senario. albino. | Vberioribus [25]) opus est paginis. —

f. 115ᵇ (Ennod. ferminae) [26]) incessabiliter supplicate. | Ennod. iuliano. | Pceptis [27]) magnitudinis ūrae —

---

[1]) *ibid.* — [2]) *ibid.* — [3]) *ibid.* — [4]) *ibid.* — [5]) l. c. 1493 — [6]) efflictim — [7]) l. c. 1495 — [8]) l. c. 1891 — [9]) l. c. 1771 — [10]) nepotibus Proculi dicta — [11]) l. c. 1797 — [12]) ab — famulo *om.* — [13]) l. c. 1593 — [14]) horto — [15]) l. c. 1893 — [16]) *om.* — [17]) flexior. l. c. 1895 — [18]) *ibid.* — [19]) *ibid.* — [20]) l. c. 1496 — [21]) l. c. 1497 — [22]) l. c. 1501 — [23]) l. c. 1738 — [24]) l. c. 1772 — [25]) l. c. 1501 — [26]) l. c. 1513 — [27]) *ibid.*

Digitized by Google

f. 119 (Ennod. arcotamię)[1]) adiumenta deneg&is. | dictio data arato|ri quando ad laudẽ | prouectus est dicta sub | die.[2]) | thema. laus litterarum. | praefatio. | Littera[3]) de proprio — nobilitat. | Narratio. | Omnibus rebus quae ęstimantur digna | —

f. 120 remedio possid&e. | Ennod. agnello. | Dõ[4]) gratias qui circa —

f. 120ᵇ (Ennod. auieno)[5]) conualescat effectu. | Epytafium domnae | mellesę[6]) inlustris feminę. || f. 121 Sanguine[7]) mente opib. — ꝓpriis. | —

f. 121ᵇ (VS de uectatione sua nocte | in aestate)[8]) | constant adactis. | Simpliciano. ennodius. | Diuini[9]) fauoris adiumento — xp̃s inspir&. In basterna | uxoris bassi uiolae. | Quã[10]) uaga constantẽ — ubiq. suos. | Epitafium eufemiae | Obruit[11]) haec tumulus[12]) —

f. 122 amare dñ. | Maximo. ennodius | Dum[13]) praelorum famuli — non respuenda subreptio. | Maximo. ennodius. | Vbi[14]) est fides splendentis —

f. 122ᵇ fontibus unda fluat. | Dictio incipientis ep̃i. | Par[15]) quidem discipulis —

f. 123 non in|uenit efficiat. P̃catio missaꝝ. | Dignũ et iustũ ẽ. | V ✱[16]) ut inter exordia dignitatis. | tibi — dignitate p dñm nr̃m.[17]) | Oratio ante missã. | Collator[18]) honorum dš. — decolorat abiectio. p d[19]) | Maximo. ennodius. | Fidelius[20]) a sublimitate tua —

f. 123ᵇ dissimu|latione responde. De spata in fuste. | Vtimur[21]) incluso — obsequiũ. | De boetio spata cincto | Languescit[22]) — mauortis opẽ. | De stomacho[23]) eburneo. | Sollicita[24]) — arca tui est. | Thema[25]). | Lex. Liberi[26]) parentes alant —

f. 124 putes qui legeris. | Praefatio. | Numquid fas est — post interualla iustitiam. | Principium. | Gauderem cognitores —

f. 124ᵇ lacrimas quas | emisti. Narratio. | Ꝑpetuo iudices honestatis —

---

1) l. c. 1522 — 2) dicta s. die *om.* — 3) l. c. 1758 — 4) l. c. 1524 — 5) l. c. 1526 — 6) Melissae — 7) l. c. 1895 — 8) l. c. 1899 — 9) l. c. 1526 10) l. c. 1899 — 11) l. c. 1901 — 12) tumulos — 13) l. c. 1527 — 14) l. c. 1528 — 15) l. c. 1740 — 16) Vere dignum est l. c. 1741 — 17) Jesum Christum *add.* — 18) l. c. 1742 — 19) per dominum nostrum christum — 20) l. c. 1529 — 21) l. c. 1901 — 22) *ibid.* — 23) Stomatio — 24) Sollicitata. *ibid.* — 25) dictio in patrem quendam — ali petebat. Thema — 26) l. c. 1774 —

Digitized by Google

f. 125 mer&ur offensas. | Obiectio. | Quid quod barbarus — efficax fuit. Excessus. | P̃terea ut est fandi locuples —

f. 125ᵇ ꝑmittit exitium. | Exempla. | Deinde ꝑtulisti exempla —

f. 126ᵇ nominis euanescunt. | Epilogus | Et hoc sc̃issimi cognitores — capias de sepulchris. Finit. | V̄S epiḡ de principe p̃p̃. | ebrioso qui uitem tenebat. | Verus [1]) honor —

f. 127 (Vers̃ domni fausti) [2]) uina bibens ligurũ. | Fausto. ennod̃. | Solida [3]) est spes — simulatione [4]) p̃stare. | Partenio. ennod̃. | Par [5]) quidem fuerat —

f. 127ᵇ orbis parte | fautorem. | Boetio. ennod̃. | Optimae [6]) spei plenus —

f. 128 dirigite firmitatẽ. | Versus messale. | Suscipe [7]) uersiculos —

f. 128ᵇ Epitaf̃ domnę dalmatię. | Funus [8]) obit uirgo — consociata fuit. | Ennod̃. auieno. | Par [9]) erat magnitudinem ur̃am conloquii. | Ennod̃. messalę. | Post [10]) unam epłam —

f. 129 resigna muniis litterarũ. | Ennodius. aratori. | Ad [11]) longinqua digrediens — hederis efferaris. De fonte | baptisterii sc̃i stephani | et aqua quę ꝑ colũnas uenit | En [12]) sine nube — ministerio. | Prefatio. | Copiose [13]) quidem egregrius —

f. 129ᵇ largus effuderit. | Thema. lex. | De capta ciuitate hostium. | — dimittant. | Post secundos —

f. 130ᵇ fulgor enuntiet. | Fausto. ennodius. | Directos [14]) a sc̃o ep̃o —

f. 131 salti|bus elocutus. Auieno ennodius | Credo [15]) ad iustitiam —

f. 131ᵇ (Aratori. enñ) [16]) transcursione dictaui. | Epitalamium dictũ | maximo. ũsq; [17]) pr̃f | Annus [18]) sole nouo —

f. 132 in ora notas. | Alio metro [18]) | Adsit oro — uerticem | Alio metro [19]) | Orbe captiuo — spicula gestans | Tunc sic alloquitur —

---

[1]) l. c. 1903 — [2]) l. c. 1905 — [3]) l. c. 1537 — [4]) dissimulatione — [5]) *ibid.* — [6]) l. c. 1539 — [7]) l. c. 1905 — [8]) l. c. 1907 — [9]) l. c. 1542 — [10]) *ibid.* — [11]) l. c. 1543 — [12]) l. c. 1907 — [13]) l. c. 1781 — [14]) l. c. 1543 — [15]) l. c. 1545 — [16]) l. c. 1547 — [17]) V. S. — [18]) l. c. 1799 — [19]) *om.*

Digitized by Google

f. 133 sis felix semperq. feras mea uulnera tecum. | Nunc me pierio — decore uernum. | Ennodius. floro | Qua[1] te deuinctione —

f. 137 (Ennod̃. Boethio)[2] ut multus incumbas. || f. 137ᵇ uerba menelai cum tro|iam uideret exustã. | Etsi[3] grauibus — custodiunt & co|actae. | Ennod̃. boethio. | Quamuis[4] tenui —

f. 139 (Enñ. messalę)[5] congaudeam[6] Enñ. aratori. | Velim[7] ita labori — iã | d&estor. Itinerariũ.[8] | Ingenii[9] cultor fons oris copia linguę. | —

f. 139ᵇ ꝑtulit oris. | Fausto. Ennodius. | Stat[10] apud conscientiam —

f. 142ᵇ (Panfronio. ennod̃)[11] fragilitate uenire | festino. Verba iunonis cũ | antheum uideret parẽ | uirib. herculis extitisse. | Tandem[12] aliquando | qui iudicio — res sugger&. | hilpidio[13] diac̃. ennod̃. | Ds̃[14] scitatẽ tuã —

f. 143 intimare procures. | *Zeile leer* | In nomine patris et filii et sp̃s sc̃i. | Oraculũ[15] est scientissimi doctoris gentiũ. | —

f. 145 secutura dispone. Gloria patri | filio & sp̃ii sc̃o. | Enñ. stephanię | Bene[16] est animo meo —

f. 147ᵇ (Ennod̃. agnellae)[17] ipse non ne|glegam. | Qui[18] miratur officii — mentiebat excessum. | *Zeile leer* | Vt ualeant aquilę — fulgora uisu. || f. 148 Dictio.[19] | Si nauta secundis flatibus —

f. 148ᵇ sum uocatus. | Ennod. ãbrosio et beato[20]. | Dõ[21] obsequimur. dũ eius —

f. 149 exacta suscipite. | Laus uersuum. | Quãuis sit tenerũ — cauere ductũ. | *Zeile leer* | Ergo dictorum aliquotiens — tendatis hort&ur. | Verecundia. | Tinguite candentes — tibi concilia. | *Zeile leer* | Nefas est huic —

f. 149ᵇ oport& eloquiis. | Castitas. | Nil moror afflictos — p̃sumite uitam. | *Zeile leer* | Hanc admittentes fidei — put&ur affatibus. | Fides. | Qui cupit cęlo — nec mala uitę. || f. 150 De praefatis

---

[1] l. c. 1548 — [2] l. c. 1560 — [3] l. c. 1788 — [4] l. c. 1561 — [5] l. c. 1564 — [6] vestra gaudeam — [7] l. c. 1565 — [8] Padi *add.* — [9] l. c. 1805 — [10] l. c. 1566 — [11] l. c. 1574 — [12] l. c. 1789 — [13] Elpidio — [14] l. c. 1575 — [15] l. c. 1701 — [16] l. c. 1575 — [17] l. c. 1582 — [18] l. c. 1909 Excusatio Ennodii de laudibus — [19] l. c. 1760 Quando Paterius — ad studia — [20] Paraenesis didascalica ad A. et B. — [21] l. c. 1707

Digitized by Google

uirtutibus facessat — ista | sic loquitur. | Grammatica. | Mentib. damus saporem — dari [1]) pectoris | *Zeile leer* | hac [2]) uos digredientes —

f. 150ᵇ suggerit ludus officii. | Rethorica. | Sit noster tantũ — regna dedit. | haec ergo dulcissimi —

f. 151ᵇ professionis adiuui. | *Zeile leer* | Ꝑ te ꝑ qui — ampla [3]) loco | Ennod̃. messalę. | Scio [4]) equidem uos pro desiderio —

f. 152ᵇ (Ennodius liberio) [5]) poposcerat impetrasse. In xp̃i signo | Natura rerũ est ut &iam idoneus | — referamus. | Quia in soci&atem —

f. 153ᵇ cõmemoratione nominentur. | Enñ. auieno. | Dũ [6]) iucundis adhuc dõ —

f. 155 (Enñ. auieno.) [7]) animũ c̃donare. | In xp̃i nomine [8]) | Pro [9]) ratione soluendũ est. quod ꝓ rati|one —

f. 155ᵇ premuntur habuerunt. | Nec [10]) tibi diua parens geneʳⁱˢ | Quantũ doc& —

f. 156ᵇ oculos non habemus. [11]) | Ennodius messalae. | Solent [12]) inauspicata — dignũ facias [13]) arguentem. ||

Eucherius.

552. membr. 4. foliorum 180. saec. IX—X.

f. 1 De formulis spiritalibus intellegentiae [14]) | Eucherius uerano filio in xp̃o salutem [15]) | Formulas [16]) spiritalis intellegentiae [17]) conponendas tibiq; mittendas ꝓ | studio —

f. 2 quomodo secriciore [18]) in|tellectu sentiendũ sit. | ı [19]) De his quae appellantur menbra dñi. uel que eos [20]) significantur. | — x. De numeris | Ergo ipsas iã nunc nominũ atq. uerboꝝ —

---

[1]) clari — [2]) hoc — [3]) ?— [4]) l. c. 1583 — [5]) l. c. 1585 — [6]) l. c. 1588 — [7]) l. c. 1592 — [8]) de haereticis et synodo — [9]) l. c. 1742 — [10]) l. c. 1790 Verba Didonis — Aeneam — [11]) (dictio in abdicatum — insidiabatur) l. c. 1785 — [12]) l. c. 1592 — [13]) facias dignum — [14]) Eucherii formularum spiritalis intelligentiae ad Uranium liber unus — [15]) Eucherius — salutem *om.* Praefatio — [16]) L 727 a — [17]) latinorum nominum *add.* — [18]) secretiora — [19]) ıı — [20]) de eo

f. 2ᵇ explicemus. | ·/· Diuina in psalmo. | I. Oculi dñi intellegunt [1]) inspectio ·/· | Oculi dñi //// super iustos. [2]) Aures dñi cum | exaudire dignatur. In psalmo. | —

f. 18ᵇ (x) ipse diuina [3]) lectionis scrutator inuenies. Explicit liber | Item instructionũ liber. II. De questionibus difficili|oribus ueteris. et noui testamenti. lib̃. primus. hoc ẽ | de pentatheuco questiones —

f. 19 de apocalypsi | Item secundus. | De nominib; hebraicis —

f. 19ᵇ de grecis nominibus | Eucherius. salonio in xp̃o salutem dicit [4]) | Saepe a me requiris multarũ rerũ absolutionẽ quae in diuinis uolumini|bus interpraetẽ —

f. 20 respondentẽ cog|nosce. [5]) Vale in xp̃o. de questionib; difficiliorib; ueteris & noui testamen|ti. [6]) de genisi. | Incipit de [7]) genesi quibus [8]) scripturarum. tesmoniis | trinitas adprobetur [9]). | Multifaria [10]) & multis. id quidem significationib; per omnia fere | —

f. 49 (De [11]) apocalypsi) I Non ab uno me sequuturũ ẽẽ. meliora. | Explicit de questionibus. *m. rec.:* Liber secundus. | Qm̃ filii carissime superiore libro ꝓpositionib; tuis se retulit. | iã [12]) crebra responsio. — & celebriora breuitatis causã [13]) ponã. · || f. 49ᵇ De nominibus hebręis [14]) | Adonai. in latinũ significat [15]) dñs. Sabaoth. exercituũ siue | —

f. 59ᵇ te ex reb; uariis necessari|isq. congessi. Explicit instructionum liber. III. | Sermo s̃ci ambrosii. ep̃i. de homine qui se dic̃. peniteri. ins̃. est [16]). | Ad. [17]) te adsurgo [18]) hominẽ quẽ scio. eẽ. fidelẽ ad te increpatio mea festinat. | —

f. 62 & [19]) tunc erit merces tua in saeculum. [20]) | I. Incipit liber secundus de cruce | Crux [21]) benedicta nit& dn̄s qua carne pe-

---

[1]) intelliguntur — [2]) Palpebrae — confirmantur *add.* — [3]) divinae — [4]) Praef. ad Salonium — [5]) recognosce — [6]) cap. I. de quaest. diff. vet. test. cap. II. de quaest. diff. novi test. — [7]) in — [8]) Interrogatio. Quibus — [9]) approbatur. Responsio — [10]) Multifariam — [11]) in — [12]) *om.* — [13]) causa — [14]) hebraeorum nominum interpretatio — [15]) sonat — [16]) Hieronymus ad quendam qui in saeculo poenitebat — [17]) XXX 242 b .— [18]) surgo — [19]) *om.* — [20]) tua copiosa in coelis, quia — aeternum — [21]) Venantius Fortunatus.

Digitized by Google

pendit | — Dulcia sanguineo uina rubore fluunt. Versus. xviii. | ii. In honore scāe crucis ||

f. 64 (vi) quia uita mortem pertulit & morte uitam reddīdit. Versus xxxii. | Incipit liber. iiii. habet uersus. dcclxxxii. | Epitaphium. eumeri epi ciuitatis mamnetice. | Quamuis cuncta auido rapiantur ab orbe uolatu. | —

f. 75 (xxvi) qui melius discunt. uiuere post obitum. ū. clx. | Expli. lib. iiii. Incipit lib. v. ad martinū epm galliae | Marti meritis cū nomine nobis eris | pro fortunato quaeso praecare dm | ii. Item ad eundem | Lumen apostolicū cū sparger& una triades | —

f. 85ᵇ (xviiii) agnes amore pio cum radegunde simul. uer. xii. | Expli lib. v. incip. uersus | de domno sigiberctho rege || f. 86 Vere nouo tellus fuerit dum exuta proinis —

f. 89 Et de natorum teneatis prole nepotes. expl. uer. | De sigiberti regi et brunichilde regina. | Victor ab occasu quem laus extendit in ortu —

f. 115 (xxv) qui modo mitto apices te rogo mitte pices. ū. xxvi. | Expl. liber vii. feliciter. incipit liber viii. | de nomine suo ad diuersos. | Aonias auido qui lambitis ora cane enas | —

f. 125ᵇ sed tonat arcytipo barbytus inde sopho. uer. lxxii. | i | Expl. liber vi. felicit incip vii. ad gogonem | Orpheus orditas mouer& dum police cordas | —

f. 131ᵇ (v) nec mea quem cupiunt membra tenere queunt || f. 132 Acuminum suorum luculenta u&eris a&atis ingenia | —

f. 133ᵇ quęso conlatura committas. | Incipiunt capitula. lii libri. i. | .i. Ad uitalem epm — xviii. De bissono uilla | Incipit liber secundus | i. De cruce dni | —

f. 134 xvi. De scō medardo | Incipiunt capitula lib tert. | i. Ad eufronium epm turon'. | — xxviii Ad sindulfum diac | Incip capitula libri. iiii. | i Epitaphiū eumeri epi | —

f. 134ᵇ xxviii Epit eusebiae | Incpt capl libri. v. | i Ad martinū epm gallicies i. | — xviiii Ad arediū abbatem | Incipiunt capitl libri sexti. | i De segeberto rege & brunechilde —

f. 135 x Ad eundem | Incipiunt capitl libri septimi. | i Ad gogonem — xxiiii Versus in gauatis. | Incipiunt capl lib octaui. | i Ad diuersos ex nomine suo | —

Digitized by Google

f. 135ᵇ xxi Ad eundē ꝓ pellibus | Incipiunt capł lib noni. | i Ad chilpericū regē in ēuentu episcopoꝝ | — xvi Ad chrodinū ducē | Incipiunt capł lib. x. | i Expositio orationis domini —

f. 136 xviii Ad galactorium comite | Incipiunt capitu|la libri undecimi | i De expositione simbuli | — xxv De oratoria piliacinse | *xvi | Venanti honori | clentiani fortu|nati praesbyteri | italici liber brim' | Incipit feliciter ad uita|lem epm rauesem; || f. 136ᵇ Antestis dni meritis in sęcula uiuens. | —

f. 137 Di flores templa locando colas. Versus xxviii. | Versus de templo domni andreae quod aedificauit uitalis | eps rauenna. | —

f. 149 Quod tribuit pisces euacuatus aquis. Versus lxii.| Habet uersus dlxxvi; | Explicit uenanti honori clementiani | fortunati presbiteri *(corr.)* italici liber | primus feliciter | vii. De domno saturnino | Ianua celsa poli terra pulsante patescit. | —

f. 159ᵇ (xvi) Auxilium posco da mihi uota precor. Vers. cxlvi.| Explicit liber secundus | i Incipit tertius ad eufronium epo | Domino sco et meritis apostolico domno et dulci | patri eufronio papę fortunatus. Ante paucorum dierum uolubilitate —

f. 180ᵇ xxviii ad authemium diaconum | Suscipe uersiculos anthemi pignus amantis | — Sed cui plura uolens poteram tunc dicere psens ||

553. membr. 8. foliorum 45. saec. IX. [1]

f. 1 Incip prologus. instructionum. [2]) Eucherius | eps. uerano filio in xpo salutem. dicit [3]). | Formulas [4]) spiritalis intellegentiae [5]) conponendas | —

f. 2 secretiore [6]) intellectu sentiendum sit. Expł prołg | Incipiunt capitula interptationū diuersoꝝ nominum | i [7]) de his quę appellant membra dni uel que de eo significantur | — .x. de numeris [8]) | Capitula in libro secundo. [9]) De questionibus difficiliorib;

[1]) Zu Anfang der Handschrift fehlen acht Quaternionen — [2]) Eucherii formularum spiritalis intelligentiae ad Uranium liber unus — [3]) Eucherius — dicit *om.* praefatio — [4]) L 727 a — [5]) latinorum nominum *add.* — [6]) secretiora — [7]) II — [8]) quorum — trahuntur. Ergo ipsas — explicemus *add.* — [9]) Eucherii instructionum ad Salonium lib. primus

Digitized by Google

| u&eris. & noui testamenti id est de pentatheuco questiones | quadraginta.[1]) — de apocalipsi una[2]) expl' | I de his quae appellant membra dñi ł quę de eo significantur | Oculi[3]) dñi. Intellegunt inspectio diuina in psalmo. Oculi dñi | sup iustos.[4]) Aures —

f. 16 *(de numeris)* sacrati qui quomodo fiant. ipse diuinę | lectiones[5]) scrutator inueni&.[6]) Amen[7]) || f. 16[b] Incip interrogationes. et absolutiones diuer|sarum. questionum. de ueteri. et nouo testamen|to. Eucheri lugdunensis epi. Cum prologo suo. | Eucherius. saloni filio in xpo salutem dicit.[8]) | Saepe a me requires[9]) multarū rerū absolutionem | — recognosce. Vale in dño[10]) sēp[11]) | Incipit expositio u&eris et noui testamenti. | amen. Interrogationes et responsiones.[12]) || f. 17 Interrogatio Quibus scripturarū testimoniis | trinitas adprobatur. Resp Multifariae[13]) & multis | id quidem significationibus —

f. 21 prenuntiatio futurorum;[14]) | De libro exodo;[15]) Interrogatio | Loquitur ad abraham ds quod quarta ꝓgenie —

f. 44 ñ abnuo me. secutuꝝ ēē meliora; Explicit. liber. II. eucherii epi ||

f. 44[b] Versus Siluii de cognomentis saluatoris | Spes ratio uia uita salus sapientia. | Iudex porta gigans rex gemma ꝓph&a sacerdos. | Vesias sabaoth rabbi sponsus mediator; | Virga columba manus petra filius emmanuhel; | Vinea pastor ouis pax radix uitis oliua | fons panis agnus uitulus leo iesus; | uerbum homo rete lapis domus omnia xps | Septem circuli sunt. relegionis. Lex. conti|nentia. exemplum seniorum. regula. diligentia | utilitas. taciturnitas impletur testimoniū | Septem lucernę relegionis sunt. oratio pax | laenitas laetitia ospitalitas. indulgentia | conpassio; Septem casus iusti. p cogitationē | p subreptionem p ignorantiam. p obliuionē | p sermonem. p necessitatē p uoluntatē cadit | Septem res sunt. quę catholicum. & pfectū | iustum. faciunt. Sapientia sine arrogantia | Intellectus sine nequitia. consilium sine in|stabilitate. fortitudo. sine subreptione. | Scientia sine superbia. pietas sine aspe|ritate. Timor sine dispera-

---

[1]) I de quaestionib. difficiliorib. vet. test. II de q. d. novi test. — [2]) in apocalypsi — [3]) l. c. 737 c — [4]) Palpebrae — confirmantur *add.* — [5]) lectionis — [6]) invenies — [7]) *om.* — [8]) Praef. ad Salonium — [9]) requiris — [10]) Christo — [11]) *om.* — [12]) I de quaest. diff. veteris t. in genesi — [13]) multifariam — [14]) Int. Quid est — fundorum *add.* — [15]) in exodo

Digitized by Google

tione; | Septem sunt inimici relegionis. gula. forni|catio. adrogantia. cupiditas. superbia. | acidia. ira. tristitia; Septem initia sunt | relegionis. abstinentia. castitas. temperantia | humilitas. largitas. stabilitas. laetitia | spiritalis; ||

credo in unum dm̃ patrem omnipotentem factorem celi
f. 45 Pisteuo isena theon pathera panticratoran | pyitin uranu
& terrae
kae gis —

& uitã futuri saeculi amen
f. 45^b kae zoin tumellostos aeonas. amin ||

Eugyppius.

3375. membr. Grossoctav. foliorum 305. saec. VII.

Vorsetzblatt Eugippo Abbate quasi un compendio di | varii scritti di S. Agostino in perg. in lrã | maiuscola, in foglio. antico più di mille anni. Ful. Vrs. ||

f. 1 xxx quod non per ipsam dĩ substantiam sed per subditã. | creaturam. et loquutio diuina ad adam. et deambu|latio in paradisso debeat incunctanter intellegi VIII | —

f. 10 CCCXLVIII sermo de laude caritatis [1]) ||

f. 10^b 11 *leer* || f. 11^b Quod [2]) ad te scribsi honorande mihi in xp̃o frater hieronyme | quaerens de anima humana. si nascentibus singulis. nouae | singulae nunc usque fiunt. ubi peccati uinculum contra|hant. —

f. 305 (CCCXLIII) et interiora suaserunt | quib. interior est dš. itaq. etiam si aliquam sc̃am caelitem potes|tatem uel audierint uel utcumq. cogi /// [3]) | *der vierte Theil des Blattes fehlt: die Rückseite schwer lesbar* ||

Gregorii Magni *dialogi.*

3753. membr. Grossquart. foliorum 109. saec. X.

f. 1 Iste liber est monachoꝶ — sub nũo 78 (*in ras.*) | Liber sc̃i columbani de bobio | Incipiunt capitula li|bri dialogorũ beati | gregorii

[1]) Diese Capitulation hat Mai herausgegeben PNB I 2 p. 134 ff. — [2]) LXII 561 (Eugypii thesaurus ex S. Aug. opp.) Der Text in dieser Handschrift von dem in der Ausgabe sehr verschieden — [3]) ?

Digitized by Google

papae. | I De honorato abbate monast. flundensis. [1]) | — XII De seuero pbro prouintię cuius supra. [2]) | Expliciunt capit libri primi. Incipiunt capit | libri secundi. de uita et miracula. uenerabilis | benedicti abbatis monast quod appellatur | arcis prouint campaniae. | I De capisterio fracto et solidato. | —

f. 2 XXXVIII. De insana muliere p eius specũ sanata. | Explicit capitula libri secundi. item capitula | libri tertii. incipiunt. | I. De paulino nolanę ciuitate [3]) epo. | —

f. 2ᵇ XXXVIII. De uisione redẽpti ferentinę, ciuit epi || f. 3 Explicit capit. lib. III. lib. IIII." incipiunt. | I Qđ ęterna [4]) spitalia ideo a carnalib; min' credantur | qui [5]) ea quę audiunt p experimentũ minime nouerunt. | —

f. 4ᵇ LXII. De relaxandis culpis alienis. ut nrę laxentur [6]) | Expliciunt capitula libri. quarti dialogorum | gregorii papę urbis romę libri numero quattuor. | de [7]) miraculis patrum italicorum. [8]) Incipit liber | primus. | Quadam [9]) die nimis quorundam secularium | tumultibus depressus. —

f. 26ᵇ (XII) Liberius itaq. hec loquim'. [10]) si aliud exordiũ sumamus. | Explicit liber primus. Incipit liber secundus. | de uita et miraculis uenerabilis benedicti conditoris | uel abbatis monasterii. quod appellatur arcis | prouintiae campaniae | Fuit uir uitę uenerabilis gra benedictus et nomine. —

f. 41ᵇ (XXIII) ultra quã debebat diligens. atq. ad eo⁊ habitaculũ || f. 42 tendens. sine benedictione de monasterio exisset. eodem die | —

f. 42ᵇ (XXVII) ut ei nesciẽti in potũ uenenũ daret. Qui [11]) || f. 43 quãuis uitã auferre non ualuit. —

f. 49 Loquen|di uires interim p silentium reparemus. | Explicit lib. scds. de uita et miraculis uenerabilis | uiri benedicti abbatis monasterio qđ appellatur | arcis prouintiae campaniae. | Dum uicinis ualde patribus intendo maiorum facta | —

f. 80 (XXXVII) [12]) subse|quenti hoc quarto uolumine demonstrabo. Explicit lib tcius | Incip lib quartus *der Rest der Zeile ausradirt*

---

[1]) Fundensis — [2]) eiusdem provinciae — [3]) urbis — [4]) ac *add.* — [5]) quia — [6]) nobis relaxentur — [7]) vita et *add.* — [8]) et de aeternitate animarum *add.* — [9]) LXXVII 149 — [10]) loquemur — [11]) f. 42. 42ᵇ *manu saec. XV* — [12]) XXXVII

Digitized by Google

| Postquã de paradisi gaudiis culpa exigente pulsus [1]) est primus huma|ni —

f. 90[b] (xviii) [2]) siĉ arbitror quinque. Quẽ nimis || f. 91 carnaliter diligens remisse nutriebat. —

f. 93[b] (xxvii) [3]) dicens apparuisse sibi iuuenẽ. [4]) || f. 94 atq. epistolas detulisse dicentem. Aperi & lege. —

f. 95[b] & [5]) quid hac de re habeat ueritas || f. 96 ignoro. Nam humana existimatio non ht̃. peccoꝝ aĩas —

f. 109 salutari | hostia post mortem non ĩdigebimus si ante mortẽ deo hostia ipi [6]) fuerimus. | Explicit liber dialogorum Beati Gregorii papę. [7]) ||

Gregorii Magni *epistulae.*

621. membr. Grossquart. foliorum 146. saec. X.

f. 1 In hoc codi|ce continen|tur epłae bĩ | gregorii papae numero. cc ✱ xc | Gregorius petro epõ corsicae. | Susceptis [8]) epistolis fraternitatis ur̃ae | —

f. 1[b] amplius possit. | Gregorius. Anastasio epõ antiochiae. [9]) | ii Suscepi epistolas suauissimę —

f. 2[b] gaudia pducat. Greg̃. dono epõ mensſ̃ [10]) | iii Filius nr̃ faustinus —

f. 3 inuidiam sustinere. | Greg̃. brunigilde [11]). reginae francorũ. | iiii Quanta [12]) in omnipotentis —

f. 4 ęterna pducat. amen. [13]) M̃ [14]) octb.| indictio [15]) i. Gregorius uenantio epõ lunensi. | v Fraternitatis [16]) ur̃ae insinuatione — scd̃ morem. || f. 4[b] m̃ noũ ind̃. i. Greg̃. amos epõ hierosolimor̃ [17]) | vi Cum [18]) fraternitatem ur̃am confidam'. — insistente periculo. | vii Gregorius. leoni epõ. cathenensium. [19]) | Ad hoc locorum gradus —

f. 4 *(bis)* pficere. | Gregorius. uitaliano epõ. Sipontino. | viii Si [20]) custos religiosi habitus — sollicitudo minuere. || f. 4[b] *bis* viiii

---

[1]) expulsus — [2]) xviii — [3]) xxvi — [4]) f. 91—93 *manu saec. XV.* — [5]) ? — [6]) ipsi hostia — [7]) f. 96—109 *manu saec. XV.* — [8]) LXXVII 903 c — [9]) patriarchae Antiocheno — [10]) Messanae — [11]) Brunichildae — [12]) l. c. 951 c — [13]) *om.* — [14]) data mense — [15]) indictione — [16]) l. c. 908 c. — [17]) Ierosolymitano — [18]) l. c. 910 b — [19]) Catnensium — [20]) l. c. 912 a

Digitized by Google

Gregorius Sergio defenš nr̃o. [1] | Si homo [2]) esses aut districtionem — cognoscere. Greḡ | eusebio [3]) thesalonicense [4]) urbicio diracitano | Constantino [5]) mediolanensi —

f. 5 cognoscit. Mens dec̃. ind̃ .ı. Greḡ. sabiniano ep̄o | iadertino. xı Sicut [6]) perseueranti —

f. 5ᵇ dño ualeamus. m̃ feb̃. indict̃ .ı. Greḡ candido abb̃ | moñ sc̃i andreae. ad clibum. scauri. | xıı Sicut [7]) loci nr̃i consideratio —

f. 6 concessimus. Gregorius. adeodato. [8]) | maurentino epis̃ africa [9]) a paribus | xııı Multum [10]) fr̃ km̃e sinceritatis — predicat. Greḡ. uictori. et columbo epis̃ numidi|ae [11]) a paribus. Quantã [12]) cordi nr̃o —

f. 6ᵇ occasio. | Gregorius. columbo [13]) numidiae | xv Qualiter de fraternitatis —

f. 7 defensionẽ inpenderis. Meñ. mar̃ [14]) gregorius. | xvı Bonifatio. primo [15]) defensori priuil̃ primicerii defenš | Ecclesiasticis [16]) utilitatibus —

f. 7ᵇ dissoluere. m̃ apr̃. ind̃. ı. Gr̃s mariano ep̃o. rauenne. [17]) | Quam [18]) sit necessariũ —

f. 8 omnino grauari non possit. | Gregorius. mariniano ep̃o. rauenne.

f. 8ᵇ Greḡ agnello ep̃o terracinense
ibid. Greḡ mauriano ep̃o rauennae
ibid. Greḡ ioh̃ ep̃o siracusa.
f. 9 Greḡ. rusticianae. patriciae.
f. 9ᵇ Greḡ. fantino def̃
f. 10 Greḡ sabiniano ep̃o iadertino
f. 11 Gregorius. uictori ep̃o panormitano
ibid. Greḡ. iohanni ep̃o siracusano
ibid. Gregorius. iohanni ep̃o syracusano.
f. 11ᵇ Eulogio ep̃o alexandriae

---

[1]) *om.* — [2]) l. c. 913 a — [3]) l. c. 909 b — [4]) Thessalonicensi — [5]) Constantio — [6]) l. c. 913 c — [7]) l. c. 914 c — [8]) et *add.* — [9]) Africae — [10]) l. c. 915 c — [11]) Africae — [12]) l. c. 929 b Quanto — [13]) episcopo *add.* — [14]) indictione prima *add.* — [15]) de privilegiis defensorum — [16]) l. c. 917 a — [17]) Ravennati — [18]) l. c. 918 a

Digitized by Google

f. 12 Eulogio epo alexandrino. ubi memorat in | scā calcedonense synodū papa romanū. uniuersal oblatū
f. 13 Secundino epō Taurom̄
ibid. Dominico epō Cartaginensis
f. 13[b] Iohanni epō Scillitano
f. 14[b] Leontio exconsuli
f. 15 Adeodate inlustri
f. 15[b] Ianuar̄ epō sardiniae
f. 16 Leuatus est maximus p̃sumptor —
f. 16[b] eiusdē | epī. Id. c̄. viii; kł feƀ. indic. secđ. meñ seƀ inđ.
II. | Gregorius. ianuar̄ epō caralis.
f. 17 Iañ epō Sardis
f. 17[b] Fortunato epō neapolim
ibid. Victori epō panormo
f. 18 Praeiectae
ibid. Martino scolastic̄
f. 18[b] ioħ epō Syracusano.
f. 19 ioħ epō Syracusañ.
f. 19[b] ioħ. epō Syracusano.
f. 20 felici sicilia
f. 20[b] ioħ epō syrac̄.
ibid. teodoro curat̄ rañ
f. 21[b] ioħ epō sor̄ent agnello — alcuino epō ferme
ibid. chrysanto epō
ibid. sereno epō anchonitano
ibid. demetriano et ualeriano clericis firmañ
f. 22 maurentio magistro militum
f. 22[b] passibo episcopo
f. 23 constantino epō narniensi
ibid. romano defens̄
f. 23[b] fortunato epō neapolim
ibid. fortunato epō neapolim
ibid. antonio subdī et dometio abƀ. atq; presƀo a parib;
f. 24[b] uenantio epō lunensi
ibid. anthemio subdiancoñ. neapolin
f. 25 fausto
ibid. andraeae
ibid. uenantio epō

Digitized by Google

f. 25ᵇ Constantiö epõ. mediolanensis.

ibid. fortunato epõ. neapolim

f. 26 Chrisanto epõ. Spolitano

f. 26ᵇ Anthemio. subdiac̃.

f. 27 romano defens̃. sicilia.

ibid. romano defensor̃. fantino defens̃.

ibid. Bonifacio | defens̃. a paribus. et expatronibus.

f. 27ᵇ Viuiconi duci. | Vbi ei scribit de pace conseruanda et quicquid ab hominibus reipublicae | et eorũ excessum est auxiliante dõ debeat ordinatio ꝓuenire.

ibid. Sergio defens̃

ibid. Sauino subdiac̃

f. 28 Paulino epõ taurensis — Marciano epõ Lucris

ibid. Anastasio epõ antiocheno

f. 29 Bonae abbatissae

f. 29ᵇ Mariniano epõ archiepõ. rauennae.

f. 30 Clero et plebi consist̃ ariminiae

ibid. Sebastiano episcopo

f. 30ᵇ Gallinico ex|arco italiae

ibid. antemio subdc̃ campaniae

f. 31 Secundino. seruo di inclauso

f. 33 Mariniano epõ rauenne

f. 33ᵇ Constantio epõ mediolanens̃

ibid. Habitatoribus insule Capraeae. histriae prouintiae. constantiae.

f. 34 basilio

f. 34ᵇ gallinico exarcho. italiae

f. 35 mariniano epõ rauennae

f. 36 eusebio thess̃. urbico diracino andraeae | neapolitano. | ioħ corinthi. ioħ prime rustician̄. ioħ cre|tensis. ioħ. laristo. et excodritano.

f. 37 romano defensor̃

ibid. chrisanto epõ. spolitano

f. 37ᵇ castorio notario nrõ rauennae

f. 38 dõnello erogã.

ibid. eulogio patriarche alexandrino

f. 38ᵇ maximo epõ. Salonitano

Digitized by Google

ibid. mariniano epõ rauenne
f. 39 castorio notar̃ nrõ rauenne
ibid. uenato epõ. tundari
f. 39ᵇ fortunato epõ. napolitañ.
ibid. constantio epõ. mediolañ.
ibid. gaudioso epõ egubio
f. 40 clero ordini. et plebi consis̃ tadinas.
ibid. Constantio epõ. mediolanensis
f. 40ᵇ ianuario epõ carali
f. 41 eusebio archiepõ. thesalonicenses.
f. 42 ianuario epõ. caralitano
f. 42ᵇ uincentio. Innocentio — et uictori epĩs Sardinia.
f. 43 Vitali defensori. sardinia.
ibid. Iañ. epõ sardinia
f. 44 Occiliano tribuni. ydrontino.
ibid. Sauiniano epõ. callipolitani
f. 44ᵇ fortunato epõ. neapolim
ibid. sereno epõ masiliensis
f. 45 Brunechilde regine francor̃
f. 46 Suagrio epõ galliis
ibid. Teuderico et teudeberto | regibus francorum
f. 47 uirgilio epõ arelatens̃
f. 47ᵇ etherio epõ. suagrio | uergilio et desiderio epĩs. a parib. galliar̃.
f. 49 aregio epõ in franciis
f. 50 desiderio epõ galliarũ
ibid. suagrio epõ de augustiduno
f. 51 suagrio epõ augustiduno
ibid. uergilio epõ arelatensi et suagrio epõ augustiduno
f. 51ᵇ teoderico. et teodeberto regibus francor̃
f. 52 leandro epõ. spanior̃
f. 53 Recaredo regi uuissigotharum.
f. 54ᵇ maximo epõ. salonitano
f. 55 Italicae patriciae domno uenantio
f. 55ᵇ maximo epõ Salonitano
f. 56 constantio epõ mediolanensis
f. 56ᵇ romano defens̃. siciliae.
f. 57 sauino subd̃. regionario

f. 57^{b} stephano
f. 58 romano defensor̄ nr̄i siciliae
ibid. codiscalco dux cāpaniae
f. 58^{b} clementinae patriciae
ibid. anthemio subdiac̄ campaniae
f. 59 Ioh̄ pp̄
ibid. fortunato epō neapolim
f. 59^{b} Zittanȯ magist̄ militiae
ibid. Constantio epō mediolanensis
f. 60 lib̄tino exp̄torio
f. 60^{b} ecclesio epō clusino
ibid. eulogio patriarche alexd̄
f. 61 maximiano epō. salonitano
f. 61^{b} innocentio epō. africo
f. 62 iohanni epō. caralis.
f. 62^{b} adeodato abb. neapolim. Italice. Patricie. domno uenantio
ibid. clero et nobilib. ciuiū neapoli
f. 63 dominico epō cartagine.
f. 63^{b} eulogio patriarchae. alexandrino
f. 65 paladio presbitero de monte syna
f. 65^{b} ecclesiae epō
f. 66 leontio exconsul
f. 67 adeodate inlustris feminae
f. 67^{b} pp̄ bb̄ dd̄ et clero mediolans̄
f. 68 innocentio pr̄o africae
ibid. alexandro presbitero siciliae
ibid. conon abb̄. galliae montis lirinensis
f. 68^{b} Sereno epō massiliensis
f. 69^{b} pp̄ dd̄ et clero mediolansis
ibid. Spes in dn̄o. praesidis sardiniae
f. 70 ian̄ epō caralitano
ibid. pantaleoni notario

f. 70^{b} In nomine dn̄i dī et saluatoris nr̄i. ihū xp̄i imp̄ris | domnū mauritium. tiberio papa aug̃ anno xiii. eodēq. | dn̄o constantino anno xi. Sub die tertio nonar̄ | octobrium. Indictione quarta | Praesidente beatissimo et apostolico papa gregorio atq. consedentib' *etc.*

Digitized by Google

f. 71^{b} Ioh̃ subdiac̃ rauenñ
ibid. ioh̃ religioso
f. 72 uenantio siracusañ.
f. 72^{b} pascasio epõ neapolim
ibid. mariniano epõ arabiae
f. 73 mariniano epõ rauennatis.
ibid. pascasio epõ neapolim
f. 73^{b} barrara et antonine
ibid. romano defensor̃ siciliae
f. 74 ioh̃ epõ siracusano
f. 74^{b} rusticiane patriciae
f. 76 theothistae patriciae
f. 79^{b} isacio epõ. ierusolimitano.
f. 80^{b} anatholio diac̃ constantinopolĩ
f. 81 adriano notario panormo
ibid. uniuersis epĩs siciliae constant̃.
f. 81^{b} dono epõ messanens̃
ibid. hadriano notar̃
ibid. desiderio epõ. galliae.
f. 82 bertae reginae anglor̃.
f. 82^{b} uergilio epõ. arelatensis in galliar̃
f. 83 monne telone — licinio epĩs. francorum. a partibus |
ibid. aregio epõ galliarum.
f. 83^{b} aregio galliarum
f. 84 uergilio epõ arelatensis
ibid. theodib̃to regi francor̃
f. 84^{b} hlothario regi francor̃
ibid. agapito abbati
f. 85 eusebio epõ. thesalonicensi
f. 85^{b} Mellitoni abbati in franciis
f. 86 petro epõ ydrantino
ibid. bonefatio defens̃ corsica
f. 86^{b} barbare et antonine
ibid. dominico epõ carthagins̃
f. 87 Sauinelle. colũbe et galle parib;
f. 87^{b} columbo numidias
f. 88 passibo epõ
ibid. oportuno de abrutio

Digitized by Google

f. 88ᵇ ioħ subdiac̃ rauenñ

f. 89ᵇ Promissio quã solui. feci. imp̃ cons̃ et die et ind̃ | Quotiens cordis oculus *etc.*

ibid. colũbo epõ

ibid. uictori episcopo

f. 90ᵇ ioħ epõ prime iustiniane

f. 91ᵇ constantino epõ scodritano

ibid. uniuersis epis̃ concilii uiza

f. 92 firmino epõ histriae

ibid. deusdedit epõ mediolanens̃

f. 92ᵇ lucido epõ leontinis

ibid. eulogio. patriarchae. alexandrino

f. 93 epistola iohannis epĩ. ad gregorium.

f. 93ᵇ Exemplum praecepti

f. 94 Per indictionẽ sextã. — in oratorio scĩ cesarii. intra palatio | Oportet fr̃s kmĩ. ut flagella dĩ *etc.*

f. 94ᵇ dilectissimis filiis suis romae

f. 95 adeodate abb̃ neapoli

f. 95ᵇ adeodato seruo dĩ

f. 96 Ianuario epõ caralis

ibid. brunechilde regine francor̃

f. 97 aetherio epõ

f. 97ᵇ theoderico regi francor̃

f. 98 maximo epõ salonitano

ibid. senatori epõ. et abb̃s enodochiò francr̃.

f. 99 Talasiae abbatisse

f. 99ᵇ Lupo pr̃bo et abbati

f. 100ᵇ Venantio patricio panormo

f. 101 paschasio epõ neapoli

ibid. barbaro epõ. carinis

f. 101ᵇ clero ordo et plebi Cons̃ panormo

ibid. passibo epõ firmano

ibid. iohanñ subdiac̃ rauenne

f. 102 clero ordini et plebi. const̃. taurianis. turris. et consentias.

ibid. uenerio epõ. et stephano epõ

f. 102ᵇ gregorio. leoni. secundino. ioħ. dono lucido. traiano epis siciliae

Digitized by Google

f. 103 iulino
ibid. honorio epõ terentiano
ibid. paschali et consolantiae. siciliae
f. 103[b] rusticiane patriciae
f. 104 bonifatio notario constantinopol
ibid. philippo prbro
ibid. antemio subdiac̃ campaniae
f. 104[b] mariniano epõ rauenne
ibid. anthemio subdiacõ cãpaniae
f. 105 iohanni epõ siracusañ
ibid. deusdedit epõ mediolañs.
ibid. focae augusto
f. 105[b] eusebiae patriciae
f. 106 samaragdo pater exarcho
f. 106[b] pantaleoni. notr̃
f. 107 catulo roma|no. et uuintaret.
ibid. crisanto epõ. Spolitano
f. 107[b] iohanni epõ. panormo.
ibid. focae augusto
f. 108 leontiae augustae
f. 108[b] ciriaco patriarche c̃stantinopolĩ
ibid. eulogio epõ. alexandriñ
f. 109 eulogio epõ alexandrino
f. 109[b] Gregorius. ut sp̃ It̃. ut sp̃.
ibid. Ioh̃ panormo

f. 110 iohanne defensore. in nomine dñi | eunti spaniã. capitulare. qualiter obseruandũ sit.

f. 111 Iohanni defensor̃.
f. 111[b] Ioh̃ defensori eunti in spaniã
ibid. Ioh̃ defensori eunti in spaniã

f. 113 Incipit. ex registro domno gregorio papa. mens̃. seb̃ | indictioñ. vii. greg̃ paulo scolastico sicilia

f. 113[b] uitali defensori sicilia
f. 114 Ioh̃ epõ panormo
f. 114[b] fantino defens̃. panormo
ibid. ioh̃ epõ panormo

Digitized by Google

f. 115 mariniañ epõ rauenne
f. 115[b] alcisoni epõ corcyra
f. 116 bonifacio diac̃. constantinopolim
f. 116[b] iohanni epõ
ibid. guduin duci neapolĩ
f. 117 iohanni epõ
f. 117[b] theodelinde regine

ibid. alcisoni epĩ. corsyra || f. 118 Resipiscentibus — coram responsalibus.[1]) | Incipiunt. capitula. diuersarũ epistolarũ beati. *in ras.* | gregorii papae urbis. | romae. | I Ad sabinianũ diac̃. constantinopolitanũ | II Ad felicem epm̃. In serdica | III Constantino diac̃ IIII Iuliano scriboni. V Mauritio augusto VI Conducto|ribus massarũ siue fundorũ p gallia consť. VII Cypriano diac̃ VIII Constantię augst̃ | VIIII It̃ constantinę augs̃to. X Sabiniano epõ rimiensis. XI Eulogio ep̃o alexand. et | anastasio epõ antioceno. XII It̃ anastasio epõ antioceno. XIII Domitiano epõ metro|politano XIIII Iohanni epõ constantinopolitano XV Castorio epõ ariminensis. | XVI Fortunato epõ neapolitano. XVII Virgilio epõ arelatensi in gallia missa p ioħ prb̄m | et sabinianũ diaconũ. XVIII Vniuersis epis̃ galliarũ qui sub regno hildeberti sunt. | XVIII| hildeberto regi francorũ. XX Iohanni epõ corintiorũ. XXI Vniuersis I ep̃is per elledem constitutis ꝓuintiae XXII Augustino epõ anglorum | XXIII Virgilio epõ arelatensis gallia XXIIII. It̃ augustino ep̃o anglorũ. XXV Ethe|rio epõ galliarũ XXVI Paladio prb̄o XXVII Iohanni abbati montis synai. | XXVIII Canoni abbati montis lirenis gallorũ. I XXVIII Asclepidoto patricio gallorũ. | XXX. Brunechilde regine francorũ XXXI Theodorico regi francorum. | XXXII It̃ Brunechilde regi** francorũ. XXXIII It̃ regine francorũ brunechilde | XXXIIII Quirico epõ et ceteris in hiberia catholicis epis̃ XXXV Antemio subdiac̃ cāpanię | XXXVI Bauacde et agnello epis̃ de hebreis. XXXVII Felici ep̃o mesanensi de ecła | construenda XXXVIII Sabino subdiac̃ de orto monasterii tradendo. | XXXVIIII Eusebio ab̄b̄ de subiectione ep̃i sui. XL ad iustinianũ de leone ep̃o sus|cipiendo XLI. Veloci magistro mił de psecutione hariulfi XLII Ad mauritiũ | et uitalianũ mag̃ mił XLIII Ad stephanũ carthariũ sicł de monc̃ restituenď. | XLIIII Maurio et uitaliano mag̃ mił de p̃dicatione. XLV Vniuersis militibus in neapoli. | XLVI Maximiano epõ de ab̄b̄ suo

[1]) l. c. 1317. Nur der Anfang des Briefes ist erhalten

Digitized by Google

refouendo XLVII Honorato diac̃ de uenantio | honorando. XLVIII Squillatino de ordinibus sacris. XLVIII[I] Petro subdiac̃ siciliȩ de | diuersis causis || f. 118[b] Secundino seruo đi inclauso. Gregorius Sereno ep̃o maxiliensi. Paladio prƀo. | Expliciunt capitula. Gregorius. Sabiniano | I diacono. apud constantinopolim | De causa [1]) maximi praeuaricatoris — dare debuiss&. | —

f. 145[b] Greg̃ palladio prƀo | Epistolis [2]) dilectionis tuae susceptis. filium meum (simplicium pall. simpl. *in ras.*) | —

f. 146 suscipe qua nobis [3]) transmissa sunt. amen. | *m. s. XIII—XIV* Gregorius omnibus ep̃is | Nulli fas est uel uelle — obtẽperare apostolicis. ||

Gregorii Magni *homiliae in evangelia.*

5752. membr. fol. foliorum 202. saec. IX—X.

Vorsetzblatt mit Index || f. 1 Iste liber est monachoꝝ — sub nũo ** | .71.| In nomine dñi. incipit liber sc̃i gregorii ad | secundinum taurominitanum episcopum | Reuerentissimo & sc̃issimo fratri secundino coep̃o [4]). gregorius | seruus seruorum dĩ; Inter [5]) sacra missarum sollempnia. | —

f. 1[b] quae emenda|ta [6]) sunt certiores fiant. Incipiunt capitula de lectio|nibus sc̃i euangelii. prima humilia (*corr.*) | I Lectio sc̃i euangelii secundum lucam. | In illo tempore dix̃ ihs̃ discipulis suis; Erunt signa in sole & luna & | II Omelia sc̃i euangelii secundum lucam. | In illo temp̃r. Adsumpsit ihs̃ duodecim discipulos suos. & ait illis . | ecce ascendimus hierosolimam. (li *in* ly *m. post.*) & consummabuntur omnia. | —

f. 3 *oben* Liber sc̃ti columbani de bobio | — XL Omelia sc̃i euangelii secundum lucam; | In ill̃ tep̃r. dix̃ ihs̃ discipulis suis; homo quidam erat diues q | ** induebatur purpora & bisso. (i *in* y *m. post.*) & epulabatur cottidie. | Explicit capitula; Incipit. liber humiliarum *corr.* | sc̃i gregorii papae urbis romae de diuersis łb. | Lectio

[1]) l. c. 720 — [2]) l. c. 1119 — [3]) suscipi qua a nobi — [4]) episcopo — [5]) LXXVI 1075 — [6]) emendatae

sci̅ [1]) eugł̃ii secund̃ lucam. | In ill̃ tep̃r. dixit ihs̃ discipulis suis. Erunt signa — uer|ba aut̃ mea. non transibunt ɪ. Omelia eiusdem lectio|nis habita ad populũ in basilica beati [2]) p&ri apostoli. [3]) | Dñs ac redemptor nr̃. frs̃ kmi̅. paratos nos inuenire de|siderans. —

f. 6 districtionem illius timendo prae|uenitis; Lectio. sci̅. euangelii secund̃ lucã. | In ill̃ tep̃r. Adsumpsit ihs̃ duodecim *etc.* —

f. 78[b] misaericordiae | pignus tenemus; Ipso adiuuante qui cum patre saeculorum amen; [4]) | Explicit omelia xx. dõ gratias amen. | Lectio [5]) sci̅ eugł secd̃ marcum. | In illo tempore Maria Magdalenae —

f. 79 sicut dixit uobis. xxɪ omelia lec̃ eiusdem habita | ad populũ. in basilica beate mariae [6]) diẽ sc̃m [7]) paschae; | Multis uobis lectionibus frs kmi̅ p̱ dictatum loqui | —

f. 198[b] (xʟ) p̱ se in uestris mentibus loqua|tur; qui uiuit — p cunc|ta [8]) saecula saeculorum; amen; explitiunt homelias. | de diuersis lectionibus euuangelii; | Incipit sermo de mortalitate ad populũ [9]) in basilica | beati iohannis quae appellatur constantini. [10]) | Oport& [11]) frs̃ kmi̅ ut flagella di̅ quae m&uere uentu|ra debuimus. saltim [12]) —

f. 199[b] propositae dampna|tionis parcat. [13]) Qui uiuit — p cuncta saecula saeculorum. amen [14]). | Incip̃ decr&um clericoꝝ in basilica sci̅ p&ri apł̃i; | Regnante [15]) in pp&uum dñõ dõ [16]) nr̃o ihũ xp̃o temporib. | piissimi ac serenissimi domni mauricii et [17]) tiberii | —

f. 201 districtiorem subire [18]) app&it ser|uitutem; explicit decr&um gregorii papae urbis ro|me. dõ. gratias. Subscriptio episcoporum | Gregorius gratia di̅ [19]) ep̃s his dretis [20]) subscripsit; | Marianus [21]) ep̃s ciuitatis rauennae. | —

f. 201[b] proculus ep̃s ciuitatis praenestinae; | Subscriptio presbiterorum; | Laurentius prb̃ tituli [22]) sc̃i siluestri. | —

f. 202 Furtunatus pr̃b tituli [23]) sc̃õꝝ. quatuor coronatoꝝ | Gregorius papae urbis romae numerũ xʟ | Sermo de mortalitat*e &

---

[1]) *om.* — [2]) sancti — [3]) dominica — domini *add.* — [4]) ipso — amen *om.* — [5]) In der Ausgabe beginnt hier das zweite Buch — [6]) virginis *add.* — [7]) die sancto — [8]) omnia — [9]) oratio — ad plebem de m. — [10]) in — Constantini *om.* — [11]) l. c. 1311 — [12]) saltem — [13]) Litania clericorum — Caeciliae *add.* — [14]) Qui — amen *om.* — [15]) LXXVII 1334 — [16]) *om.* — [17]) *om.* — [18]) *om.* — [19]) dei gratia — [20]) decretis — [21]) Marinianus — [22]) *om.* — [23]) *om.*

Digitized by Google

decr&um n&eri' testa|menti. uersuum numerum LXXXVIII. CCLXIII; | noui testamenti uersuum numerũ CVIII CCCCXLV [1]) ||

GREGORII MAGNI *homeliae in Ezechiel.*

5754. membr. Grossquart. foliorum 229. saec. X.

Vorsetzblatt In hoc uolumĩe ĩfrascẽpta cõtinẽt'. vʒ. *etc.*

f. 1 Iste liber est Monachoꝝ — sub nũo. 72 (*in ras.*) | Liber scti columbani de bobio. | Incipit prologus sc̃i | gregorii. in exposi|tio ezechil̃. prophe | Dilectissimo [2]) fratri mariano ep̃o. | gregorius episcopus seruus seruoꝝ dĩ. | Omelias quae in beato ezechiel [3]) — auidius redeatur | Explicat prologus [4]) || f. 1[b] Incipit omelia I | Dĩ omnipotentis aspiratione de eze|chiel [5]) —

f. 8[b] quod ꝑ nob̃ incarnatũ | uiuit et reg̃ cũ patre in unitate sp̃s sc̃i ds̃ per omnia secula | saeculorum. amen | Explicat omelia I. || f. 9 Incipit omelia II. | Vsus propheticae locutionis est. ut prius | —

f. 17 loquim̃ habem' adiutorem. | qui uiuit *etc.* amen. | Explicat omelia II | Incipit omelia III | Sc̃a quattuor animalia quae [6]) prophe|tiae —

f. 24 sit laus aeternę sapientiae. | Qui uiuit — amen. | Explicat omelia. tertia. | Incipit omelia IIII | Per [7]) prophetiae sp̃m pennata animalia | —

f. 29 adiutorem unicum | patris ihm̃ xpm̃ dnm̃ nrm̃ | qui cum eo uiuit *etc.* amen. | Explicat omelia. quarta | Incipit omelia V | O quam mira est profunditas eloqui|orum —

f. 34 demus ei [8]) laudẽ. qui uiuit — amen Explicat omelia. quinta | Incipit omelia. VI. | Tenebrosa aqua in nubibus aeris. quia | —

f. 42 dõ [9]) dño nr̃o ihũ xp̃o confidentes. qui uiuit — amen | Explicat omelia sexta | Incipit omelia VII. | Sicut nostis fratres carissimi consuetudo ꝓphetiae —

f. 51[b] in aduocati. nr̃i allegatione confidam' qui uiuit — amen | Explicat omelia. VII. | Incipit omelia. VIII. | Quod per exempla iustorum multi pro|ficiunt —

---

[1]) Das Blatt beschädigt — [2]) LXXVI 785 — [3]) beatum Ezechielem — [4]) praefatio — [5]) Ezechiele — [6]) per *add.* — [7]) sanctum *add.* — [8]) *om.* — [9]) et *add.*

f. 63 dat uitā mundo. | qui uiuit — amen. | Explicat omelia. VIII. | Incipit omelia VIIII | Initium libri in ezechiel pp̄heta magnis obscuritatib; clausū. & quib;|dam —

f. 74 omnipotentis patri quoaeternus qui cum eo uiuit — amen. | Explicat omelia VII | Incipit omelia. x. | Solent quidam scripta sacri eloquii legentes cū sublimiores ei' sen|tentias —

f. 87 & ipso adiuuante | faciamus. qui uiuit — amen. | Explicat omelia. x. | Incipit omelia XI. | Inter cetera prophetiae miracula hoc quoque | —

f. 95ᵇ firmitate roboraret. Ih̄s xp̄s dn̄s nr̄t qui uiuit — amen | Explicat omelia. XI. | Incipit omelia. XII. | Seruata ueritate historiae diuina eloquia | —

f. 106ᵇ sine carne roborare. Ih̄s xp̄s dn̄s noster qui|uiuit — amen | Explicat omelia. XII. | expositionis beati | gregorii in prima | parte ezechielis | prophetae. || f. 107 Incipit omelia prima | in extrema parte. ezechie | Quia [1]) multis curis praementibus eze|chiel [2]) pph&ę librum —

f. 118ᵇ pspere p *(add. m. al.)* grām re|demptoris [3]) qui uiuit *(q. u. m. al. in ras.)* — sęculorum [4]) | Explicit omelia pri|ma. Incipit ome|lia secunda || f. 119 Ne quidam me fortasse taci|ta cogitatione —

f. 127 retributionē reddat ihs̄ xp̄s dn̄s [5]) unigenit | patris qui [6]) uiuit — sclorꝝ [7]) | Explicat omelia secunda | Incipit omelia tertia | Vir cuius [8]) ca|lamus mensurę —

f. 139ᵇ sperantes in uerbo. quod | uiuit — amen. | Expli omel. III. in extr̄ | par̄ ezech. proph. | Incipit. omelia. IIII. | Vir cuius erat species quasi species | aeris. —

f. 150 gloriam perduxit. in qua uiuit — amen | Explicat omelia IIII. || f. 150ᵇ Incipit omelia. quinta. | Memoratis superioribus [9]) tha lamis propheta. subiungit. —

f. 162 ihū xp̄o ueniamus. qui uiuit—amen. | Explicat omelia quinta | Incipit omelia sexta | Postquam de contemplationis gr̄a | obliquas fenestras —

---

[1]) omnipotenti — [2]) quoniam (lib. sec. praefatio) — [3]) Ezechielis — [4]) nostri *add.* — [5]) amen *add.* — [6]) *om.* — [7]) cum eo *add.* — [8]) cui — [9]) superius

Digitized by Google

f. 174[b] ad perfectionem ueniunt. [1]) | Explicat. omelia. vi. | Inciqit. omelia. vii. | Magna legentium debet esse | discretio. —

f. 187[b] palmas hinc [2]) inde monstramus [3]). | Explicat. omelia | septima. feliciter || f. 188 Incipit omelia. viii. | Prophętae uerba quae largiente dño hodie caritati | —

f. 200[b] post culpas. lauemus | holocaustum. [4]) | Explicat omel. viii. | Incipit. omelia. viiii. | Quid sumus de mysticis sensibus | ezechiel [5]) prophętę loquuturi. —

f. 215[b] in cruce sanguinem fudit. Qui | uiuit — amen | Explicat omelia. viiii. || f. 216 Incipit omelia. x. | Sacri eloquii mysticos sensus prophae *(s. p. m. ead. in ras.)* |ta per aspirationem —

f. 229[b] perpetuã erudit | Sit itaque gloria omnipotenti dño nro ihu xpo. qui uiuit | — saeculorum. amen. | Expliciunt omelie. sci gre|gorii papae numero x. | in extrema parte. ezechi |

Obtulit ut maneat sacrũ p tempora munus.
Supplex ac humilis abba agilulfus acris.
Xpe tibi magnoq. patroni nempe columbę.
Quo miserante iugi floreat auxilio.
Diuinis librũ constat dogmatib. auctum.
Exerat hinc pectus quiq. dõ militat.
Sedulo quẽ uoluens xpm p&at ore modesto.
Pauendis flamis eripiat famulum. ||

Gregorii Magni *moralia XI—XVI.*

583. membr. 8. foliorum 234. saec. IX—X.

f. 1 In expositione beati gre|gorii. iob moralia sci gre|gorii. per contemplationẽ | sumpta libri pars. tertia. | Quamuis [6]) in prolixo opere | eẽ culpabilis —

f. 42 quia nec p carnalem huc | delectationem uenit: | Explicit liber. xi. Incip liber. xii. | mos iustorũ ẽ tanto sollicitius psentẽ | —

[1]) largiente — amen *add.* — [2]) et *add.* — [3]) cui — amen *add.* — [4]) ad haec — amen *add.* — [5]) Ezechielis — [6]) LXXV 953

Digitized by Google

f. 76 de cordis simplicitatẽ lau|dabit [1]). Explic̃ lib̃. xii. | Incip lib̃. tercius decimus. | Esse hoc puersorũ propriũ sol&. ut mala | sua [2]) —

f. 100ᵇ in suis uocib; se|curus ñ est; Incip̃ lib̃ xiiii. | Superiorib huius operis parte tractaui | —

f. 143ᵇ iudicium diutius ex|pectat [3]). Explic̃ lib̃. xiiii. incipit | liber quintus decimus. | Quia amici beati iob nequaquã | —

f. 190ᵇ in se sed &iam in aliis | oderunt; Explic̃ lib̃. xv. | Incip̃ lib̃. sextus decim' | Qui contra ueritatis uerba in al|ligatione [4]) deficiunt. —

f. 234ᵇ Obliuiscatur eius misericordia omnipo [5]) ||

Gregorii Magni *moralia XXVII—XXX.*

585. membr. fol. foliorum 158. saec. IX—X.

f. 1 Incip̃ lib̃ xx [6]) | Quisquis [7]) de magnis dictis —

f. 45 adhuc sicomori arborẽ non inuener̃. finit. | Explic̃ lib̃ xxvii pars. v. || f. 45ᵇ Incip̃ lib̃. xx.viii. moralia sc̃i gre|g̃ p̃p. urb. rom̃. in lib̃. iob par. vi | Post damna rerum. p' funera pignorũ. p' uulnera | corporis. p' uerba male suadentis uxoris. —

f. 75 qui fluctus frango | temptationis in corde. | Explic̃ lib̃· xx.viii | Incip̃ lib̃ xxviiii. | Dñs ds̃ nr̃ ihs̃ xp̃s in eo qđ uirtus & sapientia dĩ ẽ. | de patre ante tempora —

f. 116 quanto secr&orũ cęlestiũ ignarus cur hęc pateris nescis. | Explicit lib̃ xxviiii. || f. 116ᵇ Incip̃ lib̃. xxxmus | Beatus iob talia utrum ne facer& [8]) dño interrogan|te requiritur. —

f. 158ᵇ Quisq'is a đo [9]) pquiri desiderata [10]) &ernã patriã ap p&ens. in interna cordis plantatione uiridescat hęc [11]) ||

Hieronymi *epistulae.*

355. membr. Grossquart. 2 col. foliorum 184. saec. IX—X.

f. 1 *saec. XV* Iste liber est sc̃i martini ||

f. 1ᵇ In xp̃i nomine incipiunt capitula | libri huius | i. Epistola damasi pape ad hieronimũ | presbyterum | — xxxvi Item ad paulinum de om̃ibus diuine | historie libris. ||

---

[1]) laudavit — [2]) quod sua mala — [3]) exspectavit — [4]) allegatione — [5]) l. c. 1161a — [6]) Der Seitenrand beschädigt — [7]) LXXVI 399 — [8]) fecerit — [9]) domino — [10]) desiderat — [11]) l. c. 569 c

Digitized by Google

f. 2 scę̃ marcelle. | cxxiii. Ad pammachium de morte | paulinę; | Expliciunt capitula libri | huius. | In nomine trino | diuino | incipit epesła | pape damasi | ad hieronimum | presbiterum [1]) | Dormientem [2]) te & longo iam tem|pore —

f. 2[b] in xp̃o ih̃u gr̃as referant. [3]) | Incipit epistola | sc̃i hieronimi | pr̃sbi ad papã da|masũ de vii uindic|tis cain [4]) | Beatissimo pape damaso | hieronimus. Postquã [5]) | epistolam — uenit. [6]) deferens [7]) ||

f. 3 xxxvii hieronimus amando p̄bro de diuer|sis questionibus —

f. 3[b] cxxii Ad principiam uirginem de uita ||

f. 4 non pauca uolumina quę de syna|goga —

f. 5[b] de egressione filiorum iliorum ih̃l ex e|gypto. iii. | Cur ds̃ loquitur —

f. 6 imiter simplicitatem. | Explicit. damasus de isaac | iiii. Cur Isaac uir iustus & dõ carus | —

f. 8[b] saluus erit. Finit. | heronimus. damaso pape. | Beatissimo papę damaso. hiero|nimus. Origenes [8]) cum in ceteris — parua | sunt. Explicit. translatio sc̃i ih̃ier | de tractatu origenis in epithalamicis | v De cantica canticorum trac|tus. [9]) —

f. 15 sponsa formosa. | cui est gła in sęcła secłorum. amen. | Incipit homelia secunda. | v.i. | Ab eo loco — forma tua speciosa. | Om̃s anime motiones uniuersita|tis —

f. 22 ser|monem [10]) sapientia xp̃o [11]) ih̃u. cui est honor | & [12]) gła & imperium in sęcla secłorum. amen. | hieronimi epistola a tran|quillinum quomodo orige|nem legere debeat. [13]) | Maiora. [14]) sp̃s uincula —

f. 22[b] inpendio resalutat. | Explicit. hieronimus | ad papam damasum de osan|na. [15]) vii. | Multi [16]) sup hoc sermone diuersa —

f. 24 referre sententiam. | hieronimus ad papam da|masum. de fide cui in anti|ochia communicare deber& [17]) | viii. | Qm̃ [18]) uetus [19]) oriens —

---

[1]) dilectissimo filio Hieronymo Damasus — [2]) XXII 451 — [3]) l. c. 375 — [4]) Hieronymi ad Damasum — [5]) l. c. 452 — [6]) intervenit — [7]) Fortsetzung auf f. 4 — [8]) XXIII 1117a (Praefatio interpr. homil. duar. Origenis in cant. cant.) — [9]) homilia prima — [10]) sermone — [11]) Christi — [12]) honor et *om.* — [13]) quomodo debeat *om.* — [14]) XXII 606 — [15]) ep. seu rescriptum H. ad Damasum — [16]) l. c. 375 — [17]) ad Damasum papam — [18]) l. c. 355 — [19]) vetusto

Digitized by Google

f. 25^{b} sensu prę|dicent. Item ad papam dama|sum unde supra [1]) x. | Inportuna [2]) in euangelio —

f. 26 pro qua xp̄s | mortuus est. Explicit. Item ad | damasum [3]) sc̄s hieronimus de sera|phin & calculo .xi. | Septuaginta [4]) & missum est —

f. 27^{b} actibus | non legimus. [5]) Explicit. Sermo | sc̄i hieronimi de morte ozie regis | & seraphin & calculo in esaie pro|pheta. xii. | Et [6]) factum est in antiquo [7]) —

f. 33^{b} studeamus & lingua. [8]) | hieronimus ad damasum de filio | prodigo. [9]) xiii. | Beatitudinis [10]) tuę interro[sic] disputa|tio —

f. 41^{b} sustentanda | non siliquis. Explicit epl̄a sc̄i | agustini ad beatum hieronimum. [11]) | xiiii Dn̄o carissimo & desiderantissimo [12]) & | honorando [13]) fratri & conpb̄ro hieroni|mo augustinus in dn̄o salutem. Audi|ui [14]) puenisse —

f. 42 in dn̄o gloriantur. [15]) | xv Rescriptum beati hieron̄ ad gustinum. | Domino uere sc̄o & [16]) beatissimo | papę augustino hieronimus in dn̄o | salutem. In [17]) ipso profectionis articulo —

f. 42^{b} aliqua uel discere|mus. [18]) Item rescriptū [19]) hie| xvi ronimi ad augustinum. | Domino uere sc̄o & beatissimo | papę augustino. hieronimus in xp̄o sa|lutem. Anno [20]) preterito —

f. 43 culpam ipse cognouero. [21]) Explicit. | xvii Epistol̄ sc̄i [22]) augustini ad sc̄m [23]) hieronimū | Cur [24]) itaq; conor —

f. 45 concordiam reuer|tisse. exp̄. Item ag̃ ad hieronimū. xviii| Domino dilectissimo & cultu sinceris|simo [25]) caritatis obsequendo atq; am|plectendo fratri & conpb̄ro hieronimo. | augustinus. Numquam [26]) quisquam [27]) fa|cile —

f. 46^{b} tulisse sententiam. hieronī [28]). ad augustī. xx || f. 47 Domino uere sc̄o & beatissimo papę | augustino hieronimus. [28]) crebras [29]) ad | me epistolas —

---

[1]) ad Damasum p. — [2]) l. c. 358 — [3]) papam *add.* — [4]) l. c. 372 (Anfang des Briefes f. 27^{b}) — [5]) actis non legamus — [6]) l. c. 361 — [7]) anno — [8]) l. c. 372 — [9]) de duobus filiis — [10]) l. c. 379 — [11]) Augustini ad H. — [12]) desideratissimo — [13]) in Christo *add.* — [14]) l. c. 829 — [15]) Memor nostri — in Christo frater *add.* — [16]) ac — [17]) l. c. 830 — [18]) Misit mihi — te salutat *add.* — [19]) epistola — [20]) l. c. 831 — [21]) l. c. 946 (Aug. ad Praesidium) — [22]) *om.* — [23]) l. c. 911 (Anf. d. Briefe) l. c. 909 — [24]) sincerissimae — [25]) l. c. 565 aeque *add.* — [26]) tam *add.* — [27]) *om.* — [28]) in domino salutem *add.* — [29]) l. c. 834

Digitized by Google

f. 48 facias | peruenire. Explicit Epistola | xxı s̃ci [1]) agustini. ad beatum [1]) hiero|nimum. | Domino dilectissimo & cultu sincerissi|mo caritatis obseruando atq; am|plectendo. fratri & conpb̄ro hieronimo | augustinus. habeo. [2]) gr̃am —

f. 50 de cari|te presumentis. [3]) Exp̃l. Item sc̃i [4]) | austini ad beatum [4]) hieronimũ. | Domino uenerauili & desiderauili sc̃o | fratri & conpb̄ro hieronimo. agusti|nus in d̄no salutem; Ex [5]) quo coepi ad te | scribere —

f. 51[b] potueris presentiam tuam. Exp̃. | xxııı domino [6]) uere sc̃o & beatissimo | papa agustino hieronimus [7]). | Tres [8]) simul epistolas immo libellos —

f. 59[b] in angulo monas|terii susurrare. xxııı. | hieronimus marcellino & anab|sychię [9]). | Dominis uere sc̃is atq; omni officio|rum caritate uenerandis filiis mar|cellino & anapsychie hieronimus in | xp̃o salutem. Tandem [10]) ex africa —

f. 60 tueatur | om̃ips. domini uere sc̃i. Exp. xxv. | Epistola beati [11]) augustini. ad sc̃m [11]) | hieronimum [12]) de °rigene animę [13]). | Dñm [14]) dñ [15]) nr̃m qui nos uocauit —

f. 68 posse liberari. Exp̃. | Itẽ ag̃ ad hierõ de eo quod scriptum ∸ | qui totam legẽ seruauerit offendat | aũ in uno. factus ẽ om̃ium reus [16]). | xxvı Quod [17]) ad te scripsi honorande mihi | in xp̃o frater hieronime. querens | —

f. 73[b] communi|care digneris. hier̃ ag̃. | xxvıı Venerabili pape augustino hiero|nimus [18]). uirum [19]) uenerabilem [20]) fratrem | meum filium —

f. 74 cuiusdam amisimus. | Item ad eundem | xxvııı Domino sc̃o ac beatissimo pape au|gustino. hieronimus. omni [21]) quidem | tempore —

---

[1]) *om.* — [2]) l. c. 647 — [3]) hunc — perhibemus *add.* — [4]) *om.* — [5]) l. c. 832 — [6]) Hieronymi ad Aug. Domino *etc.* — [7]) in Christo salutem *add.* — [8]) l. c. 916 — [9]) Ad Marcellinum et Anapsychiam — [10]) l. c. 1085 — [11]) *om.* — [12]) sive liber *add.* — [13]) hominis *add.* — [14]) *om.* — [15]) l. c. 1124 — [16]) Aug. ad H. seu liber de sententia Jacobi — [17]) l. c. 1138 — [18]) Ad Aug. Domino vere sancto et omni mihi affectione venerabili papae Aug. H. in Christo alutem — [19]) l. c. 1161 — [20]) honorabilem — [21]) l. c. 1179

Digitized by Google

f. 74ᵇ beatissime papa. | xxviii ad ipsum [1]) | Multi [2]) utroq; claudicant — pereat sempiterna. Exp. | hieronimus alypio & agustino | xxx ep̄is. [3]) | Dominis uere sc̄is atq; omni af|fectione ac iure uenerandis alypio | & agustino ep̄is. hieronimus in xp̄o | salutem. Sc̄s [4]) Innocentius pb̄r qui | huius sermonis —

f. 75 affectione uenerabiles patres. | Explanatio fidei sc̄i hieronimi ad | agustinum & alipium episco|pos missa. xxxi | Credimus [5]) in dm̄ patrem om̄ipoten|tem —

f. 76ᵇ me ʰᵉreticum conprobabit. dispu|tatio de ratione anime [6]) xxxii | Cum [7]) apud uos cęlestis eloquentia [8]) | —

f. 83 re|dundetis fluenta sc̄arum. [9]) expli|cit de ratione anime. Incipit | epistola sc̄i hieronimi ad heliodo|rum ep̄m [10]) exhortatoria [11]) xxxiii | Quanto [12]) amore & studio contende|rim —

f. 86ᵇ labor du|rus est aggredere. [13]) epistola | sc̄i hieronimi presbyteri ad nepotia|num pb̄rm [14]) de uita clericorum & mo|nachorum xxxiiii. | Petis [15]) a me nepotiane kм̄e —

f. 92ᵇ quod talis est [16]) confitebitur. | Incipit epistola sc̄i hieronimi | ad paulinum pb̄rm de institutio|ne clericorum uel monachorum | & diuine historie. expositionibus | diuersis. [17]) xxxv. | Bonus [18]) homo de bono thesauro | —

f. 96 p te salutare [19]) uolo. amen. [20]) | Item epł̄a sc̄i hieronimi secunda | ad paulinum presbyterum de om|nibus diuine historie libris [21]) scripsi | ego manu. xxxvi. || f. 96ᵇ Frater [22]) ambrosius tua mihi munuscu|la —

f. 101ᵇ cogitat es|se moriturum. Exp. Incipit epł̄a | sc̄i hieronimi pb̄ri ad amandum | pb̄rm de diuersis questionibus. [23]) | xxxvii. Breuis [24]) epł̄a longas explanare | non ual& —

---

1) Aug. Domino sancto ac beato papae Aug. Hieronymus — 2) l. c. 1180 — 3) Ad Alyp. et Aug. — 4) l. c. 1181 — 5) ? — 6) epistola s. dialogus sub nomine Hieronymi et Augustini. de origine animarum — 7) XXX 261 — 8) eloquentiae — 9) fluentis sanctorum — 10) monachum — 11) *om.* — 12) XXII 547 — 13) *om.* — 14) ad Nepotianum — 15) l. c. 527 — 16) sit — 17) ad Paulinum — 18) l. c. 579 — 19) salutari — 20) *om.* — 21) Ad Paulinum. De studio scripturarum — 22) l. c. 540 — 23) Ad Amandum. Domino vere sancto et suscipiendo fratri Amando presbytero Hieronymus — 24) l. c. 560

Digitized by Google

f. 103^{b} parcit. ut medicus pareat. [1]) seuit | ut misereatur. | epistolaris respon|sio ad quem supra. [2]) | Propositio [3]) fuit de eadem apłi epistola | —

f. 104 xp̃e | totus in cunctis. hieronimus | pammachio [4]) de optimo genere int|pretandi. xxxviii. | Paulus [5]) apostolus presente agrip|pa rege —

f. 109^{b} tullii philippicas [6]) scri|bere. pammachius & oceanus | hieronimo. xl || f. 110 Sc̃s aliquis ex fratribus scidulas consen|sisse uidearis. hieronimus pam|machio & oceano [7]) xli. | Scidulas [8]) quas misistis honorifica | me afficere [9]) contumelia. —

f. 113 uelit eloquii uenustatem. | hieronimus ad oceanum de uita | clericorum. .xlii. | Sofronius eusebius hieronimus | oceano suo salute. Depreca|tus [10]) es ut tibi brebiter —

f. 117 casto confir|metur affectu || f. 117^{b} Item ad oceanum de unius uxoris | uiro. [11]) xliii | Numquam [12]) fili oceane fore puta|bam. ut indulgentia principis | —

f. 123^{b} obiciunt quod concessum est. | hieronimus ad euange-l*um qualit̃ | pb̃r & diaconus differant. [13]) | xliiii. Legimus [14]) in esaia fatuus fatua loqui|tur. [15]) Audio quendam —

f. 124^{b} in eccła | uindicent [16]). Item ad euangel*um | pb̃rm de melchisedech. [17]) xlv | misisti [18]) mihi uolumen anonimona | cecnoton [19]) —

f. 127 nocuerit corporis ualitu|dini. Epła sc̃i hieronimi ad mar cum pb̃rm calcide [20]). xlvi. | Decreueram [21]) quidem utendum | mihi psalmiste uoce dicentis cũ | consister& —

f. 127^{b} qui hinc [22]) su|mus plurimum salutamus. hieronim; | ad auitum ubi ea que in libris periar|con aduersus fidem catholicam sunt | pandit [23]). xlvii | Ante [24]) annos circiter decem sc̃s uir pã|machius. ad me cuiusdam scidulam [25]) | —

---

[1]) medicus ut parcat — [2]) Ausg. in der Fortsetzung desselben Briefes — [3]) Tertia id est extrema propositio tua — [4]) ad Pammachium — [5]) l. c. 568 — [6]) tibi *add.* — [7]) fratribus salutem *add.* — [8]) l. c. 744 Schedulae — [9]) affecere — [10]) XXX 288 — [11]) de — uiro *om.* — [12]) XXII 653 — [13]) qualiter — differant *om.* — [14]) l. c. 1192 — [15]) loquetur — [16]) vindicent in ecclesia — [17]) *om.* — [18]) l. c. 676 — [19]) ἀνώνυμον ἀδέσποτον — [20]) *om.* — [21]) l. c. 359 — [22]) hic — [23]) Ad Avitum. Quid cavendum in libris περὶ ἀρχῶν — [24]) l. c. 1059 — [25]) schedulas

Digitized by Google

f. 134 que sibi cauen|da sint nouerit. Incip̄ definitio fidei | simbuliq; niceni concilii. [1]) | XLVIII | Credimus [2]) in unum dm̄ patrem om̄i|potentem —

f. 137ᵇ celorum hereditatione non ambi|gua sunt sortiti. | Epła sc̄i hieronimi ad exuperantiū | XLVIIII | Inter [3]) om̄a que mihi sc̄i fr̄is quinti|lianė amicitie prestiterunt —

f. 138 habebis hospites. | Hieronimi ad rusticū exortatoria | sup poenitentē. [4]) L | Quod [5]) ignotus ad ignotum audeo scri|bere scę ancille xp̄i edibie; & filii mee | coniugis tuę arthemie —

f. 142ᵇ qm̄ mandata tua non | sum oblitus. ad desideriū. L.I. Lectus [6]) sermo [7]) dignationis tuę quem | mihi necopinanti tua ueniuolen|tia tribuit. —

f. 143 paulatim scribi fa|ciam si uolueris. Exp | Incip̄ epła sc̄i hieronimi de tribus | uirtutibus. LII | Tres [8]) quodammodo uirtutes dī assu|mens —

f. 146ᵇ ascendere ad sapientiā | & uirtutem dī xp̄m ih̄m cui est głа | & uirtus & imperium in secła secłorū | amen. [9]) Exp. | Incipit ad dardanum de terra re|promissionis [10]) LIII | Queris [11]) dardane xp̄ianorum nobi|lissime & nobilium xp̄ianissime | —

f. 150 quo|rum alterum pudoris alterum cari|tatis est. Exp. ad dardanum. | Incipit epła epiphani cyprii mis|sa ad iohannem a sc̄o hieronimo trans|latam. [12]) LIIII | Domino dilectissimo fr̄i iohanni ep̄o. | epyphanius. | Oportebat [13]) nos | diłme clericatus —

f. 155ᵇ ad puersitatem | sui inducat erroris. [14]) exp. ad iohannē. | epła sc̄i hieronimi ad lucinum be|ticum. [15]) LV | Necopinanti [16]) mihi subito littere | tue reddite sunt que quanto in|sperate —

f. 157ᵇ litterarum | uicissitudine sentiamus. Exp. | Epistł sc̄i hieronimi contra helui|dium. de uirginitate sc̄e | marie. LVI | Nup [17]) rogatus a fratribus. ut ad|uersus libellum cuiusdam | heluidii responderem face|re distuli. —

---

[1]) ep. seu explanatio fidei ad Cyrillum — [2]) XXX 176 — [3]) XXII 1191 — [4]) ad Rusticum. De poenitentia — [5]) l. c. 1038 — [6]) l. c. 492 — [7]) Lecto sermone — [8]) XXX 116 — [9]) *om.* — [10]) promissionis — [11]) XXII 1099 — [12]) ep. S. Epiphanii ad Ioannem episcopum Ierosolymorum a Hieronymo latine reddita — [13]) l. c. 517 — [14]) Opto — in domino *add.* — [15]) Ad Lucinium — [16]) l. c. 669 — [17]) XXIII 183

Digitized by Google

f. 167 ser|uus dn̄i pariter experiatur & mater. | Epła beati hieronimi aduersus uigi|lantium ubiq̨ arguit blasphemias. [1]) | LVII. | Iustum [2]) quidem fuerat nequaquam | tibi litteris satisfacere. qui tuis au|ribus non credidisti. neq; enī scidule | potes [3]) adquiescere. —

f. 169 ut audeas [4]) & tace|as. ut intellegas & sic loquaris. | Epła scī hieronimi ad ripariū | pb̄rū contra [5]) uigilantiū [5]) LVIII | Acceptis [6]) *(is in ras.)* primū *(ū in ras.)* literis tuis n̄ | respondere —

f. 170 excidentur & in ignē | mittentur. [7]) Item sc̄i hieronimi | aduersus uigilantium [8]) LVIIII | Multa [9]) in orbe monstra gene|rata sunt. centaurus [10]) et si|renas. ululas & onocrotalos. —

f. 176ᵇ maritos earum xp̄i minis|terio arbitrantur indignos. | *m. rec. über der Zeile* Adūsus [11]) magnū oratorē urbis Rome. LX. | Sebesiū [12]) nr̄m tuis monitis pro|fecisse. non tam epła tua | —

f. 178ᵇ sed iam epłaris angus|tia finienda est. Epła | sc̄i hiero|nimi ad ruphinū pb̄rū rome de iudi|cio salomonis in sectione paruuli. [13]) LXI | Multum [14]) in utramq; partē crebro | —

f. 180ᵇ dictaui uulnus sustinuerim. | Epistł sci hieronimi ad uitalem | pb̄rū de salomone & achaz. | LXII Quomodo salomon & achaz undecim annorum genuisse dican|tur filios. [15]) zenon [16]) nauclerus p̨ quem mihi dicis tuę sc̄itatis lite|ras ēē transmissas. —

f. 182 nr̄a ui|cissim p̨ desideriū missa suscipe. | hier̄ ad florentinū de hortu amicitie. [17]) | LXIII Quantus [18]) beatitudinis tue ru|mur *(corr. ead. m.)* diuersa popłorum ora com|pleuerit —

f. 182ᵇ catena languoris innector. [19]) ad eundem. [20]) | In [21]) ea mihi parte heremi cōmoran|ti quę iuxta syriā sarracenis iun|gitur —

f. 183 instan|ter negotium ꝓsequatur. [22]) | LXV hieronim; ad abigaū spanū. [23]) Quamquā [24]) mihi mul|torū si inconscius *(corr.)* pec|catorum & cotidie —

f. 184 p te oppido salutam; — | Ad castricianū ut de ᷣcitate que ei | contigit n̄ debeat c̄tristari. [25]) LXVI | Sc̄s [26]) filius m̄s eraclius dia-

---

[1]) Ad Vigilantium — [2]) XXII 602 — [3]) poteris — [4]) audias — [5]) *om.* — [6]) l. c. 906 — [7]) excidetur — mittetur — [8]) Contra Vigilantium liber unus — [9]) XXIII 339 — [10]) centauros — [11]) Ad — [12]) XXII 664 — [13]) de iurgio duarum meretricum et iudicio Sal. — [14]) l. c. 682 — [15]) quomodo—filios *om.* — [16]) l. c. 673 — [17]) ad Florentium — [18]) l. c. 335 [19]) Valein Christo *add.* — [20]) Ad Florentium — [21]) l. c. 336 — [22]) Cupio—in Christo *add.* — [23]) *om.* — [24]) l. c. 689 — [25]) Ad Castrutium — [26]) l. c. 651

Digitized by Google

conus mi|hi rettulit quod cupiditati nrē [1]) | scissam [2]) usq; uenisses. & homo pan|nonius id est terrenū animal non | timueris hadriatici maris extus [3]) | et ęgei atq; ioni [4]) subire discrimina. | — non desperamus aduentū tuum. | quod si scs̄ diaconus portitor lite| *unter der Zeile* rarum tuis — duplicat [5]). Explicit.

356. membr. Grossquart. foliorum 191. saec. IX-X. [6])

f. 1 rarum tuis rursum amplexibus | — fęnoris duplicat. [5]) hieronim; | ad sabianum diacō lapsum. [7]) LXVII Samuhel [8]) quondā lugebat sau|lem. quod [9]) poenituerat dnm̄ —

f. 5ᵇ maledictioni [10]) ꝓxima cuius consū|matio [11]) conbustionem. | hierō ad iulianū diac̄ aquilegie. [12]) | LXVIII Antiquus [13]) sermo est mendaces | faciunt ut nec [14]) uera dicentibus | credatur. —

f. 6 sermonib; lętiorem expl. | ad iulianum. | hic ad niceā ypodiac̄ aqleię | LXVIIII Turpilius [15]) comicus tractans | de uicissitudine literarum | sola inquid res est quę homines | absentes presentes faciat [16]) —

f. 6ᵇ literas uel indignantis accipiā. | Expl. ad niceam. | Epła sc̄i hieronimi ad rusticū monach | LXX Nihil [17]) est [18]) xp̄iano felicius cui | ꝓmittuntur regna [19]) —

f. 13 durum grande difficile. | sed magna sunt premia. | hierō ad paulū senē monī [20]) concordie | LXXI | Humane [21]) uitę breuitas dam|natio delictorum est. & in ipso | sępe lucis exordio —

f. 14 si sp̄s scs̄ adfla|uerit nauigabunt. hierō ad chro|matiū louinianū [22]) & eusebium. | LXXII Non [23]) deb& charta diuidere quos | amor mutuus copulauit —

f. 15 confusa turbatur | oratio. amor ordinem nescit. | hierō ad chrisocomā [24]) monachū aqleiae | LXXIII Qui [25]) circa te affectus meus sit | kmīs ambobus heliodorus tibi | potuit fideliter nuntiare. —

---

[1]) cupiditate nostri — [2]) Cissam — [3]) aestus — [4]) Ionii — [5]) duplicari — [6]) Fortsetzung der vorhergehenden Handschrift — [7]) Ad Sabinianum lapsum — [8]) l. c. 1195 — [9]) quia — [10]) maledicto — [11]) fit in *add.* — [12]) Aquileiae diac. — [13]) l. c. 337 — [14]) sibi *add.* — [15]) l. c. 341 — [16]) facit — [17]) l. c. 1072 — [18]) *om.* — [19]) promittitur regnum — [20]) *om.* — [21]) l. c. 343 — [22]) Iovinum — [23]) l. c. 338 — [24]) Chrysogonum — [25]) l. c. 342

Digitized by Google

f. 15b non habuisse quod scri|beris [1]). expl. | Hieronimus ad antoninum [2]) | LXXIIII Dn̄s [3]) n̄r humilitatis magister | disceptantib; de dignitate —

f. 16 conseruus inpertias. uale in dn̄o. | LXXV Ad theodosiū & ceteros anachoritas | intrinsecus cōmorantes. [4]) | Quam [5]) uellem | | nunc ur̄o interesse conuentui & ad|mirandum —

ibid. optati litoris ꝓsequatur. | hieronimus ad minerbiū & alexan|drum monachos de resurrectione car|nis. [6]) In [7]) ipso iam ꝑfectionis articulo | sc̄i fr̄is nr̄i sisinnii —

f. 24 inmutabimur. quorum qui [8]) sen|sus sit supra diximus. Explicit de | resurrectione carnis hieronimus. cypriano pb̄ro de psal. LXXXVII** [9]) | Frat̄ [10]) kme cypriane scito prenos|cens quia si scribatur extre|ma [11]) —

f. 25 confitentis [12]) dī auxilio deseretur. explicit | hieronimi pb̄ri apologeticū ad pā|machium. [13]) LXXVIII. | Quod [14]) ad te hucusq; non scrip|si. causa fuit silentiū tuū. | Verebar enī —

f. 35b uel la|zarum sequi uel diuitem. | Itē hieronim: adpāmachium. LXXX | Christiani [15]) interdum pudioris ꝯ | etiam apud amicos tacere. | —

f. 36b uniuerso loquatur | hominum generi. Hieronim; ad pā|machiū & marcello. [16]) LXXXI. | Rursum [17]) orientalibus uos locuple|to mercibus. & alexandrinus [18]) | opes —

f. 37b longo tempore are|facta moriantur. expl ad pāmachiū. | hieronim; ad domnionem | Litterę [19]) tuę & amorem sonant | pariter. [20]) & querellā. —

f. 40 Volo oms̄ qui ꝑpter noc|turnos forsitan metus soli cubi|tare non possunt uxores ducere | Explic ad dōnionē. epla sc̄i hieronimi | ad eustochiū filiā sc̄e paule [21]) de uirgini|tate seruanda. [22]) LXXXIII. | Audi [23]) filia & uide & inclina aurem | —

---

[1]) scriberes — [2]) monachum *add.* — [3]) l. c. 345 — [4]) *om.* — [5]) l. c 331 — [6]) de carnis *om.* — [7]) l. c. 966 — [8]) quis — [9]) Ad Cyprianum presb. — [10]) (l. c. 1166) Anfang stimmt nicht — [11]) l. c. 1177 quod in singulari numero si scribatur extrema — [12]) contemnentis (*al.* confidentis) — [13]) ep. seu liber apologeticus ad Pammachium pro libris contra Iovinianum — [14]) l. c. 493 — [15]) l. c. 511 — [16]) Marcellam — [17]) l. c. 790 — [18]) Alexandrinas — [19]) l. c. 512 — [20]) pariter sonant — [21]) Paulae filiam. — [22]) de custodia virginitatis — [23]) l. c. 394

Digitized by Google

f. 56 & flumina non cooperient [1]) eã. | hieronim; ad asellã de fictis ami|citiis qui sibi detrahebant. [2]) | LXXXIII. | Si [3]) tibi putem a me gr̃as referri | possem [4]) non sapiam. potens ✝ | —

f. 57ᵇ tuis precib; mitigat. [5]) | Expłic epła hieronimi ad uirgines hemonenses | LXXXV. | Chartę [6]) exiguitas. indicium | solitudinis est. Et idcirco lon|gum sermonem —

f. 58 tuus nequam est. Expłic epła | Itẽ ad demetriadem. [7]) | LXXXVI Inter [8]) om̃s materias quas ab adu|lescentia —

f. 68 quorum [9]) imitatio forma uirtutis est. | Epła sc̃i hieronimi ad aletã [10]) de in|stitutione filię. LXXXVI* | Apostolus [11]) paulus scribens ad co|rinthios & ruden [12]) xp̃i ecclam | —

f. 73 sponsam xp̃i erudiã | regnis celestib; offerenda [13]). | Explicit ad leta. hieronimus ad | fabiola de ueste sacerdotali | LXXXVI Vsq; [14]) hodie in lectione uete|ris testam̃ti —

f. 80 meis sũ uiribus | estimandus. Expłic ad fabiolam | hier̃ ad matrẽ & filiã in galeis cõmanentib. [15]) ||Retulit [16]) mihi quidam fr̃ e gallia | se habere sororem —

f. 83ᵇ tu itineris | longitudinem. expłc prephatio. | Primum scire uos [17]) cupio soror —

f. 84 ignos|cat uł tempori. expl. ad matrẽ ad filiã. | Item hierõ epła ad castorinã matertera. | Iohannes [18]) idem apłs & euange lista. in epła sua ait. qui [19]) XCI odit | fr̃m suũ —

f. 84ᵇ cum lecta fuerit absolu&.| expl. ad castorinã. hieronim| ad furiã | de uiduitate seruanda. XCII. | Obsecras [20]) litteris & suppli|citer deprecaris —

f. 90 de secundis | nuptiis cogitabis. Expł ad furiam | Inc̃p ad saluinam consolatoria de | nebridio & uiduitate seruanda. [21]) | XCIII | Vereor [22]) ne officium putet [23]) | ambitio & quod illius exem|plo —

f. 95 occultũ iudiciũ legentiũ [24]) pti|mestico. Expl ad saluinã de uiduitate. | Hieroñ ad aggeruciã [25]) de monogamia. | XCIIII | In [26]) uetere uia nouam semitã | querimus —

---

[1]) operient — [2]) de — detrahebant *om.* — [3]) l. c. 480 — [4]) gratias a me referri posse — [5]) mitiga — [6]) l. c. 344 — [7]) de servanda virginitate *add.* — [8]) l. c. 1107 — [9]) quarum — [10]) Laetam — [11]) l. c. 867 — [12]) rudem — [13]) offerendam — [14]) l. c. 608 — [15]) in Gallia commorantes — [16]) l. c. 953 — [17]) vos scire — [18]) l. c. 346 — [19]) quicumque — [20]) l. c. 550 — [21]) consolatoria — servanda *om.* — [22]) l. c. 724— [23]) putetur — [24]) legentium iudicium — [25]) Ageruchiam — [26]) l. c. 1046

Digitized by Google

f. 102 sub | nomine tuo titulum possidebit. | Explicit ad ageruciam de mono|gamia. Incip̄ ad hedibiā questione | Scī hierō pb̄ri numero duodecim [1]) | xcv | Ignota [2]) uultu fidei mihi ar|dore notissima es. —

f. 102ᵇ & ego adimplebo [3]) illud. | I Interrogas. quomodo pfectus esse | quis possit. —

f. 116 (xii) & accendun|tur [4]) extinguntur in nobis. | Explic ad hedibiā questionū. CYMMY|KIωN. Incipiunt capitula questio | ad algasiam. [5]) | I Quur [6]) Johannes discipulos suos mit|tit ad dnm̄ ut interrogarent eum. | tu es q̧ uenturus es. an̄ [7]) aliū expectam; | cum prius ipse de eodem dixerit. ec|ce agn; di. ecce qui tollit peccatū [8]) mundi —

f. 116ᵇ (xi) homo peccati et reliq | Ad algasiam questionū MMIKIωN. | Incipiunt questiones sc̄i heroni|mi ad algasiam [9]). | xcvi | Filius m̄s apodemius qui int̄|pretationem nominis sui | —

f. 117 sup mel | ori meo. | I Quur Johs discipulos—mundi. De hac questio|ne in conmentariis —

f. 133ᵇ (xi) mendacium | id est antichristum suscepturi sint [10]) | Explic ad algasiā questn̄s num̄. xi. | Incip̄ ad marcellā de [11]) q̧nq; quęstionib; | noui testamenti ul de his q̧ dn̄o occursu|ri sunt. hieronimus. xcvii. | I Magnis [12]) nos prouocas ques|tionibus & torpens otio | —

f. 135 (v) describuntur. apud quos ēē [13]) | dignatur. Expl de v. questionib; | Itē ad marcellā hierō de onaso. xcvii. | Medici [14]) quos uocant chirurgicos | crudeles putantur —

f. 135ᵇ dissertus [15]) uideri poteris. Expl. | hieronim; marcelle de hebręicis no|minibus & uerbis [16]) xcviii | Nuper [17]) cum pariter essemus n̄ | p eplam ut ante consueueras | —

f. 136 uelis audire que tacita sunt. Expl. | hier̄. ad marcellā de .x. nominibus | q̧bus apud hebreos dš uocatur. xcviiii | Nonagesimum [18]) psalmū legens | in eo loco —

---

[1]) Hier. ad Hedybiam de quaest. xii — [2]) l. c. 981 — [3]) implebo — [4]) et *add.* — [5]) Ad Alg. capitula xi quaest. Algasiae ad Hier. — [6]) l. c. 1006 — [7]) an — [8]) peccata — [9]) Hier. ad Alg. de quaest. xi — [10]) sunt — [11]) de quinque q. n. *etc. om.* — [12]) l. c. 586 — [13]) vel non esse *add.* — [14]) l. c. 473 — [15]) disertus — [16]) ad eandem Marc. de quibusd. hebraeis nominib. — [17]) l. c. 430 — [18]) l. c. 428

Digitized by Google

f. 136[b] in lingua nr̃a | habere possumus. AIKNACIKE|BAC [1]). Salonas. Expl. de. x. nom̃. | Itẽ ad [2]) marcellã de [3]) fide nr̃a et | dogmata heretica. |cı Testimonia [4]) de iohis euan|gelio congregata —

f. 137[b] sentirẽ a me uolueris sciscitari. | Expl. contra montanum. | Item ad marcellã de blasphemia | in sp̃m sc̃m inremissibile [5]).; cıı | Breuis [6]) questiuncula quã | misisti & apta responsio est. | —

f. 138 epłã | quam commentariolum dictarem; | Expl hieronim; ad [7]) marcellam | de tractatorib; suis [8]) c.ııı. | Post [9]) priorem epłã in qua de hebreis | uerbis pauca pstrinxeram. —

f. 139 aquã ubi bos & asi|nus calcant. expl. cıııı | hieronimus ad marcellam de muneribus | Ut [10]) absentia [11]) corporũ — accendisse sit gratũ. Item ad mar|cellã de [12]) urbe secedendũ. |cv Ambrosius [13]) quo chartas sumptus no|tarius [14]) (u *ex* o) ministrante tam innu|merabiles libros —

f. 140 ut uulgo đr amatorię | cantiones [15]). Vale. Expl. Item ad mar|cellam ne contristetur [16]) de egrotatione. blesille. | Abraham [17]) temptatur in filio & fide|lior inuenitur. —

f. 141 cum dñs ej dict; | sit belzebub. Itẽ epła sc̃i hieronimi. | ad [18]) marcellam [19]). | c.vıı. Epistole [20]) officiũ est de re fami|liari aut de cotidiana —

f. 144 secta|mur etiam minor apdentes. *(corr. m. post.)* | Expl. Itẽ. ad marcellam [21]). | cvııı. Beatus [22]) pamphilus martyr | cuius uitam eusebius cesari|ensis ep̃s —

f. 145[b] somno frustetur [23]) infir|mitas. Ep̃l. It̃ ad marcellam. | cvıııı. Ut [24]) tam paruã epłam. scriberem | causę duplicis fuit. — xp̃ianã simul alligat (2) et [25]) | mater. Ep̃l. Hier̃ ad marcellam [26]). |

---

[1]) Athenas, Thebas — [2]) eamdem *add.* — [3]) de f. n. et d. h. *om.* — [4]) l. c. 474 — [5]) Ad Marc. contra Novatianos haereticos — [6]) l. c. 477 Brevis est — [7]) eamdem *add.* — [8]) de tr. s. *om.* — [9]) l. c. 431 — [10]) l. c. 480 — [11]) absentiam — [12]) de urbe s. *om.* — [13]) l. c. 478 — [14]) notarios — [15]) l. c. 480 adn. d. — [16]) ne contr. *om.* — [17]) l. c. 463 — [18]) eamdem *add.* — [19]) de Ephod et Taraphim *add.* — [20]) l. c. 435 Epistolare — [21]) de locis aliquot psalmi cxxvı *add.* — [22]) l. c. 448 — [23]) frustaretur — [24]) l. c. 446 — [25]) diligatur — [26]) ad Paulam de alphab. heb. psalmi cxvııı

Nudius [1]) | tertius cum centesimũ | octauodecimum [2]) psalmum | —

f. 147 satanan [3]) sub pe|dib; nr̃is uelociter ep̃l. cxi. | hieronim; marcelle de diapsalma [4]). | Quę [5]) acceperis reddenda cũ feno|re sunt [6]) —

f. 148 stultam | habere scientiam nescientũ [7]). ep̃l | Incip̃ ad heliodorũ ep̃m de [8]) pitha|phium nepotiani ep̃i [9]). cxii | Grandes [10]) materias ingenia | parua non sufferunt. —

f. 153[b] de eo loq numquã desinamus. | Hieronimus consolatoria ad tyrasiũ | de morte filie suę [11]). cxiii. | Benedicto [12]) & dilectissimo parenti [13]) | tyrasio hier̃. caritatis [14]) tue | scripta pcepi. in [15]) quib; animũ tuũ | dolore cõmotum. —

f. 155[b] eos qui dormierunt. in xp̃o [16]) addu|c& cum illo [17]) hieronim; ad iulianum | exortatoriã [18]) de pignorib; consultum. | cxiiii Filius [19]) ms̃ fr̃ tuus ausonius in ipso iã | —

f. 158[b] sit tibi tanti dux femina facti. | Ep̃l ad iulianum. Consolatoria. hierõ | ad paulã de dormitione [20]) blesille [21]). | cxv Quis [22]) dabit capiti meo aquam. | & oculis meis fontẽ lacrima|rũ —

f. 162[b] loquentẽ cũ sorore. cum | matre. am̃ [23]) Expl de dormitione blesille. | Inc̃ epithapiũ sc̃e paule a sc̃o hieroni|mo editum [24]) | Si [25]) cuncta mei corporis [26]) membra uer|terent —

f. 175 impleuit annos [27]) lvi. mensibus viii. diebus xxi. cvii. | hier̃m; ad teodorũ spanã de morte lucini [28]). | Lugubri [29]) nuntio c̃sternatus sup sc̃i | & uenerabilis mihi dormitione lucini | —

f. 176 ego [30]) dormio | & cor meum uigilat. Hier̃ ad ocea|nũ de morte fabiole. | cxviii Plures [31]) anni sunt quos [32]) sup dormitione blesille. paulam —

---

[1]) l. c. 441 — [2]) octavum decimum — [3]) Satanam — [4]) ad eamdem Marcellam. De voce diapsalma — [5]) l. c. 433 — [6]) sunt cum foenore — [7]) nescientium — [8]) ep. de *om.* — [9]) *om.* — [10]) l. c. 589 — [11]) ad Tyrasium super filiae suae consolatoria (ad Turasium presbyterum) — [12]) (Cyprianus bened. & dil. parenti Turasio in domino aeternam sal.) — [13]) *om.* — [14]) XXX 278 (IV 434) — [15]) *(om.)* — [16]) (Jesu) — [17]) Haec tibi — armare *add.* (Haec tibi — armare. Opto — meminisse *add.*) — [18]) exort. de p. c. *om.* — [19]) XXII 960 — [20]) super obitu — [21]) filiae *add.* — [22]) l. c. 465 — [23]) *om.* — [24]) Ad Eustochium virginem. Epitaphium Paulae matris — [25]) l. c. 878 — [26]) corporis mei — [27]) annis — [28]) ad Theodoram viduam — [29]) l. c. 685 — [30]) *om.* — [31]) l. c. 690 — [32]) quod

Digitized by Google

f. 180ᵇ suphabundauit grā. Cui plus dimittit. plus amat. | Explič de morte fabiole. Incip̄ ad mar|cellam de exitu leę. hieronimus [1]) | cxvIII Cum [2]) hora ferme tertia hodier|ne diei —

f. 181 ut possimus esse | perpetui. Itē ad marcellā. hieř | de uita & obitū [3]) asellę. | Nemo [4]) reprehendat qđ in epłis ali|quos aut laudam; aut carpim; | —

f. 182 no|xie timeant. suscipiant [5]) sacerdotes. | hierō ad innocentiū de [6]) septies pcussa. | cxxI Sepe [7]) a me innocenti kme postulasti | ut de ej rei miraculo — flagitare ñ poteris. | Igitur. uergellenoꝝ [8]) ciuitas haut ꝓcul | —

f. 184 ut redditam uitę redder& | libertati. Ad principiā uirginē | de uita sc̄e marcelle hieronim; [9]) | cxxII | Sępe [10]) & multum flagitas uirgo | xp̄i principia ut memoriam scę fe|mine marcelle —

f. 187ᵇ & dō & legentibus placere desiderans. | Expłic ad principiā uirginē. Incip̄ | ad pammachiū de morte pauline [11]). | Sanato [12]) uulnere [13]) & in cicatrice [14]) | supducte cutis [15]) —

f. 191ᵇ dulci somno fruitur tu duarum | medius.ad xp̄m leuius subuolabis. ||

5762. membr. 4. foliorum 130. saec. X.

f. 1 *(halb ausradirt)* in libano. quia nimirū sc̄e ecła que ex causis | singulis tētam̄ta ꝓdeant p discretionē —

f. 3 [16]) alie|na delicta ñ ualeat his quē adhuc ꝓpria deuastant || f. 3ᵇ *manu rec.* Regulae. S. Augustini pars. | hae s̄ que ut obseruetis pręcipimus in mo|nasterio constituti. —

f. 16ᵇ Ille uerus. ē | monachus qui aurū contēnet & scripturas secta|| f. 17 *Über der Zeile* agustinus ad hieronimū. [17]) | Dn̄o carissimo & desiderantissimo [18]) & | honorando [19]) fratri & c̄prb̄o hieronimo | agustinus in dn̄o salutē. Audiui [20]) pue|nisse ī manus tuas —

---

[1]) *om.* — [2]) l. c. 425 — [3]) ad Marcellam. De laudibus — [4]) l. c. 427 — [5]) suspiciant — [6]) muliere *add.* — [7]) l. c. 326 — [8]) Vercellae Ligurum — [9]) Ad P. virg. sive Marcellae viduae epitaphium — [10]) l. c. 1087 — [11]) de m. p. *om.* — [12]) l. c. 639 — [13]) vulneri — [14]) cicatricem — [15]) cuti — [16]) fol. 2 oben: Liber sc̄ti 94 columbani de bobio — [17]) *om.* (Ep. Aug. ad H.) — [18]) desideratissimo — [19]) in Christo — [20]) Aug. epp. II LXVII XXXIII. 236 (Hieron. ep. CI XXII 829)

f. 17ᵇ de te in dño gloriant. [1]) respt hieronim. [2]) | dño uere sco & [3]) beatissimo pape agustino | hieronimus in dño [4]) salutē. In ipso pfectionis | articulo —

f. 18ᵇ disceremus. [5]) explicit. dño [6]) uere sco [7]) | beatissimo papę agustino. hieronimus in xpo | salutē. Anno [8]) pterito p fratrē nrm austeriū [9]) | —

f. 19 suscipiende papa | Agusti [10]) | Dño beatissimo & merito uenerando || f. 19ᵇ fratri & csacerdoti psidio agustinus in dño sa|lutē. Sicut [11]) psens rogaui — co|gnouero. explicit. agustini. hieronimi [12]) Cur [13]) itaq: conor ctra tractū fluminis [14]) —

f. 24 ᵃᵈpristinā concordiā reuertisse | Item agustinus [15]). Dño uere sco & beatissimo | papae agustino hieronimus [16]) | crebas [17]) ad me epitalas *(sic)* dirigis —

f. 26 fatias puenire. expicit. agustini ad hieronim | Dño dilectissimo & cultu sincerissimo carita|tis obseruando adque amplectendo fratri & | prbo [18]) hieronimo agustinós. habeo [19]) gratiā qd [20]) | subscripta —

f. 32 psentiā tuā. [21]) explicit | hieronimus agustino [22]) | Venerabili [23]) papae agt hieronimus [24]). Uirū [25]) uenera|bilē [26]) fratrem meū filium dignationis tuae orosium —

f. 33 amisimus. expli | Item ad eundem | Dño sco ac beatissimo | papae agustino hieronimus omni [27]) quidē tēpo|re —

f. 33ᵇ beatissime papa. ad ipsū expl | Multi [28]) utroq: claudicant pede — sempitna. explicit | hieronim alypio agustino episcopis [29]) | Dño uere scis atq; omni affectione ac iure | uenerandis alypio & agustino episcopis. hie|| f. 34 ronimus in xpo salutē. Scs [30]) inocentius | prbt qui huius sermonis. ē petitor [31]) —

---

[1]) gaudent. Memor — frater (gloriantur. Memor — frater) — [2]) *om.* (H. ad A.) — [3]) ac — [4]) Christo (domino) — [5]) Misit mihi — te salutat *add.* — [6]) vorher ad Aug. — [7]) et *add.* — [8]) XXII 831 — [9]) Asterium — [10]) ad Praesidium *add.* — [11]) l. c. 945 — [12]) Aug ad Hieron. — [13]) l. c. 911 (Anf. des Briefes 909). — [14]) fluminis tractum — [15]) ad Aug. — [16]) in domino salutem *add.* — [17]) l. c. 834 — [18]) compresbytero — [19]) l. c. 647 — [20]) pro *add.* — [21]) l. c. 834 (Ende des Briefes Ex quo coepi) — [22]) ad Aug. — [23]) Domino vere sancto et omni mihi affectione venerabili — [24]) in Christo sal. *add.* — [25]) l. c. 1161 — [26]) honorabilem — [27]) l. c. 1179 — [28]) (ad Aug.) l. c. 1180 — [29]) ad Alyp. et Aug. — [30]) l. c. 1181 — [31]) portitor

f. 35 uene|rabiles patres. Explanatione fidei scī hierō | ad agustinū & alypium ep̄is missa. | Credimus [1]) in dm̄ patrē omnipotentē cunc|toꝝ —

f. 38^b heriticū conꝓbabit. explicit | hieronimi ad amandū prb̄m [2]) Breuis [3]) ep̄la longas ex|planare —

f. 39^b saeuit. ut misereat̊. explcit | responsio ad quē supra [4]) || f. 40 Propositio [5]) fuit de eadē apostoli —

f. 41 totus in cunctis; explicit. | hieronimi ad marcum prb̄m calcide [6]) | Decreueram [7]) quidē utendū mihi psalmiste uo|ce —

f. 42 plurimū salu|tamus; explicit || f. 42^b scī hieronimi ad exuperantiū | Int̃ [8]) ōnia quae mihi scī frs̄ quintilianę [9]) —

f. 43^b habebis hospites. explicit. ad desideriū | Lectus [10]) sermo [11]) dignationis tuae. —

f. 44^b fatiā si uo|lueris. explicit. hieronim̄. de trib̄. uirtib: | Tres [12]) quodāmodo uirtutes dī —

f. 48 negotiū ꝓsequat̊; [13]) hieronimus| ad abigaum spanum [14]) | Quāquam [15]) mih multoꝝ sim conscius pecca|toꝝ —

f. 49^b ñ de|beat c̄tristari [16]) Sc̄s [17]) filius [18]) eraclius diaconus | —

f. 51^b magnitudine * fenoris duplicatā [19]) | ad sabianū diaconū [20]) lapsum. Samuel [21]) | quondā lugebat saulē —

f. 59^b cuius consumatio in con|bustione. [22]) explicit; hyeronimus ad iulianū diconum aquileiae [23]) | Antiquus [24]) sermo est mendaces fatiunt | ut nec [25]) uera dicentib: credat̊. —

f. 60 sermonib: | leciorem. hyeronim' ad niceā ypodiaconū aq̊leie. | Turpilius [26]) comicus tractans de uicissitudi|ne litterarū. sola inquit res. ē. quae homines | absentes. p̄sentes fatiat [27]) —

f. 60^b indigantis accipiam explicit || f. 61 hyeronimus ad rusticum monahum | Nihil [28]) est [29]) xp̄iano felicius —

---

[1]) ? — [2]) *om.* Domino vere sancto — Hier. — [3]) XXII 560 — [4]) Fortsetzung desselben Briefes — [5]) Tertia id est extrema propositio tua — [6]) *om.* — [7]) l. c. 359 — [8]) l. c. 1191 — [9]) Quintiliani — [10]) l. c. 492 — [11]) lecto sermone — [12]) XXX 116 — [13]) (ep. ad Florentium. In ea mihi) l. c. 337 Cupio — in Christo *add.* — [14]) *om.* — [15]) XXII 689 — [16]) ? — [17]) ad Castrutium l. c. 651 — [18]) meus *add.* — [19]) duplicari — [20]) *om.* — [21]) l. c. 1195 — [22]) fit in combustionem — [23]) Aquileiae diac. — [24]) l. c. 337 — [25]) sibi *add.* — [26]) l. c. 341 — [27]) facit — [28]) l. c. 1072 — [29]) *om.*

f. 73 sed magna sunt p̃mia; hieronimus ad paulũ senẽ | monahũ [1]) concordiae humane [2]) uite breuitas. | damnatio —

f. 74ᵇ sp̃s sc̃s adflauerit nauigabunt. hieroni | ad chromatiũ iouianũ [3]) & eusebiũ | Non [4]) deb& (b *ex* u) charta diuidere. quos amor mutuus | —

f. 77 amor ordinẽ nescit | hieronimus ad crissocomã [5]) monahũ aquileiae | qui [6]) circa te affectus meus sit. —

f. 78ᵇ conseruus inpcias [7]) uale in dño [8]) | ad theodosiũ & c&eros anachoritas intrinsecus | cõmorantes [9]) Quam [10]) uellem nunc uestro intẽẽ. conuentui —

f. 79 optati lito|ris ꝓsequat'. hiro. ad mineruiũ & alexandrũ moh || f. 79ᵇ de resurrectionis *(corr.)* carnis [11]) | In [12]) ipso iam ꝓfectionis articulo sci fratris | nr̃i sisinnii. —

f. 97ᵇ quorũ qui [13]) sensus sit | supra diximus. Epistl de resurre | carnis. hieronimus. cypria|no prbo de psalmo. LXXXVIII [14]) | Frt karissime cypriane scito p̃no|scens [15]) —

f. 101 di | auxilio deseretur. explicit. | Quid sit q̃d in matheo scriptũ.ẽ. [16]) di|co autẽ uobis. ñ bibã amodo de hoc | genimine uitis. —

f. 102ᵇ sanguinẽ suũ; II | Quae causa sit. ut de resurrectione | —

f. 103 uisũ ẽẽ demonstrans. III. | Quomodo iuxta matheũ uespere | sabbati —

f. 105 repperit [17]) feminaꝝ; V | Quomodo iusta mateũ maria mag|dalenę —

f. 108 ibi u'de|bunt. VI. Quomod custodiente militũ | turba. —

f. 109 claritate uincente; VII | Quomodo matheus scribit & marcus. [18]) | quod mandatũ sit [19]) —

f. 110 fecisse narrat; VIII. | Quid signific&. q̃d in euangelista | matheo scriptũ ẽ. ihs autẽ clam|ans —

f. 112ᵇ eius inditũ [20]); VIIII | Quomodo saluator secundum iohannem | —

---

[1]) *om.* — [2]) l. c. 343 — [3]) Jovinum — [4]) l. c. 338 — [5]) Chrysogonum — [6]) l. c. 342 — [7]) impertias — [8]) (Ende des Briefes ad Antonium monachum) l. c. 346 — [9]) int. com. *om.* — [10]) l. c. 331 — [11]) de res. c. *om.* — [12]) l. c. 966 — [13]) quis — [14]) ad Cyprian. presb. l. c. 1166 — [15]) Anfang stimmt nicht — [16]) (ad Hedybiam de quaest. x I) praef. u. cap. I. fehlen. quomodo accipiendum sit illud salvatoris apud Matthaeum l. c. 985 — [17]) ruperit — [18]) et Marcus scribant — [19]) apostolis mandatum — [20]) inclyum

Digitized by Google

f. 117 non sint hominib: m̃ti|ti sed dõ [1]); Incipiunt capła ad galasiã [2]) || f. 117[b] Filius [3]) meus | apodemius qui in|t̃p̃tationẽ —
f. 118[b] sup me lorio [4]) meo; .ı. | Cur iohannes discipulos —
f. 130 (capl. v.) fuit dominicae uoluntatis; Deniq: apostoli in lege [5]) ||

341. membr. fol. 2 col. foliorum 218. saec. X—XI.

Erstes Vorsetzblatt: Excerpte aus Isidor s. XII || *Zweites Vorsetzblatt:*

CAIIICN|KIA Me pater ingenitus genuit sermone coaeuam | —
ГРЬϽCϽC|TIKЬ Pulchra medela fio balbis dũ reddo loquelas | Oris enim vitiis sum medicina potens. | Sex etiam foliis gustum cõpono suauem. | Postea mille modis addo salutis opes. | Omp̃s agamus docet ut q fecit agamus. — Ut non lapsurus prupat in arbore fructus. ||

Episła [6]) damasi pape | ad ieronimum super | tribus questionib; | libri geneseos

Itẽ epła Jeronimi ad | damasũ de septẽ uindictis cain. | interrogatio | hieronimi responsio. de ıııı ge|neratione filiorum isrł.

Interrogatio damasi ad | hieronimum

Responsio hieronimi ad que supra

Epła hierm̃ ad damasum p̃p

Incipit translatio Sc̃i hieronimi de trac|tatu origenis in epythalamicis

Incipit | homelia. ıı. ab eo loco in quo scriptũ est. nardus — spetiosa

Epła hieronimi | ad tranquillinum quomodo origenem | legere debeat

Itẽ hieronimi ad damasum | de osanna

hierm̃ ad papam damasi *(corr.)* de fide cui | in antiochia cõmunicare debeat

Itẽ ad damasum hieronim' de seraphin | et calculo

Sc̃i hieronimi | de morte ozie regis & seraphim & calculo | in isaya propħa

---

[1]) x—xıı fehlen — [2]) Algasiam — [3]) l. c. 1007 — [4]) mel ori — [5]) l. c. 1017. f. 24. 54. 63—70. 81. 82. 87. 88 palimpsest, aber wie es scheint werthlos — [6]) Inhaltsverzeichniss nach den Überschriften der einzelnen Briefe

Digitized by Google

hierm̃' ad damasũ de filio ꝓdigo
Epła augti | ad hieronimũ expostulantis et excu|santis
Epła hieronimi ad 'ugustinum ut cer|tius scribat hortantis
Rescriptũ hieronimi | ad augustinum
Epła augustini ad p̃sidiũ. ut destinata' littãs | hieronimo scõ mittere non grauetur
Epła agti | ad hieronimum excusantis & calũniam | propellentis
Augñi ad hie|ronimum ꝓ LXX interpretũ sugil|latione
Itẽ hier̃ ad augtm | supe'missa epła arguentis
Augti | ad ihẽrm grãs ꝓmissa epła agentis. | & eum de quodã capitulo epłe ad galathas | redarguentis
Eiusdẽ | augustini ad hierm̃ de intp̃tatione | ipsius & LXX
Hier̃m ad augtm trib; | epłis una* respondit
hieronimi ad marcellinũ & anapsichiã | opusculorum suo* in ezechihelẽ ꝓpħam | memoriam facientis
Liƀ beati augti | ad sanctum hieronimũ de origine anime | siscitantis
Itẽ augt̃ | ad hierm̃. de eo ꝗ scriptũ ẽ. ꝗ totã legẽ ob|seruaũit. offendit aut̃ in uno. factus | est om̃ium reus
hierm̃ augtm ꝓ duob) destis | libellis precipue laudat.
Itẽ eiusdem | ad p̃dictum de hereticis ꝗ eo | tempr̃ emerserunt
Iheronimi | ad eundem augustinũ de hereticis
Expositio fidei. Sci iheronimi ad alippiũ | & augustinus episcopo' missa
Epła iherm̃ | ad heliodorum episcopum exhor|tatoria de contemptu mundi
Item sci | iherm̃ ad nepotianum pƀrm de uita clerico* | & monachorum liƀ precepto*
Sci hierm̃ ad paulinum | pƀrm de institutione clerico* uł | monacho* & diuine istorie exposi|tionibus diuersis
Item sci hierm̃ epistola scđa ad paulinũ | pƀrm
De om̃ib) diuine historie libris
Epła Sci hieronimi ad amandum pƀrm | de quib)" questionibus
Eiusdẽ epłaris responsio ad quẽ sup̊
Itẽ hieronim' pa|macho. de optimo gñe intp̃tandi
Incipit epła epiphanii cypri | missa ad ioħm episcopũ a* scõ iħermo translata
Pamachii & oceani | epła ad ħierm ꝓ intp̃tatione periarchon supplicanti'

Digitized by Google

Item hyeronimi ad predictos. De libris | origenis et laude ipsius
Item iher pamachio et oceano
Epła sci ihērm ad occea|num. De uita clericorum
Itē sci hier̃. ad oceanū | de uniusu uxoris uiro
Itē Sci hieronimi ad euangłium | qualiter pƀt & diaconus differant
Iherm̃ ad euangelū pƀrm de melchisedech
Item. Beati iheronimi ad marcū pƀrm | Super postulata fide
ihrm ad auitum ubi ea | quae in libris periachon aduersus catho|licā fidem sunt pandit
Symbolū niceni concilii
Itē beati iherm ad | rusticum ortatoria sup penitente
Itē iherm ad desideriū ad mutuū | aspectū inuitantis
Itē epła Beati iheronimi ad dar|danum de terra repromissionis
Item hieronimi** ad lucinū beticum
Epła Sci iherm contra heluidium incipit | de uirginitate Scāe marię
Incipit aduersus Iouinianum sancti | Iheronimi liber primus
Incipit. n.
Item beati | iherm̃ ad eustochiū de uirginitate ser|uanda
Itē Beati Ihermi | aduersus uigilantiū ubi eius arguit | blasphemias
Epła sci Iherm ad ripa|riū pƀrm ētа uigilantium
Sci Iherm̃ | aduersus uigilantium
Iher̃ ad magnum | oratorē urƀ rome de exemplis seculariū | litterarum
Iher̃. ad ro|fi*nū pƀrm Rome de iuditio* | salomoni' & iñt|fectione paruuli
Iher̃. ad uitalem | epm̃. De salamone & achaz
Iher̃ ad florentinū de ortu amicitię
eiusđ ad predictū | de stabiliena amicitia
Iher̃ abigaū spanū ad humilitatē | & patientiā prouocat
Iher̃ ad castricianum | ut de cęcitate quę ei contigit ñ. debeat ētri'|tari
Iher̃ ad iu|lianum aquileię rescripta deposcit
Iher̃. Niceā ypodiac̃ | aquileię ꝓuocat ad scribendum
Iher̃. Paulū senē monch̃ ēcor|dię laudib; p̃fert & de qb;dā postulat libris

Digitized by Google

Iherm' ad chromatium | Jouianum & eusebium scribit ad | amicitiam inuitans & de quodam | bonoso

Iher̃ | ad crisogoniã monachũ aqleie cõpellit | quo" mo" ad scribendum

Iher̃ antonium | monachũ compellit ad scribendum

Iher̃ | theodosiũ & ceteros anachoritas intrin|secus commorantes ut p se orent rogat

hier̃. ad mineruũ & alexandrũ monachu | de resurrectione carnis

hierm̃. cipriano pbto. | de fine psalmi octuagesimi noni. | dexterã tuã sic notam fac mihi

Incipit lib locorum & nominũ ebreoꝝ | Iheronimi. doctoris

Finit liber locoꝝ. | Incipit nominum liber

Explicit liber locoꝝ. & nominũ | hebreoꝝ. Incipit alphabeti he|breoꝝ intpretatio .

Aleph. mille. ul doctrina — Thau. signũ ul subt.

Incip de ponderib; sci heronimi | Talentũ. est pondus. LXII. q fatiunt libra' | — pondera q fatiunt lib LXXX. It de m̃suris. | Gorus ht mod. C.XXX. — solid. DCXXV. |

De decẽ nominibus qbus apud hebreo' | uocatur ds̃.

De filio
De Spiritu Sc̃o
De noib'clericoꝝ
de gradibʒ
de monachis
de xpianis
de t̃ra
de mari
de noibʒ
de medit̃raneo
de paradiso
de puintiis
de montibus
de inferioribus
de edifitiis
de habitaculis
de edifitiis sacris
de reposituris
de operariis
de aditibus
de partib, edis firmam̃ti
de munitionibus
de tentoriis
de sepulchris
de rusticis edifitiis
finis
de gleris puluere
de lapidib, uulgarib,
de metallis
de ponderibus
de m̃suris
de cult agroꝝ
de uitib,
de nomine prouintię
de diversis puinciis
de puintiis gallię

de ꝓuintiis africę — ꝓuintię tratię
de ꝓuintiis spanię — ꝓuintię asię
de ꝓuintiis ilirice — ꝓuintię orientaliũ

f. 214 Isidorus. Cham dr̃ calidus. & ipse ex p̃sagio — Olda districtio. siue diũticulũ | De apłoꝝ noĩbꝫ Petrus a petra nom̃ accep̃ —

f. 214ᵇ filius consolationis. De reliqs de eugłio noĩbꝫ. | Maria illuminatrix siue stella mari' — f. 215 corona dr̃. | Impatores romę ł constantinopolĩ regn̄tes | Augustus Octauianus. Regna|uit annos Lᵘ VIᵘ uixit annos | LXXᵘ Vᵒ. Obiit morte communi | in oppido campanie atellę —

f. 216 Anastasius orientale gubernans | imperium. Reguauit annos | XXVII. menses duos. Communiq' | morte. apud comitatum periit. | Justininus. Constantinopolim | regens imperium per annos | VIIII. Dies XXIIII. morbo perĩt. | Incipiunt nomina epõꝝ qui fuerunt | urbi romę | Liƀ gestoꝝ pontificaĩ | Primus beatus petr' apłs & princeps | apłoꝝ antiocenus fĩlius ioħis prouincia | galileę de uico bethsaida fr̃ | andreę primo se|dit cathedrã —

f. 218 Leo | natione romanus azuppio seđ añ XX. | m̃. V. d̃ XVI. hic constituit ut trib' | dieb' ante dominicã ascensionem lęta|tanię celebrarent̃. hic eciã ordinauit | epõs CXXVI. pƀros XXV. diac̃ XI. | Stephan'. nat̃ *Lücke* ex patre marino | seđ m̃. VII. hic ordinauit epõs V. pƀros | VIIII. diac̃ IIII. Pascalis seđ. añ. VII. đ XVI. | — Nicolaus | sedit añ VIIII. m̃. VI. d̃ XV. Adrian' seđ. añ. IIII. m̃ XI. đ XI. | Ioħs sedit | annis decem *vier Zeilen leer* ||

f. 217 *s. XII. Excerpte aus Isidor* de clericis. de moħis. de cętis fideliũ noĩbꝫ. de aeccła & synaga. de religione & fide.

HIERONYMUS *in epistulam ad Galatas.*

340. membr. 8. foliorum 97. saec. IX—X.

f. 1 Seq̃ comentarius beati geronimi prƀi in ępa pauli ad galathas

f. 1ᵇ Incipit prefatio | hieronimi preƀi|super explana|tionem pauli | in epła ad galatas ||

Uber der Zeile m. s. XII lib sci pet corbeie | Pauci [1]) admodum | dies sunt. quod [2]) epis|tolam pauli ad filemonem —

f. 2ᵇ ponentes. singula quaeq: pandamus; | Explicit prefatio | incip expositio sci | hierouimi in epistolā | pauli ad galatas. lib primū || f. 3 Paulus apostolus. non | ab hominibus. neque | per hominem. sed | per ihm xpm et dm | patrē. qui suscita|uit eum a mortuis. | Non supbe ut quidam putant sed necessarie. neque ab | —

f. 33 sed qd [3]) ex ea parte | unusquisq: appell&ur. quam uel maxime hab&; | Finit explanationis ad ga|lathas tomos primus (u *in ras.*); | Incipit liber secundus | in eadem epistola || f. 33ᵇ Quod in primo commen|tariorum. ad gathas *sic* libro | cū de gentiū proprietatib. —

f. 33ᵇ Sed iam ad pro|positum reuertamur; Quicūq; enim ex ope|ribus legis sunt. sub maledicto sunt; – in libro legis ut faciat ea; | hunc morē habeo ut quotiens cūq: ab apostolis. | —

f. 68 &iā hanc quorundam usurpationē. cautissime nunc exclusā; | Finit liber secundus | Incipit tertius | Tertium ad galathas | o paula & eustochium uolumen | hoc condimus [4]). non ignari inbecillitatis | —

f. 70 Sed iam tempus est. ut reliqua persequamur; Currebatis| bene. quis uos inpediuit ueritati ñ oboedire | Id quod nunc latinus posuit interpres. ueritati non oboedire; | in [5]) greco scriptū. ē. THÂΘ. ϵTAMNITIΘϵCOAI [6]) in superiori | —

f. 97ᵇ Ex quo ostendit. non posse idioten | respondere uerum esse quod dicitur. nisi intellexe|rit quod dicitur [7]); ||

Hieronymus *in Ezechiel.*

326. membr. 4. fol. 1—10 saec. XV, fol. 11 — 47 saec. XIII — XIV, fol. 48—80 saec. XV. fol. 81—247 saec. X.

f. 1 Incipit explanatio sancti Hieronimi presbiteri in iezechiel propheta [8]) | initis [9]) in ysaiam decem et octo explanationū uoluminibus ad Hiezechiel—plangit alphabeto | t [10]) factū est in tricesimo —

---

[1]) XXVI 307 (Prologus) — [2]) ex quo — [3]) quo — [4]) cudimus — [5]) et in — [6]) τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι — [7]) docetur — [8]) comment. in Ezechielem prophetam — [9]) XXV 15 Finitis — [10]) et

Digitized by Google

f. 10ᵇ Dicente domino saluatore. Ego in patre. et ‖ f. 11 ⁊ pat̃ in me. hoc idem* significat ⁊ micheas. —

f. 46ᵇ dein [1]) uini austeritate conpescuit. Dn̄s autẽ nr̄ alio unct' ÷ oleo. ‖ f. 48 Dn̄s aū nr̄ alio unctus ē oleo. qđ n̄ dolorē uulnerū mitigaret. sed —

f. 80ᵇ suo probari [2]) aduentu. Explicit | explanationum in iezechihel liber sep|timus. Incipit prolog̃ in librū octauum ‖ f. 81 Explicit liber vii Incipit liber octauus. | Quod [3]) aliis prosit in prophetas nostra dictatio — hoc habeat [4]) exordium. ‖ f. 81ᵇ Et factus est sermo dn̄i ad me dicens. Fili hominis pone siue | offirma [5]) —

f. 109ᵇ quia idē. sermo utrumq; significat. | Explicit liber octauus Incipit liber nonus | Consequens erat filia eustochium ut ꝓph&iam tyri —

f. 110 respir& in partibus. | Et factus est sermo dn̄i —

f. 130 intēptes [6]) excelsa posuerunt. Explicit explanationū | in hiezechihel liber nonus. incipit lb̃ xmus | Vellem ut ante iam dixi ꝓph&ias contra unam ꝓuintiā —

f. 150 qui p proph&am & uirum ecclesiasticū lucutus est | Undecimus in hiezechihelem explanationū lb̃ | In extrema sui parte contra gog & magog —

f. 179 melius arbitrantes interim nihil quā parū dicere | Finit in hiezechihel liber undecimus Incipit xiimus | Trepidationem meam in explanatione templi hezechihel immo | —

f. 201ᵇ repperi [7]) quod absq; m̃sura & sapientia constitutum sit. | In hiezechihel finit liber duodecimus Incipit xiiim' | Tertius decimus explanationū in hezechihelem liber scđs ē expositionis | —

f. 226 ꝓuocantur dicentes [8]). Discite a me quia mitis sum & humilis corde | Finit liber in hiechihel xiii Incipit liber xiii | Quod in principio tēpli hiezechihelis debui dicere. Nunc p̃postero ordine | —

f. 247ᵇ isdem discipulis reꝓmit|tens ecce ego uobiscū sum usq: ad consumationem scl̃i. Amen [9]).

---

[1]) deinde — [2]) probarit — [3]) quid — [4]) habebit — [5]) obfirma fol. 97 unten Sc̃i Remigii — [6]) interpretes — [7]) reperiri — [8]) discentis — [9]) *om.*

Hieronymus *in Isaiam.*

321. membr. Grossquart. 2 col. foliorum 189. saec. X.

Vorsetzblatt (Rückseite) manu saec. XIV Explicit prologus | Incipit exposicio | domni iheronimi | presbiteri in libro| isaie pphete [1]) | Visio [2]) isaie filii | amos — partem | pph&icus sermo p̃dixerit. Ergo isaias principaliter ||

f. 1 [3]) ////////////////// ous [4]) iuda & benia|min ////////////////// quae in samaria erant | & uocabantur ephraim & isrł. & quas sub | otia [5]) —

f. 9 ignis pabulum sit; Finit in | isaia uisio. I. [6]) Incipit. II; sed non ẽ | finis libri | Uerbum quod uidit isaias filius amos —

f. 14 in narib; sicut & ceteri spirant homines | Expłic lib̃. I. Incipit lib̃. sec̃dus | Finito in isaia ⁎ primo uolumine. quod | —

f. 31[b] congruere quae secuntur. | Explc lib̃ secundus; incipit | liber tertius | Sufficit mihi uoluminum magnitudo | quae in explanatione isaiae —

f. 50 nunc | ad reliqua transeamus. Explicit liber | tertius. Incipit lib̃ quartus | Inaequales dictamus explanatione [7]) libros. & p diuer|sitate —

f. 62 pater clementissimus [8]) | Incipit liber quintus | Plures anni sunt quod a sc̃ae memorię | uiro amabili ep̃o —

f. 87 absq; aquis ut cybo | augerent sitim | *drei Zeilen Titel ausradirt* || f. 87[b] Onus uallis uisionis. LXX licet non ha|beatur in hebraico [9]). manifestius —

f. 94 ut ex supfluo non quesita dicta|rem. quique sita ⁎ [10]) uix scripsi. | Explicit liber quntus | Incipit liber sextus | Quod in precedenti uolumine | pollicitus sum ut sup fundam̃|ta —

f. 109[b] post paenitentiã | paruus & paup sit in malitia ⁜ [11]) septimus | liber idem iuxta anagogen secundus ẽ | —

f. 118[b] qui [12]) liberar& eos de angustiis. || f. 119 Epistola. in esaiam | liber octauo | Sextus & septimus superiores | libri allegoriam quinti uolumi|nis —

---

[1]) Comment. in Isaiam prophetam — [2]) XXIV 21c — [3]) Unten: J. Joffridi — [4]) (tribu)bus — [5]) Ozia — [6]) cap. I — [7]) *om.* — [8]) immolavit *add.* — [9]) Hebraeo — [10]) qui quaesita — [11]) *in mg.* ⁜ Incip| lib̃ sep|timus — [12]) ?

f. 137 alterius prophetię habe|bit exordium Finitus in isaiam | explanationum lib̃ viii | Incipit liber nonus | Uariis molestiis occupati. expla|nationes in isaiam prophetam | —

f. 156 medullata ecclae sacra|menta contexere | Finitus in isaiam liber nonus | Incipit explana|tionum liber x | Decimus liber quem | nunc habemus in manibus. nono | —

f. 171[b] & uxorum pul|chritudinem desiderantes; | Finitus in isaiam | explanationum | liber decimus | Incipit undecimus | Difficile immo inpossibile | est placere omnibus. —

f. 189 sed omnium uias rationesq; | & cursus creator sua maiestate | cognoscet[1]) Explicit lib̃ xi || f. 189[b] *saec. XI* Passio Scē anastasie

5761. membr. fol. 2 col. foliorum 224. saec. IX—X.

f. 1 Liber scti. 86. columbani de bobio. | In xpi nomine ex|planatio in esaia | propheta libri xviii (*add. m. s. XV*) | sci hieronimi pres|biteri | incipit prologus | Expletis[2]) longo uix tempo|re —

f. 1[b] iam propositum persequamur;[3]) | i Uisio esaię filii amos. quem (a *ex* e *m. al.*) ui|dit super iudam —

f. 11[b] spiramen habere in naribus sicut & cæteri spi|rant homines; Explicit liber. i. | Incipit liber. ii. in esaiã | Finito in esaiam primo uolumine. qđ | ut potui —

f. 24 huic sensui possint congruere quę secunt'; | Explicit liber. secundus: ii. || f. 24[b] Incipit liber. iii. | in esaiam prophetam. | Sufficit mihi uoluminum mag|nitudo. —

f. 38 nunc ad reliqua transe|amus; Explicit liber. tertius[4]) | Incipit liber iiii | Inaequales dictamus libros. | & pro diuersitate —

f. 47[b] pater clemen|tissimus immolauit; Explicit lib̃. iiii.[5]) Incipit liber quintus | Plures anni sunt. quod a scãe memo|riae uiro amabili epo rogatus. | —

---

[1]) creatoris maiestate cognoscit — [2]) XXIV 17a — [3]) exsequamur — [4]) f. 37 zelus đni ex|ercituum faci& hoc; | *in mg.* expli Lib̃. iii | hoc uersiculo fi|nito — [5]) f. 47[b] magnus in medio tui scs isrl. | *in mg.* in ista sententia fi|nita lib̃ iiii

f. 65[b] qui quaesita uix scripsi; | Explicit liber. v. [1]) || f. 66 Incipit explanatio | in esaia liber. vi. | Quod in prçcedente [2]) uolumine | pollicitus sum —

f. 77[b] paruus & | pauper sit in malitia; | Explicit liber. vi | Incipit lib̄ vii | Septimus liber id est (qui *corr. m. al.*) [3]) iuxta | ANNARRAIN [4]) secundus est. immo ex|tremus. —

f. 91[b] audeat (e *in* i) nouatianus. & ta|ceat: Explicit liber septim; vii. | Incipit liber octauus | Sextus et septimus superiores | libri. allegoriam —

f. 102[b] proph&iae hab& [5]) | exhordiū; Finit lib̄ viii; | Incipit liber viiii | Variis occupati molestiis [6]) expla|nationes —

f. 113[b] medullata | ecclesiae sacram̄ta contexere; | Explicit liber nonus viiii. | Incipit liber decimus | Decimus liber qu*e [7]) nunc habe|mus in manib; —

f. 121[b] uxo|rū pulchritudinē desiderantes; | Finit liber. x. dō gratias amen || f. 122 Incip̄ lib un|decimus. in e|saiā prophe|tam | Diffici|le | immo | inpossibile est placere omnibus. —

f. 132[b] creatoris | magestate cognoscit. | Finit lib̄ undeci|mus. Incip̄ xii. | Nullus tā | imperitus scriptor est | —

f. 143[b] unus d̄s id est quç [8]) condiderit. | Finit lib̄ duodecimus | Incipit lib̄ tertiodecī [9]) | Multi casus | opprimunt na|uigantes —

f. 154[b] indige|rem [10]) misericordia dī. | Finit liber xiii. || f. 155 Incip̄ liber | quartodecimus [11]) | Dn̄s qui respicit | terram & facit | eam tremere | —

f. 166[b] Quod enī | faciunt nesciunt. Expł. | in esaj. | Liber. xiiii || f. 167 Incip̄ liber xv | in esaiā prophet̄ | Crebro es|tohicum [12]) dixisse me noui apostolos | —

f. 178[b] ad isaiae referunt passionem, | Explicit. liber. xv. | Incp̄it. liber. | xvi | Aegregia disertissim*i oratoris sententia | —

f. 187[b] Quod & hieremiae dicitur Ne occurrat | dn̄o ne ire eius | *Der grösste Theil der Columne leer* [13])

---

[1]) *in mg.* Finit li|b̄. v in is|to uerso — [2]) praecedenti — [3]) idem — [4]) anagogen — [5]) habebit — [6]) molestiis occupati — [7]) quem — [8]) idemque — [9]) decimus tertius — [10]) indigero — [11]) dec. quartus — [12]) Eustochium — [13]) es fehlt nichts

f. 188 uelit resistere [1]). Indignationē. Ita prae|cibus —

f. 192ᵇ p apostolos electi sunt ex isrl̄h | Expliē. lib̄. xvi. | Incipit liber | xvii. | Quantum [2]) misteria septimus | —

f. 208 de cuius uentre fluunt aquae uiuentis | flumina; Explicit. liber. | xvii | Incip̄ lib̄ in isai|am xviii | Duodeui|cesimo [3]) (ce *ex* ci) in isa|iam [4]) Extre|mus liber | tu o [5]) filia | e∗ustho|chium | —

f. 224 mixtā | clemenciae sentenciam iudicis; finit. | Explanationum in isaiam | prophetam lib. xviii. | beati hieronimi p̄rsbiteri. | amen. | Iste liber est monacho∗ — sub nuō. 86; (*in ras.*) ||

Hieronymi *breviarium in psalterio.*

316. membr. fol. 2 col. foliorum 223. saec. IX-X.

f. 1 Incipit bre|uiarium | s̄ci hiero|nimi pr̄bi | in psalterio [6]) | Proxime [7]) cum origenis. | psalterium. quod //nchi|ridion. ille uocabat — aut in psona xp̄i aut in psona ecclesiae aut in psona proph&ae | Beatus uir. qui non abiit in con|silio impiorum. Quidam dicunt | hunc psalmum. quasi pfationē | esse sp̄s s̄ci & ideo titulum | non habere. Alii in eo | quod pri∗∗mus sit ordinis | sui habere principium. | —

f. 2 Et iter impiorū peribit. quam clemen̄t | non impii peribunt sed impi&as. | Quare fremuerunt | gentes. & populi medita|ti sunt inania. Audacis ē | hunc psalmum. interp̄tare —

f. 222ᵇ cl psalmus [8]) tertii quinquage|narii contin& sacramentum id est —

f. 223 fructibus his mereamur adiun|gi //////entibus. Ipsi gloria | & imperiū cum & dn̄o patre & sp̄ū | s̄co & in cuncta sęcula sęculorū am̄ | Explicit tractatus | psalmorum s̄ci hieronimi | pr̄bi num̄o cl | Ego norbertus scripsi | acolitus ||

---

[1]) et *add.* — [2]) quanta — [3]) duodevicesimus — [4]) immo *add.* — [5]) tuo o — [6]) in psalmos — [7]) XXVI 821 — [8]) Alleluia. iste psalmus

Digitized by Google

Isidori *differentiae.*

3321. membr. 8. foliorum 234. saec. VIII [1]).

f. 1[b] + In nomine di̅ summi incipiu̅t | glossulas diuersarum reru̅ | nominibus seu uocabulis | per singulis litter**us | appellandis ab a usq: u | recapitulantes singu|las per uocales et semi uocales et liquidis et | mutis recte per ordinem | consequentes | Abstrusa abscondita | abdicat alienat uel respuit | abactus ab actore motus | —

f. 3[b] absurdum infhimum u̅. inconueniens | De a. et. c | Accola alienus cultor aut nouicius | acrocheria ligatura. articulorum. | acrementis ualidae mentis | —

f. 5 acoluthus subdiaconus | affatim abundae satis | de a. et d. | adimit tollit uel negat | —

f. 16[b] appulit applicuit | apopla scriptura || f. 17 burgos castra | bucerum uox. inepta | bucula bacca | brucus lucustas | bullantaes aquae exundant | bustantes funestantes. saepelientes | buceriae armenta | bursa corium | bullae ornamenta regalium puerorum u. ęquoru̅. u̅ cameloru̅ | de .c. et. a. | Canit cantat | —

f. 163 de u. et. u. | Vuulcus pastor. bobum | — uulgo populi passim. u̅. omnes. || f. 163[b] *leer* || f. 164 Incp̅. synonima | *Acer* [2]) | intentus | ueemens | atrox | concitatus | ardens | *Acuus* | asper | amarus | *Acutus* | Sagax | —

f. 169[b] *mens* | animus | consilium | sententia | iudicium | propositum | ratio | census | facultates | copiam || f. 170 potestatem | condicionem | tempus | occasionem | *folgen grammaticalische Bemerkungen des 14. Jahrhunderts* || f. 170[b] 171 *erloschen* || f. 171[b] *leer* ||

f. 172 Incp̅. differentiae uerboru̅ | hisidori iunioris | Plerumque ueteres | sermonum differentias distinguere — legentium subnotabi. + | Incp̅. de A. | Inter. aptum. et utilem *(m in ras. m. al.)* quit interest. | Aptum. ad tempus. utile ad *(in ras. m. al.)* perpetuum. —

f. 176[b] Intr. agere. causam. et dicere qu̅. inte̅. r̅. | quod agit. patronus. dicit. reus. p B | B Int̅r. Int̅ benignitatem et bonitatem q R̅. | Stoico ita definiunt —

---

[1]) Vgl. über diese Handschrift Arevalus Isidoriana iv 96, 46, sqq. f. 233[b]: Ant. Panormitae — [2]) Das cursiv Gedruckte miniirt

f. 207ᵇ Z | Int̃. zelum. et inuidiã qũ. int. r̃. zelum | interdum. et in bonam partem accipi — protinus ipsum auctorem | rodet ex cruci. adq: animum | Incp̃ capł. đ. nominib; ebreis | I de uariis. uocabulis | II de expositione diuersarũ rerũ | III de gentibus | IIII de locis | V de fluminib; | VI de mensibus. | VII de sollemnitatib; | VIII de idolis | VIIII de uestib; | X de abibus. ũ. uolatilib; | XI de uestiis. ũ. serpentib; | XII de ponderib; | XIII de mensuris | XIIII de grecis. nominib; | Incp̃. de nominib; ebreis | Adonai in latinum significat. dñs | Sabaoth exercituũ. ũ. uirtutũ | —

f. 220 tropologia moralis intellegentiã. | parabola similitudo | ÷ Incp̃ orthografia. | A asper. a. sola | scritur | Arena. p h. et a. scib̃. | Aurit. p. a. et u. scrib̃. | id̃. aqualeuat | —

f. 220ᵇ per. B. | Birtus. boluntas. bita | uel. issimilia q; scri|uendo uitiant. omni|modo reicienda sunt | et p u. scriuenda sunt | —

f. 223 (per. z) | zenon. et cetera | siui similia nomina | scriũ. est enim. z. | greca littera. du|plex quia brebis est. | It̃. alia or|thografia. | Religio dicitur ideo | quod animas reli|git ad cultũ diuinũ | —

f. 226 y. et z. litteris | sola greca. nomina. scriuenda. sunt. | Nã cũ iustitia so|nũ. z littera ex|primat tamen q̃ia | latinũ est p. t scrũ | sic. militia. malitia | nequitia et cete|ra similia. in du|biis quoq; uerbis con|suetudo ueterum | erat. ut cũ eadem | littera aliũ intel|lectũ correpta. | aliũ producta habu|ere longe syllabe | apicẽ adponebant. | ut puta populus. | arbor //////// | an hominũ multitudi|nẽ apice distin-gueban|tur. sic et uni lit|tere consonantes | geminabantur. sici|licũ supponebant | ut cella. serra. asseres. | ueteres enim non | duplicabant litteras | sed supra sicilicus ad|ponebant. qua nota | admoneuantur lec|tor geminandã | esse litteram | Explicit ||

f. 226ᵇ ✠ Incp̃. curiosum urbis *(eras.)* | urbis romae. regionum. | XIIII. cũ brebiariis suis. | Regio prima. porta. capena. conti|net haedem. honoris. —

f. 227ᵇ (regio XIIII) continet. pedes X̅X̅X̅I̅I̅I̅ | Bibliothece. XXVIII —

f. 228ᵇ eiminia. horũ brebiarium. | Capitolia. II. circi. II. — p totam | urbem ñccc.explicit ||

f. 228 Alia
talentu
que fiunt.
Una ✱ q; latine

Digitized by Google

Argenteus. [1]) hab̃. ut quidam dicitur dragma. ɪ. | id est. siliquas decem. et octo. | Alia. ratio de mensuris. | Corus hab̃. modios. xxx. Metreta. hab̃ | sextarios centum. Batus hab̃ anfora. ɪ. | —

f. 228[b] quadragesima octaba. pars sextarii. | —

f. 229[b] Alia ratio. de diebus. | Dies est solis. horientis. praesentig *etc.* | Interrogationes et respon|siones. uerissimas. | —

f. 230 Ratio de nocte

f. 231 de ebdomada. est septimana. | Interrogatio. de mensib;

f. 232[b] de concordia mensuũ | mensura pedum horarũ. dierũ p sin|gulos menses

f. 233 de annis

de tempore

f. 233[b] de bisextus

f. 234 alia ratio | Simili modo rationem. rem. p xv dies — horas nox xvɪɪɪ. et dies.

Isidori *etymologiae.*

5763. membr. 4. 2 col. foliorum 78. saec. VIII—IX [2]).

f. 1 [3]) Liber sc̃ti 104. columbani de bobio | Tractatus ysidori ethimologia+ | + domino [4]) meo | & dĩ seruo braulioni aepescopo | isidorus omni [5]) desiderio desideraui | — concedat | et manu sua ora pro nobis beatis|sime dominae & frater | domino [6]) et ue|rae domino xp̃ique electo isidoro | aepiscoporꝝ summo brau|lio seruus inutilis seruorꝝ [7]) dĩ. | O piae dominę | —

f. 1[b] maercescens [8]). | domino [9]) et dĩ seruo | braulioni ep̃o. isidorus quia te in|colomem —

---

[1]) f. 228 und 234 stark beschädigt – [2]) Palimpsest der von Vercellone herausgegebenen Bibelübersetzung. Ein anderes Fragment derselben Handschrift in Wolfenbüttel. Vergl. über diese Handschrift Arevalus Isidoriana ɪv 91, 11 sq. — [3]) Unten m. s. X: Obtulit hunc librum boniprandus mente libenti | Columbę eximio patri qui legeris ergo. | Dic ueniam largire ds̃ meritumq: repende | — [4]) (ep. Isidori Braulioni episcopo) — [5]) LXXXIII 908 — [6]) (ep. Braul. episcopi Isidoro) meo *add.* — [7]) sanctorum — [8]) marcescens — [9]) (ep. Isidori Braulioni episcopo) meo *add.*

Digitized by Google

f. 2 re|cipiam & manu sā. ora | pro nobis beatissime domine | domino [1]) meo | & uere dn̄o xp̄ique electo isido|ro episcoporꝫ summo. brau|lio seruus inutilis. sc̄orꝫ dī | Sol& repleri laetitia —

f. 4[b] inlustrari mere|amur. amen [2]) dō. | domino [3]) meo | et dī seruo | braulio ep̄o ysidorus | tuae sc̄itatis epistulae me in urbe toll&ana [4]) —

f. 5 re|mittantur facinora [5]). | Explicit epistola | ysiduri ad braulium ep̄m | Incipiunt. libri. | ysidori. spa|lensis. ep̄i ad braulium cęsar. augus|tanum ep̄m. | uel ad sesibutū | suū scilicet dn̄m | et filium [6]) | En. [7]) uobis [8]) sicut pol|licitus — stilo maiorꝫ | + haec sunt. capito|la libri primi. |.ı. de disciplina & arte —

f. 5[b] xxiııı [9]) de [h]storia. | Expliciunt capi|tola libri primi. | Disciplina [10]) a discen|do nomen accepit —

f. 27 (xxv) [11]) quia | contra naturam sunt. | etymologiarum | liber primus explt. | Incp̄t capitula libri | secundi. | ı de rethoricae & eius [12]) nomine | —

f. 27[b] xxı de figuris uerborꝫ & sententiarꝫ | xxıı De rethorica eius nomine [13]) *sic* | Explt. capitula. |incp̄t. lib̄. secd̄s. [14]) | Rethorica est| bene | discendi sententia [15]) —

f. 45 lippido [16]) | hic [17]) ergo legit non legit tertium nihil | hab& | Explt. lib̄. secund | incp̄t. liber. tertius. | Pręfatio. de. ııı. se|quentibus disciplinis [18]) | de mathematica [19]) | Mathematica latine dicitur doctrinalis | scientia —

f. 45[b] conpe|tenter possint ostendi. | ı Prima arthimeahimetica. *sic* [20]) | — xı quod numeri infiniti existunt | ı. Arithmetica est disciplina numerorꝫ | —

f. 50 & omnes infiniti sunt | De [21]) inuentoribus geome|treae [22]) et uocabolo eius | Geometrica est [23]) disciplina quae [24]) primū | ab egyptiis reperta dicitur —

f. 55[b] eleuatione | et positione | ı De [25]) astronomiae nomine —

---

[1]) (ep. Braulionis episcopi Isidoro) — [2]) *om.* — [3]) (ep. Isidori Braul. episcopo) — [4]) Toletana — [5]) Item manu sua. Ora — frater *add.* — [6]) Domino meo et dei servo Braul. episcopo Isidorus — [7]) LXXXII 73 — [8]) tibi — [9]) XLI — [10]) (De grammatica. ı de disciplina et arte) — [11]) XLIV — [12]) de rhetorica eiusque — [13]) ? — [14]) de rhetorica et dialectica — [15]) scientia — [16]) (cap. XXXI) lippitudo — [17]) hoc — [18]) de quatuor disciplinis mathematicis. Praefatio — [19]) *om.* — [20]) cap. ı de vocabulo arithmeticae disciplinae — [21]) (De geometria) — [22]) geometriae inventoribus — [23]) geometriae — [24]) *om.* — [25]) (De astronomia)

Digitized by Google

f. 56 XLVII De numinibus stillaꝝ [1]) quibus ex causis | nomina acciperunt [2]) | I De astronomiae nomine | Astronomia est astroꝝ lex quae cursu [3]) sideꝝ [4]) | —

f. 63ᵇ XVI [5]) et in superna con|templatione attollat [6]). | Explicit liber. III. [7]) | Incipit liber quintus [8]). | I de legibus — XXVIII [9]) de poenis in legibus constitutis | I de legibus [10]) | Moyses gentis [11]) aebreicae. primus omnium | —

f. 71ᵇ (XXVIII.) per naturam concessum est [12]) Explct. lib. | quintus. Incpt. lib. VI [13])| I De medicina — XII De odoribus & unguentis | XIII De medicina [14]) | I. de medicina | Medicina est quae corporis uel | tu&ur uel restaurat salu|tem. —

f. 77ᵇ (XIII) ita per istam [15]) corpus curatur. | Explt. de medicina. lib. | VI. Incipit de tempo|ribus. liber. VII. | I. De cronicę uocabulo. | — XII. de discriptione [16]) tempoꝝ | I de cronicae uocabulo | Cronica grece dicitur [17]). latine tem|poꝝ —

f. 78ᵇ quando iam nox uenit ut unus | quisq. [18])

5764. membr. 8. foliorum 192. saec. IX—X [19]).

f. 1ᵇ Esidori aethimologiarũ | libri octaui. Incipiunt capi|tula de scis scripturis; | I de nouo & u&eri testamento. | —

f. 2ᵇ LVI de inpositione manus pontificis; || f. 3 Liber scti .101. columbani de bobio | I De nouo et ueteri [20]) testamto | Uetus [21]) testamentum ideo | dicitur quia ueniente nouo | cessavit. —

---

[1]) LXXI de nominibus stellarum — [2]) acceperunt — [3]) cursus — [4]) f. 59ᵇ unten manu saec. VIII—IX: geon pᵃcus gean gain mat mel mar leac luc oleo ⁊ ob uino — [5]) LXXI — [6]) collocaret — [7]) III — [8]) de legibus et temporibus — [9]) XXVII — [10]) de auctoribus legum — [11]) genti — [12]) Die Capitel de temporibus (XXVIII—XXXIX) folgen als lib. VII — [13]) IV de medicina — [14]) de initio medicinae — [15]) hanc — [16]) discretione — [17]) quae *add.* — [18]) Die Hälfte des Blattes fehlt — [19]) Vorne und hinten je ein Pergamentblatt mit Fragmenten des Sulpicius Severus saec. VII—VIII. Die Varianten wurden seiner Zeit Halm mitgetheilt. — Vergl. über diese Handschrift Arevalus Isidoriana IV 98, 13 sqq. — [20]) veteri et novo — [21]) Isid. etymol. VI de libris et officiis ecclesiasticis LXXXII 229

Digitized by Google

f. 70 (LVI De inpositione manus ponti|ficis [1]). ysidorus.) benedicta corpora libens | a patre descendit; ||

f. 71ᵇ I De disciplina & arte —

f. 73 LXXXIII d&riumphis.

*LXXXIII descriptio prouintiarum | italicarum.

f. 73ᵇ I. de [2]) disciplina *** et arte. | Disciplina [3]) a discendo nomen accepit. ut [4]) & | —

f. 152ᵇ LXXXIII descriptio [5]) prouintiarum ita: | Prima igitur italiae prouincia uenetia | appellatur. Uen&ia enim ñ solum in pau|cis insulis quas nunc uenetias dicimus con|stat. sed eius terminus a panoniae finibus | usque addam fluuium protelatur. pro|batur hoc annalibus libris in quibus per|gamus ciuitas esse legitur ueneciarum | —

f. 150ᵇ fu|giens intra eam inueniss& latebram || f. 151 *leer* ||

f. 151ᵇ de [6]) homine et partibus eius. | Natura [7]) dicta eo [8]) quod nasci aliquid fa|ciat. —

f. 179 nam humare obruere dicimus. hoc | ẽ humo * iniecere [9]); || f. 179ᵇ *leer* ||

f. 180 Philosophi [10]) greca (cae *man. al. corr.*) appellantur [11]) qui | latine amatores sapientiae interpr&an|tur . —

f. 185 metus [12]) diabolicae ruinae atque | exemplum humilitatis xp̃i. || f. 185ᵇ de quattuor uirtutibus sc̃i gregorii in ezechiel | homelia tertia parte prima | Et [13]) manus hominis sub pennis eoꝝ in quattuor | —

f. 186 cuius seruare | moderamina ignora [14]).; | de octo uitiis [15]) | Octo [16]) sunt principalia uitia [17]) quae humanum | infestant genus [18]). —

f. 186ᵇ (VIII) blasphemiae [19]) murmuratio [20]) detractio [21]) | ypocratis. de IIIIor uirtutibus | Prudentia [22]) est in rebus quę discernuntur | a bonis mala — sua queque distribuit. | —

---

[1]) de ecclesiasticis officiis II 27 de manuum impositione vel confirmatione LXXXIII 824, abweichend — [2]) (Etymol. I de grammatica) — [3]) LXXXII 73 — [4]) unde — [5]) ? — [6]) Etym. XI de homine et portentis. — [7]) LXXXII 397 — [8]) ab eo — [9]) iniicere. V 2 — [10]) Etym. VIII 6 de philos. gentium l. c. 305 — [11]) Graeca appellatione vocantur — [12]) ? — [13]) (Gregorii M. homilia in Ezechiel. I 47) LXXVI 808 d — [14]) ignorat l. c. 809 b — [15]) Eutropii ep. ad Petrum papam de octo vitiis — [16]) LXXX 9 d — [17]) vitia principalia — [18]) genus infestant — [19]) blasphemia — [20]) atque *add.* — [21]) l. c. 12 d — [22]) ?

Digitized by Google

f. 187 Philosophia trifaria primo diuiditur | id In theoricam. practicam. & loicā; sed | —

f. 189 laudatur a dño; | Tria igitur uolumina ęcclesia dī a salomo|ne —

f. 191 ad scientiam pfectorum. | de [1]) septem regulis legis [2]). ysidori *add. man. al.* | Septem [3]) esse inter ceteras regulas locutio|num —

f. 192ᵇ (sexta regula) ex|pl&is omnibus operib; dum dm̄ dicit [4]) |

Isidorus *de officiis ecclesiasticis.*

5765. membr. 4. foliorum 36. saec. VII—VIII [5]).

f. 1. Liber sc̄ti .106. columbani de bobio | Incp̄t lib̄. ii. sc̄i ysidori. | de ministr̄is eeclesiasticis [6]) (*m. s.* xv.) | Qnm̄ [7]) originis [8]) cau|sas officiorum — ordi|ne persequimur [9]); | Incipiunt capitula; | i De clericis. —

f. 1ᵇ xxvi [10]) De manus [11]) inpo|sitione. uel con|firmatione; | i De clerecis. | Itaq: omnes. qui in ecclesiasticis | ministeriis [12]) gradibus ordinati | —

f. 3ᵇ (iii) prolisq: [13]) | bifformis *(corr.)*. quorū quidem [14]). || f. 4 quod *(corr.)* [15]) loco contemplari oportit *(corr.)* | aaron —

f. 5ᵇ apostoli. in latinam linguam *(corr.)* missi interpraetantur: [16]) || f. 6 (vii) si [17]) quis sine crimine est. unius | uxoris uirum. filios habentē [18]). | —

f. 36ᵇ (xviiii [19]) De coniugatis) uiris su|is seruiant [20]). communi lege natu|rae seruatur. ergo lex naturae [21]) ||

Iosephi *historiae.*

1992. membr. fol. foliorum 172. saec. X.

f. 1 Historiaru iosephi. libri numero. vii. | Liber primus incipit feliciter. | Quoniam bellum quod cū populo roma|no gessere —

---

[1]) Isidori sentent. i 19 — [2]) *om.* — [3]) LXXXIII 581 a — [4]) l. c. 585 d — [5]) Vgl. über diese Handschrift Arevalus Isidoriana iv 98, 20 — [6]) de ecclesiasticis officiis lib. ii de origine ministrorum — [7]) LXXXIII 777 — [8]) origines et — [9]) prosequamur — [10]) xxvii — [11]) manuum — [12]) ecclesiastici ministerii — [13]) prolesque — [14]) l. c. 779 b — [15]) l. c. 781 b. Ein Blatt fehlt — [16]) l. c. 782 b — [17]) l. c. 787 c. Ein Blatt fehlt — [18]) habens — [19]) xx — [20]) serviant viris suis — [21]) l. c. 814 b

Digitized by Google

f. 3 quo capitula | sunt digesta. Incipit liber primus. | Cum potentes iudęorũ inter se dis|sidẽnt —

f. 47^{b} in castellũ heroden. ibiq; scđm ipsi' regis mandata sepultũ ẽ. | Fl̃ Josepphi liber primus explicit: | Incipit liber secundus. | Et herodis quidem hic finis fuit. turbarũ autẽ —

f. 83^{b} Et idumeae quidem res ita se habebant. | Fl̃ Josippi | liber secundus explicit; | Incipit liber tertius; || f. 84 Nero autem ubi res apud iudęam non prospere | —

f. 100^{b} capti sunt sexto iduum | septembriũ die. Fl̃ Josippi liber tertius explicit. | Incipit liber quartus. | Quicumq; autem judęi iotapatis excisis | —

f. 111^{b} tantũ licuiss& uitiis flentem | Fl̃ Josippi liber quar|tus explicit. Incipit liber quintus. | Anano quidem et hiesu eiusmodi finis euenit. | —

f. 122 decreto apđ se alias militũ copias congregare. | Fl̃ Jos|ppi liber quintus explicit. | Incipit liber sextus. | Titus quidem ad eum | modũ quẽ p̃diximus emensã ultra aegyptũ ad syriam | —

f. 141 quod iam et ipsis aderat et ciuitati. Fl̃ Josippi liber |sextus explicit.' Incipit liber septimus. | Clades quidem hierosolimorũ in peius quotidie | —

f. 170^{b} quod eorũ solum per om̃ia que scripsi | habuerint coniecturam. Feliciter iosippi liber septim' | explicit; ||

f. 171 Josephus mathię filius ex hierusolimis sacerdos a ues pasi|ano — uocabulũ non deficit. Expl. |

f. 171^{b} Anno dominicę incarnationis octingentesimo. LXX.^{mo} III. | Rex Karolus andecauensẽ obsedit urbẽ. Nanque | norhmanni postq irotbertũ andecauensiũ & ramnul|fũ pictauensiũ comitẽ & alios multos generosę styrpis uiros | qui patrię terminos armis tuebant. deo habitantib; terrę | aduersante occiderunt. cũ nemo inueniretur qui eorum | uiolentiae resisteret — f. 172 in eodẽ loco manentes. multo peiora & inma|niora quã antea ppetrarunt. Eodem anno inestimabilis | locustarũ multitudo ab oriente pęne puastauit galliam. ||

Digitized by Google

Leonis Magni *et aliorum sermones.*

3835. membr. 4. 2 col. foliorum 329. saec. VIII—IX.

f. 1 + Incp̃ sermo | sc̃i Leonis pp̃ | de passione dñi ñi ihũ xp̃i [1]) I | Sacramentũ [2]) | di dñicae pas|sionis quam | dñs ihs̃ dĩ fili|us pro huma|ni generis sa|lute susce|pit. —

f. 3ᵇ credimus quod loqa|mur. per dñm̃ nm̃ | ihm̃ xp̃m cui est ho|nor et gloria. in sęcu|la sęculorum amen | + It̃. ser̃. sc̃i Leonis. de | passione dñi [3]) || f. 4 Exigit [4]) —

f. 5ᵇ per|uenire mereamur. | per ihm̃ — amen explicit | + It̃ ser̃. sc̃i. Leonis de | passione dñi [5]) III | III Inter [6]) omnia d'd'. | ope|ra misericordię dĩ | —

f. 8ᵇ promit|timus impleamus. | per eundem [7]) dñm̃ nm̃ | — amen | + It̃ ser̃. sc̃i Leonis de | passione dñi [8]) | IIII | IIII Expectationi [9]) ues|trae d'd'. quod | debetur dño largiente reddendũ | est —

f. 11 sibi seruientium non | reliquit. cui est *etc.* amen | + It̃ ser̃. sc̃i. leonis de | passione dñi [10]) | V Creator [11]) et dñs re|rum omnium [12]) || —.

f. 13ᵇ promittimus | impleamus per eun|dem — amen. | + It̃. ser̃. sc̃i. leonis de | passione dñi [13]) VI | Sponsionis [14]) nos|trae memores | d' d' sc̃itati ues|trae reddimus —

f. 16 omnia nobis dona|bit. qui uiuit — amen | + It̃ ser̃. sc̃i. Leonis de | passione dñi [15]) VII | Scio [16]) quidem d'd' pas|chale festum tam | sublimis esse || —

f. 20 tribuat facul|tatem per [17]) ihm̃ — amen | + It̃ ser̃. sc̃i. Leonis de | passione dñi. [18]) VIII | Sermone [19]) proximo d'd' [20]) his [21]) quę conprę|hensionem —

---

[1]) domini — Christi *om.* I. Habitus dominico die *add.* — [2]) Leonis Magni sermo LII LIV 313c — [3]) II. Habitus feria quarta *add.* — [4]) Leonis M. sermo LIII l. c. 317a — [5]) Habitus dominico die *add.* — [6]) Leonis M. sermo LIV l. c. 319 a — [7]) *om.* — [8]) feria quarta *add.* — [9]) Leonis M. sermo LV l. c. 322 c — [10]) die dominica habitus. — [11]) Leonis M. sermo LVI l. c. 326 a — [12]) omnium rerum — [13]) feria quarta *add.* — [14]) Leonis M. sermo LVII l. c. 328 c — [15]) Habitus die dominico — [16]) Leonis M. sermo LVIII l. c. 332 a — [17]) dominum nostrum — [18]) feria quarta habitus — [19]) Leonis M. sermo LIX l. c. 337 b — [20]) decursis dilectissimi ser. prox. — [21]) iis

Digitized by Google

f. 23b esse participes. per | dnm — amen. [1]) explicit. | + It. ser. sci leonis de | passione dni viii | Sacramentum [2]) d'd' dnicae passi|onis in salutem | humani generis | ante tempora | —

f. 26b suppli|cio non timeret per | ihm — amen | + It. ser. sci. Leonis de | passione dni x | Cum [3]) multis mo|dis d'd'. iudaica | impietas labo|raret. ut causa | —

f. 29 prae|paremur adiubante | dno nostro ihu xpo | qui uiuit [4]) — amen | Expliciunt sermones | Sci Leonis papae de pas|sione dni ni ihu xpi | numerum. decem ||

f. 29b + Inc. ser. sci hieroni|mi *eras. m. rec.:* augstini | in uigilia osannę | i Postquam [5]) dns | quadriduanu | mortuum sus|citauit stupentib; | —

f. 32 fu|erant crediturae | *man. s. XV add.:* Un pdictu est. exultare sup celos ds et sup omem tra glam tua | Explicit. || f. 32b + It. inc. ser. sci aug de | u feria passionis dnice | In [6]) hodiernum conuiuium | qui sollemni frequentia con|uenistis —

f. 35b cęlestib; tri|umphemus per ihm | *etc.* — amen | + It. ser. sci. aug. de fal|so amico. et de. v. fer | passionis dnicae | xiii ii | Protector [7]) om|nium. et nu|tritor sps | scs. qui cupit | —

f. 38 in omnib; pro|tectorem. qui uiuit | — amen | + It. ser. sci. aug. de v. [8]) | passionis dnicae | xiiii iii | Fecundum [9]) saluta|ris propositi mu|nus. et spitalis re|medii sacramentum. | —

f. 39b paenitentię reseca|uit. per ihm xpm dnm | — amen | Explicit | + Inc. omelia beati | iohannis. chrysosto|mi de. v. fr. passionis. || xv iiii | Paucis [10]) hodie | necessariu | est tractare | uobiscum. | et ideo paucis —

f. 41b supra | caput effudit v | Grandem [11]) fidem mul|tam reuerentiam | —

f. 43b cupiditatum no|minat vi | Quid [12]) mihi uultis dare | et ego uobis trado | eum —

---

[1]) qui cum patre — amen — [2]) Leonis M. sermo lx l. c. 342 c — [3]) Leonis M. sermo lxi l. c. 346 a — [4]) cum patre et sancto spiritu vivit — [5]) ? — [6]) ? f. 32b. 33. 33b manu saec. ix — [7]) ? — [8]) feria *add.* — [9]) Mai PNB i 59 — [10]) ? — [11]) ? — [12]) ?

Digitized by Google

f. 45b sua sponte con|cepit. vii | Ubi [1]) uis paremus ti|bi manducare pas|cha. —

f. 47b remis|sione peccatorum | + viii | Et [2]) praesens iudas erat | ista xpo dicente. Iste | —

ibid. accedamus ad mensã | xpi. cum quo patri om|nis gloria — amen. Explicit. | f. 50 + It. ser. sci. ambrosii. | de. v. fer. passionis | xvi viii | Judas [3]) osculo filium | hominis tradis. mag|na diuinę —

f. 51 pro om|nib; prophetatur. ihs xps dns noster | Expliciunt sermones | de. v. fer. passionis. | num. v. perlectiones | viiii ||
f. 51b + Inc. ser. sci. aug. de. vi. | fer. passionis dnicae; | xvii *(in ras.)* i | Euangelicę [4]) seri|es lectionis qua | per ordinem | passionis dnicę glori|am didicistis. credo | —

f. 54 et rediuiua corpora | dnm agnouerunt | Explicit | xviii + It. ser. sci. aug. de. vi. fer. | ii | Sufficit [5]) quidem fr kk. ad testimo|nium uenerandę || —

f. 55b ecclesię congre|garet | + It. ser. sci. aug. de fer vi | xviiii iii | Posteaquam [6]) uir|ginei partus | orbe toto mi|raculum caeleste res|plenduit. —

f. 58 ipso xpo | satisfaciente respon|deat Explicit | + It. sers ci. aug. de. vi. fer. | xx iiii | Proxime [7]) cum | dnice passio|nis multas | et aceruas | —

f. 61 poterit aperire trac|tatus. Explicit | + It. ser. sci. aug. d latro|ne. in. vi. fer. passionis | xxi v | Lectio [8]) euangelii do|cet nos quemam|modum multis | —

f. 63b latro mereretur | in paradiso [9]) | + It. inc. ser. sci. iohan|nis chrysostomi | de cruce et latrone | in. vi. fer. passionis [10]) | xxii vi | Hodierna [11]) die nos|ter dns [12]) pepen|dit in cruce —

f. 67 memor esto mei dne | in regno tuo [13]) vii | + Nec [14]) transitorię istum | praetereamus latro|nem —

f. 70 cum cruce ueniet | requiramus. viii | Non [15]) enim hanc ques|tionem aliquando | —

---

[1]) ? — [2]) ? — [3]) ? — [4]) Mai PNB i 60 — [5]) l. c. 63 — [6]) l. c. 64 — [7]) l. c. 66 — [8]) l. c. 69 — [9]) in paradisum — [10]) Aug. app. sermo clv de passione domini vi seu de cruce et latrone — [11]) XXXIX 2047 — [12]) dominus noster — [13]) ? — [14]) ? — [15]) ?

Digitized by Google

f. 73[b] sęculorum | amen | + It. ser̃. sc̃i. ioh̃a. chry|sostomi. de cruce | feria. vi. [1]) | cxxiii viiii Hodie [2]) incipiamus k̃k de crucis | tropeo [3]) —

f. 77[b] sęculorum | amen || f. 78 + Expliciunt. ser̃. sc̃i. aug̃. et sc̃i. iohannis. chrysosto|mi de. vi. fer̃. passionis. | num̃. vii. per. lect̃. viiii | + Inc̃. ser̃. sc̃i. ioh̃. chry|sostomi. de cruce dñi cã. in sabbato sc̃o | cxxiiii i | Quid [4]) dicam. quid | loquar. quid uo|bis nomen inpo|nam. —

f. 79[b] agricola | deputabor ii | Tunc [5]) enim beatus sũ | quando in aures audi|entium loquor. —

f. 80[b] li|beremur ex ipsa iii | Talem [6]) enim habe|mus dm̃ —

f. 82[b] factum est | iiii | Uides [7]) qm̃ hic est qui | uerbo cęlum —

f. 84 saeculorum amen | explicit | + It̃. inc̃. ser̃. sc̃i. iohañ. | chrysostomi. in ioh̃. | euang̃. et in sabbato sc̃o | xx v | Uerbum [8]) caro | factum est | et habitauit | in nobis. —

f. 86[b] sęculorum amẽ | It̃. ser̃. sc̃i. aug̃. de pas|sione dñi. et latro|ne. in sabbato sc̃o | cxxvi vi | Audiat [9]) in praesenti di|lectio uestra ff̃. | —

f. 89 eius humilitas | patientiae ex̃pl | + It̃. ser̃. sc̃i. aug̃. de ligno | crucis. et de latrone | in sabbato sc̃o | cxxvii vii | Fratres [10]) carissimi | in primordio ex uir|ginis terrę limo —

f. 92 sęculorum amen | explicit | + It̃. ser̃. sc̃i. aug̃. de sab|bato paschae [11]) | cxxviii viii | Scimus. [12]) ff̃. et fi|de firmissima | retinemus. | —

f. 93 sęculo|rum amen | Explicit | + It̃. ser̃. sc̃i. aug̃. de sab|bato paschae [13]) | cxxviiii viiii | Exulta [14]) caelum et | in lętitia esto | terra —

f. 95 sę|culorum amen | Expliciunt sermones sc̃i. | ioh̃. chrysostomi. et sc̃i. | aug̃. episc̃. et conf̃. num̃. | sex. in sabbato paschae | lectiones. viiii | + Inc̃. ser̃. sc̃i. aug̃. de re|surrectione dñi ñ. ihũ |

---

[1]) Aug. sermo de passione domini — [2]) Mai PNB i 156 — [3]) trophaeo — [4]) ? — [5]) ? — [6]) ? — [7]) ? — [8]) ? — [9]) ? — [10]) Mai PNB i 70 — [11]) Aug. sermo ccxx in vigiliis paschae ii — [12]) XXXVIII 1089 — [13]) Hieronymi ep. xxvi seu sermo de resurrectione domini — [14]) XXX 215

Digitized by Google

xp̄i. in pascha [1]) | cxxx i | Fratres. [2]) Kmi quam | speciosa et grata | hodie ecclesia no|bis enituit. —

f. 97 ad xp̄i cle|mentiam expl | + It. ser. sci aug. in pasc. | cxxxi ii | Maria [3]) ueniens ad | xp̄i dn̄i monume|tum || —

f. 99 mater catholica ec|clesia expl | + It. ser. sci. aug. de re|surrectione dn̄i. | in pascha | cxxxii iii | Una [4]) sabbati ait | euangelista | uenit maria mag|dalene —

f. 100ᵇ iam sufficit | mihi expl. | + It. ser. sci. aug. [5]) in pascha | cxxxiii iiii | De [6]) resurrecti|one dn̄i n̄i. [7]) qā|tum ualemus | lingua —

f. 102 quam pe|nitentiam peccatoris. Explicit | + It. ser. sci. aug. in pasc. | cxxxiiii v | Post [8]) custodias | saeuas. et uin|cula dura. —

f. 105 cum | in cęlo fuerit caro | mea. Expl | + It. ser. sci. augusti|ni. in pascha. [9]) | cxxxvi vi | Sicut [10]) audistis | praedicari dnm̄ | xp̄m quia in pri|cipio erat uerbum. —

f. 105ᵇ dis|putandum est | + It. ser. sci. aug. in pasc. | cxxxvi vii | Dn̄i [11]) resurrectio | induxit mundo || —

f. 106 pro eruditi|onibus animarum | dedit dn̄s ds̄ | Explicit || f. 106ᵇ + It. ser. sci. augus|tini. de pascha [12]) | cxxxvii viii | Sicut [13]) dn̄o dō [14]) nō | cantauimus | ita illo adiubā|te faciamus | —

107 in cordib; ues|tris. Explicit | + It. ser. sci. aug. | de pascha [15]) | cxxxviii viiii | Licet [16]) omnes sollem|nitates d'd'. quę in ec|clesiis —

f. 108ᵇ saecu|lorum amen | + Inc. ser. sci. aug. de | ospitalitate in | sc̄o paschae. [17]) fer. ii. [18]) | cxxxviiii i | Fratres [19]) kk. ospes | in terra esse uo|luit dn̄s caeli . —

f. 111ᵇ cum uiderint gaude|bunt explicit | + It. ser. sci. aug. đ se|cunda fer. paschae [20]) | xl ii | Haesterno [21]) die | id est nocte | lecta est ex | euangelio —

---

[1]) nostri — pascha *om.* — [2]) Mai PNB i 344 — [3]) l. c. 75 — [4]) ? — [5]) de resurrectione *add.* — [6]) l. c. 76. — [7]) Jesu Christi *add.* — [8]) l. c. 77 — [9]) die paschae — [10]) XXXVIII 1098 Sic — [11]) Mai PNB i 79 — [12]) in diebus paschalibus — [13]) XXXVIII 1103 — [14]) *om.* — [15]) Leonis (?) sermo de resurrectione domini — [16]) Leonis M. opp. app. LIV 495 — [17]) pascha — [18]) fer. ii. *om.* — [19]) Mai PNB i 80 — [20]) in diebus paschalibus — [21]) XXXVIII 1117

Digitized by Google

113ᵇ iusti aũ in uitã aeter|nã [1]) Explicit | + It̃. ser̃. sci. aug̃. ɗ. III. | fer̃. paschae [2]) | XLI I | Dn̄s [3]) ñ ihs̃ xp̄s si|cut apostolus dicit. mortu|us est —

f. 116 alleluia. lauda|te dm̃ explicit | + Inc̃. ser̃. sc̃i aug̃. de | alleluia. pasche. [4]) | XLII I | Quoniam [5]) placuit dn̄o | dõ nõ. ut hic cons|tituti. pręsentia | —

f. 120 noli remanere. conuersi | ad dn̄m [6]) | + It̃. omelia. sc̃i. ioħ. | chrysostomi. ad | neophitos | XLIII I | Benedictus [7]) ds̃ | ecce stella eti|am de terra | micuerunt. | —

f. 127ᵇ sęculorum | amen. explicit | + It̃. ser̃. sc̃i. aug̃. de fara|one dicendus. in dieb; | azym̃℞ et de resurrec|tione dn̄i | XLIIII I | Fratres [8]) k̃k. auditus lectionis sensum | excitat auditoris. —

f. 128ᵇ ad terram pro|missam. Exp̃l. | + Inc̃ ser̃. sc̃i. aug̃. in | die [9]) octaua℞. paschę | XLV I | Hodiernus [10]) dies | in [11]) magno sa|cramento | perpetuę felicitatis —

f. 132 in sęculum | misericordia eius [12]) | explicit | + It̃. ser̃. sc̃i. aug̃. de oc|tabas [13]) paschae | XLVI II | Paschalis [14]) sol|lemnitas d̃d. | hodiernae [15]) di|ei festiuitate conclu|ditur. —

f. 133ᵇ habere mereamur p | dn̄m n̄m ihm̄ xp̄m | + It̃. ser̃. sc̃i. aug̃. de octa|bae [16]) paschae | XLVII III | Post [17]) dies octo | iterum erant | discipuli eius | intus. —

f. 136 adesse martyri|um. per dn̄m n̄m ihm̄ | xp̄m explicit | + It̃. ser̃. sc̃i. ambrosii | de octabe paschę | XLVIII IIII | Habuit [18]) autem | ff̃. k̃k. ammi|randi causam | thomas. —

f. 137 uicariũ | relinquebat. | Expliciunt sermones | sc̃i. aug̃. et sc̃i. ambrosii | de octabae paschę. num̃. | quattuor | + Inc̃. ser̃. sc̃i. aug̃. de as|censione dn̄i nos|tri ihũ xp̄i | XLVIIII I | Fratres. [19]) d̃d. corti|na [20]) hodie nuuium | —

---

[1]) Conversi ad *etc. add.* — [2]) in diebus paschalibus — [3]) l. c. 1120 — [4]) in diebus paschalibus de alleluia — [5]) l. c. 1190 — [6]) etc. *add.* — [7]) ? — [8]) Mai PNB I 82 — [9]) dominico *add.* — [10]) XXXVIII 1196 — [11]) *om.* — [12]) l. c. 1199 — [13]) octava — [14]) Mai PNB I 83 — [15]) hodierna — [16]) octava — [17]) l. c. 85 — [18]) ? — [19]) l. c. 87 — [20]) cortinae

Digitized by Google

f. 138[b] paternaq: sub|stantia [1]) expł | + It. ał ser. sci. aug. de| ascensione dñi ni ihũ xpi | L II | Fratres [2]) dił. dies isti | caelestes quibus | —

f. 142 bonę uoluntatis | explicit | It. al. ser sci aug. de | ascensione dni nos|tri. ihũ xpi [3]) | LI III | Fratres kk. [4]) ascen|sionis [5]) dñicae incly|tum et regale —

f. 144 ianuas [6]) securus intra|bit [7]). | + Itẽ sermo sci aug. de | ascensione dñi | LII IIII | Sollemnitatem [8]) diei huius am|monemus scien|tes . —

f. 152 laudate nomen dni | explicit | + It. ser. sci. aug. de ascẽ|sione dni ni ihũ xpi | LIII V | Miror [9]) inter|dum ff. dd. | unde istud fiat ut | —

f. 155 saeculorum amen | explicit | + Ite. ser. sci aug de as|censione dni | LIIII VI | Etsi [10]) ad demons|trandam di as|censionem lec|tio —

f. 157 de futuris sperare | possimus. expl. | + Ite sermo sci aug. de | ascensione dni | LV VII | Glorificatio [11]) dni ni | ihũ xpi. resurgẽdo et in caelis [12]) —

f. 159[b] consummationẽ | saeculi | Explicit | Inc. tractatus sci io|hannis constantino|politani. episcopi. | de ascensione dni | LVI VIII | Et [13]) quando de | cruce nostra | processit o|ratio. —

f. 169[a] sęculorum | amen | + Explicit. ser. sci iohañ. | chrysostomi. de ascen|sione dni ni. ihũ. xpi. || f. 170 + It. inc. sermones. sci | Leonis pontificis de | ascensione dni | LVII VIIII | Post [14]) beatam | et gloriosã resurrecti|onem dni ni | ihũ xpi. quia [15]) uerũ | —

f. 172 saeculo|rum amen. Expłi | It. sermo. sci leonis. de | ascensione dni | LVIII. X | Sacramentum [16]) dd | salutis nostrae | quam praetio | sanguinis | sui | —

f. 176 saeculo|rum amen | Expliciunt sermones dom|ni leonis papae de ascensi|one dni ni ihũ xpi. numero duo. dõ gratias | Inc

---

[1]) paternamque substantiam — [2]) ? — [3]) nostri-Christi *om.* — [4]) fratres car. *om.* — [5]) Aug. sermo app. CLXXIX XXXIX 2084 — [6]) per ipsum *add.* — [7]) amen *add.* — [8]) ? — [9]) ? — [10]) ? — [11]) Mai PNB I 88 — [12]) caelos — [13]) ? — [14]) Leonis M. sermo LXXIII LIV 394 — [15]) qua — [16]) l. c. 397

Digitized by Google

ser̃ sc̃i aug̃. de ad uentu. sp̃s. sc̃i in | pentecosten | LVIIII I | Fratres [1]) dil. quadra gesimum nuper | diem sollemniter | celebrauimus. in qŏ | —

f. 177[b] incolumes ue niamus. ẽxpli | + Ite sermo. sc̃i aug̃. d [2]) | pentecosten | LX II | Fratres [3]). k̃k. hodier no [4]) die anniuersa ria sollemnitas agi tur —

f. 179[b] non deuet offẽ dere explicit | + It̃ al̃. ser̃. sc̃i aug̃. de | pentecosten [5]). | LXI III | Propter [6]) aduẽ tum sp̃s sc̃i | hodiernus | dies ff̃ k̃k [7]). sollem nis est nobis —

f. 183 in hunc die [8]) ueniente | explicit | It̃. ser̃. sc̃i. aug̃. de pentecosten [9]) | LXII IIII | Grata [10]) est dõ sol lemnitas. ubi | uiget pietas. —

f. 184 quo factus ẽ mundus || f. 184[b] + Ite sermo. sc̃i aug̃. | de pentecosten | LXIII V | Post [11]) miracula | tanta signo rum. post confracta —

f. 187 ab ipso dñõ mansio nem explicit | + Ite sermo sc̃i | augustini. de | pentecosten [12]) | LXIII VI | Aduentus [13]) sp̃s sc̃i an niuersaria festi uitate celebra mus. huic sollemnis | —

f. 190[b] tacentibus [14]) despe rantes expł | + It̃. ser̃. sc̃i aug̃. de sa cramentis in pen tecosten [15]) | LXV VII | Hoc [16]) quod uide tis in altare [17]) | dĩ etiam tran sacta nocte uidistis. | —

f. 192 testi monium contra se con uersi ad dñm̃ [18]) expł | FR IIII. M. IVN. Qvattuor tẽpora *man. s. XIII. in ras.* | It̃. inc̃. sermones. sc̃i | + Leonis pontificis. | de pentecosten [19]) | LXVI VIII | Hodiernam [20]) | sollemnita tem dd̃. in prę cipuis festis esse | uenerandam. —

f. 195 sęculo rum amen expli | + It̃. ser̃ sc̃i leonis pa pae rom̃. de pente costen [21]) | LXVII VIIII | Plenissime [22]) qui dem nobis d'd' | causam atq; rationẽ || —

---

[1]) ? — [2]) in pentecoste — [3]) Aug. sermo app. CLXXXIII XXXIX 2091 — [4]) hodierna — [5]) in die pentecostes — [6]) XXXVIII 1231 — [7]) fratr. car. *om.* — [8]) hodie — [9]) in die pentecostes — [10]) XXXIX 1673 — [11]) ? — [12]) in die pentecostes — [13]) XXXVIII 1234 adventum — [14]) iacentibus — [15]) in die pentecostes postremus ad infantes de sacramento — [16]) XXXVIII 1246 — [17]) altari — [18]) deum—amen *add.* — [19]) pentecoste — [20]) Leonis M. sermo LXXV LIV 400 — [21]) pentecoste — [22]) l. c. 404

Digitized by Google

f. 200 saeculorum | amen | + It. ser. sci leonis. de | pentecosten[1]) | LXVIII x | Hodiernã[2]) dd. fes|tiuitatem to|to terrarum | orbe uenerabilem il|le sci sps consecrauit | aduentus. —

f. 203 saeculorum amen | Expliciunt. sermones. sci | leonis almi pontificis | urb. rom. de pentecos|ten. numero tres || f. 203b + Inc. ser. sci aug. de na|tale sci iohannis bap|tistae | LXVIIII I | Gratias[3]) agimus dno | do[4]) no. ff. kk. qui nos | ad uidendum —

f. 205b inueniatur | in honorem di | explicit || f. 206 + It. ser sci aug. de na|tale sci iohannis | baptistae[5]) | LXX II | Fratres[6]). kk. natalem | hodie magni hominis | celebramus —

f. 209 saeculorum | amen explicit | + It. ser. sci aug. de nata|le sci iohannis bap|tistae | LXXI III | Cum[7]) et patriar|chas pariter | et prophetas | et uniuersos | —

f. 211b amabiliter exigo | + It. ser. sci aug. de nat. | sci iohannis baptist. | LXXII IIII | Beati[8]) iohannis me|rita exordia natiuitatis —

f. 214 cum uenerit | sentiamus | + It. ser. sci aug. de nat. sci ioh. baptistae | LXXIII v | Vox[9]) dni in uirtu|te. uox dni in magnificentia —

f. 216 permane|at caecitate[10]). | It ser. sci. aug. de nat | sci ioh. baptistae | LXXIIII VI | Persuasum[11]) habet | ac tenet error || —

f. 218b sim|plicitate peccatis | Explicit | + It. ser. sci. aug. de nat[12]). | sci[13]) ioh. baptistae | LXXV VII | Sci[14]) iohannis cuius | natiuitatem euã|gelium cum[15]) le|geretur. mirantes —

f. 222 scificatio me|a VIII | [16]) Quomodo per hanc | lucernam inimici | eius induti sunt —

f. 229 liberauit | ipse saluator | explicit | + Incp. omelia. sci aug. | kal. mai. natl. aposto|lorum iacobi. et | philippi | LXXVI I | Erit[17]) ff ad dm ma|ior intentio. | ut uerba sci | euangelii —

---

[1]) pentecoste — [2]) l. c. 411 — [3]) Mai PNB I 90 — [4]) deo — [5]) de sancto Ioanne Baptista — [6]) XLVI 994 — [7]) Mai PNB I 92 — [8]) ? — [9]) l. c. 97 — [10]) id est synagoga — amen *add.* — [11]) l. c. 98 — [12]) in natali — [13]) *om.* — [14]) XXXVIII 1327 — [15]) cum evang. — [16]) l. c. 1329: ohne Absatz — [17]) ?

f. 239ᵇ sermo iste | differri | Explicit || f. 240 + Incipiunt. lectiones in uigi|lias beati petri apostoli | LXXVII I | Petrus autem et iohannes ascen|debant —

f. 241 uestra peccata. | + Item alia lectio | LXXVIII II | Factum est autem petrus dum pertrã|siret uniuersos —

f. 241ᵇ in conspectu dĩ | LXXVIIII + Ĩt. alia. lectio. | III Eodem autem tempore misit herodes rex || —

f. 243 crescebat et multi|plicabatur | Expliciunt lectiones | actuum apostolorũ | + Ĩt. incp̃. ser̃. scĩ aug̃. | de nat̃. sc̃orum aposto|loꝝ. petri et pauli [1] | LXXX IIII | Apostolum [2] petrũ | primum omniũ | apostolorum | ff̃ kk̃ [3] meministis | —

f. 244ᵇ testimonium di|lectionis. Explicit. || f. 245 + Ĩt. ser̃. scĩ aũg. in nat. | apostolorum [4] | LXXXI V | Filioli [5] mei audite | nos et liberate | nos. —

f. 247ᵇ coro|nabit [6] uincentes [7] exp̃. | + Ĩt. ser̃. scĩ leonis pontificis. in natale [8] apos|tolorum [9] | LXXXII VI | Omnium [10] quidem | sc̃orum [11] sollem|nitatum ff̃. [12] dd̃. | totus mundus est | particeps. —

f. 250 saecu|lorum amen. expli | + Ĩt. ser̃. scĩ aũg. in nata le apostolorum | LXXXIII VII | Duorum sc̃orũ | apostolorum | petri et pauli | ff̃ [13] kk̃. hodie ce|lebramus —

f. 251ᵇ sęculorum amẽ | explicit | + Ĩt. [14] ser̃. scĩ aug̃. de euangelio ubi dicit ihs̃ pe|tro. simon iohannis | amas me | LXXXIIII VIII | Quantum [15] nos re|citata [16] euange|licae lectionis | textus edocuit [17]. | —

f. 253 angelis confiteri | explicit | + Ĩt. inc ser̃. beati [18] hieronimi. p̃rbi. romani. | ex libris. commentariorum | LXXXV VIIII | Uenit [19] autem ihs̃ | in partes caesa|reae philippi | philippus ĩte | — solutum et in cę|lis [20]. | + Expliciunt. ser̃. in natale | sci. petri apos-

---

[1]) de—Pauli *om.* — [2]) XXXVIII 797 — [3]) fratres c. *om.* — [4]) Petri et Pauli *add.* — [5]) Aug. sermo app. CCIV XXXIX 2124 — [6]) coronavit — [7]) Mai PNB I 101. Durch ein Versehen ist der Anfang dieses Sermo und der Schluss des vorhergehenden nicht notirt worden — [8]) natali — [9]) Petri et Pauli *add.* — [10]) Leonis M. sermo LXXXII LIV 422 — [11]) sanctarum — [12]) *om.* — [13]) ? — [14]) Incipit — [15]) Mai PNB I 102 — [16]) recitatae — [17]) docuit — [18]) sancti — [19]) Commentariorum in evang. Matthaei III XXVI 113 — [20]) ?

Digitized by Google

toli. de | prima uigilia | + It inc̃. lectiones de | natalẽ apostolorū | in secunda. uigilia | LXXXVI I | Factum est autẽ | in crastinum —

f. 256[b] uerbum dn̄i | cum fiducia explicit | Ite. alia. lectio. eiusdem || f. 257 + LXXXVII II | Ioseph autem qui cognominatus est barnabas | —

f. 258[b] obuedientib: sibi expli | + It. alia. lectio eiusdem | LXXXVIII III | Ascendit petrus in superiora —

f. 260[b] rece|perunt uerbum dĩ. | + Expliciunt. lectiones | actuum apostolorum | numero tres | + It. inc̃. ser̃. sc̄i aug̃. | in nāt. scoꝝ: apostolo|ꝝ. petri et pauli | LXXXVIIII IIII | Cum[1]) omnes bea|ti apostoli pa|rem gratiam | —

f. 262 uniuersam deiecit[2]) ua|nitatem. Explicit | + It. ser̃. sci. agū. innat. | apostolorum[3]) | XC V | Piscatoris[4]) et per|secutoris sacra|| f. 262[b] tissimum diem —

f. 265[b] aula introire[5]) | pastoris. expl̄i | + It. ser̃. sc̄i aug̃. in nāt. sc̄i | petri. ubi dubitauit | in fluctib; cum ad eū | uenit super aquas | XCI VI | Fratres[6]) kk̄. aut er|roris[7]) est aut de|licti. —

f. 267 saeculorum amen[8]) | explicit. | + It. ser̃. sc̄i aug̃. de nata. apostolorum | XCII VII | Audiamus[9]) ff̄. kk̄. | hunc piscatorē | principem —

f. 269 sę|culorum amen expl̄ | + It. ser̃. sc̄i aug̃. de natal. apostolorum | XCIII VIII | Apostolorum[10]) pe|tri et pauli dies | quorum trium|phales —

f. 270[b] conuerten|tur explicit | + It. ser̃. sc̄i leonis pa|pae in natal. sc̄i petri | apostoli | XCIIII VIIII | Exultemus[11]) in dn̄o d̄d et sp̄ita|li iocunditate | —

f. 272[b] sae|culorum amen | Expliciunt sermones in | natale. beati petri apos|toli. de secunda uigilia. | numero. VIIII. || f. 273 + Inc̄p. lectiones in uigilias. beati pauli. apostoli | XCV I | Saulus autem adhuc spirans —

---

[1]) Aug. sermo app. CCII XXXIX 2120 — [2]) deiicit — [3]) Petri et Pauli *add.* — [4]) Aug. sermo app. CCV l. c. 2125 — [5]) caulas intrare — [6]) Mai PNB I 103 — [7]) reus *add.* — [8]) *om.* — [9]) l. c. 106 — [10]) ? — [11]) Leonis M. sermo LXXXIII LIV 429

f. 274 dni ihũ xpi | xcvi + Ite. alia. lectio ii | Placuit itaque apostolis et seniorib; | —

f. 275[b] numero | cottidie. | + Ite. alia. lectio | xcvii iii | Factum est autem euntib; nobis —

f. 276[b] dni ni. ihũ xpi. | explicit | + It. inc. ser. sci aug. de nat. beati pauli. apos | xcviii iiii | Videte ff. kk. | omnipoten|tis di diuini | mysterium —

f. 278[b] regni caelorum | explicit | + It. ser. sci aug. in nat. | beati. pauli. apostoli | xcviiii v | Procedat [1]) nobis | ff. kk. et beatus | paulus. ut pau|lulum aliquid de | paulo dicamus. —

f. 281 dignatus est non [n]fui | Explicit | + It. ser. sci aug. in nat. | sci pauli apostoli [2]) | c vi | Hodie [3]) dd no|bis [4]) lectio | de actib; | apostolo|rum hęc pręnun|tiata [5]) —

f. 284 saeculo|rum amen [6]) expl | + It. ser. sci aug. inna. | sci pauli. apostoli [7]) | ci vii | Debuimus [8]) quidem ff | kk. [9]) tanto|rum mar|tyrum diem. —

f. 288 saeculorum | amen [10]) explicit | + Al. ser sci aug. scriptum | est. in secunda uigilia beati | petri apostoli lectione. iii. | + It. ser. sci aug. innat. | sci pauli. apostoli | cii viii | Fratres [11]) kk. immo | uerba per apos|tolum xpi loqen|tis. —

f. 290 terram glo|ria tua expl | + It. ser. sci aug. in nata. | beati pauli apostoli | ciii viiii Scae [12]) scripturae | semper docent | nos et monent | —

f. 291[b] saeculorum | amen expl | + It. ser. sci gregorii. | anzianzeni. de apo|logeticu | ciiii x | Si [13]) poenitus ef|fugere macula | ff dd uolueri|mus. —

f. 294[b] spũ simi|les ei | expliciunt. lectiones. | in prima. uigilia. sci | pauli. apostoli. nume|ro. decem | + It. inc. lectiones. | eiusdem.

---

[1]) Mai PNB i 214 — [2]) de vocatione apostoli Pauli et commendatione dominicae orationis. pro solemnitate conversionis S. Pauli — [3]) XXXVIII 1268 — [4]) dil. nob. *om.* — [5]) pronuntiata — [6]) stimmt nicht — [7]) in natali apostolorum Petri et Pauli — [8]) l. c. 1365 — [9]) fratres c. *om.* — [10]) stimmt nicht — [11])? — [12])? — [13])?

Digitized by Google

beati | pauli. apostoli. | in secunda. uigi. de actibus. | apostolorum || f. 295 cv i | Paulus autem | cum athenis | —

f. 295[b] dño dō nr̄o ihū | xp̄o cvi ✠ It̄. alia. lectio. eiusdem ii | Factum est post hęc egressus —

f. 297 suadens de regno dī | cvii ✠ It̄. alia. lectio iii explicit | Factum est autem cum apollo esset —

f. 297[b] crescebat[5]) et confirmabatur | explicit || f. 298 ✠ It̄. inc̄. ser̄. sc̄i aug̃. innatl. | sc̄i pauli. apostoli | cviii iiii | Apostolus[1]) autem | paulus ff̄. kk primo saulus etiā | inimicus xp̄i —

f. 300 promittitur | praemium. expł. | ✠ It̄. ał. ser̄. sc̄i aūg innat. | beati pauli. apostoli | cviiii v | Liceat[2]) audenter dicere | ff̄. kk̄. de paulo a|postolo quando —

f. 302[b] dona sunt | merita tua expł. | ✠ It̄. inc̄. ser̄. sc̄i ioħ. chry|sostomi. in natale. be|ati pauli. apostoli | cx vi | Praeclarus[3]) no|bis hic hodie | d̄d. nouissimus | effulsit coronator. | —

f. 304[b] mun|di inluminatorem. | explicit | ✠ It̄. ser̄. sc̄i ioħa. chry|sostomi. in nāta. bea|ti pauli apostoli | cxi vii | Audistis[4]) ff̄. kk̄. qōd | saulus dum xp̄i|anos perseque|retur a cęlesti | —

f. 306[b] saeculorum amen | explicit || f. 307 ✠ It̄. ser̄. eiusdem. in nāta. beati pauli. apostoli | cxii viii | Gemina[5]) hodiernae | festiuitatis nobis[6]) | ff̄. kk̄. renouantur | gaudia. —

f. 309[b] sęculo|rum amen explicit | ✠ It̄. in n̄t. sc̄i pauli apost. | euangelium. secun|dum. mattheum. | viiii In illo tempore dixit | — aeternam possidebit | ✠ Inc̄. eiusdem euange|lii. omł. sc̄i hilarii. pic|tauiensis episcopi || f. 310 cxiii | Dn̄s[7]) ac redemptor | noster ff̄ kk̄. breui absoluta quae | ratione apostolorum | —

f. 313 sęcu|lorum amen | ✠ al. ser̄. sc̄i aug̃. scriptū. | est. in prima. uigi. beati | petri apōst. lectione. vii | ✠ It̄. ser̄. sc̄i aug̃. in nāt. | beati pauli. apōsto | cxiiii x | Fr̄s[8]) kk̄. gubernator | in tempestate di|noscitur. milex || —

f. 316 saecu|lorum amen | ✠ Expliciunt sermones. de ser̄. uigilia. beati pauli apōst.[9]) nūm x | ✠ It̄. incp̄. ser̄. sc̄i iohañ. |

---

[1])? — [2])? — [3])? — [4])? — [5]) Leonis M sermo xvii LIV 513 — [6]) *om.* — [7])? — [8]) Mai PNB i 108 — [9]) apostoli Pauli

chrysostomi in sc̄o|rum. xii. apostolorum | cxv i | Hodie [1]) nobis terra factum est | caelum. non | stellis de cęlo | —

f. 324 saeculorum amen | explicit | It̄. inc̄. ser̄. sc̄i aug̃. de nāta. apostolorum [2]) | cxvi ii | Istum [3]) diem nobis [4]) ff̄ | kk̄. [5]) beatissimorum | apostolorum petri et | —

f. 329 saeculorum amen [6]) | + Explicit. ser̄. sc̄i aug̃. | de natale apostolorū | dō gratias | Qui [7]) legis. obse|cro ut oris pro | scriptore. ut p | apostolorum prin|cipum soluatur | uincula. agimun|di. pr̄b peccatori. | sicut inutili scrip|tori [8]) | dō caeli. grates | Basilica apostolorum. philippi | et iacobi. ||

3836. membr. 4. 2 col. foliorum 314. saec. VIII—IX [9]).

f. 1 + Inc̄. ser̄. sc̄i aug̃. | de sc̄orum mac|cabeorum. Kal̄. au|gustas [10]) | i i | Gratias [11]) d'd'. dn̄ō dō | nr̄o quod quan|ta sit diei huius [12]) —

f. 2ᵇ sęculorum amē | explicit | + It̄. ser̄. sc̄i aug̃. de sc̄o|rum maccabeorum | ii ii | Audita [13]) a uobis ho|die d̄d ******|***** fratrum | gloriosissi|mam passionem —

f. 4ᵇ est tamen infirma | consilio. inuenit enim || f. 5 li [14]) expauescere non dixi | morere. putasti enim | —

f. 8ᵇ manet in ę|ternum ēxpl || f. 9 + It̄. ser̄. sc̄i aūg. in nata. sc̄orꝶ. maccabeorꝶ | kal̄. augustas iii | iiii Si [15]) uelimus fr̄ d̄d. | de singulis istis | sc̄is hac beatissi|mis —

f. 12 ęternam quam | speramus explicit. | + It̄. ser̄. sc̄i aūg d euang [16]) | v v | Fratres. d̄d. [17]) admonent [18]) | nos eloquia diuina | quę lecta sunt . —

f. 14ᵇ sollemnia relinqe|runt. explicit | + It. ser̄. sc̄i aug̃. in natl̄. sc̄ę. massę. candidę. de martyribus | vi i | Fr̄s [19]) kk̄. natalem | martyrum cele|bramus quorū multi —

---

[1]) ? — [2]) in natali apostolorum Petri et Pauli — [3]) XXXVIII 1348 — [4]) nobis diem — [5]) fratres car. *om.* — [6]) ? — [7]) Mai PNB i 111 — [8]) sicut—scriptori *om.* — [9]) 3835 und 3836 gehören zusammen — [10]) in natali sanctorum septem fratrum martyrum Machabaeorum — [11]) Leonis M. sermo xix LIV 517 — [12]) huius diei — [13]) ? — [14]) zwei Blätter fehlen — [15]) ? — [16]) de verbis evang. Matthaei *etc.* habitus in solemnitate martyrum — [17]) Fratres dil. *om.* — [18]) XXXVIII 426 — [19]) ?

Digitized by Google

f. 16 morib; nos|tris explicit | + It̃. ser̃. sc̃i aug̃. de mas|sa candida [1]) | vii ii | Sicut [2]) audiuimus | et cantando res|pondimus. prę|tiosa —

f. 22ᵇ non formidemus. | per ihm̃ xp̃m | dñm̃ nostrum [3]) | Expliciunt. ser|mones sc̃i au|gustini. de sc̃ã | massa candida | + Incipit. sermo. sc̃i au|gustini. de natale sc̃i | xysti. scriptum est | quarta decima lectio|ne. post sc̃i lauren|ti martyris [4]) || f. 23 Inc̃i. ser̃. sc̃i. laurenti | viii i | Beatissimi [5]) laur̃|ti martyris cu|ius natalem hodie cęlebramus | passione [6]) nos|se —

f. 25 sęculo|rum amen explicit | + Item unde supra. | viiii iii | Sicut [7]) dñs in euange|lio cui simile est | —

f. 27 atrocia fe|cerunt. | In ñat. cuius supra [8]) | x iii | Cum [9]) omnes bea|tos martyres | quod [10]) nobis tra|dit [11]) —

f. 28ᵇ crux est atque | martyrium | + Ite. sermo. alius | xi iiii | Cui [12]) simile est regnũ | caelorum et cui | illud aestimabo [13]) | —

f. 30 sęculorum amen | + Inc̃. ser̃. sc̃i leonis pap̃. in | natale [14]) sc̃i laurenti [15]) | xii v | Cum [16]) omnium d̃d | summa uirtutũ | —

f. 32 sęculorum | amen. explicit | + It̃. ser̃. sc̃i aug̃. in ñata sc̃i laurenti. martyris [17]) | xiii vi [18]) | Beati [19]) laurentii | triumphalem | diem quo cal|cauit —

f. 33 xp̃m sequi debet [20]) xp̃i|anus. vii [21]) | Apostolus dicit loqens | de dño xp̃o. cum [22]) in | forma —

f. 34ᵇ eius morte fecerunt | Explicit. | + It̃. ser̃ sci aug̃. đ natale· | sc̃i [23]) laurenti | xiiii viii | Beati [24]) martyris | laurenti dies | sollemnis ho|diernus est | —

f. 36ᵇ terminũ | non habebunt. viiii | Uerum [25]) tamen ut di|cere coeperam ff̃ | —

---

[1]) in natali martyrum Massae Cand. — [2]) l. c. 1400 — [3]) per — nostrum *om.* — [4]) in natali sancti Laurentii — [5]) Aug. sermo app. ccvi XXXIX 2127 — [6]) passionem — [7])? — [8]) sancti Laurentii — [9]) Aug. sermo app. ccvii l. c. 2128 — [10]) quos — [11]) antiquitas tradit— [12]) Aug. sermo app. lxxxviii (de verbis evangelii etc.) l. c 1014 — [13]) simile aestimabo illud — [14]) natali — [15]) martyris *add.* — [16]) Leonis M. serm. lxxxv LIV 435 — [17]) in solemnitate Laurentii martyris — [18]) In mg. m. s. xiii: istũ | scri|be. — [19]) XXXVIII 1395 — [20]) debeat sequi — [21]) ohne Absatz — [22]) qui cum — [23]) in solemnitate martyris — [24]) l. c. 1385 — [25]) (cap. iv)

f. 38[b] in fine. [1]) hic | saluus erit. x | Sed [2]) dicunt multi ma|li multa mala. —

f. 40 simi|liter faciat xi | Volumus [3]) ut audiant mi|lites —

f. 43[b] ubi est ds̃ eorum | explicit | + It̃. ser̃. sc̃i. aug. ad mensã | sc̃i martyris. cypria|ni de natale. sc̃i mar|tyris laurenti [4]) | xv xii | Agnoscit [5]) fides ues|tra granum quod | in terram cecidit. | —

f. 46[b] glo|riam aeternitatis [6]) | It̃. ser̃. sc̃i aug̃. de natl̃. | sc̃i laurenti [7]) mar|tyris. | xvi xiii | Inter [8]) laurigeros con|fessores quos ad cae|lum prouexit peren|nis —

f. 48 confitearis adqi|ris expl̃ | + Inc̃. ser̃ sc̃i aug̃. d nata. | sc̃i xysti [9]) | xvii xiii | Omnium [10]) quidem | bonorum fideli|um xp̃ianorum ma|xime —

f. 50[b] pro reb: om|nib: satiare | Expl̃. sc̃i xysti | + Incp̃. ser̃. sc̃i aug̃. de su|sanna. et seniorib: | xviii i | Dilectissimi [11]) fra|tres pratum | nobis liliorum | —

f. 53 non perdo | uictoriam meam | ii [12]) Inter istas aduocato|riae. orationes [13]) | —

f. 54[b] saecu|lorum amen | Explicit. dõ | gratias amen || f. 55 [14]) Incp̃ sermo sc̃i ioh̄ | crisostomi *m. rec. add.:* ł. vii | Omnium [15]) quidẽ | martyrum | solemnitatẽ | mirauiles —

f. 56[b] annem creaturã.| explicit le'tio. vii | incp̃ lectio. viii. | Celi quidẽ | uero | glo|riam —

f. 57[b] seculorum amen | *m. s. XIII: lec̃. sc̃i evg̃ sec̃ lucan | In ilł t. Intravit ihs in quoddã cas|tellũ. & mulier quedã martha nomine. & rł | omł sc̃i avg. ep̃i.* [16]) | Scm̃ [17]) euangeli|um cum lege|retur. | Audiuimus —

f. 61 uerbum [18]) dĩ et | custodiunt. + | Incip̃ sermo sc̃i anti|patri ep̃i patri nr̃i | ad matutinũ in ad|sũptio. Sc̃e marię. lec̃. i. | Iterum nos sc̃a et | superlaudauilis | dĩ genetrix. —

f. 62[b] dispensa|tionis ministerium | lectio ii | In hoc enim primitiis | et per ueritatem | —

---

[1]) finem — [2]) (cap. xi) — [3]) Fortsetzung — [4]) in solemnitate martyris Laurentii habitus ad mensam S. Cypriani — [5]) l. c. 1397 — [6]) *om.* cf. Mai PNB i 111_2 — [7]) Laurentii — [8]) Mai PNB i 111 — [9]) in natali martyrum — [10]) XXXVIII 1467 — [11]) Mai PNB i 113 — [12]) iv — [13]) orationis — [14]) f. 55—70 manu saec. ix—x. Von der alten Handschrift fehlt hier ein Quaternio — [15]) ? — [16]) In illud evangelii Lucae ubi de Martha et Maria — [17]) XXXVIII 616 — [18]) ?

Digitized by Google

f. 64 apud dm̃ omnem | uerbum. | Expł. lectio. ɪɪ. | incp̃. lectio. ɪɪɪ. | Propter hoc uero | sicut equa|lem. que | in ea mira|culum. —

f. 65ᵇ ampliore gloria. | lectio. ɪɪɪɪ. | Uere benedicta | tu in mulieri|bus. —

f. 67 uer|bum·tuum || f. 67ᵇ Item lectio. v. | Et quomodo | beatior | tu semper | laudabilis | —

f. 68ᵇ ancillę suę | lectio. ᴠɪ. | Haec quę sic | uere exis|tunt diuina. | —

f. 70 sęculorum. amen. || f. 70ᵇ procli episcopi. con|stantinopolitani. | homelia. in sc̃e dĩ gene|tricis marię. [1]) lec̃ ᴠɪɪ. | Uirginalis [2]) hodie sollemnitas linguã | —

ibid. carne. animatu | naturę. || f. 71 non [3]) adiuuet. siquidem | exercendis a[d] s̃cimoni|am mentib; atq: corpo|rib; ipsa quoq; mundi | elementa famulantur. | —

f. 72ᵇ sęculorum amen | ✠ It̃. cuius supra [4]) | xxɪɪɪ ɪɪ | Apostolica [5]) institu|tio d̃d quę dñm̃ ihm̃ | xpm̃ ad hoc uenis|se —

f. 74ᵇ saeculorum amen | ✠ Item. alius. [6]) | xxɪɪɪɪ ɪɪɪ | Scio [7]) quidem d̃d plu|rimos urm̃ ita in | his [8]) q; ad obseruã|tiam —

f. 76ᵇ deuotione | placeamus. [9]) | ✠ Item. alius [10]) | xxv ɪɪɪɪ | Sacramentum [11]) d̃d | in septimo mense | ieiunium —

f. 79 sęcu|lorum amen | ✠ Item alius [12]) | xxᴠɪ v | Omnis [13]) dõ [14]) diuino|rum eruditio | pręceptorum. —

f. 80ᵇ re|missio peccato|rum [15]). exp̃l. | ✠ Inc̃. om̃l. sc̃i gregorii. | in sc̃i archangeli [16]) | xxᴠɪɪ ɪ | Angelorum [17]) quippe | et hominum natu|ram ad cognoscẽ|dum se dñs con|dedit [18]) —

f. 87 in haliis habentur | ✠ Inc̃. ser̃. sc̃i hisydo|ri in sc̃i archangeli | xxᴠɪɪɪ ɪɪ | Angelorum [19]) nomẽ | officii est. [20]) non na|turę. —

---

[1]) homilia Procli episcopi Cyzici habita — homo. Interprete ut videtur Mario Mercatore — [2]) XLVIII 777 — [3]) ? — [4]) Leonis M. serm. xcɪɪ de ieiunio septimi mensis — [5]) LIV 453 — [6]) Leonis M. serm. xcɪv de ieiunio septimi mensis — [7]) l. c. 458 — [8]) iis — [9]) per dominum — amen *add.* — [10]) Leonis M. serm. xc de ieiunio septimi mensis — [11]) l. c. 447 sacratum — [12]) Leonis M. serm. xcɪɪɪ de i. s. m. — [13]) l. c. 456 — [14]) dilectissimi — [15]) per dominum — amen *add.* — [16]) (Gregorii M. homiliar. in evangelia lib. ɪɪ. hom. xxxɪv) — [17]) LXXVI 1249 c — [18]) condidit — [19]) l. c. 1250 c vocabulum *add.* — [20]) est officii

Digitized by Google

f. 91ᵇ ange|lis redditam | + Item. unde supra | xxviiii iii | Nonnumquam [1]) | uero etiam p̧ an|gelum huma|nis cordib; —

f. 93ᵇ fine* dierum | + Īt. cuius supra | xxx iiii | Aliquando [2]) p̧ angelos | uerbis simul et reb; loquitur ds̄. —

f. 95 sęculorum amen | Explicit | + Incipiunt. homelię in | natale sc̄i andreę apos | xxxi i | Ambulans [3]) autem ih̄s || iuxta mare galileę | uidit —

f. 96ᵇ euan|gelium ihū xp̄i | + In natale ut supra | xxxii ii | Scriptum [4]) est | enim sp̄s dn̄i or|nauit cęlos. —

f. 98 te | diligatur | + Item. unde [5]) supra | xxxiii iii | Dixit [6]) ihs̄ discipu|lis suis. ecce ġo | mitto uos —

f. 101ᵇ sęculorum amē | Explicit | Inc̄ lec̄. s̄c̄i euan̄. sec̄. | mattheum. | In illo tempore ambu|lans ihs̄ secus [7]) mare | —

f. 102 secuti sunt eum | + Incp̄. om̄el. lec̄ eius|dem. habita ad popu|lum. in basilica. bea|ti andreę. apostoli. | die [8]) natalis eiusdē [9]) | xxxiiii iiii | Audistis [10]) fr̄ kk̄. quia | ad unius iussionis | uocem. petrus | —

f. 104 contempnenda per|ducatur [11]). | Explicit || f. 104ᵇ + Incp̄| ser̄. s̄ci auḡ. de | uigilias beati andre|ae. apostoli | xxxv v | FF̄ [12]) kk̄. cognoscamus | agnum. cognosca|mus pretium nr̄m̄. | —

f. 107 quo dolus non est | + Īt ser̄. alius. ut supra | xxxvi vi | Quid [13]) ergo faciemus || f. 107ᵇ fr̄ deberet esse iste | primus in apostolis. —

f. 109ᵇ sup filium ho|minis expl̄ || f. 110 + Inc̄. om̄e. de adue*tum dn̄i | xxxvii i | Propitia [14]) diui|nitate fr̄ dd̄ | iam adueni|unt [15]) dies —

f. 112 praemia mere|antur. Explicit || f. 112ᵇ + Item. alius [16]) xxxviii ii | Sc̄am [17]) et desidera|bilem gloriosā | ac singularem | —

f. 115 sc̄lo|rum amen explicit | + Item. unde supra [18]) | xxxviiii iii | Satis [19]) habundeq; | dixisse me [20]) supe|riore tractatu [21]) | —

---

[1]) ? — [2]) ? — [3]) Mai PNB ɪ 117 — [4]) ? — [5]) ut — [6]) l. c. 118 — [7]) iuxta — [8]) in die — [9]) eius — [10]) Gregorii M. homiliar. in evang. lib. ɪ. hom. v LXXVI 1093 — [11]) adiuvante domino *etc. add.* — [12]) ? — [13]) ? — [14]) Maximi Taur. sermo app. ɪ LVII 843 — [15]) adveniet — [16]) de praeparatione ad domini nativitatem — [17]) Maximi Taur. sermo app. ɪɪɪ l. c. 847 — [18]) Maximi Taur. sermo ɪ ante natale domini — [19]) l. c. 831 — [20]) credo *add.* — [21]) *om.*

Digitized by Google

f. 117 seculorum | amen expli | + Incp. omel. sci gre|gorii. de aduentū | dñi. dominica prima [1]) | XL *m. s. XIII add.:* lucā gg Er [2]) signa in sole & luna | Dñs [3]) * ac redemp|tor noster [4]) pa|ratos nos inue|nire —

f. 120 + It. omelia. eiusdē | dominica. II *gg* [5]) *Math.* XLI *Cū* [6]) *audisset iohs in uincul opa xpi* | Quaerendum [7]) no|bis est ff kk. io|hannis *(corr.)* propheta et plus quam —

f. 124 iohanne ualeatis [8]). expl. | + It omel. eiusdem. de. aduentu. dñica. III [9]) |XLII I | —

f. 128 ex humi|litate ualeatis expl | Inc lec. sci eug. sec. | lucam | Anno quinto deci|mo imperii tibe|rii cesaris. —

f. 128ᵇ simi|liter faciat. | Exp. lect. sci eug. Incp. omel. lectionis | eiusdem. hab. ad populum. ad beat. petrum apost. | in .XII. lectiones. et quarta dñica de aduentu [10]) || f. 129 XLIII I | Redemptoris [11]) | prȩcursor | quo tempore | —

f. 139ᵇ misericor|diae pignus tenemus. | Exp. omelia | + Inc. ser. de incarna|tione dominica [12]) | XLIIII I | Ecce [13]) ex qua tribu | nasciturus es|set xps. —

f. 142 sublimitate conlo|cata [14]) Expl || f. 142ᵇ + Inc. epistola sci pa|pȩ leonis. de dni in|carnatione [15]) | XLV II | Leo eps. [16]) flauiano | constantino (politano) epo. lec|tis [17]) dilectionis tuȩ | epistolis (litteris) [18]) quas (s *in ras.*) mira | —

f. 149ᵇ sui prauitate sal|uetur [19]) Expl. | Inc. omel. sci aug. d | incarnatione dñica [20]) | XLVI III | Legimus [21]) scm mo|ysen populo di prȩ|cepta) —

---

[1]) Gregorii M. homil. in evang. I 1 habita ad populum — dominica secunda adventus domini — [2]) Lectio *etc.* In illo tempore dixit Jesus discipulis suis: erunt — [3]) LXXVI 1077 — [4]) fratres carissimi *add. m. s. XIII cum editis* — [5]) homil. VI habita ad populum — dominica tertia adventus domini. Lectio s. evang. sec. Das cursiv Gedruckte m. s. XIII — [6]) In illo tempore cum — [7]) l. c. 1095 — [8]) quod ipse — amèn *add.* — [9]) hom. VII habita — dominica quarta in adventu domini — [10]) ad populum in basilica S. Joannis Baptistae, sabbato quatuor temporum ante natalem Christi — [11]) l. c. 1159 (hom XX) nostri *add.* — [12]) de adventu domini — [13]) Maximi Taur. sermo app. II LVII 845 — [14]) consolatam — [15]) Leonis M. ep. XXVIII ad Flavianum episcopum Constantinopolitanum contra Eutychis perfidiam et haeresim — [16]) dilectissimo fratri *add.* — [17]) LIV 755 — [18]) litteris. Die Verbesserungen m. s. XIII — [19]) Deus te — consulibus *add.* — [20]) Aug. serm. app. CCXLVI de mysterio trinitatis et incarnationis — [21]) XXXIX 2196

Digitized by Google

f. 151[b] et quę in ter|ris [1]) Expli | + Inci. ser. sci papę le|onis mensi decimi [2]) | XLVII I | Si [3]) fideliter dd atq; *(m. post. in ras.)* ∗ sapienter creatio|nis —

f. 154 dignabitur ad|iuuare [4]) | Item unde supra [5]) | XLVII II | Pręsidia [6]) dd. scifi|candis mentib; | —

f. 156[b] uigilias cele|bremus [7]). Expl | Item unde supra [8]) XLVIII III | Cum [9]) de aduentu | regni di et de fine | temporum —

f. 158[b] sęculorum amen | Explicit | Inc. omel. sci aug. | de natal. martyrū [10]) | L I | Cum [11]) omnium sco|rum martyrū | ff. kk [12]) natalem || f. 159 deuotissime [13]) —

f. 160 sę|culorum [14]) amen | Item. alius [15]) | LI II| Quotienscumqȝ [16]) | ff kk scorum | martyrum sol|lemnia cele'ramus. | ita ipsis intercedentib; | —

f. 162[b] seculorum | amen. || f. 163 Item alius [17]) | LII III| Recte [18]) adq; [19]) ex de|bito ecclę beato|rum martyrū | —

f. 164[b] reg|nauit [20]) in cęlo | Ite. unde supra [21]) | LIII IIII| Si [22]) quantum me | necesse est di|cere —

f. 165[b] passione | commenda't | Item alius | Dignum [23]) et con|gruum est | ff ut [24]) gaudia | —

f. 168 suscitat cum resur|git | Item alius [25]) | LV VI| Omnium [26]) quidē | bonorum fide|lium xpiano|rum —

f. 169[b] ihm [27]) xpm | It. quorum supra [28]) | LVI VII| Coronam [29]) uniuer|sorum martyrum fulgere [30]) | —

---

1) qui vivit — amen *add.* — 2) Leonis M. sermo XII de ieiunio decimi mensis — 3) LIV 168 — 4) per dominum — amen *add.* — 5) Leonis M. sermo XVIII de ieiunio decimi m. — 6) l. c. 182 — 7) ipso praestante — amen *add.* — 8) Leonis M. sermo XIX de i. d. m. — 9) l. c. 185 — 10) Maximi Taur. hom. in natali ss. martyrum Taur. *etc.* — 11) LVII 427 — 12) *om.* — 13) devotissime natalem — 14) *om.* — 15) de martyribus — 16) Aug. sermo app. CCXXV XXXIX 2160 — 17) Maximi Taur. sermo LXXXVIII de natali ss. martyrum — 18) LVII 707 — 19) ac — 20) regnat — 21) Maximi Taur. sermo LXXXVII de n. ss. m. — 22) l. c. 705 — 23) Maximi Taur. sermo LXXXVI de n. ss. m. l. c. 703 — 24) post laetitiam beati paschae quam in ecclesia celebravimus *add.* — 25) in natali martyrum — 26) XXXVIII 1467 — 27) ? — 28) Maximi Taur. sermo XCI de natali ss. plurimorum martyrum — 29) LVII 713 Corona — 30) fulget

Digitized by Google

f. 170ᵇ postea triũfamus [1]) | coronati [2]) | Item alius [3]) | LVII VIII | Qm̃ [4]) dies marty|rum sc̃orum [5]) | est. unde potius | —

f. 172 scłorum [6]) amen || f. 172ᵇ It̃. quorum. supra. | LVIII VIII | Inlustris [7]) huius diei | prçclara sollemni|tas d̃d —

f. 174ᵇ saeculo|rum amen Ex̃p | + Inc̃p om̃el. de natali|cia. sc̃orum confesserum *sic* | LVIII I | Scriptum [8]) est eni | in lectione euã|gelica quia ho|mo quidam —

f. 177ᵇ co|ronam confessionis | accepit | In nt̃. quorum supra [9]) | LX II [10]) | Ad [11]) sci ac beatissimi | istius patris nr̃i | —

f. 181ᵇ It. quorum supra [12]) | LXI III | Heret [13]) sensib; ur̃is | ff̃ ** q^u^od [14]) de|scripsimus bea|tos —

f. 183 scło|rum amen Expł | + Inc̃. ser̃. de natalicia | uirginum | LXII I| Audistis [15]) ff̃ kk̃. dum | euangelica lectio | legeretur ubi | dñs in parauo|lis (*corr. m. al.*) —

f. 190 scłorum | amen Expl | + Inc̃. om̃el. in dedica|tione ecclesiae | LXIII I | Quotienscumq; [16]) | ff̃ kk altaris | uel templi —

f. 193 scło|rum amen | LXIIII Item. alius [17]) II | Recte [18]) festa ecłę | colunt q'i secłę [19]) | filios esse cog|noscunt [20]); —

f. 195ᵇ scłorum amen | Item. unde supra | LXV III | Beatus [21]) apostolus | sermo di̇̃ | sub appellatione || —

f. 198 sę|culorum amen | Explicit || f. 198ᵇ + Incp̃. instrumentũ | magnum bonorum | operum ad ędifica|tionem animae | LXVI In [22]) primis dnm̃ dm̃ tuũ | dilige. ex toto corde | tuo. —

f. 199ᵇ scło|rum amen | + Incp̃. omelia sci au|gustini [23]) |LXVII | Audiuimus [24]) cum euã|geli^a^m legeretur. | terribile [25]) simul | —

f. 202 scłorum amen | Inc̃. alius ser̃. ad | edificane [26]). anime | LXVIII | Dum [27]) de bonis ope|rib; frequenti|us —

---

[1]) triumphemus — [2]) per Christum — amen *add.* — [3]) in natali martyrum — [4]) XXXVIII 1470 — [5]) sanctorum martyrum — [6]) ? — [7]) ? — [8]) ? — [9]) de S. Eusebio episcopo Vercellensi — [10]) in mg. m. s. XIII: istũ dimitte — [11]) Maximi Taur. hom. LXXVIII LVII 417 — [12]) in natali plurimorum confessorum — [13]) Maximi Taur. sermo XCIII l. c. 717 — [14]) in quo — [15]) ? — [16]) Aug. serm. app. CCXXIX in dedicatione ecclesiae vel altaris consecratione XXXIX 2166 — [17]) Aug. serm. app. CCXXXI in d. e. v. a. c. — [18]) l. c. 2171 — [19]) se ecclesiae — [20]) recognoscunt — [21]) ? — [22]) ? — [23]) Aug. serm. app. LXXVIII — [24]) l. c. 1897 — [25]) terribilem vocem, metuendam pariter — [26]) aedificationem — [27]) Mai PNB I 124

Digitized by Google

f. 205 feli|citer ueniatis amen | It. ali. ser. ad edifi|catione [1]). anime | LXVIIII | Docet [2]) nos salua|tor noster in | sčo euangelio. | quod nunc —

f. 207 possi|deuit ppetua [3]) amen | It. ali ser. ad edificationem animae [4]) | LXX | Rogo [5]) uos fr kk. et | cum grande [6]) hu|militate —

f. 211 adquira|mus aeternam [7]) amen | It. ali. ser. ad edificatio|nem animae | LXXI | Frs [8]) kk. caritatem uram | admoneo. et consilium dare pręsumo. | et licet —

f. 215 sclorū. amen Expl | Inc. omē. sci aug. | de diem. iudicii | LXXII | Frs [9]) kk. quam | tremenda erit | dies illa —

f. 216 sclo|rum amen | + Expliciunt ser. sci. aug. ad ędi|fitione anime. num. VI | de die iudicii. unum | + Inc ser. sci aug. de nat. | sci martyris cypri^ni [10]) | LXXIII | Frs kk. [11]) diei [12]) tam gra|ti lętiq; sollemni|tas et coronę tanti | martyris. tam felix | —

f. 219 ama|uit ^ut pateretur Expl | + It. ser. sci. aug. de natl. | sci cypriani [13]) | LXXIIII | Scissimus [14]) et | solemnissimus | dies atq: huic. ec|clesię ornamē|to —

f. 221ᵇ deinceps morte ponē|dam. Explicit | + It. ser. sci aug. | de natl. sci cypriani | LXXV Gloriosissimi [15]) martyris cy|priani sacratis|simam passi|onem —

f. 222ᵇ cognoscamus | in cęlo. Explicit | + It. [16]) ser. sci aug. de natl | sci cypriani | LXXVI Duplex [17]) gemma | in sčo cypria|no pręfulsit. | —

f. 224 repetat capud a ca|pite. Expl | + It. ser. sci aug. de natl | sci cypriani [18]). || f. 224ᵇ LXXVII Istum [19]) nobis festum | diem passio beatis|simi cypriani —

f. 231 habetis si dm non | habetis. || + Expliciunt. sermo|nes. sci augustini. | de natale sci cypri|ani num. quinque || f. 231ᵇ + Inc.

---

[1]) aedificationem — [2]) l. c. 127 — [3]) possidebit perpetuam — [4]) de extremo iudicio — [5]) Aug. serm. app. CCXLIX XXXIX 2206 — [6]) grandi — [7]) *om.* praestante — saeculorum *add.* — [8]) Mai PNB I 128 (Aug. serm. app. CCCVI XXXIX 2331 de eleemosyna. Faciendis eleemosynis fratres carissimi, caritatem — admonui — praesumpsi) — [9]) ? — [10]) in natali Cypriani martyris — [11]) *om.* — [12]) XXXVIII 1420 — [13]) in natali Cypriani martyris — [14]) l. c. 1423 — [15]) ? — [16]) Incipit — [17]) Mai PNB I 130 — [18]) in natali Cypriani martyris — [19]) XXXVIII 1414

Digitized by Google

ser̃. s̃ci. aug̃. de nãt. | sc̃orum. cosme. | et damiani | LXXVI | Beatorum [1]) germa|norum cosme —

ibid. hoc | utpote summa per|egit potestas. qui su|a ineffabili uoce. pro || f. 232 tor [2]) sp̃s plerumq; im|plet uel fallaces uates | uel falsos martyres | suos —

f. 233ᵇ uitę dator apparet | Explicit. | + It̃. ser̃. s̃ci aug̃. de nãt. s̃ci uincenti [3]) | LXXXII | Frs̃. [4]) k̃k. [5]) magnum [6]) | spectaculum s̃ci [7]) | uincenti [8]) —

f. 235 et coronet | vos. Expliciunt | Inc̃. ser̃. s̃ci. aug̃. de | nãt. scę [9]) perpetuae | et felicitatis | LXXXIII | Hodiernus [10]) di|es anniuer|saria repli|catione —

f. 238ᵇ amplectimur unita|tem. Explicit || f. 239 + It̃. ser̃. | s̃ci aug. unde sup̃ [11]) | LXXXIIII | Quarum [12]) s̃carũ | martyrum fes|tum diem —

f. 239ᵇ perpetua felicita|te [13]) certauit. Exp̃l | + It̃. ser̃. unde supra [14]) | LXXXV | Duę [15]) geminę hodi|e in ecl̃a reful|serunt. —

f. 241 me|reamur cum omnib; | s̃cis. | Expliciunt. sermones | perpetuę et felicitatis | + Inc̃. ser̃. s̃ci. aũg. de nãt. | scãe. uictoriae | LXXXVI | Refulget [16]) et prę|minet inter | comites et mar|tyres —

f. 244 uictoriam de diabolo | meruerunt. | Exp̃l. scãe. uictoriae | Inc̃. ser̃. s̃ci. aug. de nãt. | s̃ci genesi | LXXXVII | Cum [17]) frequenter | natalib; mar|tyrum festi|uis. intersu|mus —

f. 245 inlece|brę quas subiugetis | Exp̃li. | + It̃. ser̃. s̃ci. aug̃. de nãt. | s̃ci genesi | LXXXVIII | Quamuis [18]) s̃cs gene|sius dd̃. peculi|aris arelatensi|um. —

f. 246 in dĩ laude et glo|ria cęlebrare. | Expl̃. ser̃. s̃ci. genesi | + Inc̃. ser̃. s̃ci. aug̃. de | nãt. s̃coꝶ. felicis. et adauti. uia hostiense [19]) | LXXXVIIII | Beatum [20]) martyrẽ | inter suspendia | fortem. —

---

[1]) Mai PNB I 131 — [2]) XXXVIII 1254 (in natali martyris Vincentii). Ein Quaternio fehlt — [3]) in natali martyris Vincentii — [4]) *om.* — [5]) *om.* — [6]) l. c. 1252 — [7]) *om.* — [8]) *om.* — [9]) in natali martyrum — [10]) l. c. 1281 — [11]) in natali m. P. et F. — [12]) l. c. 1285 Duarum — [13]) perpetuam felicitatem — [14]) de natali ss. P. et F. — [15]) XXXIX 1715 — [16]) Mai PNB I 132 — [17]) l. c. 134 — [18]) l. c. 135 — [19]) Ostiensi — [20]) l. c. 136

Digitized by Google

f. 247 cupiat innocentē | Explicit | + It. ser. sci aug. eiusd. sci felicis. et adauti | xc | Felix [1]) dies inclinata [2]) | et honorauilis. [3]) di|es sęculi —

f. 248 et omnia quę in eis sunt. | Expl. ser. sci [4]) aug. [5]) inatl. sci felicis || f. 248ᵇ + Inc. omel. sci iohan. | chrysostºmi. quando | de asia. regressus est. | constantinopoli | xci | Moyses [6]) magnus | ille di famulus | ca ᵖᵘᵈ propheta|rum —

f. 252ᵇ sclorum amen. | Expl. de reuersione. eiusdem de. asia | + Inc. ser. sci leo|nis. papae. de | nat. ipsius [7]) | xcii | Laudem [8]) dni loqua|tur os meum. —

f. 254ᵇ sęculorum amen. Explicit. | It. ser. sci leonis. | papae. eiusdem | xciii | Quodiens nobis | misericordia di | donorum suo|rum —

f. 257 sclorum [9]) | amen. Explicit || f. 257ᵇ + It. ser. sci leonis. pa|pae. eiusdem [10]) | xciiii | Gaudeo [11]) dd. de reli|oso [12]) uestro [13]) de|uotionis affec|tu —

f. 260ᵇ sęculorum amen | + Expliciunt ser. sci leo|nis. papę. rom. de die | natalis eius. siue aliis | pontificis | + Inc. ser. sci aug. | de adam. et | eua | xcv | Frs [14]) kk. felix esset | hominum genus | si aut uerba di —

f. 263 ad uitam proficiat et | salutem. Expli | + It. al. ser. sci aug. | de adam et eua | xcvi | Litterarum [15]) certami|nam undiq; [16]) con|stitutionem huma|no generi —

f. 265 maria pepe|rit saluatorem. | Explicit. | + It. ser. al. sci. aug. | de decimis. infe|rendis | xcvii | Scriptum [17]) est | ff. dd. dni est | terra et pleni|tudo eius. —

f. 267ᵇ te redimere noluisti | Explicit. | + It. al. ser. sci aug. de | elemosynis [18]) | xcviii | Perire [19]) multi | extimant qod | pauperib; da|tur. —

---

[1]) l. c. 137 — [2]) inclyta — [3]) honorabilis — [4]) *om.* — [5]) *om.* — [6]) ? — [7]) Leonis M. sermo i de natali ipsius S. Leonis habitus in die ordinationis suae — [8]) LIV 141 — [9]) ? — [10]) Leonis M. sermo iv de natali ipsius — assumptionis — [11]) l. c. 148 — [12]) religioso — [13]) vestrae — [14]) Mai PNB i 138 — [15]) l. c. 140 — [16]) certamina mundi (mundique) — [17]) l. c. 142 — [18]) elemosynis — [19]) l. c. 144

Digitized by Google

f. 270[b] caduca | omnia reliquisti | Explicit | + It. ser. sci aug. de uir|tutib; dñi ñ. ihũ xpi | xcviii | Inter [1]) cunctas dñi xpi | uirtutes. primam | —

f. 274 faciem dedicasti | Explicit | + It. ser. sci. aug. de filium | uiduae. unicum. | resuscitatum [2]) | c | Benedictus [3]) dñs | qui facit mira|bilia solus. testis | est —

f. 276[b] cum matre ex|ercitus populorum | dõ. gratias | Expliciunt. ser. | sci. aug. de sol|lemnitatib. di|uersorum scõ|rum. numero | centum. ||

f. 277 Sabbato [4]) de ebdo. ii. | capi. sec. Lũc. |homo quidã abuit | — inuentus est. | Omelia ad scm̃ petrũ | et marcellinum. | Homo [5]) quidam | habuit duos | filios. Et di|xit adules|centior —

f. 279[b] seculorum. amen | Secundo sermo | eiusdem. | In se inquid re|uersus | dixit. Quanti mer|cennarii —

f. 282 ihm xpm in spu sco. | eo quod ait tertius | sermo eiusdem. | Surgens inquid | uenit ad patrẽ | suum. cum au|tem essed —

f. 284[b] nrm ihm xpm in | spu sco. | quartus sermo | eiusdem qd ait. | Erat inquid | filius eius | senior | in agro | et cum ueniret et | —

f. 287[b] sę|culorum amen. | Quintus sermo eius|dem. Homo quidam | habuit duos | filios et ce|tera calidi [6]) deuitoris | —

f. 290[b] sclorꝝ. | amen. | Ebdoma. iii. in quadrã | Fr. vi. ad scm̃ lauren|tiũ lucina. | Non [7]) rude est | auribus caritati ũrę euan|gelistã —

f. 298[b] sęculorum | amen. || f. 299 Ebdomada .iiii. in qua|dragesima. fr. iiii. | homelia eiusdem | in basilica ad scm̃ | paulũ. in mediana. | Prolixa [8]) lec|tio recita|ta est quã|si uniuersam —

f. 306[b] sclorũ. amen || f. 307 Ebdomada. iiii. fr. vi. | h'melia. ad scm̃ euseuiũ. | Inter [9]) oĩa miracu|la quę fecit dñs nr | ihs xps lazari —

f. 314[b] num|quid hoc de paganis di|citur. et non in natura ipsa quodammo||

---

[1]) l. c. 147 — [2]) Fulgentii Ruspensis opp. app. sermo vi de unico filio et puero centurionis — [3]) LXV 865 — [4]) Von f. 277 an m. s. ix — [5]) Petri Chrysologi sermo i de duob. filiis *etc.* LII 183 — [6]) Petri Chrysologi sermo v de isdem. Judaeum et Gentilem figurantibus l. c. 197 callidi — [7]) ? — [8]) ? — [9]) ?

Digitized by Google

Paulinus Petricordiae.

1664. membr. fol. foliorum 30. saec. IX—X.

f. 1 Incipit opus paulini petre|cordiae [1]) de uita sci martini epi [2]) uersibus | Sparserat [3]) in toto lumen uenerabile mundo | —

f. 5[b] Atque honestis [4]) spolium credentis gaudia [5]) plebis. | Finit in xpo lib i. habens uersus | ccclxxxv. Incipit liber secundus | Panditur ecce nouum pelagus flatusq; benigni | [6]) —

f. 6 Angelus adsistit sco uenerabilis ore | — Prodidit & meritum. quia se meruisse negauit | Finit in xpo liber secundus habens uersus dccxxii | Incipit liber tertius paulini | Quo rursus sterilis calamus [7]) & sibila ruptis [8]) | —

f. 11[b] Uerborum iaculis opponens signa salutis [9]) || f. 12 Atqui [10]) non rudibus su&us sudare sub armis | —

f. 12[b] Plus peccata dolens plebis quam uulnera carnis | Finit in xpo liber iii hab uer ccccLviiii | Incipit liber quartus | Finierat sumptum translatio coepta uolum | —

f. 20 Quam uitando fugis laudem niuendo meritis [11]); | Finit in xpo lib hab iiii. ur. dcLxxiiii | Incipit lib quintus in dño. | Iam semel in laudem tanti plata patroni —

f. 24[b] & iacuit planus placidarũ campus aquarum [12]) || f. 25 molliter [13]) exceptis ulnas resaerasse [14]) ruinis | —

f. 30 Perp&uo [15]) urbs toronum [16]) martino antestite gaud& || f. 30[b] Finit in xpo ihũ liber vi. paulini | habens uersus ccccLxxiiii | Incipiunt uersus paulini de orantibus | Quisque [17]) solo adclinis mersisti in puluere uultum | — In cunctum pg& pi&as tam pdigi [18]) mundum | Finit opus paulini filiciter ||

---

[1]) Petricordiensis — [2]) *om.* — [3]) LXI 1009 — [4]) hostis — [5]) gloria — [6]) Unten: Desunt folia sex: id est | vers ccccIxxx — [7]) steriles calamos — [8]) rupti — [9]) l. c. 1033 d 'desunt folia duo | id est vers. clx' — [10]) l. c. 1036 c — [11]) mereris — [12]) l. c. 1062 c 'Desut folia duo: | vers. 160' — [13]) l. c. 1065 b — [14]) reserasse — [15]) perpetuum — [16]) Turonum — [17]) l. c. 1074 — [18]) prodiga

Digitized by Google

Prudentius.

3860. membr. 8. foliorum 80. saec. X [1]).

f. 1 Moyses [2]) nempe dñ̃ spinefera [3]) in rubo | —

f. 3 Texens perpetuis secula seculis | Ymnus ante somnũ. Metrũ Iambicũ — syllaba. | Ades pater supreme —

f. 4 Meditabimur sopore. | Ymnus ieiunantium *der Rest der Zeile und die zwei folgenden ausgegangen* | O nazarene. lux bethleem [4]). uerbum patris | —

f. 7ᵇ Ditatq. fructus. fenerantem centuplex. | *fünf Zeilen ausgegangen* [5]) | Xp̃e seruoꝶ regimen tuoꝶ | —

f. 8ᵇ Sparsus in uenas cib; obsecrantũ x̃picolarum | Ymnus omni hora | Metrum trochaicum — catalectico | Da puer plectrum. choreis ut canam fidelibus. | —

f. 10 Omnibus te concelebrent. sęculoꝶ sęculis amen [6]); | Ymnus circa exequias defunctoꝶ [7]) | Metrũ anapesticũ — Spondeum | Deus ignee fons animarũ duo qui socians elementa | —

f. 11ᵇ Liquido spargemus odore. | Finit liber primus ymnoꝶ | Incip̃ liber secundus. ΠΕΡΙϹΘΗΦΑΘωΝ [8]) | Ymnus in honore martyr [9]) *Pergament zerstört* et cele|donii ęalagurritanoꝶ [10]) *Pergament zerstört* ///// | Metrum trochaicũ *etc. zum Theil ausgegangen* || f. 12 Scripta [11]) sunt cęlo duorum martyrum uocabula. | —

f. 14ᵇ Respir& ut lassus uigor || f. 15 Presicca rursus ulcera | — f. 15ᵇ Commenta xp̃s destruxit [12]) || f. 16 Nam carceralis cecitas | —

f. 60 Quo regente uiuim' | Finit peristephaton. Incipiunt tituli | hystoriarũ [13]) ꝑ adam. et euam [14]). | Eua [15]) columba fuit tunc [16]) candida. nigra deinde | —

---

[1]) Vergl. über diese Handschrift Arevalus prolegg. IV 77 — [2]) (Prudentii cathemerinon V de novo lumine paschalis sabbati. vers. 31) LIX 821 Moses — [3]) spinifera — [4]) Bethlem — [5]) Cath. VIII. hymnus post ieiunium — [6]) *om.* — [7]) defuncti — [8]) lib. Peristephanon — [9]) honorem ss. martyrum Hemeterii — [10]) *om.* — [11]) LX 275 — [12]) destruit. f. 15 manu saec. XII-XIII — [13]) Dittochaeum. testamentum vetus — [14]) Adam et Eva — [15]) l. c. 89 — [16]) tum

Digitized by Google

f. 62 (Domus ezechię) | Lumine pfusis docuit sol uersus in ortum | Incip̄ de nouo testamento[1]). Gabrihel[2]) | Aduentante dō descendit nuntius alto | —

f. 64 (Apocalypsis Iohannis) Et septem potuit signacula pandere solus; | Incipit liber aпoθωcιc .ι. De diuinitate[3]) | Est[4]) tria sum̄a ds̄ trinū speciм̄. uigor unus | — Et patris & x̄pi uirtutem in corpora transfert; | Iambus — pyrrichio | Est uera secta.˜ te magister consulo. | —

f. 65 zizaniorum semina. | Contra heresim quę patrem passū adfir^mat[5]) | Plurima sunt sed pauca loquar ni[6]) dira relatu | —

f. 80[b] Quid cū s̄c̄iloquus reuoluto germine lucas[7]) ||

5821. membr. 8. foliorum 140. saec. X.[8])

f. 1 Hęc coerc& torqu& urit. hec catenas incutit | — Sit dies hec festa nobis sit sacratum gaudium. | *Zeile zerstört* | dimetrum iambicum katalecticum | Beate[9]) martyr prospera diem | —

f. 6 Cunctis in ęuum sęculis | Incipit passio s̄c̄i | laurentii martyris[10]) || f. 6[b] Antiqua[11]) fanorum parens | —

f. 11[b] Absolue uinclis sęculi | Incip̄ ad valerianū epm̄. de passione | yppoliti martyris[12]). | Innumeros[13]) cineres s̄c̄orū romula in urbe | —

f. 16 Raptus & ipse sacro sis comes yppolito | Passio s̄c̄i ci-

---

1) Nov. testamentum — 2) ad Mariam *add.* — 3) de divinitate *om.* Praefatio — 4) LIX 915 — 5) contra-adfirmant *om.* Apotheosis. — 6) ne — 7) l. c. 1000 — 8) Vorn die Bemerkung: Hunc librū. cū Pragae degerem, accepi dono a Christophoro Colero | uiro doctisso; cuq̧ illū cū aliquot Manuscriptis uariis in locis di| ligetisse cōtulerim; et nominatim cū celeberrimo, uetustissimoq̧ illo quod | Ratisponae in S.[ti] Emerani bibliotheca asseruatur et optimae | notae et ante multos annos ab exercitatiss° ātiquario cōscriptū eē cēseo | Joānes Antonius | Marietus soc.[tis] | Jesu Presbyter. | MDCXVIII | Idibus Iulii | Vergl. über diese Handschrift Arevalus prolegg. IV 77. Viele althochdeutsche Glossen — 9) Prudentii peristeph. hymn. 5. Passio sancti Vincentii martyris LX 378 — 10) *om.* (*ibid.* hymn. 2) — 11) l. c. 294 — 12) *om.* (*ibid.* hymn. 11) — 13) l. c. 530

Digitized by Google

priani [1]) | Metrum archiloicum (c̃stans *add. m. al.*) tetrametro | bucolico et tribus trocheis | Punica [2]) terra tulit | quo splendeat omne —

f. 18 Instruit hic homines. illinc pia dona dat patronus | Incipit passio apostol petri et pauli [3]) | in primo uersu metrum quod sup. secundo | aut̃ hipponactiũ constans trimetro catalectico | Plus [4]) solito coeunt | ad gaudia dic. amice quid sit | —

f. 19 Diem bifestũ sic colas memento | Incipit ymnus in honore scorũ [5]) | xviii martyrũ caesaraugus|tanorum [6]) | Bis [7]) nouẽ nr̃ populus sub uno | —

f. 22 Mox resurgentes animas. & artus. Tota sequeris | Incipit passio s̃cae agnetis virginis [8]) | inter dispersa reperies alchiacum metrum | constans pentimemere iambica et duob: dactilis | Agnes [9]) sepulchrum est Romulea in domo | —

f. 24ᵇ Dignaris almo uel pede tangere | Uersus constantinae constantini | filiae scripti in absida basilicae. quam | condidit in honorem s̃cae agnes [10]) | Constantina dm̃ ueneraus. x̃poque dicata | — O felix uirgo memorandi nominis agnes | Item damasi papae uersus de eadem. | Fama refert. s̃cos dudum r&ulisse parentes | —

f. 25 Ut damasi precib' faueas precor melita uirgo [11]) | aurelii prudentii clementis v.c. [12]) incipit ymnus | in honore. beatę martiris eulaliae [13]). | Germine [14]) nobilis eulalia | —

f. 28ᵇ Carmine propitiata fou& | Ymnus beatissimorũ martyrũ fructuosi | ep̃i ecclesiae tarraconensis [15]) et | augurii eulogiiq. diaconorum | M&rum endaecasyllabũ phalechiũ. Ut pastis uiscerib. || f. 29 Felix [16]) tarraco fructuose ur̃is | —

f. 31ᵇ Dulces endecasyllabos reuuoluens. | Incip̃ ymnus in honore s̃ci quirini [17]) mar|tyris et [18]) ep̃i. ecclesiae suscianae [19]). | Metrum gliconicum. constans | ex spondeo. choriambo. et pyrri|chio. || f. 32 Insignem [20]) meritis [21]) uirum | —

---

[1]) martyris *add.* (*ibid.* hymn. 13) — [2]) l. c. 569 — [3]) *ibid.* hymn. 12 — [4]) l. c. 556 — [5]) *om.* — [6]) *ibid.* hymn. 4 — [7]) l. c. 357 — [8]) ibid. hymn. 14 — [9]) l. c. 580 — [10]) Agnae virginis — [11]) inclyta martyr — [12]) M. Aurelii Clementis Prudentii — [13]) honorem — Eulaliae martyris (*ibid.* hymn. 3) — [14]) l. c. 340 — [15]) Tarraconensis (*ibid.* hymn. 6) — [16]) l. c. 411 — [17]) Quirini beatissimi — [18]) *om.* — [19]) Siscianae (*ibid.* hymn. 7) — [20]) l. c. 424 — [21]) meriti

Digitized by Google

f. 32[b] Corpus suscipiunt aquę | Passio sci cassiani. forocorneli|ensis [1]) M&rū. Vt senex fidelis. | f. 33 Sylla[2]) forū statuit Cornelius hoc itali urbem | —

f. 34[b] Domum reuertor. cassianū prędico | De loco in quo martyres passi sunt | nunc baptisterium est[3]) | Electus[4]) xp̄o locus est ubi corda probata | —

f. 35 Euectus gladiis alter & alter aquis | Incip̄ passio sci romani martyris | Romane[5]) xpi fortis assertor di | —

f. 55[b] Sit dexter agnus induat uellere. | Finit romanus. aurelii. prud. clement | Incipit ymnus viii kl iañ | Dimetrū iābicū constans ex duob' diambis | Quid[6]) ē qđ artū circulū. Sol iā recur|rens —

f. 56[b] Quē te furoris p̄sule. Mors hausit & reddidit. | Incipit ymnus de epiphania | metrum quod supra | Quicumq,[7]) xp̄m quaeritis | —

f. 57[b] Unus tot inter funera. Impune xp̄s tollitur[8]). | *Incipit de opusculis suis*[9]). | Trocheum. trimetrum. | endecasyllabum. | Pius.[10]) fidelis. innocens. pudicus. dona conscientię | — Iuuabit ore ꝑsonasse xp̄m. quo regente uiuimus | Incip̄. tituli. hystoriarū per adam[11]) | Eua[12]) columba fuit tunc[13]) candida. nigra deinde | —

f. 60[b] (domus ezechiae) Lumine perfusis docuit sol uersus in ortum | Incipit de nouo testamento[14]) | Gabrihel[15]). | Aduentante dō. descendit nuntius alto | —

f. 62[b] (apocalypsis iohannis) Et septem. potuit signacula pandere solus | Incip̄. lib. ΑΠΟΘΕωCIS. id est de diuiñ[16]). | Est[17]) tria summa ds̄. trinum specimen. uigor unus | —

f. 83 Despuite. exsurgens quo xp̄s ꝓuocat ite. | Finit liber apotheosis. | Incipit amartigenia id ē de origine *(in ras.)* id est de diuinitate **** peccatoꝝ[18]) || f. 83[b] Fratres[19]). ephobi[20]). fossor. et pastor. duo. | —

---

[1]) *ibid.* hymn. 9 — [2]) l. c. 432 — [3]) *ibid.* hymn. 8 — [4]) l. c. 430 — [5]) l. c. 444 (hymn. 10) — [6]) LIX 888 (Cathem. hymn. 11) — [7]) l. c. 901 (*ibid.* hymn. 12) — [8]) l. c. 909 v. 136 (v. 137—208 fehlen) — [9]) Peristeph. epilogus — [10]) LX 591 Immolat deo patri | pius — [11]) Dittochaeum. testamentum vetus: Adam et Eva — [12]) l. c. 89 — [13]) tum — [14]) Test. novum — [15]) ad Mariam — [16]) id — divinitate *om.* Praef. — [17]) LIX 915 — [18]) id — peccatorum *om.* Praef. — [19]) l. c. 1007 — [20]) ephebi

Digitized by Google

f. 102 Glorificent. me poena leuis clementer adurat | Finit de amartigenia. liber. d. | Incipit praefatio in xpi nomine. | ψιχομαχιαε. | Senex [1]) fidelis prima credendi uia est [2]). | —

f. 103 Herede digno patris implebit domum | Inuocatio [3]) | X xpe graues hominũ semp miserate labores | —

f. 120 Aeternũ solio diues sapientia regn& | Explicit lib prud de ψιχομαχια || f. 120ᵇ *leer* || f. 121 Contra orat. symmachi. aurelii pru|dentii. clementis. lib. i. incip. praef. [4]) | Paulus [5]) praeco di qui fera gentium | —

f. 122ᵇ Arsurum mediis inferat ignibus. | Explicit praefatio. | Incipit aduersus [6]) symmachum | aurelii. prud. liber prior [7]). | Credebam uitiis ae|gram gentilibus urbem | —

f. 134ᵇ Ne tractũ sine fine. ferat fastidia carnem (carmen *corr. m. al.*) Praef. libri. ii. aduersus eundẽ [8]). | Simon quẽ uocitant p&rum | —

f. 136 Insistam fluitantibus. | Aurelii. Prudentii. clementis. | Hactenus & ueterũ cunabula prima deo⁊ — Quo mage sc̃a ducum [9]). illice flecter& arte. corda | Symmachus [10]) | Quis ita familiaris est barbaris. — profitetur optandam. | Prudentius. | Armorum dominos vernantes flore iuuente | —

f. 140ᵇ Sed despexit humũ seq, inclinauit ad orbis [11]) ||

Sixti *epistulae.*

3834. membr. 8. foliorum 105. saec. IX—X.

f. 1 Incipiunt capitula | i Epistula bacharii ad ianuarium — xvi. Itẽ sixti epi de diuitiis | xvii. Itẽ sixti de malis doctorib; & operib; fidei & iuditio futuro | xviii Itẽ sixti de castitate | In nomine di summi incipit liber sci bacharii [12]) | Benedicto in xpo fri omni m̄ in [13]) fide & dilectione uenerabili | ianuario baccharius [14]) peccator salut optat [15]); Nisi [16]) uererer | beatissime fr̃ ne int simulatos amicos —

---

[1]) LX 11 — [2]) *om.* — [3]) *om.* — [4]) Praef. lib. I contra Symmachum — [5]) LX 111 — [6]) contra — [7]) primus — [8]) contra Symmachum — [9]) ducum corda — [10]) l. c. 177 c — [11]) l. c. 199 v. 263 — [12]) Bachiarii ad Januarium liber de reparatione lapsi — [13]) *om.* — [14]) Bachiarius — [15]) *om.* — [16]) XX 1037 a

Digitized by Google

f. 2ᵇ Ita aut̃ intellegim' ¹) | apl̃i dictũ. qđ neq; inuidi neq. fornicatores. neq; aliena apetentes ²) || f. 3 homini ³) p̃parari. ubi nihil capiatur amplius. quã medic' & cadauer; | —

f. 4ᵇ culpã erroris agnouit. nũquid m * ę ⁴) (edicin) cęlestis extorris ẽ. Ac for ⁵) || f. 5 discedentis ⁶). genu fixo ⁷) patri ꝑ peccatorib; supplicauit; Magistri ni̇̃ in hoc ⁸) secut̃ exẽplũ. | —

f. 9 qui amici tui | sum' intuenire merearis in dño nr̃o ihu xp̃o. Amen. Explicit. ıı. | Incipit epistola beati augustini ep̃i ad || f. 9ᵇ optatũ ep̃m de origin*e animae ⁹) Dño beatissimo & sincera dilectione desiderabili fr̃i & coep̃o optato. | augustinus in dño salutẽ. Quãuis ¹⁰) tuę scitatis nullas ad me ipsũ datas acceperim | —

f. 16 non rennuis. multo uerberius *(corr. al.)* dõ gratias. Memor nr̃i semp uiuas. domine beatissime & sin || f. 16ᵇ cera dilectione desiderabilis frater. | Expl ad optatum. Incip̃. ad uictorianũ prb̃m | de prȩssuris bellorum ¹¹). | ııı Dño dilectissimo et desiderantissimo fr̃i. et conprb̃o uic|toriano. agustinus ep̃s ¹²) in dño salutem; *Litterę* ¹³) tuę impleuer̃ | grandi dolore cor nr̃m. —

f. 19ᵇ Si scripturas ei' intentissime legeritis. am̃ ¹⁴). | ıııı Gesta a beato agustino. quando sibi successorem | elegit ¹⁵). Gloriosissimo ¹⁶) theodosio duodecies & ualentia|(ni)no augusto iterũ consule ¹⁷) vı kl octb̃rs. cũ augustinus ep̃s. || f. 20 una cũ regiano ¹⁸) & martiniano *coep̃is* suis —

f. 21ᵇ ꝑ me & ꝑ | eraclio prb̃ro ¹⁹). dño p̃cem fundatis. Item aug̃ ad felici|tatem et rusticum de correptione ²⁰) v | Dilectissimę et s̃cissimę matri felicitati. & fr̃i rustico et sororib; | quę uob̃cũ sunt. aug̃ & qui mecũ s̃t in dño salutem. Bonus ²¹) ẽ. dñs | & misericordia ei' ubiq; diffusa. —

f. 22ᵇ horantes simul & | pro nobis. ut ea quę bene monemus alacriter | impleatis ²²). amen ²³); || f. 23 Item conscriptio ad Seleu-

---

¹) intelligamus — ²) l. c. 1041 a — ³) l. c. 1043 c — ⁴) misericordiae — ⁵) l. c. 1048 b — ⁶) l. c. 1051 — ⁷) flexo — ⁸) in hoc *om.* — ⁹) ad—animae *om.* — ¹⁰) Aug. epp. cxc XXXIII 857 — ¹¹) ad—bellorum *om.* — ¹²) *om.* — ¹³) Aug. epp. cxı l. c. 422 — ¹⁴) *om.* — ¹⁵) gesta – elegit] acta ecclesiastica seu ep. ccxııı — ¹⁶) l. c. 966 — ¹⁷) consulibus — ¹⁸) Religiano — ¹⁹) presbytero Heraclio — ²⁰) ad—correptionem *om.* — ²¹) Aug. epp. ccx l. c. 957 — ²²) impleamus — ²³) *om.*

Digitized by Google

ciam inquirentẽ | utrum apł̃s petrus baptizatus sit. [1]) | Religiosę [2]) & in xp̃i dilectioне honorandę famulę dĩ seleucianę aug̃|tinus [3]) in dñõ sal̃. Lectis [4]) litteris tuis de salute ur̃a —

f. 24ᵇ ꝑpt̃ quẽ lucrandũ ad me tales litteras dandas [5]) putasti; || f. 25 Explic̃ it̃ eiusdẽ conscriptio ad italicã de corpore | mediatoris si corporeis oculis uideat substanciã dĩ [6]). | Dominae eximię & merito p̃stantissimę atq; in xp̃i caritate | honorandę filię italicę aug̃ ep̃s in dñõ salut̃. Non [7]) solũ litteris tuis uerũ | &iã ipso referente —

f. 26ᵇ habit& cor tuũ domina | eximia & merito p̃stantissima. atq; in [8]) xp̃i caritate honoran|da filia [9]). Expl̃. ad italicã. Incip̃ ep̃la sc̃i eubodii ad bea|tum augustinũ de ratione ac dõ [10]). | Perfecta [11]) ratio illa ẽ. q̃ omniũ rerũ p̃stat scientiã —

f. 27ᵇ p̃cipit diligendã [12]) dilectionẽ uel [13]) exibendã esse. It̃ | alia. c. s. de uirginitate beate marie et de corpo|re filii dĩ [14]) | Per [15]) iobinũ. qui ad possessionẽ. marcianensem —

f. 28ᵇ memorẽ. ꝑficiat. Domine sc̃ẽ uenerabilit̃q; | beatissime frat̃. Item alia sc̃i eubodii ad q. s. de ss. | questionibus et de questione epistolę. | petri apostoli [16]) | Eubodius ep̃is augustino ep̃o. Pridẽ [17]) questionẽ [18]) misi. ad sc̃itatẽ | tuã. unam de ratione —

f. 29 Quid ergo in hac re sc̃itati tuę uidea|t̃ cupio nosse. Itẽ beati augustini ad q̃. s̃. | de uisionibus somniorum [19]). | Domino beatissimo ac [20]) uenerabili & [21]) desiderabili fr̃i & [22]) c̃sacerdoti meo | eubodio [23]) & tecũ fr̃ibus. aug̃ & mecũ fratres in dño salutẽ. | Frater [24]) iste nomine barbarus seruus dĩ ẽ. Iã diu apud ipponem. | —

f. 30ᵇ in dñi misceďa uegeteris domine beatissi|me & uenerabilis & desiderabilis frater; || f. 31 Item alia. c. s. ad q. sp* de ratione et dõ et | de corpore dñi et de uisionibus somniorum [25]) | Dñõ beatissimo

---

[1]) conscriptio-sit *om.* — [2]) Religiosissimae — [3]) episcopus *add.* — [4]) Aug. epp. CCLXV l. c. 1086 — [5]) destinandas — [6]) conscriptio—dei *om.* — [7]) Aug. epp. XCII l. c. 318 — [8]) *om.* — [9]) Honorabiles—resaluta *add.* — [10]) (Evodius Augustino movens quaestionem de ratione et deo) Evodius Augustino episcopo salutem — [11]) Aug. epp. CLX l. c. 701 — [12]) *om.* — [13]) *om.* — [14]) de — dei *om.* Domino sancto, venerabiliter dilectissimo fratri et consacerdoti Augustino et fratribus qui tecum sunt Evodius et fratres qui mecum sunt salutem in domino — [15]) Aug. epp. CLXI l. c. 702 — [16]) sci—apostoli *om.* — [17]) Aug. epp. CLXIII l. c. 708 — [18]) quaestiones — [19]) ad—somniorum *om.* — [20]) et — [21]) ac — [22]) ac — [23]) Evodio — [24]) Aug. epp. CLIX l. c. 698 — [25]) ad—somniorum *om.*

Digitized by Google

& uenerabili fr̃i & coep̃o sc̃o euhodio [1]) & tecũ fr̃i|b; aug̃ & mecũ fr̃s in dño salt; Multa [2]) queris ab homine | multũ occupato —

f. 33ᵇ apud nos aberrans ñ potuit inueniri. | Incipit epła macedonii ad beatũ augustinũ si sapiens | in hoc saeculo beatus sit [3]) | Domino merito uenerabili & uere suscipiendo [4]) | patri augustino | ep̃o [5]). Miro [6]) modo afficior sapientia tua —

f. 34 ꝗuo largissimo tueat̃. | domine merito uenerabili [7]) & uere suscipiende [8]) pater; | — XIIII It̃ aug̃ ad macedonium [9]) | Aug̃stin' ep̃s famulus xp̃i familiaq; [10]) ei' dilecto filio macedo|nio in dño salutẽ; Quãuis [11]) sapientiã. quã m̃ tribuis —

f. 39ᵇ saltim sermonibus tuis | pascar [12]); Item cuius supra ad quem supra | de quo supra [13]) | Augustinus ep̃s famulus xp̃i familiaque [14]) eius. | filio dilecto [15]) macedonio. in dño salutẽ; Negotiosissimũ [16]) | in re publica uirũ —

f. 48ᵇ fuisse lecturum | qđ flagitasti ut rescriberem. Felix in xp̃o uiuas filii | carissime [17]). Explicit *der Rest der Zeile ausradirt: grosser Zwischenraum. add. man. post.:* Epistola s[ti]. Sixti Pape et martyris. De diuitiis. | Mirarer [18]) quorundã hominũ mentes ita t̃rene cupiditatis amore | —

f. 64 opulentię huius pompa sit comitata. Explicit | de diuitiis. Incipit de mał doctorib. et operib; fidei et de iuditio futuro. | Quantã [19]) de purissime mentis ur̃ę sinceritate fiduciã et rã. ex hac | p̃sũptionis miae temeritate ppendite. —

f. 85 certiorem. opto te semper dõ uiuere & ppetui consula|tus honore gaure | Explicit epistola | *zehn ausradirte Zeilen* || f. 84ᵇ *leer* || f. 86 Incipit epła sc̃i sixti ep̃i. | et martyris de castitate *add. m. post.* ad quenda uere xp̃ianũ | Quamquam [20]) illius xp̃ianitates *(corr.)* te *(add. m. post.)* esse cogno|uerim. ut omne sc̃itatis bonũ —

f. 105 genere uitiorum multi ////////////// || f. 105ᵇ Cometę sunt stellę flammis crinitę repente nascentes — numquã in occasura parte caeli est. ||

---

[1]) Evodio — [2]) Aug. epp. CLXII l. c. 704 — [3]) Maced. – sit *om.* — [4]) suspiciendo — [5]) Macedonius *add.* — [6]) Aug. epp. CLIV l. c. 665 — [7]) desiderabilis — [8]) suspiciende — [9]) Aug. ad M. *om.* — [10]) familiaeque – [11]) Aug. epp. CLV l. c. 666 — [12]) Incolumem- pater Ende ep. CLII l. c. 653 — [13]) *om.* — [14]) familiaeque — [15]) dilecto filio — [16]) Aug. epp. CLIII l. c. 653 — [17]) fili carissime – [18]) ? — [19]) ? — [20]) ?

Digitized by Google

Excerpta de TERTULLIANO.

3852. membr. 4. foliorum 118. saec. X.

f. 1 Incipit liber. chronica sci uedae presbyteri. | Prima igitur aetate seculi nascentis. prima huius diei fecit. Secunda | —

f. 30b Ibiq. cum debito tanto | patrem honore recondidit. *Der vierte Theil der Seite ausradirt* || f. 31 *Die Hälfte der Seite ausradirt* Item ex libris hystoriarum pauli horosii. | Maiores [1]) nri orbem totius terrę oceani limbo circumseptum triquadrum statue re. eiusq. tres partes. asiam. europam & africam uocarunt [2]). Quamvis aliqui | duas hoc est asiam ac deinde africam in europa [3]) accipiendam putarint. | —

f. 37 magnum pelagus constitutae quae & cultu & memoriae magis celebres | habentur. Item ex eisdem libris. diuersis locis *sumpta.* | Cum [4]) post fabricam ornatumq. mundi huius homo quem rectum atq. immaculatũ | fecerat dñs. —

f. 50b discrimine uindicauit. Ita hoc tutissimo uincendi genere securus in italiã rediit [5]). | Item ex libris cuiusdam pauli. historici gentis langobardorum. | Septemtrionalis plaga. quanto magis ab estu solis remota est. & niuali frigore gelida. | tanto salubrior corporib. hominum. & propagandis est gentib. coaptata. Sicut e con tra —

f. 82b largus litterarum quidem ignarus. sed philosophis equandus nutritor gentis. legum || f. 119 [6]) augmentator. hic initio regni sui baioariorum plurima castra coepit plus semp orationibus | quam armis. fidens maxima semper cura francorum. auarumq. pacem custodiens. | Uolusii Męciani distributio item uocabula ac notę partium in rebus | pecuniariis pondere numero mensura. | Sepenumero ceso animaduerti | —

f. 122b note mensurarum. | — cyathi ΤΙ | Partium & numeri naturalis causa durat quamuis nominib. apud quasq. gentes | —

f. 125b miliarii tres apud germanos unam restam efficiunt. | Item ex libris sci eucherii | de uariis uocabulis. Alleluia [7]). in latinum sonat laudate dñm ia. enim unum est | —

---

[1]) XXXI 672 (I 2) — [2]) vocaverunt — [3]) Europam — [4]) l. c. 697 (I 3) — [5]) l. c. 1018 (VI 10) — [6]) f. 119—130 verheftet — [7]) (Eucherii instruct. II 2) L 814

Digitized by Google

f. 129 Tropologia [1]) . moralis intellegentia. Parabola. similitudo [2]). | Ex libris Tertulliani. de execrandis gentium diis. | Tantum [3]) cecitatis inuasit genus humanum. ut inimicum suum dominum uocent. & abla|torem bonorum adeo datorem sibi esse predicent. atq. illi gratias agant. Uocant ergo illos | —

f. 130ᵇ suppositicios. Et deum uiuentem. a&ernum | sempiterni numinis. prescium futurorum | immensum. talib. tam [4]) nefandis criminib. diffuderunt ***************** ||

f. 83 in [5]) xp̃o ihũ dño nr̃o. per quem & cum quo dõ patri claritas & imperium cum spũ sc̃o in scła scło*. | — pro timotheo. appellen. his ergo scribite. & ab eis iuxta morem ecclesiasticas suscipite | litteras. | Incipit sc̃i epiphanii ep̃i cyprii. ad beatum hieronimum presbyterum [6]). | Domino amantissimo filio ac fratri hieronimo prb̃o & cunctis fratribus qui tecum uer|santur in monasterio [7]). epiphanius in dño salutem. Generalis [8]) epła quę ad oms̃ catholicos scrip|ta est —

f. 83ᵇ ser|uiunt [9]) & tecum & per te plurimum salutamus. | Item ep̃la sc̃i epiphani cypri ep̃i a hieronimo translata [10]). | Domino dilectissimo fr̃i iohanni ep̃i epiphanius oportebat [11]) nos [12]) clericatus honorem [13]) | —

f. 89 de populo tibi credito ad puersitatem sui inducat erroris. opto ut ualeas [14]) in dño. Expł | Item incipit epła pamachi et oceani ad hieronimum prb̃m. | Pammachius & oceanus hieronimo ******* [15]). Sc̃s [16]) aliqui* [17]) ex fratrib. scedulas ad nos | cuiusdam detulit. que origenis uolumen quo [18]) periarchon describitur [19]) in latinũ sermonẽ | conuersum tenerent. —

f. 89ᵇ purga ergo suspiciones hominum & conuince criminantem; ne si dissimulaueris consensisse [20]) uidearis. | Item hieronimi ad pammachium et oceanum. | Hieronymus pammachio et oceano ********* [21]) scedule [22]) quas misistis honorifica me | adfecere contumelia. sic ingenium pręlicantes ut fidei tollerent ueritatem. & quia eadem

---

[2]) (l. c. II 15) — [3]) II 1115 — [4]) cum — [5]) ? — [6]) ep. Epiphanii ad Hier. — [7]) et cunctis — monasterio *om.* — [8]) XXII 758 — [9]) servientes — [10]) S. Epiph. ad Ioannem episcopum Ierosolymorum a Hier. latine reddita — [11]) l. c. 517 — [12]) dilectissime *add.* — [13]) honore non — [14]) valeatis — [15]) presbytero salutem — [16]) l. c. 743 — [17]) aliquis — [18]) quod περὶ ἀρχῶν — [19]) inscribitur — [20]) consentire — [21]) fratribus salutem — [22]) l. c. 744

Digitized by Google

| & in alexandria [1]) & romę & in toto pene orbe boni homines sup meo nomine iactare consuer̃ [2]) | —

f. 94ᵇ & eadem ad uerbum exprimere nequaquã eius qui seruare uelit eloquii uenustatẽ | Explicit ad pammachium & oceanum. || f. 95 Hieronimus ad auitum in [3]) qua ea quae in libris periarcon | quae contra catholicam fidem. sunt. | Ante [4]) annos circiter decem sc̃s uir pammachius ad me cuiusdam scedulas misit | quae origenis περιαρχον interpr&ata uolumina continerent immo [5]) uitiata |

f. 101 legat prius hunc librum & antequam | ingrediatur uiam quae sibi cauenda sint nouer [6]) /// ||

f. 102 Capitula .xii. pelagiana. et qui contra eorũ impietatem fides catholica teneat. oppositis | .xii. capitulis expressum. ex libro sc̃i aug̃ ad beatum paulinum nolanum ep̃m. | In oriente. hoc est in syria palestina. pelagius a quibusdam catholicis fratribus. ad episcopalia gesta per|ductus & ab episcopis quattuordecim auditus est. De quorũ iudicio damnatus exisset. nisi obiecta sibi contra | —

f. 102ᵇ cre|dendum est. nisi haec quibus sunt contraria. fideli corde teneantur. & aperta confessione promantur | *zwei Zeilen ausradirt* || f. 103 *zwei Zeilen ausradirt* | uia [7]) est qua potest ire uehiculum & uia dicta. a uehiculorum incursu. nam duos | actus perpeuntium [8]) & uenientium vehiculorum occursum. om̃ aũ uia | aut publica est aut priuata. publica est quae in solo publico est. quae [9]) iter actus | populo patet. haec aut ad mare. aut ad oppida ptinet priuata est quę uicino muni|cipio data est. Strata dicta quasi uulgi pedib. detrita lucretius strata. quę [10]) iam uulgi | pedib. detrita uiarum ipsa est & dilapidata [11]) id est lapidib. strata. primi aut̃ poendi [12]) dicuntur lapidibus. uia [13]) strauisse postea romani eas p omnem pene urbem [14]) disposuerunt. propt̃ rectitudinem itinerum et ne plebs esset otiosa —

f. 103ᵇ clibosum iter flexuo|sum. uestigia sunt pedum signa primis plantis expressa uocata quod his uiae prae|currentium inuestigentur. id est agnoscantur [15]). De uiridioribus gemmis [16]). | Omnium

---

[1]) Alexandriae — [2]) consueverunt — [3]) quid cavendum sit in libris περὶ ἀρχῶν — [4]) l. c. 1059. — [5]) imo — [6]) noverit — [7]) Isidori etymolog. xv 16, 4 LXXXII 557 a — [8]) capit propter euntium — [9]) qua — [10]) strataque — [11]) delapidata — [12]) Poeni — [13]) vias — [14]) orbem — [15]) cognoscantur — [16]) l. c. (xvi 7) 750 c

Digitized by Google

gemmarum uirentium zmaragdus [1]) principatum hab& cuius [2]) veteres tertiā —

f. 104ᵇ dic|ta est ex uiridi flugoris [3]) aurei. De rubris gemmis. Comrallius [4]) gignitur in mari forma ramosus colore uiridis et maxime rubens. | —

f. 105 aut̃ sicut & sucinum [5]) fulua astrahens [6]) spū folia propinquantia. De purpureis. Inter purpureas gemmas principatum ametistus. indicus ten&. —

f. 105ᵇ Roditis [7]). rosea est [8]) ex eo nomen accepit. De candidis | Margarita prima candidarum gemmarum quem inde margaritum [9]). aiunt | —

f. 106 candida qua aurifices aurum poliunt. De nigris. Agates [10]) reperta. primum in siciliam [11]) iuxta flumen eiusdem nominis postea —

ibid. adtrita [12]) digitos adur& [13]). De uariis. | Pancrus [14]) uariis [15]) ex omnibus pene coloribus constans —

f. 107 gelu uehementiori [16]) concreto. De cristallinis [17]). | Cristallus resplendens & aquosus —

f. 108ᵇ candidā lucē. De aureis. | Sunt quędam gemmarum genera ex specie metallorum —

f. 109ᵇ densitate sua obscurentur. | Ponderum [18]) ac mensurarum iubat [19]) cognoscere modum nā omnia De Ponderibus | —

f. 111 perfectionem. centenarii numeri instituerunt romani [20]). De mensuris. | Mensura est res aliqua modo suo. uel tempore circumscripta. —

f. 112ᵇ camelli [21]) efficiunt De signis ponderum [22]) | Ponderis signa plerisq. ignota sunt & inde errorem legentibus faciunt | —

ibid. littera coniuncta cenix [23]) est. ||

f. 113 scī uaede pbri ex libro explanationum secundo in samuhelem prophetam | Qm̃ in hoc libello id est secundo nr̃ae allegoricae expositionis in beatum pro|ph&am samuhelem —

[1]) smaragdus — [2]) cui — [3]) fulgoris — [4]) Corallium — ramosum — viride — [5]) succinum — [6]) attrahens — [7]) Rhodites — [8]) et *add.* — [9]) quam — margaritam — [10]) Achates — [11]) Sicilia — [12]) attritu — [13]) adurit — [14]) Panchrus — [15]) varius — [16]) vehementiore — [17]) crystallis — [18]) l. c. (xvi 25) 590 — [19]) iuvat — [20]) Romani instituerunt — [21]) cameli — [22]) *om.* — [23]) choenix

Digitized by Google

f. 114 paulatim ab eius deuiasse uestigiis. | Item eiusdem de naturis et significationibus lapidum. ex apocalypsi. fundamenta muri ciuitatis omni lapide praetioso ornata. | Variorum nominibus lapidum uel species uirtutis —

f. 118[b] & conditor ds̃ qui est fundamentum fundamentorum & pro nobis &iam ||

Digitized by Google

m. 2) ciuitate fundamenta eius in | montibus scīs diligit dnš portas sion. | iam ideo —

f. 46ᵇ similem inuenisse [1]). sed [2]) non est hoc | nec [3]) quasi paremus nos talibus ibi | perfrui qualibus hic gaudemus [4]). ||

Sedulius.

35. [5]) membr. 8. foliorum 81. saec. X.

Vorsetzblatt Ex bibliotheca Serenissimae Reginae | Num. 1396. | *m. al.* Sedulium et Juuencum ambos | magni pretii codices ad Bibliothe|cam Reginae Suecorum perti|nuisse dicendum est. Huic quippe | Montfoconius in sua Biblioth. | Bibliothecarum attribuit notatos | illum n. 1395 cum aliis in eodem uolumine codicibus hunc | n. 1396. ||

f. 1. Domino meo [6]) ac beatissimo pa|tri macedonio presbitero | sedulius [7]) in xp̃o salutem | Priusquam [8]) me uene|rabilis pater operis | —

f. 3 immolatus ∴ xp̃s cui honor & gloria cum patre | & sp̃u sc̃o p om̃a secla seculoꝝ am̃. | hoc [9]) opus sedulius inter cartulas dispsum reliquit qđ [10]) | recollectũ adunatũ atq; ad omnẽ eligantiam deuulgatum ∴ a turtio ruffo asterio quinto uicario consule *ordinario* atq; patricio. || f. 3ᵇ Summe [11]) sacer meritis ueracis dicta poetę | — Plus tamen ad meritũ ∴ si uig& or&uo. | Sedulius epistolã [12]) macedonio premissa presbitero. xvi. | dehinc uersuum prolego lecturos inutans. paupertatẽ exilis ingenii olerum comparat uilitati ex cuius | carmine de singulis utriusq: testamenti miraculis | haec sunt capita prenotata. sequuntur indicia titu|loꝝ xxiii [13]) singulis sequentib; capitulis [14]) siue coaptata | Versus sedulii [15]) de xp̃o | [16]) A [17]) solis ortu [18]) cardine adusq: terrae limitem | —

---

[1]) invenimus — [2]) et — [3]) ne — [4]) l. c. 1108. Die sechs Quaternionen (viii—xiii) dieser Handschrift gehören zwischen Fragm. xii und xiii des Vallicellianus: a. a. O. S. 183 — [5]) Vgl. über diese Handschrift Arevalus Sedulius prolegg. Iuvenc. 2, 49 prolegg. Sedul. 3, 75 — [6]) sancto — [7]) Coelius *add.* — [8]) XIX 533 — [9]) Arev. prolegg. Sedul. 3,136 — [10]) *om.* — [11]) Epigramma Turcii Rufii Asterii qui — dedicatio carminum XIX 779 sume — [12]) epistola — [13]) xxv — [14]) capitibus — [15]) Coelii Sedulii hymnus — [16]) de chr. *om* — [17]) l. c. 763 — [18]) ortus

Digitized by Google

f. 4 calcauit unicus dī seseque cęlis reddidit || f. 4ᵇ Explicit uersus | Incipit prologus sedulii [1]) | Paschales [2]) quicumq: dapes conuiua requiris | — Rubra qđ appositum testa ministrat holus. | Incipit paschalis carminis utri|usq: testamenti | Incip̄ liber primus sedulii. | Cum sua gentiles studeant figmenta po&ę | —

f. 15ᵇ Ora lupi uitaq: ^frui^ p pascua xp̄i. Expl̄ic liber sedulii primus [3]) || f. 16 noui testamenti. Incip̄ lib̄. ɪɪ | ubi aquā in uinum conuertit [4]) | Prima suae dn̄s thalamis dignatus adesse | —

f. 21 & speciale bonum cum sit generale revoluam | Finit lib̄. ɪɪ Incip liber ɪɪɪ. | euangelistę. sequitur tituli | singulis capitulis. coartari. | Jam placidas iordanis itē transgressus arenas | —

f. 26 Qui regit &hereum princeps in principe regnū | Explicit liber. ɪɪɪ. | Incip̄ lib. ɪɪɪɪ. feliciter | Mas inter uirtutes *(corr.)* opes iam ꝓxima paschę | —

f. 33 *m. al. in ras.* Sufficeret densos per tanta uolumina libros | Sedulius [5]) xp̄i. miracula uersib; edens — Semotis cunctis modicis saturauit ab escis || f. 33ᵇ Cantemus [6]) socii domino cantemus honorem | —

f. 35 Cum sc̄o sp̄u gloria magna patri * Finit amen | Incipit ars sedulii poetę qui primo laicus in | italia philosophiam didicit postea cōm aliis | metrorum generibus heroicum metrum ma|cedonio consulente docuit in achaia libros suos | scripsit in tempore imperatorū iunioris [7]) theodosii | filii archadii et uale^n^ti^ni^ani *(corr. m. al.)* filii constantii. pax ||

f. 35ᵇ Incipit glossa de prosa sedulii | Dn̄s dictus est qđ dominet — (Beatus) opulent' potens. abundans. Beat' *der Rest abgeschnitten*

f. 36 Saturnus | Quatuor una simul dat dictio nomina reb; | Tota namq. dm̄ designat uoce latinum | Parte sed ablata fit ꝓles daunia prima. | Sublato medio reman& c̄trarius aegro | Extremo. restat qđ prandia cuncta recusat. ||

f. 36ᵇ Incipit praefatio iuuen|ci presbiteri | Inmortale [8]) nihil mundi conpage ten&ur — dulcis iordanis ut xp̄o digna loquamur |

---

[1]) prol. metricus ad lectorem — [2]) l. c. 549 — [3]) Ende des zweiten Buches — [4]) ubi — conv. *om.* — [5]) Belisarii scholastici acrostichis de Sedulio l. c. 782 — [6]) (Elegia) l. c. 753 — [7]) minoris — [8]) l. c. 57 (evangelica historia)

Digitized by Google

Explicit praefatio || f. 37 Juuencus nobilissimi generis hispanus presbiter IIIIor euangelia exametris uer|sib. pene ad uerbum transferens. IIIIor | libros composuit. et nonnulla eodem | m&ro ad sacramentorum ordinem pte|nentia floruit sub constantino princi,pe ut hieronim' [1]) prbt̃ de eo scripsit. | Rex [2]) fuit herodes iudaea in gente cruentus | —

f. 49 sana ministerium praebebat femina mensis. | Explicit. liber. primus. | Incipit. liber secundus | Jamq: dies prono decedens lumine pontum | —

f. 59ᵇ Inde domum rep&it serus turbasq: reli*quid | Explicit. liber. secundus. || f. 66 [3]) Incipit liber tertius | Fuderat in terris [4]) roseum iubar igniscomus *corr.* sol | —

f. 65ᵇ constitu& uobis sublime *corr.* in uertice sedes [5]) || f. 67 ad potiora [6]) prudens [7]) transibit strata tororum | —

f. 68ᵇ paucorum felix hominum selectio fi&. | Explicit *liber.* III. || f. 69 Incipit eiusdem lib̃ IIII. | Talia dicentem confestim *factio* frendens | —

f. 81 donec consu*mens dissoluat saeculi finis. | has mea mens fid*ei uires sc̃iq. timoris coepit — lucis xp̃m qui in saecula regnat; Finit | Explicit liber. IIII. euangeliorum [8]). | uersib; gai. uetti. aquilini. iuuenci. presbiteri. | *m. al.:* Jamque [9]) galileos conscender& [10]) anxia montes | montes [11]) mandatis. cristi *zwei Zeilen ausradirt.*

f. 81ᵇ κυριος dñs — αποτυνων ////////// ||

Valerianus Cimeliensis *de bono disciplinae.*

259. membr. 4. foliorum 1—29 saec. X, f. 30ᵇ—111 saec. XIV.

Vorsetzblatt Ex bibliotheca Serenissimae Reginae | Num. 1494

f. 1 Ex lib. Petri Danielis Aurelii 1564.

f. 2 Incipit dicta sc̃i augustini | de disciplina xp̃ianorum [12]) | Locutus [13]) est ad nos sermo dĩ & depromptus est | —

---

[1]) XXIII 691 b — [2]) XIX 61 — [3]) die Blätter versetzt: die richtige Folge 59. 66. 60-65 — [4]) terras — [5]) l. c. 260 a — [6]) l. c. 266 ein Blatt fehlt — [7]) pudens — [8]) evangelicae historiae — [9]) l. c. 343 a — [10]) conscenderat — [11]) *om.* — [12]) Aug. sermo de d. christiana — [13]) XL 669

Digitized by Google

f. 15 recole euangelium quod audisti. | ego et pater unum sumus [1]) || f. 15^b Item sc̃i ualeriani cimelensis epĩ [2]) | de bono disciplinae | Multi [3]) qui sanae doctrinae aduersantur | iustitiam culpant —

f. 23^b sequenti tempore disseramus | De praelatis | Vir iustus aut omni potestate saeculari | exuitur —

f. 26 accepto regno fiunt iniqui | De iustitia principum | Qui recte utitur regni potestate —

f. 27 resurgere ñ pigeat | De patientia principum | Plerumque princeps iustus. etiam | malorum —

f. 28^b errore quis|que par est ac uitio. Quod princi|pes legibus teneantur; | Justum est principem legib. —

f. 29 suam ecclesiam credidit || f. 29^b 30 *leer* ||

f. 31 *Unten* Petri Danielis Aurelii 1564 | Philobiblon dñ Richardi de buri epĩ Dunelmeñ | Tragicum argumentum de miserabili statu regni | Francie. editum a fr̃e francisco de monte | bellinia ordĩs bĩ benedc̃i. | De statu Romanae eccłae.

---

[1]) Conversi — amen *add.* — [2]) episcopi Cemeliensis — [3]) LII 691

Digitized by Google

3 2044 038 439 634

Digitized by Google

Digitized by Google